In Search of the Sacred Tetragrammaton

How Revealing the Meaning of the Creator's Name is the Key to Understanding the Creation of the Universe as told by Ancient Scriptures and Modern Science

A Book of Enlightenment for the 21st Century

Russell Jacquet II

În căutarea
Tetragrammatonului sacru

Cum se dezvăluie semnificația simbolului Creatorului
Numele Creatorului este cheia înțelegerii creației Universului
așa cum ne-o spun Scripturile antice și Știința modernă

O carte de iluminare pentru secolul XXI de Russell Jacquet II

Notă: că această carte a fost scrisă de mine, bărbatul Russell Jacquet, al cărui unic scop pentru scrierea acestei cărți este pentru iluminarea altor bărbați și femei și nu pentru câștiguri financiare; orice fonduri bănești care se întorc la mine, autorul, sunt o compensație pentru munca mea, pentru călătoriile pentru cercetare, achiziționarea de cărți și hârtie, alte articole necesare pentru a finaliza această Mare lucrare și pentru lucrări viitoare.

Copertă:

Evoluția literelor Tetragrammaton din egipteană, feniciană, ebraică până în engleză în fața Muntelui Rainier, statul Washington. Fotografie aeriană realizată la 26 februarie 2020 de R. Jacquet. Designul copertei de față realizat de R. Jacquet.

Coperta din spate: Imaginea Telescopului Spațial Hubble al NASA, Ultra Deep Space, în fundalul textului. (Fotografia NASA Galaxies, de asemenea, la pagina xiv).

Registrul Internațional al Stelelor a recunoscut steaua din constelația Scorpion situată la RA 16h 7m 59.81s, Dec 22° 15m 22.03s cu numele RJacquetAcea. Copyright© 16 mai 2004. Steaua se află ușor la est de Delta (5) Scorpius (capul) și sub Beta (($) Scorpius.

NOTĂ* În această lucrare sunt folosite hieroglife egiptene și îmi cer scuze celor care citesc versiunea e-book, deoarece mai multe hieroglife nu sunt transferate de la word la Kindle Create și pe care nu le pot corecta. Veți vedea în schimb simboluri precum un pătrat, un punct sau un pătrat roșu sau negru cu semnul ? în interior.

Tetragrammaton:

Din cuvintele grecești
"Τετρα" (Tetra) = "PATRU".
+
"γράμμα" (gramma) = "LITERĂ"
+
"τον" (ton) = "CELE":
însemnând "Cele patru litere",
ca în:
"Numele ebraic transliterat al lui Dumnezeu YHVH".

INTRODUCERE

Planeta noastră Pământ și popoarele sale traversează în prezent o perioadă istorică de extremă dificultate. Istoria va arăta punctele culminante ale acestei perioade, care au inclus provocările de mediu, criza climatică, criza Covid-19, conflictele rasiale și diviziunile politice. Istoria va arăta, de asemenea, că, în timp ce mulți au luat calea unei spirale descendente, mulți alții au luat-o pe cea a înălțării spirituale. Mulți dintre noi și-au făcut timp să meargă "în interior" pentru a face o evaluare a vieților noastre și a modului de a face alegeri mai bune. Unii dintre noi și-au reevaluat în această perioadă relația cu mediul înconjurător și cu acele familii și prieteni pe care îi iubim. Unii dintre noi s-au scufundat mai adânc pentru a-și reexamina rădăcinile creației spirituale și pentru a căuta răspunsuri cu privire la originea Universului. Am fost constrânși să medităm la întrebările Eterne: "Cine sunt eu?", "De ce sunt aici?", "De unde vin?", "Unde mă duc"? Pe fundalul diviziunilor rasiale și politice cu care ne luptăm în prezent, o altă diviziune se naște și aceasta este din nou între lumea științei și cea a religiei, care se dezbat reciproc. Știm acum că totul a avut un început acum 13,8 miliarde de ani, dar cum s-a întâmplat? Universul s-a creat singur prin hazardul fizicii și al biologiei sau a existat un Creator Divin cu un Plan Divin care l-a obligat să existe? Încă din primele mele zile de viață nu am putut vedea o separare sau un conflict între știință și religie, ci am văzut că știința este religie și religia este știință. Ele sunt una și aceeași!

În perioada de început a carantinei Covid, am dat peste o bătălie aprinsă pe internet dacă numele lui Dumnezeu era **Iehova** sau **Yahweh** și o altă dezbatere despre crearea universului menționată mai sus. Am reușit să caut adânc în interiorul meu, așa cum au făcut-o mulți alții pe care îi cunosc și care doreau să afle mai multe. Care a fost istoria acestor nume sacre? Un nume care a luat naștere ca Tetragrammaton și care, în multe locuri, nu are încă voie să fie rostit cu voce tare. De ce se întâmpla asta? Este pronunțarea Numelui Sacru sub forma Tetragrammatonului și semnificația numelui cunoscută și astăzi de cei care îl țin în secret? Cred că răspunsul este DA și acestea sunt întrebări pe care aveam nevoie să le explorez și să împărtășesc cercetarea cu alții. Nu cred că "Numele" și semnificația "Numelui" sunt pierdute pentru totdeauna. Să merg în bibliotecile lumii a fost imposibil. Din fericire, tehnologia secolului XXI ne permite să căutăm în bibliotecile lumii de pe computerele noastre de acasă. Răspunsurile la toate întrebările noastre se află undeva acolo, iar noi trebuie doar să le găsim.

Numele Sacru NU ESTE PIERDUT, iar Semnificația Numelui Sacru poate fi încă realizată, explicată și înțeleasă!

Tetragrammaton este un cuvânt care înseamnă "Cele patru litere" care se referă la literele vechi de peste trei mii de ani care reprezintă numele lui Dumnezeu așa cum i-a fost dat lui Moise pe Muntele Sinai după ce israeliții și evreii au părăsit Egiptul în celebrul Exod. În această cercetare vom examina Tetragrammatonul așa cum apare în prezent în engleză și ebraică și îl vom urmări prin generațiile istorice de limbi și scrieri până când vom ajunge la prima limbă și prima scriere în care a fost scris fără îndoială - cea a hieroglifelor egiptene! Pornind de la aceste înregistrări istorice, vom compara epitetele care au fost folosite pentru faraonii Egiptului și vom lua în considerare interpretarea Numelui Sacru pe baza vocalizării literelor Tetragrammatonului. În cadrul acestei cercetări veți afla mai multe despre următoarele concepte:

Ce este mai exact Tetragrammatonul?
Cum au fost derivate numele lui Dumnezeu, cum ar fi Yahweh și Jehova, din literele ebraice ale Tetragrammatonului.
Cum au fost scrise cele patru litere pentru Tetragrammaton de către civilizațiile

antice anterioare.
Semnificația posibilă a numelui sacru al lui Dumnezeu pe baza literelor din Tetragrammaton.
Câteva noțiuni de bază despre istoria egipteană și biblică, hieroglife și scrieri în limbi străine vechi.
Modul în care descifrarea Tetragrammatonului este în legătură cu înțelegerea creației Universului.
Cum majoritatea religiilor din lume învață aceeași poveste a creației ca și cea de astăzi, "Big Bang"!
Percepțiile și teoriile religioase și științifice istorice și contemporane cu privire la crearea Universului.
Univers și soartă și sfârșitul final al Universului.

Căutând semnificația numelui sacru scris ca Tetragrammaton

Nu există nicio îndoială că primele litere ale acestui Nume Sacru au fost scrise în hieroglife egiptene. Acest lucru nu ar trebui să fie o surpriză pentru istorici, deoarece Egiptul este țara din care au plecat israeliții și evreii în timpul Exodului. Chivotul și rădăcinile Numelui Sacru au fost două dintre multele obiecte și concepte aduse cu ei din Egipt în timpul Exodului, dar SEMNIFICAȚIA Numelui Sacru nu fusese încă dezvăluită. De la ieșirea din Egipt, acum mai bine de 3.000 de ani, numele Sacru a cunoscut multiple schimbări de limbă, scriere, ortografie și pronunție. "La început a fost Cuvântul!" și există un număr enorm de detalii minore despre care unii ar spune că este de mică importanță, dar când vorbim despre EVOLUȚIA Numelui Sacru și despre modul în care pronunția a fost MODIFICATĂ puțin câte puțin din punct de vedere fonetic de-a lungul secolelor, CĂUTAREA pronunției originale face ca acest lucru să fie mai mult decât un detaliu minor. Neștiind cum a avut loc fiecare schimbare și modificare detaliată, la fiecare pas, de la limbile antice până la engleza actuală, ne poate face să mergem într-o fundătură în căutarea sensului. Este posibil ca această cercetare să nu producă răspunsul absolut la toate pentru cititor, dar vă invit să intrați în conversația nu doar despre numele Creatorului, ci și despre semnificația numelui și relația sa cu crearea Universului.

De vreme ce Moise era "foarte mare în țara Egiptului, în ochii slujitorilor lui Faraon și în ochii poporului" (Exodul 11:3), el era un om cu o mare influență și o figură regală cu un statut înalt în ierarhia apropiată de Faraon. Moise ar fi fost un om învățat să vorbească egipteana și alte limbi vorbite din ținuturile aflate sub controlul Egiptului și ar fi fost un om învățat să scrie hieroglifele egiptene:

"*Și Moise era învățat în toată înțelepciunea egiptenilor și era puternic în cuvinte și în fapte*" (Faptele Apostolilor 7:22).

Mulți ar vrea să creadă că aducerea de către el a celor Zece Porunci și scrierea ulterioară a celor cinci cărți ale Torei au fost scrise în ebraică, dar nu poate fi așa. Mai sunt secole în viitor care trebuie să se întâmple înainte ca "limba și scrierea ebraică" să fie dezvoltate. Scrisul pe care israeliții l-au folosit odată ce națiunea Israel a fost înființată cu primul lor rege adevărat - regele David, a fost cu ajutorul scrierii feniciene, care era deja folosită pe scară largă în regiunea Levantului. "Fenician" a fost un nume dat mai târziu de greci acestei culturi anterioare. Fenicienii se numeau pe ei înșiși "**Ken'ani**", adică "negustori", dar și "**Kana'anim**", adică "canaaniți", deoarece îl vedeau pe **Canaan**, biblicul Canaan, ca fiind patriarhul lor. Mai târziu, ei se vor numi Sidonieni, după numele principalului oraș în care domnea regele lor, care era Sidon. Din vremea Vechiului Regat al Egiptului, ei au făcut comerț cu Egiptul din orașul numit Byblos și au formulat rădăcinile acestei scrieri feniciene. Comerțul lor cu *colorant purpuriu* și lemn de cedru de Liban, precum și

abilitățile lor de navigatori și constructori de nave erau bine cunoscute și respectate. Limbile și scrierile se răspândesc în întreaga lume fie prin cuceritori, fie prin influență economică, iar fenicienii au făcut-o pe calea economică. Până la apariția națiunii lui Israel, aceasta era limba Canaanului în epoca bronzului de după Războiul Troian. Israeliții. Moabiții, Amoriții, Amoniții și Edomiții au fost unele dintre aceste culturi emergente care scriau și vorbeau în această limbă și script fenician în timpul unei noi lumi restructurate pe care istoricii o numesc Epoca Fierului. Cel mai vechi artefact descoperit al Tetragrammatonului datează din epoca imediat după domnia regelui David și este scris în alfabetul fenician sub forma

𐤄𐤅𐤄𐤉

, care a evoluat în Tetragrammatul ebraic din zilele noastre sub forma

יהוה.

Acest "nume sacru" este tradus în limba engleză ca fiind YHWH. Nu s-au folosit vocale, iar citirea se face de la dreapta ← la ← stânga. Aceste vechi scrieri feniciene folosite în scrierile ebraice care au fost descoperite au fost numite "paleo-ebraică" de către istoricii contemporani, un termen inventat pentru prima dată în 1954 de către paleograful ebraic Solomon Birnbaum. Înainte de acest moment, fusese întotdeauna numită "Scrisul fenician".

Mulți oameni curioși din ziua de azi, care doresc să afle mai multe despre Numele Dumnezeului Creator, pun întrebări bune precum: "*Ar trebui ca YHWH să fie tradus ca Iehova sau Yahweh?*". "*Care este diferența dintre Iehova și Yahveh*?" și "*Contează ce înseamnă Numele Atotputernicului Creator?*". Această cercetare va investiga originea Tetragrammatonului și a acestor nume. Din moment ce acest Nume Sacru al lui Dumnezeu a ieșit din Egipt, trebuie să ne întoarcem la această locație originală și să încercăm să aflăm nu numai care a fost pronunția Numelui Sacru, ci mai ales: Ce semnificație are acest Nume! Aceste patru litere și-au păstrat numele în ebraica contemporană așa cum erau pronunțate în limbile vechi aramaică, feniciană, paleo-ebraică și egipteană. Acest lucru face să nu existe nicio îndoială că cele patru litere originale care alcătuiesc Tetragrammatonul au fost scrise în alfabetul egiptean! Voi trece în revistă, voi explora și voi documenta modul în care acest lucru este adevărat și modul în care Numele Sacru a fost transmis până la noi în limba engleză, după ce a fost exprimat în multe forme de scriere anterioare în istoria antică. Împreună cu examinarea a zeci de artefacte antice cu Tetragrammatonul scris pe ele, voi furniza, de asemenea, dovezile că numele "**Ya**" și "**Yah**", o versiune prescurtată a ceea ce noi cunoaștem ca "Yahweh", a fost în Egipt cu mult înainte de epoca lui Moise în Egipt. Dacă vă interesează mai mult să învățați istoria scrierilor, această carte vă va oferi și această educație, pe

măsură ce urmăresc literele în istorie până la originea lor, în căutarea semnificației numelui sacru. Am alcătuit un "Tablou genealogic al alfabetului principal" cu 12 scripturi lingvistice vechi și actuale, aproape de începutul capitolului 6.

Căutarea Numelui Divin ne duce înapoi în Egipt. Acolo găsim primul indiciu cu privire la semnificația Tetragrammatonului. Toate cele trei litere separate care alcătuiesc Tetragrammaton vor fi cercetate în profunzime. O voi prezenta pe scurt pe cea care trebuie să fie cea mai semnificativă. Acea literă se numește "**Heh**", care este folosită de DOUĂ ORI în Tetragrammatonul Sacru, reprezentând jumătate din Tetragrammaton! Importanța și originea sa nu pot fi trecute cu vederea. Această singură literă ne dă un indiciu cu privire la posibila semnificație a numelui. Egiptenii au folosit **Heh** destul de des în inscripțiile lor monumentale. Cel mai faimos scaun din lume este Scaunul Tronului regelui **Tut**, găsit în mormântul său, dar alături de acel scaun a fost găsit și un alt scaun regal cu zeul **Heh** sculptat artistic în lemn de cedru pe spătarul scaunului.

Cine era zeul egiptean "Heh"?
O explicație a desenului
de Russell Jacquet
Zeul egiptean Heh

***Heh**, pe spătarul unuia dintre scaunele regale ale faraonului Tutankhamon. Cu simbolul vieții veșnice atârnând de braț, **Heh** îngenunchează pe simbolul hieroglific al aurului strângând două ramuri de palmier crestate care simbolizează trecerea timpului, susținute de o pereche de broaște și de discuri solare.*
Îmbunătățire artistică și colorizare de R. Jacquet

*

]

<u>Heh</u>

În mitologia egipteană. **Heh** era zeul INFINITĂȚII, ETERNITĂȚII, NESFÂRȘITULUI și care era FĂRĂ FORMĂ. Indiferent dacă apartenența voastră religioasă este evreiască, creștină, musulmană, hindusă, budistă sau de altă natură, acest lucru ar trebui să vă sune foarte familiar ca o

caracteristică a Dumnezeului Creator al Universului în toate religiile! **Heh** a fost una dintre cele opt zeități egiptene primordiale originale ale Creației, iar principalul său centru de cult în Egipt era la Hermopolis, în apropierea orașului Akhenaton, Akhet-Aten, actualul Tel el-Amarna. Zeul antropomorfic **Heh** era reprezentat hieroglific printr-un om îngenuncheat, ca în "Slavă Celui Etern". Simbolul zeului **Heh** îngenuncheat cu brațele ridicate în semn de laudă și adorație este, de asemenea, numărul pentru 1.000.000 (un milion), care era considerat de vechii egipteni echivalent cu infinitul și, astfel, **Heh** era cunoscut ca "zeul milioanelor de ani". Egiptenii aveau un sistem numeric simplu în baza 10 și aveau nevoie doar de șapte simboluri pentru a reprezenta aceste șapte numere: 1, 10, 100, 1.000, 10.000, 100.000 și 1.000.000.000. Este posibil să fi fost primul sistem numeric de "notație științifică" bazat pe puterile lui zece!

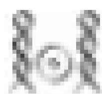
1 = o singură liniuță	|
10 = osul călcâiului	
100 = spirală	
1.000 = nufăr de apă	
10.000 = deget îndoit	
100.000 = broască	
1,000,000 = Dumnezeu (Heh)	

La fel cum facem noi cu cifrele romane, egiptenii le amestecau în diferite combinații pentru a transmite numărul pe care doreau să îl reprezinte. În timp ce **Heh** reprezenta cel mai mare simbol numeric egiptean, de un milion, al doilea simbol numeric ca mărime era broasca, egală cu 100.000. Broasca din imagine este cocoțată pe un "**Shen**", care înseamnă "înconjoară". Hieroglifa **Shen** era un cerc care nu avea nici început și nici sfârșit, ceea ce întărește din nou ideea de simbolistică a INFINITĂȚII, a DEPLINĂTĂȚII, a VEȘNICIEI, a NESFÂRȘITULUI și a ETERNITĂȚII. Discul soarelui este reprezentat în centrul **Shen**. Extins la o formă alungită, **Shen** devine conturul care înconjoară "tot ce există", cu numele faraonului în interiorul cartușului, care se afla sub protecție divină. Broasca simbolizează "începutul vieții umane", "renașterea" și "regenerarea", iar broasca ține în sus ramura de palmier pe spate.

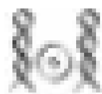
Egiptenii aveau patru semne în alfabetul lor pentru a exprima sunetul "**H**", iar frânghia răsucită

era unul dintre simboluri. O modalitate mai ușoară de a scrie numele lui HeH decât să deseneze figura îngenuncheată era cea a doi **H** de frânghie răsucită și simbolul soarelui între ei .

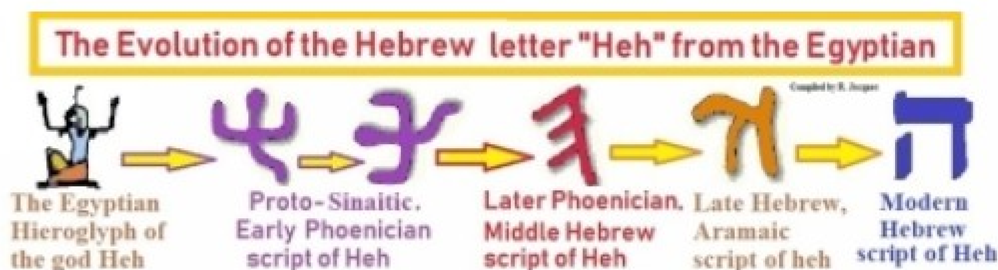
Totuși, o revelație foarte importantă despre această literă este că atunci când aceste DOUĂ FRÂNGHII răsucite înconjoară soarele

, reprezintă și un al doilea sens al "INFINITĂȚII". Semnul "Infinitului" cu frânghia răsucită trăiește și astăzi sub forma cifrei opt culcat ca simbol științific universal pentru "infinit" = .

Cele două forme circulare împletite circular nu au nici un început și nici un sfârșit. Pentru cei care nu au văzut și nu au înțeles niciodată această literă, o introducere și o analiză timpurie aici a literei, arată prin scripturi de scriere istorică cum actuala literă pentru **Heh** folosită în ebraică, și-a avut originea în litera egipteană **Heh**.

*

RAMIFICAȚIA PALMEI

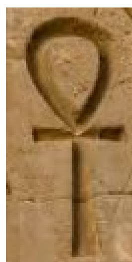
Heh, zeul veșniciei, este reprezentat ținând în mână două ramuri de palmier dantelat, crestate și fără frunze. Ramura de palmier

(= Rnp.t) este simbolul hieroglific egiptean pentru "an", iar crestăturile reprezentau numărarea anilor și trecerea timpului. Atunci când faraonul își organiza festivalul jubileului regal, un ritual important era prezentarea unei ramuri de palmier faraonului, deoarece aceasta

reprezenta "Viața veșnică" și "Nemurirea". Ramura de palmier ca simbol al vieții veșnice, al nemuririi și al victoriei a continuat să fie folosită de diverse culturi. Moise a adus cu el ritualul după ieșirea din Egipt (Levitic 23:40 și Apoc.7:9). Ramurile de palmier sunt folosite astăzi de creștinii care sărbătoresc "Duminica Palmierilor" pentru a celebra intrarea triumfală și victorioasă a lui Isus în Ierusalim ca Rege al Păcii. Ei au pus ramuri de palmier în fața lui Isus când a intrat în Ierusalim pe un măgar - un simbol al păcii, mai degrabă decât un războinic pe un cal.

*

Ankh

ANKH - atârnă de brațul lui **Heh** și este probabil cel mai cunoscut simbol egiptean. "Ankh" este o cruce cu un vârf în formă de buclă și este simbolul "Vieții Eterne".

*

GOLD (Aur)

Heh este reprezentat îngenuncheat pe hieroglifa pentru "Gold" =

= "**nb**" sau "**nbw**", care este, de asemenea, același sunet și cuvânt ca și hieroglifa pentru **coș**

= "**neb**" = "Domn" (Stăpân) sau "Master" (Maestru) în egipteană. Hieroglifa pentru "**neb**" reprezenta, de asemenea, cuvântul "**tot**". Acesta este motivul pentru care unele opere de artă egipteană îl vor arăta pe **Heh** îngenuncheat pe hieroglifa pentru aur, iar altele pe hieroglifa pentru Domn. Numele egiptean pentru aur "**nebu**", ar putea fi legat de țara din care egiptenii extrăgeau aurul în principal - Nubia. Aurul avea o valoare monetară foarte importantă pentru egipteni, dar pentru egipteni aurul reprezenta mai ales divinitatea și strălucirea soarelui, ca zeul soarelui Ra, care era cunoscut ca "Muntele de aur". Aurul era considerat un metal divin și se credea că este carnea zeilor. Unul dintre cele cinci nume pe care le avea faraonul era un nume de "Coarne de Aur" care îl lega pe faraon de "Șoimul de Aur" (Coarnele). Încă o dată, găsim conceptul de eternitate legat de Aur. Când Faraonul moare, era îngropat cu mult Aur. Camera de înmormântare a fost numită "Camera de Aur", nu numai din cauza întregului aur ascuns acolo, ci și pentru că se presupunea că

va rămâne acolo pentru eternitate. Una dintre cele mai magnifice și mai extraordinare opere de artă este masca funerară a lui Tutankhamon, care cântărea 25 de kilograme de aur masiv!, adică 25lb 400oz. La prețul aurului de la sfârșitul anului 2021, de 1800 $/oz, masca mortuară a lui Tutankhamon ar valora 720.000 $, doar pentru prețul aurului, fără a include valoarea sa artistică și istorică!

Explorarea creației Universului

Înțelegerea noastră științifică a naturii Universului este în continuă evoluție. Celebrul astronom italian Galileo Galilei a observat pur și simplu Jupiter cu noul său telescop în timpul nopților de iarnă din 1610 și a descoperit luni în mișcare în jurul lui Jupiter și a concluzionat că "NU Totul se învârte în jurul Pământului"! Descoperirea și proclamația lui Galileo a trimis convingerile științifice pe un nou curs. Ca răspuns la aceste controversate "credințe religioase alternative" din lumea astronomiei și a filozofiei, Inchiziția romană, sub autoritatea Bisericii Romano-Catolice, l-a judecat pe Galileo în anul 1633 și l-a condamnat pentru erezie, fiind condamnat la închisoare pe termen nelimitat. În cele din urmă, am evoluat de la un univers "geocentric" centrat pe Pământ la un univers "heliocentric" acceptat și centrat pe Soare, apoi la un univers în care am recunoscut că toate acele lumini strălucitoare pe care le numeam "stele" pe cerul nopții erau sori precum soarele nostru. Înainte de secolul al XX-lea, lumea științifică și religioasă a ajuns la înțelegerea faptului că Universul era tot ceea ce vedeai pe cerul de zi și de noapte, nimic mai mult. Nu a existat nicio creație a Universului, iar galaxia noastră Calea Lactee fusese întotdeauna așa și va rămâne așa, neschimbată pentru eternitate. Aceasta se numea teoria "stării staționare" a Universului. Apoi, la începutul secolului al XX-lea au apărut astronomii, cosmologii și alți oameni de știință care au descoperit că galaxia noastră Calea Lactee, în care Soarele nostru este una dintre miliardele de stele din ea, nu era singura galaxie din Univers. Această nouă proclamație a declanșat o dezbatere divizată și intens disputată cu privire la faptul că Calea Lactee era singura galaxie, în comparație cu cei care credeau că aceasta era doar una dintre multele galaxii din Univers. La începutul anilor 1930, astronomii Lemaitre și Hubble au demonstrat nu numai că existau multe galaxii, dar și că universul se afla în expansiune, ceea ce înseamnă că, la un moment dat, cu mult timp în urmă, A EXISTAT UN ÎNCEPUT!!! Mulți nu au vrut să creadă într-un univers în expansiune, deoarece acest lucru ar fi însemnat că universul nu a fost niciodată într-o perpetuă "stare de statornicie".

Până în anul 1955, aceste două modele de **Stare Staționară** vs. **Big Bang** au devenit cele mai aprinse[1]. Prin observații mai bune, modelul Big Bang a prevalat, iar modelul Staționar este acum respins de o majoritate covârșitoare a oamenilor de știință. Astăzi, la începutul secolului XXI, ne confruntăm cu o dezbatere științifică și religioasă și mai profundă. Deși majoritatea oamenilor de știință sunt de acord că Universul și-a avut originea odată cu Big Bang-ul și că, prin urmare, a existat un început pentru toate acestea, astăzi ne confruntăm cu două teorii concurente privind modul în care Universul a luat naștere. Înainte de Big Bang, nu a existat timp, spațiu, materie, energie, antimaterie, materie întunecată, energie întunecată - NIMIC!!! Cabaliștii evrei îl numesc

---

1 Consultați ediția NASA a revistei "COSMIC TIMES". 1955, pagina 3: "Originea tuturor lucrurilor: Hot Bang sau Univers fără vârstă?".

'Ein Soph' "Nimicul infinit*". Egiptenii îl numeau '**Neb-er-tcher**', locul "Divinității atotcuprinzătoare". Filozofia taoistă îl numește '**Wu Ji**', "Misterul suprem necunoscut". Scripturile hinduse ne învață că un nou univers provine din "**Pralaya**", după ce universul anterior a fost distrus în disoluție. După o privire mai profundă asupra multor religii ale lumii, poveștile lor despre creație sunt aceleași și seamănă foarte mult cu cosmologia științifică a creației "Big Bang" de astăzi.

Universul a apărut de nicăieri și s-a creat singur sau a existat un program divin creativ și conștient, asemănător unui computer, care a dat naștere Universului? Unii numesc acest al doilea concept "proiectare inteligentă" sau "cauză inteligentă", iar mulți oameni de știință își dau seama acum că o abordare materialistă pentru a răspunde la întrebarea fundamentală privind originea Universului ca fiind o auto-creație nu este suficientă, deoarece există o multitudine de parametri fizici "fin reglați" care au făcut posibilă viața în universul nostru și care nu pot fi explicați prin "noroc". Acum că știm că a existat un început, acestea sunt cele două opțiuni. Aceasta este noua discuție științifică și religioasă. Una dintre cele două variante tocmai menționate sau o a treia alternativă care urmează să fie prezentată, va sfârși prin a fi adevărul cunoscut de toți în "X" număr de ani. Sunt sigur că oamenii de știință, peste un secol, vor privi înapoi la noi și vor diseca care au fost cele mai mari concepții greșite pe care le-am avut despre crearea Universului și de ce am gândit astfel. Un lucru de care sunt sigur este că aflarea semnificației Numelui Divin al Creatorului ne va da un indiciu despre semnificația a tot ceea ce vedem că a fost creat, pentru că ele sunt unul și același lucru. Să ne apucăm să citim despre asta.

Russell Jacquet,
Seattle Washington, Statele Unite ale Americii, Solstițiul de iarnă 2021.

Partea I

Istoria Tetragrammatonului

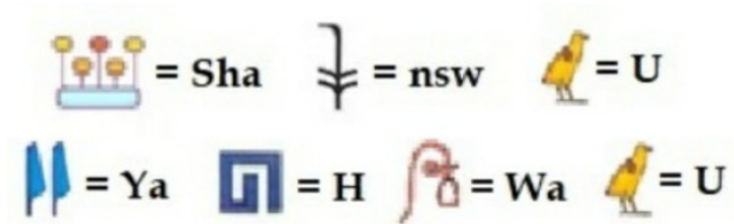

Diagrama hieroglifelor de mai sus arată una dintre primele inscripții a ceea ce se crede a fi numele sacru al Creatorului într-o formă timpurie ca "YaHuWa", pe care majoritatea o echivalează astăzi cu numele "Yahweh". A fost găsită în Templul Soleb din Egipt, construit sau reproiectat în timpul domniei faraonului Amenhotep al III-lea (cca. 1378 î.Hr. - 1340 î.Hr.), al cărui fiu, Akhenaton, este creditat ca fiind primul care a introdus o religie de stat de tip monoteist.

Coloana din Templul Soleb din Egipt, pe care este inscripționat cel mai vechi nume al lui Iahve.
Credit foto: Titus Kennedy

Capitolul 1

Ce este Tetragrammatonul ?

Termenul Tetragrammaton provine din cuvintele grecești "**Τετρα**" (Tetra) = "PATRU" + "**γράμμα**" (gramma) = "LITERĂ" + "**τον**" (ton) = "CEL": însemnând "Cele patru litere", ca în: **YHVH**, "Numele ebraic transliterat al lui Dumnezeu".

În lumea religioasă de astăzi a creștinătății, auzim numele "**Yahweh**", "**Yah**" și "**Iehova**" ca fiind unele dintre numele care se referă la "Dumnezeul cel Preaînalt" al israeliților și evreilor biblici. De unde provin aceste nume și sunt ele reprezentări adevărate a ceea ce i s-a spus lui Moise pe Muntele Sinai imediat după ce evreii și israeliții au părăsit Egiptul în timpul Exodului? Ni se spune în Exodul 3:13 că, atunci când Moise îl întreabă pe Dumnezeu (Cum te cheamă?", răspunsul (tradus în engleză) pe care Dumnezeu i-l dă lui Moise este ceea ce mulți consideră, mai întâi numele său personal și apoi numele său propriu:

Exodul 3:13: Și Moise a zis lui Dumnezeu[2]. iată, când voi veni la copiii lui Israel și le voi spune: "Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi", și ei mă vor întreba: "Care este numele Lui?", ce să le spun?

Exodul 3:14: Dumnezeu a zis lui Moise: "EU SUNT CEL CE SUNT", a zis: "Așa să spui copiilor lui Israel: "EU SUNT M-a trimis la voi".

Moise NU a întrebat CUM se pronunța numele, ci întrebarea lui era de fapt "care este semnificația sacră și secretă a numelui tău?", la care Dumnezeu răspunde ÎNTÂI "**E'hyeh Asher E'hyeh**" (Eu sunt Cel ce sunt), însemnând epitetele Sale de identificare, ÎNAINTE de a-i spune lui Moise "Spune-le că "**E'hyeh**" (EU SUNT) m-a trimis la tine!". Așadar, se pare că înțelegerea epitetelor distincte și virtuoase, adică a caracteristicilor de identificare ale lui Dumnezeu, care i-a fost dată lui Moise mai ÎNTÂI, a fost mai semnificativă decât proclamarea și pronunțarea numelui propriu "**E'hyeh**", nume care ar fi putut deveni Tetragrammaton.

În Exodul 3:14, "SUNT" este scris în ebraică ca "**היה**" = "hayah" și definit ca "*a exista*, adică *a fi* sau ***a deveni***, *a se întâmpla* (întotdeauna emfatic, și nu o simplă *copula* sau auxiliar)..."[3]

Astfel, denumirea completă din limba engleză "EU SUNT CEL CE SUNT" se scrie ca fraza ebraică **אהיה אשר אהיה** = **'ehyeh 'aser 'ehyeh** sau "*Ehyeh-Asher-Ehyeh*". De asemenea, a fost interpretată ca însemnând "Eu sunt cine sunt", "Eu sunt ceea ce sunt" sau "Eu voi fi ceea ce voi fi".

Cuvântul **Ehyeh** este considerat de mulți cercetători rabinici ca fiind o derivare la persoana întâi a Tetragrammatonului. Cuvântul "**Asher**" este un pronume relativ, iar sensul lui *Asher* depinde de contextul imediat al cuvintelor de sprijin, astfel încât cuvintele „acea", „cine", „care" sau „unde" sunt toate posibile traduceri ale lui **Asher**.

În Exodul 3:13, "Dumnezeu" este scris în ebraică ca "**אלהים**" = "**Elohim**" și definit ca "Dumnezei în sensul obișnuit; dar folosit în mod specific pentru Dumnezeul suprem..."[4]

Observați interpretarea controversată a lui Elohim ca fiind cu sensul de "plural" al lui Dumnezeu.

Acest nume "Elohim" a fost dat mai devreme în prima frază din Geneza 1:1, pe care unii au interpretat-o ca fiind "*La început, DUMNEZEII au creat cerul și pământul!*". Acest lucru se

2 **elohiîym**, el-o-heem; plural de **elowahh**, el-o'-ah;

3 Spiros Zodhiates - Dicționar ebraic și caldeean care însoțește Concordanța Exhaustivă, intrarea #1961, în "Biblia de studiu ebraică-greacă".

4 Spiros Zodhiates, Th.D.: "The Hebrew-Greek Key Study Bible", Baker Book House, Grand Rapids Michigan, 1984.

datorează faptului că cuvântul "**El**" la singular reprezintă un vechi termen standard pentru "Dumnezeu" în paleo-ebraică, ugaritică, aramaică și alte limbi semitice înrudite, în special ale triburilor și popoarelor care locuiau la nord de Canaan. Numele arhanghelilor, cum ar fi Micha**EL**, Gabri**EL**, Rapha**EL** și Zadki**EL**[5] sunt astfel de exemple de "**nume El**". Multe alte nume din Vechiul Testament urmează acest model de Dumnezeu singular "EL".

Mulți cercetători biblici cred că această diviziune particulară în cadrul națiunii lui Israel a fost cea care i-a împărțit în Triburile de Nord și Triburile de Sud. Cultul lui Elohim își păstrase venerarea autohtonă a zeului suprem canaanit/sirian de Nord al zeului suprem "El", în timp ce cultul lui Yahweh (YHWH) era un Dumnezeu suprem relativ nou, introdus în Canaan dinspre sud de către contingentul lui Moise care ieșea din Egipt și din Sinai. Ambele au avut influențele lor individuale în scrierea Pentateuhului. Numele lui Dumnezeu ca Elohim a fost scris în sursele Elohiste (E) și Preoțești (P) din regatele nordice ale lui Israel. În schimb, Yahweh și Iehova (YHWH) au fost folosite în sursa Jahwistă (J) (de asemenea, Yahwistă), folosită în religia localizată a Regatului de Sud al lui Iuda în timpul perioadei de exil pre-babilonian. Istoricii biblici pot detecta cu ușurință aceste stiluri Elohist și Yahwist în editarea scrierilor lor din Vechiul Testament. Conduși de preotul Ezra, acești editori antici, prin reconciliere, au compilat, reînviat, resuscitat și restaurat textele Vechiului Testament la întoarcerea la Ierusalim după exilul din Babilon.

Cu toții ne dăm seama că Moise nu vorbea nici engleza, nici ebraica modernă, deoarece crearea acestor limbi a avut loc cu mii de ani în viitor[6], așa că trebuie să refacem pașii evoluției noastre lingvistice în ceea ce privește numele care a ajuns până la noi sub forma a PATRU LITERE care reprezintă Numele Sacru al lui Dumnezeu[7]. Evoluția acestor litere care reprezintă Numele Sacru al lui Dumnezeu și privirea istorică asupra dovezilor care pot dezvălui care ar fi putut fi pronunția originală și semnificația numelui sunt subiectele acestei cercetări. Deși cred că anumite sunete sunt sacre, chiar nu cred că astăzi contează care este sau a fost pronunția numelui sacru, deoarece "forma de gândire" este mai importantă. Pentru lumea evreiască din timpul său, în urmă cu 2000 de ani, numele său era "**Ye-shu'-a**" în ebraică. Pentru creștinii de astăzi, numele este "**Isus**", iar în spaniolă se scrie la fel, dar se pronunță "*Hey-soos*". Numele Isus provine din numele latin "**Iesus**", care este o transliterare a numelui grecesc **Ιησούς** (Iesous). Cu toate acestea, întrucât Noul Testament a fost scris în limba greacă, acest nume grecesc a fost transliterat de la numele ebraic sub care era cunoscut și cum îi spuneau oamenii pe numele său ebraic **ישוע / יהושע** = "Yeshua", scris și pronunțat și "Yahshua", "Yehoshua" sau în engleză "Joshua"[8]. Nimeni în timpul său nu l-a numit cu numele grecesc sau englezesc/spaniol "Iisus", așa cum spunem noi astăzi, dar, în toate cazurile, cred că cea mai importantă este **intenția** de a-l invoca pe Mesia în limba înțeleasă de către *devot* în acel moment sau în acel moment anume. Chemarea numelui exact al cuiva pentru a-i atrage atenția este într-adevăr importantă, iar un exemplu biblic este dat în Marcu 5:9. Isus întreabă spiritele rele care îl posedau pe omul înnebunit care era numele acestuia, deoarece avea nevoie să știe numele pentru a le alunga în mod corespunzător: Și Isus l-a întrebat: "Care este numele tău?". Și "el" a răspuns: "Numele meu este Legiune (**λεγεώνα**), căci noi suntem mulți." Aici am avut cazul în care numele

5 „Cel care este asemenea lui Dumnezeu” (Mihael), „Tăria lui Dumnezeu” (Gabriel), „Vădecătorul lui Dumnezeu” (Rafael), „Neprihănirea lui Dumnezeu” (Zadkiel).

6 Limba anglo-saxonă numită acum „engleză veche”, adusă în Marea Britanie în timpul erei anglo-saxone, s-a dezvoltat în „engleză mijlocie” vorbită după cucerirea normandă din 1066 d.Hr. până la cca. 1500 d.Hr. urmat de „Engleza modernă timpurie”, care a fost vorbită de Shakespeare (1564 - 1616) și alții. Condusă de Eliezer Ben-Yehuda, ebraica modernă a fost reînviată ca limbă vorbită cca. 1880 prin care a devenit limba comună (lingua Franca) a evreilor palestinieni. Ebraica modernă a devenit o limbă oficială în Palestina condusă de britanici în 1921 și în noul proaspăt declarat stat Israel în 1948.

7 „Tetragrama”, precum și „Dumnezeu” vor fi numite și „Tetragrama sacră”, „Numele divin”, „Numele sacru”, „Creatorul”, „Dumnezeu Creator”, „Cel Prea Înalt”, „Atotputernicul” , „Cel mai Înalt Dumnezeu Creator”, în această cercetare.

8 Noul Testament dă PATRU ortografii grecești diferite pentru numele lui Isus (Mat.l:l, Mat.l:21, Luca 3:29, Evr.4:8). O listă de traduceri în ebraică veche (feniciană), ebraică modernă și engleză poate fi vizualizată la: www.bayithamashiyach.com/Names_listed_bearing_His_Name.pdf

era important într-o situație unică, dar importantă - o exorcizare! Eu sunt de părere că este vorba de "forma gândului" și "intenția" de a invoca o Ființă Cerească specifică, indiferent de limba în care îl chemi pe „el”, „ea” sau „acesta”, doar atâta timp cât ești angajat în mod conștient și vizual în interior cu procesul de invocare și nu doar spui cuvinte în speranța că Universul va răspunde ca un duh într-o sticlă!

Prin această lectură și interpretare a Genezei 3:14, aflăm o trăsătură fundamentală și esențială a Exodului biblic al evreilor și israeliților, știind că "Dumnezeu" nu este lipsit de nume și că acest "El", "ea" sau "Androginul" Dumnezeu are un nume personal pe care trebuie să-l folosească atunci când se dorește invocarea prezenței acestui Dumnezeu Preaînalt. Auzim de la mulți din lumea creștină numele de **Yah**, **Yahweh** și **Iehova**, dar sunt aceste nume un adevărat reprezentant al ceea ce i-a fost dictat lui Moise? Probabil că Moise a vorbit egipteana ca primă limbă și, fiind un om foarte puternic, care s-a ridicat de la cea de scrib la cea de vicerege al Kush (Nubia), apoi la cea de faraon înainte de a fi răsturnat[9], Moise a vorbit fără îndoială și alte limbi din regiune. Înainte de a ne întoarce cu peste 3.000 de ani în urmă, până în timpul lui Moise, pentru a afla CUM ar fi putut fi scris Tetragrammatonul, trebuie să ne întoarcem mai întâi cu puțin peste 2.000 de ani în urmă, când numele lui Dumnezeu era "nepronunțabil" pentru israeliți și evrei[10].

Astăzi, mulți evrei aderă la tradiția veche de secole de a nu pronunța numele lui Dumnezeu la care se face referire în Exodul 3:14. În schimb, ei folosesc numele "**Adonai**" = "Domnul" sau "Elohim". Astăzi este, de asemenea, obișnuit ca mulți evrei să spună pur și simplu "**HaShem**", care înseamnă "**Numele**", atunci când se referă la Tetragrammaton-ul sacru. Scrierile *Mishna*, datate în jurul anului 200 d.Hr., au fost primele care au inserat cuvântul ebraic "*HaShem*" în locul numelui divin **YHVH**. În sinagogile contemporane, cuvântul *Adonai* este încă folosit în locul Numelui Divin. Înlocuirea Tetragrammatonului cu aceste cuvinte a ascuns adevăratul înțeles și, prin urmare, suntem în căutarea acelui înțeles pierdut, care ne poate oferi indicii despre modul în care Creatorul a făcut ca universul să ia naștere.

Numele pierdut

Încă din vremurile străvechi ale exodului evreilor/israeliților din Egipt, Numele divin a supraviețuit prin tradiție orală și în scris sub forma a PATRU litere cunoscute sub numele de "Tetragrammaton". Mai mult ca sigur că a fost rostit timp de secole după Exod, dar a început să nu mai fie pronunțat sau vorbit până în momentul în care a început traducerea în greacă Septuaginta a Scripturilor ebraice, în jurul anului 280 î.Hr. Josephus, unul dintre cei mai faimoși istorici evrei din istorie, a scris despre revelația lui Dumnezeu lui Moise pe munte, în mijlocul tufișului arzând:

"*Atunci Dumnezeu i-a revelat numele Său, care până atunci nu ajunsese la urechile oamenilor și despre care îmi este interzis să vorbesc*". (Antichități iudaice, II,276 [xii, 4])

Cea mai veche formă a Tetragrammatonului, reprezentat ca nume sacru al lui Dumnezeu, care a supraviețuit până în prezent, s-a dovedit a fi scrisă în alfabetul fenician sau "proto-ebraic". Deși numele literelor sunt de origine egipteană, în hieroglifele egiptene nu găsim cele patru litere scrise sub forma unui Tetragrammaton. Am dat un exemplu mai jos de cum ar fi arătat folosind atât

9 Jacquet-Acea, Russell: „Recalcularea epocii istorice a israeliților din Egipt și a datei Exodului”: Partea 3: Data (datele) Exodului și Faraonul (i) Exodului; martie 2019. http://independent.academia.edu/russelljacquet

10 Conform Cărții Genezei, Iacov-Israel a avut 12 fii din patru femei. Acești 12 fii reprezintă moștenirea celor 12 triburi ale Israelului. Ei au fost Așer, Beniamin, Dan, Gad, Isahar, Iosif, Iuda, Levi, Neftali, Ruben, Simeon și Zabulon. Această ramură a evreilor este unic și exclusiv israeliți. După șederea lor în Egipt, aceste 12 triburi au cucerit sau s-au stabilit în Canaan pentru a întemeia Națiunea Israel, dar au fost în cele din urmă cucerite de asirieni și babilonieni pentru a deveni „triburile pierdute”. Excepție este tribul lui Iuda = evrei și tribul preoțesc al lui Levi = leviți (și preoții ereditari Cohanim) care nu s-au pierdut doar după ce au petrecut nu mai mult de 70 de ani în captivitatea babiloniană.

hieroglifa **Heh**, cât și **Heh**-ul alternativ semi-hieratic, dar ar fi putut fi folosite două **Heh**-uri hieroglifice cum ar fi:

Găsim o versiune prescurtată sau "Proto-Tetragrammatonului" sub forma lui "**Ya**" și "**Yahuah**" din epoca celei de-a 18-a dinastii egiptene. Aceste artefacte care au supraviețuit au o vechime de până la 3.000 de ani. Mai devreme de aproximativ 1000 î.Hr. nu am descoperit încă Tetragrammatonul scris sub nicio formă pe vreun artefact. Deoarece cele patru litere (numărând **Heh** de două ori) și-au păstrat aparent numele din egipteană, iar Egiptul este locul de unde au plecat Moise, evreii și israeliții, limba originală folosită trebuie să fi fost egipteana. Cu toate acestea, de la momentul Exodului principal, pe care l-am calculat la 1197 î.Hr. (-1196), în apropierea echinocțiului de toamnă de după moartea faraonului Seti al II-lea, al cărui fiu de vârstă mică a murit chiar înaintea lui, până la momentul celui mai vechi artefact Tetragrammaton scris în alfabet fenician, reprezintă un decalaj de 300 de ani. Acest lucru poate însemna că există o scriere de tranziție care nu a fost încă descoperită și care ar fi putut fi folosită.

În cele din urmă, israeliții își vor forma propria națiune, David fiind încoronat rege în jurul anului 1010 î.Hr. Scrierile biblice care au fost descoperite din această perioadă arată că israeliții foloseau alfabetul fenician. Acest lucru a continuat până la captivitatea babiloniană (cca. 587 - 538 î.Hr.), când aramaica a devenit limba și alfabetul oficial al Imperiului Persan și al Asiei de Vest.

Pronunția vocală a Tetragrammatonului pare să fi fost folosită, dar ținută "secretă" până în momentul sfârșitului captivității babiloniene, când preotul și scribul evreu Ezra a convertit alfabetul antic al Tetragrammatonului în alfabetul aramaic[11]. Descendenții scrierii aramaice sunt astfel de limbi și scrieri cunoscute sub numele de ebraica timpurie, precursoarea ebraicii moderne și *nabateana*, precursoarea arabei moderne. Ebraica biblică este numită în prezent ebraică "clasică" și este această scriere feniciană/canaanaită veche în care a fost scris Tetragrammatonul, care scriu astăzi cu literele alfabetului ebraic modern de: י (yod) - ה (heh) - ו (vau) - ה (heh).

Nu s-a păstrat niciun text biblic scris în această veche scriere feniciană. Tradiția orală a fost metoda de transmitere a învățăturilor. Limba vorbită, așa cum era folosită în Biblie, nu era numită "limbă ebraică", ci era denumită, ca "**sefat Kena'an**", ceea ce înseamnă "limba Canaanului"[12]. Limba biblică nu a fost numită "ebraică" până la scrierea textelor ebraice grecești și *mihnaice*, în perioada elenistică (320 î.Hr.-30 î.Hr.), când apare pentru prima dată iudaismul ca religie. Din punctul de vedere al lingvistului, limba ebraică vorbită clasică (biblică) vorbită în ebraică/canaananeeană este împărțită în două perioade care au modele gramaticale distincte: Ebraica biblică și Ebraica din epoca romană.

Ebraica biblică este împărțită la rândul ei în ebraica "Epocii de aur" (1200 î.Hr. - 500 î.Hr.) și ebraica "Epocii de argint" (500 î.Hr. - 60 î.Hr.), cu o influență aramaică semnificativă.

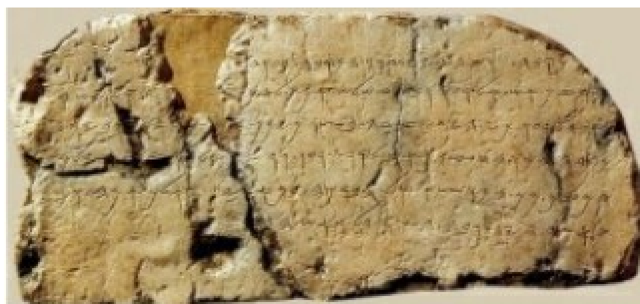

11 Alexander Bolotnikov PhD: "Sacred or profane? What's in a divine name?/Sacru sau profan? Ce conține un nume divin?" Revista Ministry, Silver Spring MD, mai 2010.

12 John Barton, Oriel College, Oxford: *"The Biblical World":* Routledge Worlds publisher, 2004.

Ebraica epocii romane (după anul 60 î.Hr.), sau ebraica *mishnaică*, are alte influențe gramaticale din greacă și *parsi*, în principal prin intermediul dialectului aramaic, care era *lingua franca* în regiunea Orientului Mijlociu în perioada de dinaintea şi de după viața lui Iisus Hristos.

Fotografia de mai jos este un exemplu de tip de scriere folosit în secolele VII-VI î.Hr. Este o mostră luată din Siloam sau "inscripția Shiloam", numită și "Tunelul lui Ezechia".

Inscripția a fost scrisă de cei care au lucrat la construirea unui tunel de apă sub Ierusalim, atunci când regele Ezechia al lui Iuda se temea de o invazie a asirienilor, după ce se revoltase împotriva controlului asirian (2 Regi 20:20). Planul său era să devieze apa dintr-o sursă locală, care ar fi furnizat apă celor din Ierusalim, refuzându-le în același timp asirienilor sursa de apă. Ezechia a domnit între aproximativ 715 și 687 î.Hr. Exemplul de text de mai sus este de la începutul liniei 5, cu primele trei cuvinte mai clare din punct de vedere vizual și, de asemenea, transliterate în echivalentul sonor actual al limbii engleze. În limba ebraică modernă, cuvintele sunt transliterate ca **המים מן המוצא**, care este tradus de instrumentul de traducere "Ebraică - Engleză" de la Microsoft pe care l-am folosit, pentru a citi în prezent "*Apele de la origine*". Majoritatea traducerilor oferite de diverşi cercetători dau traduceri similare: "*Apa a plecat de la sursă*" și "*Apele de la izvor*". Ele pun puncte între cuvinte pentru a le separa, iar cuvintele trebuie citite de la dreapta la stânga, așa cum era stilul de scriere fenician/cananit. Astfel, nu este "**ATsWmh Nm Mymh**", ci "**Hmym Mn HmwTsA**".

Poți alege literele antice care au fost folosite pentru a compune Tetragrammatonul acolo?

Numele sacru din Tetragrammaton a fost ascuns apoi Pierdut

Toate textele religioase scrise pe hârtie sau pe pergamente din piele de animal au fost pierdute. Doar acest tip de scriere antică scrisă pe piatră a supraviețuit. Ceea ce a fost scris ca scriptură a fost văzut și citit doar de clasa superioară și de cei din preoție. Pronunția numelui sacru era fără îndoială cunoscută de către marii preoți care ascunseseră numele de masele de oameni, dar apoi marii preoți înșiși au pierdut această pronunție. Ce s-a întâmplat și de ce a fost pierdută?

Niciun istoric biblic nu poate fi sigur cu cât timp în urmă, în trecut, Numele Sacru a început să fie ascuns pentru prima dată de israeliții care nu făceau parte din preoție sau cu cât timp în urmă a fost pierdută de fapt Pronunția Numelui Sacru de la cei care dețineau poziții în preoție. Scriitorul evreu Elon Gilad este unul dintre numeroșii savanți care consideră că acel moment este la aproximativ 2500 de ani de la momentul actual, în timpul perioadei celui de-al doilea Templu, aproximativ 500 î.Hr. când israeliții s-au întors în Israel pentru a trăi ca provincie în cadrul Imperiului Persan.

"*Adevărata pronunție a cuvântului YHWH s-a pierdut de mult timp, în parte pentru că, acum 2500 de ani, evreii au decis că este prea sacru pentru a-l rosti cu voce tare și nu au reușit să*

păstreze modul în care era rostit"[13].

Dintr-un comentariu anterior privind dezbaterea despre cine a rostit Numele Divin și când a încetat să mai fie rostit, avem o relatare similară în Biblia Noului Secol, care ne spune că numai Marele Preot avea voie să pronunțe numele și numai în "Ziua Ispășirii" rostea acest Nume Divin Sacru în fața maselor:

"*La ceva timp după întoarcerea din Captivitate și înainte de începutul erei creștine, evreii au ajuns să creadă că numele YHWH era prea sacru pentru a fi rostit în ocazii obișnuite. Se spunea că era pronunțat de Marele Preot în Ziua Ispășirii*"[14].

Deoarece pronunția Tetragrammatonului sacru s-a pierdut sau a fost intenționat ascunsă de popor, tradiționaliștii evrei care urmează cu religiozitate *Tora* astăzi, ca și în trecut, nu citesc sau pronunță Tetragrammatul cu voce tare sau chiar în tăcere. Ei înlocuiesc în schimb cu un cuvânt precum "**Adonai**" = "DOMNUL" sau "**hakadosh baruch hu**" = "Cel Sfânt, Binecuvântat să fie" sau "**HaShem**", care înseamnă "*Numele*". Istoricii biblici au mai multe păreri cu privire la motivul pentru care numele a fost ținut departe de popor și de ce a fost pierdut în cele din urmă. Una dintre ele este că pronunțarea numelui original al lui Dumnezeu, așa cum i-a fost rostit lui Moise, avea o putere atât de mare, încât folosirea sa greșită de către oamenii obișnuiți a dus la probleme mai mari.

Acest lucru era valabil mai ales dacă "*luai în deșert numele lui Dumnezeu*", fiind atunci găsit vinovat de blasfemie și condamnat la moarte prin lapidare (Leviticul 24:16). Moise Maimonide (1135 - 1204 d.Hr./C.E.), principalul filozof evreu din evreimea medievală din Spania, a scris o lucrare amplă despre motivul pentru care Tetragrammatul sacru (YHWH) nu era rostit nici în interiorul, nici în afara sanctuarului:

"*Înțelepții care au comunicat Tetragrammatul copiilor și discipolilor lor o dată la șapte ani", **nu se referă doar la pronunție, ci și la semnificația sa**, din cauza căreia Tetragrammatonul a fost transformat în **nomen proprium** al lui Dumnezeu și care include anumite principii metafizice... Când însă oamenii lipsiți de principii au luat cunoștință de acest nume format din douăsprezece litere și, în consecință, au devenit corupți în credință... înțelepții au ascuns și acest nume și l-au comunicat doar celor mai vrednici dintre preoți, pentru ca aceștia să-l pronunțe atunci când binecuvântau poporul în Templu; căci atunci Tetragrammatonul nu mai era pronunțat în sanctuar din cauza corupției poporului.*

Există o tradiție conform căreia, odată cu moartea lui Simeon cel drept, frații săi preoți au renunțat la pronunțarea Tetragrammatonului în binecuvântare; în schimb, au folosit acest nume format din douăsprezece litere... acesta a fost încredințat doar celui mai vrednic dintre preoți, a cărui voce, atunci când îl pronunța, era înecată în mijlocul cântării fraților lor preoți"[15].

Deoarece "Rabinul Simeon cel Drept" este fără îndoială Simeon bar Yochai un înțelept rabinic din perioada Mishnaică, care a trăit în preajma distrugerii celui de-al doilea Templu din primul secol, în anul 70 d.Hr./CE, Maimonide se întoarce înainte de epoca sa cu mai bine de o mie de ani în ceea ce privește momentul în care Tetragrammaton-ul sacru a încetat să mai fie folosit. "*Numele de 12 litere*" pe care Maimonide spune că preoții "*îl foloseau în loc*" era probabil "*Yod-Heh-Waw-Heh*". Dar ar putea fi **YHWH** un anacronim al numelui sacru? Maimonide concluzionează că, pe lângă Cuvântul Sacru de 12 litere, a existat și **un Cuvânt Sacru de 42 de litere**, dar niciunul dintre ele nu era același cu Tetragrammaton-ul Sacru de 4 litere:

---

13 Elon Gilad: *"We Shouldn't take God's Name in Vain. But What is it?"* Haaretz, Israel News, Oct 10, 2018, www.haaretz.com

14 W.H. Bennett, Walter Adeney: *"The Century Bible: A Modern Commentary",* Volume 1, Nabu Press, 2010.

15 Mose Maimonides: *"Guide for the Perplexed",* Chapter LXII, pg 91-92. Friedlander translation, 1904. http://ww\v^acred-texts.com/jud/gfp/gfp072.htm

"*Numele de patruzeci și două de litere este extrem de sfânt; el nu poate fi încredințat decât celui care este modest... .care vorbește cu bunătate cu semenii săi*".

Nu aș fi surprins dacă într-o zi cineva va face legătura între acest nume de 42 de litere și literele combinate din ebraica modernă sau ebraica clasică ale celor zece Sefirot (sau unsprezece, dacă este inclusă și Da'at) din Arborele vieții cabalistice". Cabala învață că Sefirot sunt "sfere" ale diferitelor manifestări ale lui Dumnezeu care își au originea în "Ein Sof" - neantul indescriptibil, infinit! Ein Sof (de asemenea, Ain Soph) este termenul pe care misticii evrei îl foloseau pentru a-l descrie pe Dumnezeu înainte de creație[16]. Vom trece în revistă mai multe despre acest lucru în partea a patra. Acesta este, fără îndoială, un alt concept adus din Egipt. Pentru vechii egipteni, Arborele Vieții reprezenta lanțul ierarhic al evenimentelor care a adus totul la existență. Sferele de pe Arborele Vieții egiptean afișau formula, metoda și procedura de creare a Universului. Cum această învățătură a devenit învățătura Arborelui vieții cabalistice ebraice pe care israeliții l-au adus cu ei din Egipt, nu ar trebui să fie surprinzător faptul că zeul egiptean al infinitului și al eternității numit "**HeH**", "zeul milioanelor de ani", ar trebui să devină două dintre literele din Tetragrammaton!

Cele TREI Sefirot (sfere) superioare ale Arborelui vieții ebraice care emană din Ein Sof - "Nimicul infinit": Keter (Coroana), Hokhman (Înțelepciunea) și Binah (Înțelegerea). Din Ein Sof s-a născut Universul cu toate galaxiile de stele, energie și lumină!

Alte concepte suplimentare pe care israeliții le-au adus cu ei din Egipt, în afară de credința în "Arborele Vieții", au fost: "Barca" sacră (Chivotul); "Sfânta Sfintelor" (în care era păstrată Barca); conceptul de "Mare Preot", "Stâlpul dușmanilor lui Faraon"; "Cubitul" egiptean, "Ziua Judecății" finale și multe alte concepte egiptene care au fost transformate ulterior în tradiții ebraice și israelite.

Înainte ca numele sacru să se piardă complet, trebuia mai întâi să se facă o ascundere a numelui. Numele Divin a fost ascuns de popor prin "trasarea unui văl" peste nume, nu din cauza folosirii abuzive a numelui, ci din cauza nevoii probabile de a controla poporul. În acest caz, a fost păstrat ca un secret doar între Marele Preot și cei care urmau în linie dreaptă la preoție. Chiar și cu acest secret bine păstrat, se spune că numele a fost pronunțat doar o singură dată pe an, în "Ziua Ispășirii", cunoscută sub numele de "Yom Kippur", care astăzi reprezintă cea mai sfântă zi a anului în iudaism. Din Talmud[17], obținem informații mai detaliate despre acea zi specială în care Numele Sacru a fost pronunțat de Marele Preot:

16 Elizabeth Clare Prophet: *"Kabbalah, Key to Your Inner Power";* Summit University Press, 1998.

17 Talmudul este o înregistrare a discuțiilor rabinice referitoare la legea, etica, obiceiurile și istoria evreilor. Este un text central al iudaismului, al doilea ca importanță după Biblia ebraică (Tora). Talmudul are două componente: Mishnah (cca. 200 d.Hr.), primul compendiu scris al legii orale iudaice, și Gemara (finalizată cca. 500 d.Hr.). Talmudul dezvoltă multe povești din Tora (primele 5 cărți ale Bibliei) și, în multe exemple, oferă mai multe informații despre acea relatare particulară.

"*Rabinii noștri au învățat: De zece ori a pronunțat marele preot (Kohen Gadol) (de asemenea "Cohen") Numele [inefabil] în acea zi: De trei ori la prima mărturisire, de trei ori la a doua mărturisire, de trei ori în legătură cu țapul care urma să fie trimis și o dată în legătură cu sorții. Și deja s-a întâmplat că, atunci când a pronunțat Numele, glasul lui s-a auzit până la Ierihon*"[18].

Josephus, marele istoric evreu din secolul I, a descris o ceremonie de *Yom Kippur* în care Marele Preot purta Tetragrammaton-ul sacru pe o coroană pe cap. Josephus descrie o scenă la care, în mod evident, a fost martor:

"*Marele preot a urcat și el cu ei...O mitră de in subțire îi acoperea capul, legată cu o panglică albastră, în jurul căreia era o altă cunună de aur, în care era gravat numele sfânt [al lui Dumnezeu]: format din patru vocale. Cu toate acestea, marele preot nu purta aceste veșminte în alte dăți, ci un veșmânt mai simplu; le purta doar atunci când intra în partea cea mai sacră a templului, ceea ce nu făcea decât o dată pe an, în acea zi în care, conform obiceiului nostru, toți ținem post pentru Dumnezeu*"[19].

Deoarece alfabetul ebraic vechi avea doar consoane, trebuie înțeles că unele dintre aceste consoane acționau ca vocale: **yod** servea drept "i", **waw** servea drept "u" și **hey** servea drept "a", "ah" sau "ha". Ebraica modernă a folosit, de asemenea, literele **aleph** și **ayin** pentru a reprezenta sunetele vocale pentru "a", "e" și "o". Ceea ce a văzut Josephus a fost fără îndoială **yod-heh-waw-heh** în aramaică sau paleo-ebraică, cu una dintre litere (vocale) repetată (**heh**).

Institutul Templului din Ierusalim a luat recent măsuri pentru pregătirea construirii celui de-al treilea Templu. Unul dintre lucrurile care trebuie să fie la locul lor este un Mare Preot. Astfel, în 2008, a fost confecționată "Coroana de aur a Marelui Preot", numită **Tzitz**. Coroana "Tzitz", cu Tetragrammaton și alte detalii, a fost creată după ceea ce a descris Josephus. Modelată de meșterii Institutului Templului, coroana are 600 de grame de aur și a costat aproximativ 30.000 de dolari pentru a fi realizată. Ea este acum gata să fie purtată de Marele Preot odată ce cel de-al Treilea Templu care va fi construit. Proiectul a accelerat acum până în punctul în care Sanhedrinul din Ierusalim a făcut alegerea pentru Marele Preot - Rabinul Baruch Kahane, șeful Preoției Israelului, a fost ales ca următorul Kohen Gadol (Mare Preot), la sfârșitul anului 2016[20]. Nu se știe cum va pronunța Rabinul Kahane Numele Sacru.

Talmudul este o altă sursă care discută despre transmiterea Numelui Sacru de la Preoți la discipolii lor. În Talmudul babilonian, se discută despre faptul că Preoții, numiți "Înțelepți", trebuie să facă acest lucru o dată sau de două ori la fiecare șapte ani:

"*Înțeleptul a explicat (Tosefta, Eduyyot 3:4): A existat o altă familie cu o descendență*

18 Talmud - Mas. Yoma 39b

19 Flavius Josephus: *"The Wars of The Jews Or The History of the Destruction of Jerusalem* " - Cartea V, cap. 5:7 - *"A Description of the Temple";* Traducere de William Whiston; http:///vww.ccel.org/j/josephus/works/war-5.htm

20 BREAKINGISRAELNEWS: *"Sanhedrin Appoints High Priest in Preparation for third Temple",* News Report by Adam Eliyahu Berkowitz, 29 August 2016. www.breakingisraelnews.com

defectuoasă, dar Înțelepții nu au vrut să-i dezvăluie tuturor identitatea, dar Înțelepții transmit numele ei copiilor și elevilor lor o dată la șapte ani, iar unii spun că de două ori la șapte ani, pentru a-i împiedica să se căsătorească în familia lor..."

– Talmudul din Babilonia, Kiddushin 71a[21].

Această discuție din Talmud recunoaște în mod clar că Tetragrammaton-ul sacru era cunoscut, predat și, probabil, încă mai era transmis în secolele al III-lea și al IV-lea d.Hr., când, din cauza persecuțiilor creștine, înțelepții evrei au fost nevoiți să emigreze în Babilonia. Aceasta a fost o a doua "imigrație" în Babilon după exilul lor acolo cu aproximativ 800 de ani înainte. Scris atât în aramaică, cât și în ebraică, Talmudul babilonian, în forma sa finală, în jurul anului 550 d.Hr. a devenit astfel învățătura necontradictorie a evreilor practicanți. Un Talmud paralel a fost "Talmudul de la Ierusalim" în Occident. În cea mai mare parte a textului, Tetragrammatonul este înlocuit cu două litere **Yod** (יי) sau cu un **Vav** și **heh** (וה). Acest nume din 2 litere este similar cu ceea ce au scris israeliții în timpul evadării lor în Insula Elefantină de lângă Aswan, în apropierea graniței sudice a Egiptului, în timpul războaielor asiriene și babiloniene. Ei au construit un templu acolo, iar numele sacru era sub forma a trei litere - "**YHW**" care, conform documentelor textuale antice găsite acolo, pare să fi fost pronunțat "**Yahu**". În Egipt, Numele Sacru a supraviețuit acolo sub forma "**Ya**", "**Yah**" și "**Yahu**". Istoricul Gertoux crede că **yahu** este un diminutiv al lui **yah**. Cu termenul ebraic **hu'** = "*el însuși*" atașat la **Ya**, înseamnă "*Yah însuși*" în ebraică[22]. De asemenea, în cadrul papirusurilor de la Elefantina se regăsește Tetragrammatonul sub forma "**YHH**" unde "**W**" a dispărut și înlocuit cu un alt "**Heh**" în opt cazuri[23].

Se pare, de asemenea, că regii babilonieni erau conștienți de Dumnezeul israelit și de modul în care israeliții își numeau copiii în onoarea acelui Dumnezeu israelit. A da nume copiilor în onoarea unui zeu sponsor (numit Teoforie) nu era un lucru făcut exclusiv de către israeliți. Acest lucru este observat în națiunile din jur, Asiria, Babilon, Egipt, Hatti și Mitanni, de-a lungul istoriei lor, atât în rândul liniei regale, cât și în rândul oamenilor de rând. Dacă interpretările celor două exemple sunt adevărate, și anume că atât faraonul egiptean Necho (cca. 610 - 595 î.Hr.), cât și regele babilonian Nabucodonosor (cca. 605 - 562 î.Hr.) cunoșteau Numele Sacru atunci când au schimbat numele regilor israelieni pe care i-au cucerit, aceasta ar însemna că nu numai israelienii cunoșteau și pronunțau Numele Divin al lui Dumnezeu, ci și regii dușmani din jur înainte de anul 600 î.Hr.

21 Text din "The William Davidson Talmud", Kiddushin 71a; https://www.sefaria.org/Kiddushin.71a.9?lang=bi&with=all&lang2=en

22 Gerard Gertoux: *"The Name of God YeHoWaH";* Q & A #14.

23 David Noel Freedman: *"YHWH. Theological Dictionary of the Old Testament";* Vol 5, Eerdmans, Pg 504.

Faraonul egiptean Necho l-a învins pe regele Iosia al lui Iuda, apoi faraonul Necho a schimbat numele fiului lui Iosia din Eliachim = "Dumnezeul meu (El) va ridica" în Jehoiachim = "Yeho va ridica", (2 Regi 23:34). După ce l-a învins pe fiul lui Jehoiachim, Jehoiachin, regele babilonian Nabucodonosor l-a instalat pe unchiul lui Jehoiachin (un alt fiu al lui Iosia), numit Mataniah (sau Mattanyahu) = ("Darul lui Yah"), ca rege vasal al lui Iuda în imperiul său, iar Nabucodonosor i-a schimbat numele în Zedechiah = ("Dreptatea lui Yah") (2 Regi 24:17). Zedechia a fost ultimul rege al lui Iuda[24]. Cirus cel Mare, regele Persiei, care i-a eliberat pe evrei să se întoarcă la Ierusalim după capturarea Babilonului, este menționat în Cartea lui Ezra ca fiind folosind numele divin atunci când le-a declarat lui Ezra și Neemia aceste cuvinte:

"*...YHWH al cerurilor mi-a dat toate împărățiile pământului...*"
(**נתן לי יהוה אלהי השמים הארץ**) (Ezra 1:2).

Cu excepția cazului în care editorii de mai târziu au omis alte referințe biblice, acesta pare să fie ultimul "ne-evreu" care a folosit numele YHWH/Jehova/Yahweh. Acesta ar putea foarte bine să fie momentul în care preoții au ascuns Numele divin.

Mai multe pasaje din Vechiul Testament fac aluzie la faptul că Numele Divin a încetat să mai fie pronunțat în mod deschis la întoarcerea la Ierusalim după exilul lor în Babilonia. Aceasta ar fi putut fi o perioadă în care Marii Preoți, care erau singurele persoane care cunoșteau Numele Divin ca și cuvânt rostit, au fost uciși în timpul cuceririi babiloniene. În calitate de Înalți Preoți, ei nu au fost capabili să transmită această cunoaștere preoților din cercurile interioare. Din acel moment, singurele dovezi care au rămas au fost copiile restaurate sau nou descoperite mai vechi ale Tetragrammatonului, care anterior fuseseră scrise doar în "Paleo-Ebraică", cunoscută și sub numele de "Scrisul canaanit" sau "Scrisul fenician". Cu toate acestea, în momentul cuceririi asiriene a Israelului/Samaria, urmată de cucerirea babiloniană a Canaanului și a lui Iuda, scrierea feniciană era practic dispărută în momentul în care evreii au fost eliberați din Babilon, deoarece, prin cucerire, limba aramaică pătrunsese acum în Asia de Vest. De aici, Tetragrammatonul, cunoscut anterior în alfabetul fenician, a evoluat din aramaică în ebraica de astăzi. Termenul de "paleo-ebraică" este un termen contemporan. A fost folosit pentru prima dată de către lingvistul *idiș* și paleograf ebraic Solomon Birnbaum în 1954, care și-a dat seama că termenul de "scriere feniciană" nu va fi adecvat pentru cei care învață limba ebraică veche, așa că termenul a fost creat atunci când a scris următoarele:

"*...în acestea formele lui Z, K, M și T se potrivesc cu cele ale inscripțiilor semitice nordice timpurii. Aplicarea termenului fenician la scrierea ebraică este cu greu potrivită. Prin urmare, am inventat termenul de Paleo-ebraică*"[25].

---

24 Cea mai acceptată genealogie a ultimilor regi ai lui Iuda care au domnit la Ierusalim este următoarea: Iosia a domnit în Iuda timp de 30 de ani, între 639-609 î.Hr. Iosia a avut trei fii și un nepot care au domnit după el: 1) Ioahaz i-a succedat tatălui său, dar a domnit doar 3 luni. 2) Etiakim (schimbat în Ioiachim) a domnit timp de 11 ani 609 - 598 î.Hr. 3) Fiul lui Eliachim, Ioiachin, i-a succedat, dar a domnit doar trei luni înainte de a fi exilat în Babilonia. 4) Cel de-al treilea fiu al lui Iosia, Matania (schimbat în Zedechia), a fost instalat ca rege și a domnit timp de 11 ani (598 - 587 î.Hr.) până la rebeliunea sa împotriva regelui Babilonului și înfrângerea definitivă a Ierusalimului.

25 Solomon Asher Birnbaum: *"The Hebrew scripts. Volume 2";* page 1, Palaeographia Publisher, 1954

Capitolul 2

Tranziția de la limba și scrierea paleo-ebraică veche la ebraica modernă

Națiunile, orașele-stat și culturile individuale din Canaan și Siria au avut poate neînțelegeri și ocazional războaie între ele, dar și-au păstrat limba și scrierea în primele trei secole ale Epocii Fierului. Dar a venit primul dintre numeroșii cuceritori în numele asirienilor, care au folosit scrierea feniciană, dar, odată cu trecerea secolelor, această scriere și-a schimbat forma. Această nouă limbă și scriere avea să suplinească în curând limba și scrierea din culturile canaanite care folosiseră alfabetul fenician pentru a scrie lucruri. Literele alfabetului fenician și-au păstrat locul în ordine și numele în această limbă asiriană și babiloniană, dar reprezentarea vizuală a literelor s-a schimbat. Această limbă se numea acum aramaică.

ARAMAICA

Aramaica a fost limba originară a *arameenilor*, care erau alcătuiți din triburi care trăiau de-a lungul râului Eufrat. Două dintre cele mai proeminente triburi erau sirienii, la nord-vest, și caldeenii, la sud-est de râu. Multe surse încă se referă la această limbă ca fiind "siriacă". Cuvântul **aramaică** derivă din cuvântul rădăcină "**Aram**" = "regiune înaltă", care fusese atât un oraș principal, cât și numele regiunii în vremurile biblice antice. **Aram** a fost un fiu al lui **Shem**, despre care se spune biblic că ar fi fost progenitorul *arameenilor*. Akkadiana fusese limba oficială a Vechiului Imperiu Asirian și a culturilor care trăiau pe acel teritoriu, dar, la fel ca evreii și israeliții care s-au mutat în Levant după Exod, la încheierea Războiului Troian, și alte culturi în exil s-au mutat, iar unele au fost forțate să plece. *Arameenii* și *sutenii* au fugit din zonele înalte și au plecat spre sud-est, apărând în Asiria și Babilon în jurul anului 1100 î.Hr. Un alt grup care a fugit a fost un popor numit mai târziu caldeeni, un popor levantin semitic occidentale care a migrat în regiunea Babilonului și care a condus apoi regiunea Mesopotamiei cca. 950 - 850 î.Hr. "Caldeea" era numele pe care grecii îl dădeau "Babiloniei". Caldeenii au fost în cele din urmă cuceriți de Imperiul Asirian în anul 852 î.Hr. și limba *aramaică*, proprie asirienilor, a devenit limba vorbită de popoarele de pe teritoriul său. *Aramaica* a devenit, de asemenea, limba administrativă atât a Imperiului Neo-Asirian, cât și a Imperiului Neo-Babilonian care a urmat la scurt timp.

După cucerirea asiriană a Israelului (cca. 722 î.Hr.) și a celor care locuiau în Siria, *aramaica* a înlocuit în cele din urmă *paleo-ebraica* sau "limba Canaanului" ca limbă principală vorbită de israeliții și evreii care trăiau în Palestina și în regiunile din est. Limba *paleo-ebraică* a cunoscut un declin constant până în momentul invaziei babiloniene a Iudeii, când a început apoi să dispară.

Israeliții care au fost în captivitate în alte țări sau au rămas în Orientul Mijlociu au înțeles și au păstrat limba lor nativă, *paleo-ebraica*, ca limbă vorbită acasă între ei și la citirea oricărei Scripturi care a supraviețuit, în timp ce *aramaica* era limba vorbită în societatea mai largă în afara familiei lor apropiate și a grupului cultural, oriunde ar fi trăit. Acest lucru a devenit deosebit de adevărat atunci când evreii au fost exilați în Babilon în timpul cuceririi babiloniene. În acel moment și mai ales după încheierea captivității, părți suplimentare ale Vechiului Testament au fost compuse și scrise în limba *aramaică*, ca urmare a captivității babiloniene. **Daniel** și **Ezra** sunt două cărți biblice care reprezintă acea perioadă. Când au fost scrise cărțile *Daniel* și *Ezra*, majoritatea evreilor puteau vorbi și înțelege atât *ebraica*, cât și *aramaica*. Întrucât evreii au fost exilați în captivitatea babiloniană timp de până la 70 de ani, limba scrisă "*Paleo ebraică*" s-a pierdut, dar limba vorbită păstrată prin utilizarea culturală nu s-a pierdut.

Există dovezi substanțiale în pasajele biblice care arată că evreii și alte triburi israelite erau cel puțin bilingve și puteau să vorbească, să citească și să scrie în limba *siriană/aramaică* înainte de a fi cuceriți și exilați în Asiria și mai târziu în Babilon. În timpul cuceririi asiriene a triburilor

nordice ale lui Israel, regele asirian Sennacherib și-a trimis trupele spre sud pentru a cuceri acum Iuda și pe regele său Ezechia:

Atunci Eliachim, Şebna și Ioah au zis lui Rabșache: "Vorbește, te rog, robilor tăi în limba siriană, căci noi o înțelegem; și nu ne vorbi în limba iudeilor, în urechile poporului care este pe zid."

- Isaia 36:11 (de asemenea, II Regi 18:26 și 2 Cronici 32:18).

<u>Traducerile în limba aramaică ale Tetragrammatonului</u>.

Acestea sunt cele patru litere consonante din ebraica modernă care reprezintă Tetragrammatonul. Este numele ebraic al lui Dumnezeu transliterat din alfabetul fenician antic și în prezent transliterat în patru litere în alfabetul englezesc ca YHWH sau JHVH și rostit ca Yahweh sau Iehova atunci când se adaugă vocalele.

În Vechiul Testament și în **Tanakh**[26], YHWH este numele personal al lui Dumnezeu și cel care apare cel mai frecvent, fiind calculat să apară de 6.823 de ori. "Elohim" este a doua cea mai frecventă denumire pentru Dumnezeu, apărând de aproximativ 2.750 de ori[27]. Atunci când rabinii evrei au tradus Tanakh în ceea ce se numește "*Peshitta*" și apoi în limba predominantă, *aramaica*, în jurul anului 50 î.Hr. până la finalizarea sa în secolul al II-lea d.Hr. l-au înlocuit pe YHWH cu "**MarYa**" (de asemenea, **MarYah**), o contracție a lui "**Mar**" și "**Ya**", care înseamnă "**Maestrul Ya**" sau "**Domnul Ya**", care este *cognatul* aramaic (origine etimologică comună) pentru "Domnul YHWH". Aceasta este văzută tradusă în opera lui John Wesley ca "**Aloha**", unde E-ul din "El" este pronunțat ca "**A**", iar al doilea "**H**" din Tetragrammaton este abandonat pentru cuvântul "**Eloah**", cuvântul ebraic singular/dual pentru "Elohim" și aramaicul "**Elah**", din care mulți cred că derivă aramaicul "**Allah**". Pastorul și savantul englez John Wesley Etheridge (1804-1866) a fost prima persoană care a tradus cele patru Evanghelii din *Peshitta* siriană în limba engleză în 1846. John Wesley credea că evangheliile Noului Testament au fost de fapt scrise mai întâi în limba siriacă (aramaică) înainte de a fi traduse în greacă. John Wesley a fost întrebat: "*Nu este minunat că discipolii săi nu au consemnat parabolele sale în limba siriană și că au recurs la limba greacă?*", la care John Wesley a răspuns:

"*Am observat că Evanghelia era pentru toată lumea, iar greaca era pe atunci limba universală și, de aceea, Providența a ales-o. Este foarte probabil ca Evangheliile să fi fost traduse imediat după aceea în greacă, ca și în alte limbi; dar cu siguranță trebuie să fi existat un original siriac. Oamenii săraci din Ierusalim nu puteau citi greaca*"[28].

Un indiciu cu privire la ceea ce reprezentau literele din Tetragrammaton poate fi dat de John Wesley, care a descris cele trei litere "**MAR**" care preced "**Ya**" în înlocuirea tetragrammatonului

---

26 Tanakh este un acronim pentru prima literă ebraică din cele trei subdiviziuni tradiționale ale textului masoretic: T = Tora ("Învățătură"), N = Nevi'im ("Profeți") și K = Ketuvim ("Scrieri"), cuprinzând 24 de cărți. Cu adăugarea de vocale, devine TaNaKh. Cărțile din Tanakh se spune că au fost transmise de la o generație la alta prin tradiție orală. Tanakh-ul este cunoscut în mod tradițional de către creștini sub denumirea de "Vechiul Testament", Tora cuprinzând primele cinci cărți: Geneza, Exodul, Numeri, Leviticul și Deuteronomul. Nevi'im-ul cuprinzând cărți de profeți precum Iosua, Judecători, Samuel, Regi, Isaia și Ketuvim cuprinzând scrieri precum Psalmii, Proverbele, Iov, Eclesiastul și alte cărți.

27 Isaak Landman: *"The Universal Jewish Encyclopedia",* (1880- 1946), Vol. 9, pag. 160.

28 John Wesley Etheridge: *"A Literal Translation of the Four Gospels from the Peschito":* The Syrian Churches, pag. 167. September 1846.

"**MarYa**" după cum urmează:

"***Maria mria***", *"Domnul". - Sirienii consideră că acest nume este echivalent cu tetragrammatonul ebraic Yod-Heh-Vav-Heh și consideră că literele din el desemnează gloria naturii divine. Astfel, M este inițiala pentru* ***Morutha****, "stăpânire", R, pentru* ***rabutha****, "măreție", A și I pentru* ***aithutha****, "esență" sau "subzistență eternă*".

Ca o posibilă traducere într-un "nume de epitet", eu personal aș înlocui "subzistență" cu sinonimul "existență" și aș ajunge la:

"**Stăpânirea Majestății** Sale este **esența existenței veșnice**".

Oamenii care trăiau în regiunea Palestinei vorbeau *aramaica*, care a fost limba în toate imperiile asiriene, babiloniene și persane înainte de epoca Imperiului Roman. Aceasta era limba pe care o vorbeau evreii din Orientul Mijlociu, în timp ce evreii din Egipt vorbeau greaca. Consensul între cercetătorii biblici este că Vechiul Testament *Peshitta* a fost tradus în aramaică din ebraică, în timp ce Noul Testament din *Peshitta* a fost tradus din greacă. La apogeul său, *aramaica* (numită și siriacă) era vorbită în tot Orientul Mijlociu, până la nord, în Antiohia, și până la sud, în extremitatea sudică a Peninsulei Sinai. În secolul 21 de astăzi, vorbirea *aramaică* aproape că a dispărut și este vorbită doar în patru buzunare din zona siriană: Turoyo, Khabur, Câmpia Ninive și Anti-Liban.

După aceste traduceri în greacă, a urmat dominația romană, iar sub influența acesteia, latina a devenit următoarea limbă în care vor fi traduse scripturile. În funcție de versiunea biblică modernă (contemporană) în limba engleză, YHVH este înlocuit cu nume precum "Yahweh", "Adonai" (Domnul) și Elohim. "Iehova" sau "Yehovah" apare doar de șapte ori în versiunea King James a Vechiului Testament[29].

Un schimb de replici foarte faimos despre limba pe care o vorbea Iisus a avut loc între premierul israelian Benjamin Netanyahu și Papa catolic Francisc: "*Isus a fost aici, în acest pământ. A vorbit ebraica*", i-a spus Netanyahu Papei Francisc la o întâlnire publică la Ierusalim în mai 2014. "Aramaică", a intervenit Papa. "*Vorbea aramaică, dar știa ebraică*", a replicat Netanyahu. Profesorul israelian de lingvistică Ghil'ad Zuckermann a declarat pentru Reuters că amândoi au avut dreptate: "Iisus era vorbitor nativ de aramaică, dar ar fi cunoscut și ebraica, deoarece existau scrieri religioase în ebraică[30]. Atât Papa Francisc, cât și premierul Netanyahu au avut dreptate, dar a fost important ca Netanyahu să clarifice ce a vrut să spună cu adevărat. Ebraica a fost limba cercetătorilor biblici și a scrierilor, dar "limba vorbită în viața de zi cu zi" a lui Iisus ar fi fost *aramaica* și *aramaica* este cea pe care majoritatea cercetătorilor biblici sunt de acord că a vorbit-o și a fost înregistrată în greacă în Biblie. Iisus și cei 12 discipoli ai săi erau probabil cel puțin bilingvi, vorbind atât greacă, cât și aramaică. Ei au scris în greacă și au citat Scripturile din Septuaginta greacă, care fusese scrisă cu mult înainte de epoca lor. Orice israelit, evreu și samaritean care vorbea greacă ar fi citit, de asemenea, Septuaginta greacă (LXX). Printre aceștia se numărau mai mult de un milion de oameni care trăiau în Alexandria Egiptului la acea vreme. În timp ce traducerea în greacă a Vechiului Testament - LXX este importantă pentru studiile biblice, se crede că aproape tot Vechiul Testament a fost scris în paleo-ebraică înainte de a fi tradus în greacă, dar există aproximativ 268 de versete din Vechiul Testament care au fost scrise cu siguranță în limba numită *aramaică*[31].

În funcție de tipul de Biblie în limba engleză folosit, fiecare dintre aceste versete biblice

29 Dana M. Pike, profesor de Scriptură Veche la BYU: "The Name and Titles of God in the Old Testament", din "Religious Educator" 11, nr. 1, pag. 17-32,2010.

30 Jerusalem Reuters report: "Pope, Netanyahu spar over Jesus' native language/Papa, Netanyahu se ceartă pe tema limbii materne a lui Iisus", scris de Jeffrey Heller; 26 mai 2014.

31 Steven Anderson: *"Aramaic: The Bible's third language",* 23 November 2015; https://truthonlybible.com/2015/ll/23/aramaic-the-bibIes-third-language/

numește aramaica fie "siriană", fie "caldee", fie "aramaică" (ארמית). Aramaica este numită "ebraică" (Ἑβραΐς) în originalul Noului Testament scris în limba greacă, deoarece era "limba ebraică" a evreilor (Ioan 5:2: Fapte 21:40. 22:2. 26:14). Unele traduceri mai noi redau cuvântul grecesc pentru "ebraică" din aceste versete ca "aramaică", ceea ce recunoaște că aceste versete se referă la limba pe care noi o numim acum *aramaică*. Aramaica este, de asemenea, importantă pentru studiile Noului Testament, deoarece mai multe citate directe ale lui Iisus sunt păstrate în limba aramaică originală, care era vorbită de evreii palestinieni din perioada celui de-al doilea Templu. Versetele din Noul Testament în care autorii Evangheliilor au păstrat citate din Isus în aramaica originală, dar nu le-au tradus în greacă, sunt multe, unele dintre cele mai faimoase citate fiind următoarele:

Matei 5:22 - (Oricine va spune fratelui său): "**Raca**" = "cel fără valoare" în aramaică;
Marcu 5:41 - (îți spun fiică a lui Iairis): "**Talitha cumi**" = "Doamnă, ridică-te !" în aramaică;
Ioan 1:42 - (Simon, fiul lui Iona: te vei numi): "**Cefa**" = "Stâncă" în aramaică; "Petros" în greacă și tradus ca "Peter" în engleză.

Și, probabil, cele mai faimoase ultime cuvinte ale cuiva din istorie au fost ultimele lamentații ale lui Isus'/Yeshua de pe cruce în ceasul al nouălea: "**Eloi, Eloi, lama sabachthani?**" (Marcu 15:34): "**Eli, Eli, lama sabachthani?**" (Matei 27:46), cu traducerea "Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?".

Întrucât Noul Testament a fost scris inițial în limba greacă, traducerea ultimelor sale cuvinte în greacă a prezentat două probleme: Greaca nu are o literă în alfabet care să reprezinte sunetul **h**, așa că "lamah" (למה) = "de ce?" în aramaică și ebraică, devine **lama** în transliterarea greacă. Ebraica și aramaica sunt limbi foarte asemănătoare, iar în ambele limbi cuvântul **lamah** are același înțeles. Ultimul cuvânt aramaic, **sabachtani** ("m-ai părăsit") are rădăcina cuvântului **shabach** și este echivalent cu cuvântul ebraic **'azab**, ceea ce mulți atrag atenția asupra certitudinii că Isus citează Psalmul 22:1, care recită exact aceeași lamentație a lui David **'eli 'eli lamah 'azavtani**. Dar David folosește cuvântul ebraic **'azab** (= a renunța, a părăsi, a lăsa)[32] în locul lui **shabachtani**. Greaca nu are un sunet "**sh**", (atât în aramaică, cât și în ebraică este vorba de litera **shin**), așa că cel mai apropiat sunet care este folosit este sunetul "**S**" al literei grecești **sigma**. Acesta a fost apoi transliterat în limba engleză ca **sabachtani**. Ebraica **'azabtani** din Psalmul 22:1 și aramaica biblică "**shabach**" sunt, prin urmare, sinonime, astfel încât nu ar trebui să existe nicio îndoială că Iisus folosea cuvinte aramaice și vorbea această limbă în loc de ebraică sau greacă, deoarece aramaica era limba vorbită în mod obișnuit de acei evrei din Palestina în timpul său. Limba aramaică a dominat ca primă limbă la oamenii din Palestina, Siria și Mesopotamia timp de 1200 de ani: 600 de ani înainte și 600 de ani după Iisus Hristos, pentru ca în cele din urmă să fie înlocuită de arabă atunci când musulmanii au cucerit Orientul Mijlociu, cucerind Siria în 636, Egiptul în 641 și Imperiul Persan în 650 d.Hr. Dar cum rămâne cu acei israeliți originari care NU au fost exilați în alte ținuturi de către asirieni după invazia și cucerirea triburilor din nord și a capitalei sale, Samaria? Acei israeliți care au rămas în urmă au devenit cunoscuți sub numele de "samariteni".

SAMARITENII și scrierea samariteană

Samaria se referă atât la un oraș, cât și la un teritoriu situat între Galileea la nord, Iuda la sud, râul Iordan la est și Marea Mediterană la vest. Acest teritoriu corespunde în cea mai mare parte cu regiunea centrală a Palestinei antice și cu repartiția biblică a triburilor lui Efraim și Manase. Samaria a devenit capitala Regatului de Nord al lui Israel atunci când s-au despărțit. Alfabetul *samaritean* este un descendent direct al alfabetului fenician/palo-ebraic. Orice înregistrare a Bibliei ebraice, dacă a fost scrisă inițial în acest alfabet, a fost pierdută atunci când Israel și Iuda au fost

32 Zodhiates: Strong's exhaustive Hebrew concordance, intrarea #5800.

cucerite. Dialectul *samaritean* era alcătuit dintr-o bază *aramaică* cu un amestec de ebraică, *cuthită* și alte influențe exotice. Odată cu cucerirea asiriană a Samariei, dialectul și scrierea aramaică au preluat controlul, iar limba și scrierea "paleo-ebraică" s-au pierdut. Chiar înainte de cucerirea asiriană, elita israelită și iudaică era deja influențată de limba aramaică și capabilă să o vorbească.

În cartea biblică 2 Regi 17 citim că Hoshea, ultimul rege al Israelului din Samaria, era vasalul regelui asirian Shalmaneser și plătea în mod regulat un tribut anual. Dar în al nouălea an al lui Hoshea "nu a mai plătit tribut regelui Asiriei, așa cum făcuse an de an". Regele asirian a considerat că este vorba de o trădare care a dus la întemnițarea lui Hoshea și la invazia celor zece triburi din Regatul de Nord al lui Israel.

Cuthiții erau un grup etnic de oameni care trăiau în Samaria în jurul anului 500 î.Hr. când evreii s-au întors acolo din captivitatea babiloniană. Istoricul evreu Josephus a scris că aceste popoare "*cutheene*" fuseseră aduse din Media și Persia[33] și reinstalate acolo, în Samaria, de către regele asirian Shalmanezer, după ce acesta cucerise cele 10 triburi nordice ale lui Israel, astfel că "originea lor israelită", ca unele dintre "triburile pierdute", a fost inițial contestată de evreii care se întorceau din tribul lui Iuda și de tribul *benjamit* la întoarcerea lor din Babilon. A existat un conflict cu privire la construirea celui de-al doilea Templu din Ierusalim, iar acest lucru a cauzat amânarea construirii Templului ordonată de regele persan Cyrus, ceea ce a determinat și mai mult adâncirea prăpastiei dintre cele două culturi când "*Cutheenii s-au străduit în zadar să împiedice lucrările*":

"*... Dar când samaritenii, care erau încă dușmani ai semințiilor lui Iuda și Beniamin, au auzit sunetul trâmbițelor, au alergat împreună și au vrut să afle care era motivul acestui tumult; și când au înțeles că era din partea iudeilor, care fuseseră duși prizonieri în Babilon și care își reconstruiau templul, au venit la Zorobabel și la Iesua și la capii de familie și au cerut să le dea voie să construiască templul împreună cu ei și să fie parteneri cu ei în construirea lui; Căci ei au spus: "Noi ne închinăm Dumnezeului lor, ne rugăm mai ales lui și dorim să ne așezăm în așezarea lor religioasă, și aceasta încă de când Salmanezer, regele Asiriei, ne-a transplantat din Cuthah și Media în acest loc". Când au spus acestea, Zorobabel și marele preot Jeshua și capii de familie ai israeliților le-au răspuns că le este imposibil să le permită să le fie parteneri...*"

- Josephus[34].

După ce Regatul Unit al lui Israel s-a divizat, triburile nordice au fost primele cucerite de regele asirian Shalmaneser:

"*a luat Samaria și l-a dus pe Israel în Asiria și i-a așezat în Hala și în Habor, lângă râul Gozan și în cetățile mezilor*".

- (II Regi 17:6)[35].

Acestea sunt cele zece triburi israelite originare din Samaria, deportate în teritoriul asirian. Leviților nu li s-a dat niciodată un teritoriu, deoarece era responsabilitatea lor să administreze toate celelalte 12 triburi. Celor doi fii ai lui Iosif, Efraim și Manase, li s-a acordat câte un teritoriu, ceea ce face 12 triburi "teritoriale". A existat orașul "**Kutha**" în Mesopotamia, ale cărui ruine se află acum în centrul Irakului, și este posibil ca acesta să fie locația unuia dintre principalele orașe din care au venit "*cutheenii*" înainte de a se întoarce în Samaria. Această dispersie a culturilor care au venit în Samaria, împreună cu israeliții care au fost exportați din Samaria și care, în cele din urmă, și-au pierdut identitatea tribală israelită după ce au fost dispersați printre alte culturi, reprezintă motivul pentru utilizarea termenului "**Triburile pierdute ale lui Israel**". Doar cele două triburi ale

33 II Regi 17:6
34 Flavins Josephus: *"Antiquities ",* Cartea 11, Cap. 4.
35 Unii istorici cred că Gozan = Kazan, este orașul sau regiunea care poate fi „Samara” de pe Volga la sud de Marea Caspică. Poate că ei au devenit „khazarii” care vorbeau ebraică și și-au păstrat religia ebraică.

lui Iuda și Beniamin și tribul preoțesc al leviților din Regatul de Sud al lui Iuda au rămas necucerite în momentul cuceririi asiriene. Cu toate acestea, ele vor fi cucerite mai târziu de babilonieni[36]. Acest trib singuratic al lui Iuda și-a păstrat identitatea de "evreu" din acea vreme, dar în lumea de astăzi aproape oricine vrea i se permite să se convertească la iudaism și să devină evreu dacă este dispus să accepte Legea, obiceiurile și credințele iudaice și să găsească un rabin care să îl susțină.

În timpul și după cucerirea Triburilor de Nord ale lui Israel, nu toți israeliții din Samaria au fost mutați în teritoriile asiriene. Poveștile biblice includ multe referiri la "Bunul Samaritean", dar acești oameni, conform istoriei lor, erau urmașii Triburilor de Nord ale lui Israel care nu au fost trimiși în alte ținuturi de către asirieni și nu au fost "pierduți". Samaritenii care au rămas în Țara lui Israel au continuat să folosească singura scriere pe care o cunoșteau, care era alfabetul paleo-ebraic, care în cele din urmă a evoluat într-o formă variantă a scrierii paleo-ebraice numită scriere și alfabet samaritean. Versiunea lor a Tetragrammatonului sacru este în mod clar înrudită cu forma paleo-ebraică anterioară a Tetragrammatonului, pe care o vom analiza în "*Pergamentul grecesc al profeților minori*" din Nahal Hever (8HevXII gr), care a fost scris în greacă, dar Tetragrammatonul sacru a fost păstrat prin scrierea lui în alfabetul samaritean.

După ce regele persan Cyrus i-a cucerit pe babilonieni și le-a permis evreilor să părăsească Babilonul și să se întoarcă la Ierusalim, evreii au folosit alfabetul *aramaic* pentru scrierile religioase. Totul a fost scris în aramaică, cu excepția scrierii Tetragrammatonului, care a revenit apoi la vechea scriere feniciană/palo-ebraică/proto-samariteană pentru a păstra numele cât mai aproape de ortografia și limba originală cunoscută. Astfel, putem vedea cum atât evreii, cât și samaritenii au păstrat, în cea mai mare parte, scrierea pe care strămoșii lor au folosit-o în timp ce au continuat să trăiască în regiunea Levantului. Diferite texte grecești vechi îl descriu pe Dumnezeul samaritenilor ca fiind **Ἰαβε** = **Iabe** sau **Yave**. Aceasta ar fi putut fi memoria care a fost folosită mai târziu de către cercetătorii *masoretici* și contemporani pentru a produce pronunția "**Yahweh** și **Yahveh**". Cu toate acestea, trebuie să luăm în considerare faptul că, la fel ca și evreii, samaritenii au fost influențați de marii lor preoți care au interzis pronunțarea Tetragrammatonului sacru, deoarece se vede că samaritenii au folosit și numele "**Iafe**" = "Cel Minunat" ca înlocuitor și este foarte posibil ca cuvântul grecesc **IABE** să fi fost transliterat de la **IAFE** și, deși conținea patru litere, este posibil să nu fi avut legătură cu Tetragrammatonul sacru.

Reînvierea Torei samaritene

Tora samariteană (de asemenea, Pentateuhul samaritean = 5 cărți), după mai bine de o mie de ani de dispariție în uitare, a fost readusă în lumea creștină de către Pietro de la Valle în 1616, când a cumpărat un exemplar de la comunitatea samariteană din Damasc. **Tora** samariteană fusese scrisă în această veche scriere derivată din feniciană. Samaritenii cred că prima copie a Torei lor i-a fost dictată lui Moise și consideră că textul lor s-a păstrat și a rămas necorupt până în prezent[37].

Samaritenii nu recunosc nicio altă carte în afara acestor cinci cărți ale Torei. Există locuri în

---

36 Faptul că exilul din Babilon a inclus doar triburile lui Levi, Beniamin și Iuda ca singurele triburi rămase ale lui Israel este confirmat de un pasaj din manuscrisele de la Marea Moartă numit "Războiul fiilor luminii și al fiilor întunericului". Prima parte a pergamentului descrie războiul care va avea loc: "Când Fiii Luminii, care sunt acum în exil, se vor întoarce din deșertul națiunilor pentru a-și ridica tabăra în deșertul Ierusalimului, copiii lui Levi, Iuda și Beniamin, care se află acum printre acei exilați, vor purta război..." Cu toate acestea, niciunul dintre celelalte triburi cucerite de asirieni nu a fost menționat. Trecuseră aproximativ 150 de ani între momentul în care mai întâi Israel, apoi Iuda au fost cucerite, și poate că amărăciunea dintre triburi persista încă și după despărțirea lor. Ezra a cauzat, spun samaritenii, animozitatea continuă atunci când a creat un război între samariteni și evrei, refuzând să le permită samaritenilor să ajute la construirea celui de-al doilea Templu.

37 Theodor Herzl Caster: *"The Samaritans"*, pg. 190-197 in Interpreter's Dictionary of the Bible, Vol. 4, 1962

Pentateuhul samaritean (SP) care sunt de acord și în dezacord atât cu Septuaginta (LXX), cât și cu Textul Masoretic (MT). Din examinarea textului unor exemple precum "Samaritan Torah Scroll", deși a fost copiat cu o mie de ani în urmă în limba și textul ebraicii samaritene, nu se poate susține că această scriere este un descendent direct al scrierii paleo-ebraice/feniciene anterioare. Există, de asemenea, foarte sfântul pergament numit "Pergamentul Abisha", despre care samaritenii susțin că a fost scris de Abisha, strănepotul lui Aaron, la 13 ani după ce israeliții au intrat în Canaan. Problema cu această afirmație este că nu poate fi dovedită, deoarece preoții samariteni nu vor permite niciun test științific asupra pergamentului. Fotografiile scrierii sulului indică faptul că acesta a fost scris probabil în jurul anului 1065 î.Hr./D.Hr[38]. Până acum, nu văd nicio problemă în a crede că *samaritenii* sunt descendenți din cele 12 triburi israelite originale și că păstrarea Torei de către ei ar putea fi mai veche decât versiunea evreiască a Torei, în special versiunea ulterioară a textului *masoretic*. Există, de asemenea, un număr destul de mare de pasaje din Tora samariteană care NU apar în textul *masoretic*! Septuaginta (LXX) este de acord cu versiunea samariteană în aproximativ 1900 din cele 6.000 de variații față de versiunea *masoretică*[39]:

"*În 1915, aceste puncte de vedere au fost susținute în continuare de P. Kahle, care a considerat că PS este foarte vechi și că are un grad mai mare de originalitate decât MT, care a fost compilat și editat abia mai târziu din diverse surse. LXX s-a bazat în mod similar pe diverse traduceri, care au dezvoltat mai întâi o versiune standard în epoca creștină...* "[40]

Mulți consideră că textul *samaritean* este mai precis decât cea mai recentă versiune biblică a textului *masoretic*. O astfel de diferență este arătată în Exodul 12:40, care face o diferență majoră în calcularea perioadei în care israeliții au stat în Egipt. *Textul samaritean* și *Septuaginta* sunt în acord și se citesc după cum urmează:

"*Șederea copiilor lui Israel și a părinților lor, pe care au locuit-o în **țara Canaanului** și în **Egipt**, a fost de patru sute treizeci de ani*".

Cu toate acestea, în *textul masoretic*, pasajul se citește un pic diferit:

"*Șederea copiilor lui Israel, care au locuit în **Egipt**, a fost de patru sute treizeci de ani*".

Aceasta este o provocare majoră în calcularea perioadei de timp în care israeliții au stat în Egipt. *Samariteanul* și *Septuaginta* fac aluzie la faptul că părinții israeliților (Avraam, ISAAC', Iacov etc.) au trăit în țara Canaan înainte ca urmașii lor israeliți să trăiască în Egipt, iar acest total combinat a fost de 430 de ani. Cu toate acestea, *textul masoretic* face aluzie la faptul că israeliții au trăit în Egipt 430 de ani și nu calculează perioada în care strămoșii lor au trăit în Canaan. Pe baza unor cercetări extinse privind întrebarea când a intrat Iosif în Egipt și când au părăsit israeliții Egiptul și folosind copleșitoarea sursă de încredere bine documentată a anului egiptean de 365,00 zile, am calculat că acest interval de timp a fost din anul 7 al lui Amenhotep al II-lea (cca. 1410 î.Hr.)[41] până cel târziu în anul 2 al faraonului Sethnakht (1187 î.Hr.), ceea ce înseamnă un total de aproximativ 223 de ani (365,25 zile solare) de ședere a israeliților în Egipt, restul anilor fiind perioada în care strămoșii lor au locuit în Canaan înainte de a intra în Egipt. *Septuaginta* greacă LXX, deși veche, nu este o traducere perfectă a limbii ebraice, dar ne oferă o iluminare a ceea ce textul original în ebraică veche și/sau aramaică ar fi putut intenționa inițial să ofere. *Textul*

---

38 Alan D. Crown: *"Abisha Scroll"*, in *"A Companion to Samaritan Studies"* (ed. Ala Crown, Reinhard Pummer și Abraham Tal; Tubingen: Mohr Siebeck, 1993), de asemenea, Alan D. *"The Abisha Scroll-3000 Years Old?"*, Bible Review 7.5, 1991.

39 Ingrid Hjelm: *"The Samaritans and Early Judaism: A Literary Analysis";* pg. 77-78, Bloomsbury Publishing, 2000.

40 Hjelm; 2000, pag. 78.

41 Russell Jacquet-Acea: "Was *Thutmose IV the Pharaoh who Elevated Biblical Joseph to the Status of Vizier (Governor) of Egypt?"*; Mai 2015.

masoretic, care a urmat cu aproximativ 1 000 de ani mai târziu, cu siguranță nu poate fi același cu originalul, deoarece cercetătorii biblici au observat cu ușurință multe diferențe. Acest lucru poate fi, de asemenea, un șoc pentru creștini, dar nici versiunea King James nu poate fi de încredere ca fiind traducerea "absolut perfectă". Prima încercare de traducere în limba engleză a fost făcută în anul 1525 d.Hr. de către William Tyndale, la aproximativ 1700 de ani după versiunea greacă *Septuaginta* - LXX. Întrucât în Anglia era ilegal să se traducă sau să se citească Biblia în limba engleză, încercarea lui Tyndale de a traduce Biblia din ebraică și greacă în engleză l-a costat viața, fiind ulterior ars pe rug pentru munca sa în 1536! Dându-și seama de greșeala lor gravă de judecată, regele Iacob al Angliei își va convoca mai târziu savanții în 1604 pentru a folosi traducerea lui Tyndale ca bază pentru a formula versiunea King James a Bibliei. Traducerea regelui Iacob a fost făcută din latină, limba vorbită și scrisă a bisericii la acea vreme. Versiunea King James redă aceeași versiune a *textului masoretic* conform căreia "*Șederea copiilor lui Israel, care au locuit în Egipt, a fost de patru sute treizeci de ani*".

În ceea ce privește studiul aici de față, se pare că numele folosit pentru Dumnezeul cel Preaînalt în *Tora samariteană* este "**Shehmaa**" pentru "YHWH" și "**Eloowwem**" pentru "Elohim". O comparație între *Pentateuhul samaritean* (SP) și *Textul Masoretic* (MT) cu privire la modul în care Tetragrammatonul a fost tradus sau înlocuit cu un alt cuvânt poate fi observată în multe pasaje din T*ora*. Un astfel de exemplu se citește în Exodul 19 și 20:

	Samaritean	Masoretic
19	Șemaa s-a pogorât pe Muntele Sinai, pe vârful muntelui.	Adonai s-a pogorât pe Muntele Sinai, pe vârful muntelui.
20	Și Șemaa a chemat pe Moise pe vârful muntelui; și Moise S-a suit.	și Adonai a chemat pe Moise pe vârful muntelui și Moise S-a suit.
20:1	Și Eloowwem a spus toate aceste cuvinte, zicând: Eu sunt Shehmaa Eloowwem al tău, care te-a adus din țara lui Missrem, din casa sclaviei.	Și Elohim a spus toate aceste cuvinte, zicând: Eu sunt Adonai Elohim al tău, care te-a adus din țara Egiptului, din casa robiei[42].

Mai multe despre *Pentateuhul samaritean* scris în textul fenician vor fi analizate la sfârșitul capitolului 9. Atunci când cineva s-a lovit de un zid din cauza venirii cu cercetări repetate și stagnante, cea mai bună cale de acțiune este de a merge direct la sursă și de a vizualiza originalul, ceea ce vom face în capitolul 9. Acolo vom vedea că *textul samaritean* care a supraviețuit, scris în ebraica veche/feniciană, de fapt, nu are numele ca "**Eloowwem**", ci ca **YHWH**!

Căutam răspunsul la modul în care anticii pronunțau numele sacru Tetragrammaton al Creatorului și speram să îl găsim în *textul samaritean*. Cu toate acestea, nici samaritenii nu au pronunțat Tetragrammatonul! La fel ca evreii, ei foloseau în schimb cuvântul "**shema**" pentru Tetragrammaton, care înseamnă "Numele", foarte asemănător cu cuvântul ebraic "**hashem**", care este folosit ca "Numele". Ebraica din documentele antice despre care vorbim, era o limbă canaanită scrisă cu ajutorul alfabetului asirian-aramaic. Deși scrierea ebraică și aramaică pot părea la fel, istoricii pot observa diferența în gramatică. În ebraică, articolul hotărât ("The"), merge la începutul unui cuvânt, în timp ce aramaica îl plasează la sfârșit. Astfel, în ebraică vedem "**HaShem**" = "Numele", iar în aramaică vedem "**Shem'ah**" = "Numele". Putem vedea, cel puțin în exemplul Samaritean-Masoretic Exod 19 de mai sus, că influența lor de scriere a fost mai mult cu aramaica.

Dar a cui versiune a fost prima? S-a observat că, pe teritoriul Regatului de Nord, aramaica ar

42 Benyamin Tsadaka, Sharon Sullivan, Eds.: *"The Israelite Samaritan Version of the Torah: First English Translation Compared with the Masoretic Version";* 2013.
https://scriptureworkshop.com/hb/10_c_sam_penta_selections_translation_G22_E20_D5.pdf

fi putut deveni limba principală încă de la sfârșitul secolului al VIII-lea î.Hr[43]. Un articol anterior, cu un secol în urmă, relata că un teolog al Bisericii din secolul al V-lea, pe nume Teodoret de Cyrus (393-458 d.Hr.), a păstrat în scris o pronunție samariteană a Tetragrammatonului în limba greacă, care era fie **Iota-alpha-beta-epsilon** (**ίαβε**), fie **Iota-alpha-beta-alpha-iota** (**ιαβαι**), care s-ar traduce în engleză prin cuvinte precum "**Yabe**", **Yabai** sau **Yave**[44]. În greacă, traducerea lui "**vav**" sau "**waw**" a fost scrisă ca o literă și un sunet "**B**" = **beta** "**β**", dar samaritenii au dat pronunția lor la acea vreme ca /**ja**/**ve**/ și Theodoret a explicat **Ιαβε** ca având următoarea semnificație pentru Tetragrammaton:

"Jahveh" înseamnă: "Cel care era și este, Cel care este în veci", așa cum traduce el pentru Moise..."[45].

Eu văd cele patru litere din traducerea lui Teodoret ca fiind cuvintele din trecut, prezent și viitor "A FOST", "ESTE" și "ÎN VECI", drept cuvinte de identificare ale Creatorului:

YOD	י	Heh	ה	Waw	ו	Heh	ה

"**Cel care a fost**" "**Cel care este**" (Cel care) "**Pentru totdeauna este**"

Există și alții care folosesc "**Ya**" ca primă silabă pentru definirea Tetragrammatonului. Un exemplu este Grupul "**Yahuwah-is**", care împarte literele în secțiuni ca Numele și semnificația Tetragrammatonului[46]:

יה = YH = "EU SUNT"
הו = HW = "CEL CARE"
הוה = HWH = "EXISTĂ"

"**Eu Sunt Cel (care) există**"

La începutul anilor 1800, savanții francezi au încercat să învețe de la samariteni cum să pronunțe Numele Sacru. Se pare că singurul care a reușit să aibă succes a fost baronul Silvestre de Sacy (1758-1838), primul francez care a încercat să descifreze *Piatra Rosetta* și profesorul lui Jean-Francois Champollion, care în cele din urmă a tradus *Piatra Rosetta*. Unul dintre samariteni i-a scris lui Silvestre și i-a dezvăluit pronunția Tetragrammatonului în caractere arabe vocalizate, ceva de genul **Ya'-ha'waw'ha'**, probabil modul în care cineva ar fi pronunțat Tetragrammatonul fără sunete consonante sau ar fi recitat literele hieroglifice egiptene pentru Tetragrammaton. Acest schimb întâmplător nu confirmă păstrarea pronunției Tetragrammatonului, dar ne dă un indiciu despre cât de aproape putem fi atunci când rostim de fapt numele "Yahweh" și Iehova". Schimbarea cuvintelor și a pronunțiilor de-a lungul timpului și influența limbilor străine, ca în cazul arabei în acest caz izolat, ne arată că trebuie să luăm în considerare circumstanțele atunci când încercăm să descoperim pronunția și semnificația originală a numelui sacru.

Părintele bisericesc Ieronim (340 - 420 d.Hr.), cel mai erudit om al Bisericii din vremea sa,

43 Michael O. Wise: *"Accidents and Accidence: A Scribal View of Linguistic Dating of the Aramaic Scrolls from Qumran",* 1992; în: Jan Joosten: *"Hebrew, Aramaic, and Greek in the Qumran Scrolls",* (Oxford, OUP, 2010), page 362. www.academia.edu

44 James A. Montgomery, scholar of Samaritanism: *"Notes From the Samaritan Journal of Biblical Literature"',* Vol. 25, No. l, 1906, pp.49-54. Citat de Mississippi Fred Macdowell - *"How do Samaritans pronounce the tetragrammaton* י־ה־ו־ה ?"

45 Epiphanius, Panario, I, Section 111:40, *"Against Archontics",* 5.5, Pg. 288. Traducere de Frank Williams, Brill publishing, 2009. http://jacksonsnyder.com/yah/manuscript-library/the%20panarion%20of%20epiphanius %20of%2 Osalamis.pdf

46 http://www.yahuwah-is.net/Files/yahuwahisJitml

era foarte conștient de faptul că cele două culturi israelită și samariteană fuseseră cândva unite și folosiseră aceeași scriere pentru Tetragrammaton:

"*Faptul că evreii au douăzeci și două de litere este atestat și de limbile siriană și caldeeană, care în cea mai mare parte corespund ebraicii; căci ele au douăzeci și două de sunete elementare care se pronunță la fel, dar se scriu diferit. Samaritenii scriu și ei Pentateuhul lui Moise cu exact același număr de litere, deosebindu-se doar prin forma și punctele literelor. Și este sigur că Esdras, scribul și învățătorul legii, după cucerirea Ierusalimului și restaurarea templului de către Zorobabel, a inventat alte litere pe care le folosim acum, căci până atunci caracterele samaritene și cele ebraice erau aceleași... și găsim numele Domnului cu patru litere [tetragrammaton] în anumite cărți grecești scrise până astăzi cu caracterele vechi..*"[47].

Nu există nicio îndoială că Sfântul Ieronim se referea la textele Septuagintei încă existente, scrise în greacă, dar care prezintă Tetragrammatonul în alfabetul paleo-ebraic/fenician sau în alfabetul aramaic. Iată două exemple de editare făcută în alfabetul aramaic de către un scrib capabil să scrie în aramaică, care ar arăta astfel:

Fragmente dintr-un fragment din "Papyrus Fouad #266" din Septuaginta scrisă în greacă, dar care prezintă Tetragrammatonul scris în aramaică. Copistul de la mijlocul secolului al II-lea î.Hr. a scris mai întâi textul grecesc, lăsând spațiu pentru ca Tetragrammatonul să fie scris mai târziu. (Stânga - Deut. 15:15), (Dreapta - Deut. 31:28).

Alfabetul samaritean este practic identic cu alfabetul paleo-ebraic / ebraic vechi / fenician. În decursul a câteva sute de ani, literele au evoluat în forme diferite, dar sunt recognoscibile pentru alfabetul părinte, la fel ca și numele și sunetele literelor. După cum s-a menționat mai devreme și va fi analizat mai departe, literele **W** și **V** aveau un sunet interschimbabil și se pare că samaritenii au optat pentru sunetul "**V**" pentru cea de-a șasea literă, care este una dintre literele Tetragrammatonului (literele 5, 6 și 10). Trebuie să subliniez din nou că ceea ce astăzi se numește "Paleo-ebraică" este de fapt vechea scriere feniciană. Începeți să citiți alfabetul de la dreapta la stânga.

Alfabetul paleo-ebraic/fenician și samaritean - Primele 10 litere

Compilat de R. Jacquet

										Paleo-Hebrew
yod	tet	ḥet	zayin	waw	he	dalet	gimel	beyt	'alef	Letter name
y	t	ḥ	z	w	h	d	g	b	'	Letter sound
										Samaritan
yūt	ṭīt	īt	zēn	bå	īy	då'låt	gå'mǎn	bīt	å'lǎf	Letter name
y	ṭ/t	h	z	V	h	d	g	b	'	Letter sound

Triburile israelite din nord au fost cucerite de asirieni, care au capturat capitala israelită din Samaria în jurul anului 720 î.Hr. Asirienii au dus familiile regale și mulți cetățeni de seamă în captivitate în alte țări. Iuda a încercat atât să-i protejeze pe acei israeliți care nu fuseseră exilați, cât și să-și extindă autoritatea în teritoriul israelit controlat anterior. Asiria a început să-i înlocuiască pe israeliții exilați cu alți oameni din alte ținuturi pe care le cuceriseră, în special cu cei din Kutim sau

47 Sfântul Ieronim: "Incipit Prologus Sancti Hieronymi in Libro Regum" (Prologul Sfântului Ieronim la Cărțile Regilor), cca. 391 d.Hr.; traducere în limba engleză de W.H. Fremantle, 1893; cu traduceri contemporane de Michael D. Marlow; http://www.bible-researcher.com/jerome.html
Traducere suplimentară a sursei de Kevin Edgecomb, Berkeley, California 2006.
http://www.tertullian.org/fathers/jerome_preface_kings.htm

Kuthim, care în cele din urmă s-au amestecat cu israeliții nativi și s-au convertit la religia ebraică. Acest lucru nu le-a picat prea bine evreilor care s-au întors din captivitatea babiloniană 200 de ani mai târziu, iar animozitatea dintre cele două culturi a început din nou să se reaprindă. Cu toate acestea, nu ar trebui să existe nicio îndoială că alfabetul antic fenician/palo-ebraic era încă folosit de samariteni. Conform câtorva pasaje scripturale, aceștia încă o foloseau la întoarcerea lui Ezra la Ierusalim:

"*Inițial, Tora a fost dată poporului evreu în alfabetul* ***Ivrit****, forma originală a limbii scrise, și în limba sacră, ebraica. Ea le-a fost dată din nou în zilele lui Ezra în alfabetul Ashurit și în limba aramaică. Poporul evreu a ales alfabetul Ashurit și limba sacră pentru manuscrisul Torei și a lăsat alfabetul Ivrit și limba aramaică pentru cei de rând.* ***Gemara întreabă****: "Cine sunt acești oameni de rând?"* ***Rav Hisda a spus****: Samaritenii [Kutim].* ***Gemara întreabă****: "Ce este scrierea Ivrit?".* ***Rav Hisda a spus****: "Scrisul Libona'a".*

– Talmud Sanhedrin[48]

Deoarece "**Libona'a**" este un nume pentru scrierea paleo-ebraică folosită de samariteni, ei au păstrat această scriere pe care atât tribul sudic al lui Iuda, cât și triburile nordice ale lui Israel o foloseau înainte ca ambele să fie cucerite. Scrisul este alfabetul fenician, după cum atestă caligrafia literelor apropiată/aproape exactă cu scrierea samariteană, care s-ar putea să fi schimbat forma unora dintre litere, dar nu există nicio îndoială că această scriere separată datează cel puțin din momentul în care Iuda a fost cucerit, aproximativ în anul 587 î.Hr. și care a folosit "**Ashurith**" = scrierea asiriană = aramaică atunci când ei, evreii din tribul lui Iuda, s-au întors la Ierusalim. Samaritenii au fost cei care au păstrat Scripturile în cel mai original sau cel mai vechi text lingvistic din istoria celor două culturi. Acest lucru va fi analizat în capitolul 9.

De la scrierile aramaice și ebraice pierdute la o renaștere a Scripturilor ebraice de către scribii masoretici

Un număr de oameni din tribul și Regatul lui Iuda au fost duși în Babilon și ținuți în captivitate după ce regele Nabucodonosor a asediat Ierusalimul în jurul anului 605 î.Hr. Deportările evreilor în Babilon au avut loc până în jurul anului 580 î.Hr. și captivitatea a durat aproximativ 60 de ani, până când regele persan Cyrus cel Mare a asediat Babilonul în jurul anului 540 î.Hr. Evreilor li s-a permis să se întoarcă la Ierusalim și au reconstruit Templul (al doilea) din Ierusalim. Învățăturile biblice au fost apoi reînviate. "Cartea lui Daniel" în aramaică și "Cartea lui Ezra" în aramaică au fost scrise în ceea ce se numește "aramaica imperială", dialectul folosit în secolul în care evreii se aflau în Babilon. Acest stil de aramaică este diferit de aramaica scrisă mai târziu de comunitatea de la Qumran în timpul lui Iisus și, de asemenea, diferit de aramaica palestiniană evreiască din secolul I d.Hr. Ebraica este limba în care au fost scrise majoritatea documentelor de la Qumran, dar o altă mare categorie de literatură găsită în biblioteca de la Qumran a fost "Targum", care înseamnă "Traducere"[49]. Fie prin tradiție orală, fie din scrierile paleo-ebraice/feniciene supraviețuitoare, aramaica era principala limbă vorbită și scrisă pe care scribii din comunitatea de la Qumran trebuiau să o cunoască pentru a traduce scripturile din ebraică în aramaică. Întrucât popoare din diferite locuri vizitau Ierusalimul, era necesar, de asemenea, ca traducerile scripturilor în alte limbi să capteze interesul străinilor care doreau să învețe despre istoria biblică antică în propria lor limbă. Se pare că scribilor li se permitea să înfrumusețeze poveștile despre personajele biblice în versiunile traduse în **targum**, dar le era interzis să facă acest lucru cu originalul ebraic. Odată cu eșecul Revoltei evreiești împotriva Romei din 135 d.Hr./CE, poporul evreu este expulzat din țara lui Israel și din ținuturile învecinate, iar limba ebraică a încetat să mai fie limba lor maternă.

48 The william Davidson Talmud: *"Talmud Sanhedrin"* - Chapter 2, 21b: 22-23 www. sefaria.org/Sanhedrin
49 Kenneth Hanson, Ph.D: *"Dead Sea Scrolls, the Untold Story";* Council Oak books; Tulsa, Oklahoma, 1997. Pag. 208.

Talmudul, care conținea atât "*Mishnah*", cât și "*Gemara*", va începe să fie scris în alfabetul semitic târziu, un secol mai târziu, devenind o sursă primară a legii religioase și a teologiei evreiești, dar vor trece secole până când o renaștere a limbii și a învățăturilor biblice va ajunge la masele de evrei. Pe parcursul următoarelor câteva secole, limba vorbită a ebraicii va continua să rămână în obscuritate, dar limba scrisă a ebraicii va cunoaște în curând câteva schimbări gramaticale remarcabile aduse de *scribii masoretici*.

Poporul evreu era din nou în mişcare, ceea ce fusese o şedere de secole de la ieşirea din Babilon. Persanii îi învinseseră pe babilonieni pentru a permite o perioadă de reconstrucție, însă, după aceste evenimente istorice, au urmat o serie de imperii cuceritoare combative care i-au forțat nu doar pe evrei, ci și pe multe grupuri etnice să-și schimbe limba și modul de viață. Persanii au fost cuceriți în curând de grecii conduși de Alexandru cel Mare, în jurul anului 330 î.Hr. După înfrângerea Cleopatrei, în anul 31 î.Hr., romanii au finalizat cucerirea Greciei și a Egiptului, dar dominația romană a început să își piardă din eficiență în jurul anului 420 d.Hr. Cu Imperiul Bizantin care controla acum Imperiul Roman de Răsărit, inclusiv Levantul, în anul 480 d.Hr. Roma a căzut complet. Vechea vorbire ebraică a fost înlocuită de aramaică pentru uzul zilnic, iar cunoștințele de ebraică biblică au scăzut în mod dramatic. Noua religie a creștinismului se lupta, dar era în creștere. Imperiul musulman avea să fie în curând următoarea forță cuceritoare în Orientul Mijlociu, în 636 d.Hr./CE, care avea să aducă din nou o altă schimbare de limbă și de stil de viață pentru evrei, samariteni și iudei. Din fericire, cu un secol înainte de cucerirea Orientului Mijlociu de către Imperiul Musulman a avut loc o renaștere a Scripturii biblice ebraice. La începutul secolului al VI-lea, pentru a reînvia învățăturile biblice, a fost necesar să se găsească și să se adune mai întâi toate cunoștințele legate de textul original al Vechiului Testament ebraic care puteau fi găsite în manuscrise și în tradiția orală în ebraică sau aramaică. Acest lucru fusese făcut cu aproape 800 de ani mai devreme, când a fost compusă *Septuaginta* greacă (LXX). Prin tradiția orală, învățăturile fuseseră transmise din generație în generație prin intermediul "*Repetitorilor*" și al altora, așa că acesta era un ingredient important de combinat cu traducerea manuscriselor mai vechi. Alfabetul ebraic antic de 22 de litere era alcătuit doar din consoane și nu conținea vocale. Acesta este un sistem moștenit de la alfabetele predecesoare aramaic-fenician-egiptean. Fără vocale, ar fi fost dificil să știi cum să pronunți cuvinte pe care nu le-ai auzit și văzut deja în formă scrisă. Alfabetul nostru înrudit în limba engleză conține majoritatea acelorași 22 de sunete ale alfabetului antic, dar conține și vocalele adăugate "a-e-i-o-u" și, uneori, "**y**" pentru a forma un alfabet de 26 de litere. Fără aceste vocale, dificultatea noastră de a învăța să citim ar crește. Cărturarii și cărturarii evrei au început apoi să introducă unele forme noi de vocalizare a textului, astfel încât evreii și alte persoane să poată citi, pronunța, înțelege și explica corect textele biblice. În această perioadă a fost introdus *textul masoretic*, în care au fost introduse semne diacritice

prin inserarea de puncte și liniuțe sub sau deasupra literelor ebraice pentru a indica sunetele vocalice. Deoarece vechiul text ebraic nu prevedea litere vocale, aceste semne permiteau cititorului să pronunțe corect cuvintele conform tradiției orale. Cu toate acestea, *scribii masoreți* nu au aderat în totalitate la copierea și repetarea exactă a ceea ce fusese documentat în scrierile anterioare. Iată doar câteva diferențe care au fost evidențiate de mai mulți cercetători biblici:

- Masoreții au folosit un alfabet diferit de cel original,
- Masoreții au adăugat puncte vocale care nu existau anterior,
- Masoreții au făcut ceea ce se numește "Tikkun Soferim", care sunt "corecturi ale scribilor" în care scribii masoretici au schimbat pasaje biblice sau au adăugat pasaje biblice.
- Mai multe cărți și pasaje din Vechiul Testament au fost excluse (psalmul 145:13, psalmul 151, Evrei 1:6 (ref. la Deut.32:43) sau scurtate (Geneza 10:24, Deut. 32:43, Daniel, Estera) de către Masoreți. Aceștia au rearanjat în mod intenționat ordinea cronologică și ordinea

originală a capitolelor din Cartea lui Daniel.

- Există 134 de ocazii în care Tetragrammaton a fost înlocuit cu "Adonai" (= Domnul).

Aceste modificări făcute de *masoreți* care s-au îndepărtat de *Septuaginta* mai veche au fost confirmate de descoperirea manuscriselor de la Marea Moartă imediat după cel de-al doilea război mondial și de traducerea aramaică independentă a Bibliei ebraice[50].

Pe măsură ce Epoca Întunecată a Europei Occidentale a început să se încheie, cititul nu mai era un privilegiu exclusiv al regalității și al celor bogați. Când masele europene au început să citească Biblia, a fost nevoie de vocale pentru ca oamenii să poată să pronunțe corect un cuvânt. Multe dintre limbile antice, cum ar fi egipteana, feniciana și descendenții ei, paleo-ebraica și aramaica, aveau sunete vocale, dar nu aveau litere vocale pe care să le plaseze în cuvinte. Astfel, prima schimbare cu Tetragrammatonul a început atunci când a început să se folosească virgula în secolele VI și VII d.Hr./E.C., când copiștii evrei numiți Masoreți au început să insereze în text virgule care proveneau de la oricare dintre cuvintele "**Adho-nai**" sau "**Elo-him**". Aceste două nume reprezentau un înlocuitor pentru oricare ar fi fost pronunția originală a Tetragrammatonului, a Numelui Divin, pentru a-l avertiza pe cititor să recite oricare dintre aceste două cuvinte în loc să recite Numele Divin. A doua mare schimbare a venit atunci când ebraica a fost tradusă în limbile latină și germanică, cum ar fi germana și engleza. Aceste limbi descindeau din greacă, care adoptase alfabetul fenician, dar adăugase vocalele la alfabetul grecesc ca litere separate ale lor. Aceste limbi au fost cele care au decis să adauge literele vocale complete la Tetragrammaton.

Cum am evoluat de la Tetragrammatonul "YHWH" la numele "Iehova" și "Yahweh"?

Reforma masoretică a fost finalizată în secolul al XIX-lea. Evreii din mai multe secte diferite consideră că lucrarea lui Aaron ben Moses ben Asher (d. cca. 960 d.Hr./CE), a fost cea mai exactă versiune a *textului masoretic* produsă. El a fost ultimul dintr-o familie de cărturari masoretici[51]. Contribuția lui Moses ben Asher la Codexul de la Alep, redactat în jurul anului 930 d.Hr. reprezintă cea mai veche Biblie ebraică existentă scrisă de *scribi masoretici*. În procesul de reproducere a textului original al Bibliei ebraice, prin această lucrare *masoretică* este momentul în care aceste sunete vocale au devenit importante pentru lumea creștină. Pe măsură ce sunetele vocalice ale cuvintelor ebraice Adonai și Elohim au fost intercalate în Tetragrammaton-ul sacru YHWH, atunci am început să obținem numele **YeHoWaH** și **JeHoVaH**. După perioada Renașterii și a Reformei protestante (cca. 1300 - 1600 d.Hr.), numele de "Iehova" în locul lui YHWH a devenit utilizat pe scară largă de către cercetătorii creștini. Abia în secolele al XIX-lea și al XX-lea, cercetătorii biblici au început să folosească ceea ce se crede că a fost numele ebraic anterior de **Y**a**HW**e**H**.

Lumea anglofonă și alte limbi trebuie să înțeleagă că ebraica se scrie de la DREAPTA la STÂNGA, spre deosebire de limba engleză, care se scrie de la STÂNGA la DREAPTA. Având în vedere că ebraica se citește de la dreapta la stânga, iar engleza, germana, spaniola și franceza se citesc de la stânga la dreapta, a fost necesară inversarea literelor ebraice. Următoarea diagramă ilustrează Tetragrammaton-ul ebraic (4 litere), Tetragrammaton-ul limbii engleze[52] și modul în care cele două limbi sunt oglindite atunci când se transliterează[53] literele. Aceasta va arăta cum au ajuns

---

50 Samaritenii contemporani pretind că au documentat 665 de variante semnificative între Pentateuhul Samaritan (SP) și Textul Masoretic (MT), unde SP este de acord în aceste 665 de locuri cu Septuaginta (LXX) și/sau Manuscrisele Mării Moarte (DSS), dar este în dezacord cu MT în 100% din cazuri.

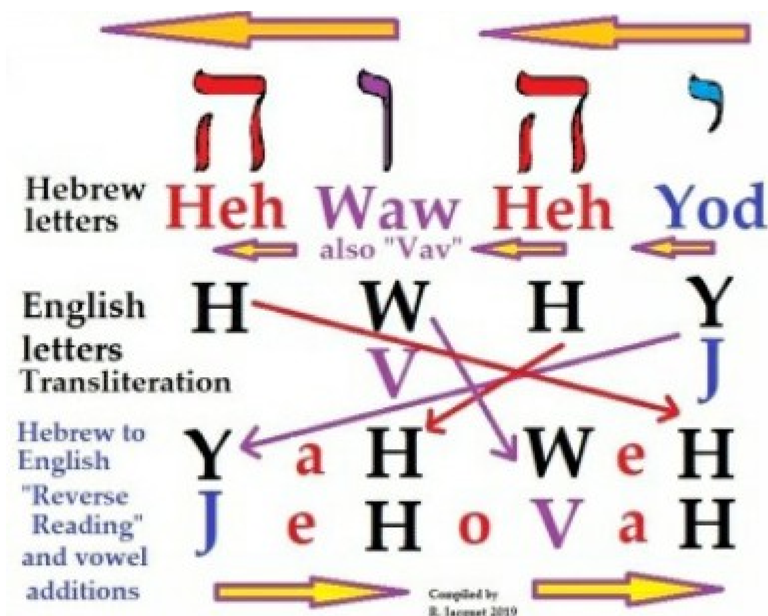
51 "Asher, marele bătrân de binecuvântată memorie, și după el, fiul său Neemia, și după el Moshe, fiul lui Neemia, și după el, fiul său Asher, și după el, Moshe, fiul său, adică Moshe Ben Asher, și după el, Aharon, fiul său." http://aleppocodex.0rg/links/8.html

52 Alfabetul englezesc modern este un descendent al alfabetului latin pe care îl folosesc și alte limbi precum franceza, italiana și germana.

53 "Transliterat" este definit ca: "scrierea literelor sau a cuvintelor folosind literele și sunetele corespunzătoare dintr-un alfabet sau dintr-o limbă diferită"

creștinii din zilele noastre să folosească numele sacru al lui Dumnezeu dat lui Moise ca **Yahweh** și **Iehova**.

Ebraica este scrisă și se citește de la DREAPTA la STÂNGA

Există două diferențe foarte importante între literele alfabetului ebraic și alfabetul nostru englezesc care implică Tetragrammatonul:

1. NU există sunetul "**J**" în ebraică.
2. "V"-ul modern era pronunțat în vechime cu sunetul "**W**".

Numele biblice precum Iehu, Isus, Ierusalim, Iosif și Iuda erau pronunțate cu sunetul "Y" în ebraică, iar numele ar fi fost Yahu, Yeshua, Yerushalem, Yosef și Yehudah. Pe lângă faptul că știau că în ebraică NU exista sunetul "**J**" și că sunetul "**V**" folosit astăzi era de fapt un sunet "**W**" în ebraica veche pentru Tetragrammaton, cercetătorii biblici au descoperit, de asemenea, că savanții creștini anteriori, cum ar fi Clement din Alexandria, în secolul al II-lea d.Hr./CE, și alte transcrieri grecești mai vechi înainte de epoca lui Clement, au folosit forma "Yahweh" și că această pronunție a numelui sacru nu s-a pierdut niciodată cu adevărat[54]. Astăzi, majoritatea instituțiilor religioase de origine creștină și ebraică folosesc numele **Yahweh**. Organizația Martorii lui Iehova folosește numele **Iehova** și consideră că traducerea originală a Tetragrammatonului în limba engleză ca **Iehova** este cea care trebuie folosită în continuare:

*În vechile Scripturi ebraice, acest nume a fost reprezentat de mii de ori prin patru litere, יהוה, numite în general Tetragrammaton și reprezentate de literele românești IHVH (sau YHWH). Pronunția exactă a numelui nu este cunoscută astăzi, dar cea mai populară modalitate de redare a acestuia este "Iehova". Forma mai scurtă a acestui nume este "**Iah**" (sau, "**Yah**")..."*[55]

Condusă de ministrul restaurației creștine Charles Taze Russell, această mișcare religioasă a început ca o ramură a unei mișcări de studenți la Biblie din Statele Unite ale Americii în anii 1870. La moartea lui Russell, în 1916, s-a dezvoltat religia Martorii lui Iehova. Membrii Martorilor lui Iehova cunosc foarte bine istoria Tetragrammatonului și controversa dacă numele este **Yahweh** sau

54 Encyclopedia Britannica - *"Yahweh", de la* Micropedia Vol. 12, pg. 804. University of Chicago, 15th edition, 1992.

55 *"1A The Carry-Over of the Divine Name into the Greek Scriptures".* https://vol.jw.org/en/vol/d/r1/lp-e/1101985092

Iehova. Poziția lor privind păstrarea numelui Iehova este că acesta a devenit tradițional:

"*Unii - deși nu toți - sunt de părere că israeliții de dinaintea lui Iisus au pronunțat probabil numele lui Dumnezeu Yahweh, dar nimeni nu poate fi sigur. Poate că l-au pronunțat în acest fel, poate că nu. Cu toate acestea, mulți preferă pronunția Iehova. De ce? Pentru că are o actualitate și o familiaritate pe care Yahweh nu o are. Totuși, nu ar fi mai bine să folosim forma care ar putea fi mai apropiată de pronunția originală? Nu chiar, pentru că nu așa se obișnuiește cu numele din Biblie... luați în considerare numele lui Iisus... deși ar fi putut fi ceva de genul Yeshua (sau poate Yehoshua), cu siguranță nu era Iisus... Trebuie să încetăm să mai folosim numele Iisus pentru că majoritatea dintre noi, sau chiar toți, nu-i cunoaștem cu adevărat pronunția originală? ...astfel spunem "Ieremia", nu **Yir-me-ya'hu**. În mod similar, spunem Isaia, deși în zilele sale acest profet era probabil cunoscut sub numele de **Yesha,-ya'hu**...și același lucru este valabil și pentru numele Iehova. Chiar dacă pronunția modernă Iehova s-ar putea să nu fie exact așa cum a fost pronunțat inițial, acest lucru nu diminuează în niciun fel importanța numelui. Acesta îl identifică pe Creator, Dumnezeul cel viu...*"[56]

Cercetătorul Gerard Gertoux (tot Gertroux), autor francez, cercetător în istorie și profesor de fizică, este un scriitor foarte controversat, deoarece mai multe reviste de specialitate au refuzat să-i publice lucrările, probabil din cauza deschiderii sale ca membru al Martorilor lui Iehova. Gertoux oferă o apărare similară cu privire la utilizarea numelui "Iehova":

"*...Prin urmare, cei care vor să-l revocalizeze pe Iehova în **Yihweh** sau **Yahweh** ar trebui să schimbe și numele lui Iosif în Yosiph, Iuda în Yehodeh, Seth în Shath etc., ceea ce nu au făcut niciodată nici măcar traducătorii Septuagintei...*"[57]

Așa cum am menționat la începutul acestei cercetări, că, deși este posibil să fi pierdut pronunția corectă a Tetragrammatonului sacru așa cum a ieșit din Egipt, cred că "forma de gândire" este mai importantă decât pronunția. Dacă doar invocăm pe de rost Numele Divin, probabil că va fi inutil. Nu cred că Creatorul și-ar ignora devoții dacă numele nu este pronunțat cu o eficiență de 100% ȘI dacă noi luăm măsurile corecte și vorbim corect pentru a invoca Creatorul atunci când suntem în starea de atenție corectă. În caz contrar, ar fi ca și asistentul meu virtual de la Amazon, *speaker*-ul Alexa. Chemați orice alt nume decât "Alexa" și acesta nu va răspunde. Nu cred că aceasta este situația cu Creatorul. Ceea ce este în gândurile tale trebuie luat în considerare. Dezbaterea dintre cercetătorii biblici nu include doar "*care nume*" este cel mai apropiat de original, ci și pe tema "*câte silabe*" alcătuiesc numele divin. Exemplele sunt următoarele:

Ya, Yah	= 1 silabă,
Yahweh, Yahu, Ehyeh	= 2 silabe,
Iehovah, E'hyeh	= 3 silabe,
Yod-Heh-Vav-Heh	= 4 silabe,
(Eu Sunt Cel ce Sunt)	= 5 silabe,
Ehyeh-Asher-Ehyeh	= 6 silabe.
(I Will Be What I Will Be)	= 7 silabe
Ahayah-Asher-Ahayah	= 8 silabe!

Pentru a adăuga la această dezbatere, este posibil ca numele să încorporeze o identificare androgină în nume, care urmează să fie determinată. Deoarece majoritatea numelor feminine ebraice se termină cu forma "ah", cum ar fi Aaliyah, Rebecca(h), Leah, Sarah, Diana(h), mai

56 *"The Divine Name that will Endure Forever",* pp 8-10. Watch Tower Bible și Tract Society of Pennsylvania, 1984

57 Gerard Gertoux: *"The Name of God YeHoWaH. ITS STORY".* Q & A #11. http://www.lifespurpose.net/divinename/NameofGod2.htm#All

degrabă decât cu forma masculină "eh", cum ar fi Manasseh, Jephunneh, Nineveh, Aryeh și Sholikeh, există dezbaterea dacă finalul numelui este sau nu un sunet "eh" sau "ah", cum ar fi în Yahw**eh** versus Jehov**ah**.

Cunoștea Isus Tetragrammaton-ul sacru?

Stelele regelui Moab Mesba cca. S40 î.Hr. este cea mai veche referință	Scrisoarea Lachisb cca. 586 î.Hr. înainte de căderea Ierusalimului	Aramaică (alfabet pătrat)	Ebraică timpurie

Pronunția numelui sacru al lui Dumnezeu sub forma Tetragrammatonului a fost ascunsă și, în cele din urmă, pierdută cândva cu câteva secole înainte de Iisus Hristos sau cândva după răstignirea și înălțarea sa. Cum mulți l-ar fi numit Rabin și Mare Preot, știa Isus însuși despre pronunțarea Numelui Sacru? Răspunsul trebuie să fie da, deoarece înainte și după vremea lui Iisus și a discipolilor săi, trebuie să fi avut la dispoziție *Septuaginta greacă* cu Numele divin scris sub forma Tetragrammatonului. Atunci când a intrat în sinagoga din Nazaret și a citit din cartea profetului Isaia, așa cum se spune în Luca 4:18, ar fi dat peste Numele divin scris în aramaică, ebraică sau greacă. Toate exemplarele *Septuagintei* datate înainte de anul 150 d.Hr./CE conțineau Numele Divin sub forma Tetragrammatonului cu litere aramaice, ebraice sau paleo-ebraice/feniciene, alături de cuvintele grecești. După această perioadă, cuvântul grecesc **Κυριος** = **Kyrios** = DOMNUL a fost folosit în locul cuvântului ebraic YHWH.

În limba engleză îi spunem Iisus, dar numele său ebraic-aramaic era **Yeshu'a** sau **Yehoshu'a**, tradus în Biblie ca "Ioshua" sau "Ieshua". Acest nume apare de peste două duzini de ori în Vechiul Testament, în principal cu referire la Marele Preot din acea vreme (Zaharia 3:3, Ezra 3:8), deci nu era un nume extrem de neobișnuit. Din ebraicul-aramaic **Yeshu'a** a fost tradus în greacă ca **Iesous**, apoi în latină ca **Iesus** și apoi în engleză ca **Jesus**, când "**I**" a devenit pronunțat ca un "**J**". Numele ebraic "**Yeshua**" sau "**Yehoshua**" (**ישועה**) a fost tradus ca însemnând "YHWH este Mântuirea", cu "**Ye**" sau "**Ya**" reprezentând abrevierea pentru YHWH și "**Shua**" din cuvintele rădăcină ebraică **Yasha'** și **Yesha'** cu semnificații precum "**Aduce mântuirea**", "**Apără**", "**El va salva**", "**Eliberare**"[58]. Dacă aceasta este o interpretare adevărată a numelui său, ar fi imposibil de crezut că Iisus nu cunoștea adevărata pronunție a Numelui Sacru. Fiind unul care nu s-a conformat, în niciun fel, sistemului religios iudaic instituit în timpul său, ar fi, de asemenea, greu de crezut că nu a împărtășit "Numele" cu discipolii și adepții săi. Un lucru pe care îl știm aproape sigur este că discipolii nu au înregistrat niciodată că Iisus a folosit numele YHWH, ci că, în schimb, s-a referit întotdeauna la Creator ca la "**Tatăl nostru**", dar a fost acest lucru pentru că nu a pronunțat "Numele personal și propriu" al lui Dumnezeu, la fel cum copiii mici nu-și strigă părinții după numele personal, ci după titlul "mamă" și "tată"? Ucenicii lui Isus au scris ceea ce a spus și a făcut, dar oare și acești scribi ascundeau Numele Sacru, înlocuindu-l cu "Tată"? O lectură din *Evanghelia lui Ioan*, scrisă în limba greacă, ne spune că atunci când oamenii bine înarmați trimiși de farisei au venit să-l aresteze pe Isus, El i-a întrebat "*pe cine căutați?*". Iar când ofițerii au spus pe cine caută, Isus a răspuns "*Eu sunt El!*" cu o voce atât de puternică încât "*îndată ce le-a spus, s-au dat înapoi și au căzut la pământ*" (Ioan 18:4-6). Dacă ar fi răspuns în conformitate cu modul în care Dumnezeu i-a răspuns lui Moise atunci când a întrebat numele lui Dumnezeu, Iisus ar fi spus "Ehyeh ?_?_?", adică "EU SUNT" (+ ?El?), dar dacă a rostit de fapt aceste cuvinte, nu știm ce cuvânt real pe care ucenicii

58 Zodhiates 1984, Hebrew Study Bible Dictionary intrările #3442, 3443, 3444, 3467,3468.

l-au tradus prin "el" a urmat cu adevărat lui Ehyeh. A fost în greacă, ca în "**Ego eimi**" (εγω ειμι)? A fost în aramaică? Dacă erau gărzi romane cu ei, este posibil să fi fost în limba lor latină veche. În orice caz, cuvintele au fost atât de puternice încât bărbații s-au retras și au căzut pe spate. Acesta este un alt exemplu că Iisus Hristos știa cum să pronunțe Numele Sacru și un alt motiv pentru care Marele Preot al fariseilor a considerat că este o blasfemie ca el să folosească Numele Sacru al lui Dumnezeu, mai ales când Iisus-Yeshua l-a folosit atunci când au crezut că se referea la el însuși, adică: "***Adevărat, adevărat vă spun: Înainte ca Avraam să fi fost, Eu sunt!***". (Ioan 8:58).

Unul dintre apostolii lui Iisus se numea Didymos Judas Thomas, cunoscut și sub numele de "*Toma cel îndoielnic*". La fel ca și ceilalți apostoli care au scris despre experiența lor cu Iisus, și Toma a făcut la fel. Cu toate acestea, lucrările sale nu au fost incluse în canonul standard de texte (cărți) biblice. Mulți cred că acesta a fost omis în mod intenționat, dar s-ar putea foarte bine să nu fi fost omise intenționat, ci de fapt să fi fost omise pentru că lucrările sale s-au pierdut de secole și s-au pierdut pe un alt continent! În anul 1945 a fost descoperită o extraordinară bibliotecă coptă într-un mormânt în ruină lângă Nag Hamadi, în Egiptul de Sus, la aproximativ 35 de mile/55 km nord-vest de Luxor. Acolo, la Nag Hamadi, a fost găsită o colecție de 114 "*Spuse ale lui Iisus*" scrise de Toma în limba coptă. Copt înseamnă "egiptean", iar creștinii care trăiesc în Egipt sunt cunoscuți ca fiind creștini copți, iar bisericile sunt biserici copte. Alfabetul copt se bazează pe alfabetul grecesc cu litere împrumutate din forma de scriere demotică egipteană. Alfabetul egiptean antic folosea consoane pentru a indica vocalele. Acest alfabet coptic a fost primul alfabet folosit pentru limba egipteană, în afară de hieroglife, și primul sistem de scriere egiptean care indica vocalele. Cel mai important este faptul că limba egipteană nativă este păstrată prin scrierea cuvintelor cu ajutorul alfabetului grecesc. Acest lucru a fost de mare ajutor pentru istorici în descifrarea hieroglifelor și a sunetelor acestora, care au o istorie a scrierii care datează de cinci mii de ani! Sistemul de scriere copt a fost introdus sub influența grecilor, conduși de Alexandru cel Mare, care au cucerit lumea antică, inclusiv Egiptul Toate *codicele* gnostice găsite în Nag Hammadi foloseau alfabetul copt. În cadrul "Spusele lui Iisus" scrise de Toma se află un pasaj care face aluzie directă la farisei și la cărturarii lor, care aveau cunoștințe vitale care ar fi putut să-i elibereze spiritual pe oameni:

(39) ⲡⲉϫⲉ ⲓ̅ⲥ̅ ϫⲉ ⲙ̅ⲫⲁⲣⲓⲥⲁⲓⲟⲥ ⲙ̅ⲛ̅ ⲛ̅ⲅⲣⲁⲙⲙⲁⲧⲉⲩⲥ ⲁⲩϫⲓ ⲛ̅ϣⲁϣⲧ'
ⲛ̅ⲧⲅⲛⲱⲥⲓⲥ ⲁⲩϩⲟⲡⲟⲩ ⲟⲩⲧⲉ ⲙ̅ⲡⲟⲩⲃⲱⲕ ⲉϩⲟⲩⲛ ⲁⲩⲱ ⲛⲉⲧⲟⲩⲱϣ ⲉⲃⲱⲕ' ⲉϩⲟⲩⲛ ⲙ.

(*Traducere*):

Isus a spus: Fariseii și cărturarii au primit cheile Cunoașterii; ei le-au ascuns. Ei nu au (intrat) și nu i-au lăsat să intre pe cei care doreau.

- pl.88:7-10 (Log 39)[59]

Împreună cu saducheii și esenienii, fariseii erau școala religioasă dominantă de gândire în timpul lui Isus-Yeshua, dar ce anume ascundeau fariseii de oameni, în care nici măcar ei nu "îndrăzneau să intre"? Era vorba de pronunțarea Numelui Sacru al lui Dumnezeu - Tetragrammaton? Fariseii erau cea mai strictă sectă iudaică dintre toate în ceea ce privește ritualurile, ceremoniile, Legea biblică și tradiția orală, dar este practic o certitudine că ei și ceilalți adversari ai lui Iisus - Saducheii și Marele Preot Iosif ben Caiafa, care l-a întrebat "*Cu ce autoritate faci aceste lucruri?*". (Marcu 11:28), cunoșteau adevărata pronunție a "Cuvântului sacru" și ar fi fost cei mai puțin predispuși să o dezvăluie maselor și nici nu ar fi fost amabili cu oricine ar fi pronunțat-o în mod deschis, așa cum probabil făcea Iisus.

Cu mult înainte de epoca lui Iisus, a venit curând o vreme în care stăpânirea preoților asupra poporului a devenit atât de puternică, încât a spune "Eu sunt", ca în cuvântul "Ehyeh" dat lui Moise, era considerat profan pentru o "persoană păcătoasă" să spună că este asemenea lui Dumnezeu.

59 Apostolul Toma: "Evanghelia după Toma"; traducere din textul copt de A. Guillaumont, Henry-Charles Puech, Gilles Quispel, Walter Till și Yassah 'Abd Al Maslh; Editura Harper & Brothers. New York, 1959.

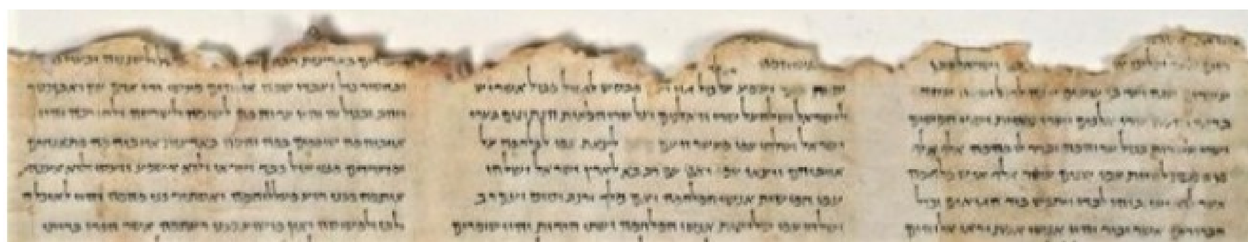
Preoțimea care deținea controlul considera că era o blasfemie ca cineva să declare că el, ca individ, era Dumnezeu, iar dacă nu numai că rosteai cuvântul, dar citeai și repetai cu voce tare numele "Eu Sunt", afirmai acea identitate de a fi "Ca Dumnezeu". *Sanhedrinul* l-a considerat pe Iisus Hristos un blasfemiator atunci când le-a declarat că se afla în contact direct cu Dumnezeul cel Preaînalt YHWH. Acesta a fost unul dintre factorii care au dus la problemele sale atât cu romanii, cât și cu Sanhedrinul, care au dus la arestarea și crucificarea sa. Aceasta este bătălia veche de secole, care există și astăzi în multe lumi religioase, a celor care se aflau în poziții înalte și care doreau să controleze masele spunând "*numai noi putem vorbi cu Dumnezeu în locul vostru*", în opoziție cu cei care declarau că nu aveau nevoie de acei preoți, deoarece ei știau cum să fie în contact direct cu Dumnezeul Creator Suprem. Acest lucru poate fi văzut în epoca anterioară post-Isus, în lupta dintre gnosticii mileniului timpuriu împotriva Bisericii Catolice și partea ortodoxă ebraică, care considera că este o blasfemie să "*îl contactezi pe Dumnezeu pe cont propriu*". Origen din Alexandria (184 - 253 d.Hr./CE) a fost unul dintre acești prolifici părinți ai Bisericii creștine timpurii și un erudit mistic, dar cărțile sale au fost arse la 300 de ani după moartea sa și a fost considerată o damnare pentru oricine care citea opiniile sale gnostice, dintre care una dintre ele era procesul de comunicare directă cu Dumnezeu. Dacă oamenii nu pot obține învățăturile despre Tetragrammaton de la pastorii, preoții, rabinii și învățătorii lor spirituali, atunci asta fac oamenii pe cale - "*Încearcă să contacteze Creatorul pe cont propriu*"!

Din descoperirea "Manuscriselor de la Marea Moartă", știm că în timpul lui Iisus, comunitatea din Qumran cunoștea numele sacru sub forma Tetragrammatonului ca YHWH. Cel mai lung pergament care a fost descoperit se numește "Pergamentul Templului", cunoscut și ca "Pergamentul Legământului" şi "Pergamentul lui Yahweh".

Pergamentul cu 67 de coloane a fost descoperit în 1956, dar a fost ținut secret până în iunie 1967. Pergamentul vorbește în principal despre Tabernacol/Cortul și despre închinarea lui YHWH. Multe dintre coloane sunt grav deteriorate, dar numele sacru YHWH este repetat în mod deliberat și apare de cel puțin 66 de ori[60]. Acest lucru era diferit de alte texte descoperite pe Pergamentul de la Marea Moartă, unde un nume alternativ distinctiv era folosit în locul numelui divin pentru a reaminti cititorului că acest nume nu trebuia rostit. Scrisă în alfabetul ebraic pătrat Herodian (a.k.a. aramaică) de la sfârșitul celei de-a doua perioade a Templului (530 î.Hr./BCE -70 d.Hr./CE), traducerea unui paragraf din coloana 48 sună astfel:

"*Să nu mănânci carcasa niciunei păsări sau animale, dar poți să o vinzi unui străin. Să nu mâncați niciun lucru abominabil, pentru că sunteți un popor pus deoparte pentru YHWH, ABBA al vostru. Voi sunteți fiii lui YHWH, ABBA al vostru. Să nu vă tăiați și să nu vă radeți pletele în semn de doliu pentru morți și să nu vă tatuați, căci sunteți un popor aparte pentru YHWH, ABBA al vostru*"[61].

- Pergamentul Templului, coloana 48.

Mostră de pergament descoperită în 1956, care oferă instrucțiuni privind modul de funcționare a templului. Acesta este cel mai mic pergament de la Marea Moartă.

---

60 Kenneth Hanson, Ph.D: *"Dead Sea Scrolls, the Untold Story";* Council Oak books; Tulsa, Oklahoma, 1997. Pag. 202.

61 Traducere de la The YAHWEH's Sword Community, http:/Avww.yahwehswordarchives.org/community/c-yahweh-covenant.htm

Capitolul 3

"Gramatica mistică a numelui divin"

Natura mistică a numelui divin și gramatica necesară pentru a exprima corect numele ne sunt prezentate în mai multe versiuni. Îi vedem pe mulți în dezbateri aprinse dacă Numele Divin sub forma unui Tetragrammaton este sau nu corect reprezentat ca "Yahweh" sau ca "Iehova" sau ca echivalentul său ebraic "Ehyeh Asher Ehyeh", tradus ca "Eu sunt cel ce sunt". Alții cred că niciunul dintre aceste nume nu este un reprezentant adevărat al numelui divin. Ce spun unii dintre experții mai vechi și contemporani în această privință? Cercetătorul K. J. Cronin este unul dintre cei mulți care afirmă că identificarea de către Talmud a lui *Ehyeh Asher Ehyeh* ca nume divin este incorectă și că doar numele "Ehyeh" este reprezentantul adecvat al numelui divin, dar nu ar trebui să fie folosit niciodată:

"*Cuvântul **ehyeh** din Exodul 3:14b poate fi identificat în contextul său ca fiind un nume divin și, deoarece este o persoană întâi singular a verbului, poate fi identificat ca fiind numele prin care Dumnezeu este cunoscut de El însuși; numele Său personal. Prin urmare, **Ehyeh** din Exodul 3:14b este numele personal al lui Dumnezeu și se traduce în limba română ca EU SUNT... Dumnezeu se identifică mai întâi folosind numele Său personal **Ehyeh**. A doua este că **Ehyeh Asher Ehyeh** este autoidentificarea divină atunci când Dumnezeu se identifică folosind numele Său personal **Ehyeh** în loc de numele Său propriu YHWH...În ceea ce privește relația dintre numele **Ehyeh** și YHWH, aș sugera că YHWH nu ar trebui considerat ca fiind echivalentul la persoana a treia singular a lui **Ehyeh**... Motivul pentru aceasta este că numele personal al lui Dumnezeu este "EU SUNT", nu "El este". Aș sugera, în schimb, că numele YHWH ar trebui considerat ca fiind numele propriu al lui Dumnezeu intraductibil și fără gen și că ar trebui înțeles ca având pe deplin aceeași semnificație ca **Ehyeh**, așa cum a fost propus de Ibn Ezra*[62]*.... Aș vrea doar să subliniez că lui Moise i s-a poruncit să le spună israeliților că trebuie să se refere și să se adreseze întotdeauna lui Dumnezeu prin numele Său propriu YHWH și, implicit, că nu trebuie să folosească niciodată numele Său personal **Ehyeh**... Biblia nu ne poruncește să uităm de numele **Ehyeh** sau să încetăm să mai contemplăm semnificația acestuia. Dacă aceasta ar fi fost intenția, atunci nu ar fi fost scris la nesfârșit în Cartea Exodului*"[63].

Așa cum am trecut în revistă în capitolul anterior, am luat partea acelor cercetători care consideră că "**Ehyeh**" este "numele propriu" al lui Dumnezeu și "**Ehyeh Asher Ehyeh**"/"*Eu sunt ceea ce voi fi*" / "*Eu sunt ceea ce sunt*" ca fiind "numele personal" al lui Dumnezeu. Aceasta este opusul a ceea ce crede Cronin, dar el face totuși câteva puncte foarte bune de dezbatere despre gramatica Numelui Sacru. Unele dintre cele mai timpurii intuiții gramaticale ale lui "**ehyeh**" au fost exprimate de filosoful evreu Moses Maimonides (1138 - 1204 d.Hr.) care a interpretat gramatica în felul următor:

"*Primul substantiv care trebuie descris este **ehyeh**; al doilea, prin care este descris primul, este la fel **ehyeh**, cuvânt identic, ca și cum ar arăta că obiectul care trebuie descris și atributul prin care este descris sunt în acest caz în mod necesar identice. Aceasta este, așadar, expresia ideii că Dumnezeu există, dar nu în sensul obișnuit al termenului; sau, cu alte cuvinte, El este "Ființa existentă care este Ființa existentă", adică "Ființa a cărei existență este absolută*"[64].

Filozoful evreu portughez și comentatorul biblic Isaac Abarbanel (1437 - 1508) a propus cu mult timp în urmă că există o relație între Dumnezeu ca "**El**" și Tetragrammaton. El folosește

62 Abraham ibn Ezra (1089 - 1167 d.Hr./CE), distins comentator biblic și filozof evreu din Spania.

63 K. J. Cronin: "THE NAME OF GOD AS REVEALED IN EXODUS 3:14*, An explanation of its meaning",* March 2019. https://exodus-314.com/

64 Moses Maimonides: "*The Guide for the Perplexed",* cap. LXIII, tradud de M. Friedlander, 1903. pg. 95. http://www.sacred-texts.com/jud/gfp/

"*Hashem*" = "Numele":

"***Hashem*** *are două nume principale: Unul este Tetragrammatonul, care este numele Său "personal" și se referă la ființa Sa infinită, care nu poate fi descrisă și nici înțeleasă. Celălalt nume este* ***El****, care denotă puterea și influența Sa asupra creației. Deoarece acest din urmă nume nu Îl descrie "personal", Biblia completează de obicei numele* ***El*** *cu elemente ale numelui Său "personal". Această combinație poate rezulta în trei tipuri de nume/descrieri compuse ale lui* ***Hashem****: Când primele două litere ale Tetragrammatonului sunt adăugate la* ***El****, cuvântul rezultat este* ***Elohei*** *(א־להי), care este forma construită a cuvântului dumnezeu (adică "dumnezeu al..."). Atunci când ultimele două litere ale Tetragrammatonului sunt adăugate la* ***El****, rezultatul este* ***Eloah*** *(א־לוה)****,*** *care înseamnă literalmente "zeu". Cel de-al treilea cuvânt,* ***Elohim****, este în esență primul compus cu un* ***mem*** *(מ) adăugat pentru a diferenția forma definitivă de forma construită, astfel încât* **א־להים** *înseamnă "dumnezeu", spre deosebire de "dumnezeu al...* "[65].

Mulți cabaliști, în special în lucrările cabalistice târzii, pronunță cuvântul "**havayah**" în locul numelui sacru YHVH. Acesta ar fi Tetragrammatonul într-o ordine diferită **הויה**. Este posibil să obținem din Kabbala indicii care să ne conducă la adevărata ortografie, pronunție și semnificație a Tetragrammatonului?

Dezbaterea asupra gramaticii ebraice a Tetragrammatonului

Deoarece pronunțarea de către evrei a numelui sacru YHWH însemna lipsă de respect față de Dumnezeul cel Preaînalt, *masoreții*, care au vocalizat textul Bibliei ebraice, au plasat în mod intenționat sub consoanele YHWH virgule puncte din cuvântul **Adonai** (Domnul meu). Acest cuvânt **Adonai** era o citire tradițională evreiască a numelui divin, care ar fi putut începe în timpul perioadei de dominație grecească a Iudeii, după moartea lui Alexandru cel Mare, cca. 323 Î.HR.

Când cititorul a văzut consoanele "YHWH" cu punctele vocale **Adonai**, cititorului i s-a reamintit că trebuie să spună "**Adonai**" (sau 'adonây) și să nu vocalizeze Tetragrammatonul atunci când ajungea la el când citea textele biblice. Aceasta a fost o practică standard în tot textul *masoretic*, o practică ulterioară numită "**Qere Perpetuum**"[66].

Pe măsură ce creștinismul a început să se extindă alături de religia ebraică în multe locuri din întreaga lume, pronunțarea secretă a cuvântului **Adonai** = Domnul, în locul lui YHWH de către scribii biblici ebraici, precum și marcajul vocalic înlocuitor pe care îl foloseau, au devenit mai cunoscute. Cărturarii creștini medievali timpurii care traduceau textele ebraice nu au înțeles această inovație *masoretică* recentă de a lua consoanele YHWH și de a introduce semnele vocalice "**A-d-o-n-ai**" sub Tetragrammatonul ebraic și au început să insereze în textul biblic numele "**Iehova**" în traducerile germane și latine. Prima utilizare consemnată a acestei ortografii a lui **Iehova** a fost făcută de un călugăr dominican spaniol și student al limbilor orientale pe nume **Raymundo Martini**, care a publicat numele divin ca "Iehova" în cartea sa **Pugeo Fidei**. publicată în 1270. Odată cu introducerea vocalelor **Adonai** (**a+o+a**), a început să fie folosit numele personal al lui Dumnezeu ca **Yahowah** și **Yehowah**. Traducerea grecească *Septuaginta* a Scripturilor ebraice înlocuise anterior Tetragrammaton-ul sacru cu cuvintele "**Ky'ri-os**" și "**The-os**'", reprezentând cuvintele grecești Domn și Dumnezeu. Cu toate acestea, mulți cercetători biblici consideră că există numeroase dovezi care arată că, încă de la început, fie "*așa cum este*", fie "*cu vocalele*" inserate, literele "YHVH" nu erau considerate a fi un cuvânt, ci mai degrabă un suport pentru propoziția ebraică "**ehyeh asher ehyeh**", ceea ce înseamnă ceva de genul "*Eu sunt ceea ce sunt*" sau "*Voi fi ceea ce voi fi*". Acestea sunt cuvintele ebraice reale despre care se spune că ar fi fost dictate de

65 Isaac Abarbanel: *"Perush"* (Commentary) on the Pentateuch - "Genesis 4"; Venice 1579.

66 J.H. Levy: "The *Tetra(?)grammaton";* in 'The Jewish Quarterly Review'; Vol. 15, No. 1 (Oct 1902), pg. 97-99, University of Pennsylvania press.

Dumnezeu lui Moise, conform Exodului 3:14.

Revoluția în citirea Scripturilor biblice s-a schimbat cu adevărat odată cu inventarea tiparului de către Johannes Gutenberg. Biblia lui Gutenberg a fost prima carte importantă tipărită în Occident cu caractere metalice mobile în jurul anului 1450. Înainte de această dată, cărțile trebuiau fie copiate manual cu cerneală, fie tipărite din blocuri de lemn gravate, ceea ce dura luni sau ani de zile. Teologii mișcării protestante germane doreau ca domeniul studiilor biblice să se extindă, iar acum dispuneau de un mijloc de distribuire a scrierilor. Cu toate acestea, prima confuzie în ceea ce privește pronunțarea Tetragrammatonului a venit din cauza faptului că germana și engleza diferă cu anumite litere exacte ale alfabetului, care au sunete diferite atunci când sunt rostite de fiecare limbă. Literele **W** și **V** sunt două astfel de litere, unde "**W**" din germană se pronunță ca "**V**" din engleză, de unde "**Yehovah**" mai degrabă decât "**Yehowah**" și "**Yahveh**" mai degrabă decât "**Yahweh**". Acest lucru este agravat de vechiul "**V**" din latină care avea anterior un sunet "**U**", care este folosit și astăzi. Problema traducerii lui **V** și **W** nu s-a limitat doar la germană, ci și la ebraică, deoarece cea de-a șasea literă a alfabetului ebraic modern de astăzi (ו), "**vav**", a reprezentat anterior consoana "**w**" în ebraica originală, iar înainte de aceasta a fost "**waw**" (𐡅) în aramaică și "**wāw**" (Y= "cârlig") în feniciană. Litera ebraică "**vav**" este reprezentată în mod normal de un "**v**" în limba engleză, astfel încât această literă și acest sunet confuz au reprezentat o provocare în ebraică, germană și engleză.

Litera	Sunet german	Exemple de cuvinte germane și pronunție
W	"V"	"Vagen" pentru Wagen (mașină) "Vasser" pentru Wasser (apă) "Vinter" pentru Winter (iarnă)

A fost firesc pentru germani ca atunci când au văzut "**W**" în YHWH să pronunțe sunetul "**V**" și astfel a devenit YHVH, **YaHVeh** și **Yehovah** determinând alți traducători din Anglia și Spania să folosească acest nume. Călugărul spaniol Raymundo Maritini și cei care l-au urmat au plasat cele trei vocale în cadrul Tetragrammatonului și au actualizat reprezentarea în limba engleză a sunetului "**Y**" cu sunetul "**J**", astfel **Y = J** în Tetragrammaton și acum **JHVH** cu cele trei vocale de la **Adonai** (**A+O+A**) adăugate între ele, la numele lui Dumnezeu a devenit "**Jahovah**", dar mai frecvent scris ca **JeHoVaH**. Cu toate acestea, regulile gramaticale ebraice au trebuit mai târziu să editeze punctele vocale de peste primul "**Yod**" și astfel numele "**Yahweh**" a înlocuit "**Yehowah**", "**Yahovah**", "**Iahouah**" și alte derivate. Nu există niciun sunet sau literă "**J**" în ebraică. În alte limbi, litera "**J**" fusese pronunțată ca un "**Y**", în special la vorbitorii de limbă germană care au început să tipărească în limba latină primul set de Biblii Gutenberg cu această literă în 1450.

După Martini, au urmat alții care au căutat să îmbunătățească modul în care era scris și pronunțat Numele Sfânt, în special creștinii evrei care cunoșteau punctele vocale *masoretice* ebraice inserate în Nume. În 1531, Mihail Servet a susținut numele "**Iehouah**" în contrast cu cabaliștii din vremea sa care vocalizau Numele ca "**YeHaWeH**". În multe limbi, *digraful* de două litere "**OU**", face sunetul "**W**", astfel încât acesta este modul în care cele două vocale "**ou**" au devenit sunetul **W**. Traducerile între ebraică, germană și engleză trebuie să țină cont de faptul că multe limbi au schimbat pronunția lui **U** și a **DOUBLE-U** (VV = W) care seamănă cu un DOUBLE-V în scrierea de astăzi. Acestea sunt detalii minore, despre care unii ar spune că nu au prea mare importanță, dar când vorbim despre EVOLUȚIA numelui sacru și despre modul în care acesta a fost MODIFICAT puțin câte puțin din punct de vedere fonetic de-a lungul secolelor ȘI despre faptul că reprezintă numele sacru al lui Dumnezeu, CĂUTAREA pronunției originale face ca acest lucru să fie mai mult decât un detaliu minor. "*La început era Cuvântul!*" Dar neștiind cum a avut loc fiecare schimbare și modificare detaliată la fiecare pas de la limbile vechi până la engleza actuală, ne face să fim conduși într-o fundătură în labirintul vieții.

Literele din Tetragrammaton YHWH sunt considerate semivocale consonantice. În cazul vocalelor, pot exista mai multe moduri de exprimare a sunetului fiecărei vocale, iar acest lucru face dificil să ne dăm seama cum se pronunță un cuvânt dacă pentru ortografierea lui sunt prezentate doar consoane, iar aceasta este provocarea Tetragrammatonului, deoarece aceste trei litere pot servi ca vocale sau ca rezerve de loc vocalice care nu se pronunță. Ele sunt similare modului în care noi, cititorii englezi, folosim *apostroful* pentru literele *mute* omise din cuvânt (I'm, let's, he's, we've) și, de asemenea, atunci când litera "Y" este folosită ocazional ca vocală în limba engleză. În cuvinte precum "Rhythm", "sky" și "Thyme", **Y** servește drept vocală. **Y** este întotdeauna o vocală atunci când se află la sfârșitul unui cuvânt, cum ar fi "mommy" și "candy". Atunci când avem litera **Y** la începutul unui cuvânt, cum ar fi "yes", "you" și "young", aceasta este de obicei o consoană. Cuvântul meu preferat cu folosirea doar a lui **Y** ca vocală este cuvântul astronomic de Lună Plină "SYZYGY" (pronunțat "SIZ-A-GEE").

Trebuie să se înțeleagă că litera "**J**" este o invenție recentă a limbii engleze, după ce a înlocuit litera "**I**", pronunțată anterior ca "**Y**". Această literă majusculă "**I**" a primit o coadă inferioară curbată în urmă cu aproximativ 500 de ani pentru a deveni "**J**" cursiv. Deoarece pronunția lui "**U**", "**W**" și "**V**" a alternat în diferite limbi, acesta este motivul pentru care am avut mai întâi "**Iehova**", apoi "**Yahweh**" ca alternativă ulterioară. **Iehova**, de exemplu, a fost scris **Iehouah** acolo unde ar fi fost scris "Domnul" în traducerea lui William Tyndale a primelor cinci cărți (Tora) ale Bibliei în 1530. Această pronunție a Tetragrammatonului ca **Iehova** a rămas tradițională pentru multe biserici creștine, dar pronunțarea Tetragrammatonului ca **Yahweh** este acum o pronunție mai acceptată și agreată de cercetătorii moderni de astăzi. Această pronunție își are originile în cazul savantului ebraic Wilhelm Gesenius (1786 - 1842), care a sugerat că punctuația vocalică ebraică dată de savanții *masoreticieni* care au înlocuit Tetragrammatonul cu **Adonai** este reprezentată mai exact prin punctuația ebraică transliterată în limba engleză ca **Yahweh**.

Odată cu inventarea Bibliei Gutenberg și a traducerilor în germană și engleză, "**Iehova**" a fost transliterarea originală în limba engleză din ceea ce fusese scris în textul *masoretic* ca înlocuitor pentru "**Adonai**" și punctele vocalice ale acestui cuvânt[67], dar Wilhelm Gesenius a propus o pronunție diferită bazată pe ceea ce fusese pronunțat istoric de către samariteni și alte culturi. *Masoreții* și-au finalizat editarea biblică prin plasarea punctelor vocale pe toate cuvintele ebraice între secolele al VIII-lea și al X-lea d.Hr. Cu toate acestea, au fost mulți cei care s-au întrebat dacă textul *masoretic* poate fi de încredere. Sistemul timpuriu nu a fost uniform la început. *Masoreții* din Tiberiada/Jerusalim și-au dezvoltat propriul sistem prin plasarea punctelor vocale sub litere, mai degrabă decât deasupra lor, așa cum se făcea în sistemul babilonian. **Cholam** a fost o excepție. Cercetătorii contemporani au puncte de vedere diferite în ceea ce privește interpretarea acestor puncte vocalice și se poate observa cu ușurință că pronunția vocalelor poate fi determinată în mod diferit de diverși lingviști. Acest lucru se adaugă cu siguranță la controversa cu privire la adevărata pronunție a Numelui Sacru la origine.

יהוה Heh Vav Heh Yod Read Right to Left	Textul consoanelor din tetragrammaton pe care Masoreții și toți cercetătorii ebraici l-ar fi citit înainte de inserarea **punctelor vocale**.
אדני ai N D A (Y)	Cuvântul "Adonai / Adonay" = "DOMNUL" cu **punctele vocale** a fost transferat în Tetragrammaton. O excepție a fost că, din cauza regulilor gramaticii ebraice, "Shewa" ְ a înlocuit "Shewa compus" ֲ din Adonai.

67 Paul Jouon, Tamitsu Muraoka: "A *Grammar of Biblical Hebrew",* Gregorian and Biblical Press, 2011.

יְהֹוָה	Grafierea Tetragrammatonului în textul ebraic masoretic cu **puncte vocale** atunci când YHWH trebuia să fie pronunțat ca "ADONAI".
יַהְוֶה	**Punctele vocale** ale lui Wilhelm Gesenius pentru punctuația Tetragrammatonului pentru a indica pronunția propusă pentru "Yahweh".

Trei puncte vocale numite "**Cholam**", "**Shewa**" și "**Kamatz**", inserate în Tetragrammaton, au făcut obiectul unor discuții între cercetătorii ebraici cu privire la locul lor și la modul în care sunt pronunțate. Rabinul Menachem Tzivoni din secolul al XIV-lea a fost unul dintre primii care a comentat Exodul 3:14 și posibila reprezentare a vocalelor. Tzivoni a declarat următoarele:

"*Există aici și un secret primit prin tradiție în vocalele din* ***'acesta este numele meu pentru totdeauna (le'olam)'****, căci ele sunt vocale ale Marelui Nume. Vocalele Marelui Nume sunt* ***Cholam, Sheva*** *și* ***Kamatz****!*".

- Seminarul Teologic Evreiesc din New York, MS.1030, folio 46a.[68]

Alți experți în gramatica ebraică au subliniat că nu era 100% clar unde voiau *masoreții* să plaseze **Cholam** - un punct deasupra colțului superior stâng al literei consonantice. Modul în care a fost scris a făcut să pară că ar fi putut fi cu primul "**hey**" (a doua literă), sau cu a treia literă "**wav**", deoarece în manuscrisul original punctul pare să fie în mijlocul ambelor litere! Dacă intenția era ca **cholam**-ul să fie cu "**wav**", și nu cu "**heh**", atunci în acest caz, așa cum notează Andre Roosma:

"*...pronunția corectă ar fi "Yeho-ah", pentru că O-ul cu* ***cholam*** *schimbă* ***wav****-ul în* ***O****, anulând în același timp posibilul sunet* ***w*** *al* ***wav****-ului*"[69].

Numele sacru se scrie și se pronunță cu "V" sau cu "W" ?

În momentul în care literele ebraice ale Tetragrammatonului au fost transliterate în limba engleză, mai întâi ca YHVH și apoi ca Iehova, "**V**" avea fie sunetul "**V**" ca în **victory**, fie sunetul "**U**" ca în **ooh**. Nu existau "**w**", "**u**" sau "**J**" în engleza timpurie, deoarece aceste litere au apărut mai târziu în alfabet. Sunetul **W** din latina clasică, mult mai vechi, era reprezentat de litera "**v**", dar a fost înlocuit ulterior cu sunetul "**u**". Acest sunet "**U**", care s-a dezvoltat din litera latină "**V**", a devenit standard odată cu Imperiul Roman și, dacă vă uitați la vechile grafii romane ale lui "Iulius Caesar", numele său este scris "**Jvlivs**" (și **Ivlivs**) cu "**v**" pronunțat ca un "**u**". Dar a avea două sunete pentru o singură literă era problematic, așa că "**Y**" (numit "**I graeca**" = "I grecesc") a fost împrumutat de la greacă pentru sunetul "**u**" și a fost creată o formă dublă a lui "**u**", scrisă ca "**uu**", pentru a reprezenta sunetul "**w**" din latina clasică. Legați cele două linii din mijloc și veți obține "**uu**", care a fost folosit pentru prima dată în secolul al VIII-lea de către scriitorii din vechea germană înaltă. "**Y**" grecesc provine din fenicianul 𐤅= waw. Actualul **w/double-u** pare să fie pregătit pentru o altă schimbare de nume, poate ca "**dublu v**", deoarece este aproape exclusiv scris și dactilografiat sub forma unui "dublu V"! În limbile anglo-saxone și germanice, **v**-ul latin sub forma "**u**" sau "**uu**" (dublu u = w), ne-a dat litera "**W**", care a fost adăugată la alfabetul nostru englezesc. Toate aceste schimbări explicate și condensate în acest paragraf de aici vor necesita o

68 Dr. Al Garza, *"YH?H: The Name of God Hidden and Revealed: Jewish Sources Never Seen or Translated",* traducere de Nehemiah Gordon, Sefer Press Publishing, 2017.

69 Andre H. Roosma: "The *magnificent and most lovely Name of the God Who was there. Who is there and who will be there";* July 2009, pg.45.

relectură a acestuia pentru a înțelege pe deplin cât de complex au fost tratate aceste vocale în traducerile dintr-o limbă în alta. În căutarea originii Numelui Sacru, există căutarea de a descoperi adevărata pronunție a acestei litere din Tetragrammaton și astfel trebuie examinată pronunția celei de-a treia litere "**waw**". La început a fost popular numele "**JehoVah**", cu **V**, apoi "Yah**W**eh", cu **W**, a preluat conducerea. Vom trece în revistă ce au de spus alți cercetători și bibliști despre această literă mistificatoare.

Cercetătorii ar trebui să observe imediat că Tetragrammaton-ul sacru nu includea doar vocala moale "**waw**", ci și "**yod**" și "**heh**". Autorul Edward Horowitz subliniază o particularitate foarte interesantă în legătură cu aceste trei litere și cu sunetul lor:

"*există trei litere ebraice care, atunci când sunt rostite în grabă, rapid sau cu entuziasm, sunt rostite cu dificultate sau scăpate pentru că erau slabe și aparent neimportante. Ceea ce este interesant este că aceste litere sunt toate folosite pentru a face numele sacru*: **yothe** = י ; **he** = ה ; și **waw** = ו ;"[70].

Există multe grupuri religioase care declară că numele sacru este fie **Yahweh**, **Yahveh**, **Jahveh** sau **Iehova**. „*Adunarea lui Yahweh din Yahshua*” este un astfel de grup care crede că **Yahweh** este numele corect, dar, la fel ca mulți, ar dori să obțină mai multe informații definitive cu privire la ortografia și pronunția numelui. Ethelyn Kaplan Simon (EKS) este o editură de carte și o companie de studiu specializată în ebraica clasică. Acestei companii, grupul *Adunarea lui Yahweh* i-a trimis o cerere de informații prin care dorea mai multe informații istorice despre pronunția **vav** versus **waw**. Solicitarea a fost primită cu următorul răspuns din partea EKS:

"*În ebraica modernă se pronunță **VAV**. Deoarece materialele noastre se adresează unui public predominant evreiesc, oferim această pronunție în tabelele noastre murale și în majoritatea celorlalte publicații. Cu toate acestea, în timpurile biblice, litera se pronunța **WAW**. Deoarece cartea noastră, "**O abordare simplă a ebraicii O.T.**", este scrisă pentru un public creștin, am dat această pronunție în ebraica biblică pentru **WAW** și pentru alte câteva litere*"[71].

Cercetătorul biblic J. A. Brown a analizat comparațiile dintre litera **Waw/Vav** și alte patru limbi antice și se poate observa că toate acestea foloseau pronunția ca "**w**". În aramaică era "**Waw**". În feniciană era "**Wau**". În ugarit era "**Wo**", iar în etiopiană era "**Wawe**". De asemenea, observ că în Bybliană era "**wawu**":

"*...Observați în special cum litera **waw** are un corespondent în fiecare dintre celelalte patru limbi, TOATE acestea se pronunță ca **waw (w)**, nu ca **uau (u)**, sau chiar ca **vav (v)**. Acum, este adevărat, numeroase comunități evreiești, atât în Țară, cât și în afara ei, în jurul secolului I și chiar înainte, **am** văzut o trecere de la **waw** la **vav**, așa că această literă este atestată destul de devreme. Ebraica samariteană a cunoscut, de asemenea, această schimbare. Dar, după cum putem vedea din aceste limbi mai vechi, originalul era un **w***"[72].

Deși majoritatea cercetătorilor biblici contemporani sunt de acord că sunetul antic al celei de-a 6-a litere a alfabetului ebraic, **vav/waw/wav**, se pronunța ca un sunet "**W**", nu toți sunt de acord cu această istorie. Dr. Al Garza produce câteva documente foarte bune și rare și crede că numele ar trebui pronunțat cu **V** și nu cu **W**:

"*Înainte de a începe să mă ocup de numele lui Dumnezeu, trebuie mai întâi să demonstrez și*

70 Edward Horowitz: "*How the Hebrew Language Grew*" (p.28), Ktav Pub Inc. 1967, 1993.
71 Yahweh's assembly in Yahshua: *"Spelling the Sacred Name: V or W?";* 2007, 2019. https://www.yaiy.orrg/literature/SpellSacredName.html
72 J. A. Brown: *"Can We Trust the Masoretic Text?",* January 2016. https://torahapologeiics.weebly.com/apologeiics--daily-life/january-22nd-2016

*să arăt că a șasea literă a alfabetului ebraic a fost și este un **Vav**, în timp ce **Waw** provine din influența arabă. Acest lucru este important pentru că numele **Yehovah** se pronunță cu "**v**" și nu cu "**w**". Chiar dacă majoritatea cercetătorilor occidentali cred contrariul, și anume că sunetul "**w**" sau "**waw**" este cea de-a șasea literă corectă și veche a alfabetului ebraic, iar sunetul "**v**" sau **Vav** se bazează pe influențele idiș/germane. Ce arată dovezile cu privire la ambele litere?*"[73].

Pe lângă schimbarea pronunției în timp, a evoluat și forma literei **waw**. Până în anul 700 î.Hr., în scrierea paleo-ebraică/feniciană, unele litere au început să își schimbe ușor forma. Acest lucru se observă în celebra "*inscripție Siloam*", pe care istoricii o numesc acum *Paleo-Siloam*. Această schimbare a modului de scriere a unor litere a fost deosebit de notabilă în cazul literei Tetragrammatonului "**Waw/Vav**", care a evoluat de la 𐤅 la ו.

Andre Roosma, cercetător și specialist în semitica veche și paleo-ebraică, prezintă o disertație foarte bună despre comparația dintre semitica veche, paleo-ebraică, ebraica modernă și interpretarea pictogramei și a scrierilor lor cu litere. Roosma prezintă numele divin ca fiind "**YaHUah**" sau "**YeHUah**". Roosma definește cuvântul rădăcină al Tetragrammatonului "**Yah**" ca fiind: "**Cel care dăruiește, care acționează, astfel încât rămâi uimit și înmărmurit/adorat (de El) (sau sărbătorești ceea ce El dă)**" și Tetragrammaton "**YeHUaH**" ca fiind: "**Dumnezeul care dă viață; Care ne lasă să fim/viețuim; închinați-vă și sărbătoriți împreună în uimire plină de bucurie și în atașament sigur**"[74].

În ceea ce privește evoluția Tetragrammatonului sacru și a scrierii originale în care a fost scris Vechiul Testament, Roosma notează că vechea scriere semitică a fost probabil scrierea originală:

"Despre scrierea paleo-ebraică se poate observa clar că s-a dezvoltat în jurul anului 1000 î.Hr. treptat din vechea scriere semitică. Este remarcabil faptul că până în jurul anului 100 î.Hr. în multe cărți ale Bibliei și în alte scrieri biblice (chiar și în Septuaginta greacă) Numele lui Dumnezeu care era considerat sfânt era încă scris în scriere paleo-ebraică (adică sub forma:

Aparent, acest lucru a fost considerat atunci ca fiind mai autentic și mai demn pentru minunatul Nume al lui Dumnezeu. Pentru mine, aceasta este o indicație suplimentară, că Paleo-Ebraica și, pentru cărțile mai vechi ale Bibliei, vechea scriere semitică a fost foarte probabil scrierea în care o mare parte din Veterotestament a fost scrisă inițial"[75].

Max Reisel propune o ortografie și o pronunție a Numelui Divin asemănătoare cu cea a lui Roosma, deoarece el concluzionează, de asemenea, că pronunția numelui este legată de "*vechiul imperfectum al verbului **hawah** fiind **yahuwuh***", iar de aici derivă că Numele va fi sunat ca **YaHuaH** sau **YeHuaH**, primul fiind mai comun în timpurile mai vechi[76]. Raționamentul său pentru **YaHuaH** este agreat de mulți alți cercetători ebraici. Raționamentul lui Reisel în spatele acestui lucru este că cea mai veche ebraică cunoscută, numită "vest-semită", care a fost folosită cu mult înainte de înființarea națiunii Israel, folosea practic doar trei vocale: **I**, **A** și **U** și acest lucru ar exclude pronunții precum **Ye**Howah sau Yahw**eh** și că pronunția lui **Yahuah** este foarte probabil să provină din caracterele de bază vest-semite ![77] Am observat deja că terminațiile masculine "**eh**" și feminine "**ah**" ale numelor ebraice ar fi putut fi un factor cu ortografia finală a numelui divin, în

---

73 Garza, *"YH?H",* 2017.

74 Andre H. Roosma: *"The Written Laguage of Abraham, Moses and David - A study of the pictographic roots and basic notions in the underlying iabric of the earliest Biblical script";* pg.83, © Hallelu-Yah, Zoetermeer, NL, 2014-09-10, http://www.hallelu-yah.nl/Early-Semitic.pdf

75 Andre Roosma: *"The magnificent and most lovely Name of God..",* page 103, 2009. www. academia. edu

76 Max Reisel: *"The mysterious name of Y.H.W.H.: The tetragrammaton in connection with the names of EHYEH aser EHYEH-Huha*"; Assen Publisher, Van Gorcum, 1957.

77 Andre Roosma: 2009, *"The magnificent and mast lovely Name of God...",* pag. 67.

funcție de cine a făcut editarea.

Nu cred că ar exista vreun dezacord cu punctul de vedere al lui Roosma, conform căruia Vechiul Testament și Tetragrammatonul au fost scrise în alfabetul paleo-ebraic, și cu punctul de vedere al lui Reisel cu privire la vocalele specifice care ar fi putut fi folosite. Modul în care au fost pronunțate literele este misterul pe care îl căutăm și pentru a rezolva un mister suplimentar nerezolvat care rămâne încă în legătură cu această întrebare:

"*Care a fost limba și alfabetul folosit în cei 200 de ani dintre Exod și venirea regelui David ca prim rege adevărat al Israelului, în jurul anului 1010 î.Hr., adică aproximativ în același timp cu ceea ce știm a fi cea mai veche înregistrare a Tetragrammatonului în alfabetul paleo-ebraic/fenician?*".

*Cum am ajuns la **Yod-Heh-Waw-Heh** de la "**Ehyeh-Asher-Ehyeh**"?*
*și A fost **Numele propriu** al lui Dumnezeu dat lui Moise ca "**Ehyeh**"?*
*și **Numele personal** al lui Dumnezeu ca "**Ehyeh Asher Ehyeh**"*?

Odată cu o mai mare deschidere față de învățarea limbii ebraice de către vorbitorii de limbă engleză, *Tanakh* a devenit o sursă disponibilă pentru cei care doresc să învețe textele biblice în ebraică. În anul 1985, *New Jewish Publication Society* (JPS) din America a publicat prima ediție bilingvă ebraică-engleză a *Tanakh*-ului în formă completă. *Tanakh* reprezintă o traducere evreiască modernă a *textului masoretic* al Bibliei ebraice în limba engleză. În *Tanakh*, YHWH este considerat *numele personal* al lui Dumnezeu și cel mai frecvent folosit, însă *Tanakh*-ul JPS din 1985 nu traduce aceste litere și cuvinte ale numelui sacru din ebraică, iar când se citește textul din Exodul 3:14, acesta este afișat după cum urmează:

3:14a. *Dumnezeu a zis lui Moise: "**Ehyeh-Asher-Ehyeh**"...*
3:14b. *Și a continuat: "Așa să spui israeliților: "**Ehyeh m-a trimis la tine**"*[78]

Cuvântul "**Ehyeh**" provine din rădăcina "**hayah**" care, în funcție de contextul propoziției, poate însemna "**a fi**", "**a deveni**" sau "**a exista**". Rabinul Reuel Dillion, de la *Adunarea Evreiască Mesianică Unită* din Spokane, explică gramatica:

"*Majoritatea studenților din primul an de ebraică ar trebui să vă poată spune că prima literă "**E**" din **Ehyeh** este de fapt un prefix pe rădăcina "**hayah**" și se înțelege că este prescurtarea de la "**ani**" sau "**anochi**", care corespunde cuvântului englezesc "EU" sau "EU SUNT", dar în ebraica biblică acest lucru plasează acum cuvântul la timpul "imperfect" sau "viitor" pentru o acțiune care nu s-a încheiat încă și nu la timpul prezent, prin urmare, în loc să traducem "**Ehyeh**" prin "**EU SUNT**", ar trebui să fie tradus prin "EU VOI FI" sau "EU VOI EXISTA*"[79].

Majoritatea cercetătorilor par să încline spre "**Ehyeh**" ca *nume propriu* al lui Dumnezeu și "**Ehyeh Asher Ehyeh**" ca *nume personal* al lui Dumnezeu, adică un nume specific unei persoane sau entități, cum ar fi numele, prenumele și numele de familie. Cu toate acestea, există opinii opuse între cercetătorii biblici cu privire la convingerea dacă YHWH este sau nu un nume propriu sau dacă YHWH este un nume personal. Un nume propriu desemnează aproape întotdeauna numele unei persoane, al unui loc sau al unui obiect, de exemplu țara "Islanda" și numele unui bărbat "Patrick". Un *nume personal* este aproape întotdeauna un nume prin care un individ este cunoscut sau desemnat în mod intim și care poate fi înlocuit sau completat de un nume de familie, un cognomen sau un nume regal"[80]. Numele personal poate fi recitit de obicei ca un grup de cuvinte,

---

78 Berlin A. and Zvi Brettler M. (eds.): *"The Jewish Study Bible, featuring the Jewish Publication Society Tanakh translation ";* Oxford University Press, New York, 2004, p.111.

79 Rabbi Reuel Dillon: 'The *Great "Ehyeh" A D'rashah Parshat Va'eira",* https://www.messianicspokane.com/vaeira-thegreateyeh

80 Merriam-Webster dicționar online. https://www.merriam-webster.com/dictionary/personal%20name

înțelegându-se că, luate împreună, "toate se referă la acel individ". Acesta poate include un epitet (poreclă, descriere, caracterizare) care este, fără îndoială, inclus în Tetragrammaton. Așa cum legătura noastră cu originea Numelui Sacru își are rădăcinile în Egipt, este inevitabil să vedem comparația. Faraonii egipteni aveau ÎNTOTDEAUNA epitete în viață și după moarte. Titulariatul lor regal era alcătuit din cinci nume și titluri diferite. Numele personal al faraonului (*nomen*), care în sine avea o semnificație personală, era întotdeauna urmat de "Fiul lui Ra", dar acest titlu era urmat de epitete mai profunde. Amenhotep al III-lea ("*Amon este mulțumit*") era "**Discul-Soare orbitor al tuturor ținuturilor**". "*Numele de aur al lui Horus*" al faraonului Aya era "**Conducătorul Adevărului care a creat cele Două Ținuturi**", iar numele de aur al lui Ramses al II-lea ("*Născut din Ra*") era "**Bogat în ani, Mare în victorii**". Numele lor erau închise într-un cerc alungit numit cartuș ⊂⊃ care simboliza faptul că regele era "**Conducătorul a tot ceea ce este înconjurat de Soare**". Era o încercare a faraonului de a transfera simbolic puterea zeilor către ei înșiși. Acești zei egipteni aveau fiecare caracteristici și epitete specifice care îi deosebeau de ceilalți. În calitate de zeu-șef al Soarelui, **Ra** este "**Domnul razelor**". **Amun**, venerat ca rege al zeilor și infuzat cu zeul Soare Ra a devenit "**Amun-Ra**", care era "**Cel ascuns și secret**". **Osiris**, zeul muribund și apoi renăscut este "**Domnul Vieții care se trezește complet**". Pentru inteligența sa, **Isis** este "**Marele magician și atotștiutor**". Zeul Șoim **Horus** este "**Frumos la chip care strălucește dimineața și luminează cerul și pământul la răsăritul său**"[81].

Deoarece Moise cel biblic nu era un om obișnuit, ci o figură regală egipteană de rang înalt (Exodul 11:3; Fapte 7:22)), și el trebuie să fi avut un nume regal, cu titluri și epitete regale. Cu toate acestea, s-a păstrat doar a doua jumătate a unuia dintre numele sale egiptene - "**Mss**" = "**Meses**" sau "**Messes**" = "**născut din**". Cercetările mele m-au luminat la descoperirea identității sale egiptene ca o importantă figură istorică și regală de la sfârșitul celei de-a 19-a dinastii egiptene ca **AmunMeses**.

După ce a fost mai întâi scrib regal în timpul domniei faraonului Ramses al II-lea, viceregе al Kush în timpul domniei faraonului Merenptah și, pentru scurt timp, el însuși ca faraon **AmunMeses** înainte de a fi răsturnat de fratele său vitreg, faraonul **Seti II**[82]. **Moise** avea el însuși o mulțime de epitete și înțelegea pe deplin necesitatea calificării identității atunci când Cel Preaînalt i-a vorbit pe Muntele Sinai și s-a revelat ca YHWH.

» *Și Moise a zis lui Dumnezeu: "Iată, când voi veni la copiii lui Israel și le voi spune: "Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi"*, iar ei îmi vor zice: "*Care este numele Lui?", ce să le spun?* «.

Exodul 3:13.

Moise **NU** a întrebat **CUM** se pronunță numele, ci întrebarea lui mai importantă și direct la subiect a fost: "**care este semnificația sacră și secretă a numelui tău?**", la care Dumnezeu îi răspunde ÎN PREMIERĂ: "**E'hyeh Asher E'hyeh**" (*Eu sunt Cel ce sunt*), semnificând epitetele Sale de identificare, ÎNAINTE de a-i spune lui Moise: "Spune-le că "**E'hyeh**" (EU SUNT) m-a trimis la tine!". Aceeași întrebare a fost pusă de Manoah, tatăl lui Samson, atunci când un Înger al Domnului i-a apărut:

"*Care este numele Tău, pentru ca atunci când se vor împlini spusele Tale, să-Ți facem cinste?*". Însă, în mod surprinzător, Îngerul a răspuns astfel: "*De ce întrebi astfel de numele meu, fiindcă este secret?* "

(Judecători 13:17-18).

Având în vedere multitudinea de zei egipteni și epitetele lor corespunzătoare la care evreii și israeliții fuseseră expuși pe parcursul șederii lor în Egipt, ei și chiar Moise însuși aveau nevoie să

81 Dagmar Budde: *"Epithets, Divine",* UCLA Encyclopedia of Egyptology, July 2010.

82 Jacquet-Acea, Russell: "Re-calculating the Historical Age of the Israelites in Egypt and the Date of the Exodus": The date(s) of the Exodus and the Pharaoh(s) of the Exodus". http://independent.academia.edu/russelljacquet

știe "care zeu" se evidențiase pe Muntele Sinai/Muntele Horeb și titlurile de identitate corespunzătoare. "**Care erau caracteristicile definitorii ale acestui Dumnezeu?**", l-ar fi întrebat ei pe Moise. Și iată ce căutăm să aflăm și astăzi, aceeași întrebare pe care a pus-o Moise acum mai bine de 3.000 de ani! Acest lucru cred că este mai important decât să știm cum se pronunță numele. De exemplu, numele "Elisabeta" este un nume ebraic care este o combinație de "**Eli**" = "**Dumnezeul meu**" + "**Za**" (= "Ja" = "Ya", o contracție a lui JeHoVaH sau Yahweh) + "**Beth**" = "**Casă**". Astfel, în timp ce pronunția "Elisabeta" este bine cunoscută, semnificația sa "sacră" sau "secretă" de "**Casa Dumnezeului meu Iehova**", care semnifică faptul că trupul Elisabetei este locuit de Dumnezeul cel Preaînalt Iehova/Yahweh, a fost uitată și NU este bine cunoscută! Acest lucru face o diferență în modul în care cineva privește sau percepe pe altul.

În timp ce mulți cred că numele sacru "**Ehyeh**" este tot ceea ce trebuie să cunoască cineva ca nume propriu al lui Dumnezeu, alții nu cred acest lucru. Autorul biblic și pastorul Alexander Bolotnikov este unul dintre cei care cred că **Ehyeh** nu este un nume propriu al lui Dumnezeu și că există mult mai mult în cuvântul **Ehyeh** decât doar conceptul de "Eu Sunt":

» *...În versetul 14, Dumnezeu se numește mai întâi **Ehyeh**, nu **YAHWEH**. Acest punct important aproape că distruge argumentul principal al Numelui Sacru, care afirmă că Dumnezeu are un nume sacru propriu, **YAHWEH**. Dumnezeu Se numește mai întâi **Ehyeh**. Ce înseamnă acest cuvânt misterios, **Ehyeh**? În primul rând, **Ehyeh** nu este un nume propriu, ci o formă imperfectă a verbului **a fi** (rădăcina ebraică **HYH**). Un verb biblic ebraic nu are un timp (cel puțin așa cum sunt înțelese timpurile în limba engleză), ci are ceea ce se numește aspecte perfecte sau imperfecte. Aspectul imperfect denotă o acțiune neterminată. Cu alte cuvinte, verbul ebraic **a fi** (**HYH**) la imperfect ar însemna o stare de **a fi** care nu este completă; care nu are sfârșit. Astfel, ebraicul **Ehyeh** are conotații mult mai largi decât englezul EU SUNT. El înglobează ideea engleză de **a fost, este și va fi** - un concept în mod clar mai mare decât simplul "sunt" al numelui "EU SUNT"* «[83].

Bolotnikov nu este singurul care a subliniat faptul că Moise a primit Două Nume Sacre, dintre care unul sub forma "**Ehyeh**", care avea o înțelegere mai transcendentă pentru înțelepții evrei din trecut ca "*El a fost. El este, El va fi*", mai degrabă decât traducerea simplistă "Eu sunt", și unul sub forma "**Ehyeh Asher Ehyeh**", care a fost tradus ca "*Eu sunt cel ce sunt*".

Cu o mai bună înțelegere a diferenței dintre un nume "nedefinit" și un nume "cu definiție", putem acum să definim mai bine termenii. În calitate de foști elevi în clasă de gramatică engleză, aceasta este o revizuire bine necesară:

Persoana întâi singular - Vorbitorul se referă la el însuși, adică "eu sunt". "Noi suntem" ar fi la plural.

Persoana a doua singular - Pronumele standard sunt "tu", "al tău" și "tu însuți", atât la singular, cât și la plural.

Persoana a treia singular - Pronumele el, ea, el, în forma lor singulară este atașat la verbul folosit cu pronume, de exemplu "El este".

Imperfectul - Un timp folosit pentru a exprima o acțiune care este în desfășurare și continuă în momentul rostirii, de exemplu "Voi fi".

Nume personal - Aparține unui individ și este un nume sau o calitate prin care un individ este cunoscut în mod intim și care îl separă de ceilalți.

Nume propriu - Majoritatea dicționarelor îl dau ca fiind sinonim cu "prenume propriu", definindu-l ca fiind "un substantiv sau expresie substantivală care desemnează o anumită persoană, un loc sau un obiect".

---

83 Alexander Boluinikov PhD: *"Sacred or profane? What's in a divine name?"* Ministry magazine, silver spring MD, Mai 2010.

Ceea ce se numește o "viziune de bun simț" a termenului a fost formulată inițial de către membrul Parlamentului britanic John Stuart Mill. În lucrarea sa intitulată "*Un sistem de logică*". Mill definește "Prenume propriu" ca fiind:

"":

"*un cuvânt care răspunde scopului de a arăta despre ce lucru este vorba, dar nu de a spune ceva despre el*"[84].

Prin această definiție, ni se dă doar un nume, dar NU îl definim. Astfel, "**Ehyeh**" ar fi "Numele propriu" potrivit, care NU ESTE ÎNCĂ DEFINIT! Când avem restul numelui "**Ehyeh Asher Ehyeh**", atunci avem unele caracteristici definitorii despre nume, cum ar fi ceea ce ar da un epitet atașat la nume. Astfel, sunt de acord cu corpul de cercetători care desemnează "**Ehyeh**"/"**EU SUNT**" ca nume propriu și "**Ehyeh Asher Ehyeh**"/"**Eu sunt Cel ce sunt**"/"**Eu sunt Cel ce voi fi**" ca nume personal exclusiv al Celui Preaînalt. Numele Propriu "Ioan" este comun multora și nu cuantifică cine și ce caracteristici are Ioan, dar Numele Personal "*Ioan Cel Iubit*" îl separă pe acel individ de toți ceilalți Ioan! Cu această înțelegere, dorim acum să aflăm răspunsul la întrebare:

"*Nu există nici o îndoială că a existat și există mai mult decât atât în acest Nume Personal al lui Dumnezeu, deci: Ce înseamnă hieroglifele originale date pentru* ***yod-heh-waw-heh*** *și Ce ne spun* ***despre CARACTERISTICILE definitorii ale lui YHWH?***"

Ca personaj regal de rang înalt, prima și principala limbă a lui Moise a fost egipteana, iar aceasta era "*lingua franca*" pentru toate mulțimile de culturi și rase de popoare care au trăit și au muncit în Egipt în timpul său. Hieroglifele egiptene și hieratica egipteană erau principalele scrieri și aceasta trebuie să fi fost prima limbă prin care Dumnezeu i-a vorbit-o lui Moise. Dialogul întrebare-răspuns din Exodul 3:10 - 3:15 arată că Moise nu era familiarizat cu acest Dumnezeu, iar comunicarea s-ar fi făcut fie în limba în care Moise era cel mai familiarizat, fie prin comunicare telepatică. Este, de asemenea, un indiciu că Moise nu cunoștea sau nu făcea parte din cultura religioasă istorică israelită și ebraică istorică atunci când îi spune lui Dumnezeu că trebuie să le spună oamenilor "*Dumnezeul părinților* ***voștri*** *m-a trimis...*" în loc de "*Dumnezeul părinților* ***noștri*** *m-a trimis*". Decenii sau chiar secole mai târziu, această scriere egipteană sau această relatare orală a fost tradusă în limbile levantine și în scrierile feniciană/canaanatină/palo-ebraică. De la primele surse cunoscute ale Tetragrammatonului, cca. 1000 î.Hr., există un decalaj de aproximativ 200 de ani între momentul Exodului 3:14 și acest prim text supraviețuitor. Odată cu moartea faraonului Ramses al XI-lea, în jurul anului 1070 î.Hr., declinul Egiptului a fost complet și astfel a început coborârea în cea de-a treia perioadă intermediară istorică a Egiptului". Israeliții și evreii încă își croiau drum prin Canaan și se aflau la aproximativ 60 de ani distanță de primul lor rege adevărat pe nume David. Dacă ar fi fost scris, cum a fost păstrat Tetragrammatonul sacru în forma de scriere din această perioadă (numită Judecători) până când îl vom vedea în scrierea feniciană/palo-ebraică?

Noi am tradus acest text ebraic "**Ehyeh Asher Ehyeh**" în "*Eu sunt ceea ce sunt*" sau "*Eu sunt ceea ce voi fi*" și alte formule similare. Problema cu "Eu voi fi" este că în gramatica ebraică există doar timpuri de trecut și prezent. Cu excepția contextului propoziției și a indiciilor temporale, nu există timp viitor. "**Ehyeh**" conține literele consonantice ebraice "**aleph-heh-yod-heh**". "**Asher**" conține literele ebraice "**aleph-shin-resh**". Moise a fost un înalt funcționar al curții regale egiptene și ar fi vorbit egipteană, la fel ca și evreii și israeliții care au fost exilați din Egipt, împreună cu orice limbă nativă canaanită pe care o vorbeau strămoșii lor, dacă o păstrau. "**Ehyeh Asher Ehyeh**" este modul în care am scrie sunetul celor trei cuvinte folosind alfabetul limbii engleze, dar aceste cuvinte ebraice au fost traduse mult mai târziu decât în timpul lui Moise și transmise ca o ștafetă de-a lungul timpului în diferitele limbi pe care israeliții au trebuit să le vorbească de atunci încoace.

În ebraica modernă, cu inovația mai recentă a adăugării punctelor vocalice, scrierea a fost:

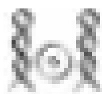
84 John Stuart Mill: *"A System Of Logic: Connected view of the Principles of Evidence and the Methods of Scientific Investigation".* 8ᵗʰ edition. Harper & Brothers publishers, 1881.

אהיה | אשר | אהיה, dar mergând înapoi cu 3000 de ani în urmă, înainte de epoca actuală, transliterarea ebraică ar fi fost scrisă în alfabetul fenician/palo-ebraic/cananit ca:

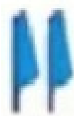
𐤀𐤄𐤉𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤄𐤉𐤄

trei dintre cele patru litere din "**Ehyeh**" reprezentând trei dintre cele patru litere ale Tetragrammatonului. Dar dacă aceste sunete își au originea în limba egipteană și în scrierea lor hieroglifică, este această fază următoare a scrierii feniciene/palo-ebraice/cananite o bună redare/traducere/transliterare a ceea ce a fost scris pentru prima dată pe tăblițele de piatră de către Moise, dar în limba egipteană? A fost "**ehyeh**" menit să fie egipteana "**Heh + Ya**"?

Dacă da, acesta ar fi simbolul hieroglific egiptean:

mai simplu pentru "**Heh**" = infinit, și simbolul unic, dar cel mai probabil dubla pană **Ma'at** sau trestie dublă:

pentru "**Ya**" = adevăr, ca în reverența față de Dumnezeul YHWH în forma prescurtată "Yah". Acest lucru ar fi fost deja cunoscut de israeliții care locuiau în Egipt și în partea sudică a regiunii Negev și Sinai, unde YHWH ca "**Ya**" era popular poate de secole. Acest lucru NU trebuie confundat cu zeul egiptean al lunii **Yah** sau **Aah**, a cărui popularitate a apărut în timpul Regatului Mijlociu al Egiptului. Cu toate acestea, nu este exclus și posibil ca atunci când numeroasele și diversele popoare care au imigrat din regiunea Levantului în Egipt, când Hyksos a domnit acolo în Egipt în timpul "celei de-a doua perioade intermediare"[85], aceste popoare levantine/cananite/siriene să fi adus în Egipt un zeu numit **Yah**, care a fost adoptat de egipteni și care a evoluat mai târziu într-un zeu al lunii până în timpul Noului Regat. **Yah** a fost zeul egiptean al lunii care a creat și a controlat calendarul și fazele lunii pentru a măsura timpul.

Cele două diagrame de mai jos reprezintă hieroglifele zeului egiptean al Lunii **A'ah**, **Aah** sau **A'h**; sau **Iah**, **I'ah**; sau **Yah** sau **Ya'ah**. Aceasta este în contrast cu penele sau trestiile duble **Ma'at** care cred că reprezintă abrevierea sau determinantul pentru zeul ebraic **Ya**, care era cunoscut cu mult înainte de Exod și adus odată cu intrarea lui Iosif în Egipt, dar adoptat de egipteni și care a evoluat mai târziu în revoluția monoteistă a zeului **Aten/Yaten** a lui Akhenaton. Observați că două dintre hieroglifele din *zeul lunii* (pană = **yodh** și mână = **ayin**) sunt ceea ce se consideră a fi sunete vocale egiptene (**i/a** și **a**)[86], nume de vocale păstrate în ebraica de astăzi, împreună cu "*frânghia răsucită*" = "**h**" *expirat* care corespunde, de asemenea, cu "**heh**" din ebraica de astăzi. Două dintre hieroglife (**Yodh** și **Heh**) sunt aceleași cu cele din Tetragrammaton-ul paleo-ebraic, care va fi explicat mai târziu în detaliu. Din cele 22 de litere ale alfabetului ebraic, unul dintre grupurile fonetice care se bazează pe locul de unde provine originea sunetului în sistemul vocal al gurii sunt **alef, chet**, **heh** și **ayin**, care își au originea în gât. **Yod** își are originea în palat, iar **vav** astăzi își are

85 A doua perioadă intermediară a Egiptului este perioada de timp (cca. 1650 - 1550 î.Hr.), când Egiptul antic a fost cucerit și a căzut în dezordine pentru a doua oară. Din punct de vedere istoric, reprezintă perioada dintre "Regatul Mijlociu" și "Noul Regat" al Egiptului. Au fost popoare semitice și asiatice, posibil din Asia de Vest, numite Hyksos ("Heqa-khasut" = "Conducători din ținuturi străine") care au cucerit Egiptul și au reprezentat cea de-a 15-a dinastie fondată de regele Hyksos Salitis. În lucrarea "Contra Apionem" a lui Josephus, acesta citează lucrarea originală a lui Manetho, care a scris că, în timpul domniei faraonului egiptean Tutimaios, o armată de străini din Orientul Apropiat a cucerit cu ușurință Delta Nilului și Memphis. "Ei l-au făcut rege pe unul dintre ei, al cărui nume era Salitis. El a locuit în Memphis și a cerut tribut atât din ținutul de sus, cât și din cel de jos... Salitis a murit după 19 ani de domnie, iar tronul său a trecut la un alt asiatic numit Beon".

86 Bill Manley: *"Egyptian Hieroglyphs for Complete Beginners";* Thames and Hudson Ltd, 2012.

originea pe buze, dar și vechiul "**waw**" își avea originea tot pe buze, dar cu un sunet mult mai moale și mai respirabil. Niciuna dintre aceste litere din Tetragrammaton nu provine din limbă sau dinți. A fost numele divin scris inițial în egipteană și a fost de fapt mai degrabă "**Heh-Yah**" sau "**Heh-Yod Asher**"? **Heh-Yod**"???? Ele sunt scrise și, de asemenea, sună foarte asemănător atât în egipteană, cât și în ebraica modernă. Un nume care ar fi putut proveni direct din Egipt, legat de numele egiptean antic al lunii, este numele ebraic **Joshua** = **Yeshua**, cu referire la **A'ah** sau **Yah** = zeul lunii și **Shu** = zeul cerului sau al aerului. Dacă este așa, acesta a fost transformat ulterior într-un nume mai mult identificat cu cel ebraic.

	Zeul egiptean al lunii **Yah**
	Dumnezeul israelit timpuriu **Ya** în Egipt

În această reprezentare hieroglifică foarte veche a numelui zeului Lunii, trei dintre cele cinci consoane hieroglifice pe care egiptenii le foloseau ca vocale sunt folosite în nume. Atunci când trestia a fost dublată, aceasta a devenit sunetul "**Ya**". Hieroglifa trestiei putea reprezenta sunetul de "**I, A** sau **Y**" brațul reprezenta sunetul "**Ah**", iar trestia răsucită sunetul "**H**". Semiluna este un determinant care îi spune cititorului că literele sunt asociate cu luna.

	Trestie "Yodh"		Braț "ayin"		Fir de in răsucit sau frânghie "heh"

Toate alfabetele semitice au folosit același sistem de utilizare a anumitor consoane ca vocale. Numele acestor litere se numește "*Matres Lectionis*", un termen latin care înseamnă "*Mamele cititului*". Atunci când rostiți cuvinte, ascultătorii știu la ce cuvânt vă referiți, dar dacă scrieți cuvinte, aveți nevoie de sunetele vocalice pentru a transmite cititorului intențiile dumneavoastră.

Evoluția genealogică a Tetragrammatonului de la egipteană la engleză

Acum, după ce am pus bazele și am făcut istoricul ultimilor 2000 de ani ai Tetragrammatonului sacru, împreună cu zeci de comentarii și declarații ale experților și specialiștilor în domeniu, se cuvine să ne întoarcem la originea Tetragrammatonului, care a avut loc în Egipt și la momentul în care Moise a avut viziunea și întâlnirea cu Creatorul pe vârful Muntelui Sinai, acum mai bine de 3200 de ani. Trebuie să privim acum "genealogia" Tetragrammatonului sacru așa cum se citește în limba engleză și să ne întoarcem la hieroglifele egiptene. Între aceste două limbi se află ebraica modernă, ebraica clasică, aramaica, paleo-ebraica, feniciana, proto-canaanata, proto-sinaitica și cea înrudită bybliana și, în cele din urmă, egipteana, care pare să fi fost limba mamă a scrierii pentru toate scrierile actuale întâlnite în Europa, Africa și America de Nord și de Sud. O problemă cu care ne vom confrunta este "*În ce formă s-a păstrat Tetragrammatonul în sutele de ani dintre momentul Exodului și momentul în care îl vedem pentru*

prima dată pe Stelele Mesha/piatra Moabită scrisă în jurul anului 850 î.Hr."?

Ceea ce noi numim "scriere paleo-ebraică" este de fapt aceeași scriere folosită de cei care au trăit în Canaan și folosită de fenicienii care au fost la originea scrierii. Probabil că limbile vorbite erau ușor diferite, dar scrierea era aceeași. Deoarece acest Tetragrammaton era exclusiv un nume evreiesc/israelit al lui Dumnezeu, cândva între Exodul principal, pe care l-am estimat la cca. 1196 î.Hr. și nu 1446 î.Hr.[87], și dezvoltarea și proliferarea scrierii feniciene până la cca. 1050 î.Hr. trebuie să fi existat o necesitate de a translitera și de a scrie Tetragrammatonul în scrierea feniciană/canaanauită/paleo-ebraică ceea ce fusese învățat și comunicat în Egipt. Egiptul se afla într-un declin profund în această perioadă. Nu avea importanță dacă Tetragrammatonul era inițial în hieroglife egiptene sau într-o altă scriere, dar evreii și israeliții erau acum înconjurați de limba Canaanului și era necesară o traducere. Până în prezent, nu există nicio inscripție "feniciană" care să fi supraviețuit și care să fi fost clasificată în mod incontestabil ca fiind mai veche de aproximativ 1100 î.Hr.

"Epitaful Ahiram" din secolul al XI-lea î.Hr. de la Byblos a fost scris în alfabetul semitic nordic. Istoricii se referă la acest alfabet ca fiind "proto-canaanit" până în anul 1050 î.Hr. și apoi ca fiind "fenician" după 1050 î.Hr. Litere din alfabetul fenician datate la 1050 î.Hr. au fost descoperite la începutul anilor 1950, inscripționate pe vârfuri de săgeți din bronz, multe dintre ele având inscripționat numele "**Hu's Yahu**". Mai multe vârfuri de lance de același tip au fost descoperite în apropiere de Betleem, dintr-o perioadă mai târzie[88]. Avem scrisori mai vechi adresate faraonilor din dinastia a 18-a de către regii fenicieni, dar scrise în akkadiană. Avem inscripții în piatră ale diferitelor culturi *canaanite*, altele decât cea feniciană sau israelită timpurie: Inscripția din Cetatea Amman datată în jurul anului 1000 î.Hr. scrisă în limba *amonită*; inscripția *moabită* și stela moabită scrisă în limba moabită; stela Kilamuwa din (Siria) în jurul anului 900 î.Hr. abecedarul **Tel Zayit** în scriere semitică mijlocie în jurul anului 900 î.Hr. 925-900 î.Hr. și alte câteva vom explora. Toate aceste popoare au trăit în regiunea "Levantului" și vorbeau aproape aceeași limbă, dar foloseau aceeași scriere feniciană/canaanauită.

Anii lipsă ai scrierii istorice

Până la încheierea Războiului Troian, cca. 1177 î.Hr., vedem, din dovezile arheologice,

87 A se vedea cercetarea pe care am compilat-o intitulată "Recalculating the Historical Age of the Israelites in Egypt, the Pharaoh(s) of the Exodus and the date(s) of the Exodus", http://independent.academia.edu/russelljacquet.

88 Olmsted, David: *"Translation of El-Khadr Spearheads found near Bethlehem show they were used in rituals involving Yahu (Yahweh) ca. 900BCE"',* Jan. 2021. www.academia.edu

distrugerea aproape completă a Canaanului. Distrugerea nu s-a limitat la *canaaniți*, ci și la sud-estul Hatiei, Siria, Ugarit, Liban și coasta palestiniană a ceea ce astăzi se numește Israel. Aceasta este o regiune pe care istoricii o numesc în mod obișnuit "Levant"[89]. Unii includ Ciprul în Levant, dar majoritatea istoricilor susțin că este strict o regiune din Orientul Mijlociu delimitată la nord de Munții Taurus, la sud de Deșertul Arabiei, la est de Mesopotamia Superioară și la vest de Marea Mediterană. Egiptul însuși abia a supraviețuit atacului popoarelor mării care intenționau să invadeze și să cucerească Egiptul după ce au distrus Troia, Hatti, Ugarit și alte orașe-state feniciene. Ramses al III-lea a reușit să îi învingă în al optulea an de domnie și i-a alungat înapoi în regiunea Levantului. Egiptul a luat atitudine în apărarea patriei, dar nu a putut împiedica popoarele mării să se stabilească într-o nouă patrie în partea apropiată a imperiului lor de pe coasta Canaanului până în Liban și spre est, spre Marea Moartă. Majoritatea culturilor anterioare fuseseră decimate, cu excepția uneia, care pare să fi fost fenicienii. Este posibil să fi fost o limbă și o scriere de tranziție pe care istoricii o numesc "proto-canaanită", dar oricare ar fi fost limba predominantă în acea perioadă, aceasta a fost cea pe care invadatorii și refugiații străini au trebuit să o învețe. Acea limbă și acea scriere erau limba și scrierea feniciană/cananită.

"*Înainte de anul 1000 î.Hr. feniciana, ebraica și alte dialecte canaanite erau în mare parte imposibil de distins înainte de acea perioadă*"

- Joseph Naveh[90]

A durat mai puțin de 80 de ani de la domnia lui Ramses al III-lea până când Egiptul a pierdut complet controlul politic, economic și militar în Levant, iar acum depindeau de noii invadatori și refugiați străini recent stabiliți să creeze noi regate și culturi proprii. Filistenii par a fi cei mai timpurii. Alții care au urmat au fost israeliții. Ceea ce se numește alfabetul "ebraic vechi", folosit de toate popoarele semitice, provine la origine din sau este alfabetul fenician care era folosit în Canaan de diferitele culturi care trăiau acolo. Israeliții, moabiții, amoriții, amoniții și edomiții erau unele dintre aceste culturi emergente care scriau și vorbeau în această limbă și alfabet fenician.

Timp de secole, fenicienii au dezvoltat și menținut o relație politică și comercială cu Egiptul și cu alte țări, relație care a fost benefică pentru ambele culturi. Aveau o reputație respectată ca navigatori și comercianți de primă clasă. Abilitățile lor în domeniul construcțiilor navale erau la fel de renumite, deoarece au dezvoltat barca rotundă, o navă lată cu fundul rotunjit, capabilă să transporte o mulțime de încărcături. Cea mai veche relatare istorică a comerțului maritim dintre Egipt și Fenicia datează din jurul anului 2650 î.Hr. și este atribuită domniei faraonului Sneferu. Pe un artefact numit "*Piatra din Palermo*", se face referire la două expediții maritime din Byblos către Egipt, cu o inscripție despre "*aducerea a 40 de corăbii pline cu lemn de conifere (cedru)...*"[91]

Lemnul de cedru a rămas o marfă feniciană de top timp de secole. Regele David al Israelului urcă pe tron pentru a conduce un Israel unit în jurul anului 1010 î.Hr. și regele fenician Hiram din Tyr (cca. 940 - 947 î.Hr.) a furnizat lemn de cedru regelui Solomon, fiul lui David, pentru a-și construi palatul și Marele Templu (I Regi 5:6-10; II Cronici 2:16). Pentru a traduce și a comunica cu Egiptul, a fost nevoie de o modalitate mai ușoară de a scrie hieroglifele egiptene și, astfel, au fost dezvoltate mai întâi "alfabetul proto-canaanit" și apoi "alfabetul fenician". Sute de ani mai târziu, grecii vor adopta alfabetul fenician pentru a crea alfabetul grecesc "Alfa" și "Beta". Dominația feniciană cu alfabetul lor de scriere ar trebui să fie o dovadă, în parte, a faptului că toate culturile din regiune vorbeau la început aceeași limbă, iar mai târziu au început să dezvolte o limbă proprie care se distingea de regatele din jur după câteva sute de ani. Până în jurul anului 800 î.Hr. limba și scrierea în Iuda și Israel au apărut pentru a deveni o variantă distinctă a scrierii feniciene, iar

89 Eric H. CHne: *"1177 B.C. The Year Civilization Collapsed"',* Princeton University Press, 2014

90 Naveh, Joseph (1987), *"Proto-Canaanite, Archaic Greek, and the Script of the Aramaic Text on the Tell Fakhariyah Statue",* în Miller; și al., 'Ancient Israelite Religion'.

91 Vinson, Steve: "Ships, Shipping, Pharaonic Egypt", în The Encyclopedia of Ancient History (eds R.S. Bagnail, K. Brodersen, C.B. Champion, A. Erskine și S.R. Huebner). 2012. https://doi.org/10.1002/9781444338386.wbeahl5367

cercetătorii au numit-o alfabetul paleo-ebraic[92], o denumire din secolul al XX-lea. Printre primele exemple se numără calendarul din Gezer și inscripția din Siloam. Cu toate acestea, acest alfabet este exact același cu alfabetul fenician anterior. Adevărata sursă a acestui alfabet sunt hieroglifele egiptene. Haideți să analizăm mai în profunzime ce sunt hieroglifele egiptene și cum se leagă ele de Tetragrammaton așa cum îl cunoaștem noi astăzi.

92 Saenz-Badillos, Angel: *"A History of the Hebrew Language";* pg. 16, Cambridge University Press, UK, 1993.

Partea a II-a

Evoluția literelor din Tetragrammaton

Capitolul 4

Hieroglifele egiptene și legătura lor cu Tetragrammatonul

Din moment ce urmăresc Tetragrammatonul până la originile sale egiptene, atunci când numele i-a fost dezvăluit lui Moise sau mai devreme, este important ca cititorul să aibă o înțelegere de bază a ceea ce sunt hieroglifele. Egiptenii antici foloseau o serie de imagini numite "hieroglife" pentru a scrie cuvinte și propoziții. Sistemul de scriere egiptean care folosea hieroglife datează cu peste 5000 de ani înainte de prezent. Cea mai veche inscripție hieroglifică de pe o stâncă datează din anul 3200 î.Hr. și reprezintă hieroglife cu păsări Ibis gigant de 2 metri înălțime și un cap de taur.

Acestea au fost descoperite în 2017 pe o stâncă aflată la 80 km sud de Luxor, în apropiere de satul egiptean el-Khawy. A fost realizată de "*Regele Scorpion Narmer*", care a fost primul care a unit Egiptul. Simbolul său era un cap de taur pe un stâlp care simboliza liderul regal. Această scriere străveche, asemănătoare unei imagini, s-a transformat în curând în 24 de glife care reprezentau sunetele literelor alfabetului și în peste 700 de alte hieroglife care reprezintă silabe cu 1, 2 și 3 sunete, precum și o mulțime de determinanți care vă transmit semnificația cuvântului. Propozițiile hieroglifice erau scrise de la stânga la dreapta, sau de la dreapta la stânga, sau de sus în jos.

Egiptenii nu foloseau semne de punctuație, spații sau puncte care să indice unde încep și unde se termină cuvintele sau propozițiile sau ordinea cuvintelor. Cea mai veche inscripție cunoscută care conține o propoziție completă în limba egipteană datează din anul 2690 î.Hr. și este cunoscută sub numele de ”*amprenta de sigiliu a lui* ***Seth- Peribsen***”, care a domnit ca faraon (rege al Egiptului în timpul celei de-a doua dinastii și care l-a onorat pe **Seth** ca zeu care îl susținea.

Linia de succesiune a faraonilor era transmisă din tată în fiu. Când această linie genetică era succedată de o nouă linie genetică, acesta era sfârșitul unei dinastii și începutul unei noi dinastii. Amprenta sigiliului a fost tradusă astfel: "*Seth a unit cele Două Ținuturi pentru fiul său, Regele Dual Peribsen*".

Propoziția care poate fi citită pe partea cu fața spre dumneavoastră începe cu "Două fâșii de pământ" = "**T**^{3}", urmată de o rață = "**S**^{3}" = "Son" și semnul de apă și Vipera cu coarne împreună:

"**n=f**" înseamnând "Tatăl" (al său). În egipteană nu exista litera sau sunetul "**V**", dar litera și sunetul "**F**" erau folosite pentru sunete similare cu "**V**". Egiptologii au inventat notația "**ꜣ**" pentru a desemna sunetul vocalic "**a**h". Transliterarea hieroglifelor în cuvinte și litere englezești pentru ultimele (4) cuvinte ale propoziției ar fi **Nsw.t-bi.ty Pr-ib.sn** și am trasat cu altă culoare ultima parte a propoziției pentru o mai bună claritate a următoarelor hieroglife:

- SLEDGE PLANT (plantă de sanie) = "**nsw**" = **rege**,
- BEE (albina) = "**bity**" = rege, astfel încât semnele "*sledge plant*" și "*bee*" împreună înseamnă "**rege dublu**", adică rege atât al Egiptului de Sus, cât și al Egiptului de Jos.
- TWO LOAVES OF BREAD (două pâini) = sunetul "**T**" și "Două pământuri", pentru a consolida această idee. Egiptul a avut uneori în istoria sa câte un rege pentru fiecare dintre cele două părți ale Egiptului, dar când un singur rege le conducea pe amândouă, el era numit "rege al Egiptului de Sus și al Egiptului de Jos" și "Domn al celor Două Ținuturi" sau "**Rege Dual**".
- RECTANGLE WITH DOOR (dreptunghiul cu ușă) = "**Pr**" = **casă**. Aceasta se referea la Faraon, care este cuvântul care derivă din "Per-a" = Faraon, însemnând "Casa Mare". Acest simbol hieroglific a devenit mai târziu litera "bet" = casă în scrierea feniciană.
- HEART (Inima) este sunetul cu 3 sunete "**PRB**",
- FOLDED CLOTH (pânza pliată) este sunetul "**S**" și
- WATER WAVE (Unda de apă) este sunetul "**N**".

Aceste ultime trei hieroglife "**PRB+S+N**" dau numele "**Peribsen**" atunci când adăugăm vocalele. Deoarece sistemul de scriere egiptean nu conținea vocale, facem această procedură de "adăugare a vocalelor" pentru toate numele faraonilor istorici. O descoperire recentă a fost făcută în orașul egiptean antic numit Fayum, situat la aproximativ 100 km la sud de vechiul Memphis/modernul Cairo. Acesta este locul în care mulți cred că Tutankhamon a copilărit înainte de a deveni faraon. Casele egiptene erau construite în forma dreptunghiului cu o ușă deschisă:

care se poate observa din imaginea din satelit[93].

Numele orașului provine de la cuvântul egiptean antic "**Pa-yuum** sau **Pa-yom**", care înseamnă "Lacul", cel mai probabil referindu-se la Lacul Moeris construit de faraonul dinastiei a XII-a Amenemhat al III-lea (cca. 1991-1962 î.Hr.), deoarece Moeris a fost unul dintre numele lui Amenemhat al III-lea. Ramura Nilului care alimenta zona lacului va fi numită mai târziu "*Bahr Yusef*", în arabă "*Marea lui Iosif*" și cunoscută și sub numele de "*Calea de apă a lui Iosif*". Este un canal care face legătura între râul Nil și Fayum. Acest lucru i-a determinat pe mulți istorici biblici să

93 Sarah Parcak - arheolog spațial în emisiunea *"Secrets of the Lost, Egypt's Buried Wonders";* Season *2,* episode 3, April 2019. thetvdb.com.

creadă că Iosif cel biblic a construit canalul atunci când a trăit și a domnit în Egipt în calitate de vizir (guvernator). Cu toate acestea, în antichitate era cunoscut sub numele de "**Mer-Wer**" = "Marele Canal", construit în timpul domniei lui Amenemhat al III-lea. Se pare că denumirea arabă "*Bahr Yusef*" pentru canal este o denumire musulmană ulterioară. Multe nume sunt atestate pentru *Bahr Yusef* înainte de a avea acest nume, inclusiv "canalul Argaitis" în limba greacă și "**t3hn.t n Mr-wr**" = "canalul lui Moeris" în demotica egipteană[94].

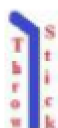
De la hieroglife la scrierea hieratică la literele alfabetului fenician

Cărturarii și artizanii consumau mult timp pentru a dăltui în piatră sau a grava pe papirus hieroglifele ordonate de faraon sau de funcționarul său regal. Pentru ca mesajele să fie scrise și interpretate rapid și trimise în Egipt sau în altă parte, era necesar un mod de scriere mai rapid decât hieroglifele, astfel că egiptenii, conduși de preoții lor, au inventat o formă de scriere cursivă numită *scriere hieratică*. Preoții egipteni aveau nevoie să inscripționeze operele religioase printr-o metodă mai rapidă și mai practică, astfel că la începutul istoriei Egiptului, în jurul anilor 3200 - 3000 î.Hr., a fost inventat sistemul de *scriere hieratică*. Grecii i-au dat acest nume deoarece a fost ceva inventat de preoții egipteni - "**Hieratikos** = *preoțesc*". Scrisul hieratic a devenit cel mai utilizat sistem de scriere pentru egipteni și inițial era scris ca hieroglifele - atât pe orizontală, cât și pe verticală, însă după cea de-a 12-a dinastie egipteană, hieraticul a fost scris doar în linii orizontale, care trebuie citite de la dreapta la stânga. Era un stil cursiv, cu excepția cazului în care era inscripționat pe monumente.

Unul dintre cele mai vechi exemple de scriere hieratică provine din "*Papirusul Prisse*", texte care conțin precepte morale și care au fost compuse în perioada Vechiului Regat, în jurul anului 2600 î.Hr. Cel mai vechi exemplu de scriere hieratică care a supraviețuit din punct de vedere medical este *Papirusul Edwin Smith*, cca. 1600 î.Hr. un document chirurgical care descrie examinarea, diagnosticarea și tratamentul a 48 de tipuri de probleme medicale. Mai jos este prezentată o vedere a alfabetului egiptean și a sunetelor aferente în funcție de hieroglifele și simbolurile hieratice care reprezintă sunetul respectiv. Egiptenii scriau de la stânga la dreapta, de sus în jos și de la dreapta la stânga. Exemplul prezentat aici este de la dreapta la stânga. Direcția în care se află păsările, animalele sau figura umană este direcția din care începeți să citiți. Ca și în cazul căutării cuvintelor într-un dicționar al oricărei limbi, este important să cunoașteți ordinea alfabetului din limba respectivă. Consoanele hieroglifice care reprezentau vocalele au fost primele.

Simbolurile folosite de vechii egipteni nu erau folosite doar pentru a scrie sunete pentru a scrie cuvinte, ci și pentru a ne spune despre semnificația cuvântului. Hieroglifele folosite în acest mod se numesc *determinanți*, deoarece ne ajută să determinăm ce înseamnă cuvântul. De exemplu, deși arma principală pe care egiptenii o foloseau de la distanță era arcul și săgeata, "***bățul de aruncat***", o armă asemănătoare unui bumerang, era o armă pe care egiptenii o foloseau și ei, la fel ca și dușmanii lor.

94 Bryan Kraemer: *"The Meandering Identity of a Fayum Canal: The Henet of Moeris";* Lucrările celui de-al douăzeci și cincilea Congres internațional de papirologie, Ann Arbor 2007; de la: *"American Studies in Papyrology"* (Ann Arbor 2010), pag. 365-376.

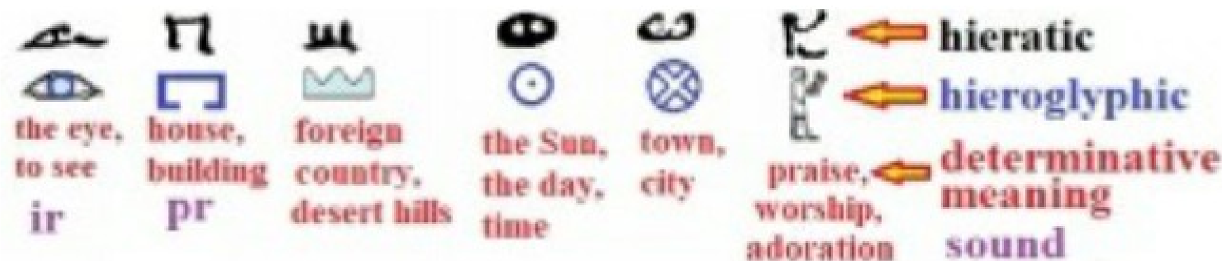
Astfel, "*bățul de aruncat*" era un determinant cu semnificația de "*dușman străin*". Bățul de aruncat avea litere hieroglifice pentru a scrie pronunția bățului de aruncat, care era G + a:

Acest sunet și această hieroglifă vor deveni a treia literă "**G**" din alfabetul fenician/canaanit ca "Gimel" =

O mostră de determinanți bine cunoscuți și văzuți adesea de egiptologi sunt următorii:

Una dintre cele mai cunoscute stele în care acest băț de aruncat este văzut pe "Stelele israeliene", compusă de faraonul Merenptah din dinastia a 19-a, care menționează "Israel" pentru prima dată în afara Bibliei. Aici vedem determinantul pentru "bărbat" și determinantul pentru "femeie", iar cele trei liniuțe de sub ele reprezintă determinantul pentru "plural".

După numele "Israel" este prezentat bățul de aruncare, (vezi pagina 51), care arată ca un băț de hochei, urmat de hieroglifele "Bărbat și Femeie" care simbolizează un "popor". Controversa aici este că faraonul Merenptah, care a domnit între cca. 1213 - 1203 î.Hr. (-121212 și -1202), nu dă simbolul hieroglific determinant "**3 dealuri**" pentru "țară sau națiune străină", așa cum a făcut pentru Libia, Ashkelon, Gezer, Yanoam, Canaan, Hatti și Hurri ca țări pe care le-a învins în rebeliunea lor împotriva Egiptului. Se interpretează astfel că Merenptah îi vedea pe israeliți nu doar ca pe un dușman al Egiptului, ci și ca pe un "popor etnic" care nu era încă o națiune în acest moment.

Adaptări ale hieroglifelor egiptene de către fenicienii din Liban

Numele "fenician" este un nume dat mai târziu de greci acelor popoare care au stăpânit ținuturile de coastă ale Libanului și Siriei de astăzi. Numele însemna "**Poporul purpuriu**". Fenicienii nu au fost numiți astfel de nimeni în antichitate. Egiptenii antici îi numeau "Fenkhu" (fnhw). Fenicienii se numeau pe ei înșiși "**Ken'ani**", care înseamnă "negustori", dar și ~**Kana'anim**~, care înseamnă "**canaaniți**", deoarece ei îl vedeau pe biblicul Canaan ca fiind patriarhul lor. Mai târziu, ei se vor numi Sidonieni după principalul oraș din care regele lor conducea, care era Sidon. Regele Israelului biblic Ahab a luat-o de soție pe fiica regelui din Sidon: "*a luat de soție pe Izabela, fiica lui Etbaal, regele sidonienilor*" (1 Regi 16:31). Principalele orașe feniciene au fost Tir, Sidon, Beirut și Gubla, cunoscută biblic sub numele de Gebel. Numele pe care grecii l-au dat Gublei a fost "Byblos". Principalul produs de export fenician era *pânza purpurie*. Pânza care era vopsită în principalul oraș-port din Tyr era numită *purpura tiriană*, cunoscută și sub numele de "*purpura regală*". Din mitologia greacă, "Regele Phoenix" ar fi fost primul rege din Tyr

care a descoperit vopseaua purpurie din melcii de coastă și, astfel, li s-a dat numele grecesc de "fenicieni". Exportul fenician al acestei mărfi locale a fost folosit încă din anul 1570 î.Hr.[95] După un declin în timpul unei "*A doua perioade intermediare*", relațiile comerciale dintre orașele feniciene/canaanite și Egipt s-au reformat în timpul celei de-a 18-a dinastii, după ce dominația egipteană a preluat controlul asupra Canaanului până la Ugarit. Această dominație și stăpânire a început în timpul domniei faraonului Tutmose al III-lea (1468 - 1415 î.Hr.). După ce mama sa vitregă co-guvernantă, faraoana Hatshepsut, a murit în Anul 23, aproximativ în anul 1446 î.Hr., Tutmose al III-lea a pornit spre nord cu armata sa pentru a cuceri Canaanul, Libanul, Siria și Mitanni. Trei provincii au fost înființate în teritoriile canaanite cucerite - Gaza (Palestina, Levantul de Sud, coasta feniciană); Kamudu (Levantul de Nord, Qadesh, Hazor, Damasc) și Amurru (Siria de Sud)[96]. Fiecare a fost guvernat de un oficial egiptean, dar regilor locali li s-a permis să continue să conducă atâta timp cât plăteau tribut anual și continuau să fie loiali faraonului. Fiul lui Tutmose al III-lea, Amenhotep al II-lea, a continuat această extindere a controlului egiptean.

Tutmose al IV-lea i-a succedat tatălui său Amenhotep al II-lea în menținerea controlului asupra Canaanului și Siriei, iar până la domnia fiului lui Tutmose al IV-lea, Amenhotep al III-lea, s-a instaurat un climat de pace. Între timp, Egiptul a trebuit să corespondeze cu alți lideri din Levant, Asiria și Babilon în akkadiană, limba diplomatică a diferitelor națiuni. Scrisorile de la Amarna către și de la faraonii din Dinastia a XVIII-a Amenhotep al III-lea, Akhenaton și faraonii Nefsmery au scrisori de la regii și primarii acestor orașe-state și națiuni principale[97]. Scrisorile au fost scrise în *cuneiformă akkadiană*, dar aveau cuvinte feniciene/canaanite timpurii din semitica occidentală. În timp ce majoritatea scrisorilor din Babilon, Asiria, Mitanni și alte națiuni trimise faraonului Egiptului erau scrise în alfabetul cuneiform akkadian, majoritatea scrisorilor venite de la conducătorii orașelor canaanite erau scrise într-o limbă mixtă de akkadiană și canaanită, limba maternă a scribilor canaaniți care îi scriau faraonului în numele conducătorilor canaaniți.

"*Scrisorile de la Amarna și altele asemănătoare acestora nu sunt doar cele mai vechi documente din care pot fi deduse trăsături lingvistice ale canaanitei, ci, fiind scrise în cuneiforme silabice, ele constituie un corpus unic din care pot fi extrase date despre vocalizarea dialectelor canaanite.... Canaano-akkadiana din secolul al XIV-lea, așa cum este reflectată în tăblițele de la Amarna, atestă multe substraturi canaanite sau semitic occidentale*"[98].

Shlomo Izre'el a numit acest tip specific de dialect de intruziune a literelor din Amarna "Canaano-Akkadiană" și, deoarece sistemele vocalice respective ale dialectelor akkadian și semitic de vest sunt diferite, el a identificat și dezvăluit numeroase cuvinte canaanite antice din deghizarea lor cuneiformă. Ca un mic eșantion, cuvinte canaanite precum **maʿon** (locuință), **ʾizirta** ("ajutor"), **kazbutu** ("minciună") și pronumele de persoana întâi **ʾanoki** (= "eu"), au fost folosite de mai multe ori în scrisori.

"Suflarea lui Dumnezeu" și numele sacru în scrisorile de la Amarna

Scrisorile de la Amarna care au fost trimise faraonului au fost scrise în limba akkadiană învățată, babiloniană mijlocie, dar în scrisori pot fi observate multe cuvinte și stiluri diferite ale dialectelor autohtone. Aceste scrisori își au originea în sudul Siriei, Fenicia și Palestina. Faraonul deținea controlul asupra acestor conducători de regi vasali și era totuși necesar ca aceștia să

95 McGovern, Patrick and Michel, Rudolph: *"Royal Purple dye: tracing the chemical origins of the industry";* Analytical Chemistry, 1985, V. 57, 1514A.

96 William L. Moran: *"The Amarna Letters";* John Hopkins University Press, 1984. Tradus de William Moran, pag. xxvi.

97 Moran afirmă că scrisorile de la Amarna "acoperă cel mult 30 de ani, începând cu anul 30 al lui Amenhotep al III-lea". Cronologia mea plasează această perioadă între anii 1348 și 1319 î.Hr.

98 Shlomo Izre'el; *"Vocalized Canaanite: cuneiform-written Canaanite words in the Amarna letters: some methodological remarks";* DS-NELL V, NR. 1-2 (2003), pag. 13-34.

comunice cu el în "*Lingua Franca*", care era în cuneiformă akkadiană[99]. Știm din scrisorile de la Amarna, scrise în principal pentru faraonii egipteni Amenhotep al III-lea (1378 -1341 î.Hr.) și fiul său Amenhotep al IV-lea (Akhenaton) (1342 - 1325 î.Hr.), că majoritatea scrisorilor venite din Canaan au fost scrise de conducătorii și primarii orașelor Tyr, Sidon, Gubla (Byblos) și Ugarit. 72 dintre aceste scrisori au fost scrise de regele din Gubla - Rib-Hadda (Scrisorile 68-140). Regii, primarii și liderii militari din Tyr, Beirut, Batruna Tripoli, Sumur, qidsu (Kadesh) și Amqu au scris alte 86 de scrisori (scrisorile nr. 141-227). În timpul domniei faraonului Akhenaton, Scrisorile de la Amarna indică faptul că cele patru orașe feniciene principale erau cunoscute atunci sub numele de Tyr, Siduna, Biruta și Gubla. Alte 153 de scrisori au venit de la subordonații canaaniți aflați sub controlul Egiptului din Akka (Acco), Hazor, Maggida, Gazru (Gezer), Hazzatu (Gaza) și Ierusalim.

Egiptenii îi numeau pe subordonații lor canaaniți "primari" (**hazannu**), "conducători" (**awilu**), "regi" (**sarru**) și "cel mare" (**wr**). Șase scrisori au fost de la regele Abdi-Heba al Ierusalimului[100]. Mai multe orașe și-au păstrat numele de atunci. Ierusalimul era cunoscut sub numele de **Urusalim**, Damascul sub numele de Dimasqu, Beirut sub numele de Biruta și Alep sub numele de Aleppo[101]. William Moran, asiriolog american și autor al cărții "*The Hebrew Language in its Northwest Semitic Background*", observă că limba acestor scrisori de la Amarna care proveneau de la scribii din Ierusalim era un dialect complet diferit de cel al evreilor și israeliților biblici din primul mileniu î.Hr. Acesta este încă un indiciu că israeliții au mai avut de parcurs câteva secole după Era Scrisorilor de la Amarna înainte de a putea domni în Ierusalim.

În ebraică, verbul "**Hayah**" (**היה**) înseamnă "A FI" sau "A EXISTA" și cel mai des tradus prin "**Voi fi**". Există și forma verbală mai veche "**Hawah**" (**הוה**) și care se traduce prin "**a respira**". Așa cum era obișnuit în viața egipteană antică, faraonul, în calitate de reprezentant pe Pământ al zeilor, putea da "**Suflul vieții**" oricui. Mai multe cereri în acest sens au fost făcute de regii vasali din Canaan și Siria către faraonii Amenhotep al III-lea și fiul său Akhenaton, după cum se poate vedea în Scrisorile de la Amarna:

"*Mesajul lui Abi-Milku* (rege al Tirului)... *Domnul meu este Soarele... care dă viață prin suflarea sa dulce...*" (EA147).

"*Mesajul lui Ammunira, conducătorul Beirutului...regele, domnul meu...suflarea vieții mele...*". (EA141);

"*Spune-i regelui...suflarea vieții mele: Anume Zimreddi, primarul Sidonului*." (EA144).

Cred că această "**suflare a lui Dumnezeu**" sau "**suflare a vieții**" face parte din semnificația Tetragrammatonului derivat din "**Ehyeh Asher Ehyeh**". **Asher** este un cuvânt ebraic, un pronume ambiguu care poate însemna "**cine, care, unde** sau **acela**", ceea ce a dus la faptul că cele mai frecvente traduceri folosite pentru Tetragrammaton sunt "*Eu sunt* **CEL CARE** *sunt*; *Eu sunt* **CINE** *sunt*; *Eu sunt* **CE** *sunt*". **Asher** este, de asemenea, un nume propriu, după cum se vede cu unul dintre cei 12 fii ai lui Iacob care era "**Asher**", care înseamnă "*Fericit*" și "*Ferice*" (Gen.30:13). Dacă acesta este folosit împreună cu YHWH, atunci probabil că înseamnă "**Binecuvântatul YHWH**".

Ebraica biblică avea doar două timpuri - perfect (descriind acțiuni care sunt finalizate) și imperfect (descriind acțiuni care nu sunt finalizate), astfel că al doilea "**ehyeh**" poate fi diferit de primul și ar putea fi interpretat ca "**EU SUNT cel care VOI FI**", (unul dintre epitetele numerice ale gematriei 333 descoperite de mine personal). Poate că Ioan Iubitul ne dădea un indiciu al numelui divin sub acest aspect, așa cum scrie Ioan în Apocalipsa 4:8 "*... și nu se odihneau zi și noapte, zicând: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Atotputernic, care era, care este și care va veni*".

99 Stanley Gevirtz: "On Canaanite Rhetoric, The Evidence of the Amarna Letters from Tyre", Orientalia NOVA Series, Vol. 42 (1973), pp. 162-177. Published by GBPress-Gregorian Biblical Press, https://www.jstor.org/stable/43079384

100 Moran, 1984. Scrisorile nr. 285-290. Abdi = "Servitor", iar Hebat era o zeiță mamă umană. Numele său poate fi tradus ca "Servitor al lui Hebat".

101 Moran, 1984.

Această EA 147 Scrisoare de la Abi-Milku ("*Tatăl meu este rege*"), a fost scrisă fără îndoială unuia dintre faraonii *ateniști*, deoarece Abi-Milku i se adresează acestuia sau acesteia cu următoarele cuvinte: "*Domnul meu este Soarele care iese... de la Soare, tatăl său milostiv...*". Când i s-a spus că armata faraonului era în drum spre nord pentru a "pregăti sosirea unei mari armate", răspunsul lui Abi-Milku a fost "**ia-a-ia-ia**", - "o exclamație care denotă aprobare", a fost o expresie pe care Gevirtz o notează că este "*aparent necunoscută în acadiană, canaanită sau ebraica biblică*". Albright a echivalat-o cu egipteana târzie **yꜣ** (**Ya**), care "*este la fel de probabil să își aibă originea în semitica occidentală, cum ar fi ebraica **y'h***"[102]. Din cauza cronologiei, nu poate exista nicio îndoială că Abi-Milku îi scrie unuia dintre faraonii *ateniști* de la Amarna care îl adorau pe "**Ya**" ca "**Yaten**" și astfel Abi-Milku dă ceea ce este probabil o expresie egipteano-atenistă de mare bucurie, similară cu o persoană din zilele noastre care strigă "Hallelu**jah**/Aleluia" (Lăudați-l pe **Jah**ova) de mai multe ori!

Pentru a comunica între liderii diplomatici ai națiunilor din jur, fenicienii au continuat să folosească alfabetul cuneiform akkadian, dar au creat un alfabet propriu pentru a comunica mai bine cu supușii egipteni din Levant, începând cu peste 100 de semne la Byblos (Gubla), care au evoluat în cele din urmă într-un alfabet cu 22 de consoane. Cei mai apropiați vecini nordici din Ugarit au produs și ei una. Deși limba diplomatică "*lingua franca*" a tuturor națiunilor din Asia de Vest era scrierea în cuneiformă akkadiană, egiptenii doreau să aibă propriul lor alfabet scris pentru a-și domina teritoriile. Semiticii vorbitori de limbă semită din casele regale din ținuturile canaanite și cei care lucrau în Sinai și în Egipt aveau nevoie să comunice mult mai ușor cu limba hieroglifică egipteană. În timp ce scribii egipteni erau atât artiști cât și caligrafi, aceasta nu era o abilitate ușor de stăpânit pentru ceilalți. Pentru a simplifica complexa scriere egipteană, aceste popoare semitice au adoptat aproximativ 30 de simboluri hieroglifice egiptene pentru a reprezenta propria lor limbă canaanită[103], astfel, un cap de bou a început să apară ca și cuvântul și sunetul lor "**ah**" pentru bou. În jurul anului 1400 î.Hr. acest alfabet, acum proto-canaanit, era folosit în Canaan. În Peninsula Sinai, acesta a fost numit proto-sinaitic, unde scrierea a făcut cel mai probabil prima legătură între Egipt și Canaan. În această perioadă, în Liban, fenicienii erau deja cunoscuți în mod tradițional ca un popor de negustori și comercianți pe mare. Aceștia își creaseră deja propriul alfabet fonetic cu aceste simboluri proto-cananite pentru a comunica cu diversele popoare mediteraneene, iar forma lor de scriere a devenit comunicarea dominantă în Canaan.

Adaptările la hieroglifele egiptene au fost făcute cu literele alfabetului. De exemplu, "**gaml**", o hieroglifă egipteană "băț de aruncat"

și folosit și ca determinant hieroglific egiptean pentru "dușman străin", a fost transformat în alfabetul proto-canaanit pentru a deveni "**gimel** = **cămilă**" în limba feniciană. Hieroglifa egipteană pentru zeul "**Heh**" a fost transformată pentru a deveni "**he**" sau "**haw**" =

"*jubilație*" sau "*laudă*" în proto-Canaanită, iar "**h**" aferent devine "**he** = *fereastră*" în feniciană. Cu toate acestea, acest lucru se poate datora alfabetului egiptean complex care avea PATRU sunete "**H**" care au fost transferate în feniciană/palo-ebraică sub forma **Heth** sau **Chet**. Prin eliminarea unei linii din "**Chet**" obținem cu ușurință **Hey** – sau - "adăugăm" o linie la **Heh** pentru a obține **Heth**. Sunt mai înclinat să cred în legea "adunării" înainte de scădere, ceea ce înseamnă că **Heh** a fost

102 Stanley Gevirtz pg. 176; de la William Albright: *"The Egyptian Correspondence of Abimilki, Prince of Tyre",* JEA 23 (1937), pag. 190-203.

103 Michael C. Howard: *"Transnationalism in Ancient and Medieval Societies",* McFarland & Company, Inc. publishers, 2012.

primul.

Pictogramă antică	denumire modernă și veche	Simbol	Adăugați o linie la Heh pentru a obține Heth - sau- Îndepărtați linia din stânga din Heth pentru a obține Hey.
	Hey/Heh ה	H	
	Chet/Heth ח	Ch	

"*Puiul de găină*", hieroglifa egipteană

= "**waw**" a fost simbolizată ca

însemnând "pasăre", dar a fost transformată în "cârlig" **Y** = "**waw**" în feniciană și proto-ebraică.

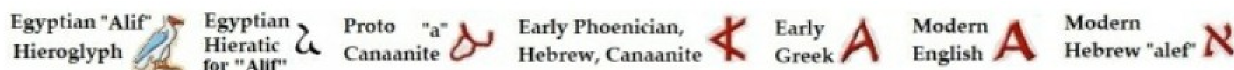
Unele dintre semnele proto-canaaniene au rămas aceleași:

Bet		= casă
Kaf		= palma mâinii
Res		= cap
Taw		= semn

Totuși, iată aici cred că litera/sunetul egiptean "**alif**" = un sunet vocalic de oprire glotală "***a***", simbolizat de un vultur egiptean, a devenit același sunet, dar simbolizat de un cap ascuțit de taur sau de bou și de coarne. Cu hieroglifa egipteană a capului de bou, sunetul este "**ka**" și nu "**ah**", motiv pentru care cred că litera vulturului egiptean numit "**alif**" cu sunetul "**ʒ**" = "**ah**", a devenit inițial **∢**, dar mai târziu a fost schimbat pentru a reprezenta un cap de bou.

Poate că semnul canaanit original "de mână scurtă" pentru vulturul egiptean a fost **∢** pentru a desena ciocul ascuțit și o linie dreaptă indicând două aripi, ceea ce a dus la acel "**A**" în lateral, înainte ca grecii să-l transforme mai târziu în sus-dreapta!

Cu siguranță ar fi fost mai ușor să se deseneze trei linii în loc să se deseneze un vultur egiptean, o pasăre care nu era atât de cunoscută în Canaan, Siria și pe coasta feniciană. Un cap de bou era mai cunoscut și mai ușor de descris litera și sunetul.

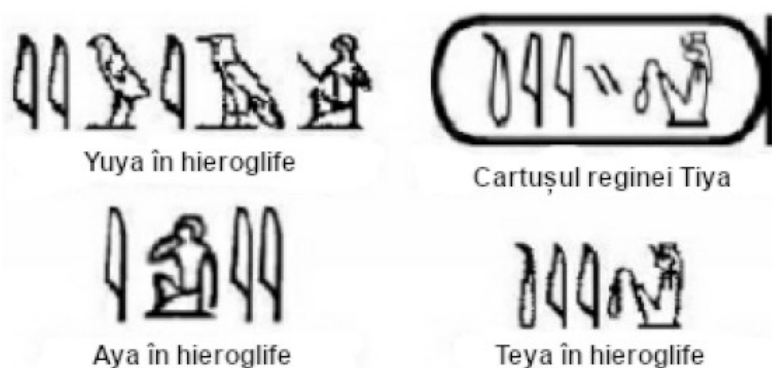
Vechiul alfabet fenician, care va fi analizat mai în detaliu în capitolele următoare, este mama multor scrieri alfabetice folosite în prezent. Scrisul aparține unei familii de limbi cunoscute sub numele de semitice nord-vestice, care este subdivizată din punct de vedere istoric în două grupuri - canaanită și aramaică. Feniciana este membră a grupului canaanit din care fac parte ebraica veche și diferitele limbi din Transiordania (amonită, moabită și edomită)[104]. A existat forma timpurie care a fost predominantă în timpul dinastiei a 18-a și a 19-a din Egipt, împreună cu scrierea akkadiană folosită pentru corespondența internațională, dar fenicienii timpurii și exportul și importul de comerț și schimburi de coastă au folosit adaptarea lor a sistemului hieroglific egiptean ca instrument de comunicare între comercianții lor mediteraneeni.

De la jumătatea secolului al XI-lea î.Hr., când toate literele au devenit liniare, majoritatea aveau poziții stabilizate și erau scrise de la dreapta la stânga, terminologia noastră se schimbă: scrierea nu se mai numește proto-cananită (sau canaanită), ci feniciană[105].

A avut nevoie de câteva secole pentru a prolifera, dar, prin intermediul comerțului și al influențelor culturale, limba feniciană s-a răspândit de-a lungul coastei levantine, din Delta Nilului până în nordul Siriei și spre vest, spre Marea Egee, Africa de Nord, Sicilia și Spania. *Punic* a fost numele care descrie faza lingvistică și scrierea dezvoltate în Cartagina începând cu secolul al VI-lea î.Hr. Alfabetul fenician fusese strict consonantic, fără litere vocale, iar alfabetul grecesc a fost o adaptare directă a alfabetului fenician, cu adăugarea de vocale.

Numele "Ya" era în Egipt cu mult înainte de Exod

Am trecut în revistă cultura fenicienilor și alfabetul lor de scriere din care provine cea mai veche sursă scrisă cunoscută a Tetragrammatonului, scrisă în jurul anului 860 î.Hr. și legăturile sale cu hieroglifele egiptene. Deoarece avem dovezi istorice despre modul în care alfabetul fenician a fost o adaptare a alfabetului hieroglific egiptean, trebuie să ne uităm acum în Egipt pentru a găsi surse mai vechi de dovezi ale Tetragrammatonului. Din fericire, egiptenii au păstrat înregistrări foarte bune și de lungă durată atunci când scriau în piatră și pe pereți.

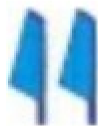

Pe lângă numele lui Dumnezeu ca **Iehova** și **Yahweh**, mai auzim și numele "**YA**" sau "**YAH**" rostit ca nume sacru și personal al lui Dumnezeu. După cum am analizat anterior, **Yah** este o abreviere a lui YHVH care este formată din literele ebraice **yod** și **heh**. Unii cercetători cred că **Yah** ar putea fi o formă mai veche a lui YHVH. Sunt de acord cu acei cercetători și sunt de acord și cu cercetătorii care cred că "**Ya**", ca nume al Dumnezeului Preaînalt, a fost rostit în Egipt înainte de momentul Exodului și de întâlnirea lui Moise cu Cel Preaînalt, așa cum este relatat în Exodul 3:14.

---

104 Markoe: 2000.
105 Naveh, 1988.

Am observat și am documentat în lucrări de cercetare anterioare că în timpul celei de-a 18-a dinastii, când **YuYa-Joseph** a sosit și a devenit foarte influent la Curtea Regală, slujindu-l atât pe Thutmose al IV[106], cât și pe fiul său Amenhotep al III-lea, a avut loc o explozie a numelor "**Ya**", simbolizate de **frunza de trestie** care seamănă cu o pană **Ma'at** și, mai important - pana dublă de trestie !

Soția egipteană a lui **Yuya** a fost **Tuya**, iar fiica lor **Tiya** s-a căsătorit cu Amenhotep al III-lea, iar fiul lor **Aya** a devenit mai târziu faraon. Nepotul lor, Akhenaton, a inițiat prima religie de stat monoteistă cunoscută, cea a lui **Aten** sau, după cum au remarcat unii istorici – a lui "**Yaten**"! Toți regii egipteni aveau nume care erau în onoarea unui zeu susținător, însă istoricii egipteni nu au reușit încă să descifreze ce sau cine era zeul "**Ya**" care era simbolizat de două pene de trestie. Numele penei de trestie, ca literă din alfabet, a fost și este încă numit "**Yod**" sau "**Yodh**"! O singură pană reprezintă litera și sunetul pentru **Y** sau **I**, în timp ce două pene de trestie reprezintă sunetul **Y** ca în "Yes"[107]. Acest lucru poate surprinde și pe lingviști, dar chiar și astăzi folosirea DUBLULUI YOD reprezintă Numele Divin[108]:

"*În religie, "Doi YOD la rând desemnează numele lui Dumnezeu "**Adonai**" și în textele punctuale sunt scrise cu vocalele lui Adonai; acest lucru se face și cu Tetragrammatonul... În idiș, digraful \\, format din doi de YOD, reprezintă diftongul [ej]*"[109].

De asemenea, se subliniază că în Septuaginta (LXX p.Oxy.VII.1007), că prin prescurtarea Tetragrammatonului, redarea Numelui Divin este sub forma unui **dublu Yod** în Geneza 2:8 și 2:18: "**A fost scris ca un "Z" cu o linie orizontală întinsă prin centrul ambelor litere**". Dacă "ej" are sunetul lui "**eyah**", atunci aceasta poate fi de fapt originea primului cuvânt al identității lui Dumnezeu ca fiind "**Ehyeh**".

Primul nume israelit Ya din Egipt

Yuya a fost un străin de "origine asiatică" care a venit în Egipt în timpul celei de-a 18-a dinastii și care a ajuns apoi la cele mai înalte niveluri de servire a familiei regale a faraonilor Tutmose al IV-lea și a fiului său Amenhotep al III-lea. Am documentat identificarea sa ca fiind "**Iosif**" - fiul lui Iacob-Israel, pe care îl căutam cu toții și al cărui nume egiptean **YuYa** însemna, fără îndoială, "**Yusef al lui Yahweh**". Fiica lui Yuya, **Tiya**, s-a căsătorit cu faraonul Amenhotep al III-lea, iar **Yuya** a devenit "tatăl faraonului" (Gen. 45:8). În calitate de socru al faraonului Amenhotep al III-lea și bunic al lui Akhenaton și Nefertiti, **Yuya** a fost mumificat și înmormântat în Egipt în mormântul KV 46 din Valea Regilor. Acest lucru are corespondență biblică în Geneza 50:26, care spune că, atunci când Iosif a murit, "l-au îmbălsămat și a fost pus într-un sicriu în Egipt"[110]. În

106 Jacquet-Acea, Russell: *"Was Thutmose IV the Pharaoh who Elevated Biblical Joseph to the Status of Vizier (Governor) of Egypt?";* Jacquet Publishing, May 2015. www.idependent.academia.edu/meselljacquet

107 Manley 2012, și Mark Collier și Bill Manley: *"How to read Egyptian",* University of California Press, 1998.

108 New World Translation Committee (1985): "1C The Divine Name in Ancient Greek Versions"; New World Translation of the Holy Scriptures with references. Watchtower Bible and Track Society.

109 Uriel Weinreich: "College Yiddish", 1992; New York: YTVO institute for Jewish Research; pag. 27-28.

110 Acest lucru este dezbătut de istoricii biblici care spun că atât Exodul 13:19, cât și Iosua 24:32 contrazic identificarea lui Yuya cu Iosif, deoarece atât Moise, cât și Iosua i-au scos oasele din Egipt pentru a fi îngropate în Sihem (alias "Sakmu" din Scrisorile de la Amarna). La o lectură atentă a ambelor texte, mai ales în Iosua, se pare că ultimele versete de final au fost adăugate de scriitori mai târziu, deoarece par nepotrivite cu contextul povestirii (devierea lui Moise de pe ruta filistină pe cea a Mării Rozelor și moartea lui Iosua). Un mare exemplu al acestei "post editare" este compararea textului masoretic al Cărții lui Isaia -vs- manuscrisul Isaia de la Marea Moartă, mult

mormântul lui **Yuya** din "Valea Regilor", unde erau îngropați toți faraonii, existau multe artefacte pe care era inscripționat numele lui **Yuya**. Singura problemă era că nu exista o singură ortografie specifică pentru **Yuya**, deoarece se pot vedea cel puțin zece ortografii diferite. Acest lucru se datorează probabil faptului că vârsta lui **Yuya**, de aproximativ 72-74 de ani la moarte, indică faptul că tinerii scribi însărcinați cu scrierea numelui său pe artefacte, deși unii dintre ei știau "de" el datorită faimei și reputației familiei sale, majoritatea sau toți, nu îl cunoșteau personal. În mod evident, ei nu interacționaseră anterior cu scrierea numelui său străin pe ceva. **Yuya** se retrăsese probabil de aproximativ 10 -15 ani din funcțiile sale de la Curtea Regală și, deoarece vârsta medie a unui egiptean din afara Curții Regale în timpul celei de-a 18-a dinastii era de numai aproximativ 32 de ani, ei nu au primit instrucțiuni pentru o înțelegere definitivă a ortografiei numelui său semitic egipteanizat, care era probabil forma prescurtată a lui "**YUsef de YAhweh**". Literele transliterate din hieroglifele egiptene au fost **Y**, **U/W**, **E/I** și **A**. Observați că **ACESTE VOCALE SUNT SIMILARE CU CELE ALE SACRULUI TETRAGRAMATON**!!!

Două dintre numele inscripționate pe cutia canopică a lui Yuya-Joseph și pe cutia Ushabi și pe alte obiecte *ushabti*[111] au fost:

"Iaiu (iꜣiw) = trestie - vultur - trestie - pui"
și
"Yuia/Yuya (ywiꜣ) = trestie dublă - pui - trestie - vultur".

Aceste patru litere folosite pentru numele **Yuya** are o transliterare foarte apropiată - aproape exactă - cu Tetragrammatonul.

Autorul Andre Roosma crede că Tetragrammatonul poate fi transliterat în alfabetul nostru occidental ca **YHWH** sau **IAUA** și are o perspectivă interesantă despre numele sacru care conține toate vocalele:

"*în funcție de transliterarea literei ebraice* י *ca* ***"yod"*** *sau* ***"jod"*** *sau* ***"iod"*** *și a literei ebraice* ו *ca* ***"wav"*** *sau* ***"vav"*** *sau ca vocala* ***"u"*** *sunt posibile și alte transliterări, cum ar fi* ***IHVH****. În limba olandeză și în alte limbi din Europa continentală, se folosește adesea* ***JHWH****. Transliterația* ***IAUA*** *urmează atunci când se văd toate caracterele ebraice ale numelui glorios ca vocale sau* ***"matres lectiones"****, pentru care există argumente foarte bune, astfel încât aceasta ar trebui să fie de fapt transliterarea preferată*"[112].

---

mai vechi. Cuvântul ebraic tradus prin "oase" este 'etsem, care este singular pentru "un os". Yuya a primit, fără îndoială, o înmormântare regală, așa cum i s-ar fi acordat lui Iosif, deoarece el era "tatăl lui Faraon". NU au existat înmormântări regale în regiunea deltaică din Saqqara, de unde au plecat evreii în timpul Exodului, deoarece inundațiile Nilului au împiedicat acest lucru. Au fost găsite înmormântări în apropierea unor locuri precum tel el-D'aba, dar acestea sunt sporadice și conțin oasele unor non-regali în morminte de înmormântare simple sau din cărămidă de lut, în principal din perioada dinastiei a XIII-a/Hyksos. Dacă Moise și israeliții au plecat de fapt atât de repede, ar fi greu de crezut că Moise a avut timp să recupereze oasele lui Iosif după sute de ani în care au fost securizate și protejate oriunde s-ar fi aflat, mai ales dacă acestea au fost, așa cum cred eu, sigilate în Valea Regilor la vest de Teba și Luxor, unde au fost găsite de fapt mumiile lui YuYa și ale soției sale TuYa în KV 46.

111 Obiectele Ushabtis erau figuri așezate într-o cutie de lemn vopsită în formă de altar, iar urnele canopice conțineau organele interne ale morților care fuseseră îndepărtate în timpul mumificării. Iuya-Josef ar fi avut parte de acest proces de înmormântare regală - "Iosif a murit, fiind în vârstă de o sută zece ani; l-au îmbălsămat și a fost pus într-un sicriu în Egipt" - Geneza 50:26. În mormântul unui faraon existau patru urne canopice - zeul cu cap de șacal păzea stomacul, zeul cu cap de babuin păzea plămânii, zeul cu cap de șoim păzea intestinele și zeul cu cap de om păzea ficatul. YuYa nu a fost un faraon, DAR A FOST ÎNGROPAT CA UN faraon!

112 Andre H. Roosma: *"The magnificent and most lovely Name of the God Who was there. Who is there and Who will be there";* July 2009, pg.3, www.academia.edu

"Matres Lectionis" este un termen latin care înseamnă "**Mamele lecturii**" care se referea la TREI litere care erau plasate în cuvinte pentru a indica vocale specifice. Aceste TREI LITERE sunt **Yod**, **Heh** și **Waw/Vav**. În ebraica modernă, **Aleph** este o **mater lectionis** suplimentară care este folosită pentru a indica o vocală. Vechii fenicieni foloseau doar trei *mame* - **Aleph**, **Yod** și **Waw**. Acest lucru face ca studiul să fie foarte interesant pentru a vedea că Tetragrammatonul **YHWH** și numele **E'hyeh** constau NUMAI din reprezentări ale vocalelor **Matres Lectionis**! Atunci când "**yod**" ca "**Ya**" și "**aleph**" ca "**ah**" sunt urmate de "**waw**" ca "**u**" sau "**uh**", se obține un sunet "**h**" moale și un altul "secret" **matre lectionis** tăcut. Litera "**heh**" pentru sunet și vocalizarea "**hah**" este adesea o literă și un sunet "tăcut" în limbile noastre moderne.

Un alt exemplu de pană dublă de trestie folosită în cadrul unui nume este viceregele dinastiei a XIX-a din Kush (Nubia), numit "Messuy".

Așa cum a fost redat de la dreapta la stânga, conform interpretării lui Lepsius a inscripției rupestre a viceregelui Mesuy de la Aswan, Nubia de Nord: "MeSSUY", dar mai sigur este probabil "MeSSeWiYa", ca în "născut din YaHWeY".

Din hieroglifele care redau numele egiptean al viceregelui Messuy (transcris, de asemenea, ca Messwuy), care era compus din "născut din" (**3 cozi de vulpe**) + **s** + **pui** + **două pene de trestie**, ar trebui să fie evident că numele său însemna "născut din "**DEITATE**", dar ce zeitate poate fi asociată cu DOUĂ PENE DE TRESTIE? Egiptologii nu au descifrat încă acest lucru. Există zeci de nume cu "**două pene de trestie**" ca acesta din dinastiile 18 și 19, lăsând fără îndoială că numele unui predecesor al unui zeu suprem canaanit sau al zeului din Sinai, **Yah** sau **Yahweh**, a existat în Egipt și în Sinai cu mult înainte de Moise!

Sunt convins că acest nume "**Ya**" al lui Dumnezeu a fost exprimat ca "**YA**tenism" în Egipt, care a fost adus în prim-plan de nepotul lui **Yuya-Joseph**, **Akhenaton**! Deși revoluția monoteistă a lui Akhenaton a fost întreruptă, religia zeului unic **Yah** a continuat, iar numele **Ya** poate fi văzut de-a lungul genealogiei urmașilor lui **Yuya** până în timpul celei de-a 19-a dinastii. Mama lui Ramses II a fost **Mut-Tuya**, iar bunicii săi materni au fost **Raya** (adjutant al carului) și **Tuya**. Bunica paternă a lui Ramesses II a fost **Tiya-Sitre**. Chiar și în timpul lungii domnii de 66 de ani a lui Ramses al II-lea, există înalți funcționari cu numele **Ya**, în special un individ care iese în evidență numit "**Urihiya**", care poate reprezenta primul nume ebraic complet de Yahweh din scrierile egiptene. **Urihiya** a fost "Generalissimo" militar al lui Ramses al II-lea. Soția lui **Urihiya** se numea **Tuya**, care era "**cântăreața lui Amon**". Nepotul lor a fost **Hatiay/Hatiya**, "**Șeful lucrărilor**". În documentele egiptene se găsesc multiple exemple de regi cu nume "**Ya**", care au început în Dinastia a XVIII-a după intrarea lui **Yuya-Joseph** în Egipt. Dar, din punct de vedere biblic, ni se dau două exemple de nume de zeu care îl susțin pe **Yah** care era dintr-o perioadă anterioară lui Moise: Numele mamei lui Moise a fost **Iochebed** = **Yo-Kheved**, un nume bazat pe numele de zeu **Iahveh**. Astfel, în funcție de locul în care sunt plasate punctele vocale *masoretice* pe litera ebraică **Yod**, "**Yo**" poate fi adăugat la numele "**Ya**", "**Yah**" și "**Yahu**" care reprezentau forma scurtă a lui **Yahweh/YHWH**. **Joshua = Yehoshua/Yeshua** este un alt nume care apare ca element al lui Yahweh/YHWH. Cu excepția cazului în care Joshua a trecut de la un nume egiptean la un nume Yahweh imediat după experiența lui Moise de pe Muntele Sinai, numele său din Egipt fusese în onoarea lui YHWH Dumnezeu.

După cum s-a menționat deja, fie că a fost adus în Egipt și în sudul Canaanului de Iosif sau

de un alt strămoş, cultul lui **Iahve** ajunsese în zonă pe vremea lui Amenhotep al III-lea, care a făcut să fie sculptată în piatră imaginea unui popor numit "**Shasu al lui Iahve**" în templul Soleb din Nubia (Sudanul de astăzi). Grupuri de edomiți și madianiți din această perioadă se închinau lui Yahweh ca zeu principal[113]. Midian a fost locul unde Moise a mers să se întâlnească cu socrul său **Jethro-Reuel**, care era mare preot acolo și care, fără îndoială, avea legătură cu cultul lui Yahweh. În curând, ei aveau să experimenteze cum Dumnezeul protector YHVH se prezintă lui Moise în tufișul arzător din vârful muntelui de acolo, de pe Muntele Sinai/Horeb. Mai multe despre legătura dintre pana egipteană **Reed** sau pana **Ma'at** și relația sa cu numele sacru Tetragrammaton vor fi discutate mai târziu.

Semnificația numelui lui Dumnezeu ca "Ya":

Biblia ne arată că **Yah** a fost combinat cu nume proprii, ca în cazul numelui **Isaiah**, care înseamnă "**Yah sau Yahu este mântuirea**". Maimonide a spus că "*Numele **Jah** implică, de asemenea, existența eternă*". Marele savant evreu Saadia Gaon (882-942), un erudit evreu din secolul al X-lea, traduce **Yah** prin "**cel Etern**". Saadia Gaon s-a născut în Egipt, dar mai târziu a prosperat la Sura, în Babilon, unde a deținut cel mai înalt scaun de învățătură evreiască de acolo. Comentariile lui Saadia la *Sefer Yetzirah* au fost legendare, în special la "Epitetele divine":

"*El este Cel care realizează, dar nu poate fi realizat. El însuși s-a numit **Yah (Yod-He)** atunci când a produs miracolele extraordinare de pe Marea Roșie... Numele **Yah** se referă la substanță (esență), căci autorul îl traduce prin Etern și îl derivă din cuvântul **hayyot** (ființă sau creatură) și "**hayu**" (au fost"). Acest nume se aplică eternității*"[114].

Cunoaştem cu toții binecunoscuta expresie "aleluia" sau "aleluia-**Yah**", care înseamnă "lăudați-l pe **Yah**", o contracție a Numelui Divin, deci această expresie ca Nume al lui Dumnezeu ne este familiară. În ebraica biblică **Ehyeh** este imperfectul la persoana întâi singular "**A fi**". Dar mulți văd traducerea "EU SUNT" ca fiind numele real al lui Dumnezeu. Cuvântul "**Aah Yah**" sau "**A-eh-Ya**" este folosit de peste 40 de ori în Biblie și este tradus ca "**Eu voi fi**". Acest lucru înseamnă probabil că "**Yah**" făcea parte din numele original nepronunțabil, iar dovezile existenței acestui nume în Egipt înainte de Exod sunt destul de clare. Este posibil să se întoarcă, într-adevăr, la utilizarea celor două **pene de trestie** în timpul celei de-a 18-a dinastii, în timpul revoluției monoteiste **Aten/Yaten** condusă de Akhenaten. A fost portretizată în cultul lor pentru **Ya** și a fost comemorată în numele lor personal "**Ya**". Este posibil ca YHWH să fi fost derivat din **A'ah Yah**, care este foarte apropiat de **Ehyeh**, dar dacă cele două concepte sunt sau nu individuale sau legate de același lucru este un subiect de dezbatere. Moise îl întreabă pe Dumnezeu care era numele său, iar Dumnezeu îi răspunde la persoana întâi "**EU SUNT_, spune-le că EU SUNT___ te-a trimis**", care este în două părți, a doua parte fiind acum la persoana a treia. A fost "*Eu sunt YHVH*" și "*spune-le că YHWH te-a trimis*"? Deoarece numele este considerat "netranslatabil", numele "inefabil", "*cunoscut sub numele de YHWH*" de către mulți preoți ebraici, nu cred că există încă un consens al istoricilor și preoților biblici cu privire la semnificația numelui sau dacă au existat mai multe nume sau semnificații date lui Moise.

Evreii și israeliții egipteni care trăiau în Egipt știau că toate persoanele regale aveau mai multe nume. Faraonul avea un nume personal și un nume de tron divin care era lung și probabil imposibil de pronunțat pentru majoritatea evreilor egipteni. Este aceasta originea acestui concept? De exemplu, dacă faraonul egiptean **AmunMeses** se întâlnea cu regele uneia dintre națiunile periferice pe care urma să le cucerească sau să ceară ca tribut aur, argint, femei și vite, "*regele ce urma să fie cucerit*" putea întreba: "*care este numele tău și cui să spun că poporul meu m-a trimis*

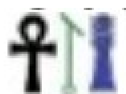
113 Karel Van der *Toorn: " Family religion in Babylonia, Syria and Israel: Continuity and changes in the forms of Religious Life."* EJ. Brill, 1996.

114 Saadia ben Joseph al-Fayumi: *"The Saadia Commentary on The Sefer Yetzirah ".*

cu mesajul tău?". Iar faraonul ar fi putut răspunde: "**AmunMeses**", *Astfel să spui poporului tău*: "**AmunMeses Conducătorul divin al Tebei**"[115] *m-a trimis la tine*! Acest lucru nu ar fi fost o surpriză pentru toți evreii și israeliții care au fost în Egipt și au trăit în timpul vieții mai multor faraoni. Cei care au slujit în apropierea sau în interiorul Curții Regale, în special Moise, ar fi știut că fiecare faraon avea titlul de cinci nume (Titulariatul Regal), care descria calitățile lor unice de Regalitate: Un nume **HORUS** "zeul șoim", un nume de protecție **NEBTI** "două doamne", un nume **ȘOIMUL DE AUR** al bogăției, un nume **PRENOMEN** "Regele Egiptului de Sus și de Jos" și un nume de naștere **NOMEN** "Fiul lui Ra", care uneori era modificat. În cazul lui **AmenMeses**, ca în cazul oricărui faraon, el ar fi fost prezentat ambasadorilor străini și altor vizitatori regali cu toate numele sale regale titulare ca :

"*Taur* *puternic* *iubit de* ***Maat*** *care face ca cele Două Ținuturi să dăinuie, Domn al Sed-Festivalelor ca* ***Tjatjenen****,* *Marele* *miracol din Karnak,* *Marea* *forță care face Teba mare pentru cel care l-a creat,* *Recunoscut* *ca Ra, ales al lui Ra,* *Născut din Amun* *Conducător divin al Tebei!*".

Aceste cuvinte erau mai mult decât un simplu "TITLU" al faraonului, deoarece ele descriau în detaliu ce reprezenta el. Ele au dat sens și înțelegere poporului despre faraon! Același lucru se poate spune și despre Tetragrammatonul sacru, în sensul că YHWH ar putea fi doar un acronim, un suport pentru un nume mai profund. De exemplu, în textele egiptene citim **L.P.H.** după ce este menționat numele faraonului. A fost nevoie de mult timp pentru ca egiptologii să-și dea seama că cele trei hieroglife pentru **L.P.H.** reprezentate de "**Ankh**", "sceptru" și "**pilonul djed**":

însemnau "**Viață, Prosperitate, Sănătate și Stabilitate!**". Astfel, secole mai târziu, când masoreții, scribii biblici germani, spanioli și englezi au decis să adauge sunete de vocale și litere pentru a se apropia poate de un nume propriu, înlocuind Tetragrammatonul cu cuvântul ADONAI sau DOMNUL sau TATĂL, aceste cuvinte sunt pur și simplu un TITLU, dar NU descriu cine este Creatorul și ce reprezintă el/ea. Întoarcerea la originea Tetragrammatonului și la hieroglifele originale, care ar putea fi doar un "acronim" pentru adevăratul nume, ne poate conduce la o înțelegere mai profundă a caracteristicilor și a minții metafizice infinite a lui Dumnezeu. "**Yah**" face probabil parte din pronunția originală, deoarece apare de câteva ori în pasaje biblice precum **Isaiah** 26:4 și Psalmii 68:4. Este posibil ca așa să fie pronunțat de către *atenistul* cu cele două pene **REED** (de trestie). Când Moise a coborât de pe munte, a trebuit să folosească numele lui Dumnezeu la persoana a treia, adică "**El este....**", iar acest lucru pare să fi suferit o modificare în ebraica biblică în **HaYaH** = "a fi, a exista, a respira". Acesta este motivul pentru care istoricii biblici dezbat faptul că numele lui Dumnezeu este scris ca YHWH și nu **Ehyeh**, dar în Exodul 3:14, Dumnezeu se numește **Ehyeh** și nu **YHVH**. Acum, în Exodul 3:15, Dumnezeu îi spune lui Moise să le spună oamenilor că "*YHWH Dumnezeul părinților voștri, Dumnezeul lui Avraam... m-a trimis la voi*".

Shasu al lui Yahweh

Shasu au fost un grup etnic cunoscut de vechii egipteni, care le-au dat un nume epitet care a fost tradus de egiptologi prin "**Shasu lui Yahweh**". "**Shasu**" au fost menționați exclusiv de egipteni în textele lor, mai ales atunci când făceau liste de orașe cucerite și dușmani. **Shasu** erau cunoscuți de egipteni și de alte culturi din Levant ca fiind un clan de nomazi vorbitori de limbă semitică, care se implicau și în bătălii atunci când era nevoie. Deoarece numele provine fără îndoială de la egiptenii care le-au dat acest nume, probabil că provine din egipteanul **s³sw**, care inițial însemna

115 *"Imn mss hq3 W3st* (Amun meses heqa waset) is the transliteration of the Egyptian Hieroglyphs for *"Amunmeses Ruler of Thebes "*

"*cei care se deplasează pe jos*" sau "a *rătăci*" sau poate însemna "a jefui"[116]. **Shasu** sunt menționați pentru prima dată în timpul domniei lui Amenhotep al II-lea (1417 î.Hr. - 1389 î.Hr.)[117], care s-a lăudat că i-a capturat pe **Shasu** în nordul Siriei și lângă Mitanni. Tatăl lui Amenhotep al II-lea, Thutmose al III-lea (1468-1414 î.Hr.), a fost primul care a extins dominația Egiptului atât de departe în nord și, traversând Eufratul, i-a întâlnit probabil lângă Mitanni, dar probabil că îi cunoștea sub un alt nume. Până în prezent, acestea sunt cele mai vechi înregistrări descoperite de istorici și arheologi despre **Shasu**, dar alți istorici susțin că numele **Shasu** apare încă din anul 1500 î.Hr.[118].

"Shasu" a fost unul dintre cele șase triburi nordice cucerite, reprezentate pe carul de război al lui Thutmose al IV-lea. Hieroglifa cu trei coline indică faptul că Shasu erau un "stat național" în timpul tatălui lui Tutmose al IV-lea, Amenhotep al II-lea.

Reprezentarea unui Shasu și a unui cartuș cu inscripția "Ținutul Shasu al lui YHWAWW" sau "YaHWu" din Templul Soleb al lui Amenhotep al III-lea.

Unul dintre mai mulți prizonieri ai lui Ramses al III-lea de pe zidurile de la Medinet Habu (este un prizonier Shasu)

Shasu este menționat pentru prima dată în asociere cu zeul Yahweh sau cu un predecesor al Tetragrammatonului în timpul domniei lui Amenhotep al III-lea. Egiptenii erau conștienți de existența unui zeu pe care canaaniții și **Shasu** îl numeau "**Ya**" sau "**Yahweh**", după cum se poate observa în listele topografice Soleb și Amarah-West, însă egiptenii nu l-au inclus pe Yahweh în panteonul lor principal. Cu toate acestea, cred că Akhenaton a încercat tocmai acest lucru cu revoluția sa **Aten** sau "**Ya-ten**". Tatăl lui Akhenaton, Amenhotep al III-lea, știa cu siguranță despre zeul **Yahweh** și nu există nicio îndoială că influența lui Amenhotep al III-lea asupra acestui zeu monoteist s-a făcut prin intermediul socrului său **Yuya-Joseph**, care a fost adus în Egipt purtând cu el religia sa.

Două inscripții care provin probabil din timpul lui Amenhotep al III-lea par a fi cele mai vechi înregistrări ale Tetragrammatonului sau pre-Tetragrammatonului. Una se afla în templul Soleb, situat astăzi în Sudan, construit de Amenhotep al III-lea, iar cealaltă se află la Amarah-west, tot în Sudan, construit mai târziu de Ramses al II-lea. Ambele oferă o referință la ceea ce aproape toți istoricii sunt de acord că este:

- t3 shȝsw ya-h-wa = "**Țara lui Shasu a lui Yahweh**".

În timpul domniei faraonului egiptean Amenhotep al III-lea, acesta a păstrat teritoriile pe care tatăl și bunicul său, Tutmose al IV-lea și Amenhotep al II-lea, le subjugaseră. Fiecare dintre ținuturile teritoriale aflate sub controlul Egiptului era reprezentat pe o coloană de un prizonier de sex masculin cu mâinile legate la spate și cu numele ținutului și poporului său înscris pe un scut sub forma unui cartuș, iar **Sasu al Țării lui Iahve** era unul dintre ele.

Hieroglifele egiptene și transliterarea lor în limba engleză văzute pe una dintre coloanele de la ruinele Templului Soleb

---

116 Thomas Levy, Russell Adams, Adolfo Muniz: *"Aarchaeology and the Shasu Nomads: Recent Excavations in the Jabal Hamrat Fidan, Jordan";* Cap. 6. 2019.

117 Amenhotep al II-lea i-a succedat tatălui său Thutmose al III-lea și a domnit timp de aproape 28 de ani, până în jurul anului I Akhet (-1388) = cca. august 1389 î.Hr. Amenhotep al II-lea a avut două date de aderare: Prima dată, IV Akhet 1, când a fost încoronat co-regent la împlinirea a 18 ani, provine din stela Semneh și din papirusul 10056 de la British Museum. Cea de-a doua dată de aderare a lui IV Peret 1 este dedusă din biografia lui Amenemheb, fiind situată după moartea lui Tutmose al III-lea. Coregența lui Amenhotep al II-lea de 2 ani și 4 luni cu tatăl său Tutmose al III-lea este în general acceptată de istorici. Amenhotep al II-lea a fost succedat de fiul său mai tânăr, Tutmose al IV-lea, după ceea ce pare să fi fost o perioadă inter-regate tumultuoasă.

118 Cooper, Kenneth: *"The Shasu of Palestine in the Egyptian Texts";* Evangelical Theological Society, Valley Forge, PA; 16 November 2005.

Unii istorici au spus că "**ya-h-wa-u**" este o regiune geografică de unde veneau **Shasu**, cum ar fi "*țara lui Shasu a lui Yahu*", însă dovezile existenței unui astfel de loc geografic sau a unei astfel de regiuni în timpul Noului Regat egiptean, începând cu dinastia a 18-a a Egiptului, nu susțin existența unui astfel de loc sau regiune. Avem o înregistrare a unui rege babilonian care face referire la un "*Ținut al lui Yahu*", dar acest lucru se întâmplă acum la aproximativ 500 de ani după ce Noul Regat s-a încheiat și când o parte a națiunii Israelului, sub numele de Regatul lui Iuda, încă exista.

Nabucodonosor al Babilonului face referiri la livrări de ulei și orz către străini: "*...lui **Ya'u-kinu**, regele țării lui **Yahu-du*** (de asemenea Yaudu și Yahudu)..." Deoarece numele "**Yehoyachin**" este menționat în text, este vorba, fără îndoială, de puțin înainte sau în timpul regelui Jehoiachin al lui Iuda, care a fost forțat să se predea regelui babilonian și dus în Babilon. Este vorba de această perioadă, la începutul anului 597 î.Hr. când Imperiul babilonian condus de Nabucodonosor a distrus Ierusalimul și a exilat o mare parte din poporul evreu (tribul lui Iuda) în captivitate în Babilon.

Aceste două texte din Noul Regat care fac referire la poporul **Shasu**, care trăia în "Țara lui Shasu a lui Yahweh", indică faptul că aceștia erau fie evrei, fie dintr-un clan subordonat evreilor - israeliții. Cu toate acestea, acești israeliți trebuie să fi luptat împotriva Egiptului în timpul faimoasei bătălii din Anul 5 a lui Merenptah împotriva diferitelor țări și a unui Popor pe care el l-a numit "israeliți", deoarece în Scena 8 din relieful bătăliei canaanite a faraonului Merenptah de la Templul Karnak, "*captivii Shasu*" sunt reprezentați separat de acele rase străine de popoare inamice pe care faraonul Merenptah le-a numit "**Yasriar**" = "israeliți". Aceasta este prima și cea mai veche referire la un popor numit israelit în afara Bibliei. Astfel, Merenptah îi prezintă deci pe israeliți ca fiind un set de popoare diferit de cel al lui Shasu. O diferență suplimentară prezentată de Merenptah este reprezentată de îmbrăcămintea pe care o poartă cele două grupuri.

Noul Regat al Egiptului a început cu dinastia a 18-a, când conducătorii străini **Hyksos** au fost înfrânți și alungați din Egipt. Epoca Noului Regat s-a încheiat odată cu moartea faraonului dinastiei a 20-a a Egiptului, Ramses al XI-lea. Aceasta a fost o epocă cuprinsă între aproximativ 1540 î.Hr. și 1070 î.Hr., o perioadă de aproximativ 470 de ani. Avem inscripții și reprezentări ale lui "Shasu" realizate de faraonii din Dinastia a XVIII-a Amenhotep al II-lea, Tutmose al IV-lea, Horemheb și de faraonii din Dinastia a XIX-a Seti I, Ramses al II-lea, Merenptah, Seti al II-lea și de faraonul din Dinastia a XX-a Ramses al III-lea (a domnit în jurul anului 185-1153). În această perioadă specială de 250 de ani, între Amenhotep al II-lea și Ramses al III-lea, știm că prizonierii de război din Canaan, Siria și Hatti au fost afișați în scene de luptă pe exteriorul zidurilor templelor de către acești faraoni care au cucerit aceste popoare de etnie Shasu după întâlnirile de luptă cu ele.

Amenhotep al II-lea se laudă pe stela sa de la Memphis cu aducerea în Egipt a "*3600 de Apiru și 15.200 de Shasu*" ca parte a prăzii sale de război, în timp ce fiul său Tutmose al IV-lea a lăsat descrieri și reprezentări detaliate ale acestor "nordici", care uneori erau numiți colectiv **'Apiru** sau **Habiru**. În timpul războiului Egiptului împotriva hitiților, faraonul Seti I "*i-a învins pe Shasu pe drumul deșertului*". Shasu trăiau în Sinai, dar începuseră să se deplaseze spre nord în Canaan, Edom și Moab, dar Seti I neutraliza această incursiune pe teritoriul egiptean pe care egiptenii îl recuceriseră în războiul lor continuu împotriva hitiților. Seti I i-a reprezentat pe acești Shasu înfrânți pe peretele de nord-est al sălii hipostyle din Templul lui Amon de la Karnak:

"*Anul 1. Rege al Egiptului de Sus și de Jos, Menmare (Seti I). Distrugerea pe care puternica sabie a faraonului, L.P.H., a făcut-o în rândul învinșilor Shasu (**s^3sw**) din cetatea Tharu până la Pe-kanan (Canaan), când maiestatea sa a mărșăluit împotriva lor ca un leu cu ochi fioroși...*, "[119].

Pe vremea fiului și succesorului lui Seti I, Ramses al II-lea ("Cel Mare"), Shasu a fost implicat în marea bătălie de la Kadesh, luptând cu hitiții. Războiul lui Ramses al II-lea împotriva lui

119 James Henry Breasted: *"Ancient Records of Egypt";* Volume III the Nineteenth Dynasty, pg. 47, University of Chicago Press, 1906.
https://archive.Org/details/BreastedJ.H.AncientRecordsEgyptA115Volsl906

Shasu pare să se fi concentrat în zonele înalte ale Muntelui Seir din Edom și Moab. Tratatul de pace cu hitiții din anul 21 al lui Ramses al II-lea a pus capăt definitiv războiului de peste 60 de ani dintre cele două superputeri. În timpul acelui timp de război dintre cele două superputeri, NU existau națiuni sau orașe-stat independente în Levant sau în Siria care să NU fi fost sub controlul hitiților sau al egiptenilor. Aceasta este una dintre principalele dovezi că Națiunea Israel nu exista încă. Într-o inscripție de la Templul din Abu Simbel, Ramses al II-lea susținea că a "*așezat Shasu în țara Nubiei*", dar se lăuda și că a "umplut depozitele Egiptului cu sclavi Shasu, prizonieri din Siria și Palestina!". În vremea lui Merenptah, fiul lui Ramses al II-lea, Shasu nu mai reprezintă o amenințare. Merenptah le-a permis lui Shasu să își aducă vitele din Edom în regiunea Deltei pentru pășunat "*pentru a-i ține în viață și pentru a le ține vitele în viață...*". Ei nu veneau în Egipt doar pentru ca vitele lor să pască și apoi să plece, ci acestor păstori de vite Shasu edomiți li s-a permis să vină în Egipt pentru a se stabili acolo, care era probabil la Pithom, în ținutul Succoth. Aproximativ 30 de ani mai târziu, în timpul Marelui Război împotriva popoarelor mării, Ramses al III-lea a luat prizonieri Shasu și i-a reprezentat pe zidurile de la Medinet Habu. Ei sunt din nou dușmani ai Egiptului.

Istoricul Michael Hasel a remarcat că Papirusul Harris al lui Ramses al III-lea oferă cel puțin un indiciu cu privire la structura sociopolitică a societății Shasu, precum și indicația sa cu privire la focalizarea activităților militare ale Egiptului:

"*Aceasta a inclus jefuirea surselor lor de adăpost (corturi), a bazei lor economice (proprietăți) și a sistemului lor de subzistență (creșterea animalelor...)*"[120].

Acești oameni se pare că trăiau exact așa cum sunt descriși din punct de vedere istoric evreii antici și israeliții de mai târziu ca trăind. Ei nu au construit comunități permanente și, prin urmare, călătoreau cu corturile lor pentru a fi asamblate oricând și oriunde. Capacitatea lor de a face troc cu ceea ce aveau era baza proprietății lor economice, deoarece rareori dețineau bunuri imobiliare și trăiau din animalele pe care le purtau cu ei în timp ce călătoreau dintr-un loc în altul. Astăzi vedem că Avraam este patriarhul comun al iudaismului, islamului și creștinismului. Pentru descendenții săi, acesta a fost, de asemenea, stilul de viață, tradiția și moștenirea a trei dintre cei mai importanți fii ai lui Avraam: **Ismael, ISAAC'** și **Midian**.

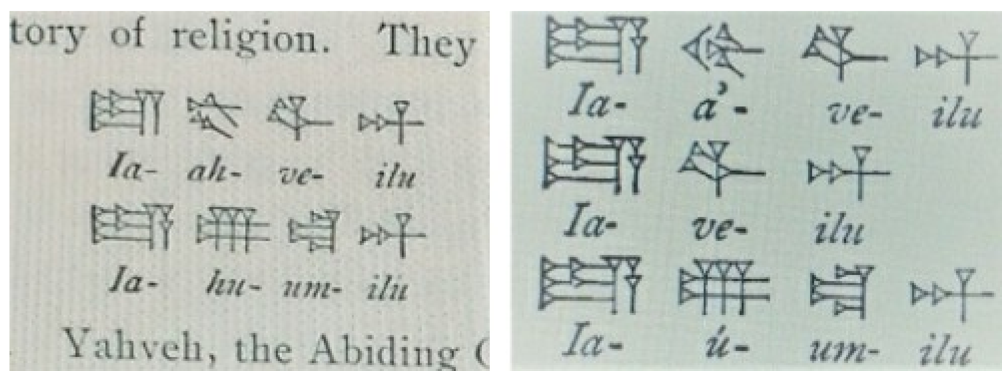
A fost numele lui Yahveh văzut pentru prima dată în Babilon?

Nu este o surpriză să constatăm că numele de **Yah**, un posibil precursor al lui **YHWH**, a fost întâlnit în Egipt încă din timpul domniei lui Amenhotep al III-lea. Cu toate acestea, ceea ce ar putea fi și mai surprinzător ar fi ceea ce a descoperit asiriologul Friedrich Delitzsch din secolul al XIX-lea. În lucrarea sa "*Babel și Biblia*". Delitzsch prezintă trei tăblițe antice scrise în cuneiforme, fiecare cu un nume despre care a propus că ar conține elementele Tetragrammatonului, scrise departe de Egipt și mult mai devreme de epoca celei de-a 18-a dinastii egiptene. Tăblițele sunt din timpul domniei regelui Hammurabi (a domnit între 1792-1750 î.Hr.), iar tatăl său, **Sin-muballit**.

Hammurabi, a fost al șaselea conducător al dinastiei amorite din Babilon. El este cel mai cunoscut pentru "*Codul Hammurabi*", un set de legi ca model pentru stabilirea justiției în orașele-stat din Mesopotamia. Textul tabelului pe care Delitzsch l-a examinat era scris în dialectul vechi babilonian al akkadienei. Suntem familiarizați cu numele biblic al lui Dumnezeu ca fiind "**El**" și cu mai multe nume biblice, precum "Elijah/**Ilie**" și "**Elisei**", care conțin "**El**", dar în ținuturile semitice anterioare acesta era vocalizat și scris ca "**Ilu**", ceea ce poate fi văzut în multe nume semitice din Ugarit și Siria scrise în *Scrisorile Amarna* din timpul domniei lui Akhenaton și Nefertiti. Aici,

120 Michael G. Hasel: *"Domination and Resistance: Egyptian Military Activity in the Southern Levant, ca. 1300-1185 B.C.";* (Leiden: E. J. Brill, 1998): 120. Hasel"s references are to: A. H. Gardiner, *"The Ancient Military Road Between Egypt and Palestine,"* Journal of Egyptian Archaeology 6 (1920): 100, și R. O. Faulkner, *"The Wars of Sethos I,"* Journal of Egyptian Archaeology 33 (1947): 35

Delitzsch a tradus două nume - "**Ia-ah-ve-ilu**" și "**Ia-hu-um-ilu**" ca "**Yahveh este Dumnezeu**"[121]:

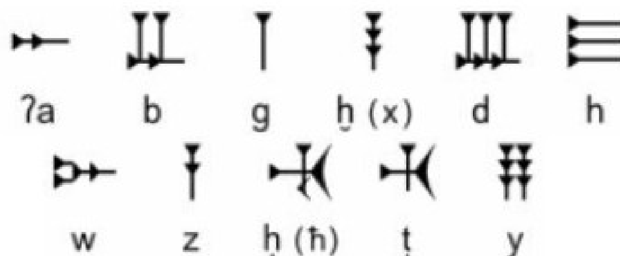

Traducătorii de mai târziu au găsit un nume suplimentar "**Ia-ve-ilu**" și au văzut pronunția traducerii lui Delitzsch a celor două nume un pic diferită[122].

William Moran a tradus ceva asemănător în Scrisoarea EA 147 de la Amarna, când regele Abi-Milku, prinț al Tyrului, strigă "**ia-a-ia-ia!!!**" în semn de bucurie și aprobare atunci când Faraon îi spune că trimite trupe în Tyr pentru a apăra orașul. Dacă acesta este un scenariu real al unei forme anterioare a Tetragrammatonului, modul în care a ajuns în Egipt și existența sa cu mult înainte de Exod necesită cercetări suplimentare.

Alfabetul Ugarit - un alfabet de tranziție între akkadiană și feniciană

O altă întrebare pe care și-o pun lingviștii este "*ce influență a avut alfabetul Ugarit asupra alfabetului fenician?*". În timpul Epocii *Scrisorilor de la Amarna*, atât Ugarit, cât și Fenicia îi scriau faraonului în această scriere cuneiformă akkadiană ca limbă internațională. Odată cu descoperirea textelor antice găsite la Ugarit - Ras Shamra modernă, știm că sistemul din Ugarit era în stilul sistemului cuneiform akkadian de cuie inscripționat în argilă, care fusese folosit timp de secole ca limbă diplomatică a națiunilor din jur. Scrisul ugaritic a fost un scris de scurtă durată, folosit între aproximativ 1300 și 1190 î.Hr.[123] Acest lucru ar coincide cu o perioadă cuprinsă între sfârșitul celei de-a 18-a dinastii și sfârșitul celei de-a 19-a dinastii din Egipt, când Ugarit a fost distrus de popoarele mării. Numele găsite în text indică faptul că aceștia erau *amoriți*. Regiunea din antichitate se numea **Amurru**, iar originea lor străveche ar fi putut fi din Babilon sau din ținuturile de la vest de Eufrat. Abecedarul ugaritic este format din 27 de simboluri consonante ale alfabetului, plus alte trei caractere la sfârșit. Ei citesc și scriu de la stânga la dreapta. Urmează ordinea obișnuită pentru alfabetele semitice nord-vestice apărute mai târziu, care aveau 22 de litere, dar scrise în sens opus față de *ugaritic*. Mai jos sunt primele unsprezece litere ale alfabetului Ugarit în care am putea găsi literele Tetragrammatonului:

121 Dr. Friedrich Delitzsch: *"Babel and Bible: two lectures on The Significance of Assyriological Research for Religion", de la* pg. 62, Univ. of Berlin, tradus din germană de Thomas J. McCormack și W.H. Carruth; Chicago Open Court publishing, 1903. https://archive.org/details/babelbibIe1903deli

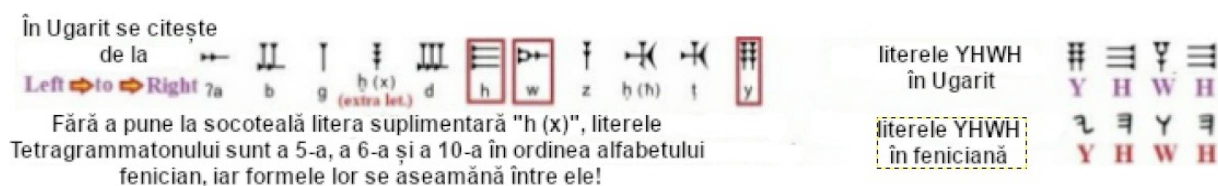
122 Joseph P. Farrcll: "Genes, Giants, Monsters and Men"; de la pag. 21, Feral House publishing. Federal Way, Washington, 2010.

123 Roger D. Woodard: *"The Ancient Languages of Syria-Palestine and Arabia",* pg.5, Cambridge University Press, 2008.

Observați că ordinea literelor este exact aceeași în ceea ce privește sunetul și numele ca și în cazul literelor feniciene, cu excepția unei litere în plus "**h (x)**" introdusă în poziția a patra. Ceea ce este interesant este că literele Tetragrammatonului din cuneiformele Ugarit, atunci când sunt răsturnate, seamănă într-adevăr cu literele Tetragrammatonului feniciene. Ce înseamnă acest lucru?

Trebuie să existe o anumită influență de la una la alta, dar care dintre ele a influențat-o mai întâi pe cealaltă? Ar fi greu de crezut că ambele au evoluat independent. Ar fi logic să presupunem că influența alfabetică din Ugarit a fost prima, deoarece forma lor de scriere cuneiformă este mai veche decât cea feniciană. Cu toate acestea, deoarece alfabetul Ugarit are cinci semne de adăugare (**h, s, d, z** și **g**) în poziții aparent aleatorii în aceeași ordine ca și alfabetul fenician, Woodard sugerează că Ugarit a venit mai târziu, deoarece limba lor conținea mai multe sunete consonantice decât cea feniciană. Tăblițele de lut din Ugarit arată că acest alfabet consonantic cuneiform a fost folosit încă din timpul domniei regelui Ugarit Amistamru II (cca. 1274- 1240 î.Hr.), deoarece numele său este atestat pe tăblițele cuneiforme alfabetice ugarite, dar nu și al celor doi regi care au domnit înaintea lui - Niqmapa (1324- 1274 î.Hr.) și 'Arhalbu (1330- 1274 î.Hr.). Vor fi necesare mai multe cercetări în acest sens pentru a afla dacă trebuie să căutăm acolo pentru a găsi indiciul unde și cum a supraviețuit Tetragrammatonul din timpul Exodului până la momentul primei scrieri în feniciană.

Răspunsul ar putea fi cuneiformele akkadiene. Această posibilă revelație poate fi veriga lipsă, piesa lipsă din puzzle, cu privire la locul unde a ajuns Tetragrammatonul și la modul în care a fost scris în secolele necunoscute după ce a părăsit Egiptul.

Tetragrammatonul "YHWH" din ebraică este un descendent al Tetragrammatonului aramaic, care a fost un descendent al Tetragrammatonului fenician/palo-ebraic, care a fost descendent al hieroglifelor egiptene. Atunci când Moise a părăsit Egiptul și apoi Muntele Sinai cu tablele de piatră, fără îndoială că acestea au fost scrise în limba egipteană nativă, care trebuia să fie cea mai comună limbă vorbită de toate aceste grupuri diferite care călătoreau cu el din Egipt. Mulți ar vrea să creadă că "ebraica" era limba vorbită de Moise, de israeliți, de evrei și de Dumnezeu în timpul Exodului, dar acest lucru nu se potrivește cu ceea ce era cultura multietnică și cu modul în care figura regală egipteană Moise trebuie să fi vorbit și comunicat cu masele de oameni în egipteană.

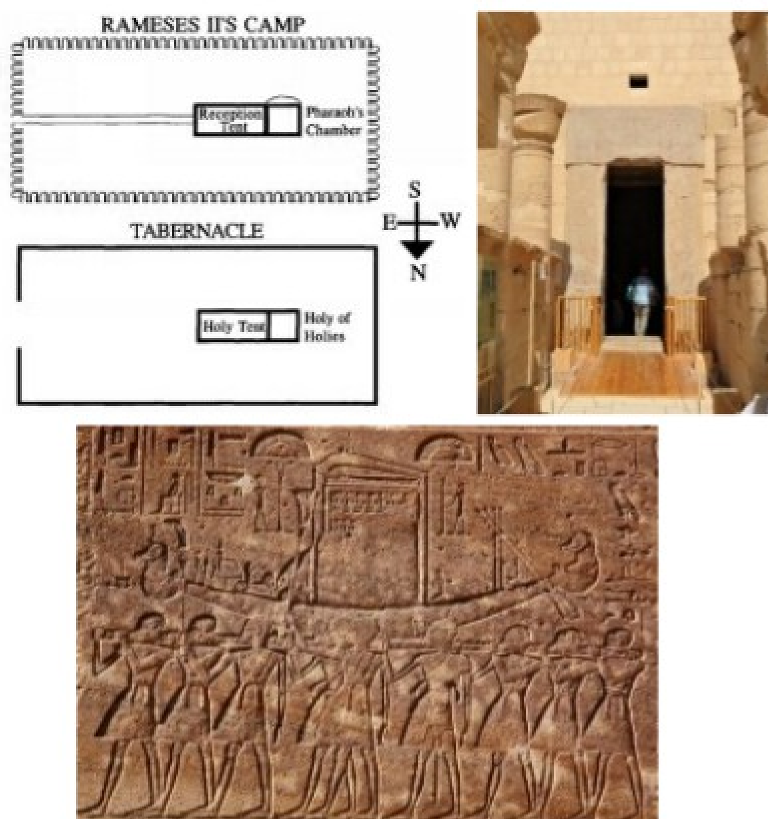
Faptul că nu s-au găsit artefacte sau dovezi de "Paleo-Ebraică" ca scriere scrisă înainte de cca. secolul al X-lea î.Hr. (piatra Zayit și calendarul Gezer), fie direct după data anterioară de 1446 î.Hr. fie până la data propusă mai târziu, de cca. 1206 î.Hr. pentru Exodul evreiesc/israelit, este un alt motiv pentru care, pentru prezent, nu ar fi putut fi "ebraică". Avem documente mult mai târzii în aramaică, ebraică, samariteană și greacă în care s-a păstrat Tetragrammatonul în alfabetul fenician, iar acest alfabet pare să fie cel mai vechi indiciu pe care îl avem pentru a găsi mai multe răspunsuri.

Pronunția și scrierea în limba originală s-au pierdut de mult timp și au încetat să mai fie vorbite cu voce tare în secolul al III-lea î.Hr. sau mai devreme. Iudaismul rabinic învață că este interzis ca acest nume să fie rostit de oricine, cu excepția Marelui Preot în timp ce se află în interiorul Sfintei Sfintelor. Acesta este locul în care era păstrat cel mai sfânt dintre toate artefactele - Chivotul Legământului. Acesta este un ritual preluat direct din Egipt, când Marele Preot îndeplinea același ritual în interiorul Sfintei Sfintelor pentru fiecare dintre zeii egipteni care aveau propriul lor Chivot individual, care este tradus de egiptologi prin "*Barcă*" sau "*Cort*". Michael Homan arată asemănări puternice între corturile de război ale lui Ramses al II-lea și cel al Cortului Sfânt al israeliților, unde măsurile fiecăruia sunt practic exacte, la fel ca și amplasarea Sfintei Sfintelor[124]. Aceasta este o cunoaștere dincolo de cea a sclavilor și a fermierilor. Ei trebuiau să învețe aceste

124 Michael M Homan: *"To Your Tents, O Israel!",* pg. 112, Brill Publisher, Netherlands, July 2002.

modele de la cea a unui meșter regal și a unui lider care putea acționa ca profesor. O astfel de clădire comandată de faraonul Hatshepsut a fost marele Templu Mortuar de la Deir el-Bahri, cu "*Templul Djeser-Djeseru*" sau "Sfânta Sfintelor" servind ca piesă centrală principală a templului. Acesta era dedicat zeului Amun.

"*În interiorul Sălii Cortului, unde era păstrat Cortul sacru sau "Chivotul" zeului, se afla o replică a Cortului sacru a lui Amon, care se odihnea în mijlocul Sălii Cortului, iar pe pereți erau reprezentate scene care înfățișau cortul procesional a lui Amon în care statuia zeului era adusă la Deir el-Bahari în timpul Sărbătorii Văii*"[125].

Stânga: *Comparația făcută de Homan între cortul militar al lui Ramses al II-lea, reprezentat la Abu Simbel, și Tabernacolul israelit de mai târziu. Ambele intrări sunt orientate spre răsăritul soarelui la est și ambele au o lungime de două ori mai mare decât lățimea lor.*

Centru: *Intrarea în Templul Sfintei Sfintelor lui Hatshepsut din Deir el-Bahri, lângă Luxor, Egipt.*

Dreapta: *Procesiunea divină a Cortului lui Amun-Ra din Capela Roșie a lui Hatshepsut. Din proiectul Hypostyle Hall de la Univ. din Memphis.*

Fotografie de R. Jacquet

Originile egiptene ale literelor Tetragrammatonului

Numele sacru al lui Dumnezeu dat lui Moise a provenit inițial din Egipt și a fost foarte probabil scris de Moise pe tăblițe de piatră în hieroglife egiptene sau în hieratică. Acest Nume Sacru revelat lui Moise, consemnat în Exodul 3:14, a fost tradus în limba ebraică prin "**ehyeh-asher-ehyeh**" și "EU SUNT CEL CE SUNT" în limba română. Literele Tetragrammatonului ebraic **יהוה**

125 Text preluat din ghidul vizitatorului: "Sanctuarul principal al lui Amun-Re" - Sala Cortului", în afara Sfintei Sfintelor din Complexul Templului Mortuar al lui Hatșepsut de lângă Luxor, Egipt, în timpul vizitei autorului în Egipt în 2018.

sunt transliterate în continuare ca "**yod-heh-vav-heh**" (YHVH sau YHWH), Numele și simbolurile pentru acest nume trebuie să fi provenit din egipteană. Dovada este că aceste patru litere din ebraică și numele ele sunt și astăzi aceleași în egipteană. Deoarece limba pe care Moise o vorbea, la fel ca și israeliții și evreii care au fost exilați din Egipt, era fără îndoială în egipteană, aceasta trebuie să fie limba originală a Tetragrammatonului înainte de a fi tradusă în feniciană/paleo-ebraică, apoi în aramaică și apoi în ebraica modernă. Deoarece există cel puțin trei sute de ani între ceea ce știm că exista în hieroglifele egiptene din vremea lui Moise și cea mai veche scriere supraviețuitoare a Tetragrammatonului, observată în scrierea paleo-ebraică/feniciană, ar fi putut foarte bine să existe și trebuie să fi existat o "limbă și o scriere de tranziție" între egipteană și feniciană/paleo-ebraică. Din moment ce Moise și mulțimea care a călătorit cu el se aflau în Peninsula Sinai, poate că a fost vorba de "proto-sinaitică" în care a fost scris. Dacă a fost scrisă în egipteană, ar fi nevoie de o relatare și mai detaliată cu privire la specificul lingvistic egiptean care era vorbit la acea vreme, deoarece textele egiptene sunt împărțite în patru categorii de bază: Texte teologice, literare, oficiale și cotidiene. De exemplu, în cadrul temporal tradițional, dar eronat, al datei Exodului din 1446 î.Hr. ne aflăm la începutul celei de-a 18-a dinastii, unde textele teologice erau scrise în "egipteană medie", în timp ce inscripțiile oficiale și textele literare erau scrise în "egipteană medie târzie", iar textele cotidiene erau scrise în "egipteană medio-tardivă". Sfârșitul celei de-a 19-a dinastii, care s-a încheiat în jurul anului 1188 î.Hr. este perioada pe care o propun cu tărie pentru un exod israelit/evreu din Egipt în timpul ultimilor 20 de ani ai dinastiei și pentru prăbușirea Epocii Bronzului care a urmat. Chiar înainte de sfârșitul celei de-a 19-a dinastii egiptene, vedem în această perioadă texte teologice scrise acum în "egipteană medie târzie", inscripții oficiale scrise în "egipteană medio-tardivă" și atât texte literare, cât și texte cotidiene scrise în "egipteană târzie"[126]. 240 de ani separă aceste diferențe de stiluri, ceea ce reprezintă jumătate din perioada propusă pentru Exodul de 480 de ani, așa cum se menționează în Cartea Regilor. Acesta ar fi un indiciu important cu privire la epoca în care au fost scrise "textele originale ale lui Moise", dar, la fel ca și în cazul proto-sinaiticului pre-paleo-ebraicului în care au fost transferate, nu avem niciuna dintre ele. Poate că arheologia va găsi unul sau ambele texte înrudite pentru a clarifica perioada de timp a "textelor lui Moise".

O comparație între literele ebraice ale Tetragrammatonului și echivalentul lor hieroglific egiptean

Cele patru litere ebraice ale Tetragrammatonului sunt bine cunoscute sub forma **יהוה**, dar cum scrierea și citirea în ebraică se face de la dreapta la stânga, dacă inversăm literele, vom citi astfel: **י** (yod) - **ה** (heh) - **ו** (vav) - **ה** (heh). **Heh** se repetă, astfel încât există de fapt trei litere diferite. Cele patru "litere" ebraice sunt foarte apropiate și aproape exacte de simbolurile hieroglifice egiptene și de sunetele următoare:

YOD:

În alfabetul egiptean antic, trestia (Reed) înflorită

care semăna aproape exact cu "*Pana **Maat** a adevărului și armoniei*"

126 Kathryn A. Bard, Steven Blake Shubert: *"Encyclopedia of the Archaeology of Ancient Egypt",* Routledge, 1999, (p. 325).

și se numea **yodh**, având sunetul echivalent cu "**I**" sau "**Y**". Am evidențiat și subliniat cu roșu partea din definiția acestei litere, pentru că acesta este un indiciu despre motivul pentru care Tetragrammatonul era format din litere care aveau sunete slabe sau mute și care ar fi făcut ca literele și cuvintele pe care le compuneau să fie "nepronunțabile".

" *numită **yodh**. Inițial un stop, a avut tendința de a suna mai mult ca un **y**. **Un sunet slab, adesea nu se scrie**"*[127].

Două pene de trestie (Reed) (sau pene Ma'at sau trestii înflorite) sau scrise ca \\ aveau sunetul "**Ya**" sau acționau ca ceea ce cred că era un determinant pentru un zeu egiptean adoptat. Dovada acestui lucru poate fi văzută în următoarele exemple de nume "**Ya**" și în numeroase alte nume în care penele duble Reed sunt rare sau NICIODATĂ TRADUSE de egiptologi!

*Pana Reed este proeminentă ca o "Pană dublă" cu numele "Israel" pe "Stelele Israel" ale lui MerenPtah și în TOATE numele "**Ya**" ale lui **Yuya** și ale urmașilor săi! În numele "Ya" fără Pană dublă Reed, se folosesc vocale*.

<u>HEH</u>:

Litera alfabetului hieroglific egiptean pentru sunetul "h" este

"***h** emfatic făcut în gât... **h** respirator pronunțat în gât*"[128].

Zeul antropomorfic **Heh** era reprezentat hieroglific prin hieroglifa *om îngenuncheat* ca în "*Ave/Salutare Celui Etern*"

și această literă din alfabet este numită după el.

În cazul în care **Heh** nu a fost redat artistic pentru a reprezenta sunetul "**h**", atunci simbolul egiptean pentru sunetul "**h**" al literei alfabetului, numit "**Heh**", este simbolizat de un **fitil de in**, dar mai cunoscut sub numele de frânghie răsucită:

Forma mai scurtă de scriere a numelui **Heh** în hieroglife erau sub forma a două frânghii răsucite:

ca "**HH**" pentru numele zeului egiptean "**Heh**" sau ca **HH** cu soarele în mijloc

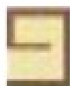
127 Collier & Manley, 1998, pag. 127.
128 Manley, 2012. Pag. 3 și 127.

iar atunci când aceleași două frânghii răsucite înconjoară soarele în hieroglife, are semnificația de "**Infinit**", principala caracteristică a zeului **Heh**. Un alt simbol egiptean pentru sunetul literei alfabetului "**h**" era adăpostul de trestie:

care simboliza, de asemenea, "Proprietatea" sau "casa". Rotit la 90 de grade și răsturnat pe orizontală:

acesta a devenit mai târziu litera alfabetului fenician "**bet**" pentru "casă".

<u>WAW</u>:

Simbolul egiptean pentru acest sunet este agreat de egiptologi că a fost fie **W**, fie **U**, simbolizat printr-un pui de găină:

și un cârlig încolăcit, probabil pentru a semăna cu un embrion de pui:

"**W** 1 2 numit **waw**. Ca și **w** din **wet**. **Un sunet slab, adesea nu este scris**".

"**Consoanele și sunt adesea omise în scriere, cu excepția începutului cuvintelor**"[129].

În ceea ce privește sunetul care definește această literă egipteană "**waw**", avem din nou o definiție similară cu cea a lui **yod**, care era reprezentat ca un sunet slab și adesea nu era scris în egipteană. Sunetul "**w**" al lui **waw** este "**w3s**", ca în "**was**".

"w3s" a avut de asemenea semnificația de = "**Putere, dominație**" ca în "*a fost sceptru*"

simbolul pentru "**Conducător**", "**Autoritate**" și "**Putere divină**".

Faraonul din Noul Regat conducea de la Teba (nume grecesc) pe care egiptenii îl numeau "**waset**" și de aceea faraonul deținea titlul de "**Heka waset**" = *Conducătorul Tebei*. Simbolul pentru **waset** avea sceptrul combinat cu o pană adăugată în partea superioară. Echivalentul hieratic egiptean și hieroglifa mai frecvent folosită pentru sunetul **w** sau **u** era spirala :

Atât puiul, cât și spirala erau modalități folosite pentru a indica forma de plural a unui cuvânt. Un alt simbol hieratic pentru puiul de găină era :

și se pare că acesta a fost simbolul adoptat de scrierea feniciană pentru litera **waw** = = cârlig.

129 Collier & Manley, *"How to Read Egyptian"*, pag. 8 și pag. 127. 1998.

Cu o pană **Ma'at** cu aspect similar având semnificația de "Adevăr"; cu **inul răsucit** interschimbabil și semnele zeului **Heh** însemnând "*Infinit*", adică "*Veșnic*", "*Etern*", și **puiul de găină** reprezentând probabil grafia pentru **wst** = "Conducător" sau "etern", unele posibile echivalente originale ale Tetragrammatonului egiptean ar fi putut fi astfel: **yodh-heh-waw(s)-heh**:

- sau -

ca în

"**CONDUCĂTORUL ETERN al ADEVĂRULUI PENTRU TOATĂ ETERNITATEA!**".

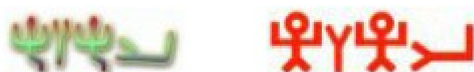
sau (același înțeles, dar cu "**waset**" adăugat)

"**yodh-heh-w(st)-heh**"

"**CONDUCĂTORUL ETERN AL ADEVĂRULUI și AL PUTERII DIVINE PENTRU VEȘNICIE!**"

Există multe speculații în scrierile și cercetările autorilor de pe internet care vor să susțină că artefactele pe care este inscripționat Tetragrammatonul provin dintr-o perioadă mai veche, anterioară Epocii Fierului, care a început în jurul anului 1150 î.Hr. Cu toate acestea, cercetările mele au văzut doar dovezi ale prefixului sau ale numelui prescurtat "**Ya**", al Tetragrammatonului înainte de această perioadă. Acesta poate fi văzut în nume de la începutul dinastiei a 18-a, dar explodează cu adevărat după ce Iosif intră în Egipt și devine oficial de curte și guvernator al faraonului Tutmose al IV-lea, luând în același timp numele egiptean de **YuYa**. În ciuda afirmațiilor editorilor de pe internet, până în prezent nu s-a găsit nicio dovadă de inscripții pe papirus, piatră sau altă formă de comemorare a numelui sacru sub forma Tetragrammatonului pe care cineva să o fi găsit până acum din epoca de bronz de dinainte de 1150 î.Hr. Multe dintre pictogramele Tetragrammatonului afișate, cum ar fi cele de mai jos, sunt creații contemporane de opere de artă și producții de fonturi.

Litera pictogramei pentru "Iată"

face parte dintr-un font al alfabetului paleo-ebraic antic creat de artiști contemporani[130]. Cu toate acestea, deși frumos, nu s-au găsit artefacte antice cu această diagramă exactă reprezentând Tetragrammatonul.

Redarea lui "**Heh**"

este întâlnită adesea în inscripțiile proto-sinaitice antice, dar întotdeauna singur și nu ca parte a unei inscripții cu 4 litere (tetragrammaton). Ulterior, a fost întors la 90 de grade în alfabetul proto-canaanit/fenician pentru a deveni:

130 Puteți descărca o copie a acestui font și a altor fonturi antice de pe site-ul Ancient Hebrew al lui Jeff Benner: https://www.ancient-hebrew.org/fonts/.

După cum am observat deja și am ilustrat vizual, această literă provine direct din hieroglifa egipteană pentru "**Heh**"

și din numărul egiptean pentru "Milioane", care a păstrat numele și pronunția literei până în prezent.

Hieroglife hieratice Pictograme, Un mod mai rapid de a scrie pentru comercianții fenicieni din Byblos și lucrătorii din Sinai!

Byblos a fost un centru comercianl important cu egiptenii și a adoptat o parte din scrierea egipteană în timpul primei perioade intermediare a Egiptului, între "Vechiul Regat" și "Regatul de Mijloc". Este evident că multe dintre semnele folosite în silabarul Byblos au fost împrumutate din semnele hieratice din Vechiul Regat.

Această formă de scriere hieratică egipteană este, în mod evident, prima dovadă a scrierii orizontale de la dreapta la stânga și nu numai stilul și forma multora dintre hieroglifele hieratice folosite mai târziu de canaaniți și fenicieni pentru a-și dezvolta alfabetul, ci și direcția de scriere a cuvintelor urma să fie, de asemenea, imitată.

Unii istorici acordă creditul dezvoltării alfabetului antic canaaniților, iar alții îl atribuie fenicienilor. Nu cred că acest argument are o importanță reală, deoarece înțelegerea noastră actuală a celor două teritorii diferite nu este aceeași cu cea din antichitate. Astăzi avem granițe mai bine definite decât aveau anticii. Canaan este un termen antic pentru o regiune vastă care ar fi cuprins Israelul de astăzi, Libanul, teritoriile palestiniene, o parte din Iordania și o parte din Siria. Frontierele actuale ale Libanului ar fi cuprins marile orașe feniciene Tripoli, Byblos, Sidon, Tyr, Acco și Dor, dar, din moment ce marile orașe feniciene Acco și Dor se află acum în regiunea de nord a Israelului modern, și din moment ce fenicienii se numeau pe ei înșiși Kana'anim = canaaniți, nu poate exista decât o singură concluzie - Fenicia antică, ca națiune sau teritoriu, făcea parte din Canaan, iar sistemul lor de scriere s-ar fi răspândit de-a lungul coastei din Egipt până la orașele lor fortăreață de pe coasta de nord a Canaanului. Așadar, canaanit = fenician în geografia antică!

Strămoșul comun al tuturor sistemelor de scriere alfabetică existente în prezent este așa-numita scriere proto-canaanită, care a fost introdusă de canaaniți, probabil sub inspirația semnelor hieroglifice uniconsonantice egiptene, în prima jumătate a celui de-al doilea mileniu î.Hr. ...Inovația revoluționară de a reduce numărul de semne a fost făcută de canaaniți în cca. 1700 î.e.n. Scrierea alfabetică inventată în Canaan a fost o scriere ***acrofonică pictografică****: astfel, imaginile "casă", "palma mâinii" și "apă", de exemplu, nu reprezentau cuvintele canaanite respective,* ***bet*****,** ***kaf*** *și* ***mem****, ci desemnau prima consoană din fiecare cuvânt:* ***b*****,** ***k*****,** ***m****. Numărul acestor pictograme a fost, probabil, de 27. În secolul al XIII-lea î.Hr. semnele proto-canaanite au fost reduse la 22, dar concepția pictografică permitea încă flexibilitatea posturilor și a scrierii în orice direcție: de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, în coloane verticale și chiar în boticuri orizontale sau verticale. Scrierea verticală a dispărut în jurul anului 1100 î.e.n.*[131]

Vom începe acum să analizăm scrierea culturilor canaanite-feniciene, pe măsură ce acestea au adoptat hieroglifele egiptene la sunetele propriei limbi canaanite. Orașul-stat fenician Gubla, numit mai târziu de greci "Byblos", a fost cel care a început această adopție, iar străinii semiți care lucrau pentru Egipt în Peninsula Sinai au fost cei care au răspândit-o acolo și în regiunile din jur.

---

131 Joseph Naveh: *"The Origin of the Creek Alphabet",* in: de Kerckhove D., Lumsden C.J. (eds) *"The Alphabet and he Brain".* Springer, Berlin, Heidelberg, 1988.

Precursori ai Tetragrammatonului timpuriu
litere din Silabarul din Byblos

	= "**Ya**" - "Yahidu" - " Unit/reunut/solidar"
	= "**Hi**" = "Hillulu" = "Laudă", " Bucurie",
	= "**Wa**" = "Wawu" = "cârlig"

Și cele din Sinai

mâinile de laudă către zeul eternității **Heh**	puiul de găină hieratic a devenit un **wawu** = "cârlig"

ḥ h h	cu expresii diferite în Sinai	w y

Capitolul 5

Silabarul din Byblos și scrierea sinaitică

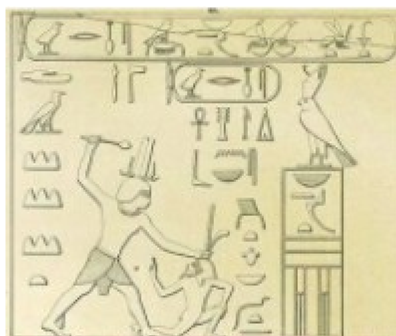
Scrieri de tranziție între hieroglifele egiptene și cel mai vechi alfabet al nostru

Dacă ar trebui să acordăm unui grup etnic distinct de oameni meritul de a fi mama alfabetului nostru modern, acesta ar fi fenicienii. Să aruncăm o privire la prima încercare de a crea un nou alfabet de scriere pornind de la hieroglifele egiptene. Primele scrieri care cuprind precursorii alfabetului nostru care au fost găsite astăzi au supraviețuit pe statui și ziduri situate în Peninsula Sinai și în interiorul Egiptului propriu-zis la vest de Luxor. Aceste inscripții sunt anterioare alfabetului și scrierii feniciene cu cel puțin 500 de ani, dar probabil cu mai mult. Aceste inscripții nu conțin Tetragrammatonul, dar ne oferă indicii despre modul în care a fost dezvoltat alfabetul fenician, care includea literele Tetragrammatonului. Vom examina următoarele artefacte cunoscute după numele inscripțiilor lor:

- Silabarul **Byblos**
    - o Stele "**L**"
- Inscripția **Wadi el-Hol**
- Inscripțiile **Serabit el-Khadim**
    - o Inscripția proto-sinaitică "**L'Ba'alat**" #346
    - o Inscripția proto-sinaitică "**MeSha**" pe piatră 361
    - o Inscripția proto-sinaitică pe piatră #349
- Sarcofagul **Ahira**

Silabarul din Byblos și Stelele "L" din Byblos

Artefactele din Vechiul Regat al Egiptului, din timpul epocii piramidelor faraonului Snefuru, oferă dovezi ale unei tradiții neîntrerupte de alfabetizare în Canaan, care a durat de la începutul Regatului Mijlociu până în Noul Regat. Este posibil să fi existat alfabetizare în Canaan încă din timpul Vechiului Regat al Egiptului. Din timpul domniei faraonului Snefuru, avem un artefact înregistrat despre sosirea a 40 de încărcături de lemn din Byblos, astfel încât cele două culturi trebuie să fi avut un sistem de comunicare prin scriere în mai multe limbi până la acea vreme.

Interpretarea lui Karl Richard Lepsius
"Sinai Rock Table"' a lui Sneferu lovind un libian sau un asiatic.

Două reliefuri ale lui Snefuru atestă prezența sa la minele de turcoaz din Wadi Maghareh (Valea Peșterilor) din Penisula Sinai. Sneferu este înfățișat lovind un libian sau un asiatic. Domnia lui Sneferu, primul rege al celei de-a patra dinastii egiptene, este considerată de majoritatea cercetătorilor ca fiind o domnie de 27 (+/- 3) ani, între anii 2600 și 2570 î.Hr. Lui i se atribuie

meritul de a fi construit trei piramide (Red, Bent și Meidum). Se pare că Byblos și Egiptul au avut o legătură istorică mult mai lungă între ele decât se credea până acum și că dominația Egiptului asupra Canaanului ar fi putut fi, de asemenea, mai timpurie decât se credea. Egiptul nu avea lemn nativ, dar avea nevoie de lemn pentru numeroasele ambarcațiuni pe care dorea să le construiască împreună cu marile sale proiecte de construcție, iar Libanul poseda cel mai bun lemn de cedru cunoscut. Astfel, orașul port de pe coasta libaneză Byblos (nume grecesc) - Gubla (nume fenician) - Gebal (nume biblic) era important pentru comerțul egiptean. **Hathor** a fost cunoscută ca "Doamna din Gubla" din acea vreme și este numită în aproape toate scrisorile trimise din Gubla către Faraon în *Scrisorile de la Amarna* # 68 - 140. Un relief din piatră găsit la Byblos, aflat în prezent în Muzeul Național din Beirut, conține textul hieroglific "*Domnul din Byblos, iubit de Hathor*". Relieful de piatră pare să arate fie faraonul, fie o altă figură regală așezată alături de Hathor, iar *Domnul din Byblos* îngenuncheat în fața lor. Se estimează că datează din perioada cca. 2800 - 2100 î.Hr. Neferhotep I din dinastia a XIII-a a Egiptului este unul dintre puținii faraoni cărora li s-au păstrat unele dintre activitățile sale din Byblos[132].

Deși multe dintre semnele din Byblos au fost împrumutate din formele hieroglifice și hieratice ale egipteanului, majoritatea simbolurilor sunt inovații locale din Byblian. Scrisul hieratic cursiv inventat de preoții egipteni a fost o formă mult mai ușor de învățat și de scris pentru scribii din Byblos decât hieroglifele mai artistice, dar care necesitau mult timp. În general, cercetătorii au privit spre hieratica egipteană mijlocie ca sursă a semnelor de stil hieratic din alfabetul Byblos, deoarece o serie de asemănări cu semnele hieratice egiptene sunt ușor de observat vizual. James Hoch concluzionează că scrierea Byblos a fost probabil dezvoltată între Vechiul Regat și Regatul Mijlociu și că formele sale de bază au fost stabilite înainte de Dinastia a 12-a[133]. Aceasta ar fi perioada de timp a Primei Perioade Intermediare a Egiptului, cca. 2180 - 2060 î.Hr. și înainte de începutul Epocii Regatului Mijlociu al Egiptului din Dinastia a 12-a[134]. Acest sistem de scriere silabică s-a dezvoltat probabil în timpul Vechiului Regat, apoi a fost folosit mai frecvent în timpul Regatului Mijlociu. De-a lungul secolelor, s-a descompus în cele din urmă în grupări mai mici de semne reprezentând doar consoane în dezvoltarea scrierii Byblos și în finalizarea sistemului alfabetic fenician.

George Emery Mendenhall (1916 - 2016) a fost un biblist american specializat în limbi semitice care, în 1985,a fost primul care a publicat o descifrare a ceea ce se numește în mod obișnuit texte "pseudo-heroglifice" bybliene. Acestea sunt inscripții de texte gravate în piatră sau pe plăci de cupru care fuseseră descoperite de Maurice Dunand între 1929 și 1932 în vechiul oraș fenician Byblos[135]. Alți cercetători au mers pe urmele lui Mendenhall, cum ar fi Brian E. Colless care ne-a luminat cu privire la adevăratul nume al scrierii care ar trebui să se numească "**Silabarul Gublaic**":

"*În propria mea serie de studii asupra acestor scrieri (intitulată "**The Syllabic Inscriptions of Byblos/Inscripțiile silabice din Byblos**"), am numit această scriere "silabarul Gublaic", folosind numele semitic al orașului (Gubla) mai degrabă decât numele grecesc (Byblos)*"[136].

---

132 Dodson, 2004, pag. 101.

133 Hock, James E., 1990.

134 "Prima perioadă intermediară" a Egiptului a fost denumită anterior de istorici "epoca întunecată" a Egiptului, care a durat aproximativ 125 de ani. Cu toate acestea, cercetările recente asupra acestei perioade au dezvăluit că a fost mai degrabă o perioadă de schimbare și de tranziție a bogăției și a puterii diseminate în întreaga țară, de la monarhia de la Memphis la preoțime și la clasa inferioară tradițională, care acum avea aceeași "putere de cumpărare" ca și regalitatea bogată de la vârf. Acest lucru a dus la apariția preoților și a altor oficiali locali care au pretins să domnească pe teritoriul lor imediat. Deși Egiptului îi lipsea un guvern central puternic, Egiptul nu era în haos. Această perioadă s-a încheiat când un rege puternic, pe nume Mentuhotep al II-lea (cca. 2060 - 2010 î.Hr.) din Teba, a unit țara și a inițiat ceea ce istoricii numesc acum "Regatul de mijloc" al Egiptului.

135 Mendenhall, George E.: *"The Syllabic Inscriptions from Byblos":* American University of Beirut, 1985.

136 Colless, Brian E.: *"The Canaanite Syllabary",* Abr-Nahrain 35 (1998) 28-46.

Gubla este numele cu care fenicienii antici care locuiau acolo numeau acest oraș. Acest lucru se vede de peste o sută de ori prin folosirea acestui nume în cadrul *Scrisorilor de la Amarna*, când regii din Gubla au scris lui Amenhotep al III-lea, fiului său Akhenaton și faraonilor Nefsmery care l-au precedat pe Tutankhamon la mijlocul secolului al XIV-lea î.Hr. Nu există nicio îndoială că alfabetul silabic din Byblos/Gubla este strâns legat de alfabetele proto-canaanite și feniciene care au descins din el. Acest silabar nu a fost folosit doar în Gubla, ci și în multe alte locuri canaanite, în Sinai și Egipt, și din acest motiv cercetătorii, precum Colless, folosesc termenul "silabarul canaanit", în ciuda faptului că principalele inscripții "pseudo-hieroglifice" își au originea în Byblos, unde au fost găsite majoritatea artefactelor. Silabarul canaanit/Byblos/Gublaic era compus din două părți:

1. O **scriere monosilabică** simplă, formată dintr-o consoană și o vocală (CV), în care sunt reprezentate doar trei sunete vocalice - **a**, **i** și **u**. Aceasta este numită și "silabogramă" de către alți cercetători.
2. A fost, de asemenea, o **scriere logo-silabară** în care logo-ul hieroglifei/pictogramei reprezenta cuvântul pe care îl reprezenta, precum și o silabă. Acesta era un sistem similar folosit în Egipt.

Dând exemple cu literele care trebuiau să reprezinte Tetragrammatonul am avea următoarele:

	= "**Ya**" - "**Yahidu**" - " Unit/reunut/solidar"
	= "**Hi**" = "**Hillulu**" = "Laudă", " Bucurie",
	= "**Wa**" = "**Wawu**" = "cârlig"

este simbolul pentru monosilabicul "**wa**" și pentru cuvântul "**wawu**", cuvântul byblian/canaanit pentru "cârlig". Ulterior, a fost întors la 180 de grade sub forma:

iar în momentul finalizării alfabetului fenician timpuriu era un cârlig mai simplu **Y** = **waw**. Această literă, acest sunet și acest logo au avut, fără îndoială, originea și/sau relația cu simbolul hieratic egiptean pentru acel sunet ca o buclă :

Hillulu este acum "**hallal**" și "**hallel**" în ebraica modernă, provenind din cuvântul rădăcină "halal" = "*a străluci, a se lăuda, a sărbători*" și "**Hillel**" = "lăudând"[137]. Acest cuvânt este folosit biblic de mai multe ori când se referă la Cel Preaînalt, cum ar fi în **Hallelu-Ya**. De asemenea, a fost folosit și atunci când persoane biblice notabile au primit laude, cum ar fi atunci când Avraam a mers în Egipt și Sara a fost cumpărată în fața lui Faraon: "*Prinții lui Faraon au văzut-o și ei și au lăudat-o (**waihallelu**) înaintea lui Faraon*[138]*. Și femeia a fost luată în casa lui Faraon*" (Gen. 12:15). Două monosilabe din cele de mai sus, cum ar fi "**hi**" și "**wa**", împreună ne dau:

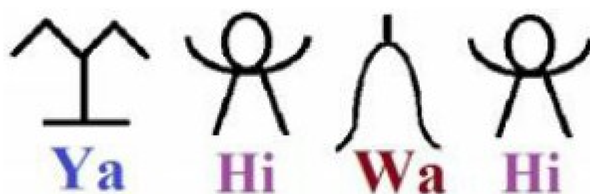
137 Zodhiates; *"Hebrew-Greek study Bible",* Hebrew and Chaldee Dictionary intrarea #1984 și #1985.
138 Roosma, Andre. 2014-09-10, pag. 15.

= **hiwa** sau **hiya** = cuvântul semitic pentru "viață"[139]. Ca și în cazul alfabetului și al scrierii egiptene, există mai multe sunete "**h**". Acesta cu punct dedesubt (**ḥ**) indică un **h** emfatic, făcut în gât. Acest simbol arată din nou influența hieroglifelor egiptene, cu binecunoscutul simbol ☥ = **Ankh** = "viață". Un alt semn din Byblos, strâns legat de acesta, în care este posibil să fi fost influențat de simbolul egiptean "**ankh**" din Byblos, a fost:

= monosilabicul "**ṭa**" și logograma pentru "**ṭabu**" = "bun"[140]. Alte simboluri egiptene importate evidente care pot fi văzute în texte sunt următoarele:

	Bățul de aruncat egiptean avea sunetul **G + a**:	În silabarul Byblos/Canaanat, monosilaba și silaba logo era "**ga**" și "**gamlu**" = "băț sau bumerang". Acest sunet și hieroglifa vor deveni a treia literă "**G**" în alfabetul fenician ca "Gimel" =
	este hieroglifa egipteană pentru umezeala care cade din cer.	În silabarul Byblos/Canaanat este "**ha**" = "**hazizu**" = "furtună de ploaie". Woudhuizen a propus-o ca fiind o Sală a coloanelor[141]
	este hieroglifa egipteană a plantei de sanie "**nsw**" = "Rege".	În silabarul din Byblos este "mu" = "**mulku**" = "Regalitate". Cuvântul este tradus mai târziu ca **Milku** în *Scrisorile de la Amarna*.
	este hieroglifa egipteană pentru zece (10).	În silabarul Byblos este același simbol, **'usru** = "*zece, zeciuială*".
	este hieroglifa egipteană pentru apă și sunetul pentru "**N**"	în Canaan, cuvântul pentru apă era "**Mu**", același monosilabic folosit pentru "regalitate", astfel că acest logo a devenit atât sunetul, cât și logograma pentru apă. Numele și sunetul acestei litere au fost păstrate în alfabetul grecesc, al cărui nume pentru litera "**M, µ**" este în continuare "**Mu**".

Deși avem foarte puține artefacte care au supraviețuit din această limbă Byblos, dacă Tetragrammatonul a existat în timpul acestei perioade de tranziție Byblos/Silabarul Canaanite de la cca. 2000 - 1600 î.Hr., ne-am aștepta să-l vedem sub o formă apropiată de următoarea:

Cu toate acestea, nu o găsim în niciunul dintre textele descoperite scrise în silabarul byblos/cananit. Motivul cel mai probabil și cel mai sigur este că nu a fost încă conceput, deoarece Exodul se află cu secole în viitor. Cu toate acestea, și deși vocalizarea monosilabelor poate fi schimbată de tine, pronunțarea sunetelor acestor litere particulare dă putere și măreție doar făcând acest lucru ca o introducere a ceea ce avea să vină! Rămășițele silabarului din Byblos au format nucleul alfabetelor liniare semitice, iar din descendentul imediat al acestui silabar a apărut alfabetul

139 Hoch, James E.: *"The Byblos syllabary: Bridging the gap between Egyptian hieroglyphs and Semitic alphabets."*, JSSEA20; 115-124, 1990.
140 Colless, B.E., 1998, pag. 34.
141 Woudhuizen F.C.: 2007; *"On the Byblos Script"*, UgaritF 39, 689-756.

fenician, în care literele din Tetragrammatonului sunt transformate într-o caligrafie mai liniară.

Mai multe litere ale alfabetului din silabarul Byblos

Micul corpus de artefacte găsite în texte sculptate pe tăblițe de piatră sau de bronz descoperite în orașul fenician Byblos (Gubla), din categoria "pseudo-hieroglife", par a fi un alfabet intermediar între cel proto-sinaitic și cel fenician. "*Silabarul Byblos*", cunoscut și sub numele de "scriere pseudo-hieroglifică" și "proto-bibliană", include simboluri care au caracteristicile atât ale hieroglifelor egiptene din trecut, cât și ale simbolurilor alfabetului fenician din viitor. Scrierea hibridă *Byblos Syllabary* conține peste 100 de semne care dezvăluie dovezi ale dialectului semitic vestic, ale activității interculturale egipteano-semite și ale originii tuturor alfabetelor occidentale. Modificări de formă aveau să fie făcute de-a lungul secolelor, care vor duce la acest sistem și la alfabetul fenician care a urmat, în a deveni nucleul alfabetelor occidentale. Inscripțiile sunt scrise cursiv, de la dreapta la stânga. Inscripțiile găsite pe metal sunt în general datate de istorici în perioada Regatului Mijlociu egiptean (2066 -1650 Î.HR.).

Domnia faraonului Senwosret I din a 12-a dinastie este datată la cca. 1974-1929 î.Hr. (Dodson), iar proprietarul stelei Abydene Louvre C2 (ANOC 29.1) a lăsat două inscripții importante datate la domnia sa. Una care datează din anul 9 al lui Senwosret I și, de asemenea, o inscripție din Wadi el-Hol (nr. 6) care datează din anul 16 sau 17 al lui Senwosret. Acest lucru dovedește că la Wadi el-Hol se scriau simboluri proto-sinaitice cel puțin încă din acea perioadă. Știm că simbolurile erau folosite atât de oamenii care trăiau sau lucrau în Sinai, cât și de oamenii din Byblos, dar nu fusese încă dezvoltat niciun alfabet. Acest lucru avea să se întâmple abia câteva secole mai târziu.

Multe dintre numele simbolurilor au fost păstrate ca nume de litere în diversele alfabete care au urmat. Printre exemplele de simboluri sau semne se numără **capul de bou**, **casa**, **ușa**, **cârligul**:

care mai târziu au devenit patru dintre primele șase litere și nume ale alfabetului fenician. Secvența celor trei monosilabe reprezentate de **șarpe**, **cârlig** și **palma mâinii**

care citind de la dreapta la stânga este "**kawana**", verbul fenician "a fi"[142]. Semnul

"**sa**" și "**samka** = **stâlp**" a fost identificat cu egipteanul "Coloana de trestie"

hieroglifa egipteană cunoscută sub numele de "*Pilonul Djed al stabilității*". Forma hieratică din vechiul regat a semnului **'ankh ¥** care înseamnă "viață", coroborează citirea lui G. E. Mendenhall ca **hi**, deoarece aceasta ar corespunde cuvântului semitic pentru "viață" = **ḥiwa** sau **ḥiya**[143].

Semnele care sunt semne împrumutate ușor vizibile din egipteană sunt **Brațul**, semnul „înalt” **bărbat care se bucură** și forma hieratică egipteană din vechiul regat a semnului **casă**. Această utilizare a semnelor mai vechi din Vechiul Regat a fost indiciul pentru egiptologi de a înțelege cât de departe în istorie a existat această scriere *bybliană*. Mergând mai departe cu câteva sute de ani, găsim încă dovezi ale unei utilizări continue. Un artefact Byblian, o spatulă, datată în

142 J.E. Hoch, 1990, pg.116.

143 George Emery Mendenhall: *"The Syllabic Inscriptions from Byblos";* American University Publishers, Beirut 1985.

secolul al X-lea î.Hr., avea inscripții feniciene pe partea din față și urme de inscripții Proto-Byblos pe partea din spate. Dintre cele peste 100 de semne descoperite pe tăblițe, spatule și monumente bybliene, următoarele sunt semnele cele mai utilizate, împreună cu o comparație cu sistemul hieroglific egiptean de origine:

Simboluri hieroglifice egiptene și feniciene din silabarul Byblos

Existau peste o sută de semne folosite pentru scrierea cuvintelor cu acest alfabet, un hibrid între hieroglifele egiptene și literele alfabetului fenician de mai târziu. Deoarece aceste artefacte au fost găsite în orașul fenician Byblos și există numeroase dovezi că regii din Byblos comunicau în mod constant cu faraonii din Egipt, cel mai bun exemplu fiind scrisul din *scrisorile de la Amarna*, pare destul de logic că tranziția de la un alfabet proto-sinaitic a evoluat în ceea ce unii numesc alfabetul "proto-canaanit", care a fost de fapt alfabetul proto-fenician sau, mai precis, alfabetul "proto-Byblos"! Acest exemplu de silabar este esențial pentru ca această teorie să fie un fapt.

Când a plecat Tetragrammaton-ul din Sinai spre sudul Arabiei de Sud?

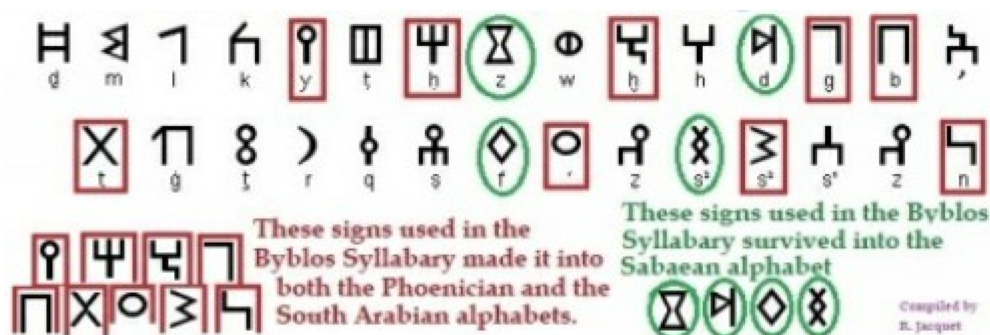
Deoarece un număr de litere din alfabetul proto-sinaitic prezintă afinități mai apropiate cu formele egiptene, se poate face o legătură surprinzător de strânsă. Aceasta trebuie să fi apărut din familiaritatea locală cu scrierea hieroglifică a persoanei (persoanelor) care au scris inscripțiile. Faptul că formele sunt mai degrabă influențate de scrierea hieroglifică decât de cea hieratică sugerează că scriitorii erau familiarizați cu semnele din scrierea monumentală și nu au ezitat să folosească modul de scriere egipteană, mai dificil. Acest lucru s-ar putea să se fi datorat unei experiențe mai mult vizuale cu monumentele și *stelele*, mai degrabă decât modului tradițional în care erau făcute inscripțiile hieratice în Egipt, care erau pe papirus și artefacte de artă. Este mai probabil ca atât în Egipt, cât și în străinătate, să fi existat o tendință de a folosi mai degrabă forme hieratice decât hieroglifice din cauza unei mai mari familiarități cu sistemul de scriere cotidian. Dacă sistemul de scriere alfabetică proto-sinaitică sau cel proto-canaanit a fost cel care a apărut primul este o întrebare majoră nerezolvată și încă neelucidată de istorici. Adoptarea hieroglifelor egiptene în afara Egiptului ar fi trecut prin Sinai, indiferent dacă a fost pe drumul spre nord spre Byblos sau pe drumul spre sud în Peninsula Sinai. Astfel, răspunsul nu este unul ușor. Știm însă că alfabetul a ajuns în sudul Arabiei și în Etiopia.

Comparația între anumite semne precum "**bou**", "**cap**" și "**om de laudă**"

din inscripțiile din Sinai este evidentă, dar acestea reprezintă doar o minoritate de semne alfabetice cu care se poate face comparație. Diferența dintre identificarea celor două ramificații timpurii pare să fie aceea că proto-sinaiticul era mai strâns legat de sistemul hieroglific, în timp ce byblos-canaanito-fenician era mai strâns legat de sistemul hieratic. Acesta ar putea fi un factor suplimentar de utilizat atunci când se încearcă să se stabilească diferența dintre cele două forme atunci când se observă diferitele inscripții. Ceea ce este cert este că NU există exemple de Tetragrammaton deoarece, deși literele existau în hieroglifele egiptene și în forma hieratică în timpul Regatului Mijlociu, unde se găsesc aceste scrieri pseudo-egipteano-bibliene, proto-canaanite, proto-sinaitice, nu există nicio dovadă de fuziune "pseudo-culturală" a lui **Yod** și **Waw** pentru a le compara cu cele din Byblian vs. Sinaitic **ÎNCĂ**. Unele dintre semnele din Byblos care nu au intrat în alfabetul canaanit au supraviețuit în vechile scrieri sud-arabe (*sabeiene*) și *etiopice*. "**Sabean**" este derivat din numele occidental "**Sheba**". *Sabeanul* a fost un sistem de scriere sud-arabă și a plecat ca descendent al scrierii proto-sinaitice cca. 1300 î.Hr. și nu un descendent direct din scrierea feniciană. Acest lucru trebuie să fie adevărat, deoarece, deși multe dintre simboluri sunt similare cu cele din Byblos și Canaanite, ordinea scrierii sud-arabe - sabaeană/musnadiană este foarte diferită. Poporul *sabean* vorbea această limbă și folosea această scriere în Yemen între anii 1000 î.Hr. și 600 î.Hr. Cel mai vechi alfabet sud-arabesc conținea 29 de semne reprezentând 29 de consoane. Cele care au supraviețuit atât ca denumire a literelor, cât și ca sunet au fost "**Y**" timpuriu **yod** (**y**), om bucuros **heh** (**ḥ**, **ẖ**), băț aruncat (**g**), casă (**b**), semn (**t**), ochi (**‘**), dinți (**šh**) și val de apă (**n**). Citirea se face de la dreapta la stânga, ca în cazul alfabetului canaanit și al alfabetului biblic, iar ordinea de mai jos este comparată cu cea a alfabetului fenician. Literele pentru Tetragrammaton sunt #10 pentru **yod**, #5, 6, 9 pentru **heh** și cele asemănătoare și #7 pentru **waw**. Cele 29 de litere sunt cu 7 mai multe decât în feniciană și cu 5 mai multe decât în egipteană. *Sabaeanul* are **f** în loc de **p** și are doi **g** (+1), doi **d** (+1), trei **h** (+1), patru **s** (+2) și trei **z** (+2), ceea ce explică cele șapte sunete de litere în plus. Acest sistem pare să fi copiat mai degrabă sistemul alfabetic egiptean decât cel din Byblos sau fenician, deoarece egipteanul are un sunet "**f**", patru **h**, doi **d** și trei simboluri **s** pentru cele două **s**:

Alfabetul sabaean din Arabia de Sud

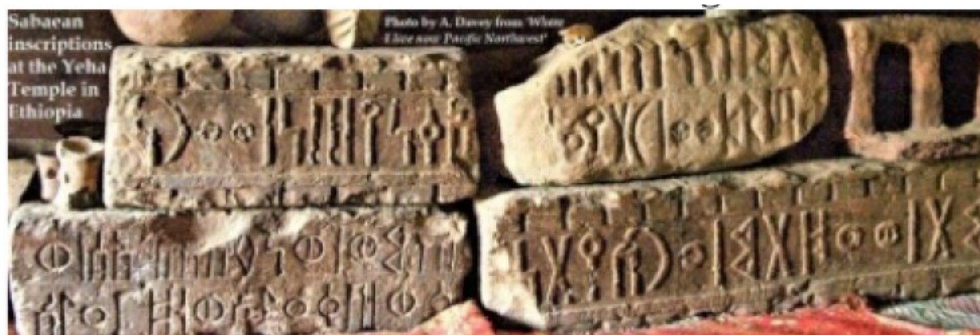

Se pare că există mai multe versiuni ale ordinii alfabetului (abecedar), realizate de diverși istorici. Unii îl consideră ca fiind un descendent direct al ordinii alfabetului fenician, cum ar fi cea de mai sus, în timp ce alții au alfabetul sud-arabic, având literele "**He**", "**Lamed**", "**Heth**" și "**Mem**" ca primele patru litere din abecedar. Studiul meu aici se concentrează în principal pe asemănările dintre numele și formele literelor cu cele egiptene și feniciene/canaanite. Abecedarul sud-arabic este un strămoș al scrierii etiopiene și în alfabetul etiopian se observă alte două simboluri care sunt derivate din sistemul de scriere Byblos și/sau egiptean: = silaba etiopiană "**Nya**" și = silaba etiopiană "**To**". Cele mai vechi exemple care au supraviețuit ale scrierii "sabiene" sau "sabeane" sunt inscripțiile de la Templul din Yeha, Etiopia. Istoricii datează aceste inscripții la aproximativ 700 î.Hr. Numele "**Yeha**" în antica scriere sud-arabă era scris:

= ***Ḥw*** și = ***Yḥ’***

în vechea scriere sud-arabă. Aici, în exemplul "Antic" avem doar literele **Heh** și **Waw** ale tetragrammatonului, iar în exemplul "Vechi" avem literele tetragrammatonului **Yod** și două versiuni

ale lui **Heh**. Cu toate acestea, nu ar trebui să fie greu de convins cititorul că ACESTE LITERE NU SUNT DOVADA literelor din Tetragrammaton care au supraviețuit până în Arabia de Sud și la sud de Egipt. Probabil că aș înclina spre faptul istoric că pe insula Elefantina existau o serie de refugiați din Iuda și Israel atunci când asirienii au atacat Triburile de Nord, în jurul anului 720 î.Hr. aproximativ în aceeași perioadă în care sunt datate aceste inscripții ale Templului. Acolo, la Elefantina, numele lui Dumnezeu era cunoscut sub numele de "**Ya**", iar aceasta poate fi o reprezentare a acestui nume, având în vedere că Templul **Yeha** din Etiopia se află la aproximativ 1200 de mile sud de Elefantina și la aproximativ 500 de mile vest de Yemen (traversând strâmtoarea Bab-el-Mendeb), unde numele s-a răspândit. Documentele *papirus* afirmă că mercenari iudei și familiile lor se aflau pe insulă începând cu secolul al VII-lea î.Hr./BCE, deci fie numele era deja în Etiopia, fie direcția numelui a trecut de la Yeha la Elefantina, deoarece o altă călătorie a refugiaților iudei către Elefantina pare să fi avut loc în timpul distrugerii Ierusalimului de către babilonieni în secolul al VI-lea î.Hr. Arheologii sugerează, de asemenea, că în jurul anului 900 î.Hr. o migrație de popoare din sudul Arabiei a venit din Saba, în Yemen, pentru a forma această cultură "sabaeană". Lucrarea lui Carl Faulmann a fost primul studiu istoric universal asupra acestei scrieri[144]. Fotografiile de mai jos sunt imagini ale scrierii găsite la templul Yeha din Etiopia. Liniile verticale drepte separă fiecare cuvânt. Literele lui Faulmann sunt jos.

Faulman nu a reușit să înțeleagă ordinea alfabetului.
Germana lui s-a tradus: "semnele sunt astfel aliniate într-o ordine diferită ...
sunetele desemnate de o stea sunt numite litere solare,
dar nici poziția, nici ordinea nu pot fi recunoscute din cauza asta

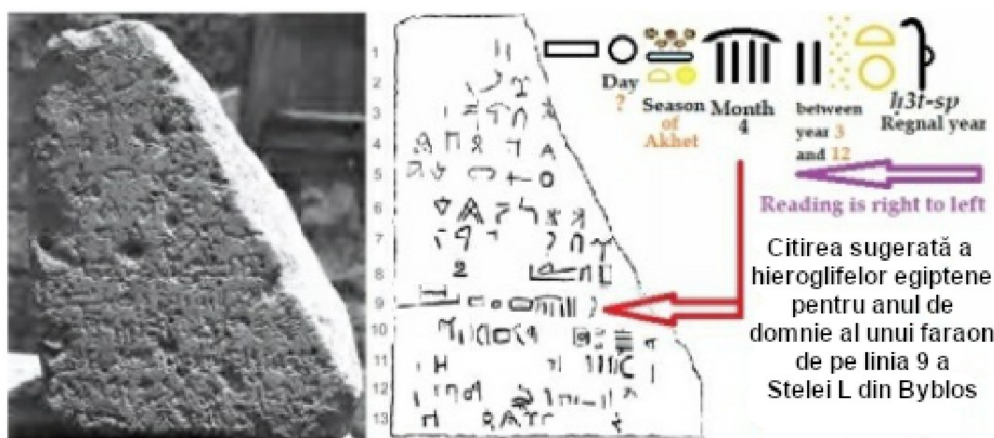
Nu vedem combinațiile de 2, 3 sau 4 litere ale Tetragrammatonului în fotografia pietrelor monumentale găsite la Marele Templu Yeha al Lunii, dar asta nu înseamnă că nu există niciuna care poate să fie descoperită.

Byblos STELE "L"

Cea mai veche scriere care, din punct de vedere istoric, arată fuziunea celor două scrieri egiptene și Byblos se numește "**Byblos Stele L**". Această stelă specială provine dintr-un mic grup de stele fragmentare în scrierea "pseudo-hieroglifică" bybeliană publicată pentru prima dată de M. Dunand în 1978[145]. Inscripția etichetată "L" este remarcabilă prin semnele hieroglifice egiptene neobișnuite care apar în mijlocul simbolurilor bine cunoscute ale textului bybelian de pe liniile 8-11. Aceste simboluri bybeliene "diferite" nu apar în nicio altă inscripție pseudo-hieroglifică.

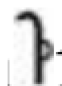
144 Karl Faulmann: *"Geschichte Der Schrift"* (History of writing); Wien, Pest, Leipzig, 1880, pag. 274.

145 Hock, James E.: *"Egyptian Hieratic Writing in the Byblos Pseudo-hieroglyphic Stele* L", Journal of the American Research Center in Egypt (ARCE), vol. 32 (1995), pg. 59-65.

Fotografia și desenul Stelei L
(după Dunand 1978, pl. VI, fig. 2; și Ferrara și Valerio, 2018, fig. 9, pag. 81)

Unele dintre hieroglife sunt scrise în grafie hieratică cursivă, iar altele sunt scrise în grafia hieroglifică pictografică, care se găsește pe monumente. Stela începe cu simbolurile Byblian/Proto Canaanite, înainte de o interjecție bruscă de patru rânduri de hieroglife egiptene pe rândurile 8-11. Textul se referă la un primar sau guvernator cu titlul egiptean cunoscut "**h3ty-' n Kpn**" = "Guvernatorul din Byblos", care este probabil autorul stelei[146]. Linia 9 conține o formulă de datare egipteană tradițională a faraonului domnitor: "an de domnie + lună + sezon + zi". Acest lucru poate fi văzut cu simbolul pentru "an de domnie" și ceea ce James Hoch crede că este fie anul 12, fie anul 2, deoarece o bucată din piatră înainte de cele două liniuțe verticale nu este lizibilă. Cu toate acestea, după cum arată spațiul dintre ceea ce pare a fi semnul **'h3t- sp (rnp)**, semnul

pentru "an de domnie" și cele 2 liniuțe || există puțin spațiu pentru a avea mai mult de un simbol subțire, cel mult două. Hoch crede că este vorba de zece liniuțe,

astfel că, dacă există spațiu pentru unul sau două simboluri, anul de domnie este fie 3, 4 sau 12. Dacă nu este loc pentru o liniuță, atunci este anul de domnie 2. Din păcate, nu avem alte informații care să ne ofere numele faraonului.

Anul de domnie este urmat de semnul semilunii cu 4 liniuțe verticale sub el pentru a indica "luna 4", așa cum se găsește în mod normal în scrierea hieratică sau monumentală egipteană. Simbolul anotimpului este fie un dreptunghi pentru **s = smw = Shemu = "vară"**, fie un dreptunghi cu flori pentru **3ht = Akhet = "Inundație"**. Akhet pare mai preferabil pentru cercetători. Ziua anotimpului este neclară, dar Hoch are ziua anotimpului ca fiind 10 + ????, dar ultima parte numerică este foarte neclară. La linia 10, după 3 sau 4 semne, dintre care unul este considerat a fi semnul pentru stabilitate

(ddt), ar urma prenumele faraonului egiptean și acum vedem începutul cartușului, dar numai prima paranteză și semnul solar pentru zeul soarelui "Ra" (sau "Re"). Citind de la dreapta la stânga "- se citește: **... o)**. Din nefericire, descifrarea cuvintelor din interiorul cartușului nu sunt lizibile, cu

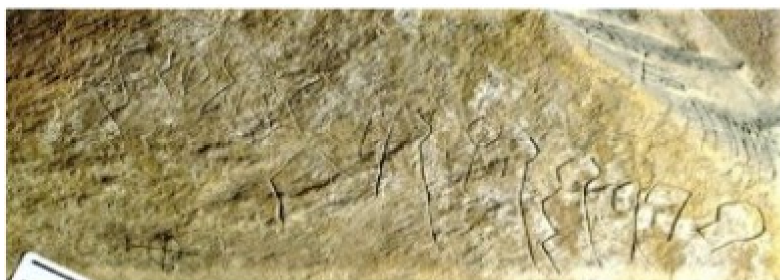
146 Hock, James E.: *"Egyptian Hieratic Writing in the Byblos Pseudo-hieroglyphic Stele L"*, Journal of the American Research Center in Egypt (ARCE), vol. 32 (1995), pg. 59-65.

excepția a ceea ce pare a fi sfârșitul scrierii cartușului cu trei semne înainte de semnul semicircular și de trăsătura pentru sfârșitul cartușului. Aceasta este interjecția regală foarte comună

(pânză împăturită, lumânare, ankh) pentru "să trăiască mult, să prospere și să fie sănătos" sau pur și simplu ca o binecuvântare: "Viață, prosperitate și sănătate". Avem menționarea guvernatorului din Byblos prin titlu, o formulă de datare egipteană și cartușul care conține numele unui faraon egiptean în succesiunea logică tipică pe care o vedem în mod normal în monumentele egiptene antice și în alte artefacte. Rămâne întrebarea: de ce amestecul celor două scrieri? Cel mai bun răspuns pare a fi dorința de a înregistra o dată de către guvernatorul Byblos fără nume, care trebuia să înregistreze o dată oficială conform calendarului egiptean. Acest lucru ar fi fost valabil mai ales pentru contractele care necesitau ca egiptenii să citească o dată pe care o cunoșteau mai târziu în viitorul imediat sau îndepărtat. Această înregistrare din perioada Egiptului Vechi sau de la începutul Regatului Mijlociu arată că influența egipteană asupra scrisului era evidentă în Canaan, în special pe coasta feniciană. Este posibil ca byblienii să fi adoptat chiar sistemul calendaristic egiptean. După cum remarca Montet cu câteva decenii în urmă: "*Non seulement les princes de Byblos avaient adopte la langue et l'ecriture des Egyptiens mais ils faisaient usage du meme calendrier.*"[147]. Traducere: ("Nu numai că prinții din Byblos au adoptat anterior limba și scrierea egiptenilor, dar au făcut uz de același calendar").

Inscripția de la Wadi el-Hol

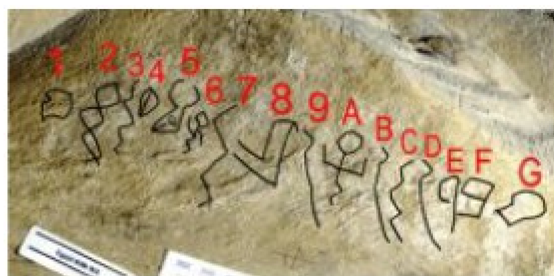
Descoperirea unor inscripții la Wadi El-Hol ("Defileul terorii") în 1991, la aproximativ 30 km NV de Luxor și de râul Nil, mulți istorici cred că dovedește că scrierea a luat naștere în Egipt înainte de a se răspândi în Canaan[148]. Inscripția este datată în jurul anului 2000 - 1800 î.Hr. Sistemul hieroglific egiptean era complicat pentru cei din afara Egiptului, care nu fuseseră instruiți în arta scrierii hieroglifice și nici nu aveau darul artistic de a face acest lucru și astfel aceste semne au fost adoptate pentru a imita sunetele fonetice ale cuvintelor importante. Aceasta pare a fi o astfel de încercare a unui străin care avea suficiente cunoștințe atât despre limba și scrierea canaanită, cât și despre cea egipteană pentru a crea un astfel de artefact memorialistic. Situl Wadi el-Hol a fost, aparent, o oprire de campare a caravanei înainte sau după o călătorie prin Luxor și Teba (Waset).

Inscripția orizontală de mai sus este una dintre cele două găsite pe peretele stâncii de acolo și le oferă istoricilor o idee despre gândirea religioasă din acea vreme, precum și despre primele încercări de a crea o formă mai ușoară de comunicare pentru cei care nu erau scribi desăvârșiți și/sau nu aveau timp să cizeleze un mesaj hieroglific în peretele de piatră. Ele sunt pictografice, unde imaginile sunt făcute pentru a reprezenta obiectele sau forma de gândire și nu sunetele în sine.

---

147 Montet, *Kemi* 17 (1964), pg. 68, și de la Hoch, 1995, pag. 62.

148 Elizabeth J. Himelfarb: *"First Alphabet Found in Egypt":* Archaeology, Vol. 53, No. 1, January/February 2000.

Inscripția Wadi-el-HoI scrisă cu o mână scurtă hieroglifică". Observați simbolul Heh anterior, care ar fi putut însemna "rugăciune". Inscripție în piatră de la West Semetic Research Project. Fotografie de Bruce Zuckerman. Etichete roșii adăugate de David Olmsted. Inscripție zgâriată, cernită pentru o mai bună claritate de Marylin Lundberg.

Traducerea simbolurilor este dată după cum urmează:
1. Nor 2. Manifestare 3. ---- (linie de demarcație). 4. Inundația 5. Prins în capcană 6. A fugit în panică 7. ---- (linia de demarcație) 8. Braț 9. Șarpe (mușcat) A. (așa) rugat B. (la) Șarpe (dietă) C.- linie de demarcație D. Șarpe E. Ciobanul F. Casă (dăruit) G. Viață nouă

O traducere liberă dată este următoarea: "Ploaia a venit și m-a prins într-o inundație fulgerătoare. În timp ce fugeam panicat, un șarpe m-a mușcat de braț, așa că m-am rugat la divinitatea șarpelui. Casa lui mi-a permis să trăiesc".

Istoricul Paul D. LeBlanc, cercetător al sistemelor de scriere ale culturilor și religiilor antice, interpretează ultimul simbol (#1), care seamănă cu un cap, ca fiind un "b" și oferă o bună explicație a modului în care a evoluat în fenicianul/canaanait "**bet**" și nu în fenicianul/canaanait "**resh**" și litera "R". Dacă vă uitați la **bet**

= "b" fenician, se pare că ar fi putut avea forma unui cap. Așa cum am mai arătat, există mai multe litere și hieroglife egiptene care au fost schimbate atunci când au fost traduse în limba feniciană/canaanită și au trecut sute de ani între această scriere Wadi el-Hol cca. 1800 î.Hr.[149] până în momentul în care scrierea feniciană este oarecum finalizată, cca. 1050 î.Hr. A fost suficient timp pentru ca literele de scriere să evolueze. Paul LeBlanc dă următoarea explicație:

"... *în ceea ce privește* ***bet*** *(termenul semitic pentru "casă"), se propune adesea, în mod rezonabil, că acesta trebuie să fi fost modelat după glifa egipteană 'casă' (O1).*

*Logica din spatele acestui punct de vedere este, desigur, că scribii canaaniți timpurii trebuie să fi împrumutat această glifă egipteană "casă", sau o variantă a acesteia, și pur și simplu au înlocuit cuvântul lor nativ (**bet**) în locul termenului egiptean (pr) pe care era folosit pentru a-l reprezenta în scrierea hieroglifică. O astfel de explicație are, în mod evident, mult sens, deoarece un semn de casă folosit pentru a reprezenta acel sunet "b" inițial care se găsește la începutul cuvântului **bet** (pentru "casă") servește drept exemplu perfect pentru a demonstra modul în care principiul acrofoniei a fost folosit în formarea alfabetului*"[150].

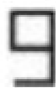
149 Consensul între cercetătorii care studiază acest artefact este că a fost realizat cândva între anii 1900 și 1700 î.Hr., cu 1800 î.Hr. ca dată medie. Data lui David Olmsted de 1550 î.Hr. reprezintă cea mai joasă și cea mai recentă dată.

150 Leblanc, 2017, pag. 64.

Această hieroglifă pentru casă a evoluat din hieratica din Vechiul Regat pentru casa

observată la Gaza. Se știe că simbolul pentru casă a evoluat la

până în Regatul Mijlociu, ceea ce le oferă arheologilor unul dintre motivele pentru vârsta dată pentru inscripțiile de aici, de la Wadi el-Hol. Citind aceste 16 simboluri așa cum se teoretizează că merg de la stânga la dreapta, nu cred că toate cele trei "linii de demarcație" sunt doar atât. Cred că unele dintre ele reprezintă probabil valul de apă egiptean

pentru sunetul "n". Acest lucru ar da o interpretare complet nouă.

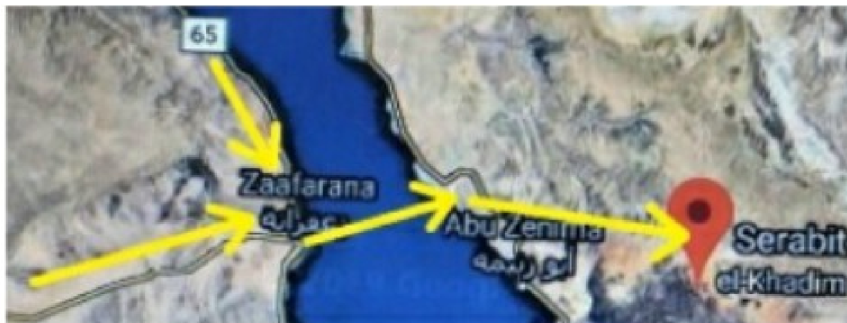
Inscripțiile Serabit el-Khadim

În 1904, William Flinders Petrie și soția sa au început să facă săpături arheologice majore în terenul dificil din Sinai, la Serabit el-Khadim. În Peninsula Sinai, minele de turcoaz și rutele comerciale reprezentau marele premiu pentru vechii egipteni și, cândva între anii 2000 -1700 î.Hr., egiptenii și-au făcut simțită influența acolo înainte de a cuceri definitiv Sinaiul. Influența egipteană a dus la faptul că limba vorbită și scrisă a devenit un import valoros în Sinai și în regiunea de la nord de Sinai, în Canaan. Scrisul străvechi al hieroglifelor egiptene din această regiune este cunoscut sub numele de proto-sinaitic, dar nu se știe încă dacă ar trebui să fie numit exclusiv proto-canaanit sau dacă ar fi vorba de două scrieri distincte care au evoluat și care au descins din hieroglifele egiptene. Consensul între istorici este că există două și că proto-sinaiticul a fost cel care a apărut primul. Această locație din actualul Al-Tor era binecunoscută egiptenilor și canaaniților ca locație a Templului lui Hathor și a importantelor mine de turcoaz de acolo. Hathor era cunoscută sub numele de **nebet mefkat** = "Stăpâna turcoazului". Expedițiile spre Serabit el-Khadim din Egipt presupuneau o călătorie prin deșert până la coasta estică egipteană, apoi o călătorie de 35 de mile/55 km cu barca peste Marea Roșie, apoi încă 35 de mile prin deșertul Sinai până la mine. A fost nevoie de sute de măgari, fiecare dintre ei transportând hrana și apa pentru un om timp de cinci zile, precum și furajele și apa pentru măgari prin Marea Roșie și prin deșertul de pe ambele maluri ale Mării Roșii. Altitudinea până în vârful muntelui era de 3.500 de picioare/1.070 de metri. O corabie care a transportat turcoazul peste Marea Roșie și înapoi în Egipt este reprezentată de o inscripție murală observată la Serabit el-Khadim. Inscripțiile hieroglifice de acolo indică faptul că expedițiile au început acolo în timpul faraonului Sneferu din Dinastia a IV-a (cca. 2613 - 2589 î.Hr.), care pare a fi constructorul inițial al templului, dar extragerea turcoazului de către egiptenii de la Serabit el-Khadim datează cu secole mai devreme, cel puțin din timpul primei dinastii a faraonilor din acea eră egipteană (3100 - 2900 î.Hr.), judecând după brățara plină cu 14 plăci de turcoaz găsită de Flinders Petrie în mormântul din Abydos al faraonului Djer din prima dinastie (cca. 3000 î.Hr.). Faraonii de mai târziu Senusret I, Amenemhat al III-lea și Hatshepsut îl menționează pe Snefuru cu

inscripții acolo care îl indică drept fondator al sanctuarului și sanctuarului lui Hathor[151]. Hatshepsut a extins templul zeiței Hathor acolo în timpul domniei sale de la începutul dinastiei a 18-a. Când a început scrierea "proto-sinai" în această locație este o întrebare majoră. Au apărut scrierile de aici din Sinai înaintea inscripțiilor din Wadi El-Hol din Egipt sau Wadi El-Hol a fost primul?

Călătoria de la Memphis (Cairo) sau de la un oraș din sud la Zaafarana, deja aprovizionat acolo cu măgari, bărci și provizii, ar fi fost o iafrastructură gata pregătită pentru călătoria de 5 zile către Serabit el Khadim.

Mai multe inscripții în hieroglife egiptene există încă acolo, la Serabit. Poate că, în căutarea noastră pentru Tetragrammaton în forma sa timpurie în cadrul scrierii de tranziție între scrierile egipteană și feniciană, am putea în cele din urmă să ne găsim răspunsurile aici, printre aceste inscripții foarte importante. Acestea ar putea fi cele mai vechi inscripții "proto-cananite/proto-feniciene" în forma care a dus la formarea alfabetului fenician. Dacă este așa, ar putea fi clasificat ca "Mama tuturor alfabetelor!". Inscripțiile de la intrarea în mina de turcoaz din Sinai de la Serabit el-Khadim, în sudul Peninsulei Sinai, reprezintă o multitudine de inscripții și chiar mai multe interpretări. Din cauza deteriorării, traducerile inscripțiilor sunt controversate. Unul vede litera "**nun**", în timp ce altul o vede ca fiind "**lamed**", iar acolo unde un cercetător vede "**kaf**", altul vede "**res**" și multe alte exemple. Acest lucru face ca cuvintele să fie "transformate" în ceea ce vrea interpretul să fie. De exemplu, "Sinai 357", inscripționat pe peretele de stâncă oferă traduceri în limba engleză ale inscripției de 27 de litere de către diverși interpreți, oriunde, de la "opresiunea evreiască a Exodului în 1480 î.Hr." (www.bible.ca); la un: "*răspuns consternat al unei echipe de mineri la un ordin al faraonului Tutmose*"; la instrucțiuni de irigare a grădinilor despre cum să: "*turnați apă din această pungă în umplerea ulciorului cu apă*"[152] și la un Northwest: "*inscripție votivă semitică închinată zeului Tessob*"[153]. Această ultimă interpretare pare a fi cea mai probabilă, deoarece ar reflecta contactul cultural și lingvistic al muncitorilor de la mină, care vorbeau limbile egipteană, canaanită și siriană. **Tessob** era un zeu hurrian din nordul Mesopotamiei și Siria. Numele bărbaților inscripționați la Serabit el-Khadem care lucrau acolo la exploatarea minieră și care nu erau egipteni variază de la "canaanit", "semitic", "asiatic", "hurrian" și "necunoscut", astfel încât se pare că a existat un creuzet de muncitori din toată zona. O întrebare pe care istoricii încearcă să o afle este dacă erau acolo ca sclavi sau ca muncitori plătiți. Din acest aflux continuu de imigranți din regiunile nordice în Egipt, ceea ce vedem este fuziunea culturilor în Sinai și în Egipt a acestor străini. Acești străini au trebuit să accepte și să se integreze în cultura egipteană. Acest lucru includea limba și, dacă era necesar - scrierea. Atunci începem să vedem încercarea de a lua sunetele hieroglifelor egiptene și de a le transforma în sunetele uneltelor agricole canaanite, ale armelor de luptă, ale părților corpului uman și animalier familiare vieții cotidiene canaanite. Ceea ce știm, de asemenea, este că faraonul care a avut cele mai multe expediții în minele din Peninsula Sinai a fost faraonul din dinastia a XII-a Amenemhat al III-lea (cca.l850 î.Hr.), care a avut 28 de expediții, mult

151 Lorna Oakes & Lucia Gahlin: *"Ancient Egypt";* pag. 178-179, Anness Publishing, London, 2008,

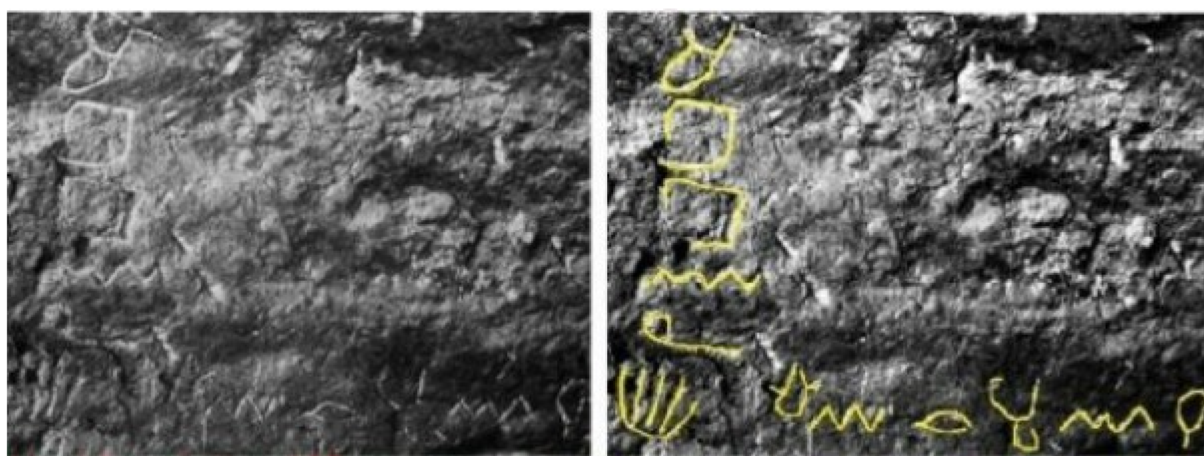
152 Brian Colless' Cryptcracker site: http://cryptcracker.blogspot.com/2007/10/ancient-sinai-irrigation-sinai.html

153 Aren Max Wilson-Wright: *"Sinai 357: A Northwest Semitic Votive Inscription to Tessob";* JSTOR, Vol.136, No.2, 2016.

mai multe decât orice alt faraon. Inscripțiile datate în timpul domniei sale îi menționează pe acești străini din Sinai ca fiind "asiatici" (inscripția Sinai 85N, Sinai HOW, Sinai 123B), oamenii din Canaan și Siria au fost numiți "Retjenu" (114S 23, 115, 120N) și mulți alți demnitari străini și traducători au fost notați (inscripțiile Sinai 85, 87, 92, 112, 85N, 10-11, 92W, 100W 5-6,105N 1, 112W 9, SI, 123b)[154].

Inscripțiile oferă un indiciu timpuriu al faptului că acei lucrători străini de diferite culturi încercau să comunice într-o scriere hieroglifică pe care nu o puteau reproduce exact ca scribii și sculptorii egipteni experimentați și instruiți. Probabil că aceștia nu primiseră niciodată educație în ceea ce privește cititul sau scrisul în țările lor de origine și făceau acest lucru pentru prima dată în multe dintre aceste inscripții, cum ar fi Sinai 357, o inscripție care nu a fost inscripționată de scribii egipteni instruiți. Prezența atâtor străini pe teritoriul controlat de egipteni a necesitat traducători ai diverselor limbi vorbite de mineri și, în mod colectiv, aceștia creau o nouă scriere lingvistică care avea să fie folosită în Canaan și îmbunătățită într-un alfabet de către fenicieni.

Inscripția Sinai 357

Inscripția Sinai 357 conține 27 de hieroglife vizibile. Sunt 17 care coboară vertical pe partea stângă și alte 10 care au fost scrise orizontal în partea de jos. Aici sunt arătate și evidențiate 12 hieroglife inteligibile. Mulți cred că scrierea este o scriere proto-cananită de tranziție care reprezintă literele alfabetului.

După adoptarea alfabetului hieroglific egiptean în limba canaanită, ceea ce numim "feniciană" a devenit descendenta imediată a acestui alfabet de scriere proto-canaanită/proto-sinaitică. Aceasta apare că a fost adoptat fie semnul hieroglific pur, fie sistemul hieratic de scriere a simbolului cu mână scurtă și mai ușor de utilizat. Metoda egipteană de scriere verticală și orizontală a textului este observată în acest artefact. Alfabetul și sistemul de scriere fonetic fenician, care pune accentul pe litere mai mult în formă de linii, în locul formelor mai curbate ale sistemelor de scriere hieratic egiptean și proto-cananit/ sinaitic, este recunoscut că a luat această formă după anul 1050 î.Hr.[155] Acceptând una dintre tradițiile culturale de la popoarele care trăiau deja acolo, acest alfabet de scriere este cel folosit de israeliți și evrei după ce au cucerit și/sau s-au stabilit în regiunea Canaan/Palestina înainte de a forma Națiunea Israel și motivul pentru care mulți cercetători contemporani l-au numit "Paleo-ebraic", un nume nou pentru ceea ce fusese numit "fenician" și "aramaică veche". Va rămâne așa până când se va putea dovedi exact care cultură a "reordonat" literele din alfabetul fenician cunoscut în prezent.

---

154 Wilson-Wright. Pag. 249.

155 Glenn E. Markoe *"Phoenicians",* University of California Press, 2000.

Moise, Muntele Sinai și Templul lui Hathor

Altitudinea de 3.500 de picioare/l.070 de metri deasupra nivelului mării a Templului, și sanctuarului lui Hathor, o zeiță venerată atât în Egipt, cât și în Canaan, prezintă încă un alt loc în care Moise i-ar fi putut conduce pe evrei și pe israeliți în călătoria lor din Egipt spre Peninsula Sinai. Cu potecile de mers cunoscute astăzi, este o plimbare de 2 zile de 190 km/120 de mile de la Serabit el-Khadim până la Orașul Sfânta Ecaterina, la baza Muntelui Sinai, cunoscut astăzi sub numele de "Jubal Mousa" = "Muntele lui Moise". Acesta a fost, de asemenea, locul de naștere al zeului egiptean Osiris, pe care egiptenii îl numeau "Muntele Nissa". În traseul lor transversal estic prin Sinai, undeva, Serabit el-Khadim este, fără îndoială, una dintre rutele pe care ar fi putut să le ia. În calitate de fost lider egiptean cu o mare influență și cunoaștere a regiunii Sinai, Moise ar fi trebuit în cele din urmă să îi aducă într-un loc unde erau deja stabilite alimente, apă și un fel de infrastructură. Dacă teoria lui Krahmalnikov conform căreia Moise/Mesha era oficialul egiptean responsabil de mină este adevărată și acesta este unul dintre locurile în care Moise i-a adus pe israeliți și evrei în timpul Exodului din Egipt, aceasta ar putea fi o descoperire semnificativă.

Hathor cu o coafură tipică a Soarelui și coarne de vacă

Exploatarea minelor de către egipteni s-a încheiat în jurul anului 1140 î.Hr., aproximativ în momentul în care egiptenii și-au pierdut puterea politică și economică în Canaan și Siria și de unde a provenit probabil forța de muncă pentru mina de turcoaz. Este posibil ca povestea "vițelului de aur" să își aibă rădăcinile în acest loc, deoarece zeița egipteană Hathor era venerată ca mamă divină a întregii vieți. Ea a fost reprezentată ca Vaca Sacră, care, fără îndoială, a fost tradusă mai târziu, secole mai târziu, prin intermediul diferitelor limbi de-a lungul timpului, ca fiind un "vițel". Iată două imagini ale zeiței Hathor, una din timpul lui Hatshepsut, care este înfățișată în templul ei mortuar de lângă Luxor ca fiind alăptată de zeița vacă Hathor. A doua este o fotografie din Muzeul Egiptean care îl înfățișează pe faraonul Amenhotep al II-lea protejat de Hathor, iar a treia imagine este o reprezentare a celor care se închinau la vițelul de aur în timp ce Moise se afla pe Muntele Sinai. Eu cred că acest sit de turcoaz a fost fie oprirea înainte de Muntele Sinai, unde au făcut

cunoştinţă sau au făcut cunoştinţă din nou cu Hathor, fie a fost la Muntele Sinai după oprirea în mina de turcoaz.

Egiptenii aveau mulți zei legați de animale care erau considerate sacre, iar vaca era doar un exemplu. În lumea noastră actuală, vaca este încă venerată ca animal sacru în India, venerată ca animal de îngrijire maternă. În cea mai mare parte a Indiei există legi care interzic vânzarea sau sacrificarea vacilor. În America, triburile indiene Cherokee, Navaho, Lakota și Dakota Sioux și alte triburi de indieni nativi americani consideră că bivolul alb este cea mai sacră ființă vie de pe pământ. Nașterea unui bivol alb sacru este cel mai semnificativ dintre semnele profetice, un semn de speranță și un indiciu al vremurilor bune care vor veni. Nașterea rară a unui bivol alb are loc doar o dată la fiecare 10 milioane de bivoli născuți. Bivolul american sau bizonul este un simbol al abundenței și al manifestării. În imagine este femeia vraci Cherokee Adasti Gadahee - Betty Jean Bustos - "Bunica Jean", din Taos, New Mexico, într-o fotografie extrem de rară a unui bivol alb matur care îi permite să îi dea o binecuvântare fizică"[156].

Inscripția proto-sinaitică 346, "Inscripția L'Ba'alat"

Acesta este unul dintre cele mai faimoase artefacte de la Serabit el-Khadim, cu inscripția proto-sinaitică. Una dintre numeroasele descoperiri ale egiptologului britanic Flinders Petrie este această "statuetă din Sinai". Ea reprezintă una dintre cele mai vechi reprezentări ale scrierii primitive "proto-sinaitice" găsite vreodată. Petrie a descoperit artefactul cu ocazia unor săpături la Serebit el-Khadim în 1906, dar nu a reușit să descifreze scrierea. Abia în 1916, Alan Gardiner a reușit să descifreze o parte din ea, numită acum "Inscripția Ba'alat". Este considerat alfabetul care a inspirat culturile feniciene/cananite să creeze un alfabet înrudit cu alfabetul egiptean. Citind din

156 După ce bunica Jean mi-a împărtășit această fotografie, am întrebat-o cum de a fost atât de curajoasă încât nu numai că s-a apropiat de el și nu a fost împunsă, dar l-a și atins. Bunica Jean mi-a spus că a simțit că Marele Spirit a venit asupra ei să meargă spre bivolul alb care venea direct spre ea când a intrat în momentul respectiv și a rămas acolo. "Părea că vrea să mă calce, dar a frânat și s-a oprit în fața mea și și-a coborât capul. Mi-am pus mâna pe capul lui și m-am rugat o lungă binecuvântare, apoi m-am îndepărtat atât de lumea spiritelor, cât și de bivol și mi-am dat seama unde mă aflam și aproape că am fugit înapoi din prezența lui în timp ce inima îmi sărea din piept!".

stânga sus spre dreapta jos, savanții au interpretat literele ca fiind o posibilă citire a literelor "**mt l b'lt**", ceea ce înseamnă "**...pentru Doamna**".

Gardiner a tradus fraza ca spunând "**către Baalath**", versiunea canaanită a zeiței egiptene Hathor. Această inscripție este datată între anii 1850 î.Hr. și 1550 î.Hr. și a generat o dezbatere cu privire la faptul dacă scrierea este proto-sinaitică (prima dată, 1850 î.Hr.) sau proto-cananită (ultima dată, 1550 î.Hr.). Acest lucru ar determina dacă alfabetul a fost inventat în Egipt (data sinaitică anterioară) sau a fost inventat în Canaan (data canaanită ulterioară). Cu toate acestea, odată cu descoperirea inscripțiilor de la Wadi El-Hol, în apropiere de Luxor, Egipt, se dovedește aproape categoric că acest alfabet similar a luat naștere în Egipt și în Sinai și a evoluat mai târziu în ceea ce este cunoscut acum ca alfabet fenician/cananit. Scrierile descoperite în cele două locații, Serabit el-Khadim și Wadi el-Hol, sunt strâns legate între ele atât în ceea ce privește literele inscripțiilor, cât și în ceea ce privește perioada de timp. Unele dintre cele mai recente estimări ale savanților plasează inscripțiile din Wadi el-Hol în jurul anului 1800 î.Hr. și undeva în timpul celei de-a 12-a dinastii târzii a Egiptului[157]. Unele dintre hieroglifele egiptene pot fi văzute în mod clar pe statuie, iar mai jos sunt prezentate hieroglifele egiptene cunoscute și echivalentul și semnificația lor în litere egiptene față de ceea ce a devenit probabil în limba canaanită:

Hieroglifă	egipteană	Canaanită/Phoeniciană
𓈖	N/"apă"	a rămas ca "N" 𐤍 și, de asemenea, a devenit "M" 𐤌 "**mayim**" în limba feniciană. A fost "Mu" în Byblos. Pentru semiticii occidentali - 𓈖 (**mem**) reprezenta primul sunet al cuvântului lor pentru apă.
𓂋	R/"gură"	Poate să fi devenit "ochi" 𐤏 și stop glotal '**ayin**' O în feniciană.
+	T	Z-liniar a lui Gardiner are acest glif hieratic **X** sub Z-9 pentru sunetul fonetic al lui '**sw3**' și "**pass**". A devenit "**t**" '**tav**' = "semn" întors la 45 de grade în feniciană. Continuă să dăinuie și astăzi pentru analfabeți să își facă "marca" cu un "x" în locul semnăturii numelui lor.
𓋴	S/"pânză	a devenit probabil "L" 𐤋 '**lamed**' în feniciană.

157 Paul D. LeBlanc: "Descifrarea scriptului proto=Sinaitic: Dând sens inscripțiilor alfabetice timpurii din Wadi el-Hol și Serabit el-Khadim": Subclass Press, Canada, 2017, pagina 21. (PDF) "Deciphering the Proto-Sinaitic Script: Making Sense of the Wadi el-Hol and Serabit el-Khadim Early Alphabetic Inscriptions (Carte) | Paul D LeBlanc - Academia.edu

	pliată"	
	U (pui de găină hieratic)	a devenit un "cârlig" Y = waw sau "L" sau "p" 'peh' în feniciană.
	casă	Cei mai mulți au interpretat acest lucru ca fiind o casă, iar sunetul "B" din Canaanita/Pheoniciană care a coborât din egipteanul "**Adăpost din stuf**" care, atunci când a fost rotit la 90 de grade, a devenit mai târziu litera "B" din alfabetul fenician = "**bet**" pentru "casă". Cu toate acestea, există și alte hieroglife egiptene pe care ar putea reprezenta casa , cum ar fi "**pr**" sunet; Suport borcan "**g**"; fântână plină de apă "**hm**"; valea dintre dealuri "**dw**". Oricare dintre acestea ar putea foarte bine să schimbe "B"-ul din "Mut Baalat" în ceva complet diferit.

Dacă aceasta este într-adevăr o ofrandă adusă lui "Baalat", aceasta se referea la binecunoscuta zeiță din Canaan cunoscută sub numele de "Doamna din Byblos", menționată de mai multe ori în *Scrisorile de la Amarna* ca "**Doamna din Gubla**". Ea era zeitatea lor principală, pe care o comparau cu zeița Hathor din Egipt. Baalat nu era venerată doar în Sinai, ci și în Egipt. Acest lucru ar da cu siguranță credibilitate unei prezențe feniciene în Egipt care lucra în aceste mine de turcoaz. Chiar și mult mai târziu, în timpul domniei faraonului egiptean Orsokon I (cca. 922 - 887 î.Hr.), principalul oraș al fenicienilor, numit Gubla, și-a păstrat numele, după cum atestă o statuie descoperită cu cartușul lui Orsokon, care avea o inscripție feniciană care omagia zeița lor:

"elbaal.mlk.gbl.b[n].yh[mlk].lbaalt.gbl.adtw...".
= "Eli-Baal, rege din Gubla, fiul lui Yehi (mlk) către Baalat din Gubla zeița lui..[158]

O poveste care se apropie de căutarea lui Moise în locația din Sinai unde i-a fost dat Tetragrammatonul provine dintr-o altă traducere a inscripției L'Baalat 346 de la autorul Charles Krahmalnikov, profesor emerit de limbi antice și biblice la Universitatea din Michigan. Utilizând

ca vocală, transcrierea literelor de către Krahmalnikov dă rezultatul:

Z NSʔT MRʕT LBʕLT ʕL N[ʕM] MT ʕL NʕM RB NQBN MŠ

Pe care o traduce prin:

"*Soția sa (a lui Mashe) a prezentat acest lucru lui **Baalt** în numele soțului ei, în numele șefului minerilor, Mashe (Moise)*".

Toate acestea depind de ceea ce el spune că este încercarea de ștergere a numelui lui **Mashe** în partea dreaptă jos a bazei. Krahmalnikov scrie:

"*...există trei linii paralele de crestătură în partea de jos a laturii drepte a statuii, cea mai de sus trecând prin litera **Š** a numelui **MŠ** (Mashe/Moshe)...adepții devotați ai lui Meshe, au restaurat litera **Š**, scrisă foarte mic în dreapta imediată a **M**-ului*."

Din nefericire, Krahmalnikov prezintă o fotografie de aproape a fundului din partea dreaptă,

158 Din "Inscripția Elibool", care poartă numele lui Eli-Baal, regele din Gubla (Byblos), datată la sfârșitul secolului al X-lea î.Hr.

dar nu evidențiază într-o fotografie separată ceea ce s-ar putea vedea așa cum o vede el[159]. Voi continua să caut fotografii mai bune, pentru că nu văd acolo decât piatră. Având în vedere intervalul de timp pe care îl stabilește pentru inscripție, cca. 1250 î.Hr., aceasta ar fi la mijlocul lungii domnii de 67 de ani a lui Ramses al II-lea și intervalul de timp pe care îl am eu despre Moise ca "**AmunMeses**" servind ca scrib regal pentru Ramses al II-lea înainte de a servi ca vicerege al Kush[160]. Dacă acesta a fost într-adevăr Moise și soția sa făcând ofrande lui Baalat, nici el și nici soția sa nu fuseseră încă convertiți la religia israelită **Ya**. Krahmalnikov situează, de asemenea, Inscripția Sinai 360, care are numele **Mashe** scris pe ea cu o scriere care spune:

Z ŠḤ ʔT ZT BŠN MŠ [MHBʕLT] BBŠN

- care se traduce prin:
= "*Acesta este locul (unde a avut loc) semnul pe care Mashe [Mahub-Baalt] l-a făcut cu șarpele*".

Inscripție rupestră proto-sinaitică 361

Un alt artefact citat de Krahmalnikov cu numele **Mashe** este inscripția 361 din Sinai, pe care el a interpretat-o ca fiind:

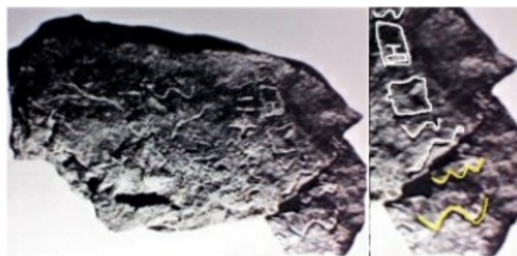
Z ŠḤ ʔ̇BŠN Z-NḤ[ŠT] ZT BŠN MŠ MHBʕLT

= "*Acesta este locul (unde se afla) șarpele de bronz pe care Mashe Mahub-Baalt l-a făcut*".

Sunt disponibile imagini mai clare ale acestui artefact, iar eu am mărit imaginea și, într-adevăr, văd literele care s-ar scrie **M** ( ) + **Sh** ( ) în limba canaanită/feniciană/sinaită.

În această imagine de rocă, pot confirma că, de fapt, văd ambele litere. Nu ar fi deloc improbabil ca Moise să fi condus expediții la această mină de turcoaz în primele sale zile ca scrib pentru Faraon și ca mai târziu să fi devenit un loc de refugiu pentru el și pentru urmașii săi din Exod. Nu ar trebui să existe nicio îndoială că evreii și israeliții care fuseseră înrobiți erau un popor analfabet și fără călătorii. Ei ar fi avut nevoie de o figură de încredere, bine cunoscută, care cunoștea peisajul și unde se aflau locurile locuibile din deșertul Sinai unde se puteau ascunde în timpul războiului și al revoltei politice din Egipt. Moise, în calitate de fost scrib regal, comandant militar și faraon, ar fi fost acel om. Fără îndoială, vor fi necesare mai multe cercetări pentru a confirma că pe aceste artefacte scrie într-adevăr "**MeSh**a" și că acest **MeSh**a anume este Moise al nostru.

Următoarea imagine a pietrei și a descifrării literelor provine de pe **https://earlysemitic.weebly.com/sinai-360-361.html**, iar evidențierea literelor din partea dreaptă de către mine este a părții drepte a artefactului de piatră:

Dacă aceasta este într-adevăr o locație în care Moise a lucrat, a fost supraveghetor al

159 Charles Krahmalnikov "*The Chief of Miners Mashe/Moshe, the Historical Moses",* February 2017, pg. 7. http://www.bibleinterp.com/PDFs/Charles4.pdf

160 Yurco, Frank:"Was *Amenmesse the Viceroy of Kush, Messuwy?"* Journal of the American Research Center in Egypt, Vol. 34 (1997).

muncitorilor săi din mina de turcoaz sau s-a oprit aici în timpul Exodului, ne-ar fi plăcut să vedem Tetragrammaton-ul sacru scris undeva în această locație, dacă numele a fost deja dat, dar nu a fost văzut și descoperit încă. Avem cercetători care pretind că Dumnezeul "El" este scris, însă, din ceea ce am văzut din fotografiile acestor cercetători sunt cele două litere una lângă alta, cu poate una sau nici o altă literă scrisă împreună cu ea și nu există o inscripție suficientă în propoziție sau cuvinte atașate pentru a verifica acest lucru. Multe dintre cuvintele pe care le găsim în aceste inscripții sunt încă vii în ebraica de astăzi, dar aceste cuvinte nu sunt atestate doar în ebraică, deoarece sunt atestate cu același sens și în multe dintre limbile semitice. Acest cuvânt "El", ca nume divin, a fost întâlnit în mod obișnuit în Ugarit, akkadiană, aramaică și bine documentat în *Scrisorile de la Amarna* de la alte popoare canaanite și siriene. Zeul "El" era cunoscut mai ales în nordul Canaanului, în Siria și în Hatti, dar în sud, în cadrul regiunilor Negev și Sinai, zeul "Ya" era mai bine cunoscut. Este posibil să fi descoperit că acest lucru este într-adevăr ceea ce era scris pe această inscripție 361 din Sinai.

Din partea stângă a acestor litere verticale pe care le-am privit, în fotografia de mai sus, putem vedea literele:

Cu toate acestea, dacă, așa cum am speculat în lucrări de cercetare anterioare, zeul unic "Ya" era sărbătorit în Egipt în timpul celei de-a 18-a dinastii sub numele de "**Yaten**", mai bine cunoscut la noi sub numele de "**Aten**", atunci este posibil să fi găsit într-adevăr numele sacru al lui Dumnezeu, cunoscut de diversele culturi sub numele de Ya/Yahuah/Yahuwah... înscris aici sub acest nume. Dacă, așa cum am subliniat, că cele două tăieturi \\ încă folosite astăzi, a fost și este versiunea hieroglifică mai scurtă a scrierii a doi **yod** (= Ya), ȘI aceasta este o perioadă în

care scribul egiptean sau canaanit care a scris acest lucru pe piatră când hieroglifa valurilor egiptene

pentru litera egipteană **N** era încă recunoscută ca fiind acel sunet, atunci avem cele patru litere de pe acea piatră ca fiind următoarele:

= (a), = Ya, + = T, = N

Aceasta este urmată de glifa "**omul care se bucură în laudă**" 𓀠. Astfel, aceste litere 'YaT(e)N + 𓀠 ar fi, fără îndoială, un salut glorios adresat Celui Preaînalt în forma de salut: "*Slavă gloriosului Yaten !*", Dumnezeul monoteist israelit pe care Akhenaton a încercat să îl transforme în Dumnezeul suprem al Egiptului. Acest lucru ar însemna că Moise, israeliții și evreii nu au primit "Noul Nume" al Celui Preaînalt - Creatorul, care mai târziu va fi scris sub forma a ceea ce noi cunoaștem ca Tetragrammaton.

Inscripție rupestră din Peninsula Sinai #349[161]

Această inscripție, datată în jurul anului 1500 î.Hr., provine de pe un panou de rocă de lângă o intrare în mina de turcoaz din Peninsula Sinai Serabit el-Khadim. Aceasta este una dintre cele mai

161 Inscripție foto de pe: https://ancient-hebrew.org/inscriptions/142.htmI

timpurii inscripții de scriere semitică, care reprezintă tranziția de la hieroglifele egiptene la alfabetul canaanit/fenician. Egiptologul William Albright a oferit următoarea traducere:

"*Tu, o, ofertant, (sau) miner șef, o ofrandă pregătește pentru Ba'alat, în numele lui Ahena - O, ofertant, - o ofrandă dintr-o oaie sălbatică. În numele fiului său, [**Elya**]tu (?), oferă, o, ofertantule, o oaie sălbatică pentru [**Ba'alat** (?)*].

Mai multe hieroglife egiptene pot fi văzute aici cu acest artefact, care mai târziu a fost folosit ca parte a alfabetului fenician timpuriu. Următoarele simboluri pot fi văzute pe această inscripție rupestră 349, cu interpretarea mea a literelor cunoscute ale hieroglifelor egiptene și a literelor feniciene ulterioare.

Hieroglifă egipteană	**Literă, sunet sau cuvânt**	**Literă, sunet sau cuvânt din alfabetul fenician de mai târziu**
	K3 "Bivol/taur"	sunetul vocalic A
	P	Nu se deschide "ușa" casei ca , ci trebuie să fie B = Bayt.
	H	Acest "H" a fost folosit în locul celuilalt H mai ușor.
≈	Sunetul lui "Ya"	**yod** probabil dubla bară hieratică pentru două trestii (yod), dar mai târziu s-a întors la 90 de grde spre //.
	N/"apă"	a rămas ca "N" și, de asemenea, a devenit "M"
	R/"gură"	? este posibil să fi supraviețuit până în epoca silabarelor din Byblos, dar a fost înlocuit cu ayin=0.
+	T	a rămas ca "t", dar s-a întors la 45 de grade
	U (pui de găină hieratic)	a devenit un "cârlig" Y - sau - posibil a devenit "L" în feniciană.
	S/"pânză pliată"	posibil a devenit "L" în feniciană.
	F/"tată"	? este posibil să fi supraviețuit până în epoca silabarelor din Byblos, dar nu mai departe.
	"tp"/șef de, șef	a devenit sunetul "R" și numele "resh"

	?arc, armă, piept?	ar putea fi ceea ce a devenit litera feniciană Sh
	Q ?? (ulcior de bere?)	? aceasta ar putea fi litera Sud arabă „thaw”.
	?? dacă o mână = "D"	? "K"?, ? 'Sh"? Acest lucru a fost tradus ca fiind "o mână", însă văd și posibilitatea ca acest lucru să fie "Ya" (două trestii) într-un cartuș?

Cu excepția posibilității determinantului egiptean sau a abrevierii "kbh" pentru "apă arteziană", simbolizată printr-un vas de apă, observați că majoritatea acestor hieroglife timpurii folosite pentru formarea alfabetului proto-canaanit/fenician erau sunetele monoconsonantice ale alfabetului egiptean. Acest lucru ar fi făcut mult mai ușoară traducerea unei hieroglife cu un singur sunet decât a unei hieroglife cu două sau trei sunete:

"*Dintre cele trei tipuri de fonograme egiptene, cele mai notabile sunt semnele monoconsonantice. În general, se crede că semnele monoconsonantice egiptene au inspirat, cel mai probabil, crearea primului alfabet semitic. Astfel, o bună înțelegere a semnelor monoconsonantice egiptene este de o importanță capitală*"[162].

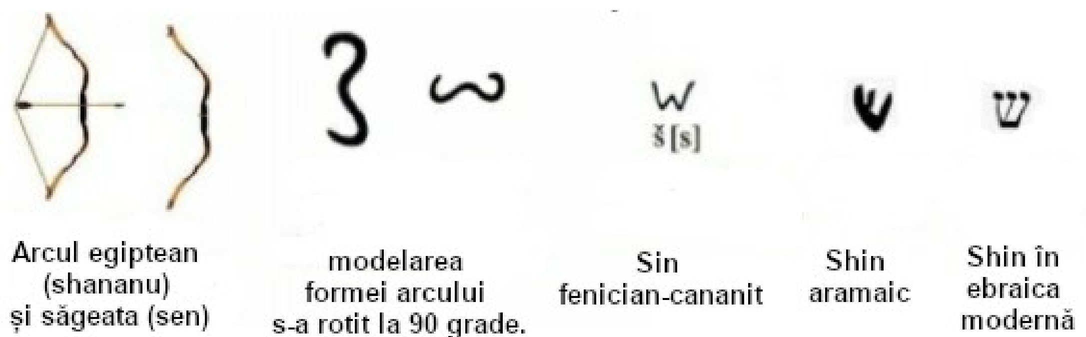
Indiferent de modul în care cineva vrea să încerce să facă o interpretare logică a semnelor pentru a ajunge la o propoziție completă sau două, acești lucrători minieri canaaniți aveau o anumită familiaritate cu hieroglifele egiptene și încercau să scrie cât mai bine sunetele care se potrivesc cel mai bine cu propria lor limbă canaanită. Undeva la sfârșitul perioadei Regatului Mijlociu al Egiptului (cca. 1800 - 1650 î.Hr.) și a celei de-a doua perioade intermediare a Egiptului (cca. 1650 - 1550), când Hyksos a dominat Egiptul, a fost creată "veriga lipsă" dintre hieroglifele egiptene și alfabetul semitic-fenician timpuriu din care descinde alfabetul pe care îl folosim astăzi. De unde proveneau acești "lucrători" canaaniți/sirieni care se închinau lui Baalat? Nu putem trece cu vederea perioada conducătorilor semiți Hyksos din Egipt, care au invadat Egiptul și l-au condus timp de 100 de ani ca "**Heka-Sos**" = "*conducători de pe pământuri străine*". Deci, ce s-a întâmplat aici în perioada Hyksos? Au fost muncitorii canaaniți străini sau războinicii Hyksos care lucrau aici cei care au contribuit la realizarea inscripțiilor? Au avut invadatorii semiți Hyksos scribi semiți instruiți care învățau egipteana și care au făcut prima încercare de a scrie în hieroglife limba lor maternă? Dacă erau războinici, ar fi trebuit să fie familiarizați cu armele și, cu siguranță, cu "bumerangul ca băț de aruncat", care a devenit una dintre litere. Dar arcul și săgeata? Ar fi putut deveni o literă a alfabetului fenician? Se pare că acest lucru ar putea fi valabil în cazul literei **Shin**.

Originea literei ebraice Shin.

Lexicul noului regat ne spune că termenul egiptean **sa-na-ni** însemna "arcaș, războinic". Denumirea semitică antică pentru "*arcul compus*" era **tann**, scris de asemenea ca **sann** în textul cu alfabet silabic din Ugarit, care ar fi sunat ca "**shananu**" sau "**sananu**"[163]. Aceasta a evoluat în proto-sinaiticul **Shin**. LeBlanc subliniază, de asemenea, că cuvântul egiptean înrudit pentru frate și soră era o săgeată hieroglifică cu două fețe ⇓ care avea valoarea fonetică de "**sn**" și se rostea ca "**sen**". Diagrama mea privind modul în care s-a produs această evoluție a literei este următoarea:

162 Ip Lup Ng and Yan Pui Chi: *"The Origin of the Greek Alphabet: A New Perspective",* pag. 24, septembrie 2016. http://writingsystemsabc.com/public/

163 LeBlanc, 2017, pag. 87.

Există, de asemenea, speculații că sunetul egiptean "**sh**" din 2 sunete "**s3**"-(**sh**)**a** = "țară inundată" este, de asemenea, un strămoș suspect al lui **shin**, având același sunet de "**smw**" = "**Shemu**" = "*Apă joasă/sezon al recoltei*". Cu toate acestea, determinantul hieroglific al anotimpului care se potrivește mai bine acestei descrieri, cel puțin în ceea ce privește forma, ar fi hieroglifa

- un bazin cu flori de lotus. De asemenea, avea sunetul fonetic **S3**, așa cum se vede în denumirea anterioară dată pentru Shasu

de la Templul Soleb.

 era, de asemenea, determinantul pentru Akhet (sezonul inundațiilor).

Deși unii cercetători și savanți biblici ar dori să numească aceste inscripții de la Wadi el-Hol și de la Serabit el-Khadem drept o "scriere ebraică originală", ar fi o eroare, deoarece aceste litere și cuvinte din alfabet pot fi urmărite până la egipteni, biblieni și alte culturi canaanite și siriene care nu ar fi considerat că folosesc "scriere ebraică". Cercetătorul Christopher Rollston face un comentariu important în această privință:

"*Este absolut și empiric greșit să sugerăm că alfabetul inscripțiilor de la Serabit el-Khadem și Wadi el-Hol este alfabetul ebraic, sau alfabetul fenician, sau alfabetul aramaic, sau alfabetul moabit, sau alfabetul amonit, sau alfabetul edomit. Scrisul acestor inscripții de la Serabit el-Khadem și Wadi el-Hol (etc.) nu este unul dintre scrierile naționale distincte (cum ar fi cea feniciană sau ebraică sau aramaică etc.), ci mai degrabă este strămoșul timpuriu al tuturor acestor scrieri...*"[164].

Sarcofagul Ahiram

Un alt artefact care necesită investigații suplimentare este numit "*Sarcofagul Ahiram*", descoperit în 1923 de către cercetătorul francez Pierre Montet în mormântul din necropola regală din Byblos. Sarcofagul conține o inscripție de 38 de cuvinte scrise în dialectul "fenician vechi" din Byblos. Datarea inscripției de pe sarcofag a fost o provocare, deoarece elementele care au fost datate până la sfârșitul epocii bronzului susțin o datare timpurie, în secolul al XIII-lea î.Hr. în timp ce alți factori pot indica o datare în secolul al XI-lea î.Hr. sau o datare chiar mai târzie, în secolul al

164 Rollston, Christopher: *"The Proto-Sinaitic Inscriptions 2.0: Canaanite Language and Canaanite Script, Not Hebrew";* 2016; de asemenea în Anshuman Pandey, 2019, pag. 4.

X-lea sau al IX-lea î.Hr. a inscripției, dacă sarcofagul ar fi fost reutilizat pentru ca inscripția să fie scrisă în timpul domniei regelui Byblosului "Ithobaal", care a murit în jurul anului 847 î.Hr. **Ithobaal** a fost contemporan cu regele biblic **Ahab**. Printre dovezile care susțin o dată din secolul al XIII-lea î.Hr. pentru crearea sarcofagului se numără obiectele găsite lângă el care poartă cartușul faraonului Harnesses al II-lea din dinastia a XIX-a a Egiptului, care a domnit între anii 1279 î.Hr. și 1213 î.Hr. Inscripția folosește doar 19 din cele 22 de litere ale alfabetului fenician, ceea ce poate însemna adăugarea celor trei litere la o dată ulterioară sau pur și simplu nu existau cuvinte folosite cu acele litere. Cele trei litere care nu au fost incluse în cele 38 de cuvinte vizibile în inscripție au fost:

Este interesant faptul că cele mai multe dintre tabelele lingvistice ale alfabetului fenician nu includ Qoph și Sadhe în "feniciana timpurie", ci le includ într-o ediție ulterioară a fenicianei/ebraicii timpurii. Acest lucru semnifică din nou că inscripția Ahiram ar fi putut fi scrisă înainte de inserarea acestor două litere în alfabetul fenician final. Grecii nu au adăugat **qoph** și **sadhe** la alfabetul lor atunci când au adoptat alfabetul fenician. Oare pentru că aceste două litere nu erau încă în alfabetul fenician? Sarcofagul include, de asemenea, prezența unei inscripții pseudo-hieroglifice mai vechi.

Experții sunt împărțiți dacă sarcofagul a fost sau nu reutilizat la o dată ulterioară care corespunde domniei biblicului Ahab sau dacă acesta este într-adevăr un rege care a domnit în timpul domniei lui Ramses al II-lea sau zeci de ani mai târziu, în perioada intermediară a regilor levantini pierduți de la sfârșitul Epocii Bronzului, când listele regale sunt absente, nu doar ale regilor fenicieni, ci și ale TUTUROR regilor canaaniți, ugariteni, sirieni și ale altor regi care ar fi putut domni în această regiune la sfârșitul Epocii Bronzului. Faptul că acest "rege Ahiram" nu este menționat nicăieri altundeva în istorie, cu excepția acestui sarcofag, poate însemna că el ar fi putut fi un rege din Epoca Bronzului/Epoca Fierului/Perioada Intermediară care lipsește din acea perioadă (cca. 1180 - 1130 î.Hr.). Citirile anterioare ale sarcofagului au dus la o lectură a lui "Ithobaal", care a făcut sarcofagul pentru tatăl său Ahiram și, astfel, istoricii au fost îndemnați să creadă că acesta este regele fenician biblic Hiram, care i-a trimis viitorului rege al Israelului, David, arbori de cedru și tâmplari pentru a construi o casă (II Sam. 5:11). Cu toate acestea, această citire anterioară a lui "[**Ith**]obaal" a fost abandonată acum cu o nouă reconstrucție care se citește "[**Pil**]sibaal" În plus, acest rege biblic Hiram a fost "rege al Tirului" și nu al Byblosului și trebuie să fie exclus. Numele Hiram nu se potrivește cu listele regilor din Tyr și nici predecesorul sau succesorul lui Ahiram din sarcofagul cu lista cunoscută a regilor "Ithbaal", regele Sidonului, tatăl Izabelei care s-a căsătorit cu Ahab, a trăit într-o perioadă mult mai târzie decât David și Solomon și nu poate fi același Ithbaal, presupusul fiu al lui Ahiram. Decizia dacă inscripția este din secolul al XIII-lea î.Hr. sau din secolul al X-lea î.Hr. este un studiu foarte confuz pentru istorici. Textul fenician timpuriu o plasează cu siguranță într-o perioadă anterioară și, dacă acest lucru poate fi confirmat, ar reprezenta cea mai veche scriere feniciană care folosește alfabetul fenician descoperită până în prezent.

"*Este scrisă în dialectul fenician vechi din Byblos și este cel mai vechi martor al alfabetului fenician de lungime considerabilă descoperit până în prezent*"[165].

Locul în care este deteriorat numele complet al persoanei care este subiectul numit **?///? Baal**. Acest loc în care nu se poate citi nimic se numește "Lacuna". Se folosea o bară verticală pentru a separa cuvintele. Am plasat un punct roșu peste bară oblică pentru a evita citirea unei litere inutile. Anumite cuvinte precum "Melek" = rege, "Ben" = fiu, "Arn/Urn" = sicriu și "Ab" = tată își păstrează încă ortografia și semnificația în ebraica modernă:

165 Reinhard Lehmann: *"Die Inschrift(en) des Ahirom-Sarkophags und die Schachtinschrift des Grabes V in Jbeil (Byblos)";* Mainz, 2005.

Traducerea primei fraze de către Reinhard Lehmann:

"*Un sicriu l-a făcut (Pil)sibaal, fiul lui Ahirom, regele Byblosului, pentru Ahirom, tatăl său*".

Literele alfabetului fenician scrise pe Capacul Sarcofagului regelui Ahiram

Sarcofagul regelui Ariham din Byblos la Muzeul din Beirut, Liban[166]
(partea frontală a sarcofagului)

(Partea din spate a sarcofagului cu inscripții pe capac)

În secțiunea următoare vom examina manuscrisele și artefactele antice care conțin Tetragrammaton-ul sacru și vom continua căutarea originii literelor, a sunetelor și a semnificației literelor și cuvintelor din Tetragrammaton.

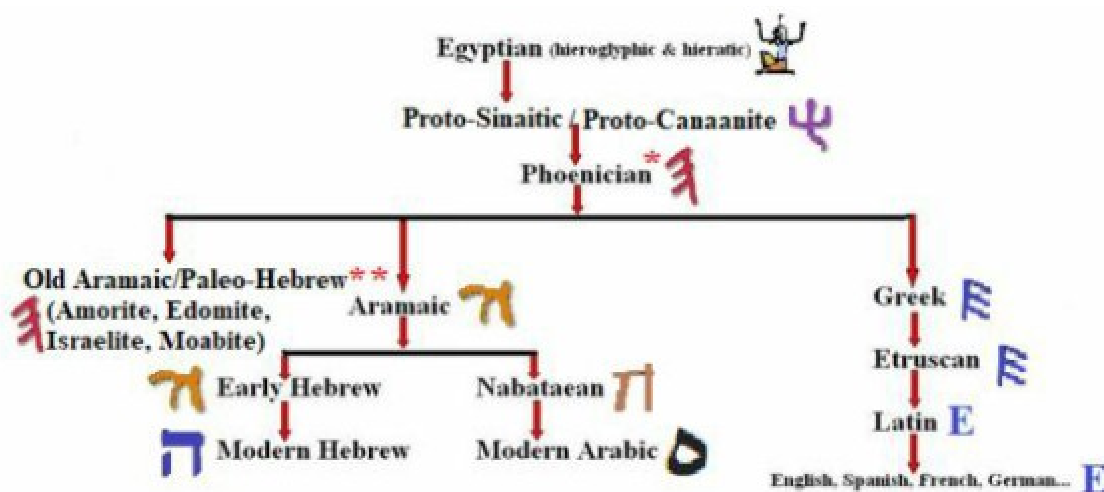
166 Fotografiile sunt realizate de Don Michael Hudson, PHD și de BeatriceTravels.

Capitolul 6

Tranziția de la hieroglifele egiptene la literele feniciene și la scrierile moderne

Istoricii studiilor lingvistice sunt de acord cu faptul că toate scrierile pe care le folosim astăzi pe continentele american, european și african au provenit din scrierile egiptene antice cu hieroglife pictografice și din scrierea fonetică hieratică dezvoltată de preoții egipteni. Primii descendenți ai acestei scrieri egiptene au fost proto-sinaiticul, proto-canaanitul și fenicianul, care a fost folosit nu numai în orașele feniciene Tyr, Gubla și Sidon, ci și de diversele culturi din Canaan - amoriții, amoniții, edomiții, israelienii, moabiții și alții. Scrisul fenician a evoluat apoi în greacă și aramaică - două culturi care au adoptat alfabetul fenician și apoi l-au răspândit prin cucerire. Greaca a dat naștere latinei, iar aramaica a dat naștere ebraicii și arabelor moderne. Aici, în această discuție, vorbim exclusiv despre un "sistem de scriere" și nu despre un "sistem lingvistic" vorbit, care reprezintă o evoluție diferită. Avem înregistrări care au supraviețuit despre ceea ce fenicienii, canaaniții și evreii au scris în scripturi de scriere foarte asemănătoare, dar nu cunoaștem perfect modul în care au rostit aceste cuvinte în limba lor vorbită. Un exemplu ar putea fi ceea ce vedem astăzi cu diferitele limbi precum engleza, franceza, germana și spaniola. Deși cu toții folosim aceeași scriere de tip *alfa-bet*, cu excepția câtorva ajustări minore în fiecare limbă, limbile vorbite, deși au o origine comună cu majoritatea, sunt diferite în toate aceste exemple.

Urmărirea literei "Heh" de-a lungul istoriei

Evoluția limbii scrise, un consens al majorității istoricilor
(un eșantion de limbi legate de acest studiu) Compilat de R. Jaquet

*Această civilizație se numea "Kana'anim" (canaaniți) și "Ken'ani" (negustori) și "sidonieni". Numele de "fenicieni" este un termen dat mai târziu de către greci.

**În jurul anului 1050 î.Hr., istoricii numesc "fenician" alfabetul folosit pentru inscripții. Deoarece istoricii notează că în această perioadă "feniciana, ebraica și alte dialecte canaanite erau în mare parte imposibil de distins înainte de acel moment", (Naveh 1987), a numi un alfabet lingvistic distinct și separat ca "Paleo-ebraică" nu este în întregime corect. Înainte de anul 1954. termenul folosit de lingviștii biblici era "fenician" sau "aramaică veche" atât pentru scriere, cât și pentru limba vorbită (Birnbaum 1954).

"Până la mijlocul secolului al VIII-lea î.Hr. alfabetul fenician dezvoltase o scriere uniformă cu stiluri cursive și lapidare. Scrisul ebraic s-a ramificat din cel fenician la mijlocul secolului al IX-

lea î.Hr., iar cel aramaic la mijlocul secolului al VIII-lea î.Hr. Cele trei scrieri naționale - feniciană, ebraică și aramaică... au continuat să dezvolte forme de litere cursive... "[167]

Alfabetul ebraic modern este format din 22 de litere, toate fiind consoane. Acesta este un număr inerent de litere față de alfabetul fenician, care conținea 22 de litere. Alfabetul aramaic a păstrat, de asemenea, formatul de 22 de litere al alfabetului strămoșului lor fenician, care a fost adoptat de evrei pentru a forma alfabetul ebraic modern ***aleph-bet***. Alfabetul *nabatean* a coborât din alfabetul aramaic în secolul al II-lea î.Hr. și a păstrat numele și numărul de litere. Din alfabetul *nabatean* a provenit alfabetul arab în secolul al IV-lea d.Hr. Alfabetul arab are un stil cursiv foarte asemănător cu cel *nabatean* și are nume și o ordine a literelor similare cu cele ale alfabetului fenician, aramaic și ebraic antic, dar cu șase litere suplimentare care nu au nicio legătură semitică cu alfabetele strămoșești, și care au fost adăugate la sfârșitul alfabetului.

Există o ordine alfabetică standard a literelor egiptene, care reprezintă sunetele cuvintelor, în conformitate cu ceea ce au descoperit istoricii în documentele antice. Dacă doriți să căutați cuvinte într-un dicționar egiptean, este foarte util să cunoașteți ORDINEA literelor pentru a putea găsi cuvintele. Există 24 de astfel de sunete de litere egiptene, iar unele dintre ele pot părea litere care se repetă, dar au sunete diferite. Unele lipsesc, cum ar fi litera "**L**", pentru care lingviștii contemporani folosesc hieroglifa "**Leu**" pentru a reprezenta acest sunet contemporan, dar egiptenii antici nu foloseau acest sunet în limba lor. Litera "**L**" nu a apărut în alfabetul egiptean până când Alexandru cel Mare (d. 323 î.Hr.), după ce a cucerit lumea cunoscută, a intrat în Egipt ca nou faraon și și-a dorit ca numele său să fie scris în hieroglife. Nu e de mirare că a ales Leul

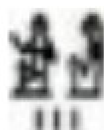

pentru a reprezenta această nouă literă. Acesta este motivul pentru care prima utilizare a termenului "Israel" în afara Bibliei de către faraonul Merenptah (1213-1203 î.Hr.) este transliterat ca

"YshRIAR"

+ determinantul "Inamic" + determinantul "Bărbat+Femeie"

= "Israel Poporul inamic".

Literele "V și "Z" erau probabil sunete similare nefolosite de egipteni. Toate cele 24 de litere sunt consoane, dar trebuie să înțelegeți că, la fel ca în alfabetul ebraic, care are toate consoanele, există consoane speciale care acționează ca vocale (*matre*). Același lucru a fost valabil și în egipteană și acestea sunt primele cinci pe care le vedeți în alfabetul lor. DOUĂ dintre ele au ACEIAȘI DENUMIRE ca și literele din Tetragrammaton. Când începeți să citiți alfabetele vechi "paleo-ebraică/feniciană", aramaică și ebraică modernă, va trebui să le citiți de la DREAPTA LA STÂNGA. Pentru a vă pregăti să citiți în altă direcție decât de la stânga la dreapta, primul alfabet egiptean și celelalte douăsprezece vor fi citite într-o direcție neutră, de SUS ÎN JOS. Am inclus douăsprezece diverse culturi istorice "genealogice" (inclusiv literele englezești și "Final" fenician enumerate de două ori) și alfabetul lor de scriere în ceea ce cred că a fost evoluția fiecărei litere din echivalentul lor hieroglific.

Deoarece aceasta nu este o descriere perfectă a scenariilor de scriere, am scris mai jos note

167 Naveh, 1988. pag. 85.

pentru a explica unele dintre elementele care pot fi confuze sau controversate. În ceea ce privește datele aproximative la care au luat naștere scrierile, am luat aceste date ca fiind un consens cu privire la momentul în care istoricii consideră că a început scrierea cu alfabet. Cea mai discutabilă va fi, probabil, data de început a scrierii samariteene. Cei mai mulți istorici plasează începutul scrierii cca. 400 - 300 î.Hr., dar eu îl plasez mult mai devreme pe baza acestor puncte:

- Scrisul este foarte apropiat sau exact ceea ce era scrisul fenician când culturile canaanite îl foloseau până la cucerirea babiloniană, când pare să fi dispărut odată cu fiecare cultură, cu excepția samaritenilor.
- Mai multe scripturi indică faptul că, după exilul babilonian, când Ezra și evreii s-au întors în Israel, iar samaritenii erau deja acolo, se indică faptul că samaritenii foloseau "ebraica veche", adică scriptul fenician pentru a scrie Tora. Acest lucru înseamnă că cel târziu în jurul anului 530 î.Hr.
- Tradiția samariteană este că ei au fost păstrătorii Torei încă din momentul în care aceasta i-a fost dată lui Moise și că au păstrat limba originală în care a fost scrisă. Documentele pe care le-au păstrat în textul antic fenician sprijină această afirmație. Nicio altă sectă religioasă ebraică nu poate face această afirmație.

Scrierea feniciană era fără îndoială folosită pentru a scrie în limba ebraică de către triburile israelite din nord atunci când războiul civil a provocat o divizare cu Iuda, în jurul anului 920 î.Hr. Deoarece întoarcerea evreilor la Ierusalim a avut loc în jurul anului 530 î.Hr., până când alte dovezi pot fi verificate, plasez data de început a scrierii samaritene la aproximativ 70 de ani după ce s-au despărțit de Iuda și când literele au început probabil să își schimbe forma.

Genealogia textelor scrise

Următoarea secțiune va fi o trecere în revistă a genealogiei scrierilor. Unii dintre voi, cercetători, poate că veți dori să tastați direct aceste litere antice pe tastaturile voastre. Există fonturi disponibile pentru a face acest lucru. *Ancient Hebrew Research Center* este un grup care a creat fonturi pe care le puteți folosi pentru a tasta literele alfabetului canaanit antic, sinaitic antic, fenician antic și ebraic antic. Eu le folosesc pentru a descrie vizual genealogia alfabetului. Rețineți că este posibil ca designul exact al fonturilor pe care le oferă să nu fi fost neapărat cel care se vede pe inscripțiile antice. În toate aceste alfabete antice, inclusiv în ebraica modernă, se citește de la DREAPTA LA STÂNGA. Toate fonturile de mai jos au fost create de *Ancient Hebrew Research Center* (AHRC) și le puteți obține de pe acest site:

Fonturi antice pentru tastatura engleză de la: http://www.ancient-hebrew.org/hebrew_type.html

Proto-Sinaitic

Acesta este FONTUL care se apropie de scrierea hieroglifică descoperită în Peninsula Sinai la Serabit el-Khadim și în Wadi el-Hor, Egipt, cu litere pătrate pentru font. Inscripțiile reale ale literelor găsite în aceste două locuri din Egipt și Sinai erau mai degrabă următoarele:

AHRC se limitează la formatul de "22" de litere, dar, după cum s-a menționat, au existat și alte simboluri care pot fi observate în inscripțiile din Sinai, cum ar fi

și =, care au fost păstrate într-o formă înrudită în alfabetul sud-arabic. Se crede că aceste prime artefacte descoperite au fost compuse undeva între anii 1900 î.Hr. și 1250 î.Hr., poate mai devreme.

Acest alfabet proto-sinaitic este actualul alfabet ilustrat care se găsește la Serabit el-Khadim și Wadi el-Hol și reprezintă o fază de tranziție a scrierii. Nu ar trebui să existe nicio îndoială că această scriere a fost inventată din necesitate de către canaaniți, sirieni și alți străini care doreau să comunice cu alți lucrători în limbi străine, folosind hieroglifele egiptene cunoscute care imitau sunetele propriei lor limbi materne. În calitate de lucrători (sau sclavi) din minele de turcoaz, veniți din țări străine, ei au fost conduși de egipteni în aceste expediții de unde au venit și au traversat Sinaiul până la minele Serabit și Wadi el-Hol. Ei au înțeles sensul și sunetele scrierii egiptene și le-au grefat pe cele ale limbii lor canaanite. Acesta este motivul pentru care valorile sonore și formele literelor diferă între cele două. Ei au folosit cel puțin 50 de inscripții care au fost identificate până în prezent, de la texte scurte care constau din doar 3 până la 20 de semne[168]. 32 de semne au fost identificate de Anshuman Pandey, dintre care 29 au fost asociate cu numele alfabetului fenician.

Ultimele trei sunt neidentificate de Pandey:

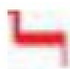
cred că sunt variante ale lui

Ultimul este, fără îndoială, simbolul pentru "ochi" și nu sunetul "R" din alfabetul egiptean, care era reprezentat de o *gură*. De asemenea, cred că simbolul = sau || pe care Pandey și alții îl folosesc pentru diverse litere, este de fapt simbolul hieratic prescurtat pentru doi **yod** = **Ya**. Așadar,

168 Pandey, Anshuman: *"Revisiting the Encoding of Proto-Sinaitic in Unicode";* July 2019. Pandey.github.io/unicode

omiteți cele trei repetări și aceste ultime două semne și veți avea cele 27 de simboluri ale alfabetului sinaitic care au devenit în curând cele 22 de litere ale alfabetului fenician. Deoarece egiptenii nu au avut nici o literă sau sunet "**L**" până la apariția lui Alexandru cel Mare, acest sunet în canaanită trebuie să fi înlocuit una dintre literele egiptene. Speculația și deducția mea este că a fost sunetul ultimei litere din alfabetul egiptean al lui **Dj** care avea sunetul ca "**J**" ca în "Joke"[169], dar pe care canaanita/ebraica nu-l folosea nici până în ziua de azi, și că alfabetul egiptean avea doi șerpi "**F**" și această ultimă literă "**dJ**", dar a fost nevoie doar de unul singur, a cărui formă de șarpe

și nume canaanit "**Nahashu**" a ajuns să devină sunetul și litera **N**.

Istoricii au desemnat acest alfabet ca fiind "Proto"- Sinaitic, dar numele este de fapt o denumire greșită, deoarece adevăratul sens al cuvântului "Proto" sugerează că a existat un produs final care a urmat, cum ar fi un alfabet și un alfabet "Sinaitic" distinct și unic. Cu toate acestea, nu există cu adevărat niciunul, astfel încât numele acestei scrieri ar trebui să fie numit doar "*Scrisul Sinaitic*", care este ceea ce voi folosi pentru acest titlu și în această cercetare. Deoarece această scriere a precedat scrierile geografice din Fenicia, Canaan și Arabia de Sud, ar fi mai potrivit să o numim Scrierea proto-canaanită/proto-feniciană/proto-arabă de Sud, dar cu siguranță nu ne plac titlurile atât de lungi, mai ales atunci când "sinaitic" este mai potrivit. Alți cercetători preferă titluri care nu se axează pe geografie, ci mai mult pe caracteristicile ortografice și preferă să o numească "protoalfabetică" și "alfabetică timpurie".

Alfabetul paleo-sinaitic nu s-a răspândit doar în nord, ci și în sudul Arabiei. Istoricii au numit acest alfabet "Vechiul alfabet sud-arabian", cunoscut și sub numele de "Vechiul alfabet yemenit". Ordinea alfabetului este foarte diferită de cea a alfabetului fenician, dar din cele 29 de litere ale alfabetului, 22 se potrivesc exact cu numele din alfabetul fenician, iar celelalte 7 litere sunt completări. În cazul literelor din Tetragrammaton, ϙ(y) se numește yod, ^(h) se numește kheth, dar "waw" are o formă diferită ® (w) în vechea Arabie de Sud/Yemenită. Alte litere din Araba de Sud/Yemenit cu aceeași formă și denumire ca și cele feniciene sunt: shin, taw, nun, ayin și gimel. O literă 8 din Proto-Sinai nedescifrată, apare ca litera 8 = thaw (t) în acest alfabet. Scrisul etiopian cunoscut sub numele de Ge'ez este un descendent al acestui alfabet sud-arabic/emineu. Un studiu mai aprofundat al acestui alfabet ar putea duce la descifrarea unor litere necunoscute din proto-sinaitic.

Fenician timpuriu / Canaanit

Această scriere poartă mai multe denumiri, printre care "ebraică veche", "paleo-ebraică", "semitică timpurie" și "aramaică veche". Literele #5, #6 și #10 au fost subliniate, deoarece acestea sunt literele din Tetragrammaton.

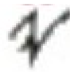
Acest font de scriere este foarte apropiat de scrierea pictografică anterioară folosită de popoarele semite din Sinai. Probabil că a fost dezvoltată și finalizată în orașul fenician Gubla (Byblos), apoi a fost folosită la nivel regional de diverse culturi din apropiere, inclusiv de alți canaaniți, evrei și popoare din Siria, cândva înainte și după anul 1200 î.Hr. Câteva sute de ani mai târziu, găsim același alfabet pe artefacte precum Piatra Moabită (cca. 850 î.Hr.), pe care istoricii o numesc acum "semitic mediu":

Observați schimbarea literelor **waw**, **het**, **chet**, și **yod** – a 6-a, a 8-a, a 9-a și a 10-a (*), respectiv litere din alfabet. Două dintre literele Tetragrammatonului -

169 Collier și Manley, 1998, pag. 127.

#10

"Yod"
și #6

"waw"

văd schimbări în stilul de scriere. Limba moabită este practic identică cu limba ebraică și cu alfabetul pe care îl foloseau, iar aceste schimbări de alfabet se văd pe artefacte din ambele culturi. Acest lucru le oferă arheologilor un indiciu pentru a data un artefact.

Aramaică

Limba și scrierea aramaică au evoluat din feniciană. Limba aramaică era vorbită de popoarele aramaice care trăiau în ținuturile de la nord de Israel și la est de Siria. Limba era înrudită cu limbile canaanite și se folosea alfabetul fenician. Pe măsură ce asirienii au cucerit Orientul Mijlociu, urmați de babilonieni, limba și alfabetul acestora au devenit forța dominantă de comunicare. Istoricii mai numesc această scriere "semitică târzie". La captivitatea israeliților în Babilon și la eliberarea lor cca. 538 î.Hr., limba și scrierea aramaică nu mai semănau cu "ebraica veche" feniciană din care provenea, iar această scriere aramaică "pătrată" pe care Iuda și Israelul au adoptat-o în timpul captivității lor a devenit instrumentul lor de comunicare pentru următoarele secole care au urmat. Acesta este alfabetul ebraic folosit în marele pergament Isaia și este reprezentativ pentru ebraica găsită în majoritatea manuscriselor de la Marea Moartă.

Ebraică modernă

Ebraica modernă este numită și "alfabetul pătrat aramaic". Înainte de apariția punctelor vocalice masoretice pentru a indica sunetul cuvintelor, așa s-ar fi citit literele. Ar fi trebuit să știi din vedere cum să citești cuvântul fără punctele vocale pentru a indica sunetul specific. Deoarece majoritatea evreilor nu citeau și nu scriau ebraica înainte de redescoperirea și renașterea limbii ebraice în secolul al XIX-lea, citirea textelor ebraice era limitată în mod special la preoți, la cei bogați și la clasa superioară. Acesta este fontul care este folosit astăzi în Bibliile și cărțile în ebraică și este alfabetul folosit astăzi în Israel.

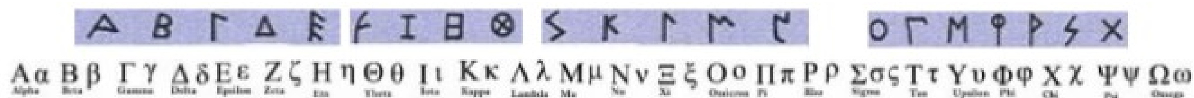
De la feniciană la greaca veche și la engleza modernă

În jurul anului 800 î.Hr., grecii au grefat alfabetul fenician, dar au făcut modificări. Ei au inversat sau au rotit literele și au mers în ordinea inversă de scriere și citire a literelor și cuvintelor din limbile semitice. Grecii scriau și citeau acum de la stânga la dreapta. Acest alfabet a fost primul din istoria înregistrată care a avut litere separate pentru vocale. După secole de schimbări și variații locale, la sfârșitul secolului al IV-lea î.Hr. alfabetul "euclidian", cu 24 de litere în ordine de la **alfa** la **omega**, a devenit standardul.

Alfabetul nostru englezesc este un descendent al alfabetului grecesc. De la cele 22 de litere

originale ale alfabetului fenician, alfabetul grec euclidian a ajuns la 24 prin mutarea celei de-a 6-a litere **waw Y** ca "digamma" la sfârșit ca "Upsilon", omiterea în cele din urmă a celor două litere **sade/san** și **qoph/koppa** și adăugarea celor patru litere **phi**, **chi**, **psi** și **omega** (ΦΧΨΩ) la sfârșit după Upsilon (Y). Este posibil ca ultima literă feniciană "**taw**" (**x**) să fi devenit litera grecească **Chi** "X", ceea ce înseamnă că inițial litera grecească **Tau (τ)** și-a păstrat numele, dar a primit o nouă formă. **Qoph/Koppa ϕ** a rămas de fapt în alfabet, dar a fost transformată în noua literă **Phi Φφ**. Primul alfabet de mai jos este alfabetul grecesc antic modificat direct din cel fenician, iar cel de-al doilea este alfabetul grecesc ulterior și modern, format din 24 de litere, cu inovația literelor majuscule și minuscule.

Cu creierele noastre occidentale concentrate acum, deoarece am fost învățați să citim de la stânga la dreapta, puteți înțelege cu ușurință cum sunetele literelor alfabetului latin au evoluat mai întâi din greacă, de unde a apărut pronunția noastră modernă, numele literelor și ordinea alfabetului. Folosim numele "latină" deoarece aceasta era limba pe care o vorbeau romanii, iar "latin" este cel mai recent nume de alfabet care a descins din alfabetul roman, astfel încât alfabetul nostru englezesc este de fapt roman. Când romanii i-au cucerit pe greci, romanii au adoptat alfabetul grecesc și putem vedea alfabetul nostru englezesc modern în aceste litere feniciene vechi transformate în grecești, cum **A,B,Γ,Δ,E**, cu mici modificări, au evoluat în **A, B, C, D, E**.

Avem 26 de litere, la care am făcut unele modificări, cum ar fi adăugarea literei "**C**", care se dublează pentru sunetele "**S**" și "**K**" și am dublat "**U**" pentru a crea "dublu-U" = "**W**". Din aceste alfabete antice, avem "Yod, Heh și Waw", transliterate în limba engleză ca Y, H și W, și Tetragrammatonul YHWH. Dacă **W** se pronunță ca un **V**, atunci Tetragrammatonul este YHVH, iar dacă Y se pronunță ca un "I", avem Tetragrammatonul IHVH.

Posibilul alfabet de tranziție

Acum că am văzut de unde au provenit atât alfabetul ebraic modern, cât și alfabetul latin/roman modern, ar trebui să înțelegem mai bine evoluția literelor care au alcătuit Tetragrammatonul și modul în care acestea au fost folosite pentru prima dată. Știm că avem doar artefacte din perioada în care alfabetul fenician a fost folosit în Orientul Mijlociu, în jurul anului 1000 î.Hr. dar ce putem spune despre perioada anterioară? Am calculat că Exodul principal din Egipt a avut loc în timpul anilor tumultuoși de la sfârșitul celei de-a 19-a dinastii egiptene, între anii 1197-1187 î.Hr. și asta la mai mult de 300 ani de la cel mai vechi artefact Tetragrammaton descoperit în textul fenician, Stelele Mesha, cu o datare confirmată de aproximativ 850 î.Hr. Dacă, așa cum ne-ar face să credem cronologia biblică literalistă, Exodul a avut loc în anul 1446 î.Hr. înseamnă acum 600 de ani sau mai mult pentru această perioadă de interludiu și o explicație mult mai dificilă pentru a explica misterul modului în care textul Tetragrammatonului a supraviețuit și a ajuns din limba sa originală în cea feniciană și de ce NU se cunosc sau nu au fost văzute înregistrări ale Tetragrammatonului în această perioadă de 600 de ani! Cea mai apropiată de literele Tetragrammatonului este inscripția din Templul Soleb, din jurul anului 1360 î.Hr., "*Shasu al lui Yahweh*".

Ceea ce avem este o posibilă scriere intermediară între proto-sinaitică și feniciană, care a fost găsită în orașul fenician Biblos (Gubla). Acesta este numit "silabarul Byblos" și este cunoscut și sub numele de "scriere pseudo-hieroglifică" și "proto-bibliană". Inscripțiile sunt datate undeva între secolele XVIII și XV î.Hr. Artefactele găsite includ simboluri care au caracteristicile atât ale hieroglifelor egiptene, cât și ale simbolurilor alfabetului fenician care avea să apară. Un artefact, o spatulă, datat în secolul al X-lea î.Hr. avea inscripții feniciene pe partea din față și urme de inscripții proto-Byblos pe partea din spate. Dintre cele peste 100 de semne descoperite pe tăblițe, spatule și monumente, următoarele sunt semnele cele mai folosite:

Definitely Egyptian Hieroglyphs
Compiled by R. Jacquet

letter 'ayin | letter N | rush plant 3-sound nḥb | letter P | Reed shelter: letter H | quail chick: letter W/U | bee: 2-sound "bity" = King | ? Bird Sacred Ibis? "akh" or "Thoth" Jabiru? "Ba"= soul | Cobra: letter Dj | twisted cord: 2-sound "sn" or "clothing" | Eye: 2-sound "ir" or "see"

Definitely Phoenician alphabet

Waw | Yodh | Gimel | Kaph | Samekh | 'ayin | Pe | Resh | Shin | Taw

Undeciphered signs frequently used in the Byblos Syllabary

Gardiner has this under his "unclassified" list #Aa5 | looks just like the astronomy symbol for Saturn | could be the throne for the gods

Hieroglyphic and Phoenician Symbols from the Byblos Syllabary

A scris Moise Cartea Exodului?

Am scris și am documentat anterior, din documentele egiptene, că Moise a fost mai întâi scrib regal, apoi vicerege al Kush (fiul regelui Kush), apoi ca faraon AmenMeses înainte de a fi exilat din Egipt[170]:

"*De altfel, omul Moise era foarte mare în țara Egiptului, în ochii slujitorilor lui Faraon și în ochii poporului*."

- Exodul 11:3

Moise se afla în vârful ierarhiei egiptene și cunoștea nu numai zeii majori ai Egiptului - Amon, Ptah, Ra, Horus, Seth, Thoth, Hathor și Isis, ci și o mulțime de zei egipteni minori, precum și zeii popoarelor pe care Egiptul le cucerise sau de care se afla sub protecția lor. Printre aceștia se numărau zeul evreiesc semitic **El** din nordul Canaanului și Siria și zeul evreiesc/israelit **Ya/Yahweh** din sud. Este posibil ca aceasta să-i fi inclus pe acei *ateniști* care încă îl venerau pe zeul **Ya/Yahweh** ca **(Y)aten**. Când Moise a vorbit cu Dumnezeu, pe vârful muntelui Sinai/Mt. Horeb, în timpul Exodului, el trebuia să știe ce zeu îi vorbea, iar când s-a întors la evreii egipteni, la israeliți și la ceilalți care călătoreau cu ei, cu siguranță că aceștia vor dori să știe și să întrebe: "*CE ZEU A FOST CEL CARE I-A ELIBERAT DIN EGIPT?*". La fel ca egiptenii, evreii care proveneau din nord îl cunoscuseră pe **Baal** și pe "**El**" ca "**El-Hadda**" (= *El Shaddai*), precum și alți zei, și trebuia să fie clar cine a fost zeul care l-a trimis pe Moise la ei ca eliberator al lor. Întrucât am văzut deja dovezi că Dumnezeul YHWH și derivatele **Yahweh**, **Ya** și **Yah** erau deja cunoscute de popoarele semite care trăiau în Egipt și în apropiere de Egipt și în Peninsula Sinai, pe de o parte pare foarte sugestiv faptul că acest Dumnezeu YHWH era deja cunoscut de israeliți și de alte popoare semite înrudite, cum ar fi Shasu. Pe de altă parte, evreii, adică Habiru din Siria, Hatti și alte ținuturi nordice care fuseseră înrobiți în Egipt timp de mai bine de un secol, erau cei care NU îl cunoșteau pe Dumnezeul suprem sub acest nume care trebuia să le fie prezentat.

"*Și ELOHIM i-a vorbit lui Moise și i-a spus: "Eu sunt YHWH[171] și m-am arătat lui Avraam, lui ISAAC' și lui Iacov, sub numele de El Shadday[172], dar sub numele meu YHWH nu le-am fost*

---

170 Russell Jacquet-Acea: *"Re-calculating the Historical Age of the Israelites in Egypt: The Pharaoh(s) of the Exodus and the date(s) of the Exodus"*— Parts II - IV; 2017, 2019. www.independent.academia.edu/russelljacquet

171 Majoritatea bibliilor traduse în engleză folosesc „Dumnezeu” în locul lui Elohim și „Domn” în locul lui YHWH.

172 **אל** 'el: "tărie", "puternic", folosit pentru a se referi la "Dumnezeu" și înrudit cu Eloah (אלוה) ca formă singulară a lui Elohim (אלוהים). Shadday (אל שדי): "Cel Atotputernic". A se vedea: Zodhiates (1984), nr. de intrare 410, 430, 433, 7706.

cunoscut..."

- Exodul 6:2-3

Următorul verset vorbește despre "*stabilirea legământului Meu cu El*", urmat de următorul verset care vorbește despre "*auzind și gemetele copiilor lui Israel, pe care egiptenii îi ȚIN în robie*". Se referă aceasta la israeliții care sunt încă în robie în Egipt, în timp ce evreii sunt acum eliberați odată cu Moise?

Personajul regal Moise, de mare influență egipteană, vorbește fără îndoială în egipteană și scrie în hieroglife egiptene și în alfabetul hieratic. Oricare ar fi fost limbile "native" pe care evreii le-au păstrat și le vorbeau încă în timpul șederii lor în Egipt și mai târziu în captivitatea inițiată de Marele Război egipteano-hitit, era probabil o versiune canaanită nordică a ceea ce se numește "feniciană timpurie", dar acest lucru este foarte neclar. Ar fi putut fi, de asemenea, hitită sau ugarită. Deși nu susțin o dată a Exodului de cca. 1446 î.Hr. (secolul al XV-lea î.Hr./mijlocul mileniului al II-lea), ci, alternativ, susțin un Exod mai târziu (secolul al XIII-lea î.Hr./mijlocul mileniului al XII-lea), cca. 1206-1187 î.Hr., niciuna dintre aceste date nu poate scăpa de dovezile că Moise NU a fost scriitorul Cărții Exodului. Oricine a scris textele primelor cinci cărți ale Bibliei - "Pentateuhul", NU scrie în limba lui Moise și a evreilor și israeliților din secolele 12 și 13 î.Hr. (începutul mileniului al II-lea), deoarece textele sunt în ebraica clasică a mileniului I și înclină în mod cert spre un stil mai târziu decât spre începutul mileniului I. Dacă Moise a scris într-adevăr o parte din Pentateuh, păstrarea scrierii sale originale egiptene sau canaanite în timpul sutelor de ani de rătăcire a fost pierdută, deoarece nu a fost păstrată atunci când scribii de mai târziu au restaurat și reeditat cartea Exodului. Predarea orală a fost probabil metoda preferată de a transfera istoria biblică, dar pentru a păstra scrierea Tetragrammatonului, această abilitate academică deosebită ar fi necesitat scribi educați.

Povestirile din Vechiul Testament din 2 Regi 22:8 și din cartea apocrifă Ezra ne spun că "*cărțile legii*" au fost pierdute, apoi găsite și păstrate. Ezra a fost un scrib și preot evreu care a condus al doilea val de evrei înapoi la Ierusalim în 457 î.Hr. după ce regele persan Cyrus le-a permis evreilor să se întoarcă în patria lor. În această perioadă post-exilică, Ezra se pare că a scris o serie de cărți și este posibil să fi fost nevoit să rescrie cărțile Vechiului Testament care fuseseră pierdute și distruse:

"*În Apocalipsa lui Ezra, Ezra pare a fi un al doilea Moise. A fost necesar ca Ezra să rescrie Legea pentru popor, deoarece poporul nu respecta poruncile; Legea pierise. În altă parte se spune că Legea a fost arsă. Dar Ezra nu a primit doar revelația celor 24 de cărți (ceea ce numim "Vechiul Testament" sau Cărțile canonice), ci și a altor 70 de cărți, pe care le numim Cărțile apocrife...* "[173]

Cartea apocrifă 2 Esdras 14, (varianta greco-latină a numelui), o copie ulterioară sau prima versiune scrisă a tradiției orale, a început să fie scrisă în primul secol î.Hr. și relatează cum Ezra, după ce a comunicat cu Dumnezeu timp de 40 de zile și l-a implorat pe Dumnezeu să "*trimită Duhul Sfânt la mine*", a trebuit să rescrie 204 cărți biblice după ce acestea fuseseră arse sau pierdute. Douăzeci și patru de cărți trebuiau să fie dezvăluite imediat, iar 70 trebuiau să fie dezvăluite la urmă, celor mai înțelepți. Despre celelalte 110 cărți nu se vorbește și poate că nu au fost scrise niciodată, deoarece Ezra ar fi trebuit să scrie 7 cărți la fiecare 3 zile doar pentru a termina cele 24 + 70 de cărți în perioada de 40 de zile alocată:

"*...Pentru că legea Ta este arsă, de aceea nimeni nu știe ce se face de la Tine și nici lucrarea care va începe. Dar dacă am găsit har înaintea Ta, trimite în mine Duhul Sfânt și voi scrie tot ce s-a făcut în lume de la început... După ce s-au împlinit cele patruzeci de zile, Cel Preaînalt a vorbit, zicând: Fă publice cele douăzeci și patru de cărți pe care le-ai scris mai întâi și să le citească cei*

173 Goudoever, J. Van: *"Biblical Calendars",* Leiden, Netherlands, 1959.

vrednici și cei nevrednici, dar păstrează cele șaptezeci care au fost scrise la urmă, ca să le dai celor înțelepți din poporul tău. Căci în ele se află izvorul înțelegerii, izvorul înțelepciunii și râul cunoașterii. Și am făcut așa..."

(2 Esdras 14)

Au fost scrise cele 70 de cărți? Ce înțelepciune și cunoaștere conțineau ele? Fără îndoială că scrierea, pronunția și semnificația Tetragrammatonului au fost explicate undeva acolo! Limba aramaică folosită după exilul în Babilon a adăugat un plus la dificultatea de a aduna istoria scripturală pierdută a israeliților după întoarcerea în Canaan. Aceste schimbări lingvistice și geografice au făcut ca majoritatea sau toți israeliții să își piardă complet limba maternă, indiferent de forma pe care o avuseseră în timpul monarhiilor divizate ale lui Iuda și Israel. Începând cu cucerirea Imperiului Asirian, aramaica a devenit limba oficială, înlocuind multe limbi mesopotamiene și scrierea acadiană, care fusese limba și scrierea comună standard și "l*ingua franca*", din Egipt până în Asiria, timp de secole. Împreună cu alfabetul fenician folosit la scriere, limba aramaică s-a răspândit în regiunea Siriei, Palestinei și Canaan, înlocuind orice limbă veche-ebraică vorbită acolo[174]. Astfel, când evreii s-au întors la Ierusalim din captivitatea babiloniană, au adus cu ei în Israel limba aramaică, care a continuat să fie limba maternă a evreilor până în timpul lui Iisus Hristos și al discipolilor săi. Știm că numele sacru al lui Dumnezeu - scris ca Tetragrammaton, a fost păstrat în scrierea originală feniciană chiar și în traducerile ulterioare ale scripturilor în aramaică, ebraică și greacă. Vom examina aceste artefacte în secțiunea următoare.

Cu excepția unui pasaj biblic citat parțial de către vechii israeliți pe amulete și morminte, nu a supraviețuit nicio carte sau capitol biblic complet în scrierea sa originală paleo-ebraică. Excepția pare să fie versiunea samariteană. Oricare ar fi fost limba paleo-ebraică pe care evreii și israeliții ar fi vorbit-o și înregistrat-o ca scriere nu s-a păstrat. Este posibil ca acestea să fi fost arse și distruse de asirieni și babilonieni. Un alt motiv ar putea fi faptul că israeliții se bazau exclusiv pe tradiția orală și nu au consemnat niciodată relatările istorice ale Exodului până la scrierea Septuagintei, în jurul anilor 285-247 î.Hr. Până când nu se va găsi un artefact care să dovedească că această premisă este greșită, acesta poate fi adevărul predominant.

Au existat, de asemenea, o serie de interpretări ciudate ale relatării istorice a Exodului și a ceea ce s-a întâmplat după aceea, pentru a nu-l considera pe Moise ca autor al Exodului. Aceste particularități textuale și întrebări anormale au început să fie observate și comentate de către rabinii evrei biblici și clericii creștini de la începutul secolului al XI-lea. Există numeroase particularități, dar iată câteva dintre cele mai evidente în cadrul primelor cinci cărți ale Bibliei:

- Lexiconul ebraic folosit în cea mai mare parte a Pentateuhului = Tora (primele cinci cărți) este scris într-un stil textual dezvoltat mult după epoca lui Moise.
- În timp ce Moise îi conducea pe israeliți și pe evrei afară din Egipt, pentru a evita războiul popoarelor invadatoare ale Mării, ei trebuiau să treacă spre nord pe "Drumul Regilor" prin teritoriul edomiților, care sunt identificați ca fiind urmașii lui Iacob - fratele geamăn al lui Israel - Esau. Deuteronomul 2:2-8 consemnează că puteau traversa în siguranță fără aprobarea edomiților, deoarece aceștia se tem foarte mult de israeliți, dar "*plătiți apa și mâncarea pe măsură ce treceți!*". În schimb, Numeri 20:14-21 consemnează că edomiții resping cu fermitate cererea lor dialogată de trecere, chiar dacă plătesc pentru resursele pe care le folosesc și îi obligă pe israeliți să se retragă spre sud, în altă direcție, atunci când edomiții își trimit armata împotriva lor. Acest lucru ar putea fi explicat doar dacă au existat două grupuri diferite ale Exodului, fie că au călătorit în perioade de timp diferite, fie că au avut lideri diferiți. Dacă nu este cazul, cu siguranță Moise nu ar fi încurcat istoria scriind două versiuni diferite ale traseului Exodului.

---

174 Rosenthal, Franz of Yale University: *"Aramaic Studies During the Past Thirty Years",* Journal of Near Eastern Studies, Vol.37, No.2, Aprilie 1978.

- Lista regilor edomiți din Geneza 36 și 1 Cronici 1:49 enumeră zece generații de regi edomiți "*care au domnit în țara Edomului înainte ca vreun rege să domnească peste copiii lui Israel*", ceea ce indică o serie de regi care au trăit După ce Moise nu ar fi putut ști despre ei pentru a-și scrie genealogia regală. Acest lucru este dedus mai ales în Exodul 18:8, unde este descrisă prima bătălie a lui Moise și a israeliților cu liderul edomit "Amalak", care este descris ca fiind "nepotul lui Esau" și "căpetenia Edomului". După ce Amalak este enumerat ca rege edomit, sunt enumerate alte opt generații de regi edomiți, de la Bela la Hadar. Aici, în Geneza 36, autorul face aluzie la o vreme în care regii au domnit într-adevăr peste Israel, ceea ce era departe de vremea lui Moise până când acest lucru s-a întâmplat cu adevărat.
- Moartea lui Moise este consemnată în Cartea Deuteronomului (34:5) și, cu siguranță, nu Moise a fost cel care a scris despre aceasta. Deut. 34:6 cu siguranță pecetluiește faptul că acest pasaj cel puțin a fost scris de un autor ulterior care a scris că Moise a fost îngropat în țara Moabului "*dar nimeni nu știe de mormântul lui până în ziua de azi*".
- La Moise se face referire predominant la persoana a 3-a, adică "*Iosua a făcut așa cum a spus Moise*", "*Domnul i-a vorbit lui Moise...*", "*Moise i-a spus lui Dumnezeu: Iată...*". Vedem foarte puține pasaje scrise la persoana întâi, de exemplu: "*Domnul mi-a vorbit...*", "*I-am spus lui Dumnezeu: Iată, când voi veni la copiii lui Israel...*", iar acest mod de scriere ne face să credem că Moise nu scrie despre el însuși.

Dar cum știm când să discriminăm și să discernem între ceea ce a fost scris inițial și ceea ce s-a vrut să însemne și ceea ce a fost schimbat mai târziu din cauza schimbărilor contemporane în credințele sociale, politice și religioase, așa cum s-a întâmplat cu povestea oaselor lui Iosif de la sfârșitul cărții Iosua? Marele pergament Isaia din descoperirea Manuscriselor de la Marea Moartă reprezintă o scriere biblică pe care o avem ca exemplu de post editare. Știm acest lucru prin examinare științifică și comparații cu documente ulterioare. Manuscrisul lui Isaia din Marea Moartă a fost datat cu carbon în jurul anului 125 î.Hr. și este cu peste o mie de ani mai vechi decât cel mai vechi text masoretic pe care se bazează Bibliile de astăzi. Marele Manuscris al lui Isaia a fost citat în alte lucrări în timpul și după secolul al II-lea î.Hr. și, prin urmare, este autentic. Atunci când este comparat cu textul masoretic scris mult mai târziu, istoricii au observat:

"*...a doua jumătate din Isaia 2:9 și tot Isaia 2:10 din versiunea masoretică actuală a capitolului 2 sunt absente din Marele Manuscris Isaia... Acest lucru confirmă faptul că aceste versete, deși destul de timpurii, au fost o adăugire târzie la versiunea veche și mai originală reflectată în Marele Manuscris Isaia*".

Cercetătorii moderni consideră acum că Cartea lui Isaia a avut două părți, prima parte Isaia, formată din capitolele 1 - 39, conține cuvintele profetului Isaia care datează din vremea Primului Templu, înainte de cucerirea babiloniană, însă:

"*Al doilea Isaia (capitolele 40-66), care cuprinde cuvintele unui profet anonim, care a trăit aproximativ o sută cincizeci de ani mai târziu, în jurul perioadei exilului babilonian și a restaurării Templului în perioada persană*"[175].

Ceea ce știm despre Tetragrammaton este că, venind din Egipt, a sfârșit prin a fi scris în alfabetul fenician, care s-a păstrat cel puțin o mie de ani în alfabetul fenician original. Dar a fost transportat din Egipt exact în această formă sau a fost tradus din egipteană în timpul perioadei intermediare de 200 sau 500 de ani? După cum am descoperit, Ugarit, și scrierea lor ar putea fi o posibilitate.

175 Manuscrisele digitale de la Marea Moartă: Marele manuscris Isaia, http://dss.collections.imj.org.il/isaiah

Sfârșitul epocii bronzului și apariția unor noi culturi în Levant

Ar trebui să fie clar că, datorită abilităților intelectuale de scriere ale fenicienilor, a rutelor comerciale pe mare cu Egiptul și cu alte culturi pentru a comercializa vopsea purpurie, lemn de cedru, papirus și alte articole importante, influența lor a fost mai internațională decât a oricărei alte culturi. Ei au construit orașe importante de-a lungul coastei dintre Egipt și avanpostul militar Sumur (mai târziu Sumaria/Samaria), ceea ce face ca cultura feniciană/Kana'anim/fenkhu/Sidonia să fie cea mai avansată dintre toate culturile canaanite din timpul celei de-a 18-a și a 19-a dinastii a Egiptului. Când a avut loc marea prăbușire a imperiilor în timpul invaziei popoarelor mării în Canaan, în timpul încheierii Războiului Troian de la sfârșitul Epocii Bronzului, se pare că au fost una dintre puținele culturi care au supraviețuit. Deși documentele biblice și alte înregistrări istorice ne vorbesc despre distrugerea pe scară largă sau completă a orașelor canaanite, orașele de pe coasta levantină, cum ar fi Sidon și Tyr, arată o continuitate a ocupației din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Biblia ne relatează că multe orașe canaanite și populația lor au fost complet anihilate în timpul cuceririi Canaanului de către israeliți:

"*Iosua a bătut tot ținutul dealurilor, al sudului, al văilor și al izvoarelor și pe toți împărații lor; nu a lăsat pe nimeni să rămână, ci a nimicit cu desăvârșire tot ce respira, așa cum poruncise Domnul Dumnezeul lui Israel*."

(Iosua 10:40).

Cu toate acestea, știm că nu toți canaaniții au fost exterminați, deoarece dovezile ADN arată că ei încă mai trăiesc în Libanul modern. Din ADN-ul extras din rămășițele a cinci persoane descoperite în vechiul oraș-stat canaanit Sidon, datat în jurul anului 1700 î.Hr., ADN-ul lor a fost comparat cu cel al 99 de libanezi din zilele noastre, rezultatele arătând că aceștia au moștenit aproximativ 90% din strămoșii lor genetici de la strămoșii lor din vechime și că "*strămoșii canaaniți din Epoca Bronzului au fost răspândiți în regiunea din jurul populațiilor urbane care locuiesc pe coastă (Sidon) și în interiorul țării (Iordania)...*"[176]. Aceasta ar fi inclus, de asemenea, rasa de oameni și regiunea geografică aflată chiar la nord de orașul-stat canaanit Sidon, cunoscută de egipteni sub numele de "Amurru" (sau Ammuru). Acești oameni au supraviețuit și s-au adaptat la circumstanțele politice și sociale de la sfârșitul Epocii Bronzului sub forma civilizației *amorite*, unul dintre dușmanii biblici de mai târziu ai israeliților.

Această perioadă de tranziție a dezvoltării scrierii de la "proto-cananitană" la feniciană a fost, de asemenea, o perioadă de tranziție politică. La scurt timp după încheierea Războiului troian, Egiptul a pierdut controlul politic și economic asupra regiunii Levantului. Refugiații veneau din insulele grecești devastate de război și din Peninsula Anatoliană răvășită. Din Creta au venit Peleset. Popoare din alte locuri, inclusiv evreii și israeliții care părăsiseră Egiptul cu câteva decenii în urmă, toți căutau să-și formeze un nou cămin și să-și dezvolte o cultură în Levant. Fenicienii de pe coastă erau una dintre culturile mai prospere, capabile să fi supraviețuit raidurilor Războiului Troian, care a culminat cu înfrângerea din anul 8 al lui Ramses al III-lea asupra popoarelor mării, în jurul anilor 1178 - 1177. Regatul Ugaritului se învecina la nord cu principalele orașe feniciene Tyr, Sidon, Beirut și Gubla (Byblos), iar ultimul rege al Ugaritului a fost Ammurapi, care a domnit între anii 1225 și 1180 î.Hr. când orașul-stat a fost distrus de popoarele mării invadatoare. Datarea arheologică a distrugerii Ugaritului este cuprinsă între anii 1194 - 1175 î.Hr. Regii orașelor feniciene care au domnit din Byblos, Tyr, Sidon, Beirut (Liban) și altele din apropiere au suferit o devastare similară atunci când Popoarele Mării le-au jefuit și distrus pământurile. O secetă istorică a contribuit, de asemenea, la schimbarea istorică bruscă:

"*Într-o scurtă perioadă de timp, întreaga lume a Epocii Bronzului s-a prăbușit... .Imperiul*

176 Marc Haber, Claude Doumet-Serhal, și.al.: *"Continuity and Admixture in the Last Five Millennia of Levantine History from Ancient Canaanite and Present-Day Lebanese Genome Sequences",* American Journal of Human Genetics (AJHG), Vol. 101, #2, 3 August 2017. https://www.cell.com/ajhg/fulltext/S0002-9297(17)30276-8

hitit, Egiptul faraonilor, cultura miceniană din Grecia, regatul producător de cupru situat pe insula Cipru, marele emporiu comercial Ugarit de pe coasta siriană și orașele-state canaanite aflate sub hegemonie egipteană - toate au dispărut și abia după un timp au fost înlocuite de regatele teritoriale ale Epocii Fierului, inclusiv Israel și Iuda ..." .

Israel Finkelstein, profesor de arheologie la Universitatea din Tel Aviv

Va trece mult timp până când culturile se vor restabili, iar istoria arată un gol în lista regilor pentru toate aceste orașe-state și națiuni. Nu există practic nicio informație despre regii care au condus Fenicia din Sidon și Tyr imediat după invazia popoarelor mării. O sursă rară are doi regi numiți "Baal", care a domnit începând cu cca. 1193 î.Hr. și "Pummay", care a domnit 38 de ani, între cca. 1163 și 1125 î.Hr.[178] Anul 1193 î.Hr. este aproximativ momentul în care Troia a căzut, ceea ce le-a oferit popoarelor mării ușa deschisă pentru a trece prin teritoriul hitit din Peninsula Anatoliană înainte de a se îndrepta spre sud, spre Egipt, cu coasta feniciană între ele. Peleset au fost unul dintre aceste popoare ale mării invadatoare care, după ce au ajuns în cele din urmă în Egipt, au fost înfrânte și întoarse din drum de Ramses al III-lea. Li s-a permis să se retragă pe teritoriul controlat de egipteni în Levant și să se stabilească acolo. Peleset au devenit cunoscuți mai târziu sub numele de "filisteni", a căror origine egeeană a fost determinată de ADN[179], precum și de ceramica și cilindrii de lut găsiți la Ashkelon, unul dintre orașele inițiale pe care le-au cucerit. Ei au cucerit, de asemenea, Ashdod și Ekron și s-au stabilit în aceste orașe după înfrângerea lor în Egipt. După cum notează cercetătorul Schloen despre Peleset:

"*Abia câteva decenii mai târziu, în jurul anului 1150 CE, când controlul egiptean asupra Levantului a început să dispară, s-au extins în zonele înconjurătoare, cum ar fi regiunea Yarkon, la nord (Jaffa modernă)*"[180].

Este exact ceea ce aveau să facă în curând israeliții. Ei au împărțit dominația în Levant cu fenicienii și filistenii, două națiuni - una veche, alta nouă, pe care nu le-au putut niciodată învinge complet în război.

Din vremea celor mai vechi scrieri feniciene (cca. 1000 î.Hr.) care au supraviețuit după prăbușirea Epocii Bronzului, știm că a existat o listă continuă a regilor, care a început cam în acea perioadă. Regele fenician aflat la putere a domnit ca "rege al sidonienilor", cu orașul Sidon drept capitală. Echilibrul puterii locale avea să se deplaseze către orașul Tir în timpul epocii de formare și extindere a Regatului lui Israel, pentru a crea o listă de regi din Tir. Ceea ce știm acum provine de la faimosul istoric evreu Josephus ca sursă. Potrivit lui Josephus, regele Hiram I (cca. 980 - 947 î.Hr.) al Sidonienilor (fenicienilor), cu capitala în Tyr, a fost contemporan cu regele David și cu regele Solomon:

"*Voi trece acum, așadar, de la aceste înregistrări și voi ajunge la cele care aparțin fenicienilor... .În ele se consemnează că templul a fost construit de regele Solomon la Ierusalim cu o sută patruzeci și trei de ani și opt luni înainte ca tiranezii să construiască Cartagina; și în analele lor este relatată construirea templului nostru; căci Hirom, regele Tirului, a fost prietenul lui Solomon, regele nostru. ...La moartea lui Abibalus, fiul său, Hirom, a luat regatul; a trăit cincizeci și trei de ani și a domnit treizeci și patru...La moartea lui Hirom, Baleazarus, fiul său, a luat regatul...*"

Flavius Josephus: "Împotriva lui Apion", Cartea 1:17.

---

178 Salim George Khalaf: *"Kings and Rulers of Phoenicia"* - https://phoenicia.org/Kings-Rulers-of-Phoenicia-Prima.html

179 Michael Feldman, și al.: *"Ancient DNA sheds light on the genetic origins of early Iron Age Philistines",* Science Advances, 3 Julie 2019, V.5 No.7.

180 David Schloen: "Recent discoveries at Ashkelon", in 'The Oriental Institute'; No. 145, Spring 1995. Disponibil la: https://oi.uchicago.edu/sites/oi.uchicago.edu/files/uploads/shared/docs/nril45.pdf

Această situație durează aproximativ 200 de ani și 12 regi, până când asirienii invadează și stabilesc controlul asupra Feniciei. Această înregistrare ne arată că fenicienii au fost una dintre, dacă nu chiar singura cultură levantină care a supraviețuit Războiului Troian din timpul prăbușirii Epocii Bronzului și au dezvoltat ulterior o relație bună cu noua națiune Israel, așa cum ne spune Josephus, care ne spune că "*templul a fost construit la Ierusalim în al doisprezecelea an al domniei lui Hirom*". Conform cu I Regi 6:38, lui Solomon i-a luat șapte ani pentru a construi templul, care a fost finalizat în al unsprezecelea an al său cu ajutorul regelui fenician Hiram - "*Și zidarii lui Solomon și zidarii lui Hiram le-au cioplit*" - I Regi 5:18

Timp de secole, limba scrisă comună în Orientul Mijlociu a fost cuneiforma akkadiană, care dispare din perioadele istorice scrise în jurul secolului al VIII-lea î.Hr. În cele din urmă a fost înlocuită de "aramaica veche", care a fost promovată de regele asirian Tiglath-Pileser al III-lea (745 - 727 î.Hr.), care a făcut schimbări radicale în guvernarea asiriană și a subjugat cea mai mare parte a lumii cunoscute din Orientul Apropiat, Orientul Mijlociu și Asia Mică. În afara scriptului limbii diplomatice internaționale akkadiană, tot ceea ce s-a dezvoltat în Canaan ca limbă de comunicare scrisă proprie înainte de comunicarea cu Egiptul, fie că a fost inițiată de fenicieni sau de alte persoane din Canaan, s-a pierdut. Știm însă că scrierea lor anterioară a avut o dezvoltare ulterioară din hieroglifa egipteană - transformată în - scrierea scrisă feniciană, nu numai în Levant, ci și în întreaga Mediterană. Odată cu cucerirea asiriană, apoi babiloniană a Israelului și a Iudeii, limba și scrierea feniciană au fost înlocuite de aramaică, predecesoarea ebraicii vechi. Cine au fost îngrijitorii israeliți care au păstrat atât înregistrările orale, cât și cele scrise despre modul în care era pronunțat și scris Tetragrammatonul în această perioadă tumultoasă de schimbări? Am înclina să credem că cei din preoția levitică și cei învățați în arta scrierii au fost cei care au fost custozi ai acesteia.

Partea a III-a

Manuscrisele și inscripțiile antice

O imagine a celui mai recent artefact de scriere descoperit.
Acest șarpe canaanit ar putea fi - "veriga lipsă", susțin ei.

(Antiquity Publications Ltd. J. Dye, Academia Austriacă de Științe)
Cercetătorii numesc preliminar acest fragment de ceramică descoperit la Tel Lachish, în actualul District de Sud al Israelului, cel mai vechi artefact descoperit în regiune. Acesta ar putea duce la explicarea modului în care sistemul de scriere a ajuns în Levant din Egipt. Artefactul a fost descoperit de o echipă austriacă în 2018 și a fost datat ca având o vechime de aproximativ 3.500 de ani.

Capitolul 7

Examinarea artefactelor antice și a inscripțiilor scrise în alfabetul fenician

Partea a III-a se va concentra pe examinarea unor artefacte antice. În primul rând, vom examina unele dintre cele mai vechi artefacte descoperite care nu aveau Tetragrammatonul scris în ele, dar care conțin limba folosită pentru a scrie cele patru litere, care era în alfabetul fenician. În capitolul 8, vom examina ceea ce a fost descoperit în Egipt cu aproape două secole înainte de Exod și care ar fi putut servi drept sământă de rădăcină pentru transliterarea și traducerea ulterioară în feniciană a Tetragrammatonului, iar în capitolul 9 vom explora manuscrisele și inscripțiile antice care conțin Tetragrammatonul.

Atunci când vorbim despre găsirea cuvintelor pe piatră, metal, lemn sau hârtie, folosim anumite cuvinte pentru a le descrie și este important să știm ce înseamnă aceste cuvinte atunci când analizăm diferitele exemple. Așa cum este scris în Glosarul din secțiunea Anexă, acești termeni sunt repetați aici. Observați că majoritatea cuvintelor încorporează cuvântul rădăcină "script":

Scriere - material scris.
Scriptură - Scrieri religioase sacre
Inscripție - ceva care a fost scris sau gravat pe piatră, lemn sau metal.
Manuscris - un document, o muzică sau o carte scrisă de mână. În lumea de astăzi, aceasta

include cuvintele dactilografiate.

Scrib - o persoană foarte pricepută în arta de a copia sau de a scrie fapte și informații.

Artefact - un obiect realizat de mâna omului care are un interes cultural, științific sau istoric.

Fie că era vorba de copierea unor documente sau de transmiterea unor informații noi, scribii antici scriau aceste informații pe hârtie sau pe alte obiecte mai rigide, cum ar fi sticla, lemnul, metalul sau piatra. Aceste exemple antice care au supraviețuit ne-au lăsat dovezi ale istoriei trecute, deoarece au rezistat mult, unele mai mult și mai bine decât altele, testului timpului. Hârtia și sticla se vor descompune în cele din urmă, vor arde sau se vor sparge și se vor rupe. Tabletele de piatră sau de lut sunt cele mai bune surse pentru păstrarea unei înregistrări care va dura mii, poate milioane de ani! În această Parte a III-a vom examina aceste artefacte. Primele pe care le vom examina sunt artefactele care au fost scrise în alfabetul fenician antic. Pe unele dintre aceste artefacte care se referă la vremurile biblice, unii istorici numesc această scriere "Scrisul semitic mijlociu", dar acest termen este o inovație a secolului XX. Următoarele artefacte vor fi analizate în acest capitol:

Artefacte scrise în vechea scriere feniciană, dar care nu conțin Tetragrammaton.

- Abecedarul Tel Zayit - din secolul al Xl-lea î.Hr., cca. 925-900 î.Hr.
- Ostraconul Khirbet Qeiyafa, de la începutul secolului al X-lea î.Hr., cca. 1000 î.Hr.
- Calendarul Gezer - de la jumătatea până la sfârșitul secolului al X-lea î.Hr. cca. 950 -925 î.Hr.
- Inscripția cetății Amman - de la începutul secolului al X-lea până cândva la sfârșitul secolului al IX-lea, cca. 925-875 î.Hr.
- Stelea Kilamuwa de la sfârșitul secolului al IX-lea î.Hr. cca. 825 î.Hr.
- Inscripția Tel Dan ("Casa lui David") - de la mijlocul secolului al IX-lea î.Hr. cca. 845 î.Hr.
- Inscripția Shebna din timpul domniei lui Ezechia - de la sfârșitul secolului al VIII-lea î.Hr. cca. 705-695 î.Hr.
- Inscripția de la Siloam din timpul domniei regelui Ahaz sau Ezechia - din secolul al VIII-lea î.Hr. - cca. 710 î.Hr.
- Inscripția de la Ekron a filistenilor - de la începutul secolului al VII-lea î.Hr., cca. 700 - 670 î.Hr.
- Sarcofagul fenician Tabnit din Sidon cu inscripție egipteană - de la începutul secolului al V-lea î.Hr., cca. 490 î.Hr.

Recenzia evoluției alfabetului

În pregătirea examinării acestor artefacte scrise în alfabet fenician, se va rezuma mai întâi o scurtă trecere în revistă a alfabetului fenician/cananit timpuriu discutat în partea 2, capitolul 6. Această scriere feniciană este forma timpurie a alfabetului format din literele pe care le vom vedea în artefactele care urmează. Ca toate alfabetele semitice, se citește de la ⇐ DREAPTA la STÂNGA⇐. Cuvintele din propoziții se citesc, de asemenea, în aceeași direcție de la dreapta la stânga. Mai jos este alfabetul fenician/cananit finalizat:

Fenician timpuriu / Canaanit

După cum s-a discutat și documentat anterior în partea a doua, această scriere are mai multe denumiri, inclusiv denumirile moderne din secolul al XX-lea "ebraică veche" și "paleo-ebraică". Cu toate acestea, înainte de jumătatea secolului XX, termenii "semitic timpuriu", "fenician" și "aramaică veche" erau termenii utilizați de istorici. Literele nr. 5. #6 și #10 au fost subliniate, deoarece acestea sunt literele din Tetragrammaton.

Deși semnele sinaitice au fost adaptate din hieroglifele egiptene, valorile sonore și semnificația glifelor nu au fost întotdeauna aceleași odată ce au fost folosite de către byblieni, fenicieni și alți canaaniți care lucrau în Sinai și care au preferat să folosească sunetele din propria lor limbă pentru semnele și simbolurile hieroglifelor egiptene. Știm că multe dintre simbolurile folosite în silabarul din Byblos și în ceea ce se numesc proto-sinaitice sunt adaptări directe ale hieroglifelor egiptene. Silabarul din Byblos, care a fost formulat în jurul anului 2500 î.Hr. și alfabetul sinaitic care a urmat la scurt timp după aceea, sunt amândouă strămoșii a ceea ce a devenit alfabetul și scrierea feniciană. Cele mai vechi locații în care este atestată această scriere au fost cele din siturile Wadi el-Hol și Serabit el-Khadim. Inscripțiile de la Serabit au fost făcute mai mult ca sigur mai devreme decât cele de la Wadi el-Hol, judecând după numărul lor și după faptul că situl a fost folosit încă din timpul celei de-a patra dinastii a faraonului Snefru, în jurul anului 2600 î.Hr. Relația de rudenie dintre scrierea sinaitică, scrierea canaanită/feniciană și scrierea sud-arabică este ușor de observat prin formele și denumirile literelor. Până în anul 1050 î.Hr. ordinea și forma scrierii feniciene au fost finalizate. Așadar, când s-a încheiat scrierea pictografică proto-canaanită înainte de a fi transformată definitiv în scrierea alfabetului fenician care conținea glife dominate de linii drepte? Perioada de finalizare este cea în care vedem aceste caracteristici în scrierea feniciană:

- Imaginile grafice se transformă în glife cu linii drepte.

Unele dintre cele mai ușor de comparat sunt aceste trei litere:

- Orientarea scrisului este exclusiv de la dreapta la stânga.
- Orientarea glifelor literelor sunt normalizate pentru a fi orientate sau îndreptate într-o singură direcție - în principal spre stânga.
- Cantitatea de glife de litere și sunete este redusă de la multiplicitatea silabarului Byblos și de la cele 27 din Canaanit/Sinaitic la un număr fix de 22 de litere.

"*Când pozițiile celor douăzeci și două de litere liniare s-au stabilizat în întregime și au fost scrise numai pe orizontală, de la dreapta la stânga, terminologia se schimbă: scrierea nu se mai numește protocanaanită, ci feniciană. Tranziția a avut loc la jumătatea secolului al XI-lea î.Hr. Scrisul fenician este o ramură directă a celui proto-canaanit*."[181]

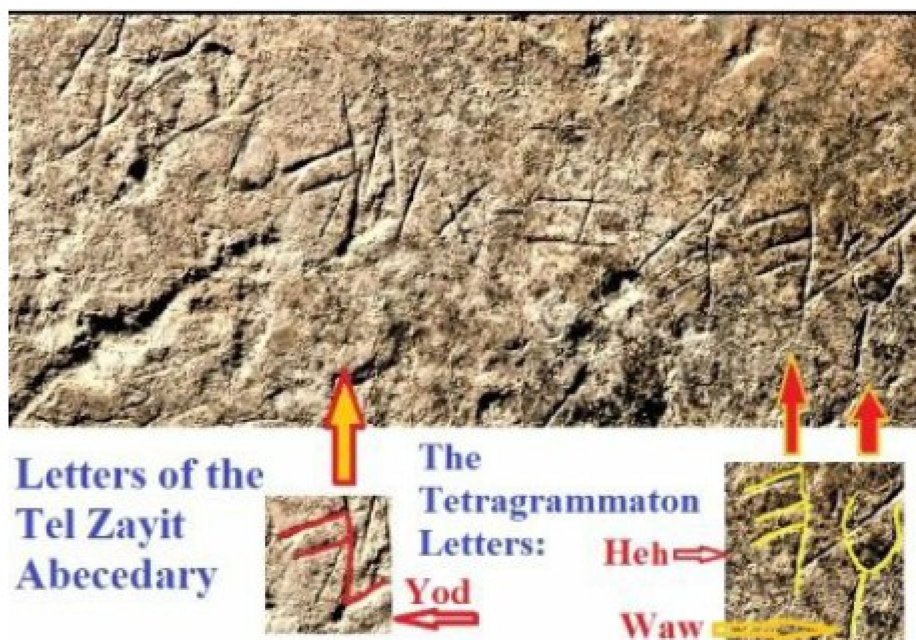
Cu acest context istoric al literelor alfabetului fenician, suntem acum pregătiți să examinăm, să citim și să înțelegem ce scriau anticii și, dacă au încorporat Tetragrammatonul în textul lor, ce litere au fost folosite.

Examinarea artefactelor care conțin rădăcinile alfabetului

Inscripția Tel Zayit

Acest artefact a fost descoperit în timpul unor săpături la Tel Zayit, în Israel, în 2005, la aproximativ 50 km/31 mile sud-vest de Ierusalim. Oamenii de știință încă dezbat dacă să îl numească "fenician", "ebraic" sau "canaanit de sud". În prezent, reprezintă cel mai vechi exemplu de alfabet scris de la început până la sfârșit. A fost creat pe un bolovan de calcar cu o lățime de aproximativ 38 cm/25 inci. Cercetătorii îl numesc "abecedar". Literele sunt scrise în alfabetul fenician și mulți cercetători contemporani îl numesc și "canaanit" sau "paleo-ebraic". Deși există artefacte mai vechi decât acest exemplu, deoarece conține literele alfabetului, acesta este prezentat primul, deoarece confirmă multe din ceea ce avea să se întâmple cu scrierea în ținuturile canaanite folosind alfabetul fenician.

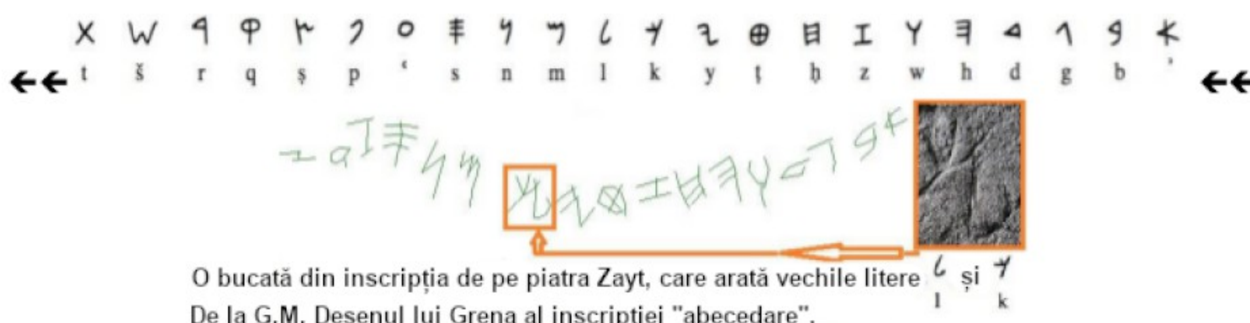
181 Naveh, Joseph: *"Semitic Epigraphy and the Antiquity of the Greek Alphabet",* pag. 42, 1991. E-published by Walter de Gruyter, Berlin Nov '09.

Această inscripție a fost importantă pentru verificarea ordinii literelor alfabetului. Piatra pe care a fost scrisă inscripția făcea parte dintr-o structură murală datată la sfârșitul secolului al X-lea î.Hr., aproximativ 925 - 900 î.Hr. Există 18 litere pe primul rând și patru pe al doilea rând. Dacă ar fi să transliterăm literele "feniciene/cananite/paleo-ebraice" ale acestui alfabet Tel Zayit în limba engleză, ar suna (de la dreapta la stânga): ⇐⇐ **tqrsnmklytzhwdgba** ⇐⇐. Ultima literă ca "**t**" și a treia de la ultima ca "**r**" sunt discutabile. Aceasta este foarte aproape de ceea ce s-a crezut a fi ordinea alfabetului fenician ⇐⇐ **ts^{h}rq^{t}sp'snmklythzwhdgba** ⇐⇐, literele roșii de aici (nr. 6, 8, 11, 12, 16, 18 și 21) reprezentând diferența în ordinea literelor sau adaosurile. Mai jos este prezentat consensul actual al ordinii alfabetului fenician/palo-ebraic în comparație cu alfabetul Tel Zayit și transliterarea sunetelor literelor din limba engleză (citite de la dreapta la stânga). Litera **k** are utilizarea anterioară a acestei litere, deoarece litera

și litera **L**

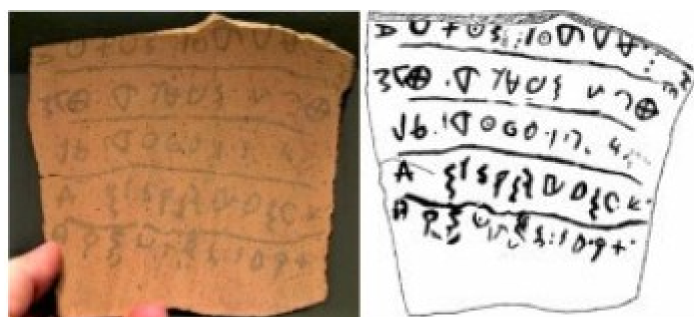
sunt chiar una lângă cealaltă, dar într-o ordine diferită de cea care a fost observată în mod tradițional cu alfabetul fenician și de modul în care avem astăzi ordinea acestor două litere. Ultimele patru litere din acest abecedar fenician sunt pe o a doua linie și sunt prezentate aici părând să respecte ordinea finală a alfabetului fenician:

O bucată din inscripția de pe piatra Zayt, care arată vechile litere l și k
De la G.M. Desenul lui Grena al inscripției "abecedare".

Ostraconul de la Khirbet Quiyafa[182]

182 Fotografie color preluată de pe https;/withmeagreagrepowers.wprdpress.com/2012/05/15/a-word-of-

Acest artefact, datat în jurul anului 1000 î.Hr., ar putea reprezenta un alt document lingvistic de tranziție de la proto-sinai sau proto-canaanită la scrierea feniciană timpurie. Datarea estimată se datorează localizării sitului orașului fortăreață în care a fost descoperit, datând din prima Epocă a fierului IIA, cca. 1025 - 975 î.Hr./CE. Într-un oraș numit Khirbet Qeiyafa (cunoscut și ca Cetatea Elah), la aproximativ 30 km/20 mile sud-vest de Ierusalim, se afla această cetate antică. Arheologii biblici susțin că ar fi fost o fortăreață a regelui David, în timp ce alții sugerează că a fost o fortăreață filisteană sau canaanită. Aici a fost descoperită o bucată de ciob de ceramică, cunoscută sub numele de "*Khirbet Qeiyafa Ostracon*", (sau Quiyafa), în timpul unei săpături efectuate acolo în 2008[183]. Legătura sa cu începutul Epocii Fierului i-a determinat pe unii istorici biblici să creadă că textul vorbește despre încoronarea primului rege al Israelului - Saul, sau a succesorului său, regele David. Autorul Christopher Rollston a afirmat că acest *Ostracon*, descoperit la Qeiyafa ar putea fi cea mai veche inscripție ebraică descoperită, mai veche chiar și decât calendarul Gezer și abecedarul de la Tel Zayit. Cu toate acestea, Rollston consideră că "*scrierea acestui ostracon NU este în mod cert ebraică veche*" și adoptă poziția că inscripția ar trebui "*clasificată ca fiind alfabetică timpurie (sau proto-feniciană)*"[184]. Alți cercetători au susținut că, deși scrierea ar putea fi din alfabetul fenician timpuriu, este posibil ca limba să nu fie ebraică. De exemplu, inscripția de cinci rânduri are o orientare de la stânga la dreapta, care este opusă scrierii ebraice chiar și în cele mai vechi timpuri, iar câteva dintre cuvintele rădăcină pot proveni din oricare dintre cele câteva limbi semitice[185]. Acest lucru se poate observa cu ușurință în rândul 4, unde apare binecunoscutul cuvânt "MLK" = "Rege", iar cu literele "**bd**" care precedă "**mlk**", Alan Millard și F. L. Benz interpretează acest lucru ca fiind "*de mâna regelui*" atestat în feniciană. Profesorul Gershon Galil de la Universitatea din Haifa are una dintre cele mai recente descifrări ale inscripției, iar concluzia sa cu privire la certitudinea legăturii sale biblice este că "*indică faptul că Regatul Israelului exista deja în secolul al X-lea î.Hr. și că cel puțin unele dintre textele biblice au fost scrise cu sute de ani înainte de datele prezentate în cercetările actuale*."[186] Există cinci rânduri de text, dar voi enumera prima linie a diferitelor traduceri în limba engleză ale textului descifrat, precum și ceea ce pot interpreta ca fiind literele de pe linia 4. Diagrama mea a literelor de pe prima linie urmează credința standard a ceea ce literele traduc prin sunetul fenician corespunzător. Cuvintele care sunt alcătuite din acele litere te lasă nedumerit cum au ajuns la concluzia traducerilor lor, dar Millard notează că "*primele cinci litere sunt o poruncă negativă* **al ta'as** = "*nu face*", sau "*nu produce*", *ceea ce sugerează că limba este ebraică, deoarece verbul* **'sh** *este bine cunoscut doar în ebraică (și moabită), deși poate apărea în secolul al XIII-lea î.Hr. în ugaritică*"[187].

---

caution-about-khirbet-qeiyafa/: reproducere alb-negru preluată din: William G. Dever: "Beyond the Texts: An Archaeological Portrait of Ancient Israel and Judah"; Friends of Asor, noiembrie 2017, vol. V, nr. 11.

183 *"Most Ancient Hebrew biblical inscription deciphered":* Published by Editor, University of Haifa, 10 Januarie 2010,

184 Dr Christopher Rollston (Ph.D. John Hopkins Univ.): *"Reflections on the Qeiyafa Ostracon"*; 12 ian. 2010, http://www.rollstonepigraphy.com/?p=56

185 Biblical Archaeology Society Staff: *"The Oldest Hebrew Script and Language: Christopher Rollston examines the Qeiyafa Ostracon, Gezer Calendar";* 1 April 2018. https:/www.biblicalarchaeology.org/daily/biblical-artifacts/inscriptions/the-oldest-hebrew-script-and-language/

186 De pe: https://daudemariottini.com/2010/01/07/the-most-ancieni-hebrew-inscripiion-deciphered/

187 Alan Millard: "The *Ostracon from the days of David found at Khirbet Qeiyafa";* Tyndale Bulletin 62.1, pag. 8, 2011.

Read left-to-right

Compiled by R. Jacquet

ʾ L T ʿSh ?W ʿ B D ʾ ?

ELaT ʿaSh ?U ʿEBeD ʾ?

Litere și cuvinte posibile în linia UNU

Traducerea lui Gershon Galil a liniei UNU: *Să nu o faci, ci să te închini (zeului) [El]*.

Traducerea lui Emile Puech a liniei UNU: *Nu asupri, și slujește lui Dumnezeu... despovărat de el/ea*.

Cuvinte cu totul extraordinare pentru un simplu ciob de ceramică! Există numeroase interpretări a ceea ce scrie pe acest *ostracon*, unele dintre ele sensibile, iar altele destul de melodramatice. În cazul textului de la rândul 4, există o mulțime de interpretări diferite a ceea ce reprezintă literele. Iată examinarea mea de aproape a literelor și schițarea cu galben peste inscripții. Inscripția se citește de la stânga → la dreapta →:

Line 4 of the Khirbet Qeiyafa Ostracon

Line 4 inscripton letters = ???

(a) Mw?RMY B ' MLK

Singurul cuvânt pe care îl pot spune cu certitudine și cu o mare posibilitate de traducere sunt ultimele trei litere, care pot fi foarte bine M+L+K = Melek = "Rege", doar dacă ultima literă are coada lipsă a literei '**k**'

dacă este într-adevăr acea literă. Nu văd litera **D** ca fiind litera de dinaintea literelor MLK = rege. Majoritatea cercetătorilor plasează o literă "**waw**" pentru a treia literă și un posibil "**Q**" pentru a patra. A cincea literă ar putea fi Q, R sau D

astfel încât este dificil de spus ce ar trebui să fie cuvântul.

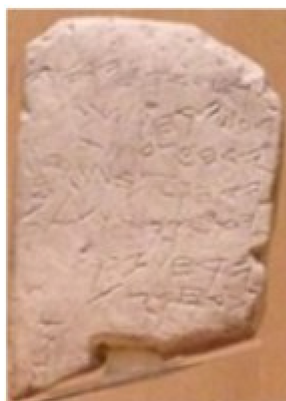
Atâta timp cât cercetătorii înțeleg că aceste interpretări ale inscripțiilor sunt încă într-un stadiu preliminar, nu ar trebui să ne lăsăm prea mult prinși în vâltoarea timpurie. În cazul studiului de față, căutăm orice limbă și orice scriere a fost folosită pentru a scrie Tetragrammatonul între momentul Exodului și prima sa apariție în scrierea feniciană. Acest *ostracon* ar putea oferi un indiciu, deoarece pare a fi un fel de scriere lingvistică de tranziție. Despre cuvintele descifrate din textul de la Khirbet Quiyafa, mulți au afirmat că sunt strict ebraice. Cu toate acestea, așa cum a observat profesorul Rollston, cuvinte precum **spt** (adică literele **shin**, **pe**, **tet**), o rădăcină "nici nu este atestată doar în ebraică, ci și în ugaritică, feniciană, amorită și, de asemenea, în acadiană", dau

naștere la mai multe discuții. Este vorba de o asociere similară pe care o face cu cuvântul **mlk** ("rege, sau guvernare"):

"*Acest cuvânt este atestat în numeroase limbi semitice din nord-vest, cu siguranță nu doar în ebraică; prin urmare, nu poate fi folosit ca un fel de izoglosă". Și, de asemenea, cu cuvântul* ***'bd*** *("a face, a produce" sau ca nominal "servitor"): "totuși, această rădăcină este atestată în limba ugaritică, feniciană, aramaică veche și aramaică egipteană. Prin urmare, orice sugestie că prezența rădăcinii este demonstrativă pentru ebraică nu are o bază sigură pentru argumentele lor*"[188].

Deși mulți doresc să numească limba acestui artefact "ebraică veche" pentru a o lega de istoria biblică, nu există nicio dovadă concretă care să arate că această inscripție a fost scrisă în ebraică de scribi israelieni. La fel de ușor s-ar putea dovedi că a fost scrisă în "feniciană" sau în "amorită" sau în "moabită" sau în alte câteva limbi vorbite de culturile levantine care foloseau alfabetul fenician. Prin urmare, trebuie să fim atenți atunci când folosim termenii "ebraică veche" și "paleo-ebraică", cel din urmă termen care a fost introdus recent în limbajul popular de Solomon Birnbaum în anul 1954, care a creat acest termen atunci când a scris: "*Aplicarea termenului fenician la scrierea evreilor este cu greu potrivită*"[189].

<u>Calendarul Gezer</u>[190]

Acest artefact este unul dintre cele mai importante artefacte descoperite vreodată. Deși nu conține Tetragrammatonul, este scris în alfabet fenician și, dacă acesta a fost scris de un scrib din Israel, păstrează o înregistrare a vechiului calendar israelit care începea anul toamna, care este sistemul folosit înainte de împărțirea Regatului. După divizarea Regatului, Iuda a păstrat calendarul care începea toamna, în apropierea echinocțiului, în timp ce Israelul își începea Anul Nou primăvara, în apropierea echinocțiului de primăvară. Deoarece Israelul a devenit un protectorat al Egiptului după despărțirea de Iuda, iar Anul Nou egiptean Akhet 1 a început în acea perioadă, acesta este motivul pentru care Regatul Israel a schimbat data calendarului pentru a începe în apropierea echinocțiului de primăvară. Astăzi cunoaștem aceste două date ale Anului Nou evreiesc ca fiind 1 Nisan, aproape de data Paștelui, iar cealaltă ca Rosh Hashanah, care sărbătorește "capul anului" șase luni mai târziu, aproape de echinocțiul de toamnă. Calendarul a fost inscripționat pe o placă de calcar și oferă o descriere a perioadelor lunare și bilunare privind atributele și îndatoririle legate de plantarea, îngrijirea și recoltarea anumitor culturi. Estimările anterioare, la scurt timp după descoperirea sa, au datat artefactul în perioada secolului al VI-lea î.Hr. Cu toate acestea, pe baza dovezilor arheologice din orașul antic Gezer, Giordana Pagano a precizat că savanții au ajuns la concluzia că estimările anterioare au fost incorecte. Din cauza stilului de scriere feniciană folosit,

---

188 Rollston, 2010. Definiție a izoglossei: O linie de frontieră geografică care delimitează zona în care apare o anumită trăsătură lingvistică.

189 Solomon Asher Birnbaum: *"The Hebrew Scripts",* Volume 2, Palaeographia, 1954.

190 Fotografie de muzeu de la oncenawhile - Istanbul Archaeology Museums, CC BY-SA 3.0, https://commons.wi kimedia.org/w/index.php?curid=34520838

textul este datat acum în secolul al X-lea î.Hr. Noul acord de datare anterioară s-a bazat pe determinări suplimentare conform cărora scrierea nu a apărut înainte de reconstruirea Gezerului ca fortăreață israelită de către Solomon (1 Regi 9:15) și că este foarte puțin probabil să fi fost creată după distrugerea orașului de către faraonul Șișac în anul 5 al lui Roboam (1 Regi 14:25), care a fost datat la aproximativ 918 î.Hr. Cercetătorii au datat astfel Calendarul la un interval de timp de 25 de ani, între 950 și 925 î.Hr.[191] Transcrierea comparativă a textului este următoarea:

The inscription is in the Phoenician script:	This corresponds to the following transliteration, with spaces added for word divisions:	Which in equivalent square Hebrew letters is as follows:
	yrhw ʾsp yrhw z	ירחואספ ירחוז
	rʿ yrhw lqš	רע ירחולקש
	yrh ʿsd pšt	ירחעצדפשת
	yrh qsr šʿrm	ירחקצרשערמ
	yrh qsrw kl	ירחקצרוכל
	yrhw zmr	ירחוזמר
	yrh qs	ירחקצ
	ʾby [h]	אבי(ה)

Gezer Calendar using Phoenician script

Text is from Wikipedia Creative Commons Attribution

Textul calendarului Gezer a fost tradus în limba engleză după cum urmează:
Două luni de recoltare octombrie, noiembrie - (aceasta este Tishrei și Cheshvan în calendarul ebraic)
Două luni de plantare decembrie, ianuarie - (aceasta este Kislev și Tevet în calendarul ebraic)
Două luni de semănat cu întârziere februarie, martie - (acestea sunt Shvat și Adar în calendarul ebraic).
O lună tăierea inului aprilie - (acesta este Nisan în calendarul ebraic).
O lună de secerat orzul mai - (acesta este Iyar în calendarul ebraic)
O lună de secerat și măsurat grâul iunie (este vorba de Sivan în calendarul ebraic)
Două luni de plivit iulie, august (este vorba de Tammuz și Av în calendarul ebraic)
O lună fructe de vară septembrie - (acesta este Elul în calendarul ebraic)
Abij [ah]

Mulți istorici cred că acest calendar a fost scris de un elev pe nume Abijah (Abiyah), care își făcea o temă școlară legată de fermă și agricultură.

Inscripția din Cetatea Amman

Inscripția din Cetatea Amman a fost scrisă de un scrib din civilizația amonită care a trăit alături de israeliți. Aceștia îi precedaseră pe israeliți în acea zonă, așa cum se vorbește despre ei în *Scrisorile de la Amarna*, prosperând în apropierea regiunii Ugarit, dar cunoscuți de egipteni sub numele de "Amurru" la nord de Tripoli și la vest de Orontes, spre coastă.

191 Giordana Pagano: "The Gezer Calendar", https:/www.academia.edu/13439637/The_Gezer_Calendar

Acest artefact are 26 cm înălțime și 19 cm lățime și reprezintă cea mai veche inscripție datată a civilizației amonite de după epoca bronzului descoperită până în prezent. Scrisă în alfabetul fenician pe calcar alb, aceasta prezintă opt rânduri de text care conțin 93 de litere. A fost descoperită în 1961, în timpul unor săpături efectuate la movila cetății din Amman, Iordania, și se crede că a fost creată cândva între aproximativ 1000 î.Hr. și 800 î.Hr. Intervalul mare de incertitudine se datorează variațiilor literelor care trebuie încă studiate pentru a restrânge epoca în care a fost scrisă. În plus față de stilul de scriere incert, locația artefactului a fost găsită în ceea ce se numește "Stratul II al Epocii Fierului", care datează între 1000 și 800 î.Hr. Forma de scriere a literelor scrise și orientarea înclinată a liniilor scrise îi determină pe istorici să creadă că scribul nu făcea parte din clasa scribilor regali ai regelui sau era cineva care abia începea să învețe să scrie.

În momentul scrierii artefactului, amoniții se închinau zeului Milkom, cunoscut și sub numele de Melech sau Molech, care este numit de mai multe ori în Biblie. Un pasaj biblic special este 1 Regi 11:33, în care națiunea lui Israel s-a divizat, iar cele 10 triburi din nord l-au ales pe Ieroboam să conducă. Proorocul Ahia îi dă un avertisment din partea lui Dumnezeu:

"*Pentru că m-au părăsit și s-au închinat lui Astarte, zeița Zidoniților, lui Chemoș, zeul moabiților, și lui Milcom, zeul fiilor lui Amon...*"

Prin deducție, primul cuvânt de pe inscripția din Amman îl menționează pe Milkom, dar amoniții se închinau și la zeul El, zeul principal al panteonului canaanit, care este menționat mai frecvent decât Milkom în alte documente.

Citind primul rând așa cum scribul amonit scria în alfabetul fenician, de la dreapta la stânga, vom vedea transliterarea în alfabetul englezesc și cu "MiLKoM" evidențiat în ROȘU ca:

[...Itbbs.t'bm.kl.hnb.MKL[m...] ← citit ← de la dreapta la stânga

Cu toate acestea, cu creierele noastre occidentale care citesc în direcția opusă, ar fi:
→ citește → **[...m]LKM.bnh.lk.mb't.sbbt[...]**

Iată primul rând al textului cu retușurile mele coloristice ale fiecărui cuvânt pentru o mai mare vizibilitate. În acest moment istoric, scrierea cuvintelor era separată de un punct.

Prima linie care a fost tradusă spune:
"*[...mi]lkom, el a construit pentru tine intrările în incintă...*"

Textul continuă cu o poveste despre "c*eea ce fusese distrus... în tot vestul...*", sună ca și cum amoniții erau într-o fază de reconstrucție după ce civilizația anterioară fusese distrusă. Este posibil să vorbească despre o perioadă din timpul apogeului Războiului Troian, când Popoarele Mării au năvălit în Ugarit și în regiunea Amurru și au distrus totul cu un secol sau mai mult în trecut.

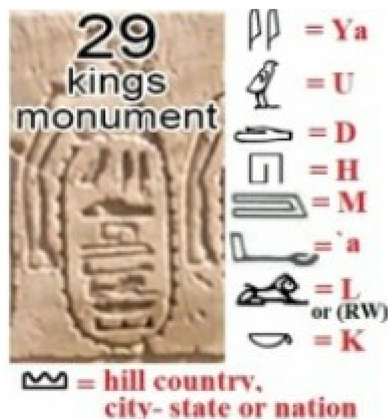
Stela din Kilamuwa

După căderea Imperiului hitit, când s-a încheiat Epoca Bronzului, sistemul de scriere al hieroglifelor hitite și al scrierii cuneiforme s-a demodat în favoarea sistemului de scriere fenician din Asia de Vest. O celebră stelă scrisă în alfabet fenician se numește "*Stela din Kilamuwa*", realizată de regele din Ya'diya, un regat antic la nord de Canaan, în apropiere de Ugarit. Ya'diya se află acum în apropierea orașului modern din nordul Siriei, Zincirli Hoyuk, unde a fost dezgropată stela. Ya'diya a fost numit Sam'al în sursele asiriene și cu numele aramaic Ya'udi. Zincirli Hoyuk este, de asemenea, foarte aproape de regiunea SE a Turciei și se află la aproximativ 100 de mile/160 km nord de Alepul modern. Orașul a fost controlat de hitiți înainte de marea prăbușire a Epocii Bronzului de la începutul secolului al XII-lea î.Hr. apoi a fost controlat de asirieni, care în cele din urmă și-au pierdut influența în perioada secolelor XI-X î.Hr. când arameii s-au mutat și au controlat orașul și regiunea. Acolo au format statul independent Yadiya-Sam'al și și-au scris inscripțiile în feniciană, aramaică și în dialectul local Sam'alian. Stelele Kilamuwa sunt datate ca fiind scrise în jurul anului 825 î.Hr. Kilamuwa a fost al cincilea rege dintr-un șir de unsprezece regi arameeni care au domnit din Sam'al. Kilamuwa era un rege aramaic care le scria stăpânilor săi asirieni în fenician, dar inscripția sa arată evident că era încă influențat de Imperiul Neo-Asirian și de dominația acestuia asupra unor părți din Siria și Levant. Deși se adresează celor patru zei asirieni pentru a se lăuda cu succesele mai mari pe care le-a avut decât cele ale strămoșilor săi, textul scrierii a fost scris în alfabetul fenician. În acest rând special al textului, Kilamuwa povestește cum l-au ajutat asirienii și cum a urcat pe tron ca rege:

"*Doar regii danuniți m-au depășit; a trebuit să apelez la regele Asiriei pentru a mă ajuta, eu, Kilamuwa, fiul lui Haya', am urcat pe tronul tatălui meu...*"

Diagrama de mai jos conține textul primelor două rânduri ale stelei Kilamuwa, cu comparația mea între literele feniciene antice și ebraica modernă și traducerea textului, așa cum este agreată de majoritatea cercetătorilor.

Câteva cuvinte din acest artefact antic se potrivesc, de fapt, cu cuvinte din limba ebraică actuală. În aceste două propoziții din text vedem cuvântul "**BR**" = *bar* = "***Fiul lui***" în aramaică și un cuvânt folosit încă în ebraica de astăzi, cum ar fi în "*bar Mitzvah*", când un băiat evreu are ceremonia de "majorat". Vedem, de asemenea, cuvântul "**MLK**" = Melek, Malek sau Milku, care înseamnă "**Rege**". Cuvântul ebraic este același și astăzi. Ceea ce poate fi mai uimitor este că acest cuvânt ar putea fi de origine egipteană. Faraonul Shoshenq, cunoscut biblic ca "Shishak", a invadat mai multe orașe canaanite și Regatul lui Iuda. Șoșenq a trecut de partea lui Ieroboam, care se răzvrătise împotriva lui Solomon și, cu sprijinul Egiptului, devenise acum primul rege al lui Israel după ce națiunea s-a divizat. Șoshenq a enumerat pe zidul Templului din Karnak 187 de cartușe cu numele orașelor pe care le cucerise. Un nume interesant se află pe cartușul nr. 29. Hieroglifele indică numele "**YaUDaH MaLeK**", un oraș sau Țară. Acest lucru ar trebui tradus ca "**Regele Țării lui Iuda**" sau "**Regatul lui Iuda**".

Cheie a Alfabetului hieroglific

Este dat determinantul de trei dealuri care indică faptul că este vorba de o națiune sau de un oraș-stat. Avem hieroglifele scrise cu litere din alfabetul egiptean, dar le foloseau în limba canaanită sau era acesta un cuvânt egiptean din dinastiile anterioare?

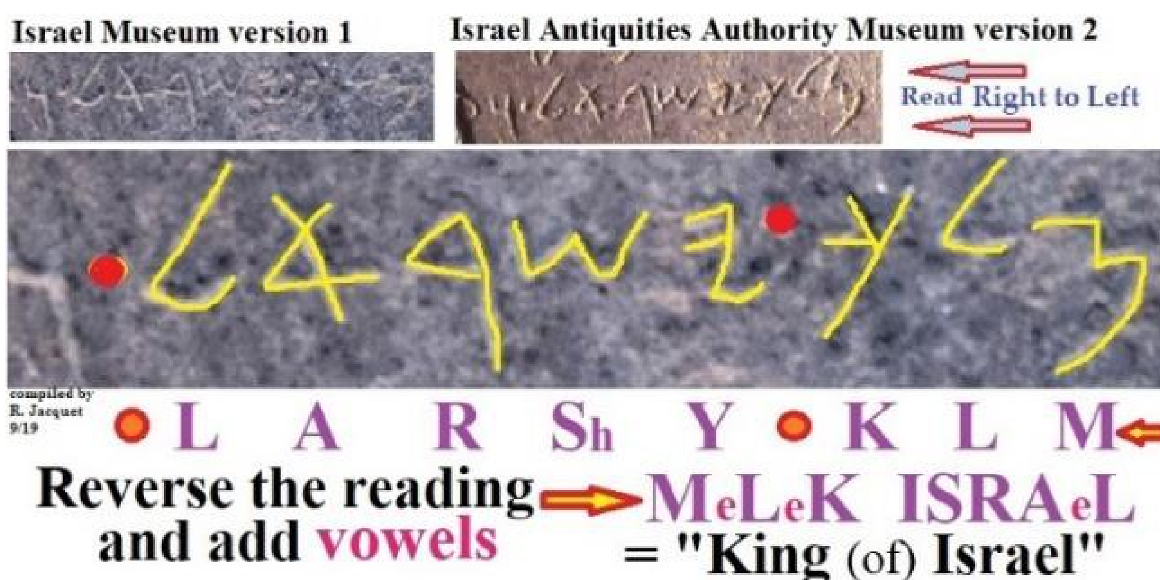
Un alt cuvânt întâlnit în textul din Kilamuwa este "**Ab**" = "*tată*". Faptul că acest rege aramaic folosea limba și alfabetul fenician, alături de alte culturi care foloseau același alfabet, cum ar fi evreii, amoriții, moabiții și edomiții, nu numai că atestă valoarea pe care limba feniciană o avea în Orientul Mijlociu, dar dovedește probabil că era de fapt "*Lingua Franca*" sau cel puțin principala limbă literară a tuturor acestor culturi! Având în vedere că acest rege aramaic folosea multe cuvinte care au coborât până la limba ebraică modernă, trebuie să ne întrebăm la ce anume se referă istoricii atunci când folosesc termenul de "paleo-ebraică" pentru această limbă și pentru scrierea descoperită pe aceste artefacte, pe care multe alte culturi le-au folosit și ele?

<u>Stela Casei lui David de la Tel-Dan:</u>
Traducere autentică? Autentică, dar tradusă greșit? Sau un fals în toată regula????

Stela Tel Dan, aflată în prezent în Muzeul Israelului, a fost descoperită în 1993-1994 la Tel Dan. Danul antic era considerat cel mai nordic oraș din Regatul Israelului antic. "Tel Dan" înseamnă "*movila lui Dan*". Scrisul este în alfabetul aramaic vechi/fenician, despre care se crede că a fost

scris în jurul anilor 870 - 750 î.Hr. Se spune că scrierea descrie un probabil rege pe nume "Hazael" ("El/Dumnezeu a văzut") care se laudă cu o victorie asupra regelui Israelului și a regelui "Casei lui David". El este probabil regele cunoscut de istorici sub numele de Hazael din Aram-Damasc de la sfârșitul secolului al IX-lea î.Hr. Alți cercetători, majoritatea de partea biblică, cred că stela vorbește despre Hazael din Damasc când i-a învins în luptă atât pe Ioram (Iorem) al lui Israel, cât și pe Ahazia al lui Iuda. Se pare că profetul Ilie l-a uns pe Hazael din Damasc ca rege peste Siria și l-a uns pe fiul lui Iehoram, Iehu, ca rege al Israelului. De asemenea, Ilie l-a numit pe ucenicul său Elisei ca profet al lui Iehu cam în aceeași perioadă (I Regi 19:15-16). Deoarece numele "Hadad" este văzut pe stelă (Fragmentul A, linia 5), fiul și succesorul lui Hazael, Ben Hadad II (sau III), a fost, de asemenea, sugerat ca fiind autorul Stelei de la Tel Dan.

Textul conține numele "Regele [lui] Israel" pe al optulea rând desemnat și chiar mai jos, pe al nouălea rând, se vede numele "Casa [lui] David".

Literele feniciene care citesc "**bytdvd**" (sau *bytdwd*), interpretate ca "Casa lui David", au fost evidențiate cu alb de către arheolog. Dacă aici se citește de fapt "Casa lui David", aceasta oferă mai multe dovezi pentru o națiune a Israelului fondată de regele David, care a existat de fapt înainte de această epocă de confruntare majoră cu asirienii. Examinarea și evidențierea de către mine a cuvintelor **MLK.YShRAL** = *Regele (lui) Israel* în galben, nu dovedește nicio îndoială cu privire la existența celor două cuvinte. La fel ca ceea ce s-a găsit pe *stele* scrise de sirieni, fenicieni, canaaniți, moabiți și alții care folosesc alfabetul fenician, cuvinte precum **MeLeK** = "*Rege*", **BaR** = "*Fiu*", **BaYT** = "*Casă*", **ABa** = "*Tată*", **PRSh(m)** = "*călăreți*", **ANK/Ani** = "*Eu sunt*", sunt în mod constant aceleași în aceste culturi din Asia de Vest. A fost aceasta, de fapt, "*Lingua Franca*" a TUTUROR acestor orașe-state și națiuni înainte ca limba aramaică să o înlocuiască? Aceste exemple de cuvinte pe care le-am notat sunt practic aceleași în limba ebraică modernă de astăzi, ceea ce înseamnă că trebuie să fi rămas cuvinte cu un sunet asemănător atunci când această limbă feniciană antică a făcut

trecerea la aramaică, pentru a rămâne practic neschimbate în ceea ce privește sunetul atunci când a fost dezvoltată ulterior în ebraica modernă.

Descoperirea artefactului este controversată. O minoritate de cercetători au contestat referința "**bytdwd**", identificată ca fiind o "persoană" pe nume David, din cauza lipsei unui spațiu între **byt** și **dvd**. Acest lucru prezintă o problemă, deoarece numele contemporane ale dinastiilor din regiunea Mesopotamiei erau scrise ca două cuvinte separate. "Bit Adina", "Bit Zamani", "Bit Bahiani" și "Bit Agusi" sunt astfel de exemple antice folosite în secolul al IX-lea î.Hr. de case denumite după un conducător fondator. Tatăl lui Ahab a fost Omri, iar în akkadiană care a fost scrisă pentru "Casa lui Omri" a fost "Bit Humriya" ca "locul de conducere" al regelui Jehu. "**Bytdvd**" scris ca un singur cuvânt este exact modul în care scribii scriau un nume de loc (toponim) cu prefixul "**beth = casă**", cum ar fi "Betleem", "Betel" și "Betșan". Istoricul George Athas, director de cercetare, lector în Vechiul Testament, Ebraică și Istoria Bisericii la Moore College din Australia, concluzionează că numele "**bytdvd**" este o referire doar la un "oraș-stat" echivalent cu "Orașul lui David" biblic și îl descrie astfel: "Orașul lui David":

"*Nu pot să subliniez îndeajuns că **dwdtyb** ar trebui să fie privit ca un toponim și nu ca o referință la o dinastie davidică. Deși este posibil ca această etichetă să fi avut o etimologie care să se întoarcă la o dinastie davidică, nu așa a folosit-o autorul inscripției Tel Dan. Mai degrabă, autorul se referea aici la o entitate geografică. Părerea mea este că această entitate geografică era Ierusalimul*"[192].

Athas concluzionează că această expresie de șase litere ar fi fost redată cu siguranță prin două cuvinte separate "**Byt-Dwd**" dacă ar fi vrut să însemne "Casa lui David", dar cum este scrisă ca un singur cuvânt, el notează că traducerea "Casa lui David" este imposibilă. Chiar mai devreme decât publicarea și declarația lui Athas, a existat un avertisment din partea lui Ehud Ben Zvi, profesor la Universitatea din Alberta și unul dintre cei mai importanți cercetători în domeniul studierii Bibliei ebraice, care recomanda cercetătorilor să nu tragă concluzii pripite prea devreme cu privire la interpretarea numelui ca fiind "Casa lui David":

"*Prin urmare, trebuie să concluzionăm că, deși este cu siguranță posibil ca **"bytdwd"** din stela aramaică de la Tel Dan să indice "Casa lui David" și, prin urmare, să se refere la regatul lui Iuda, afirmațiile categorice ale unei astfel de lecturi sunt discutabile și ar trebui evitate. Interpretări alternative ale lui **"bytdwd"** există, nu pot fi excluse și trebuie avute în vedere. Este de sperat că vor fi descoperite fragmente suplimentare ale stelei; poate că acestea vor face mai multă lumină asupra semnificației termenului "bytdwd" în acest caz specific*"[193].

Cercetătorii au subliniat, de asemenea, faptul că este neconcludent faptul că literele feniciene/palo-ebraice care alcătuiesc "**t**" din **byt** și ultimul "**d**" din **dvd** ar putea să nu reprezinte de fapt aceste litere. Ultimul "**d**" nu are o linie orizontală superioară și ar putea fi litera "**a**", iar **t**-ul ar putea fi o altă literă. Unii cercetători au mers chiar atât de departe încât au acuzat Muzeul Israelului că a adăugat o liniuță la aceste două litere din artefact pentru a le face să pară a fi "**t**" și "**d**"![194] Cel mai vocal critic al artefactului împotriva faptului că ar fi autentic a venit din partea biblistului Niels Peter Lemche care, după ce a analizat crăpăturile și urmele de daltă din jurul fragmentului și literele spre marginile fragmentelor a scris următoarele despre inscripția Tel Dan:

"*...unele dintre circumstanțele care au înconjurat descoperirea sa pot vorbi împotriva*

192 George Athas: *"The Tel Dan Inscription: A Reappraisal and a New Interpretation",* pag. 226, T&T Clark publisher, London, November 2009.

193 Ehud Ben Zvi: *"On Reading 'bytdwd' in the Aramaic Stele From Tel Dan",* pg. 27-29, Journal for the Study of the Old Testament; Vol.19, issue 64, 1994.

194 De pe site-ul lui Sol Adoni: coment/uploads/2017/01/teldanstelehoax.jpg

autenticității sale. Alte exemple de falsuri de acest fel sunt bine cunoscute, iar falsificatorii isteți au înșelat chiar și cercetători respectabili, făcându-i să accepte ceva care este evident fals"[195].

Acest scepticism este sporit de aparenta "evidențiere" intenționată a literelor "**bytdwd**" pe artefactul Tel Dan aflat la muzeu, fiind disponibile foarte puține fotografii nealterate "pre-evidențiere" pentru inspecție. Este foarte neobișnuit ca un artefact să fie editat în acest fel, ceea ce provoacă scepticism în rândul cercetătorilor. Standardul de aur suprem al acestui tip de cercetare ar fi examinarea directă cu contactul vizual și realizarea de imagini fotografice ale fragmentelor așa cum arătau atunci când au fost dezgropate pentru prima dată și apoi contactul vizual și imagini foto cu privire la cum arătau imediat după ce au fost curățate de murdărie și resturi. Faptul de a se baza pe fotografii ale mai multor cercetători din surse de mâna a doua, din mai multe unghiuri și cu iluminare multiplă nu permite cercetătorului studiul detaliat necesar pentru o analiză cuprinzătoare a artefactului. Cu toate acestea, în cele mai multe cazuri, examinarea fotografiilor secundare este tot ceea ce au la dispoziție cercetătorii. O altă problemă îngrijorătoare este faptul că artefactul NU a fost găsit în "*contextul său primar*", un cuvânt arheologic în care artefactul nu a fost deranjat de la depunerea sa inițială:

Context - Poziția și asocierile unui artefact, element sau descoperire arheologică în spațiu și timp. Notarea locului în care a fost găsit artefactul și a ceea ce se afla în jurul acestuia îi ajută pe arheologi să determine cronologia și să interpreteze funcția și semnificația acestuia. Pierderea contextului lipsește un artefact de semnificație și face mai dificilă (uneori, imposibilă) determinarea funcției.

La un moment dat, mult după crearea sa inițială, primul fragment major "A" a fost reutilizat ca material de construcție pentru zidul unei porți interioare. Acesta este locul unde arheologii au găsit stela fragmentată. Artefactul de la Tel Dan a fost găsit în "contextul său secundar", adică:

"artefactul fusese modificat în totalitate sau parțial de procesele de transformare/formare a sitului după depunerea sa inițială, ca și în cazul perturbărilor provocate de activitatea umană după depunerea inițială a artefactelor"[196].

Două fragmente "B" mai mici au fost descoperite în anul următor, dar o altă preocupare este modul în care cei doi cercetători - Avraham Biran și Joseph Naveh au unit fragmentele B1 și B2 înainte ca altcineva să aibă șansa de a le examina sau de a se consulta cu ei dacă piesele se potrivesc sau nu în modul în care Biran și Naveh au ales să le închidă. Procedura corectă în cazul unui artefact nou descoperit este de a permite vizualizarea de către alți cercetători înainte de a face public un text reconstruit. În timp ce există un acord larg răspândit că B1 și B2 aparțin împreună, există mai puțin acord între cercetători cu privire la modul în care Biran și Naveh au potrivit fragmentele combinate B1+B2 la fragmentul mai mare A. Unii propun să le potrivească deasupra, alături sau sub fragmentul mai mare! Acest lucru ar schimba lectura poveștii.

Se spune că limba de scriere este aramaica. Deoarece se spune că cuvintele "**BR**" = *bar* = "*fiu*" și "**MLK**" = *MeLeK* = "*rege*" precedă "**bytdwd**" pe linia 9, acesta a fost descifrat ca fiind

---

195 Niels Peter Lemche; *"The Israelites in History and Tradition",* pag. 41, Westminster John Knox Press, 1998.

196 Archaeological Institute of America GLOSSARY: https://www.archaeological.org/programs/educators/introduction-to-archaeology/glossary/

"*regele lui* **bytdwd**" sau "*fiul regelui lui **bytdwd** (casa (lui) David)*". Majoritatea istoricilor biblici au acceptat traducerea "*fiul regelui casei lui David*" ca fiind cea mai potrivită, însă acest nume ar putea foarte bine să facă referire la numele unui oraș sau al unui loc anume. Deși cercetătorii biblici afirmă că "*este probabil să fie menționați doi regi ai lui Israel și Iuda, care au domnit în același timp: Ioram, rege al lui Israel și Ahazia, rege al lui Iuda...*", trebuie de asemenea remarcat faptul că inscripția de la Tel Dan are secțiuni rupte exact acolo unde se presupune că ar trebui să se afle aceste două nume și este departe de a fi concludent faptul că cele două nume, Jehoram (sau Ioram) și Ahazia, sunt chiar și parțial clare.

YEHU - un nume din Tetragrammaton

Cercetătorii biblici au indicat pasajul din 2 Regi 8:28-29 ca reprezentând scenariul stelei Tel Dan. Cu toate acestea, o lectură mai atentă a pasajului biblic ne spune că atât Ioram, cât și Ahazia nu au fost uciși de Hazael, ci că Ioram a fost "rănit de sirieni" și că Ahazia a fost vizitat de Ioram cel rănit, deoarece "Ahazia era bolnav". Ei sunt de fapt asasinați mai târziu de **Iehu**, care a preluat tronul lui Israel (2 Regi 9:24-27). Ce se întâmplă dacă regele Hazael a fost cel care l-a trimis de fapt pe "*tânărul necunoscut*" la **Iehu** pentru a-l pune să-i ucidă pe cei doi conducători (2 Regi 9:7-8) pentru a deveni rege al lui Israel, în loc de "*mesagerul lui Ilie*" propus, care a fost trimis să-i spună lui **Iehu** că va fi rege după asasinat? **Iehu** a reușit într-adevăr, printr-o lovitură de stat sângeroasă, să elimine toată casa lui Ahab și să smulgă tronul. În acest caz, atunci Hazael și-ar fi asumat meritul asasinatului pentru a putea spune: "*L-am ucis pe Iehoram și l-am ucis pe Ahazia*", dacă așa scrie cu adevărat pe artefact. **Iehu** a rupt alianțele pe care Israelul le avea cu Fenicia și Iuda și a devenit supus regelui asirian Șalmaneser al III-lea. O scenă din *Obeliscul Negru* al lui Shalmaneser scrisă în cuneiformă akkadiană este tradusă după cum urmează:

"*Tributul lui **Iehu**, fiul lui Omri. Am primit de la el argint, aur, un castron de aur, un vas de aur cu fundul ascuțit, pahare de aur, gălеți de aur, staniol, un toiag de rege, sceptre...* ".

Unii traducători au numele "**Iaua, fiul lui Omri**" (*ia-uu-a mar hu-um-ri*) în loc de "**Iehu, fiul lui Omri**". Aceasta este încă o legătură controversată cu națiunea Israel, deoarece numele poate fi diferit de cel al lui **Iehu**. De asemenea, controversat este și titlul dat lui **Iaua/Omri** ca "fiul lui Omri", dar, după cum se spune în istoria biblică, **Iehu** a fost un uzurpator al tronului în afara familiei regale și nu era fiul lui Omri sau înrudit cu această casă. Pe de altă parte, Iehoram s-ar potrivi descrierii acestui **Iaua**, deoarece Omri a fost bunicul său[197]. Cronologia este, de asemenea, o problemă, deoarece Ahab este menționat pe nume în înregistrările asiriene la bătălia de la Qarqar, luptând cu aramaeenii, care a avut loc foarte aproape de anul 853 î.Hr. și apoi acest tribut al lui Iaua/Omri care a avut loc în anul 841 î.Hr. Din punct de vedere biblic, cei doi regi Ahazia și Iehoram veniți între Ahab și Iehu le oferă 14 ani de domnie împreună. Această condensare a celor 14 ani în 12 ani, combinată cu presupunerea că bătălia lui Ahab a avut loc în ultimul său an, iar tributul lui **Iehu** a fost în primul său an, ne determină să revizuim această cronologie biblică. Acest lucru nu prea funcționează în cazul lui Ahab, deoarece se raportează că a murit mai târziu după bătălie din cauza luptei sale împotriva arameilor (I Regi 22). Iehoram ca acest rege "**Iaua**" ar fi, de asemenea, mai potrivit în compararea cronologiei, cu excepția cazului în care cronologia biblică dată ca fiind de 13-14 ani pentru cei doi regi interregnali este incorectă.

Fără să se bazeze pe principiul "*ai încredere, dar verifică*", mulți cercetători au acceptat la prima vedere următoarea traducere folosită pe scară largă în cercetările de pe internet, după ce au extins pasajul biblic din 2 Regi 8:28-29: "*Am ucis pe Ioram, fiul lui Ahab, regele lui Israel și am ucis pe Ahazia, fiul lui Ioram*[198], *regele casei lui David*". Cu toate acestea, dacă cineva dorește să

197 P. Kyle McCarter: *"Yaw, Son of 'Omri": A Philological Note on Israelite Chronology":*Bulletin of the American Schools of Oriental Research, University of Chicago Press, Decembrie 1974.

198 Au existat doi regi biblici contemporani care au domnit cam în aceeași perioadă. Jehoram, numit și "Ioram", fiul lui Ahab, a fost rege al lui Israel. Celălalt Ioram a fost fiul lui Iosafat și tatăl lui Ahazia, care au fost toți

facă o presupunere cu privire la ceea ce ar putea spune, modul corect este să se pună paranteze în jurul cuvintelor care [NU se văd efectiv] pe artefact, dar care pot fi cuvinte "posibile". În acest caz, cercetătorii ar trebui să recitească pasajul după cum urmează:

FRAGMENTUL B2 (piesa din stânga jos în partea de jos) penultimul rând conține doar patru litere. Trebuie să citim scrierea feniciană antică de la DREAPTA la STÂNGA, iar punctele echivalează cu un spațiu între cuvinte...

“RB ·MR”

...care atunci când inversăm direcția de citire și adăugăm vocale ar trebui să se citească **[...]RaM.BaR[...]** tradus în engleză ca: **[...]Ram fiul lui [...]**. În mod clar se poate vedea cum numele "Joram", (sau Ioram), fiul lui Ahab, poate fi introdus ca parte a literelor lipsă pentru a obține [Jo]ram fiul lui [Ahab]. În ceea ce privește partea tradusă ca "Ahazia, fiul lui Iehoram", ceea ce am putea vedea este [**Ahaz**]**iah, fiul lui** [...]. Totuși, acest lucru reprezintă o provocare pentru a introduce toate literele în "spațiul lipsă" care ar forma cuvintele "**și l-am ucis pe Ahaz iah** fiul lui [...].

DACĂ acest fragment inferior se potrivește de fapt acolo, atunci ar trebui să existe cel puțin 16 litere care ar trebui să se potrivească între cuvintele deja cunoscute "**mlk Yshral**" (Regele lui Israel) și ultimele două cuvinte "**...hu fiul lui**". Toate acestea cântăresc posibilitatea ca aparentul PUNCT înaintea celor două litere propuse **heh** și **waw** pentru **[Ahaz]iah** să NU fie un punct care să indice separarea a două cuvinte. Prima literă după cuvântul "**YShRAeL**" (Israel) este o literă "**waw**" (W sau U) evidentă. A patra și, posibil, a cincea literă din acel cuvânt după "**YShRAeL**" se poate presupune că este una dintre literele K/M/N/P/T pentru a patra literă, din cauza cozii care coboară sub nivelul de scriere, și O/L pentru posibila a cincea literă. "M" poate fi exclusă din cauza spațiului necesar lângă O/L în numeroasele exemple observate în cuvântul "MLK".

"**Și am ucis**" - presupusele cuvinte de după "Regele lui Israel" și înainte de **[Ahaz]iah** a fost tradus în ebraica modernă ca וקתל (doar 4 litere), ceea ce înseamnă că literele sunt UQTL (sau **wqtl**) și se pare că majoritatea au tradus litera de după **waw** ca fiind un **φ**= Qoph = Q, și sunt de acord cu aceasta, deoarece nu există nicio literă afișată pe artefact care ar putea fi orice altă literă, cu excepția unui O rotund sau Qoph. Crăpătura din mijloc a eliminat partea stângă a Qoph și orice literă care ar fi putut fi acolo, dar majoritatea transcriitorilor acestui artefact lasă doar cele patru litere - UQTL, care a fost tradus ca fiind ceva de genul "*am ucis*". O altă ebraică modernă l-a tradus ca ואקתל

regi ai lui Iuda. Ioram a ajuns probabil primul pe tron, deoarece o înregistrare biblică spune că Ioram a ajuns pe tronul lui Iuda în timp ce tatăl său era încă rege al lui Iuda, în al cincilea an al lui Ioram (II Regi 8:16). Aceasta a fost în mod evident o coguvernare pentru o perioadă de timp între Iosafat și fiul său Iehoram.

(**LTQeVa = VaQeTL** inversat), inserând litera Aleph, care se presupune că înseamnă "*Și voi*". Nu înțeleg cum au ajuns diverși traducători la această concluzie. '*Google translator*' are acest lucru ca "*Și voi*"; 'Reverso translator' are "Și voi obține". Numele "fiului lui" care lipsește ar putea să se termine fie cu "**...HW**", fie cu "**...HU**"

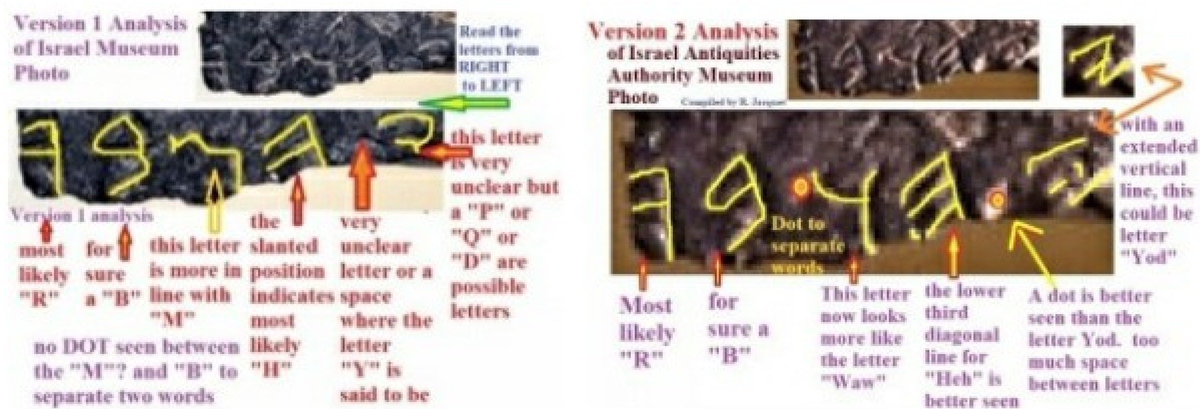
(𐤅𐤄)

fiindcă litera "**waw**" se pronunța ca "**w**" în antichitate, dar acum se pronunță "**vav**" ca în "**v**" în ebraica modernă. La prima vizualizare a fragmentului de artefact B2, așa cum tocmai am explicat, se văd clar doar 4 litere. Cu toate acestea, la o privire și mai atentă a artefactului se văd încă mai multe litere și alte probabilități de traducere.

Chiar acest ultim rând (8) de pe FRAGMENTUL B2 conține cel puțin cinci litere posibile și o posibilă a șasea care ar putea fi descifrată. Primele trei litere

𐤉 (yod) – 𐤄 (heh) – 𐤅 (waw)

ale Tetragrammatonului sacru ar reprezenta numele "**YAHU**". Cu toate acestea, există două versiuni văzute pe diverse site-uri web care reprezintă în mod diferit a 3-a și a 4-a literă (de la stânga).

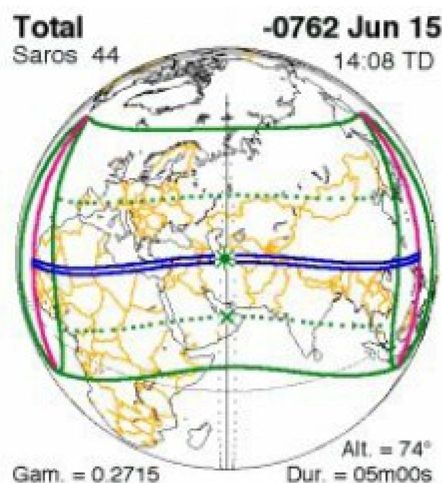

După o examinare de aproape și cu *zoom-in* a versiunii 1 și a versiunii 2, sunt convins că există mici diferențe în cadrul acelorași litere între cele două *stele*. Mă gândesc că versiunea de la Muzeul de Antichități din Israel ar putea fi o copie a originalului. Nu spun că versiunea Muzeului Autorității pentru Antichități - o versiune mult mai clară, poate datorită fotografilor, este un fals, dar ușoarele variații ale acelorași litere în aceleași locuri mă determină să înclin spre ideea că una dintre cele două este o copie a celeilalte, identică în proporție de aproximativ 98%. Acest lucru este vizibil mai ales pe fragmentul B2, unde se spune că se află numele "**Yahu**". Nu este clar cum de cercetătorii biblici obțin numele "Ahaziah" din acest nume, deoarece numele "**Yahu**" a fost în mod continuu considerat de către ei o versiune prescurtată a lui "**Yah**", "**iah**" sau "**jah**". Numele care vine înainte de "**iah**" ar putea fi oricare dintre numeroasele nume "Yah" - Isa**iah**, Ezech**iah**, Ios**iah** și Zakar**iah** sunt doar câteva exemple. Alte locuri din apropierea numelui "Israel" și "BYTDWD" prezintă, de asemenea, diferențe vizibile. Sunt deschis la critici cu privire la teoria mea în acest sens și la modul în care alții au ajuns la concluziile lor, așa cum am arătat aici cum am ajuns eu la concluzia mea.

Memorializarea unui război între regele arameu al Damascului împotriva Regatului Israel sau a Regatului lui Iuda ca "Casa lui David" și posibila scriere parțială a numelui Tetragrammatonului "**Yahu**" sub forma primelor trei litere din Tetragrammaton fac din acest artefact o piesă istorică importantă, dacă reprezintă cu adevărat un artefact arheologic autentic. Cu toate acestea, până când nu se va dovedi în mod categoric că este un fals, trebuie să îl considerăm autentic. Până când nu se vor găsi mai multe fragmente din această *stelă* specială, misterul va persista. Prin urmare, cred cu tărie că descifrarea și interpretarea *stelei* Tel Dan necesită mult mai

mult studiu pentru a ajunge la ceea ce a fost scris intenționat și a vrut să fie înțeles de către scriitorul necunoscut și la identitatea regilor la care se face referire în inscripție.

În ceea ce privește cronologia, avem un "ceas cronologic" în timpul acestei perioade propuse Ahab-Jorem-Jehoram-Yehu-Elie, care a fost un punct de ancorare pentru datarea cronologiei regilor asirieni și a listei regilor paraleli a regilor lui Israel, Iuda, Egipt și a altor națiuni. Înregistrată în listele de eponime asiriene, datând din al 9-lea an al regelui asirian Ashur-dan al II-lea, a fost înregistrată o eclipsă care este acum identificată cu eclipsa totală de soare care a avut loc la 15 iunie 763 î.Hr. (-762) (imagine NASA).

Însemnarea scribului asirian este următoarea:

"*[anul lui] Bur-Sagale din Guzana. Revoltă în orașul Assur. În luna Simanu a avut loc o eclipsă de soare*".

Calendarul asirian se baza pe calendarul luni-solar babilonian, iar Simanu era a treia lună a calendarului babilonian, care are loc în mai/iunie în echivalentul calendarului gregorian. Eclipsa a fost totală în nordul Siriei și în Mesopotamia. Pornind de la acest cronometru, lista regilor asirieni ne duce înapoi în timp până la începutul domniei de 35 de ani a lui Șalmaneser al III-lea, care a început în anul 858 î.Hr.[199] Multe pasaje biblice vorbesc despre regii asirieni ca fiind contemporani cu regii lui Israel și Iuda: Ahab al lui Israel, care l-a angajat pe Șalmaneser al III-lea în luptă; Iehorem (Iorem) al lui Israel, Iehu al lui Israel, care i-a adus tribut; și Iehoram al lui Iuda, care au fost contemporani cu Șalmaneser al III-lea (858 - 824 î.Hr.). Prin urmare, din aceste informații se poate formaliza o cronologie estimativă între domnia regilor asirieni și cea a regilor lui Iuda și Israel:

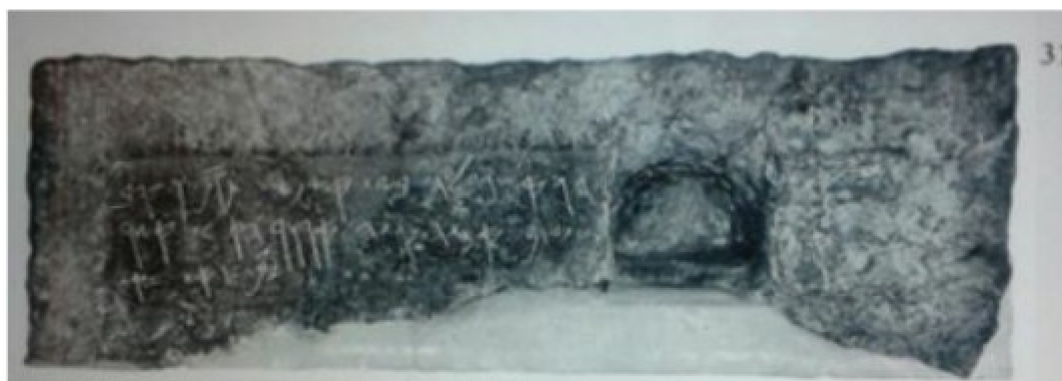
- Regii Ahab, Iehorem (Iorem) al lui Israel; Iehu, Iehoram al lui Iuda și Șalmaneser al III-lea (858 - 824 î.Hr.).
- Regele Ahaz și Tiglathpileser (III), (744-727 î.Hr.) (2 Regi 16:10).
- Regele Ezechia și regele Osea și Șalmaneser (V) (727-722 î.Hr.), (2 Regi 18:9).
- Regele Osea al lui Israel, faraonul Șabatka, regele Padi și Sargon al II-lea (722-705 î.Hr.) (2 Regi 17:5).
- Regele Ezechia și faraonul egiptean Tarhaqa și Sennacherib (705 - 681 î.Hr.) (2 Regi 19:9).
- Regele Ezechia și Esarhaddon (681-669 î.Hr.), (2 Regi 19:37).

<u>Inscripția Shebna</u>

199 Există o minoritate de cercetători care susțin că eclipsa înregistrată se referea la una care a avut loc cu 28 de ani mai devreme, pe 24 iunie 791 î.Hr. (-790), care a fost o eclipsă parțială de soare cu magnitudinea 0,737. Acest lucru ar împinge cronologia asiriană cu 28 de ani mai sus.

Am văzut recent filme și imagini pe internet care îl înfățișează pe Moise ținând în mână tablele cu cele zece porunci cu litere ebraice moderne sau ebraice vechi pe ele. În ceea ce privește aceste filme și imagini care îl arată pe Moise ținând tablele cu cele Zece Porunci cu scrisul ebraic modern, dar nu, nu poate fi adevărat[200]. Asta pentru că scrisul ebraic "modern" este o inovație recentă. Dacă Moise scria *Poruncile*, acestea trebuiau să fie hieroglife egiptene, sau alternativa ar fi putut fi scrierea canaanită/feniciană. Moise ar fi fost prea bine educat pentru a le fi scris în alfabetul "proto-sinaitic". Un alt exemplu al acestei scrieri canaanite/feniciene cu o caligrafie schimbătoare este o inscripție dintr-un mormânt din secolele 7 - 8 î.Hr. descoperită la Ierusalim, numită "Inscripția Shebna", pe care unii istorici o descriu ca fiind scrisă în "ebraică timpurie". Șebna a fost "*trezorier peste casă*" în timpul domniei regelui Ezechia al lui Iuda. Acesta este un titlu adus din Egipt, un titlu regal pentru omul care era responsabil de bunurile și mărfurile care intrau în palatul regal al faraonului. Identitatea lui Șebna, acceptată de majoritatea istoricilor, a fost aceea de intendent regal al regelui Ezechia (cca. 716 - 686 î.Hr.). Istoricul Edwin Thiele plasează domnia lui Ezechia între anii 715 - 686 î.Hr. ca fiind cel de-al 13-lea rege al lui Iuda[201]. Este posibil ca numele lui Șebna să fi fost "Shevanyahu". Piatra care conținea inscripția lui Shebna a fost descoperită în 1870 în mormântul lui Shebna tăiat în stâncă din Silwan, lângă Ierusalim, în necropola din Valea Kidron. Piatra se află în prezent la British Museum, iar textul de pe piatra de 160 cm lungime este prezentat în imaginea de mai jos. Linia 2 a textului este cea din imaginea de mai sus:

Textul inscripției de la Shebna conține trei rânduri de text și este foarte asemănător ca text și stil cu cel al "inscripției de la Siloam", care este o inscripție de șase rânduri. Ambii autori ai artefactelor foloseau alfabetul fenician pentru scrierea ebraică timpurie (paleo)[202] care era alfabetul fenician antic/"proto-ebraic". Șebna este menționată în Isaia 22:15 și în 2 Regi 18:18, când regele asirian Sennacherib și-a trimis comandantul armatei la Ierusalim:

"*L-au chemat pe rege; și Eliahim, fiul lui Hilchia, administratorul palatului,* ***Șebna****, secretarul, și Ioah, fiul lui Asaf, registratorul, au ieșit la ei*." (2 Regi 18:18).

Citind de la dreapta - la stânga, mai jos sunt prezentate primele cinci cuvinte de la începutul

200 În timpul unei discuții personale din iulie 2019 cu rabinul Adam Dales din Israel, s-a dezvăluit că Moise a primit de fapt 613 porunci, numărul de semințe dintr-o rodie, conform tradiției rabinice. Cu toate acestea, acest număr este considerat acum ca fiind o interpretare greșită de către gemara a unui verset din Shir HaShirim (4:3; 6:7; 4:13). Cu mult timp înainte ca cele Zece Porunci să-i fie date lui Moise, Dumnezeu i-a dat lui Noe șapte porunci atunci când el și familia sa au coborât din "Arcă". Cea de-a șaptea poruncă îi instruia pe Noe și pe familia sa să "Nu luați niciun membru de la un animal", ceea ce însemna că nu trebuiau să ucidă și să mănânce animalul. Acest lucru ar însemna că primii evrei erau vegetarieni, lucru la care Rabinul Adam nu se gândise până atunci.

201 Edwin R. Thiele, *The Mysterious Numbers of the Hebrew Kings* (a 3-a ed; Grand Rapids, MI: Zondervan/Kregel, 1983.

202 Sayce, A. H. *"The Ancient Hebrew Inscription in the Pool of Siloam."* Palestine Exploration Fund Quarterly Statement 13(1881), 69-73; 141-53; 282-85.

inscripției de mormânt cu literele și cuvintele transliterate în ebraică modernă și engleză:

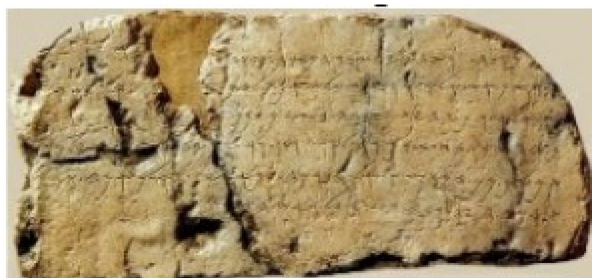
1.					
2.	בית	ה	על	אשר	יהו....
3.	taw yod daleth	he	lamehd ayin	resh shin aleph	vav he yod
4.	bayt	ha	al	asher	Yahu
5.	house	the	over	who was	...iah

Cheia lui Jacquet:

1 = textul original al mormântului citit de la dreapta la stânga.
2 = echivalentul literelor din ebraica modernă.
3 = echivalentul literelor scrise în ebraica modernă.
4 = cuvânt în ebraică modernă.
5 = traducerea în limba engleză (se citește de la dreapta la stânga) = Yahu/... [Șeban]iah, care era peste (responsabil de) casa ...

Din păcate, inscripția este deteriorată în locul unde ar fi trebuit să se afle numele scriitorului și pot fi descifrate doar ultimele două litere din alfabetul fenician "**h+w**", care sunt două dintre literele Tetragrammatonului: "**Acesta este ...[...]...iah, administratorul regal...**", dar cercetătorii sunt siguri că numele este "**Șebna-yahu**", personajul biblic care a servit ca administrator regal al regelui Ezechia (Isaia 22:15). Inscripția de 3 rânduri scrisă în alfabet fenician indică faptul că peștera în care a fost găsită era mormântul lui Șebna. A fost inscripționată în peretele de stâncă al unei conducte subterane de apă care alimenta iazul Siloam din Cetatea lui David, la est de Ierusalim. Textul comemorează construcția tunelului, care, potrivit pasajelor biblice din II Regi 20:20 și II Cronici 32:3, a fost construit de regele Ezechia, care se temea de un atac asirian asupra orașului și nu dorea ca aceștia să pună mâna pe apă, așa că a deviat pasajul natural al acesteia. II Regi 18:13 datează invazia asiriană a lui Israel și cucerirea triburilor de nord ale lui Israel ca având loc în al 14-lea an al regelui Ezechia. II Regi 18:10 indică faptul că invazia asiriană și cucerirea au avut loc în anul 6 al lui Ezechia, ceea ce face o diferență de 8 ani în calculul istoric. Este posibil ca Ezechia și regatul lui Iuda să fi fost atacați de două sau mai multe ori și, în mod evident, să fi ținut piept invaziei asiriene pentru o perioadă de timp.

<u>Inscripția de la Siloam</u>

Inscripția Siloam (sau "Shiloah" și "Silwan") este un artefact descoperit în ceea ce se numește "*Tunelul lui Ezechia*", iar povestea acestei inscripții este legată de povestea lui Șebna. Potrivit poveștii biblice despre Ezechia și asirienii invadatori, acesta a pus să se construiască tunelul ca un canal de apă deviat pentru a bloca sursa de apă să ajungă la asirieni în timp ce aceștia încercau să asedieze Ierusalimul (2 Regi 20:20). Mai multe cuvinte lipsesc în mod evident, după cum se

poate observa din cauza crăpăturii mari care coboară în partea stângă, ceea ce permite diferite traduceri, dar a rămas suficient de mult text pentru a arăta că este vorba de o înregistrare a minerilor și a lucrătorilor cu toporul care au lucrat la cele două capete ale tunelului atunci când s-au întâlnit cu succes în mijloc pentru a finaliza canalul tunelului. Datarea inscripției variază în rândul istoricilor, deoarece unii consideră că inscripția datează din timpul regelui Ahaz, în timp ce majoritatea o datează cu aproximativ 40-50 de ani mai târziu, în timpul domniei regelui Ezechia, căruia i se atribuie meritul de a fi construit tunelul (2 Regi 20:20; 2 Cronici 23:30). Un extras din cele șase rânduri este rândul cinci de mai jos:

Utilizarea alfabetului fenician antic poate fi observată cu ușurință. Citit de la dreapta la stânga, textul acestei inscripții de la linia 5 a fost tradus în limba engleză ca fiind "*Apele de la izvor până la bazin pe [un spațiu de] o mie două sute de coți. Și o sută...*" Primul cuvânt al liniei cinci "Apele" a fost tradus în ebraica modernă ca **המים** pronunțat ca "**Ha-meem**", care a venit prin aramaică de la cuvântul fenician

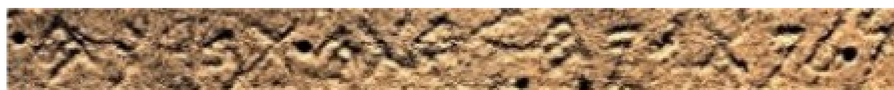
= hmym

care a rămas practic neschimbat timp de peste patru mii de ani, după ce a coborât din rădăcina feniciană/canaanauită "**Mu**" = "apă". Numele lui Moise - **MoSheH** (Moise în ebraică), se presupune că ar însemna "**ape**", conform "*L-am scos* (**meshitihu** în ebraică) *din apă*" spune fiica lui Faraon (Exod 12:10). Penultimul cuvânt de pe linia 5 este

(`aMH) = ***“cubit”,***

egal în ebraica actuală cu **אמה** (pronunțat **ee-mah**). Este, de asemenea, un cuvânt neschimbat din trecut.

Inscripția de la Ekron

Această inscripție mai este cunoscută și sub numele de "Inscripția regală de dedicație de la Ekron". Este un artefact important găsit în orașul antic Ekron, orașul filistean din Biblie (Iosua 13:3, 1 Samuel 6:17). Pe acest bloc de calcar pot fi văzute cinci rânduri din 71 de litere feniciene și arată că poporul filistean folosea alfabetul fenician. Textul este scris de la dreapta la stânga în același stil ca și cel fenician. Se pare că există unele variații ale câtorva cuvinte, astfel încât este posibil ca limba să fi fost diferită, deoarece se pot observa unele influențe ale scrierii regale din Byblos. Cu toate acestea, faptul că filistenii foloseau aceeași scriere ca și fenicienii, moabiții, amoriții și israeliții dovedește că această limbă de scriere era universală în regiunea Canaanului și în Siria. Găsit în ruinele unui templu în timpul unor săpături din 1996 la Ekron în contextul său primar, este un artefact important, deoarece menționează orașul Ekron și numește cinci regi succesivi înrudiți genetic:

"**Ikausu, fiul lui Padi, fiul lui Ysd, fiul lui Ada, fiul lui Ya'ir**".

- toți cei care au condus Ekron. **Ikausu** ('kys = Achish), fiul lui Padi, este cel căruia i se atribuie meritul de a fi construit sanctuarul, deoarece dedică inscripția "*doamnei sale divine*", care este

tradusă până acum prin "**Ptgyh**", "**Ptnyh**", "**Ptryh**" sau "**Pt[]yh**". A treia literă nu este lizibilă și au fost menționate multe posibilități pentru această zeiță din Ekron. Dacă a treia literă este un "**r**" (resh), atunci "**Ptryh**" ar însemna "**Pidray**", care este fiica zeului semitic Baal. Zeița din Ekron este în mod clar nesemită și cel mai probabil are afinități egeene[203]. Aaron Demsky citește numele **Ptnyh** ca fiind o traducere a titlului grecesc "**Potnia**" (πότνια) = "Stăpână" sau "Doamnă", un cuvânt grecesc micenian moștenit de greaca clasică cu același sens. Homer menționează "**Potnia theron**" (**Πότνια Θηρῶν**) = "Stăpână a animalelor" în Iliada sa și o leagă de Artemis, zeița tirului cu arcul, a vânătorii, a pădurilor și a Lunii: "*... Dar sora sa, Artemis a sălbăticiunilor, doamna animalelor sălbatice, l-a certat...*"[204].

Padi și **Ikausu** sunt menționați în Analele regale neo-asiriene din secolele al VIII-lea și al VII-lea î.Hr. și au servit ca regi vasali ai Asiriei în Ekron, oraș pe care asirienii îl numeau "**amqarruna**". Regele asirian Sargon al II-lea a reprezentat pe un relief mural, datat în anul 712 î.Hr., asediul pe care l-a făcut asupra orașului Ekron. Ekron s-a revoltat curând împotriva lui Sennacherib, fiul lui Sargon, și l-a exilat pe regele lor asirian loialist, Padi, la regele Ezechia din Ierusalim. Sennacherib a capturat Ekron în anul 701 î.Hr. și apoi și-a îndreptat armata spre Ezechia și Ierusalim și i-a cerut lui Ezechia să-l readucă pe Padi înapoi la Ekron ca guvernator acolo. Regele Ikausu din Ekron a fost datat, împreună cu relațiile sale asiriene, între anii 673 și 667 î.Hr., ceea ce plasează data inscripției din Ekron în această perioadă. Se înțelege că numele "**Ikausu**" este același cu "**Aheul**" sau "**Grecul**" și că "**Ptgyh**" este interpretat ca fiind o zeiță greacă. Acești filisteni, originari din insula grecească Creta, au păstrat unii dintre zeii și zeițele lor încă de pe vremea când strămoșii lor, "*Oamenii Mării*", s-au reinstalat în Canaan, în jurul anului 1170 î.Hr. Egiptenii îi numeau **Peleset** și **Purasati**. Asirienii îi numeau **Palastu** sau **Pilistu**, iar evreii îi numeau **Pilistim** și **Peleset** (פלשת), așa cum este scris în Vechiul Testament[205]. Este posibil ca ei să-și fi păstrat zeii tradiționali pe care îi cunoșteau din istoria lor anterioară din Marea Egee, dar au fost, de asemenea, puternic influențați de cultura religioasă canaanită locală, deoarece Ba'al este menționat într-o inscripție din Complexul de Temple de la Ekron, iar Asherah este menționată pe o *ostracă* din Complexul de Temple de la Ekron 650[206]. Ei îl venerau pe Baal sub numele de "**Baal Zebub**", pe care cercetătorii biblici l-au legat de "**Belzebub**", care trebuie să fi fost venerat și în Israel, deoarece regele Ahazia s-a îmbolnăvit și a trimis mesageri la filisteni: "*Duceți-vă și întrebați-l pe Baal-zebub, zeul din Ecron, dacă mă voi vindeca de această boală.*" (II Regi 1:2). Filistenii/Peleset sunt, de asemenea, asociați din punct de vedere biblic cu zeul canaanit/Ugaritic/Amorit **Dagon**, care se presupune că a ajutat la predarea israelitului Samson către ei: "*Dumnezeul nostru l-a dat pe Samson, dușmanul nostru, în mâinile noastre*" (Judecători 16:23).

Scrisă în stilul și dialectul inscripțiilor feniciene din Byblos și în direcția de la dreapta la stânga, transliterarea literelor feniciene în alfabetul latin și traducerea inscripției, scrisă de la stânga la dreapta, este următoarea:

---

203 David Ben-Shlomo: *"Philistine Cult and Religion According to Archaeological Evidence";* Dept. of Land of Israel Studies and Archaeology, Ariel Univ., Israel. Ianuarie 2019. https://www.mdpi.eom/2077-1444/10/2/74/htm

204 Homer: *"The Iliad",* Book 21, 470.

205 Dicționarul ebraic Strong's Concordance-Hebrew Dictionary are această ortografie exactă în ebraică ca # H6429 פלשת = Pelesheth definit ca "migrator" și cu regiunea tradusă ca "Țara sălășluitorilor". Este dată ca această ortografie ebraică în Exodul 15:14, Psalmul 60:8, Psalmul 83:7, Isaia 14:29 și 14:31 și Ioel 3:4.

206 Ben-Shlomo, 2019

bt.bn.ʿkyš.bn.pdy.bn.	Templul (pe care l-a construit) Ikash, fiul lui Padi, fiul lui
ysd.bn. ʿd ʿ.bn.y ʿr.šr ʿq	Ysd, fiul lui Ada, fiul lui Ya'ir, conducător al orașului Ek-
rn.lpt[ ]**yh.ʿdth.tbrkh.wt**	ron, pentru Pt[ ]yh doamna lui, fie ca ea să-l binecuvânteze, și
šm[r]**h.wtʿrk.ymh.wtbrk.**	îl protejează, îi prelungește zilele și îl binecuvântează.
[ʿ]**r**[ṣ]**h**	pământul său

O parte foarte interesantă a acestei dedicații filistene este formula folosită pentru binecuvântare: "*Fie ca ea să-l binecuvânteze și să-l păzească*", (**tbrkh vtsumrh**), o binecuvântare care se regăsește în "*Binecuvântarea preoțească*" consemnată în Numeri 6:24: "*Domnul să te binecuvânteze și să te păzească*". Vom vedea aceeași Binecuvântare preoțească pe Pergamentele de Argint care păstrau numele Domnului ca YHWH. Mi se pare interesant faptul că literele ebraice **יברכך יהוה וישמר** traduse în engleză pentru această frază preoțească este "**Y'varekhakha YHWH v'yishmerekha**" sau "**Yebhdrekh-khd Adhddndy weyishmerekhd**,[207] și pare să fie destul de aproape ca sunet de numele egiptean al *bastonului* (**heka**) și al *biciului* (**nekhakha**). Aceste două obiecte erau simbolul suprem al dreptului divin al faraonului de a conduce, binecuvânta, alina, mângâia, proteja și ghida poporul său. Există un ritual egiptean de binecuvântare înrudit cu acesta, care a fost menținut în cadrul diferitelor case regale din Canaan?

Așezarea filistenilor în Canaan

Am analizat anterior această migrație a filistenilor către coasta canaanită după încheierea Războiului Troian (cca.H90 î.Hr.).

Aceștia reprezentau un grup de *popoare ale mării* cunoscute sub numele de "**Peleset**", venite din Creta (Capthor) și din alte insule grecești. Ei au avut propriul lor "Exod" din Creta, dar au fost înfrânți de Egipt și de Ramses al III-lea, care i-a făcut să se retragă înapoi în Canaan. Ekron este una dintre marile așezări concentrate în interiorul țării și departe de Marea Mediterană unde s-a instalat migrația filistină. Acesta va deveni mai târziu unul dintre cele cinci mari orașe filistine menționate în Biblie în timpul luptei pe care israeliții au dus-o împotriva acestor popoare. Filistenii reprezintă prima cultură a noii culturi din Epoca Fierului încoronate, deoarece au introdus noi aspecte egeene și cipriote în Ekron și în orașele din apropiere, în ceea ce arheologii numesc Stratul VII, datat în

207 De la *"Priestly Blessing...Birkat Kohanim"*, http://godsouireachministryint.org/FEAST-OF-TABERNACLES PRIESTLY-BLESSING.htm

prima treime a secolului al XII-lea (adică între 1199-1166 î.Hr.). Un strat mai vechi de rocă și sol este Stratul VIII, care a reprezentat ultima cultură din epoca bronzului, care s-a încheiat printr-un holocaust violent de foc în orașul de dinainte de Ekron. Noul Ekron filistean a fost fondat chiar la începutul Epocii Fierului. Dovezile arheologice sunt clare - Stratul VII începe cu caracteristicile unei noi culturi cu asemănare egeeană introdusă de popoarele filistine de la mare. Ceramica miceniană cunoscută sub numele de *Philistine Bichrome ware* este un exemplu. Odată cu noua expansiune a orașului Ekron, această nouă influență în Canaan este ușor de observat de către arheologi:

"*Începând cu Stratul VII, atât caracterul, cât și mărimea orașului se schimbă dramatic. Noul oraș filistean se află la ras pe distrugerea așezării din epoca bronzului târziu din orașul superior și pe câmpurile deschise ale orașului inferior din epoca bronzului mijlociu...Săpăturile din Ekron, Ashdod și Ashkelon, trei dintre cele cinci orașe ale Pentapolisului filistean, toate orașe bine planificate, construite pe ruinele unor orașe canaanite mult mai mici... aceste centre urbane înfloritoare reflectă în mod clar trecutul egeean al locuitorilor, în momentul în care au intrat în contact cu realitatea din Canaan....Ele oferă dovezi de fortificație, planificare urbană sofisticată, producție ceramică extinsă și un repertoriu distinctiv, metalurgie și gliptică, caracteristici arhitecturale...care, luate împreună, alcătuiesc cultura filistină/cultura popoarelor mării*"[208].

După aproape 300 de ani de control egiptean dominant asupra Canaanului, de la domnia faraonului Tutmose al III-lea - "Napoleon al Egiptului", aceștia au pierdut în cele din urmă puterea și Egiptul a trebuit să se retragă din controlul asupra Canaanului. Acest lucru a permis transformarea acestei regiuni prin apariția unor noi culturi independente, apariția unor noi orașe, regiuni și națiuni. Acest lucru a permis, de asemenea, amestecul diverselor culturi care au venit în Canaan, ceea ce a dezvoltat o nouă relație etnică în cadrul zonei. Eliezer Oren, profesor de arheologie la Universitatea Ben Gurion din Israel, își continuă explicația în detaliu:

"*La începutul Epocii Fierului, în momentul incursiunii filistenilor și a celorlalte popoare ale mării în zonă, componența etnică și cultura materială a Canaanului au suferit schimbări semnificative. Orașele-state canaanite erau pe cale de dispariție, triburile israelite se așezau în zona muntoasă, iar prezența egipteană era încă evidentă în unele părți ale țării. Eu susțin că nu a existat un decalaj cronologic între sfârșitul dominației egiptene în Canaan și începutul așezării filistinienilor, așa cum au sugerat alții... Din dovezile arheologice adunate până acum în Canaan și în jurul acestuia, și pe fundalul pânzei mai largi a schimbărilor din zona mediteraneană, se conturează o imagine a coexistenței etnice...*"

Această incursiune a filistenilor în Canaan a avut loc imediat după prăbușirea civilizațiilor, în jurul anului 1177 î.Hr. și, prin urmare, ar fi trebuit să treacă mai mult de 400 de ani pentru ca adaptarea scrisului și a culturii să aibă loc pentru ca inscripția filistină din Ekron să fie scrisă. Până atunci, grecii adoptaseră alfabetul fenician cu un secol înainte și poate că filistenii au avut o influență în a ajuta la această tranziție, ca intermediari ai acestei limbi și scrieri.

Sarcofagul de la Tabnit

Sarcofagul Tabnit provine din vechiul oraș fenician Sidon. Acesta prezintă atât hieroglife egiptene, cât și alfabetul fenician antic. Inscripționat în jurul anului 490 î.Hr., sarcofagul Tabnit a aparținut regelui fenician Tabnit din Sidon. Probabil că a fost construit în Egipt, apoi a intrat mai târziu în posesia fenicienilor, care au inscripționat scrierea feniciană sub hieroglifele egiptene la începutul secolului al Vl-lea î.Hr. cca. 490 Î.HR[209]. Deși sarcofagul conține o comparație foarte rară

208 Eliezer D. Oren: *"Sea Peoples and Their World: A Reassessment";* Univ. of Pennsylvania Press*, 2013. Project MUSE* muse.jhu.edu/book/26954.

209 Există o opinie minoritară conform căreia Penptah a fost ultimul dintre generalii egipteni care au pierdut controlul Libanului înainte de anul 1150 î.Hr. în timpul domniei lui Ramses al III-lea și că traducerea textului în feniciană este eronată și că scrierea feniciană este de fapt o traducere din akkadiană scrisă în jurul anului 850 î.Hr. de

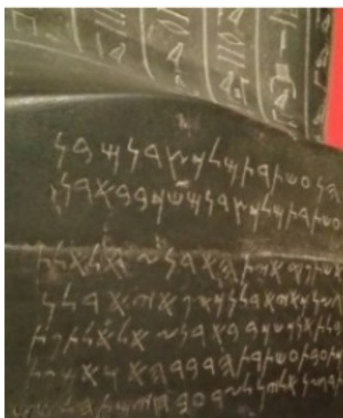
a două scrieri - hieroglifele egiptene și scrierea feniciană scrisă pe aceeași parte a sarcofagului, cele două scrieri par să nu aibă legătură între ele, deoarece hieroglifele egiptene arată că a fost construit inițial pentru un general egiptean numit "**Pen-Ptah**" (p3-n-pth).

Istoricii sunt foarte încrezători că a ajuns în mâinile fenicienilor sidonieni din cauza participării acestora, alături de perși, la faimoasa "Bătălie de la Pelusium" din Delta Nilului din Egipt, în jurul anului 525 î.Hr. Persanii, cu ajutorul fenicienilor și a marii lor flote de nave pregătite să lupte pe mare, au dus o bătălie decisivă care a dus la transferul tronului Egiptului de la faraonii egipteni la cel al lui Cambyses al II-lea al Persiei. Tatăl lui Cambyses al II-lea, Cyrus cel Mare, a fost cel care a fondat primul Imperiu Persan prin cucerirea Asiei Occidentale și Centrale, care îi includea și pe babilonieni. În acel moment, Cyrus le-a acordat evreilor exilați în Babilon libertatea de a se întoarce la Ierusalim. Corpul regelui Tabnit a fost găsit perfect conservat, plutind în lichid de îmbălsămare. Odată deschis și lichidul eliminat, corpul său a început să se descompună, iar scheletul este acum expus la Muzeul de Arheologie din Istanbul. Inscripția hieroglifică egipteană începe cu următorul text: "*Eu, Tabnit, preotul lui Astarte, regele Sidonului, fiul lui Eshmunazar, preotul lui Astarte, regele Sidonului, sunt întins în acest sarcofag...*" În timp ce Astarte și Eshmun erau cei doi zei protectori ai fenicienilor în acea perioadă, numele Tabnit nu pare să se potrivească. Astarte,

(X4XWO reversed = **AS**h**T**a**RT**e

în alfabetul fenician, **As-dar-tu** în akkadiană, **Ashtoret** în ebraică, era o zeiță canaanită a fertilității și a războiului, care era cunoscută de secole.

Ea este menționată de numeroase ori în *scrisorile de la Amarna* din timpul lui Amenhotep al III-lea și al fiului său Akhenaton (1378 -1325 î.Hr.) ca "Doamna din Gubla", orașul în care regele

un preot care și-a expus punctul de vedere cu privire la cauza unei secete din timpul lui Ilie din Biblie. https://www.naturepagan.com/newpagell Deși nu văd cum literele sunt traduse în cuvinte foarte diferite, recunosc această opinie minoritară de cercetare și recunosc, de asemenea, că două dintre literele transliterate ca "k" și "t" sunt foarte diferite de ceea ce se folosea în mod tradițional în scrierea canaanită/feniciană/ebraică timpurie.

fenician a domnit și a fost militar de partea Egiptului în timpul celei de-a 18-a dinastii. Gubla este Gebalul biblic și Byblos al grecilor. Se afla la aproximativ 60 km la nord de Sidon.

Aș propune ca a treia literă să fi fost menită să înscrie un "L" mai degrabă decât un "N", ceea ce dă numele regelui ca "**T - BLT**" = **T - ba'alat** mai degrabă decât "**TBNT**" = **Tabnit**. **Ba'alat** (de asemenea Baalat, Belit și Baalti) era aplicat în special zeiței din Byblos, ceea ce înseamnă că se referea și la Ashtarte. Este posibil ca acesta să fie o întindere a numelui său regal dumnezeiesc, dar pare mai potrivit decât Tabnit, un nume nemaiîntâlnit până acum și fără nicio semnificație dumnezeiască cunoscută potrivită pentru un rege. Există sarcofagul lui Eshmunazar II care menționează numele Tabnit, care era tatăl său, și susține numele, o sursă afirmând că Tabnit ar putea fi grecescul "Tenes". Prin urmare, este posibil să fi fost un nume de origine egeeană.

În feniciană, citind de la dreapta la stânga, primul rând începe astfel:

Transliteration now turned left-to-right yields:

ʿnk tbnt khn ʿštrt mlk ṣdnm bn = "I am Tabnit, Priest of Astarte, King of Sidon, son of"

Cu al doilea rând, citind din nou de la dreapta la stânga, avem literele feniciene următoare:

Transliteration now turned left-to-right yields:

ʿšmnʿzr khn ʿštrt mlk ṣdnm škb bʿrn z = "Eshmunazar, Priest of Astarte, king of Sidon, lying in this sarcophagus…"

Observați că cuvintele **"Khn = "Kohen" = "Preot"** și **"Mlk" = "Milku" = "Melek" = "Rege"** și **"Bn" = "Ben" = "Fiu"** folosite aici în această perioadă, precum și mai devreme, cu *stela* Kilamuwa, sunt trei cuvinte ebraice folosite și astăzi în mod obișnuit. Astfel, având în vedere consensul conform căruia fenicienii de pe coasta canaanită au fost primii care au adoptat un alfabet bazat pe hieroglifele egiptene, se poate deduce că israeliții foloseau de fapt vocabularul lexicului fenician. În timp ce limba vorbită este o chestiune separată, trebuie, prin urmare, să fim atenți atunci când desemnăm acest alfabet fenician drept "paleo-ebraică" sau "ebraică veche". Suntem siguri că "Numele" folosit în această formă scrisă anterioară a Tetragrammatonului în limba feniciană

era strict un Dumnezeu israelit exprimat vocal cu ajutorul scrierii feniciene care a fost menținută până după exilul babilonian. În acel moment, scribul și preotul Ezra a început să reformeze scrierea evreilor prin utilizarea scrierii aramaice pentru scrierile biblice, iar Tetragrammatonul a devenit scris ca **יהוה**. Aramaica este strămoșul direct al ebraicii moderne.

Sfârșitul folosirii limbii și a scrierii feniciene

După ce asirienii și apoi babilonienii au venit și au cucerit Israelul și apoi Iuda, scrierea feniciană a fost abandonată și pierdută. Cu excepția preoției samaritene, cei care trăiau în Canaan au fost forțați să folosească limba și scrierea asirienilor și babilonienilor, care deveniseră în acel moment limba și scrierea cunoscute sub numele de aramaică, o descendentă directă a scrierii feniciene.

"*Scrisul ebraic, aflat în declin din timpul exilului babilonian (secolul al VI-lea î.Hr.), când aramaica era în plină ascensiune, a fost în cele din urmă abandonat de comunitatea evreiască în favoarea scrierii aramaice. Vechea scriere, numită în tradiția evreiască ulterioară **ketab 'ibri**, "scriere ebraică", nu a dispărut însă imediat. Printre manuscrisele de la Marea Moartă se găsesc fragmente biblice în vechea scriere... păstrarea vechii scrieri poate că a avut un element de*

naționalism. De asemenea, a fost favorizată de anumite secte evreiești, cu siguranță de samariteni, care au păstrat-o de-a lungul timpului. În schimb, tradiția ortodoxă a curentului principal al iudaismului rabinic a ajuns să fie mai degrabă ostilă vechii scrieri și a dat legitimitate noii scrieri aramaice adoptate, atribuindu-i introducerea ei lui Ezra care, se pretindea, a adus-o cu el la întoarcerea din exilul din Babilon"[210].

Ezra și evreii care s-au întors la Ierusalim din captivitatea babiloniană au adus cu ei limba aramaică în fosta lor Țară a lui Israel din Levant. De asemenea, au adus cu ei și numele lunilor calendarului babilonian. Și astfel, în secolele care au urmat întoarcerii în Levant, aramaica a devenit limba maternă până la și în timpul vieții lui Iisus Hristos, al cărui nume în aramaică s-ar fi pronunțat "**Eshoo Mshikha**" (sau **Eesho**) = "Iisus Hristos". La întoarcerea lui Ezra și a israeliților în Canaan, majoritatea din tribul lui Iuda (evrei), aceștia pierduseră în mod evident toate înregistrările scrise ale istoriei lor biblice, dacă aveau vreuna scrisă. Cu toate acestea, cartea lui Ezra descrie cărțile biblice ca fiind pierdute și "arse", iar Dumnezeu îl instruiește pe Ezra cum să le reconstruiască. Cartea apocrifă *2 Esdras 14*, scrisă în secolul I d.Hr., dar posibil să fi fost scrisă până în secolul al II-lea d.Hr. ca fiind opera mai multor autori, relatează cum Ezra, după ce a comunicat cu Dumnezeu timp de 40 de zile și l-a implorat pe Dumnezeu să "*trimită Duhul Sfânt la mine*", a trebuit să rescrie cărțile biblice după ce acestea fuseseră arse sau pierdute. Douăzeci și patru de cărți trebuiau să fie dezvăluite imediat, iar 70 trebuiau să fie dezvăluite la urmă, celor mai înțelepți. De asemenea, relatează, în timp ce trăia în captivitate în Babilon, prima viziune a lui Ezra, când arhanghelul Uriel a venit să răspundă la întrebările la care Ezra dorea să afle răspunsurile (2 Esdras 4:1,36; 5:20; 10:28). Indiferent dacă Ezra a trebuit sau nu să reconstruiască cărțile Vechiului Testament din dictatele lui Dumnezeu sau să le traducă din paleo sau "ebraica veche" în aramaică, limba vorbită la acea vreme era aramaica. Doar cei care descindeau din "tribul preoților" și din alte linii regale și-au păstrat probabil limba veche-ebraică originală și erau bilingvi. Printre aceștia se număra, fără îndoială, și Ezra, care, în calitate de Mare Preot, ar fi fost învățat nu numai în aramaică, ci posibil și în "aramaica veche", alias "ebraica veche" sau "feniciană", așa cum ar fi știut el să fie numită în timpul vieții sale în limba sa. Ezra ar fi știut, fără îndoială, despre Tetragrammaton și despre modul în care acesta fusese cunoscut de preoții și scribii evrei în timp ce se aflau în Babilon, chiar dacă nu fusese consemnat în scris.

Conform scrierii biblice din Ezra 7:1-5, genealogia lui Ezra merge înapoi cu 15 generații până la Aaron, fratele declarat al lui Moise, deci Ezra avea linia de sânge a unui Mare Preot. Deoarece nu am descoperit încă niciun artefact israelit care să conțină Tetragrammatonul de la începutul spre mijlocul erei celui de-al doilea Templu, este posibil ca aceasta să fie perioada în care Numele Sacru să fi fost ascuns, cu excepția faptului că era înscris pe coroana pe care Marele Preot o purta în acea singură zi din an - celebrarea sfântă a Zilei Ispășirii.

În următoarele două capitole, vom examina artefactele scrise în textul antic fenician, dar care conțin Tetragrammatonul în această limbă antică. Dar mai întâi, trebuie să aruncăm o privire la ceea ce ar fi putut fi cel mai vechi precursor al exprimării scrise a Numelui lui Dumnezeu sub forma Tetragrammatonului. Acestea provin de la două artefacte care conțin un text scris în piatră sub forma unor hieroglife egiptene!

---

210 John Healey, "The Early Alphabet", University of California press; 1990, pag. 32.

Capitolul 8

Cea mai veche inscripție a Tetragrammatonului ar putea fi în Egipt!

Artefactele anterioare cercetate și studiate în capitolul 7 nu conțineau Tetragrammatonul, dar fac parte dintr-o familie de artefacte care foloseau limba și alfabetul celor mai vechi scriitori ai Tetragrammatonului pe care le-am descoperit până acum. Această limbă și alfabet este *feniciana* și toate artefactele din capitolul anterior erau exemple ale acestui alfabet de scriere. Limba pare să fi fost aceeași în toate culturile canaanite/levantine la începutul Epocii Fierului (cca. 1177 î.Hr.), înainte de a se separa în dialectele lor separate pe parcursul următorilor 400 de ani, până la cucerirea asiriană și proliferarea limbii și scrierii aramaice cca. 700 Î.HR. Există mult mai multe exemple de utilizare a scrierii feniciene antice, dar cele care au fost examinate aici ne dau o idee despre modul în care scribii antici scriau în ceea ce privește gramatica, stilul de scriere, caligrafia și scopul. Avem o înțelegere importantă a modului în care scrierea feniciană s-a dezvoltat pornind de la scrierea hieroglifică egipteană și a modului în care această dezvoltare a durat sute de ani, de la dezvoltarea sa proto-sinaitică până la scrierea feniciană timpurie din secolul al XI-lea î.Hr. Acest lucru este în contrast puternic cu ceea ce știm despre ce scriere a fost folosită, dacă a fost folosită vreuna, care a păstrat Tetragrammatonul între momentul revelării numelui de către Cel Preaînalt lui Moise în timpul Exodului și momentul în care îl vedem scris în alfabetul fenician pe artefacte descoperite în Levant, cum ar fi Stelea Mesha din secolul al IX-lea î.Hr. care, până în prezent, reprezintă cea mai veche referință cunoscută la Tetragrammaton, înscrisă în jurul anului 840 î.Hr.

Rădăcinile Tetragrammatonului în Egiptul dinastiei a XVIII-a

Știm că cea mai veche formă, poate o "protoformă" a Tetragrammatonului descoperită, a fost sub forma unor hieroglife egiptene create în timpul domniei lui Amenhotep al III-lea (1377 î.Hr. - 1340 î.Hr.), (-1376 / -1339). Îl găsim pe **Templul Amon din Soleb** (Sudan), unde vedem numele tradus ca "**Shasu al lui Yahweh**"[211]. Toți faraonii (Y)ateniști din Amarna vor vizita acest templu, inclusiv fiul lui Amenhotep al III-lea, Akhenaton și soția sa Nefertiti, strănepotul/nepotul lui Amenhotep al III-lea, Tutankhamon și cumnatul lui Amenhotep al III-lea, Aya. După secole în care a fost pierdut, Templul Soleb a fost găsit în 1813 de către J. L. Burckhardt din Elveția, care s-a deghizat în șeicul Ibrahim. Mai târziu, în 1844, Karl Richard Lepsius a descoperit și a descris 58 de inele cu nume pe bazele coloanelor Templului de acolo, atât în cuvinte, cât și în imagini. La baza acestor coloane ale Templului au fost reprezentați mulți prizonieri cu mâinile legate la spate și cu trăsături rasiale. Inelul de nume/cartușul indica identitatea acestor subiecți captivi și locul de unde proveneau. Unul dintre ei conținea cartușul raportat "*Shasu al lui Yahweh*". Literele hieroglifice găsite pe acest inel cu nume special reprezintă ceea ce ar putea fi considerată cea mai veche înregistrare a Tetragrammatonului. Inscripția găsită la Templu, a fost inscripționată ca atare în conformitate cu sunetele literelor corespunzătoare din alfabetul hieroglific egiptean:

(read ⇦right-to-left ⇦)

211 Trebuie remarcat faptul că mulți istorici au îndoieli dacă Amenhotep al III-lea a fost autorul original. a numelor etnice și toponimelor din Templul Soleb enumerate. Herbert Walter Fairman, Raphael Giveon și Siegfried Herbert Horn consideră că ar fi putut fi Thutmose al III-lea sau Amenhotep al II-lea. Hans Wolfgang Helck crede că Thutmose al II-lea sau Thutmose al III-lea a fost cel care a întocmit lista grupurilor etnice cucerite. Acest lucru are mai mult sens, deoarece atât Tutmosis al III-lea, cât și Amenhotep al II-lea au cucerit teritorii până la Mitanni, în timp ce domnia lui Amenhotep al III-lea a fost în mare parte pașnică, cu un număr minor de bătălii de care a trebuit să se ocupe în timpul domniei sale de 38 de ani. "Amenhotep III și-a folosit armata o singură dată, în Nubia, împotriva triburilor rebele, pentru a păstra granițele lăsate de strămoșii săi." (V. Francigny, R. David și A. Voogt: "Soleb & Sedeinga", pagina 20, 2014).

Această inscripție a fost scrisă de la dreapta la stânga. Deoarece egiptenii scriau de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga și de sus în jos, indiferent de direcția în care sunt orientate animalele, aceasta este direcția din care trebuie să se înceapă citirea.

= Ya	Prima literă reprezentată în această formă timpurie a Tetragrammatonului este trestia dublă sau pană dublă Ma'at, care era una dintre literele consonantice folosite ca sunet vocalic "**Y**" sau "**I**", dar când două pene sunt scrise împreună dau sunetul "**Ya**".
= H	A doua literă este litera alfabetului care era folosită în locul celuilalt simbol al sunetului **H**, frânghia răsucită. Acest sunet "**H**" ar putea fi considerat, de asemenea, un sunet de vocală.
= W3	Cel de-al treilea simbol folosit este Lasso, care este un "w3" cu două sunete și se pronunță ca "**Wa**". Simbolul "**3**" este ceva ce egiptologii au inventat pentru a indica un fel de "**sunet A**" vocalic gutural-glottal-stop aproape mut, ca atunci când spui "**uh-oh!**". Încercați să spuneți cuvântul "bottle" fără "T", adică "boccle" și gata.
= U	Ultimul dintre cele patru semne este litera și sunetul puiului de găină "**waw**", care în antichitate se pronunța ca "**w**" sau "**u**", care în acest caz, din moment ce litera precedentă este o indicație a sunetului "**Wa**", aproape toți lingviștii vor fi de acord că această consoană hieroglifică va reprezenta sunetul "**u**" ca în "**ooh**". Cu toate acestea puse laolaltă, avem cuvântul "**YaHWaU**", sau "**YaHaWaU**", sau "**YaHuWa-wU**". Trei nume posibile care sunt extrem de apropiate de ceea ce a ajuns până la noi astăzi ca **YHWH/YaHWeH/JeHoVaH**. Acesta este un indiciu extraordinar că această formă timpurie a numelui Tetragrammatonului găsită în Egipt încă din anii 1360 î.Hr., deceniul probabil în care a fost construit templul, este foarte apropiată de ceea ce credem că este pronunția sa astăzi. Poate că nu suntem prea departe de a găsi atât adevărata pronunție, cât și semnificația Tetragrammatonlui.

"*Este evident că numele de pe inelul din Soleb despre care discutăm corespunde **Tetragrammatonului** zeului biblic YHWH... Numele lui Dumnezeu apare aici în primul rând ca nume de loc. Numele de locuri sunt adesea derivate din numele zeilor*"[212].

Această cercetare și dezbatere despre Tetragrammaton trebuie tratată cu atenție atunci când se face referire și se citează surse secundare în loc să se facă referire la sursa primară. Cercetătorii ca mine nu își pot permite să călătorească în mod constant în lume pentru a vizita și examina aceste artefacte la fața locului, așa că trebuie să ne bazăm pe fotografiile pe care le-au făcut alții. În acest caz, sursa primară se află în Egipt, iar atunci când ne uităm la fotografiile surselor secundare, obținem adesea o versiune "retușată" a ceea ce au fost fotografiile și desenele originale ale oamenilor care au redescoperit templul cu secole în urmă. Iată două interpretări a ceea ce egiptologul Jean LeClant ar fi fotografiat la Soleb și a hieroglifelor individuale pe care le-a desenat pe hârtie în urmă cu câteva decenii[213].

212 Jean LeClant: *"Le 'Tetragrammaton', a L'epoque d'Amenophis III"*, în *"Near Eastern Studies dedicated to H.I.H. Prince Takaahito Mikasa on the Occasion of his 75th birthday"*, pag. 215-219, 1991 Wiesbaden.

213 De la: ASOR (The Ancient Near East Today): "De unde vine Yhwh?", Martin Leuenberger, martie 2019, Vol.7, Nr.3. Fotografie din Jean Leclant: 'Les fouilles de Soleb (Nubie Soudanaise): Quelques remarques sur les ecussons des peoples envoutes de la salle hypostyle du secteur IV, NAWG.PH 13 (1965) 205-216: 214*. fig. 15. Soleb IV N 4a: "Ținutul lui Shasu al lui Yhwh" desen din Leclant, p.215, fig.c. http://www.asor.org/anetoday/2019/03/Where-Does-Yhwh-Come-From

O vedere de aproape a fotografiei lui Jean LeClant a părții inferioare a blocului Soleb (SB) 69 și a desenului său cu hieroglifele.
(din) Martin Leuenberger: "Where Does YHWH Come From ?", ASOR, martie 2019, vol. 7, nr.3)

Aceste steme cu inele de nume de la templul Soleb, care înfățișează prizonieri cuceriți aparținând unor triburi sau grupuri etnice specifice, făceau fără îndoială parte din controlul militar care trebuia menținut și recunoscut din nou de Amenhotep al III-lea. Bunicul său Amenhotep al II-lea a supus popoarele din Levant și "nordicii" din Siria și Mesopotamia de nord-vest, pentru a stabili secvența de control. În mod tradițional, istoricii i-au atribuit lui Amenhotep al III-lea meritul de a fi cucerit aceste popoare, dar este posibil ca nu el să fi fost cel care a supus aceste popoare, ci mai degrabă tatăl său, Tutmose al IV-lea și/sau bunicul Amenhotep al II-lea și/sau străbunicul său, Tutmose al III-lea, să fi fost cei care au supus mai întâi aceste popoare. În partea de nord a complexului templului, se observă stemele orașelor-state Ascalon, Tyr, Qadesh și Byblos. Sunt menționate regiuni mai mari, precum Hatti, Mitanni, Siria, Palestina, Irak și Eufrat. Acest lucru i-a determinat pe istorici să creadă în teoria că toate aceste nume sunt "toponime" geografice, inclusiv "**Yahuwa**". Un alt exemplu de Tetragrammaton găsit la Soleb este raportat ca fiind în sala hipostyle din sectorul IV, pe coloana IV N4.

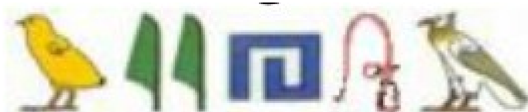
Există și alte coloane la un alt sit numit Amarah-West - 30mi/50km la nord de Soleb, care îi desemnează pe **Shasu** ca fiind din alte "Ținuturi", dar nu din țări, deoarece nu au determinantul de țară străină

dar au determinantul pentru "Țara (lui)" =

Următoarele exemple toate au determinantul "ȚARA LUI" urmat de: "**Shasu de UYaHWaA**", "**Shasu de TuRBR**", "**Shasu de RBN**", "**Shasu de S'RR**" și "**Shasu de SM'Ti**". În primul exemplu citat, hieroglifele date, citite de la stânga la dreapta sunt:

Traducerea tradițională a fost "Yhw", dar există mai multe litere în acest nume care ar trebui să fie mai degrabă U + Ya + H + Wa + A = "**UYaHWaA**" sau "**YaHUWa**" și foarte asemănător cu numele primului exemplu de la Soleb. Literele din mijloc sunt inversate, iar în acest ultim nume este adăugat vulturul care reprezintă sunetul "**A**". Acest lucru înseamnă probabil că doi faraoni diferiți recunosc același grup de popoare și le scriu diferit. Dar așa cum **Shasu** erau închinători ai lui **YaHWaU** în primul exemplu de la Soleb, ei sunt, de asemenea, închinători ai lui **UYaHWaA** la

Amarah, ceea ce ne face să credem că sunt unul și același lucru. Dar cine sunt acești **Shasu**? Unde i-au întâlnit acești faraoni? Sunt acestea locații geografice în care faraonul i-a învins în luptă? Sunt ei închinători ai unui alt zeu sau sunt legați genealogic de un părinte fondator? "**S'RR**" ar putea fi regiunea geografică cunoscută atât de egipteni sub numele de "**Seir**", cât și sub denumirea biblică de "Muntele Seir", locul unde se află urmașii lui Esau în țara Edom. Știm că există înregistrări ale confruntărilor Egiptului cu **Shasu** în timpul celei de-a 19-a dinastii. Una dintre aceste înregistrări este cea a unui epitet al lui Ramses al II-lea înscris pe o coloană la Tanis, care sună astfel "*Leul sălbatic sălbatic care a pus stăpânire pe Shasu și a ciopârțit muntele lui S'R cu brațul său puternic*".

Cercetătorii dezbat dacă numele "**YaHWaU**" este sau nu o desemnare a unei regiuni sau a unui nume de loc (un toponim), un nume divin, o desemnare politică, un nume tribal regional sau o desemnare etno-geografică. Deși acestea sunt argumente bune de avut, nu putem rata faptul important că numele în sine ne oferă cunoștințe despre faptul că Dumnezeul "**YaHWaU**"/"**YHWH**" era cunoscut în timpul celei de-a 18-a dinastii din Egipt. Știm că a supraviețuit în forma sa scrisă în cadrul scrierii feniciene până în anul 900 î.Hr. Există indicii cu privire la modul în care și-a schimbat forma de la forma hieroglifică egipteană la forma proto-sinaitică din Peninsula Sinai, apoi la forma proto-cananită din Levant și la forma finală din feniciană, dar unde anume în aceste locuri trecătoare a călătorit în călătoria sa spre Fenicia și cine au fost custozii care l-au transportat acolo sunt întrebări la care istoria va trebui să răspundă mai târziu. Custozii trebuie să fi făcut parte din preoțime, să fi fost foarte bine educați și să fi deținut instrumentele unui scrib.

Alte nume care se aseamănă cu Tetragrammatonul, fie ca nume de divinitate, fie ca toponim, îl includ pe cel descoperit în timpul unor săpături din mormântul teban din 1913 - 1914 al unui egiptean din Dinastia a III-a pe nume **Khety**, care era "supraveghetor al carierelor". Trei *stele* din afara mormântului său descriu un tip de biografie a lui **Khety** care a dat numele unei mâini de locuri din timpul faraonului său. Alan Gardiner a publicat un studiu al textelor sale în 1917 și a citit numele "**Ihuiu**" ca fiind un toponim[215]. Hieroglifele identificate ca fiind **Ihuiu** au fost:

Traducerea lui Gardiner a două dintre versuri a fost următoarea:

"*... m-am întors în pace la palatul său (al regelui) și i-am adus ce e mai bun din țările străine în metal nou din Bau(t), metal strălucitor din Ihuiu...*"

Făcând abstracție de determinantul *om îngenuncheat* pentru "funcția unui om" sau "eu" sau "mie", literele se scriu într-adevăr I + H + U + I + U, iar determinantul cu 3 coline pentru "țară" sau "națiune" sau "oraș-stat" face ca acest lucru să nu existe nicio îndoială că scribul egiptean a vrut ca acest lucru să fie înțeles ca un toponim - o locație sau un nume de loc.

Găsim un alt nume de Tetragrammaton similar în Egipt, pe malul vestic al Nilului, între Luxor și Valea Regilor, la templul Medinet Habu. Pe turnul sudic al primului pilon de la Medinet Habu s-a păstrat o listă de 125 de cartușe cu nume în funcție de distribuția lor geografică. Multe dintre ele sunt atribuite faraonului Tutmose al III-lea, iar o listă este atribuită lui Ramses al II-lea, unde găsim la numărul 115 toponimul

care a fost tradus pur și simplu ca **Y-h**.[216] Totuși, nu văd cum de lipsesc unele litere din acest

215 Adrom & Muller: pag. 94, 2017.
216 Adrom & Muller, pag. 104, 2017.

toponim - dubla bară oblică și vulturul. Ați putea să nu țineți cont de dubla bară oblică și să conectați cele două trestii pentru a face litera și sunetul "**Ya**", însă cele două bare oblice dintre cele două trestii reprezintă hieroglifa stenografică reală pentru două trestii și sunetul **Ya**, adică

Vulturul "aleph"

înaintea locului geografic pentru această națiune sau oraș-stat reprezintă sunetul gutural "**a**" și, prin urmare, numele ar trebui citit ca **I+Ya + I + H + A = IYaIHa** sau Yayaha sau Yaiha sau oricare dintre celelalte sunete combinate. Cu condiția ca scribul să nu fi făcut vreo greșeală de ortografie, indiferent de nume, avem încă un nume format în întregime numai din *matres lectiones,* adică numai din VOCALE!

Trei concepte asigurate pe care le putem compara din Egiptul antic cu cele din prezent despre ceea ce credem că "POATE" să fi fost Tetragrammatonul și ceea ce "ESTE" Tetragrammatonul astăzi sunt:

- Pronunțări cu sonorități similare.
- Utilizarea exclusivă sau aproape exclusivă a "*matres lectionis*", adică - se folosesc numai vocale!
- Numele acestor litere vechi: **Yod, Heh** și **Waw**, sunt aceleași nume pentru literele ebraice de astăzi, cu excepția lui **Waw** care a căpătat sunetul "**V**" acum câteva sute de ani[217].

Toate cele trei de mai sus sunt, fără îndoială, legate de trecut vs. prezent. Această ultimă comparație de mai sus, este cu siguranță cea mai grăitoare legătură între ceea ce a urmat după hieroglifele egiptene și ceea ce a precedat ceea ce vedem în scrierea feniciană ca reprezentare scrisă a Tetragrammatonului. Să trecem în revistă aceste comparații între alfabete.

O trecere în revistă a Scriptului fenician Tetragrammaton

Cele trei litere care au fost păstrate de-a lungul secolelor din limba lor proto-sinaitică/proto-canaaneană și feniciană pentru a forma Tetragrammatonul sunt următoarele:

Există diferiți descendenți evolutivi ai fiecărei litere pe măsură ce caligrafia s-a schimbat, dar acestea sunt elementele de bază.

Scris de la DREAPTA la STÂNGA, așa cum se citește în ebraică, s-ar citi "Yod-Heh-Waw-Heh", dar așa cum este tradus în engleză și în alte limbi am inversa pentru a citi și a scrie

𐤉 𐤄 𐤅 𐤄

de la stângă la dreapta, citind cele patru litere ca **YHWH** sau **YHVH** sau **JHVH**. În capitolul trei a fost explicat modul în care anticii pronunțau litera "**waw**" 𐤅 ca un sunet "**w**", dar ebraica modernă de astăzi o pronunță ca un sunet "**v**" cunoscut acum ca litera "**vav**". S-a explicat, de asemenea, că nu există litera sau sunetul "J" în ebraică, astfel încât litera 𐤉 "yod" este și a păstrat întotdeauna, încă

217 Istoricul biblic Chistopher Rollston ("Ancient Hebrew"); notează că "chiar și masoreții (600 C.E. - 1000 C.E.) au pronunțat această literă ca 'waw' (nu vav). Pronunția comună a acestei litere astăzi ca /vav/ (mai degrabă decât /waw/) este o reflectare a convențiilor din perioada modernă, în primul rând a celor care provin din practicile limbilor germanice... (unde) litera germană /w/ este pronunțată ca un /v/ în engleză...".

din zilele biblice antice din Egipt, sunetul "**Ya**". Acest "**W**" vs. "**V**" și "**Y**" vs. "**J**" reprezintă diferența dintre cei care vor să revendice Numele Sacru al Creatorului ca fiind "**YaHWeH**" și cei care vor să revendice Numele Sacru al Creatorului ca fiind "**JeHoVaH**". Așa cum era în alfabetul egiptean antic, în alfabetul fenician antic și în alfabetul ebraic modern, există doar consoane și NU există VOCALE, dar anumite consoane din aceste alfabete, numite "*matres lectiones*", sunt folosite ca vocale pentru a distinge sunetul unui cuvânt de altul atunci când este scris. Aceste *matres lectiones* folosite de antici erau: **aleph, yod, heh** și **waw**. Asta înseamnă că Tetragrammatonul este alcătuit exclusiv din ceea ce ar fi considerate vocale, ceea ce trebuie să fie un indiciu cu privire la ceea ce ar putea fi o definiție și o semnificație a Tetragrammatonului. Alături de aceste patru, egiptenii antici foloseau și "**Ayin**" ca *Matres Lectionis*. Era pictograma circulară pentru un "ochi", așa cum avea acest sunet în feniciană, care mai târziu a devenit vocala "**O**" în alfabetul grecesc ca literă *omicron*.

Alfabetul nostru englezesc este un descendent al alfabetului grecesc, care la rândul său descinde direct din alfabetul fenician. Grecii au luat aceste *matres lectiones* și le-au transformat în vocale recunoscute pe deplin în alfabetul grecesc. Cu vocalele "**a-e-i-o-u**", pe care le-am moștenit de la greci, iată ce au făcut pentru transformare:

- Litera și sunetul egiptean "Alif" a devenit Alif 𐤀 în feniciană și **A** în greacă.

Sunetul "H" proto-sinaitic/proto-canaanat, reprezentând zeul egiptean Heh și litera pentru **h**, scrisă ca , a devenit **heh** 𐤄 în feniciana timpurie, care a evoluat în "E" grecesc. Litera **h** poate fi tăcută în multe limbi romanice actuale, care odată au omis complet litera **h** din limbă, dar au reînviat-o în jurul apariției englezei medii. Adesea, în transliterare se întâlnește un apostrof (ʿ) în locul unei litere mute. Acest lucru este des întâlnit în cazul cuvântului egiptean **ʿApiru**, care, atunci când este introdus "**H**" mut sau semisilențios, devine "**Hapiru**" sau "**Habiru**", numele pe care egiptenii îl dădeau unei anumite secte de evrei.

- Egipteanul Yodh devine Yod-ul fenician 𐤉 apoi devine vocala și litera "**i**" grecească numită Iota (sau Yota provenind de la "Yodh"). Acesta poate fi un indiciu că "**h**" de la "**heh**" se pronunța "**ha**".

- Grecii au transformat "*ayin*", pronunțat "eye-yin", în vocala Omicron și în litera **O**. Ayin avea inițial simbolul unui ochi cu pupilă dar mai târziu a pierdut pupila pentru a deveni doar un cerc 𐤏 în feniciană. Referitor la numele lui "Iisus", cu numele său ebraic scris ca **יהושע / ישוע** = "**Yeshua**", de asemenea ortografiat și pronunțat și scris "**Yahshua**" sau "**Yehoshua**", trebuie remarcat că ultima literă este **ע** = "*Ayin*" ("eye-yin") și astfel numele ebraic al lui Iisus este probabil mai corect pronunțat "**Yah-Shu-eye**".

- Waw-ul fenician 𐤅 devine vocala grecească Upsilon și litera **u**. Mai târziu, scriitorii latini și englezi vor schimba această literă cu litera "uneori vocală" "**Y**".

Istoricii nu sunt de acord în mod uniform asupra hieroglifelor egiptene care au ajuns să reprezinte majoritatea literelor proto-canaanite și feniciene timpurii, dar numele fenician pentru 𐤉 este Yodh și era pronunțat cu sunetul "**Y**" sau "**I**", despre care știm că poate fi pronunțat în mai multe sunete în multe limbi actuale. Greaca veche îl pronunța destul de diferit, "**J**" fiind pronunția preferată. Multe limbi de astăzi au moștenit acest sunet de la limba greacă, care a avut o influență puternică atunci când Biblia a fost tradusă în greacă și toate numele "**Ya**" au devenit nume "**Ja**". Limba ebraică, însă, nu a avut niciodată un sunet "**J**", ci a folosit în schimb sunetul "**Y**". Astfel de nume din limba greacă precum "**Isus**", "**Iona**", "**Iuda**" se pronunță "**Yeshua**", "**Yonah**" și "**Yudah**" în ebraică. Limba latină a păstrat sunetul ebraic prin folosirea literei "**I**", astfel că în latină vedem faimoasele patru litere "**INRI**" pe crucea de răstignire a lui Iisus și pe alte artefacte care reprezentau cuvintele "**Iesu Nazarine Rex Iudea**", pronunțate "**Yesu Nazarine Rex Yudea**", ceea ce înseamnă

"*Iisus din Nazaret, regele evreilor*".

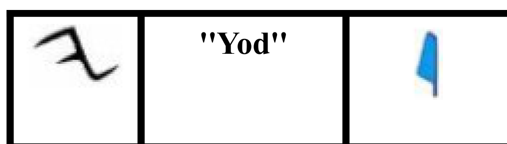

O trecere în revistă a literelor Tetragrammatonului din alfabetul egiptean

Istoria a arătat că, atunci când culturile primitive învață să citească și să scrie, ele trebuie mai întâi să formuleze un sistem de alfabet și îl vor baza pe sunetele emise pentru un animal, o plantă, o parte a corpului, un instrument agricol sau un alt obiect cu care sunt familiarizate. De exemplu, în limba culturii antice mayașe (500 - 1200 d.Hr.), peștele cu aripioare

avea silaba sonoră "**Ka**", astfel încât litera **K** din alfabet este reprezentată cu un pește. În Proto-Canaanită, peștele se pronunța "**Dag**" și s-a dezvoltat în capul de pește în formă de delta și în sunetul **D** în Canaanită/Poeniciană. Zeul pește **Dagon** devine mai târziu zeul semitic de vest al fertilității culturilor pentru filisteni. Cu excepția cazului în care alfabetul a fost împrumutat, acesta este modul în care culturile au dezvoltat un alfabet de scriere. Istoricii au subliniat faptul că, atunci când scribii canaaniți și fenicieni vedeau și auzeau sunetele literelor alfabetului egiptean/proto-sinaitic, le modificau în funcție de sunetul pe care îl producea obiectul respectiv în limba lor. Hieroglifa egipteană a vulturului numită "Alif a fost folosită ca sunet vocalic apropiat de "**a**" cu oprire vocală glotală ca atunci când spui "**uh oh**"[218]. Cu toate acestea, vulturul era prea dificil de desenat în grabă, așa că a fost folosit simbolul hieratic prescurtat. Cu toate acestea, în limba canaanită, "Alif" dădea sunetul de "**Ox**", așa că litera respectivă a devenit un cap de bou , dar s-a păstrat același nume pentru literă. Egipteana casă adăpost din trestie avea sunetul "**h**", așa cum am văzut, dar în limba canaanită casa sau adăpostul se pronunța ca "**b**", așa că glifa pentru această literă întoarsă la 90 de grade a devenit "bet" = casă. Haideți să aruncăm o privire asupra istoriei "celor patru litere" (3 sunt diferite), atât cât ne duc înregistrările. Haideți să disecăm și să investigăm în detaliu tot ceea ce putem înțelege din fiecare literă a Tetragrammatonului de la originea sa în egipteană, trecând apoi prin feniciană și ebraică, astfel încât, poate, să putem obține o perspectivă asupra pronunției, naturii, semnificației și reprezentării Numelui Divin al lui Dumnezeu.

Este posibil ca două evoluții anterioare ale acestei litere în Sinai și în Canaan să fi fuzionat pentru a o finaliza la . Există o mare încredere în faptul că litera feniciană pentru Yodh a fost derivată din Yodh egiptean, care este reprezentată de o trestie înflorită (sau pană Ma'at) sau două trestii înflorite (sau pene Ma'at). Consensul nostru de astăzi este că **o trestie** avea sunetul vocalei noastre "**i**", în timp ce **DOUĂ trestii** aveau sunetul vocalei "**y**" uneori cu "**a**" atașat pentru a face "**Ya**". Faptul că numele "Yod" a fost și rămâne în concordanță cu egipteana veche, feniciana, aramaica și ebraica de astăzi ar trebui să cimenteze practic faptul că originea literei a fost

218 Bill Manley: *Egyptian Hieroglyphs for Complete Beginners";* page 12, Thames & Hudson, 2012

din egipteană. O versiune anterioară din alfabetul proto-sinaitic/începutul alfabetului canaanit a reprezentat semnul **yod** ca o mână și un braț

=Yod

cu versiunea finală feniciană rotită oarecum la 45 de grade. În feniciană, sunetul "**Ya**" era sunetul "mână" sau "braț", motiv pentru care canaaniții/fenicienii au luat litera egipteană **mână** pentru vocala *matres lectionis* "**ayin**" și au transformat-o în sunetul și litera *matres lectionis* pentru **Yod**. Este posibil ca cealaltă evoluție să fi provenit din versiunea hieratică. Versiunea hieratică a hieroglifelor *trestie/pană* a fost scrisă ca atare, cel puțin din timpul celei de-a 11-a dinastii egiptene, conform cercetărilor lui William Davies asupra hieroglifelor dintr-o scrisoare privată scrisă pe papirus în alfabetul hieratic pe care l-a examinat[219]. Se poate vedea cu ușurință cum scriitorii canaaniți de mai târziu au văzut acest alfabet hieratic

ca fiind figura unui om care cu siguranță pare să aibă un corp, un cap, o mână și un picior. Aceste două moduri de scriere a lui **yod** (pană) poate fi dus la două evoluții, deoarece se poate observa vizual cum simbolul hieratic pentru trestia hieroglifică a devenit două linii extinse cu "piciorul" întors ( ) în feniciană. Poate că acest lucru a fost pentru a-l distinge de **Heh** ( ) care deja se scria cu trei linii în aceeași direcție. O altă evoluție ar fi putut fi întoarcerea **yod**-ului proto-sinaitic înapoi în poziție verticală și extinde cele două "furci" opuse "piciorului" pentru a evolua în cele din urmă în Coada mică din partea de jos a literei feniciene Yodh , care indică probabil pluralul semnului care era adesea văzut ca două trestii ( ). Simbolul hieratic stenografiat pentru două trestii înflorite erau două linii înclinate (\\), astfel încât ceea ce a evoluat în fenicianul este fără îndoială un descendent direct al simbolului hieroglific sau al simbolului hieratic stenografiat pentru "Yod" egiptean, sau al ambelor. Simbolul egiptean înrudit al penei este reprezentarea zeului Ma'at = Adevăr, dreptate și Ordine, iar steagul fanion reprezintă determinantul și ideograma "**ntr**" = "Dumnezeu". Atributele acestor două simboluri egiptene ar fi putut face parte din semnificația primei litere a Tetragrammatonului și necesită studii suplimentare. Așa cum am prezentat și sugerat în multe dintre paginile mele de cercetare, două frunze de trestie înflorită (sau penele lui Maat) reprezentau zeul sponsor al multor egipteni cu nume regal din epoca atonistă[220].

Tradiția a început cu oficialul curții regale și vizirul egiptean **Yuya-Joseph**, al cărui nume egiptean **YuYa** era reprezentat cu două frunze de trestie. Soția sa **TuYa** și doi dintre copiii săi, **TiYa** și **AYa**, aveau, de asemenea, aceleași două frunze de trestie în numele lor. Am prezentat sugestia că acesta a fost simbolul zeului unic monoteist al lui **aton**, care nu era reprezentat de o figură animală, vegetală sau umană, ci era reprezentat de cea mai puternică forță fizică de lumină și energie cunoscută de egipteni și de toate culturile - **Soarele**! Și astfel, simbolul pentru acest unic zeu monoteist prin intermediul influenței israelite de la Yuya-Joseph era simbolul "*Discului Soarelui*", dar putea fi văzut doar în timpul unei Eclipse totale de Soare, când, în acel moment rar, cineva putea privi temporar fața lui Dumnezeu și nu putea fi orbit și distrus permanent.

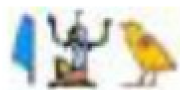

Această mișcare monoteistă atenistă a fost exprimată mai târziu sub numele de **Yahwism** sau invers, ceea ce înseamnă că poate a fost expresia egipteană a adorării zeului **YaHWeH** ca Atenism.

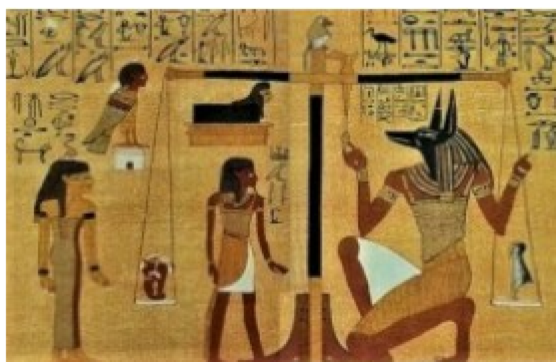
219 W. V. Davies, *"Reading the Past: Egyptian Hieroglyphs",* University of California Press, 1988.

220 AkhenAten (1342-1325 î.Hr.); Ankhkheperure-Nefertiti-NeferneferuAten I (1336-1324); Ankhkheperure-Smenkhare (1324-1323); Ankhkheperure-MeritAten-Neferneferuaten II (1324-1321); TutankAten/TutankAmun (1321-1311); Aya (1311-1307). Aceștia sunt faraonii din epoca Amarna-Atenistă.

Cei care se închinau lui **Aten** nu se închinau niciodată Soarelui în sine, ci aduceau adorație și închinare "***Soarelui din spatele Soarelui***" sau "*Fiului din spatele Soarelui*" reprezentat ca "Discul Soarelui!". Simbolul și inscripția **Yod** a fost fără îndoială scoasă din Egipt împreună cu israeliții și evreii sau alți fenicieni și reprezenta una dintre literele care descriu ceea ce în vechime a ajuns la noi ca **Ehyeh Asher Ehyeh** sub forma Tetragrammatonului sacru **YHWH** care înseamnă "*Eu Sunt Cel ce Sunt*", sau, așa cum au sugerat unii, ca să numesc doar câteva - "*Yahweh-asher-Yihweh*" = "El aduce în existență tot ceea ce există"[221] și "*Ahayah Asher Ahayah*" = "**Eu voi fi cine voi fi!**"[222]. Acum, litera "**Yodh**" înseamnă de fapt "**Yod-heh**" sau "**Yod-ha**"? Dacă da, ar fi de ajuns o singură trestie sau pană Ma'at, apoi un alt simbol pentru **waw** și un simbol final pentru **heh**.

Dacă acesta a fost un text original pe care Moise l-a coborât de pe munte, scris pe tăblițele de piatră, avem mai multe de meditat.

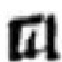

Ziua Judecății în Egipt. *Inima ta a guvernat faptele tale în timpul vieții tale. Dacă inima ta cântărea mai greu decât pana lui Ma'at pe cântar, nu puteai trece în viața de apoi.*

Fotografie din planșa 3, "The Egyptian Book of the Dead: The Papyrus of Ani, Royal Scribe of the Divine Offerings", scrisă de scribi și artiști necunoscuți în jurul anului 1250 î.Hr. și tradusă de Dr. Raymond Faulkner, Chronicle Books, 1994.

Această literă "**Heh**" este folosită de DOUĂ ORI în Tetragrammaton-ul sacru! Importanța și originea sa nu pot fi trecute cu vederea. Hieroglifa literei alfabetului egiptean pentru sunetul "**H**" era unul dintre cele două simboluri - frânghia răsucită sau inul răsucit și ceea ce se numește adăpostul de trestie sau casa. Ambele simboluri erau transliterate ca litera "**h**" și aveau o valoare sonoră de "**h** emfatic" atunci când se expira. Figura adăpostului de stuf sau casa din stuf avea simbolul hieratic

Frânghia răsucită/ inul răsucit în hieratic era

221 Pat Mercer Hutchens: *"Hebrew for the Goyim* ", xulon press, 2007.
222 Torah Institute: http://www.fossilizedcustoms.com/tetragrammaton.html

Deși nu a fost atât de dificil de reprodus niciunul dintre cele două simboluri hieratice pentru "**h**", pare clar că dreptunghiul cu linie mediană a câștigat, deoarece al doilea simbol proto-canaanit pentru litera "**H**" a devenit

ceea ce a dus la transformarea simbolului fenician timpuriu în două dreptunghiuri întrepătrunse

care a devenit mai târziu "**H**" grecesc (eta), ceea ce face destul de clar că scribii canaaniteni au ales figura mai ușor de desenat pentru acea literă. Celălalt sunet **H**, care a fost folosit pentru Tetragrammaton, a fost folosit pentru a-l imita pe zeul egiptean Heh, simbolizat de asemenea prin două frânghii răsucite și soarele, sau reprezentat de o figură antropomorfă, dacă artistul putea să deseneze una. O modalitate mai ușoară de a scrie numele lui **HeH** decât de a desena figura îngenuncheată era reprezentată de doi **H** de frânghie răsucită și simbolul soarelui între ei. Le folosesc pe amândouă în unele locuri în care **Heh** este folosit de două ori în versiunea mea hieroglifică a Tetragrammatonului.

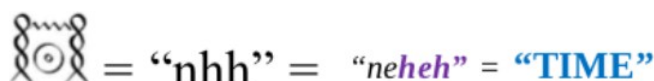
Cea mai importantă revelație despre această literă este că atunci când DOUĂ frânghii răsucite înconjoară soarele, se scrie "**heh**" și reprezintă semnificația "**INFINITĂȚII**"

care este unul dintre atributele principale ale Dumnezeului Creator Preaînalt al Universului în toate religiile. A fost înrudit Ayin-ul fenician O cu simbolul solar egiptean ⦿? Un alt cuvânt strâns asociat cu acest simbol al infinitului a fost atunci când a fost adăugată litera egipteană

a fost creat cuvântul "Timp":

Cuvântul era adesea folosit împreună cu "**djet**"

un alt cuvânt egiptean pentru eternitate. În gândirea egipteană, cele două cuvinte "timp" și "eternitate" reprezentau totalitatea întregii realități. Jan Assmann explică cele două concepte în felul următor:

*"În capitolul 17 din Cartea Morților, un compendiu al credințelor mortuare egiptene sub forma unei serii de întrebări și răspunsuri (un examen al unui inițiat?), expresia "**toată ființa**" este explicată prin "**neheh** și **djet**". Ceea ce înseamnă că **neheh** și **djet** desemnează orizontul cuprinzător și absolut al totalității. Ele se referă la totalitatea temporală a cosmosului, dar tocmai în acest fel conceptul de "cosmos" sau de "ființă", adică de realitate, a fost inteligibil pentru gândirea egipteană și capabil de articulare. Această totalizare a ființei la nivel temporal ne este atât de străină încât unii cercetători au propus ca **djet** și **neheh** să însemne "spațiu" și "timp". Acest lucru nu este însă corect; ambele sunt fără echivoc concepte temporale, iar în gândirea egipteană,*

ele reprezentau întreaga realitate"[223].

În ciuda poziției lui Assmann, conform căreia aceste ultime două concepte egiptene nu pot reprezenta spațiul și timpul, eternitatea reprezentând ceea ce este în prezent - expansiunea eternă a spațiului după Big Bang, cred că aceste două concepte pot reprezenta aceste concepte moderne. Este posibil ca aceasta să fie cea mai veche referire la ceea ce numim astăzi "Timp și spațiu", pentru care Albert Einstein ne-a oferit teoria relativității, în care "Spațiul și timpul" sunt legate unul de celălalt și că universul, precum și spațiul și timpul, au avut un început dintr-o singularitate "Spațiu-timp" de densitate infinită și curbură infinită. Egiptenii nu se temeau de o perioadă nesfârșită de existență, iar moartea era considerată poarta către eternitate. Semnul "Infinitului" cu frânghia răsucită trăiește și astăzi sub forma cifrei opt culcată în lateral, ca simbol științific universal pentru "infinit" = ∞. Cele două forme circulare întrepătrunse nu au nici început și nici sfârșit.

Este foarte sigur că simbolul egiptean **Heh**, simbolizat printr-o frânghie răsucită 𓎛 sau o figură de om îngenuncheat, a fost o altă literă și un alt simbol scos din Egipt cu Moise și israeliții, care a devenit mai târziu litera feniciană **heh**. Jeff Benner, de la Centrul de Cercetare a Ebraicii Antice, notează că în scrierea Ugarit, una dintre litere se numea "**ghah**", însemnând "răsucit"[224]. Scrierea Ugarit era aproape identică cu limba ebraică din Biblie, dar avea șase litere în plus față de cele 22 folosite de evrei și fenicieni. Această literă "**ghah**" avea simbolul 𓎛 cu o linie sau punct suplimentar care își are originea în hieroglifele egiptene cu nume aproape exact, dar cu un sunet "**g**" suplimentar adăugat înainte de "**heh**". În limba arabă actuală, această literă se numește "**ghayn**" **غ** și a păstrat jumătate din forma literei și a simbolului original egiptean "**heh**" cu frânghie răsucită.

Cine a fost zeul egiptean Heh?

Această literă "**Heh**" este folosită de DOUĂ ORI în Tetragrammaton-ul sacru! În mitologia egipteană, **Heh** era zeul INFINITITĂȚII, ETERNITĂȚII, NESFÂRȘITULUI și care era FĂRĂ FORMĂ.

Heh a fost una dintre cele opt zeități primordiale originale ale Creației. Principalul centru de cult al lui Heh în Egipt se afla la Hermopolis, la aproximativ 14 mi/22 km NV de Amarna. Tot acolo era venerat și marele zeu egiptean **Thoth**. Reprezentările zeului antropomorfic **Heh** în hieroglife reprezentau, de asemenea, numărul "un milion", care era considerat de egiptenii antici echivalent cu infinitul și, astfel, Heh era cunoscut ca "zeul milioanelor de ani!". Am văzut trăsătura simplă I = 1, care reprezintă o cifră în sistemul de numerație egiptean, ∩ reprezintă 10, 𓍢 = 100 și mai departe până la cel mai mare număr egiptean de un milion, care este simbolul zeului

Heh 𓁨 = 1.000.000

îngenuncheat cu brațele ridicate în semn de laudă și adorație. Al doilea cel mai mare simbol numeric era *broasca* sau *mormolocul*,

---

223 Jan Assmann: *"The Search for God in Ancient Egypt";* Cornell University Press, 2001, pg.74.

224 Jeff A. Benner: *"The Ancient Hebrew Lexicon of the Bible",* pg.16, virtualbookworm.compublishing, 2005.

egală cu 100.000. Broasca din imagine este cocoțată pe un "**Shen**" care înseamnă "înconjoară". **Shen** era un cerc care nu avea nici început și nici sfârșit, întărind din nou simbolistica infinitului, a completitudinii, a veșniciei, a nesfârșitului și a eternității. Discul soarelui este reprezentat în centrul Shen-ului. Alungit, Shen devine cartușul care înconjoară "tot ceea ce există", cu numele faraonului în interiorul cartușului, care se afla sub protecție divină și care avea grijă de tot ceea ce există. Broasca simbolizează "*începutul vieții umane*", "renașterea" și "regenerarea", iar broasca ține în sus, pe spate, ramura de palmier.

Heh, zeul eternității, este reprezentat ținând două ramuri de palmier crestate, câte una în fiecare mână. Atunci când faraonul avea festivalul său jubiliar regal, prezentarea unei ramuri de palmier simbolice faraonului era un ritual important, deoarece reprezenta viața veșnică și nemurirea. Așa cum este reprezentat în lucrări egiptene mai artistice, cum ar fi pe spătarul scaunului de tron al lui Tutankhamon, **Heh** ține câte o ramură de palmier în fiecare mână. Ramura de palmier este simbolul pentru "an", iar "**Ankh**" este binecunoscutul simbol al "Vieții" care îi atârnă de braț. "Nike" este cuvântul grecesc pentru victorie, iar compania de încălțăminte Nike a înregistrat celebrul simbol "swoosh" care se presupune că reprezintă forma "aripilor" zeiței grecești a Triumfului și a Victoriei, numită Nike. Cu toate acestea, din moment ce *swoosh*-ul Nike are fără îndoială forma ramurii de palmier a lui Heh, pare foarte posibil ca grecii să fi adoptat și schimbat ramurile de palmier ale lui Heh cu o coroană și o lance sau o sabie și să fi adăugat aripi la "ea". Romanii au urmat schimbarea numind-o "Victoria", ținând în continuare o coroană de lauri, dar ținând acum un baston lung cu o cruce de fier.

Heh este înfățișat îngenuncheat pe hieroglifa pentru

“Gold” = = “nb”

care este, de asemenea, același sunet și cuvânt ca și hieroglifa de coș = "neb" = "Lord" sau "Master" în egipteană. Hieroglifa pentru **neb** reprezenta, de asemenea, cuvântul "tot". Acesta este motivul pentru care unele opere de artă egipteană îl vor arăta îngenuncheat pe hieroglifa pentru aur sau pe hieroglifa pentru Domn. Pentru egipteni, aurul reprezenta divinul și strălucirea soarelui. Zeul soarelui Ra era cunoscut ca "Muntele de aur". Unul dintre cele cinci nume pe care le avea faraonul era numele "Horus de Aur". Numele egiptean pentru aur "**nebu**" ar fi putut avea legătură cu țara din care se extrăgea aurul în principal - Nubia. Antiteza zeului Heh era terifiantul zeu minor al lumii subterane care trăia pe un "*Lac de Foc*" numit "**Am-Heh**", al cărui nume înseamnă "*Devoratorul de milioane*" sau "*Devoratorul de eternitate*". El era foarte temut de cei decedați. Deoarece vechii egipteni credeau în eternitatea sufletului, acesta era un indiciu că vechii egipteni credeau că moartea sufletului era posibilă.

Două dintre scaunele regale ale regelui Tut, care îl înfățișează pe zeul Heh, și patru bijuterii - un colier, o oglindă, o cutie de cosmetice și un colier găsit în mormântul lui Tut-ankh-Amun, care îl înfățișează pe zeul Heh[225].

Chiar și în ebraica modernă de astăzi, în care fiecare literă semnifică o înțelegere mai spirituală, litera **heh** păstrează multe dintre caracteristicile acestui zeu egiptean. Aceste valori au fost păstrate și astăzi în ebraica modernă. Pat Hutchins este unul dintre cei care recunosc acest

225 Fotografii de bijuterii din "Tutankhamon", de T.G.H. James, ediție îngrijită de Valeria De Pabianis, fotografii de Araldo DeLuca; Metrobooks, Vercelli Italia, 2000. Paginile 197, 198, 217, 235.

lucru:

"*În ebraică, **Heh** este cea de-a 5-a literă a alfabetului. Are valoarea numerică 5 și sună ca și cuvântul englezesc "**hay**"...Heh se referă la viața care se găsește în aer și lumină și la energia care se găsește în soare...**heh** este un semn sau un simbol al vieții universale, al însăși respirației omului, al aerului, al spiritului, al sufletului și al ceea ce animă viața. ...**Heh** se regăsește de două ori în cuvântul "**hawa**" (הוה) care înseamnă "a fi, a exista"...când yod (י - semnul manifestării) este prefixat la **hawa**, rezultă (yod' + hawa), sau **Yahweh** (יהוה), numele personal al lui Dumnezeu. Indiferent ce înseamnă **heh**, este cea mai importantă literă din univers. De fapt, fără **heh**, nu ar exista universul*"[226].

Pat Hutchens crede, de asemenea, că atunci când spunem "**Yah-weh**", este posibil să folosim "Yod" sau "Yodh" ca prefix. Cu ajutorul viziunii sale despre **hawa** definit ca "a fi" și "a exista" și plasând litera **yod** în fața lui **hawa**, aceasta ar da o pronunție pentru Numele Sacru ca **Y'hawa**. Este interesant faptul că pentru a face sunetul "**H**" atunci când pronunți efectiv un cuvânt precum "fierbinte", "bună ziua" sau "grindină", trebuie să expiri aerul. Acest lucru este diferit de majoritatea consoanelor care necesită doar buzele sau dinții pentru a scoate un sunet. Vocalele au o calitate similară cu aceea de a expira aerul. S-ar putea ca semnificația acestei litere să se fi referit inițial la "*respirația omului, la aer*" și la "*ceea ce animă viața*"????

Având în vedere că **Heh** a fost și este încă reprezentat hieroglific printr-un om îngenuncheat, ca în "*Slavă celui veșnic*", aceasta este o dovadă că vocalizarea lui "**Heh**" egiptean s-a păstrat de-a lungul secolelor. Acum, dacă acest simbol "**Heh**" și vocalizarea literei "**Heh**" au fost păstrate de-a lungul secolelor, de la egiptean la proto-sinaitic, fenician, aramaic și până la ebraica modernă, așa cum se întâmplă cu literele **Yod** și **Waw**, atunci egipteanul original ar fi putut fi...

= Y + = H + = W + = H

...și care a ajuns până la noi în ordine alfabetică sub numele de **YHWH** sau **YHVH**, care ar trebui să aibă o vocalizare fonetică foarte asemănătoare cu cea a literelor alfabetului egiptean antic original. Ar fi putut fi inițial doar o versiune mai simplă + din hieroglife = YH?

Ar fi putut fi o formă și mai simplă pentru a reprezenta zeul monoteist "**Ya**", nou introdus în Egipt ca " ". Putem vedea cu ușurință acest lucru în timpul celei de-a 18-a dinastii, cu explozia de nume "**Ya**" în interiorul și în jurul curții regale, la scurt timp după intrarea în Egipt a "*străinului semitic*" **YuYa-Joseph**, atunci când acesta i-a servit pe cei doi faraoni Thutmose al IV-lea și Amenhotep al III-lea. Această "*explozie a numelor Ya*" a avut loc chiar înainte și în timpul marii revoluții Aten din timpul domniei lui Akhenaton, iar numele lor au fost inscripționate și comemorate prin distingerea lor cu doi yods !!!!

Pat Mercer Hutches, scriind pentru *The Jerusalem Connection Report*, în discursul său despre litera ebraică **Heh** și originea sa cu zeul egiptean **Heh**, vorbește și arată exemple ale numeroaselor simboluri hieroglifice care reprezentau acest zeu egiptean **Heh** și observă că în formele mai vechi ale limbii egiptene, termenul "*Eu sunt*" avea sunetul **yw** scris ca o **pană + pui**.

"*Acesta îl reprezenta pe Cel Etern, zeul a sute de mii de ani. Reprezenta un număr nelimitat*". De fapt, **Heh** reprezenta infinitul și a fost desenat astfel:

O figură a unui om așezat care se roagă... .(fig. 1)

O versiune mai simplă, mâini ridicate... (fig. 2)

226 Pat Mercer Hutchens, 2007, pag. 53.

Un semn cu trei imagini reprezentând eternitatea... (fig. 3)

Aceste fapte sunt interesante, având în vedere că cercul cu punct reprezenta soarele, viața și lumina și că simbolul științific al vieții de bază este helixul. De fapt, în formele mai vechi ale limbii egiptene, "**Eu sunt**" avea sunetul **yw** (fig.4)"[227].

Hutchens se referă la simbolul eternității pentru **heh** (fig. 3), care prezintă de fapt un simbol cu dublă spirală și simbolul soarelui în mijloc. Ceea ce este foarte interesant este discuția sa despre forma egipteană mai veche de a spune "**Eu sunt**" scrisă ca o singură trestie și un pui. În mod tradițional, trestiei simple i s-a atribuit sunetul vocalic "**i**", iar puiului litera "**w**", dar cu sunetul vocalic "**u**". Așadar, în loc de "**yw**", ar fi putut fi "**iw**" sau "**iu**" sau, dacă trestia unică/pană a vrut să reprezinte sunetul "**y**", atunci ar fi putut fi "**yu**". După cum s-a discutat în capitolul patru despre Yuya-Joseph, unul dintre diferitele moduri în care scribii i-au scris numele în mormânt avea *trestia* și *puiul* ca litere de mijloc:

în timp ce foloseau celelalte consoane drept vocale (duble) **Yodh** și **Alif**. Ceea ce este, de asemenea, interesant în legătură cu numele său a fost includerea unui determinant de om îngenuncheat (sau așezat) care nu numai că înseamnă unul care dă "*sfaturi și indicații*", dar, după cum subliniază Collier și Manley: "*...se traduce prin "**Eu**" sau "**meu**" sau "**al meu**", în funcție de utilizarea engleză*"[228]. Era numele **Yuya** mai degrabă în concordanță cu "**Eu sunt YuYa**" (sau Yuia)? Sau spunea: "**Eu sunt Ya!**"? Alte moduri în care scribii i-au scris numele au fost Ya, Yiya, Yia și Yu și multe altele, dar faptul că scribii scriau în tradiția de a scrie numele după zeul sponsor al persoanei regale, făceau același lucru pentru Yuya. Cu toate acestea, lipsa lor de experiență cu un astfel de străin în Egipt era limitată și de aceea au existat atât de multe variante ale numelui său, deoarece au încercat din răsputeri să îi scrie numele după zeul care îl sponsoriza -**Ya**, **Yah** sau **YHWH**.

Din moment ce Egiptul folosea două hieroglife diferite pentru litera și sunetul lui "**H**", cum s-a schimbat fie hieroglifa "h" sau hieraticul său fie de la hieroglifa "h" sau hieraticul său

la fenicianul

Nu am nici o îndoială că litera originală reprezentând sunetul consonantic "**H/Ha/Heh**" care a venit

227 Pat Mercer Hutchens: *"Hebrew for the Goyim - letter Heh"*, 2011. photo from: http://thejerusalemconnection.us/blog/2011/04/13/hebrew-for-the-goyim-letter-heh/

228 Mark Collier și Bill Manley: *"How to Read Egyptian Hieroglyphs";* University of California Press, 1998. Pg. 148.

din Egipt a fost mai degrabă coarda răsucită **H** decât **H**-ul dreptunghiular mai ușor de desenat. Mai devreme decât **H**-ul fenician în proto-sinaitic a fost pictograma

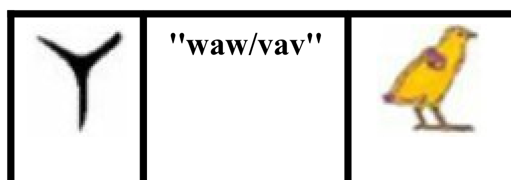
cu două mâini ridicate și îngenuncheată și aceasta ar putea fi de fapt cea mai veche reprezentare a zeului **Heh** ținând două palme și îngenuncheat pe tronul lui "**Neb**" = Domn sau pe un tron de "aur", așa cum se arată în imaginea de mai sus la începutul acestei secțiuni. Pictograma bărbatului îngenuncheat din scrierea proto-sinaitică/proto-canaanauită a fost brusc întoarsă la 90 de grade, apoi, mai târziu, a fost redusă la patru linii drepte.

Evoluția literei ebraice "Heh" din egipteană

NUMERE INFINITE -

Cu *ramura de palmier* reprezentând anii, *broasca* reprezentând 100.000 (10^5) și **Heh** reprezentând un milion (10^6) în diagrama de la pagina 114, dacă ar fi fost adunate ar fi fost 1.100.000 de fiecare parte, dar cred că a fost un factor de multiplicare de 10^6 x 10^5 = 10^{11} = 100.000.000.000 sau o sută de miliarde de fiecare parte. Dacă acesta este un factor de multiplicare pentru ambele părți (Heh x Broscuța x Broscuța): 10^6 x 10^5 x 10^5 = 10^{16} = 10.000.000.000.000.000, atunci acest lucru s-ar apropia într-adevăr de un număr infinit, poate rivalizând cu numărul de stele din univers!

Una dintre cele mai derutante și misterioase întrebări pe care oamenii le aud din când în când și care îi pune temporar pe gânduri este "**ce a fost mai întâi, oul sau găina?**". Ei bine, noi vom sări peste aceste două faze și vom studia ceea ce se află între cele două stadii și anume puiul de găină! Simbolul fenician **Y** reprezintă sunetul **W** sau **U** în limbile antice, dar a evoluat pentru a fi pronunțat ca "v", adică "**vav**" în ebraica modernă. Existau două hieroglife egiptene pentru această literă și acest sunet. Se consideră că sunetul și simbolul egiptean au fost fie **W**, fie **U**, simbolizate de un pui de găină

Simbolul hieroglific egiptean alternativ a fost pentru pui 𓏲 și reprezenta de asemenea sunetul egiptean **U** și **W**. Simbolul hieroglific egiptean folosit în locul puiului a fost

Canaanitul timpuriu prezintă simbolul ca ⚲, iar cel fenician timpuriu ca Y. Ambele simboluri hieratice egiptene seamănă cu un cârlig și este posibil ca simbolul **Y** să fi evoluat de acolo, mai ales că se spune că simbolul Y este un "cârlig" sau un "cui de cort". Este o literă greu de urmărit, deoarece atunci când a ajuns în alfabetul grecesc a fost mutată de la rangul de literă șase în alfabet la capătul alfabetului grecesc pentru a deveni litera Upsilon. Apoi, în limba engleză și în alte limbi

europene, are sunetul interschimbabil cu "dublu **U**" sau "**W**". Ca ceea ce pare a fi un embrion de pui de pasăre înainte de a fi născut, nu ar trebui să existe nici o îndoială cu privire la hieraticul sau la această spirală-cârlig

ca hieroglifă pentru puiul de pasăre

au fost două dintre formele mai ușoare de scriere a acestei litere atât pentru egipteni, cât și pentru cealaltă cultură canaanită. J.T. Hooker remarcă această realitate:

"*Anumite grupuri de două sau mai multe semne au fost adesea evitate sau înlocuite cu înlocuitori simpli (de exemplu, pasărea a fost prescurtată în*) *- aceștia, la rândul lor, au fost uneori împrumutați de scrierea hieroglifică, o influență inversă care nu este deloc surprinzătoare dacă ne gândim că, după toate probabilitățile, multe inscripții hieroglifice au fost inițial redactate în hieratică*"[229].

Hooker observă, de asemenea, că atunci când alfabetul fenician a fost finalizat, în jurul anului 1050 î.Hr. atunci a devenit aproape exclusiv format din litere cu linii drepte. Curbele au fost evitate, astfel că un alt cârlig s-a folosit.

Evoluția literei Waw

Cei mai mulți istorici și lingviști sunt de acord că sunetul **V** care a ajuns la ebraica modernă era sunetul "**w**" din limba și scrierea feniciană antică. Acest lucru a fost analizat în prima parte și însoțit de mai multe citate ale istoricilor, autorilor și lingviștilor biblici. Un astfel de autor lingvistic este Jeff Benner, care își continuă înțelegerea literei "**waw**":

Numele ebraic modern al acestei litere este ***vav****, un cuvânt care înseamnă "cui" sau "cârlig". Această literă este folosită ca o consoană cu sunetul "****v****" și ca o vocală cu sunetul "****ow****" și "****uw****"... Urmând acest model, este probabil ca pronunția originală a literei să fi fost "****w****", deoarece sunetele vocalice asociate cu această literă sunt "****ow****" și "****uw****". În plus, în limba arabă modernă, această literă se pronunță cu "****w****". Prin urmare, numele original al acestei litere ar fi fost* ***waw*** *în loc de* ***vav****, așa cum este în ebraica modernă... Pictograma veche ebraică timpurie/feniciană (a cârligului a evoluat în forma paleo/ebraică medie*

care datează de aproximativ 800 î.Hr. și poate fi văzută în ***ostraca*** *din temple. Această formă paleo-ebraică este la originea literei grecești antice* ***waw****, dar cunoscută astăzi sub numele de* ***digamma*** *și avea sunetul* ***w****. Cu toate acestea, această literă a dispărut din alfabetul grecesc cu secole în urmă și nu mai este folosită, dar înainte de a dispărea din alfabetul grecesc a fost preluată în alfabetul roman sub forma literei* ***F****. Litera paleo-ebraică a evoluat în forma ebraică târzie care se vede în manuscrisele de la Marea Moartă*

229 J.T.Hooker: *"Reading the Past: Ancient Writing from Cuneiform to the Alphabet",* University of California press, 1990.

Evoluția finală a literei este văzută astăzi în ebraica modernă sub forma ו"[230]

Care a fost semnificația când cele trei litere au fost scrise împreună?

Cercetătorii biblici contemporani au stabilit că cele trei litere feniciene antice reprezentau o semnificație mai spirituală. Așa cum a fost descris anterior cu descrierea lui Hutchen despre litera **Heh** și semnificația sa spirituală, toate literele alfabetului ebraic au o înțelegere spirituală similară. În timp ce primele două litere din feniciana veche/ebraica veche au cel puțin un cuvânt divin care ar putea fi asociat literei pentru a contribui la posibila semnificație a Numelui Divin, **Waw** este dificil din cauza istoriei sale gramaticale, dar majoritatea consideră că semnificația sa este "*a se lega de Dumnezeu*". Reprezentările contemporane ale literelor feniciene oferă următoarele definiții spirituale:

Yod (mână și braț) ⤙ = muncă, aruncare, LUCRARE
Heh (om cu brațele ridicate) 𓀠 = RESPIRAȚIE, privire, REVELAȚIE, CONTEMPLARE !
Waw (cui de cort) Y = adăugă, PROTEJEAZĂ, agăță.

Deși mulți autori și cercetători ebraici plasează originea acestor litere, sunete și forme particulare ca fiind strict ebraică, artefactele istorice descoperite dovedesc o origine feniciană. De exemplu, în cazul literelor Tetragrammatonului, avem mai multe definiții ale originii lor de la cercetători, inclusiv cea a lui Jeff Benner de la *Ancient Hebrew Research Center*:

"*Pictograma semitică timpurie a acestei litere este* ⤙, *un braț și o mână. Semnificația acestei litere este munca, a face și a arunca, funcții ale mâinii. Numele ebraic modern "**yud**" este un derivat al cuvântului din două litere "**yad**", care înseamnă "**mână**", numele original al acestei litere.*"

"*Pictograma originală pentru această literă este* 𓀠, *un om în picioare cu brațele ridicate. Numele original și în ebraica modernă pentru această literă este "**hei**". Cuvântul ebraic "**hey**" înseamnă "contemplare", ca atunci când te uiți la o priveliște măreață. Acest cuvânt poate însemna, de asemenea, "respirație" sau "suspin", așa cum se face atunci când se privește o priveliște măreață. Semnificația literei* 𓀠 *este "contemplare", "privire", "respirație", "semn" și "dezvăluire" sau "revelație", din ideea de a dezvălui o priveliște măreață prin arătarea ei.*"

"Utilizarea originală a pictogramei în scrierea semitică timpurie este un Y, o imagine a unui cui de cort. Numele ebraic modern pentru această literă este "**vav**", un cuvânt care înseamnă "**cui**" sau "**cârlig**". Această literă este folosită în ebraica modernă ca o consoană cu sunetul "**v**" și ca o vocală... numele original al acestei litere ar fi fost "**waw**" în loc de "**vav**"[231].

Sunt cu siguranță de acord că fiecare literă conține o parte din întregul înțeles și titlu al numelui Creatorului YHWH, și voi explora mai mult despre asta în secțiunea 4. Cu toate acestea, sugerez că trebuie să ne întoarcem puțin mai departe, până în perioada în care evreii și israeliții se aflau în Egipt, deoarece acolo, în Egipt, găsim aceleași nume pentru litere în egipteana veche și în feniciana veche/"ebraica veche" de mai târziu, ca și în ebraica modernă de astăzi.

Un ultim termen egiptean care trebuie explorat în legătură cu Tetragrammatonul sunt cei doi termeni și simboluri care semnifică puterea faraonului - **Sceptrul** și **Cârligul**. Simbolul pentru sunetul "**w**" era puiul de pasăre sau prepeliță, folosit ca "**wȝ s**", ca în "**wȝ s Sceptru**"

---

230 Jeff Benner: *"Ancient Hebrew Alphabet, Lesson 6, Vav"* https://www.youtube.com/watch?v=Ota0EAf2iQM
231 Jeff Benner: *"The Ancient Hebrew Lexicon of the Bible: Hebrew Letters, Words and Roots defined within their ancient cultural context"*, pg. 23-26. Vinualbookworm.com Publishing Inc., College Station, Texas, 2005. https://archive.org/details/TheAncientHebrewLexiconOfTheBible

și, de asemenea, ca în "**Waset**", cuvântul egiptean pentru orașul lor capitală numit mai târziu "Teba" de către greci. Sceptrul **Wȝs** era simbolul de "**Dumnezeu și Rege**" pe care îl purta faraonul. Cu termenul "**Heqa**", care însemna "**conducător**", "**autoritate**", unii dintre faraoni dețineau titlul de "**netjer-Heqa-Waset**", ceea ce însemna "**Conducătorul divin al Tebei**". "**Heqa**" era simbolul faraonului pe care îl purta cu el tot timpul și care îl reprezenta ca domnitor și Păstor al poporului său. Simbolul hieroglific pentru **heqa** era un cârlig de păstor

care era apropiat de simbolul hieroglific al embrionului de pui

și de simbolul fenician timpuriu ⚲ pentru această literă **waw** care a sfârșit prin a reprezenta sunetul și litera canaanită ϒ pentru "cârlig". Toate aceste simboluri indicatoare ale Puterii, ale Conducătorului Divin, ale autorității zeului aveau un cârlig - **Heqa**

și **Sceptrul wȝs**

care era scris cu litera și sunetul **waw** cu spirala embrionului de pui

și simbolul fenician timpuriu ⚲ pentru **waw**. Prin urmare, este ușor de concluzionat că relația dintre simbolurile de Putere ale Faraonului ca conducător divin al zeului erau toate asociate cu această literă "*matres lectionis*" "**waw**". Deși limba engleză este la mii de ani după această veche feniciană, există o relație cu sunetul similar al lui "**crook**" și "**hook**"? Dacă acest simbol a făcut parte inițial din Tetragrammaton, poate că echivalentul egiptean, ca o alternativă, ar fi putut fi astfel yodh-heh-heqa-heh ca în

 = "DOMNUL ETERN AL ADEVĂRULUI ÎN VECI!"

Trei simboluri hieroglifice pentru H + Ya + Heh

Sarcofagul lui Padi-Iset la Muzeul din Berlin. Acest sicriu a fost cioplit din bazalt negru, datat între 1780 și 1700 î.Hr. și a fost realizat inițial pentru a comemora un vizir al guvernului. O mie de ani mai târziu, inscripția originală care îl numea pe vizir a fost ștearsă și înlocuită cu inscripții pe care scria "Pa-di-iset, cel justificat, fiul lui Apy. Singurul renumit, comisarul/mesagerul imparțial pentru Canaan pentru Peleset...". Padi-iset a servit ca general în perioada 728 - 700 î.Hr.

Capitolul 9

Examinarea artefactelor și manuscriselor antice care conțin Tetragrammatonul sacru

Acest capitol se va concentra pe examinarea artefactelor, manuscriselor și inscripțiilor antice care conțin Tetragrammatonul scris pe ele. Deși limba și scrierea feniciană au dispărut de mult timp, este uimitor faptul că preoții și scribii scriau Sfintele Scripturi în limba în care au fost educați, cum ar fi aramaica, greaca și ebraica, dar când a fost vorba de scrierea numelui Creatorului, "Numele" a fost scris în limba antică folosind literele alfabetului fenician.

Următoarele documente sunt câteva dintre artefactele disponibile pentru studiu și vor fi discutate în acest capitol:

- Stela Mesha/piatra moabită în scriere semitică mijlocie: cca. 850 î.Hr.
- Inscripția Kuntillet Ajrud (a 3-a) cca. 830-760 î.Hr.
- Ketef-hinom/rulouri de argint în semitică mijlocie, cca. 650 î.Hr.
- Litere Ostraca Lachish în semitică medie, cca. 600 î.Hr.
- Papirusul Fouad #266, cca. 75 î.Hr.
- Nahal Hever, manuscrisul profetului minor, cca. 50 î.Hr. - 50 d.Hr.
- Nahal Hever, pergament grecesc cu profetul minor Zaharia cu Tetragrammaton samaritean, cca. 50 î.Hr.-50 d.Hr.
- Manuscrisul cu psalmi de la Marea Moartă Qumran, cca. 50 d.Hr.
- Manuscrisul cu psalmi din Marea Moartă Qumran (Tehilim), cca. 30 - 50 d.Hr./CE
- Manuscrisul Pentateuhului Samaritean al Exodului, cca. 1300 AD.

Acum că am trecut în revistă literele individuale ale Tetragrammatonului sacru și avem câteva cunoștințe despre ceea ce reprezenta fiecare literă atât în Egiptul antic, cât și în Feniciana antică, am putea fi capabili să descoperim care era semnificația literelor atunci când erau puse împreună. Prima jumătate a artefactelor va conține Tetragrammatonul scris în alfabetul fenician antic. Această scriere pare să fi fost folosită frecvent nu numai de către israeliți, ci și de alte culturi care au locuit în Levant. Aceasta ar include fenicienii, filistenii, moabiții, edomiții, amoriții din zona Ugarit și alte culturi siriene și aramaice timpurii. Din artefactele care au fost descoperite până în prezent, dovezile arată că toți știau cum să scrie Tetragrammaton-ul sacru cu acele litere feniciene, deci nu era un secret. Artefactele rămase conțin Tetragrammatonul scris în greacă, aramaică, samariteană și ebraică.

Piatra moabită, cunoscută și sub numele de "Mesha Stele"

Acest artefact conține o inscripție făcută pe o piatră de bazalt. A fost descoperit în 1868 în apropierea capitalei biblice a Moabului antic, Dibon, în prezent Dhiban, în Iordania, pe partea de est a Mării Moarte. Textul scris pe piatră este relatarea lui Mesha, regele Moabului. Acesta este scris în limba moabită, o variantă a limbii feniciene și o altă limbă soră cu ebraica. Această stelă se află în prezent în Muzeul Luvru din Paris, Franța. O copie a stelei se află la British Museum. Data creării stelei este estimată a fi în deceniile 840-810 î.Hr. Stela Mesha este o inscripție din Epoca Fierului care nu numai că dezvăluie dovezile unei "limbi moabite" specifice, dar este venerată ca o piatră de temelie în studiul și interpretarea inscripțiilor antice numite "epigrafie". Textul oferă o poveste similară cu un episod dintr-un pasaj biblic din cartea 2 Regi 3:4-8, oferind o perspectivă asupra relației dintre Moab și Israel în perioada în care "casa lui Omri" conducea Israelul. În această perioadă istorică, se pare că moabiții s-au aflat sub conducerea israeliților pentru o perioadă de timp înainte de a se răzvrăti, iar regele moabit Mesha dă credit zeului Chemosh (de asemenea, Kemosh și

Kimash) pentru răzvrătirea sa de succes împotriva Israelului după moartea regelui israelit Ahab, în jurul anilor 900 - 850 î.Hr. Mesha a avut probleme și cu tatăl lui Ahab, regele Omri al Israelului. Moab este în mod clar subjugat de Israel, deoarece plătește tribut lui Israel:

"*Mișa, regele Moabului, era păstor de oi și a dat regelui lui Israel o sută de mii de iambe și o sută de mii de berbeci cu lână. Dar, după ce Ahab a murit, regele Moabului s-a răzvrătit împotriva regelui lui Israel...*" - II Regi 3:4

Acest pasaj biblic din II Regi 3 descrie, de asemenea, pe Ioram, fiul lui Ahab, care conducea Israelul, și pe Iosafat, regele lui Iuda, ca fiind doi dintre regii care l-au atacat pe regele Moabului, Mesha. Regele Mesha îl descrie pe zeul său **Chemosh** ca fiind cel care l-a făcut pe Mesha să scape din lanțurile lui Israel și să redea Moabului pământurile pierdute. În II Regi 3, este vorba despre trei regi din Israel, Iuda și Edom care se credeau învinși din cauza lipsei de apă, dar care îl întâlnesc pe profetul Elisei, care le dă binecuvântarea de a ataca Moabul: "*...israeliții s-au ridicat și i-au lovit pe moabiți, astfel încât aceștia au fugit înaintea lor; dar ei au mers mai departe lovind pe moabiți, chiar în țara lor.*" Dar apoi, II Regi 3:27 se încheie cu un final ciudat, care poate indica faptul că israeliții au fost într-adevăr înfrânți după ce Mesha schimbă situația prin sacrificarea fie a propriului său fiu, fie a fiului regelui Edomului: "*...și a fost o mare indignare (mânie) împotriva lui Israel; și ei s-au depărtat de el și s-au întors în țara lor.*" Pentru regele Mesha, acesta a declarat victoria și a comandat crearea stelei. Este un tip de "stelă a victoriei" în stilul egiptenilor atunci când cucereau sau câștigau o bătălie din Marele Război, pentru a se lăuda în scris cu aceasta pentru toate timpurile. Niciodată nu veți vedea o stelă realizată de un conducător, fie el egiptean, israelit, moabit sau altul, care a pierdut o bătălie.

În război, există întotdeauna două părți ale poveștii - învingătorii și cei care au fost învinși. De partea regelui Mesha, el a continuat să lupte împotriva Israelului și aproape două duzini de orașe și națiuni sunt menționate aici, iar referințele biblice spun ceva despre ele[232], dar ceea ce este cel mai important pentru investigația noastră aici, este faptul că în cadrul inscripției de 34 de rânduri, regele Mesha al Moabului menționează numele lui **YHWH** în mijlocul "stelei victoriei" sale, care este tradus aici ca "**Iehova**" la rândul 18:

"*...Și oamenii lui Gad locuiau în ținutul Atarot din vremuri străvechi, și regele lui Israel a întărit Atarotul. Am luat cu asalt zidul și l-am cucerit și am ucis pe toți războinicii cetății, spre binele lui Chemosh și al Moabului; am luat din ea toată prada și am adus-o înaintea lui Chemosh, la Chiriat; și am pus în ea pe bărbații din Siran și pe bărbații din Mochrath. Și Chemos mi-a zis: "Du-te și ia Nebo împotriva lui Israel"; și m-am dus noaptea și m-am luptat împotriva lui de la răsăritul zilei până la amiază și l-am luat; și am ucis în total șapte mii de oameni, dar n-am ucis femeile și fecioarele, căci le-am închinat lui Aștar-Chemosh; și am luat din el vasele Domnului și le-am adus înaintea lui Chemosh. Și regele lui Israel a întărit Iahazul și l-a ocupat când a făcut război împotriva mea...*" - Traducerea liniilor 10 – 19[233].

Se spune că unele dintre orașele numite aici de Mesha au fost construite de tribul lui Gad atunci când au cucerit Canaanul după Exod și se pare că acesta a fost teritoriul pe care moabiții îl luau înapoi:

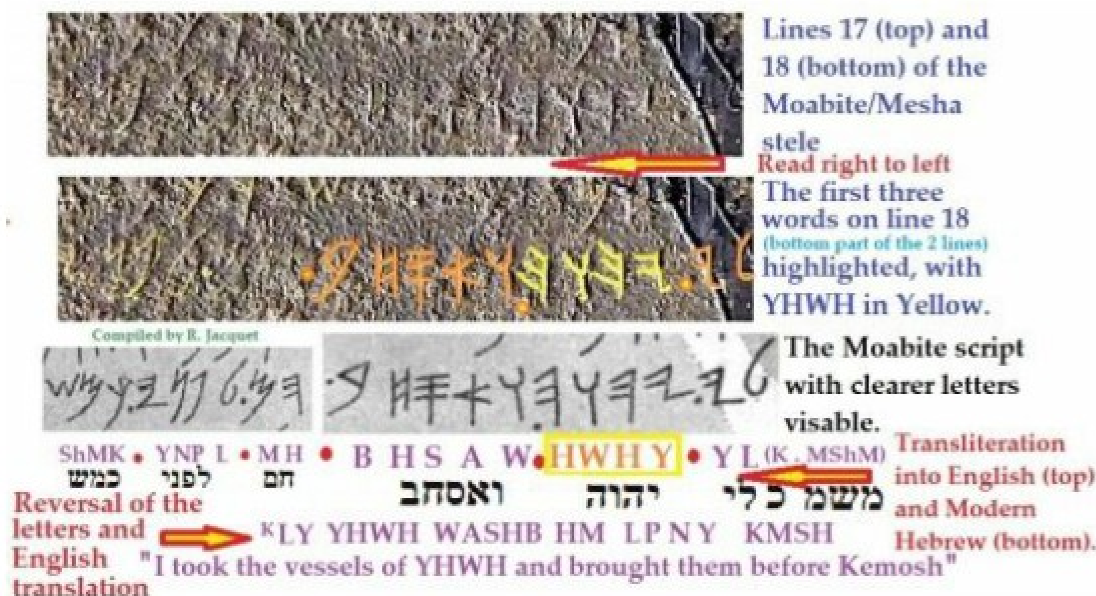
"*Și Moise le-a dat chiar copiilor lui Gad și copiilor lui Ruben... Regatul lui Sihon, regele amoriților... și copiii lui Gad au construit Dibon, Atarot și Aroer...*".

- Numeri 32:33-34.

232 Ataroth (Numeri 32), Kirjath (Ieremia 48:24), Siran (I Cronici 5:16), Nebo (Numeri 32:38), Jahaz (Isaia 15:4) sunt orașe-state menționate.

233 Traducere de James King: "Moab's Patriarchal Stone", pag. 56, Bickers & Son Publishers; https://archive.org/details/moabspatriarchal00king/page/56

Această consemnare în piatră a victoriei lui Mesha asupra lui Israel, scrisă în jurul anului 820 î.Hr. reprezintă până în prezent cea mai veche referire cunoscută la Numele sacru al lui Dumnezeu scris sub forma Tetragrammatonului. Scrisul alfabetului folosit de moabiți, așa cum se vede în inscripție, împărtășește un alfabet comun cu alfabetul fenician / alfabetul ebraic vechi. Există câteva excepții, dar scrierile lor sunt identice cu cele ale alfabetului fenician. Detaliile minore din forma și formatul literelor le spun istoricilor ce cultură a scris probabil alfabetul și perioada în care a fost scris. Linia 18, care conține Tetragrammatonul și șapte cuvinte, este examinată aici. Partea neatinsă a liniilor 17 și 18 este bara de sus, iar bara de jos este aceeași secțiune, cu modificările mele la litere:

Limba vorbită în Canaan pare să fi fost aceeași sau foarte asemănătoare. Istoricii au observat că moabita nu era o limbă distinctă de ebraică și că religia și cultura moabită erau înrudite cu cea a israeliților[234]. Aceștia, precum și alte culturi canaanite, foloseau alfabetul fenician/cananit. Multe culturi au fost clasificate în ceea ce se numesc limbi vorbite "semitice centrale". Semitica centrală, fiind o ramură a "semiticului de vest", se diferenția de limbile semitice de nord-vest, care includeau aramaica și ugaritica. În afară de feniciană, care a fost la originea scrierii folosite de celelalte culturi și probabil și a limbii, ebraica, moabita, ugaritica, amorita, amonita, edomita și, probabil, filistiniana au fost, de asemenea, incluse în rândul culturilor vorbitoare de semitică centrală, care sunt cunoscute mai frecvent și pe bună dreptate sub numele de "Limbile canaanite". Este foarte posibil ca toate acestea să vorbească aceleași dialecte sau dialecte similare, folosind aceeași scriere. Cealaltă posibilitate este că, la fel ca în prezent, când limbile engleză, franceză, spaniolă și germană folosesc practic aceeași scriere, dialectul vorbit este diferit. Dispunem de o sursă feniciană/aramaică-siriană bună, și anume inscripția din Kilamuwa, care conține mai multe cuvinte identice cu cele folosite în ebraica modernă, ceea ce ar trebui să ne dea un indiciu că limbile vorbite antice erau foarte asemănătoare. Cu toate acestea, majoritatea istoricilor sunt de acord că o mare parte din scrierea feniciană s-a dezvoltat din cea egipteană și că limbile din Canaan s-au dezvoltat din cea feniciană cel puțin până la începutul Epocii Fierului și în perioada de după Războiul Troian. Judecând după diferitele tăblițe găsite cu o scriere și o traducere a cuvintelor aproape similare în ceea ce se numea "feniciană" sau "aramaică veche", dar care acum se numește "paleo-ebraică", ar trebui foarte bine să asimilăm "paleo-ebraica" cu "feniciana". Sunt sigur că aceasta va fi o dezbatere pentru viitorul apropiat. Autorul Joel Hoffman o descrie în felul următor:

"*Până în anul 1000 î.e.n., însă, vedem scrieri feniciene în ceea ce este în mod clar o scriere consonantică... Parte a familiei de limbi canaanite, feniciana seamănă foarte mult cu ebraica*

234 Harald Hammarstrom; Robert Forkel; Martin Haspelmath: *"Moabite",* Jena, Germany; Max Planck Institute for the Science of Human History. 2017

veche. Este chiar posibil ca feniciana să fi fost ebraică, fapt care ar putea fi mascat de diferite scheme de scriere. În orice caz, mii de inscripții din Byblos, datând din secolul al XI-lea î.e.n., atestă un alfabet consonantic fenician destul de standardizat, format din 22 de litere. Acest alfabet fenician va continua să fie utilizat pe scară largă timp de peste o jumătate de secol, practic în forma sa originală"[235]

Eu spun că Hoffman are dreptate, dar în opinia acestui cercetător, după ce a văzut alte câteva artefacte care conțin alfabetul fenician, ar părea mai probabil ca ebraica să fie cea care a fost feniciană! Ceea ce este cel mai important pentru studiul nostru despre Tetragrammaton este ceea ce au făcut evreii cu acest alfabet consonantic fenician, care nu avea vocale. Ei vor învăța să folosească trei litere - **yod, heh** și **waw** - pentru a reprezenta vocalele. Aceste TREI litere sunt reprezentate în tetragrammaton. Hoffman explică ce au făcut și de ce au făcut acest lucru:

"*...Cu toate acestea, deși era mult mai ușor să scrii în scrierile lor, cititul nu era la fel de ușor, deoarece sistemul lor nu făcea nimic pentru a indica vocalele dintr-un cuvânt. Evreii, însă, au rezolvat această problemă. Ei au luat trei litere, **w** (numită acum **vav** și scrisă ו, deși pe atunci se scria diferit), **h** (numită acum **heh** - ה) și **y** (numită acum **yud** – י și le-au folosit pentru a reprezenta vocalele (pe lângă sunetele consonantice)...* "[236]

Aceasta ar fi fost o perioadă în care scrierea a devenit necesară, deoarece, atâta timp cât oamenii vorbeau doar o limbă, nu era nevoie să folosească vocale pentru a distinge un cuvânt de altul și sunetul acestuia până când nu era nevoie să îl scrieți. În afară de Casele regale privilegiate din diversele ținuturi, masele de oameni erau analfabete în ceea ce privește cititul și scrisul. Pentru israeliții și evreii care au părăsit Egiptul, acest lucru a fost fără îndoială un fapt după Exod și reinstalarea și integrarea în ținuturile și culturile canaanite. În limba engleză, în limba vorbită, cuvintele **bat, bait, beet, bet, bit, boat, boot** și "**but**" (dar) au vocale diferite între **b** și **t**, iar dacă pur și simplu rostești cuvintele, nu există nicio ambiguitate în ceea ce privește înțelegerea a ceea ce a spus cineva. Cu toate acestea, dacă ați avea doar consoanele "**bt**" pentru a scrie unul dintre aceste cuvinte, contextul structurii propoziției ar putea probabil să vă spună cititorului la ce cuvânt v-ați referit, dar atunci cum ați scrie adevăratul cuvânt pe care ați vrut să îl transmiteți? Ar trebui să inventezi vocale pentru a face acest lucru. Acesta este motivul pentru care în hieroglifele egiptene, care aveau și un sistem de consoane, se folosea o imagine separată, numită "*determinant*", pentru a distinge un cuvânt. Dacă ar fi desenat un determinant al unui

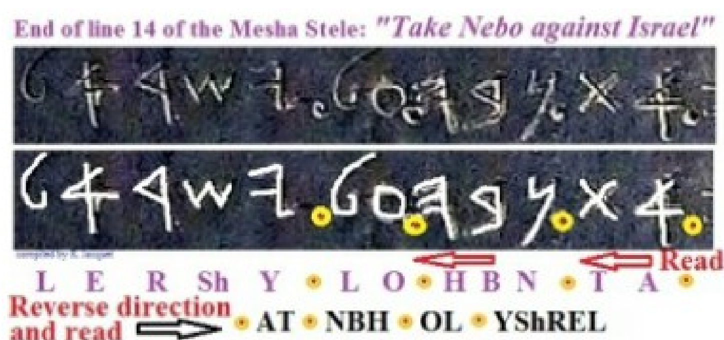
lângă "**bt**", ai fi știut ce cuvânt trebuia să fie transmis. Având în vedere că cea mai mare parte a lumii știe să citească, vocalele joacă un rol important în studiul nostru al textelor antice cu privire la modul în care trebuie traduse anumite cuvinte. Ca exemplu, istoria noastră biblică arată o eroare majoră atunci când a fost vorba de traducerea termenului ebraic "**Yam Suph**" (ebraică = **ים־סוף**) care este definit ca "*Marea trestiei*" sau "*Marea de trestie*", doar că atunci când a trecut de latină și a ajuns în engleză, traducerea a devenit în mod eronat "*Marea Roșie*", iar localizarea este destul de importantă atunci când încercăm să găsim traseul pe care israeliții și evreii l-au urmat la ieșirea din Egipt în timpul Exodului principal. Trestiile nu cresc în apă sărată, iar "Marea Roșie" este o masă de apă sărată, așa că această "Mare a trestiilor" pe care o căutăm trebuia să se afle în interior, în ape mult mai puțin adânci.

Trebuie să se înțeleagă că ebraica modernă este singura scriere și limbă semitică veche care a supraviețuit. Cu toate acestea, ebraica, ca limbă vorbită pe scară largă, a fost moartă timp de aproape 2000 de ani, până când savantul evreu Eliezer Ben Yehuda, născut în 1858 în Lituania, a condus o renaștere pentru a readuce limba veche ca dialect vorbit. El a reușit să învie o limbă

235 Joe| Hoffman: *"In the Beginning: A Short History of the Hebrew Language";* pg. 23, NYU Press, 2006.
236 Hoffman 2006, pg. 24.

moartă, care acum a înflorit ca limbă vorbită și limbă maternă pentru milioane de oameni în ultimii 150 de ani. Literele și cuvintele ebraice de pe linia 18 a Stelei Mesha care conțin Tetragrammatonul în acea propoziție au fost traduse de diverși cercetători prin: **משמ כלי יהוה ואסחב חם לפני כמש**, care sunt cuvintele și literele de la sfârșitul liniei 17 și cea mai mare parte a liniei 18. Această ebraică actuală este aproape același rezultat cu cel care ar fi tradus din moabită: "De acolo (sau) el va - aduce vasele lui Iehova înaintea mea Kemosh (Kmsh = fierbinte/încălzit/soarele)"[237]. Ebraica actuală traduce **Kmsh** prin "fierbinte", dar poate că cunoștințele mele minime de ebraică și omiterea punctelor și titlurilor necesare este cauza diferenței. Zeul Kemosh (de asemenea, Chemosh) era în mod evident un zeu al războiului, dar este posibil să fi provenit de la zeul soarelui din Mesopotamia antică "**Shamash**", geamănul lui Ishtar, și motivul traducerii "fierbinte"/"soare".

Rândul 14 confirmă bătălia cu Israel, deoarece națiunea este menționată la sfârșitul rândului. În diagrama de mai jos, fotografia de sus, care se citește de la DREAPTĂ la stângă, descrie literele feniciene ale acelor ultime cuvinte: "*Luați Nebo împotriva lui Israel*". În fotografia de jos am evidențiat literele în alb cu puncte galbene/roșii ca separatori de cuvinte. Ultimele două linii din partea de jos reprezintă transliterarea literelor și citirea inversă de la STÂNGA la DREAPTA.

Inscripțiile Kuntillet Ajrud

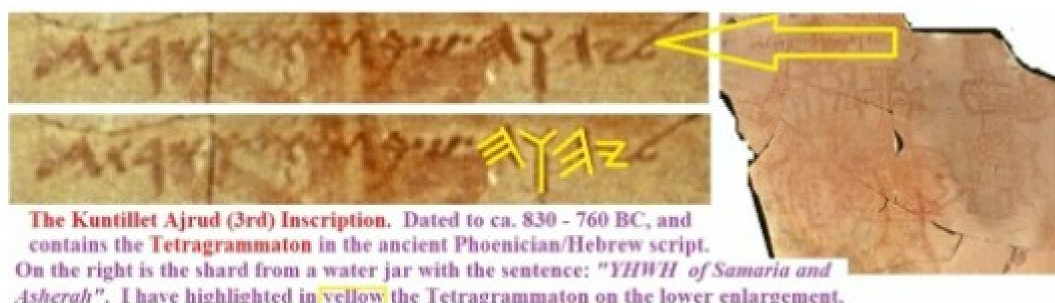
Kuntillet Ajrud este o stațiune israelită/județeană din deșertul Sinaiului de Nord și locul unde se află un sit arheologic la aproximativ 50 km la sud de Kadesh Bamea. Aceste inscripții au fost descoperite acolo de către arheologul Ze'ev Meshel de la Universitatea din Tel Aviv în timpul săpăturilor din 1975-1976. Artefactele sunt datate ca fiind scrise cândva între anii 830 î.Hr.-760 î.Hr. Ceea ce este interesant este faptul că a pus la îndoială credința istoricilor biblici în religia monoteistă a zeului israelit unic **YHWH** (**Yahweh/Jehova**). Acest lucru se datorează faptului că traducerea textelor indică faptul că Dumnezeu a avut o soție sau o consoartă de sex feminin, iar aceasta a fost menționată pe toate cele trei inscripții separate găsite acolo de patru ori în total! Inscriptorul (sau inscriptorii) citează fraza "*YHWH din Samaria*", deci trebuie să fie înainte de exilul asirian din 722 î.Hr. În consecință, inscripțiile sunt traduse în limba engleză astfel:

- Inscripția#1 - "Te-am binecuvântat prin Yahweh din Samaria și Asherah a lui".
- Inscripția#2 - "Te-am binecuvântat prin Yahweh din Teman și prin Asherah a lui."
- Inscripția#3 - "YHWH din Samaria și Asherah"

Zeii Baal și El sunt, de asemenea, menționați. La aproximativ 200 de ani după ce această inscripție a fost probabil făcută, Asherah a devenit o zeiță interzisă. În cel de-al 18-lea an al domniei regelui Iosia al lui Iuda au început reformele după ce Marele său preot Hilchia "*a găsit un exemplar al cărții legii în casa Domnului*" (II Regi 22:8). Iosia începe să citească această "*Carte a legământului*" întregului său popor și apoi ordonă ca toate vasele făcute pentru alți dumnezei să fie

237 www.doitinhebrew.com și www.translate.google.com oferă traducerea propoziției ebraice de mai sus: "El va aduce vasele Domnului și va trage căldură înaintea mea".

scoase din templu. Unul dintre ele era "*Ashtoret, pe care îl construise Solomon, regele lui Israel*" (II Regi 23:13-14). Iosia a sfărâmat toate aceste imagini și a ars până la temelii alte altare, a ucis preoții lor și "*a ars oasele oamenilor*" înainte de a pune în aplicare respectarea Paștelui. Imitând interdicția impusă de Akhenaton zeului Amon al Egiptului, acest lucru trebuie să fi fost un șoc total pentru israeliții și iudeii care nu cunoscuseră până atunci decât politeismul! Numele sacru sub forma Tetragrammatonului de pe ciob este scris în textul antic fenician pe care l-am evidențiat cu galben.

Există multe dovezi care arată că politeismul a fost o practică normală în Israel și Iuda între secolul al X-lea î.Hr. și exilul iudaic din 586 î.Hr.[238] Abia după exil, când monoteismul a devenit un standard printre evrei, YHWH a fost venerat ca unicul Dumnezeu. Rabinii și preoții cunosc foarte bine această poveste a lui Asherah, dar nu îi veți găsi predicând vreo predică de Ziua Sfântă despre ea! Este clar în această inscripție Kuntillet Ajrud, precum și în altele, că YHWH este folosit ca "Numele lui Dumnezeu", dar întrebarea este "*ce știau anticii despre semnificația, caracteristicile și epitetele acestui nume?*".

Inscripții Kuntillet 'Ajrud Pithos Jar

Pe acest artefact, textul de la linia unu a fost "*YHWH din Teman/sud*"[239].

Teman este numele străvechi al unui clan edomit care a trăit în apropierea orașului biblic Arabia Petraea. A fost numit după un nepot al lui Esau numit Teman. Alte traduceri de pe verso au o citire de genul: "*Amaria i-a spus stăpânului meu... să fii binecuvântat de YHWH [din Samaria] și de Asherah a lui. YHWH să te binecuvânteze și să te păzească și să fie cu tine...*"... Pe lângă YHWH, zeitățile Baal, El, Asherah (Astarte) și zeul egiptean Bes sunt menționate în artefactele găsite aici, despre care majoritatea cercetătorilor spun că reprezintă opere de artă de stil fenician/sirian. Un castron conține o inscripție care a fost tradusă astfel: "*[aparținând] lui 'Obadyau, fiul lui 'Adnah, fie ca el să fie binecuvântat de YHWH...*".

Mai jos se vede propoziția care conține Tetragrammatonul scris pe vasul cu "mânerul în

238 Israel Finkelstein și Neil Silberman: *"The Bible Unearthed: Archaeology's New Vision of Ancient Israel and the Origin of its Sacred Texts",* Simon & Shiister, 2002, pag. 241-242.

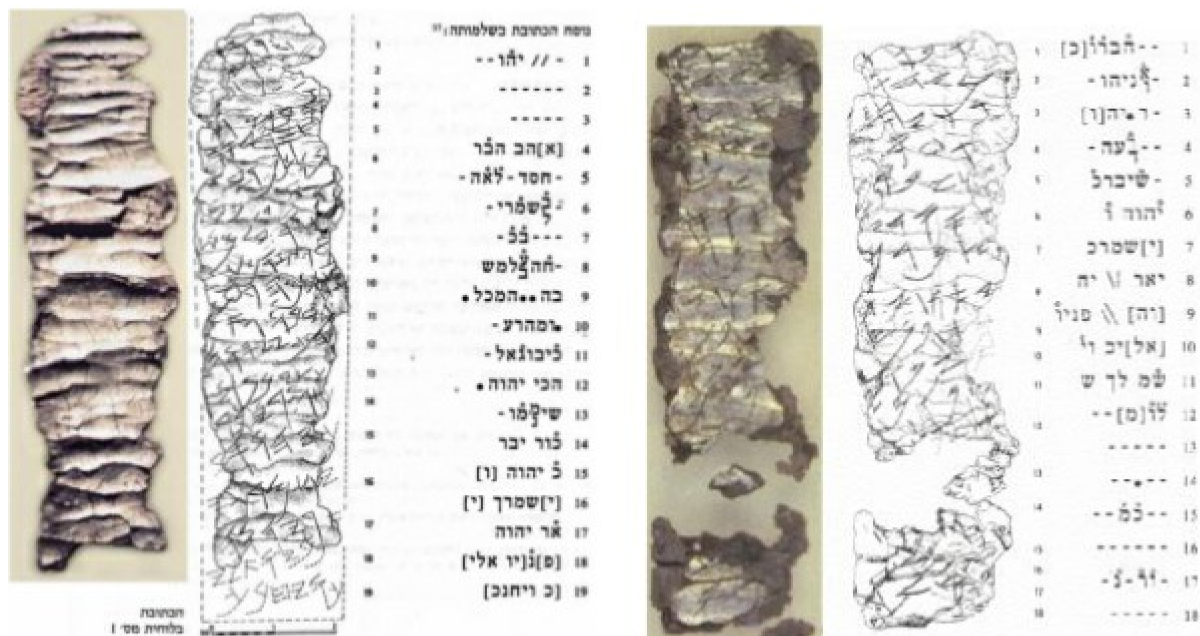
239 Fotografia provine din © Zeev Meshel (cu permisiune), e-fig. 5.42a-b (combinată și cu litere completate de Martin Leuenberger). De la: http://www.asor.org/anetoday/2019/03/Where-Does-Yhwh-Come-From

stânga", în partea de sus la două rânduri de dreapta crăpăturii cu literele obișnuite folosite în scrierea feniciană.

SULURILE DE ARGINT (Ketef Hinnom)

În 1979, Dr. Gabriel Barkay, profesor de arheologie la Universitatea Bar Ilan de lângă Tel Aviv și colaboratorii asociați cu Proiectul de Cercetare Semitică de Vest din California de Sud, au descoperit două mici pergamente din argint în timp ce săpau un mormânt lângă Ierusalim. Pergamentele ar putea fi una dintre cele mai vechi referiri la o scriere din Vechiul Testament care includea Tetragrammatonul. Sulurile au fost descoperite la Ketef Hinnom, care se află în apropierea drumului care merge de la Ierusalim la Betleem, așa că sunt cunoscute și sub numele de "Sulurile Ketef Hinnom". Cel mai mare dintre cele două suluri avea doar aproximativ trei centimetri lungime (9,7 cm x 2,7 cm) atunci când a fost derulat, iar cel mai mic avea puțin peste doi centimetri lungime. Fiecare sul a fost gravat cu 19 rânduri de text ebraic minuscul, folosind alfabetul fenician. Un studiu atent a arătat că caracterele ebraice folosite prezintă caracteristicile scrierii folosite în jurul secolului al VII-lea î.Hr. (699 - 600 î.Hr.). Micile suluri de argint par să fi fost făcute pentru a fi purtate ca amulete la gât. Probabil că erau rulate și apoi atașate la un șnur sau la un lanț de colier elaborat care se înfășura prin sulul de argint rulat.

Pergamentul de argint nr. 1 și Pergamentul nr. 2
Descifrarea, transliterarea și traducerea în ebraică și engleză a artefactelor Silver Scroll (Ketef Hinnom) de către echipa lui Gabriel Barkay[240].

Scrisul a fost descifrat ca fiind un text virtual exact al binecuvântării preoțești biblice din cartea biblică Numeri 6:24-26, când preotul Templului binecuvânta adunarea. O traducere în limba engleză a textului "*Binecuvântarea preoțească*" înscris pe sulurile de argint a fost tradusă astfel:

"*Fie ca YHWH să vă binecuvânteze și să vă păzească; fie ca YHWH să facă să strălucească fața Lui peste voi și să fie milostiv cu voi; fie ca YHWH să-și ridice fața asupra ta și să-ți dea pace*".

240 Pergament #2 de la: https://www.ancienthebrew.org/inscriptions/files/140b.gif

Artefactul ar putea dovedi că unele dintre versetele biblice au fost scrise în perioada Primului Templu, dacă pergamentele sunt datate fără îndoială la sfârșitul secolului al VII-lea î.Hr. Aceasta este o parte importantă a argumentului pentru o datare timpurie a Vechiului Testament. Barkay recunoaște că descoperirea nu dovedește că Pentateuhul a fost scris până în secolul al VII-lea î.Hr. dar este o dovadă puternică pentru a susține această poziție. Au trecut mulți ani de la descoperirea din 1979 până la o dată ulterioară, când tehnologia s-a îmbunătățit suficient de mult pentru ca savanții să poată citi inscripția. Până la începutul secolului XXI, au fost realizate imagini detaliate, de înaltă rezoluție, care au permis o revizuire și o relectură a sulurilor de argint pentru a descoperi urme de litere care nu fuseseră identificate anterior[241].

Tetragrammatonul este scris de mai multe ori, iar unele sunt mai ușor de descifrat decât altele. Este clar că mai multe cuvinte care au fost descifrate sunt încă folosite în limba ebraică de astăzi. Cuvântul antic ebraic/fenician pentru "Binecuvântare" era "**UBRK**". Cuvântul ebraic curent de astăzi pentru "Binecuvântare" este "**יברך**" = "**iberch**". Vechiul cuvânt ebraic/fenician pentru "a păzi" era "ShMRK[242]. Am văzut mai multe versiuni ale traducerii actuale în ebraică a cuvântului "fie ca YHWH să vă binecuvânteze și să vă păzească", dar cuvântul **יברך** (iBRK) înseamnă și astăzi "binecuvântează" în ebraică și "**שמור**". (ShMuR) înseamnă "a păzi". Liniile 14 - 16 sunt examinate aici:

The Ketef Hinnon Silver Scroll #1 (lines 14 - 16) "May YHWH bless you and keep you"
Compiled by R. Jacquet
Gabriel Barkay's team decipher | R. Jacquet's Highlighting | Phoenician/ Middle Hebrew | Latin Letters right-to-left and reversed | Modern Hebrew
14 | 14 | [K]RBY rw[k] = [k]wr YBR[K] | כור יבר
15 | 15 | HWHY = YHWH | [ו] כ יהוה
16 | 16 | KRMSh [y] = [y] ShMRK | [י] שמרך [י]

Inițial, descoperirea a fost înconjurată de controverse, deoarece mai mulți cercetători au contestat datarea manuscriselor în secolul al VII-lea î.Hr. Primele afirmații au fost că acestea au fost create înainte de exilul (pre-exilic) lui Iuda în Babilon, spre deosebire de alți cercetători care credeau că manuscrisele erau o creație ulterioară, datând din secolul I sau II î.Hr. Unele dintre litere par să fi fost scrise în stilul acestei perioade post-exilice ulterioare. Cel mai evident exemplu este cel al sulului nr. 2, linia 6, unde se pare că este scris Tetragrammatonul.

Citind aceste patru litere de la dreapta la stânga, prima literă Yod este abia vizibilă. Există, de asemenea, ciudățenii cu a doua literă **Heh**. Prima și a treia literă "**Heh**" arată foarte diferit și nu sunt identice. Prima litera "T" Heh seamănă mai mult cu vechea literă feniciană / paleo-ebraică

cu sunetul "**sa"/"si**". În timp ce al doilea "**heh**", care ar trebui să aibă o formă asemănătoare, seamănă cu

241 Gabriel Barkey, Bruce Zuckerman și al.: *"The Amulets from Ketef Hinnom: A New Edition and Evaluation";* Bulletin of the American Schools of Oriental Research, Vol.334, pg. 41-70, Mai 2004. University of Chicago Press Journals.

242 Pentru o comparație și o traducere mult mai bună decât am făcut eu aici a literelor feniciene antice traduse în ebraică modernă și engleză modernă, vezi lucrarea de cercetare a lui Marcus Leman "Significant Silver: The Ketef Hinnom Readings and their Contribution to Biblical Studies"; Dr. T.J. Betts, Southern Baptist Theological Seminary, paginile - 14-15. https://sbts-wordpress-uploads.s3.amazonaws.com/sbts/uploads/sites/2/2016/04/Doctoral-Paper-in-SBTS-Style.pdf

litera "R" din alfabetul fenician sau mai mult cu "yod" și ar fi **yod** dacă este inclusă coada mică inferioară și nu face parte din crăpătura orizontală care trece sub ea.

A fost o greșeală de ortografie? Sau literele din acest caz specific sunt complet diferite și nu reprezintă Tetragrammatonul? Cea de-a treia literă a Tetragrammatonului propus, litera **waw**

din acest rând de text, arată foarte asemănător cu litera "**waw**", care evoluase în

în secolele II și IVI î.Hr., în special atunci când era gravată pe obiecte metalice, cum ar fi monedele. Cărturarilor nu le plăcea să inscripționeze curbe pe metal. Această scriere particulară este observată pe linia de sus a fragmentului nr. 3 din pergamentele *Psalmilor* de la Marea Moartă (11Q-976/2), unde

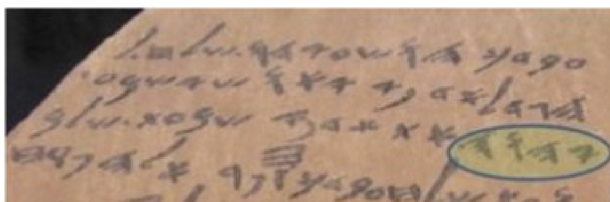

din Tetragrammaton

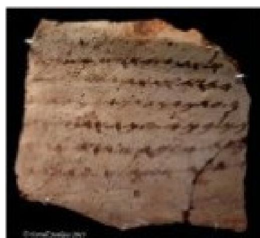
reprezintă litera **waw**. Acest pergament de psalmi este fără îndoială o inscripție din secolul I d.Hr. ca o comparație cu acest artefact din secolul VII î.Hr. Literele Yod și Waw au evoluat cu siguranță în forme diferite din perioada pre-exilică până în cea post-exilică, dar litera **Heh** nu pare să fi evoluat într-o formă diferită. Această variație a literelor în stilul post-exilic este unul dintre motivele scepticismului pe care cercetătorii l-au susținut cu privire la datarea Sulurilor de Argint.

Colecția de litere LACHISH Ostraca

Au fost aproximativ 36 inscripții descoperite la Tel Lachish (Tel ed-Duwer) în 1935, cu ocazia unei săpături arheologice. Unele dintre aceste inscripții au fost scrise pe ostrace, sigilii și greutăți. Au fost găsite și inscripții hieroglifice egiptene. Douăsprezece dintre aceste inscripții erau corespondențe de litere, literele nr. 2, 3, 4 și 6 fiind cele mai bine conservate. Acestea au fost scrise pe ceramică numită *ostraca* ca înregistrări scrise ale comunicării dintre regele Ierusalimului și orașul Lachis, la nord de Ierusalim, în timpul atacului regelui babilonian Nabucodonosor asupra Ierusalimului, între 605 și 587 î.Hr. Aceste scrisori sunt denumite "*Colecția de Ostraca din Lachish*". Cei mai mulți istorici cred că scrisorile au fost scrise de comandantul militar al orașului Lachis, pe nume Ioasaf, către comandanții săi de la diferite avanposturi. Pe mai multe dintre aceste scrisori, Tetragrammatonul este scris în alfabetul fenician pe aceste Ostraca folosind literele alfabetului fenician.

Scrisoarea Lachish Ostraca #2

Inscripția sa de pe un ciob de ceramică datat în jurul anului 589 î.Hr. face parte din același

vas de ceramică din care fac parte și ostracele Lachish nr. 2, 6, 7, 8 și 18. Se pare că Tetragrammatonul ar fi fost văzut de două ori pe acest artefact. Îl pot distinge cu siguranță pe primul, care este primul cuvânt de pe linia 2, pe măsură ce începeți să citiți de la dreapta la stânga

Prima linie a textului a fost tradusă astfel: "*Pentru domnul meu Ioasaf: fie ca YHWH să-ți dea vești bune chiar în acest moment...*"

Scrisoarea Ostraca Lachish (#3)

Acest *ostracon* în ebraică antică, folosind alfabetul fenician, este datat în jurul anilor 589-588 î.Hr. A fost găsită la Tell ed-Duweir, în Cisiordania (vechiul Lachish) în 1935. Tetragrammatonul sacru este văzut de două ori pe partea din față (avers). Această mostră este una dintre cele peste o duzină de scrisori scrise pe ceramică de lut (ostraca) despre care se crede că au fost scrise în ultimele zile ale lui Iuda înainte de a fi cucerit de babilonieni, când Ierusalimul a căzut în 586 î.Hr. Se crede că cele mai multe dintre scrisori sunt expedieri de la comandantul evreu Hoshaiah staționat la Lachis. Scrisorile confirmă unele aspecte din ceea ce este scris în cartea lui Ieremia. Al treilea rând arată Tetragrammaton-ul folosit în propoziția care a fost tradusă prin "*Fie ca YHWH să facă ca domnul meu să audă vești de pace...* "[245]

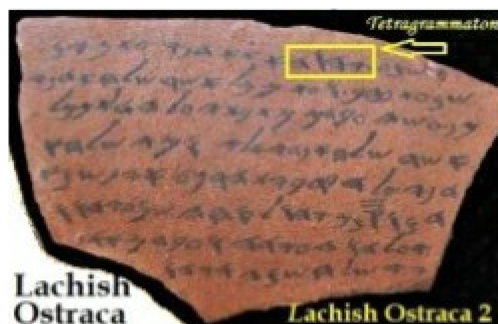

Aceste scrisori simple erau mult mai informale decât cele scrise în mod normal de Curtea Regală. Arată cât de confortabil se simțeau oamenii din Iudeea cu scrierea numelui lui Dumnezeu sub forma Tetragrammatonului în ceea ce pare a fi o utilizare zilnică a celor din afara preoției. Astăzi, majoritatea evreilor consideră Tetragrammatonul ca fiind "*Numele inefabil*", adică: "*prea mare sau prea extrem pentru a fi exprimat sau descris în cuvinte care nu ar trebui rostite*", spun ei. Acest concept nu era atât de limitativ în epoca preexilică a israeliților. După cum s-a discutat în prima parte, se pare că abia după eliberarea lor din Babilon, numele a devenit "*Inefabil*". Mishnah descrie ritualul de recitare a Numelui Sacru scris ca Tetragrammaton doar de către Marele Preot în Ziua Ispășirii (Yom Kippur) în Templul din Ierusalim, atunci când preoții sfințeau mulțimea cu Binecuvântarea Preoțească. Unele înregistrări spun că acest lucru a continuat până la rebeliunea evreilor împotriva Romei, când Templul din Ierusalim a fost distrus în jurul anului 70 d.Hr./CE. În acel moment, împăratul roman a interzis rostirea cu voce tare a Numelui lui Dumnezeu, așa cum era scris cu Tetragrammaton. Numele a fost înlocuit cu diferite cuvinte, cum ar fi "Adonai", dar chiar și acesta a devenit prea sfânt pentru a fi pronunțat de unii evrei, astfel că și acest nume a fost înlocuit cu alte nume, cum ar fi "**hashem**" (numele) sau "**hakadosh baruch hu**" = "*Cel Sfânt, binecuvântat fie El*". Se poate vedea cu ușurință cum numele original s-a pierdut între momentul Exodului în

245 Transliterare adaptată după Dennis Pardee: "Handbook of Ancient Hebrew Letters", SBL Sources for Biblical Studies IS. Chico, California: Scholars, 1982.

limba și scrierea care era probabil egipteană și momentul în care începem să îl vedem pe artefacte cu litere feniciene sute de ani mai târziu. Dacă același tip de conștiință restrictivă de tip "*nume inefabil*" a prevalat în acea perioadă, atunci acesta este motivul pentru care s-a pierdut și pentru care ne este greu să încercăm să ajungem la originea numelui și la semnificația sa.

Lachish Ostraca #4.

Scrisoarea pare a fi adresată regelui Ierusalimului (Zedechia), numit "domnul meu", în care i se spune despre problema "Bet-Harapid" și despre faptul că Shemayahu a pus stăpânire pe Semakyahu și că semnalele de foc din Lachis sunt urmărite pentru a vedea Azekah. Tetragrammatonul este văzut în primul rând, care a fost tradus prin "*Fie ca YHWH să facă ca domnul meu să audă rapoarte de vești bune chiar în această zi...*". Se spune că acest artefact vorbește despre pasajul biblic consemnat în Cartea lui Ieremia:

"*Atunci profetul Ieremia i-a spus toate acestea lui Zedechia, regele lui Iuda, la Ierusalim, în timp ce armata regelui Babilonului lupta împotriva Ierusalimului și a celorlalte cetăți ale lui Iuda care încă mai rezistau - Lachis și Azeca. Acestea erau singurele cetăți fortificate rămase în Iuda*".

-Ieremia 34:6-7

Această scrisoare descoperită la Lachis reprezintă, până în prezent, ultimele referințe cunoscute ale Tetragrammatonului inscripționate pe artefacte înainte de exilul triburilor Iuda/Benjamin/Levi în Babilon, în jurul anului 586 î.Hr. Nu îl mai găsim până la *Septuaginta* și la *Manuscrisele de la Marea Moartă*, sute de ani mai târziu, și îl vedem doar în scripturile biblice și în monede. Ce s-a întâmplat cu Numele Sacru sub forma unui Tetragrammaton în această perioadă?

<u>Tetragrammaton în cele mai recente texte ebraice și în alte limbi descoperite recent</u>

Ce reprezintă cea mai veche Biblie ebraică care a supraviețuit până în zilele noastre este o întrebare complicată, dar bună. Fragmentele manuscriselor de la Marea Moartă, datate ca fiind scrise între 250 î.Hr. și 100 d.Hr., reprezintă cele mai vechi texte biblice ale diferitelor cărți individuale, în timp ce *Codurile de la Alep*, scrise în jurul anului 930 d.Hr. și *Codexul de la Leningrad*, scris în jurul anului 1.000 d.Hr., reprezintă cele mai vechi versiuni biblice complete scrise de masoreții din secolele al X-lea și al XI-lea d.Hr. Manuscrisul "*Ashkar-Gilson*" donat Universității Duke ar putea fi mai vechi, deoarece a fost datat cu carbon-14 ca fiind scris cândva între secolele VII și VIII d.Hr.[246] Mulți se întreabă dacă aceasta a fost sursa din care scribii masoretici și-au copiat lucrările. Cu toate acestea, acei scribi masoretici lucrau cu copii mai vechi, acum pierdute, și chiar dacă au fost atenți să nu comită erori de copiere și traducere, nu ar trebui să fie o surpriză pentru nimeni că s-au făcut erori în timpul editării. Acest lucru a dus la multe opinii controversate cu privire la ceea ce a fost scris și spus cu adevărat atunci când acești scribi masoretici au încercat să reconstruiască cu exactitate manuscrisele originale ebraice scrise de cei vechi. Dr. Noam Mizpah, specialist în Manuscrisele de la Marea Moartă, a fost intervievat pe tema manuscriselor biblice de la Marea Moartă scrise acum 2000 de ani, comparativ cu versiunea de

---

246 Paul Sanders: *"Missing Link in Hebrew Bible Formation";* Biblical Archaeology Review 41:6, Nov/Dec 2015.

astăzi a acelorași pasaje biblice și cu ceea ce conțin de fapt manuscrisele:

"*Puteți împărți manuscrisele în trei sau patru grupuri majore de texte. Un grup de texte, care reprezintă aproximativ douăzeci și cinci la sută din materiale, aproximativ 250 de pergamente, este ceea ce numim pergamentele biblice, primele copii ale cărților pe care le cunoaștem ca fiind Biblia ebraică. Cu toate acestea, este foarte important pentru mine să subliniez faptul că aproape niciuna dintre aceste copii nu este identică cu textul așa cum îl cunoaștem noi. Uneori, diferențele sunt foarte mici - metodele lor de ortografie, de cartografiere a limbii. Uneori însă acestea sunt diferențe majore în text și este ca și cum ai citi o ediție diferită a aceluiași text*"[247].

Tetragrammatonul se găsește de șase ori în *Codexul Leningrad*, toate folosind literele YHWH, însă, deoarece este vorba de o copie masoretică a scribilor, punctele și liniuțele sunt folosite pentru a indica o anumită pronunție și niciuna dintre cele șase nu este exact la fel. **Yahwah**, **Yahowah**, **Yehowih** și **Yehwih** sunt patru exemple. Se folosesc vocalele din Adonai, cu excepția cazului în care Tetragrammatonul este precedat de Adonai, atunci se folosesc în schimb vocalele din Elohim[248]. Cu secole înainte de această perioadă de editare masoretică, scrierea numelui lui Dumnezeu, indiferent de alfabetul folosit de alte limbi, alfabetul original fenician/cananit timpuriu era încă recunoscut și respectat prin scrierea lui în acel alfabet original. Tetragrammaton-ul sacru a fost păstrat în acest fel prin utilizarea acestei scrieri originale feniciene/cananite, pe care savanții ebraici contemporani au numit-o Proto sau "Paleo-ebraică".

Exemplele antice care au supraviețuit răvășirilor timpului sunt prezentate aici din *Septuaginta*, care a fost scrisă în limba greacă, *Manuscrisele de la Marea Moartă* scrise în alfabetul aramaic și un pergament samaritean care folosește alfabetul antic original al Tetragrammatonului sacru, așa cum a fost păstrat din alfabetul original fenician/canaanit timpuriu/proto-ebraic. Cele patru tipuri de scriere observate în documentele următoare vor apărea după cum urmează:

□ scriere feniciană, (cunoscută și ca "paleo-ebraică"); În manuscrisele de la Marea Moartă, numele sacru a fost scris astfel.
□ "Paleo-ebraică/feniciană samariteană"; o scriere care este o variantă a celei feniciene/cananite.
□ "Aramaic Square Script", este predecesorul ebraicii moderne.
□ versiunea greacă a scrierii feniciene antice; traducătorii greci au scris textul biblic în greacă, dar când au ajuns la Tetragrammaton, au lăsat un spațiu pentru a permite unui alt copist să îl scrie. În documente foarte rare, ei au scris Tetragrammatonul încercând să simuleze originalul. Cele patru metode sunt prezentate, respectiv:

Papirusul Fouad #266

Acest fragment scris pe hârtie de papirus a fost redactat în greacă, dar Tetragrammatonul a

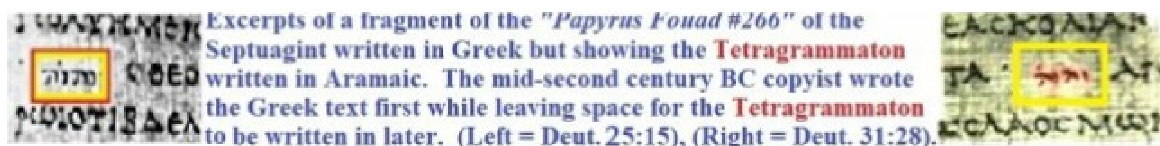
247 Jamie Theakston interviu cu Noam Mizpah, documentar: "Istoria interzisă: Manuscrisele de la Marea Moartă", august 2018. A se vedea, de asemenea, și: "Forbidden History - Hunt for Hidden Treasure" (Istoria interzisă - Vânătoarea comorii ascunse) - History channel.

248 Unicode/XML Westminster Leningrad Codex[4.20]; http://ww.tanach.us/Tanach.xmI?Gen3:14-3:14; http://www.tanach.us/Tanach.xml?Judgl6:28-16:28.

fost păstrat în alfabetul aramaic. Acest fragment din *Deuteronomul 25* a făcut probabil parte din traducerea *Septuagintei* a *Bibliei* ebraice în limba greacă. Există multe fragmente înrudite cu acesta, dar acest fragment particular conține Tetragrammatonul scris în aramaică, în timp ce restul textului este în greacă. Artefactul a fost datat paleografic la începutul primei jumătăți a primului secol î.Hr., cca. 100 - 50 î.Hr. Există o dezbatere importantă în rândul istoricilor biblici cu privire la momentul în care s-a pierdut Tetragrammatonul, deoarece, la un moment dat, după data apariției acestui document, textele grecești au început să folosească **ΚΥΡΙΟΣ** (Kurios) = "Domnul" în locul Tetragrammatonului. Aceasta este probabil epoca din afara Comunității Qumran în care s-a făcut tranziția istorică de la scrierea Tetragrammatonului în alfabetul fenician antic la scrierea lui în alfabetul aramaic, care era limba predominantă în Orientul Mijlociu în acea perioadă. Consensul general în rândul istoricilor biblici este că Iisus Hristos a vorbit în primul rând aramaica în timp ce se afla în Iudeea, în timp ce ebraica și greaca erau, de asemenea, utilizate și vorbite în mod obișnuit în multitudinea de culturi care trăiau în regiune. Istoricii dezbat, de asemenea, întrebarea de ce a existat atât de mult spațiu în **Fouad 266** în jurul Tetragrammatonului aramaic. Teoria predominantă a fost aceea că ambele limbi trebuiau să fie scrise aici, după cum notează Emanuel Tov;

"Cărturarul grec original a lăsat spații mari deschise pentru Tetragrammaton, indicate printr-un punct în relief de fiecare parte a spațiului... cel mai vechi text grecesc din LXX p- Fouad Inv-266 a scris - **πρός יהוה τόν θεόν** (pros YHWH ton theon)"[249]

"**Pros YHWH ton theon**" scris în limba greacă în Noul Testament, Ioan 1:1, este tradus prin "*Pentru Dumnezeul YHWH*".

Fragmentele profetului minor de la Nahal Hever

Acest exemplu de imagine (prin amabilitatea Wikimedia Commons) este o revizuire a *Septuagintei*, care a fost înregistrarea textelor biblice ebraice mai vechi, dar scrise în greacă. Acest fragment de papirus este datat între anii 50 î.Hr. și 50 d.Hr. și se află în prezent în Muzeul Rockefeller din Ierusalim. A fost găsit în peștera Nahal Hever, la sud de Qumran, ca parte a descoperirilor *Manuscriselor de la Marea Moartă*. Este o traducere în limba greacă a cărții biblice Habacuc 2:19-20. Fragmentele descoperite sunt înregistrări ale profeților minori Iona, Mica, Habacuc, Sofonie și Zaharia. Aceste cărți ale profeților minori se află la sfârșitul Bibliei Vechiului Testament. S-a încercat, de asemenea, păstrarea Tetragrammatonului pe linia 8 din vechea scriere feniciană și arată în felul următor, alături de ceea ce pare a fi cuvântul grecesc "KALO" = "Bun":

249 Albert Pietersma: "Kyrios sau Tetrogram: A Renewed Quest for the Original LXX de Septuaginta ". Studii în onoarea lui John William Wevers la cea de-a șaizeci și cincea aniversare. Albert Pietersma și Claude Cox. Benben Publications. Mississauga. 1984. 90.

Este fără îndoială o versiune a scrierii antice, dar a fost scrisă de un scrib care nu era familiarizat cu modul antic de scriere a Tetragrammatonului și introduce aici o nouă varietate. Seamănă mai degrabă cu scrierea Silver Scroll

decât cu scrierea care era folosită în această epocăpe suluri.

Manuscrisul grecesc al profeților minori Zaharia

Un alt pergament al Profeților Minori este Pergamentul grecesc al Profeților Minori din Zaharia, descoperit în 1952 în peștera nr. 8 din Nahal Hever (8HevXII gr). A fost scris cândva între anii 50 î.Hr. - 50 d.Hr. în limba greacă. Aici avem o diferență majoră față de celelalte artefacte care aveau Tetragrammatonul scris cu alfabetul fenician antic. Acesta prezintă într-adevăr scrierea feniciană antică, dar în stilul alfabetului samaritean. Datarea artefactului este de o jumătate de secol de ambele părți ale vieții lui Iisus Hristos. Istoricul George Howard afirmă următoarele cu privire la datarea artefactului:

"*Cândva în jurul începutului primului secol creștin este probabil corect. MS se distinge prin apropierea sa de MT față de MSS-urile creștine ale LXX și prin păstrarea Tetragramei în care codicele creștine folosesc cuvântul* ***κυριος****. Diferă de P. Fuadd 266 prin faptul că scrie Tetragrama nu cu litere aramaice, ci cu litere paleo-ebraice...* "[250]

Acest fragment grecesc al Profeților minori din coloana B2, liniile 1 - 17, se spune că este din Zaharia 8:23-9:5. Exemplul particular de mai jos este din Zaharia 9:1- 5. Tetragrammatonul este văzut de trei ori în acest fragment, pe liniile 3, 5 și 13. În ciuda faptului că greaca este citită de la stânga la dreapta, Tetragrammatonul își păstrează orientarea de la dreapta la stânga. Unele cuvinte grecești recognoscibile pe care le-am moștenit în limba engleză pot fi văzute în text, cum ar fi orașul **ΔΑΜΑϹΚΟΥ** = DAMASCUS pe linia 4, **ΟΦΘΑ**... = OPHTHA... ca în "Ophthalmic" = EYE (linia 5), și cele două orașe **ΤΥΡΟϹ ΚΑΙ ϹΕΙΔ**... = TYRUS ȘI SID[on] pe linia 8.

Am inclus primele zece litere ale alfabetului vechi samaritean (coloanele S1, S2) pentru a-l compara cu primele zece litere ale vechiului alfabet fenician - vechiul ebraic - vechiul aramaic (coloana "Pho") împreună cu aramaica din acea vreme (coloana Ara). Se poate observa cu ușurință asemănarea de la vechiul alfabet fenician la modul samaritean de scriere a Tetragrammatonului și modul în care acesta a evoluat în formă și sunet pe parcursul a nu mai puțin de o mie de ani. Deși mai greu de perceput, puteți vedea și cum literele feniciene au evoluat în aramaică - predecesorul imediat al limbii ebraice (vezi mai jos).

Am văzut cum literele au evoluat în timp, de la egiptean la proto-sinaitic, apoi la fenician, unde au rămas consecvente timp de sute de ani, cu excepția câtorva litere, cum ar fi **waw**, în forma ulterioară a literelor din Tetragrammaton. Puteți vedea prin formele literelor din alfabetul samaritean cum au evoluat și s-au transformat în cei aproximativ 700 de ani de la momentul cuceririi Israelului și a capitalei sale, Samaria, și până la scrierea acestui pergament. Samaritenii care au rămas în Canaan și-au păstrat cumva cunoștințele de scriere a Tetragrammatonului și le-au păstrat. Cele mai multe secte de samariteni israeliți pretind că își trag rădăcinile timp de 127 de generații consecutive în Țara Sfântă[251].

---

250 George Howard: *"The Tetragram and the New Testament,* Journal of Biblical Literature", Vol. 96, No.l, Martie 1977, pp 63-83. MT=Masoretic text, MS = Hebrew manuscript.

251 https://www.israelite-samaritans.com/

Form and Pronunciation of Hebrew-Samaritan Scripts, first ten letters.

Ara	Pho	Sa1	Sa2	Samaritan Pronunciation
א	𐤀	ࠀ	ࠀ	ā'lāf
ב	𐤁	ࠁ	ࠁ	bīt
ג	𐤂	ࠂ	ࠂ	gā'mān
ד	𐤃	ࠃ	ࠃ	dā'lāt
ה	𐤄	ࠄ	ࠄ	īy
ו	𐤅	ࠅ	ࠅ	bā
ז	𐤆	ࠆ	ࠆ	zēn
ח	𐤇	ࠇ	ࠇ	īt
ט	𐤈	ࠈ	ࠈ	ṭīt
י	𐤉	ࠉ	ࠉ	yūt

Așa cum s-a întâmplat și cu evreii care s-au întors din Babilon, nici pronunțarea Tetragrammatonului nu era permisă de către samaritenii care nu erau în preoție. Ei foloseau numele "*Shema*" care însemna "Numele", foarte asemănător cu numele "*Hashem*" pe care îl foloseau evreii și care însemna tot "Numele". Trebuie să fi existat o perioadă înainte de divizarea națiunii lui Israel în care ei foloseau un nume și o ortografie comună pentru Tetragrammaton.

Literele pe care le foloseau samaritenii se scriau și se pronunțau "**yut-iy-ba-iy**". Se pare că preoții samariteni pronunțau literele numelui în rugăciune, iar o rugăciune a israeliților samariteni suna astfel: "*Slava este a ta în veci, **Yoot-Eay-Baa-Eay**, Shema, milostiv și plin de îndurare...*"

Benyamim Tsedaka, istoric, bătrân și șef al Centrului de informare israelit samaritean, ne oferă o perspectivă asupra modului în care samaritenii priveau numele sacru:

"*În ceea ce privește pronunțarea numelui lui Dumnezeu așa cum o fac israeliții samariteni, să spunem mai întâi că **Yod-Hey-Vav-Hey** [în originalul ebraic: **Yoot-Eay-Baa-Eey** sau Shema. Notă: "VAV" se pronunță în acest caz ca "**Baa**", dar este scris ca "**vav**" cu linie orizontală peste el pentru a schimba pronunția din "**WaW**" în "**Baa**"],...Samaritenii nu au pronunțat niciodată **Yod-Hey-Vav-Hey** ca un cuvânt complet, ci literele una după alta: **Yoot-Eay-Baa-Eey** sau porecla Shema [=Numele]. Semnificația lui **Yoot-Eay-Baa-Eey** este scrisă deja în Tora și Shema i-a explicat-o lui Moise: **Voi fi așa cum voi fi**, înseamnă că mă voi expune în felul în care voi alege...*"[252]

Este posibil ca Tsedaka să ne fi dat un indiciu că literele lui YHWH trebuie pronunțate separat și NU ca un cuvânt individual, altfel sensul se poate pierde. Putem spune sau scrie **RIP** pe piatra de mormânt a unei persoane dragi, dar dacă spunem doar "**RIP**" sau ca litere individuale: **"R"-"I"-"P"**, și neglijăm adevăratul său înțeles în formă scurtă, atunci peste câteva sute de ani nimeni nu va mai ști că inițial a însemnat "**Odihnește-te în pace**". Același lucru ar fi valabil și atunci când vedem "**INRI**" pe o cruce de răstignire.

Manuscrisul Psalmilor (11Q5)

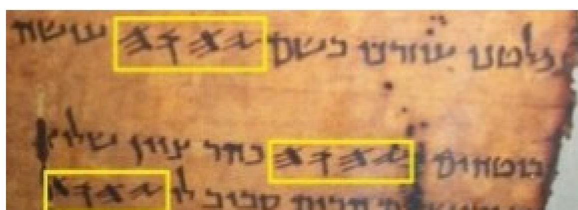
Au fost descoperite cel puțin patru suluri care sunt legate între ele ca făcând parte din cartea biblică *Psalmii*. Acestea fac parte din *Manuscrisele de la Marea Moartă* descoperite în 1956 de un

252 Benyamim Tsedaka, Director of A.B. Institute of Samaritan Studies. http://www.members.tripod.com/~osher_2/text3.html

beduin în Peștera 11 din situl Qumran. Manuscrisele datează din prima jumătate a secolului I d.Hr. Aceste suluri recită ceea ce se poate citi în *Psalmii 105, Psalmii 121, Psalmii 122, Psalmii 133, Psalmii 141* (versetele 5-10), *Psalmii 144* și *Psalmii 148*. Acești psalmi erau, de fapt, cântece pe care le recitau pelerinii evrei în timp ce se îndreptau în călătoria lor anuală spre Ierusalim pentru cele trei festivaluri anuale - Festivalul Azimelor din timpul Paștelui, Festivalul Săptămânilor și Festivalul Corturilor. Aceste pergamente au fost văzute ultima dată la Muzeul de Natură și Știință din Denver.

Cele patru suluri prezentate mai sus sunt legate între ele ca parte a unei scrieri mai mari de Psalmi. Ele reprezintă o colecție de unsprezece dintre cele cincisprezece "cântece de urcare" ale pelerinilor în drumul lor pe dealul spre Templu sau cântate de preot în timp ce urcă treptele Templului. De la stânga la dreapta în fotografia de mai sus, cele patru fragmente sunt desemnate fiecare prin denumirile; 11Q5 PL. 976/1, 11Q5 PL. 976/2, 11Q5 PL. 976/3, și 11Q5 PL. 976/4 (psalmul 105:25-45, 148:1-12). Importanța istorică a Tetragrammatonului constă în faptul că aceste fragmente au fost scrise în limba aramaică, predecesorul imediat al ebraicii târzii și moderne, dar un singur cuvânt a fost păstrat în limba și textul original fenician - Tetragrammatul! Fragmentul 11Q5-976/2 prezintă Tetragrammatonul de șase ori în primele zece rânduri. Primele trei rânduri din fragmentul 976/2 sunt prezentate aici cu Tetragrammaton evidențiat:

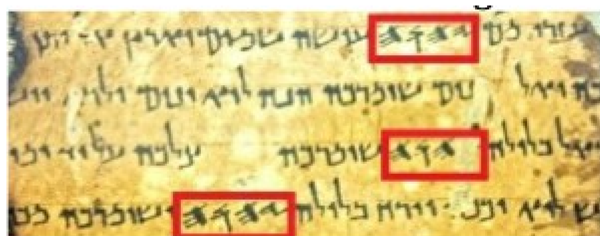
Mai multe despre Fragmentul de manuscris Psalms 11Q5-976/3

Acest fragment a prezervat textul Psalmilor 121 și 122 și vedem Tetragrammatonul scris de șase ori pe această pagină în textul antic fenician/palo-ebraic[253]. Până în acest moment al erei post-

253 De pe: https://rsc.byu.edu/archived/volume-ll-number-1-2010/name-and-titles-god-old-testament

Isus, nu știm dacă Tetragrammatonul a fost rostit cu voce tare de cineva. Cu toate acestea, numele sacru era folosit în mod liber, dar numai sub forma scrierii feniciene. Aceasta a fost probabil o formă de respect pentru scrierea Numelui Sacru în forma cea mai veche și originală pe care o cunoșteau cei mai vechi dintre Bătrânii fiecărui Trib. Această fotografie de prim-plan a fragmentului 11Q5-976/3 evidențiază Tetragrammatonul pe liniile 2, 4 și 5.

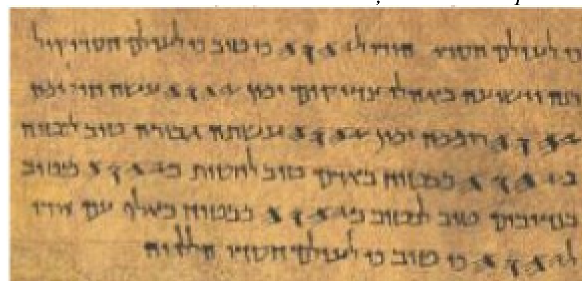
Peștera 11 de la Qumran s-a dovedit a fi o descoperire semnificativă a istoriei biblice. Alte manuscrise, suluri și fragmente de pergament descoperite în Peștera 11 au inclus scrierea "Paleo-Leviticus" (11QpaleoLev), sulul "**Ezechiel**" (11Q4), textul etiopian al "Jubileelor" (11Q12), "fragmentul **Mechizedek**" (11Q13), "sulul Templului" (11Q19-21) și alte suluri care încă așteaptă să fie identificate. Descoperirea a 15 pergamente *Jubilee* găsite în cinci peșteri de la Qumran indică faptul că *Jubileele* au fost utilizate pe scară largă la Qumran.

<u>Sulul Tehilim Psalms</u>

Un alt artefact găsit în Peștera Qumran nr. 11 a fost pergamentul de psalmi "Tehilim" (11QPs). La fel ca multe dintre manuscrisele de la Marea Moartă, textul este scris fie în ceea ce se numește scriere semitică târzie, fie în aramaică, dar Tetragrammatonul YHWH a fost păstrat în vechea scriere feniciană/semitică medie. A fost o descoperire extraordinară, deoarece au fost găsite multe "pagini" aproape complete cu text foarte ușor de citit. Pergamentul măsoară 18,5 cm/7,25 inci x 86 cm/33,75 inci, fiind confecționat din piele de vițel groasă. Deși a fost găsit în Peștera 11 în 1956, nu a fost derulat până în 1961. Pe acest pergament special, despre care se crede că a fost copiat în jurul anilor 30 - 50 d.Hr. de la un alt original sau copie, conține o parte din 41 de psalmi biblici din capitolele 101 - 150 pe 28 de coloane incomplete de text. Șase dintre aceste coloane incomplete, reprezentând coloanele 14 - 19, sunt prezentate în imaginea de mai jos[254].

Fotografie realizată cu amabilitatea Autorității israeliene pentru antichități

Tetragrammatonul în alfabetul fenician antic poate fi văzut de zeci de ori în această parte a

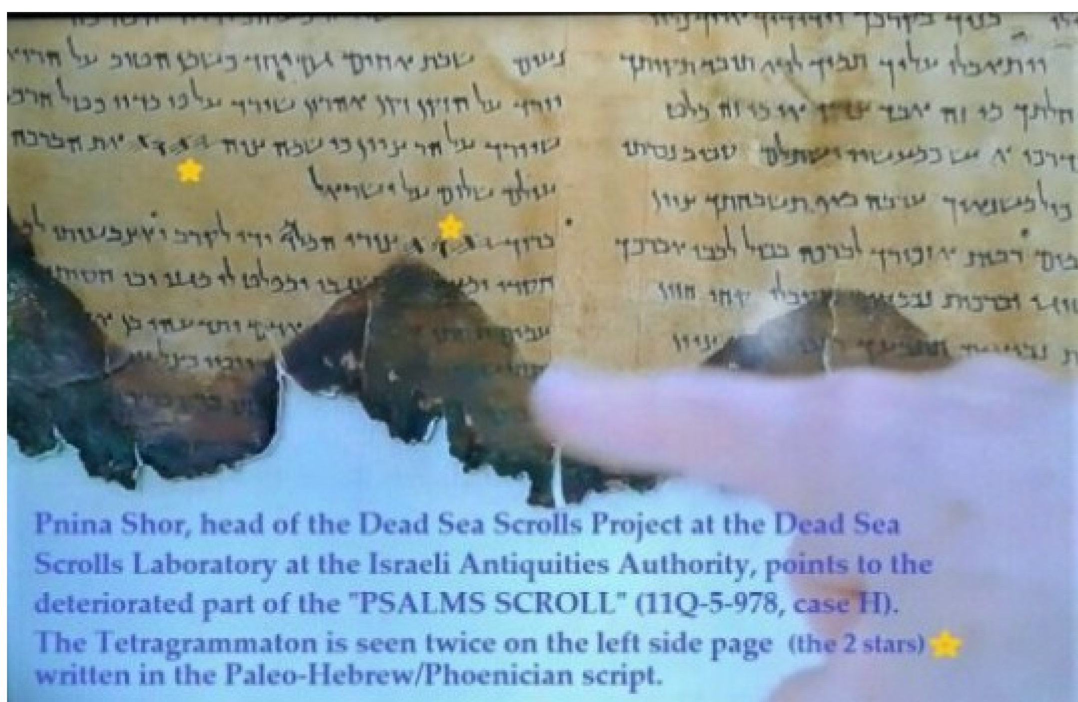
Israelimages/Eyal Bartov

254 J. A. Sanders: *"The Psalms Scroll of Qumran Cave 11 (11QPsa). Discoveries in the Judaean Desert, IV"*. Oxford, 1965.

pergamentului. Citind paginile și textul de la dreapta la stânga, în partea de sus a celei de-a treia coloane (a treia pagină din dreapta, ultimele șase rânduri), puteți observa Tetragrammatonul de opt ori în această ultimă coloană de șase rânduri. Tetragrammatonul este foarte distinct! Acest lucru este valabil și în toate coloanele prezentate. În coloana a patra din stânga acestui exemplu prezentat aici, Tetragrammatonul este observat de 15 ori pe această a patra coloană/pagină.

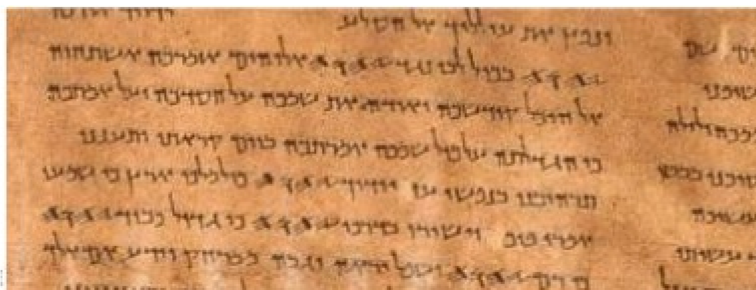
Un alt exemplu de manuscris de psalmi este prezentat mai jos, din Laboratorul de manuscrise de la Marea Moartă de la Autoritatea israeliană pentru antichități. Acest pergament de psalmi poartă numele de "*Dead Sea Psalms Scroll 11Q5*", iar textul biblic este din Psalmul 93:137 - 141. Coloana 23 este prezentată, precum și un prim-plan al părții inferioare a coloanei 23, unde un manager al Proiectului Manuscriselor de la Marea Moartă arată partea deteriorată a pergamentului. Locul în care se află Tetragrammatonul în scrierea feniciană/palo-ebraică este evidențiat cu o stea galbenă:

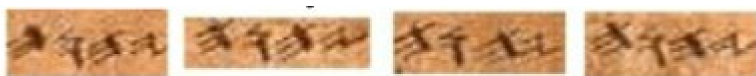
Controversă: După Captivitatea babiloniană a evreilor ce s-a încheiat în jurul anului 537 î.Hr. După cum se poate vedea în aceste exemple de manuscrise ale Psalmilor, textul a fost scris în

această scriere aramaică/babiloniană ("ebraică veche"), cu excepția cazului în care au scris Tetragrammatonul. În acest caz, scrierea mai veche, poate originală a acestuia, era în alfabetul fenician. Cele două stiluri de scriere sunt foarte ușor de observat, iar acest lucru i-a determinat pe unii să creadă că unele porțiuni din manuscrisul *Psalmii de la Marea Moartă*, scris în ebraica mai veche folosită după captivitatea babiloniană, este un fals, deoarece Tetragrammatonul sacru pare să fi fost inserat ulterior în manuscris. De asemenea, scepticii atrag atenția că literele feniciene nu sunt la nivel cu textul înconjurător, așa cum este cazul unora dintre literele ebraice, iar cea de-a treia literă a Tetragrammatonului, care ar trebui să fie un "**w**" pentru litera **waw**, este mai degrabă un "**S**" sau un "**Ts**"

care duce la cuvântul **YHSH** sau **IHSH**.[255] O privire mai atentă însă nu relevă o astfel de inconsecvență viabilă. Această fotografie de aici este un extras din primele șapte rânduri ale Coloanei 21 a Sulului Psalmilor din Cartea Psalmilor 137:9; 138:1-8.

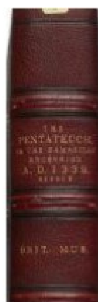
Se pare că fiecare dintre literele ebraice, cu excepția lui Lamed = L, are o linie de înălțime similară. Există șase apariții ale Tetragrammatonului în acest pergament de Psalmi de la Qumran, coloana 21, iar la o examinare atentă a celor șase, fiecare dintre ele este diferită de cealaltă, ceea ce înseamnă că fiecare dintre ele a fost scrisă individual cu textul și nu "copiată și lipită" în text

Majoritatea analiștilor lingvistici au ajuns la concluzia că a fost nevoie de un scrib diferit, versat în scrierea alfabetului fenician antic. În timp ce primul scriitor aramaic a copiat textul în aramaică, a lăsat un spațiu în care Tetragrammatonul urma să fie inserat mai târziu de către cel de-al doilea scrib. Deoarece Tetragrammatonul este înclinat, acesta le face să se scufunde sub nivelul părții de jos a literelor ebraice. În plus, așa cum au subliniat mulți istorici biblici, cum ar fi explicația lui Jeff Benner, "**waw**" în cauză are o formă diferită în comparație cu vechiul "cârlig" **waw** Y, deoarece aceasta este o versiune "ebraică mijlocie"

ulterioară a literei **waw**. Am ajuns la concluzia că nu este vorba de niciun joc murdar aici.

Pentateuhul samaritean - o descoperire extraordinară!

Acest manuscris este fascinant, deoarece nu numai că conține Tetragrammatonul scris în

255 http://kahalyahweh.net/Articles/hateyahweh.htm

alfabetul fenician, dar întreaga Tora (Pentateuhul) este scrisă în acest alfabet fenician antic.

Se crede că lucrarea a fost copiată pe pergament de scribul Abraham ben Jacob ben Tabya ben Sa'adiah ben Abraham din familia Pijma, cândva în perioada 1339 - 1340 d.Hr. în Damasc, Siria. Abraham ben Jacob a copiat literele așa cum au fost scrise în alfabetul ebraic samaritean, care era un descendent al alfabetului fenician. Samaritenii sunt singurul grup istoric care continuă să folosească alfabetul paleo-ebraic/fenician pentru scrierea textelor aramaice și ebraice. Un preot samaritean pe nume Isaac ben Amram ben Salama, cel mai probabil un descendent al lui Abraham ben Jacob, a vândut-o muzeului britanic în 1902. Isaac ben Amram a murit în 1916. Lucrarea se află în prezent la British Museum și, din fericire, nu trebuie să mergem până la Londra pentru a vedea lucrarea, deoarece se poate studia colecția online[256].

Ghid de lectură a Pentateuhului samaritean

Deoarece în ebraică se citește de la dreapta la stânga, iar cărțile ebraice se deschid de la ceea ce cititorii englezi ar considera "spatele cărții", cercetătorii trebuie să știe că acesta este modul în care se va deschide cartea. Atunci când faceți clic pe "butonul săgeată înainte", paginile se vor întoarce de la "spate în față" și, după primele două întoarceri de pagină, prima pagină pe care o veți vedea cu text scris este cea pe care noi am numit-o "Geneza". Numerele paginilor sunt scrise cu creionul de către muzeu în numerele arabe tradiționale, dar numai pe partea stângă a paginii, astfel încât atât partea dreaptă, cât și partea stângă a primei pagini din Geneza 1 se află pe pagina 2. Partea dreaptă nu are niciun număr de pagină, așa că voi numi paginile de exemplu de aici "A" și "B", deci la pagina 2A începe primul rând din Geneza. Trebuie să aveți la dumneavoastră alfabetul samaritean antic pentru a putea transcrie literele, apoi să le traduceți în ebraică și apoi în alte limbi. Revedeți "*Graficul genealogic al alfabetului principal al lui Jacquet*" din capitolul 6 pentru a compara literele alfabetului. Pot confirma că cuvintele sunt aceleași ca în ebraică și ceea ce a fost tradus în engleză. Am observat că prima literă a cuvântului din partea dreaptă este separată de restul cuvântului. În Geneza 1:1, primul cuvânt este "Breshit" = "La început", dar 'B' este separat de restul cuvântului. Același lucru se întâmplă și în partea stângă, unde există două litere separate de cuvântul anterior. Aceste două litere reprezintă, de cele mai multe ori, ultimele două litere ale acelui cuvânt, dar uneori întregul cuvânt este transferat pe rândul următor. Un punct separă cuvintele. Am observat că atunci când Tetragrammatonul se află la sfârșitul rândului, nu se separă literele. În exemplul de mai jos, cele trei litere ale ultimului cuvânt de pe linie sunt **waw** (sau *vav*), **aleph** și **taw** (sau *tav*). Iată primul rând din Geneza 1:1 și transliterarea literelor alfabetului fenician/samaritan. Citirea merge de la " DREAPTA la STÎNGA:

Acestea sunt primele șase din cele mai importante șapte cuvinte din învățătura biblică ebraică. "*La început, Dumnezeu a creat cerurile și pământul!*" Pământul = **ha'aretz**, începe pe linia a doua în acest exemplu. În limba engleză, această afirmație are zece cuvinte, deoarece în ebraică și în limbile semitice vechi, primele trei cuvinte sunt toate unul singur (**Bereshit**) în ebraică. Transliterarea curentă a cuvintelor ebraice în litere englezești este următoarea: "*Bereshit bara elohim et ha' shamayim ve'et ha'aaretz*". Acest lucru se potrivește destul de bine cu vechiul text samaritean. Observați că și ei folosesc termenul "**Elohim**", dar ortografiat aici ca **ELHYM**. Reamintim că litera **waw** poate fi pronunțată ca un **w** sau ca un **v**, iar **aleph** poate fi folosită ca vocala "**a**" sau 'e'. Sunt obișnuit să o văd ca prima literă a tuturor alfabetelor, așa că, în mod implicit, o atribui ca "**a**" atunci când o văd, cu excepția cazului în care sunt deja familiarizat cu cuvântul care are un "**e**". Nu am pretenția de a transcrie aceste pasaje cu o acuratețe de 100%, deoarece am studiat

256 Acest manuscris poate fi revăzut pe aceste site-uri: https://www.bl.uk/collection-items/samaritan-pentateuch și http://www.bl.uk/manuscripts/FullDisplay.aspx?ref=Or6461

acest alfabet și am învățat să citesc acest Pentateuh doar în ultimele două zile. Puteți să mă numiți un Daniel Jackson de gradul întâi în stilul Stargate-Atlantis cu limbile extraterestre, deoarece am un talent pentru a identifica și compara literele din limbi străine, dar nu consider că aceasta este o profesie calificată.

Deoarece ne interesează modul în care samaritenii au exprimat Tetragrammatonul, trebuie să ne întoarcem la următoarea carte din Exod, capitolul 3, când Moise îl întâlnește pe Dumnezeu sau pe Emisarul său pe munte. Pentru a avansa mai multe pagini, în colțul din dreapta sus al ferestrei manuscrisului, există o mică săgeată descendentă cu "**f.??v**" lângă ea. Geneza începe la pagina 51A. Dacă, de exemplu, doriți să treceți la pagina 51, pentru a ajunge acolo, trebuie să coborâți până la "**f.51v**". Partea principală pe care o vom analiza este Geneza 3:14, unde Dumnezeu vorbește și îi spune lui Moise numele său. Acest pasaj va fi găsit la pagina 53A. Prima scriere a Tetragrammatonului

vine de fapt înainte de acest pasaj, în Exodul 3:7, al doilea paragraf, primul rând și al doilea cuvânt (pag. 53A, 2.1.2 este sistemul meu de numere) din dreapta:

Aici, pergamentul samaritean de pe această linie este tradus ca începând cu: "*Și Domnul a spus*", dar știm că multe traduceri în limba engleză folosesc numele "Lord" în locul Tetragrammatonului sau, în bibliile ebraice, numele "Adonai" este înlocuitorul. Multe biblii ebraice contemporane reintroduc acum cuvântul original Tetragrammaton.

Ajungem în partea de jos a acestei pagini 53A (paragraful 3), care conține întâlnirea dintre Moise și Dumnezeu. Am scris pasajele biblice de la Exodul 3:13 până la 3:16, deoarece pergamentul samaritean nu împarte niciunul dintre pasaje prin denumire numerică. Aici vedem totuși numele lui Moise -"MshH"

iar după aceea cuvintele a ceea ce a fost tradus ca "**Ehyeh Asher Ehyeh**". Le-am evidențiat mai jos într-o casetă roșie pentru Ehyeh și într-o casetă albă pentru "Asher". Numele "Ehyeh" se repetă (pg.53A, 327) pe rândul de sub acesta, când Dumnezeu spune: "Ehyeh, Ehher":

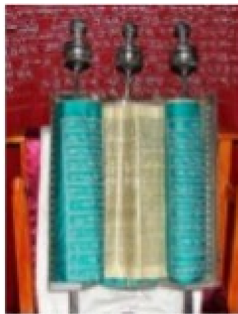
"*spune-le copiilor (Beny* *lui Israel (YshREL*)

"*Ehyeh* *m-a trimis la voi*". (pg. 53A, 3.2.5-7)

Tetragrammatonul este scris pe linia patru (3.4.4 într-o casetă galbenă). În mod surprinzător, atât sursa "E", cât și sursa "J" sunt văzute, deoarece atât "Elohim", cât și "YHWH" sunt scrise în Exodul 3:15. Deoarece Moise a părăsit Egiptul ca fost membru al casei regale care cunoştea foarte bine panteonul egiptean de zei, precum și pe zeul israelit "**Ya**", cred că Dumnezeu îi vorbește lui Moise într-o limbă pe care acesta o înțelege și contopește cei doi zei "**Heh**" și "**Ya**" în calitățile sale de identificare în "**E-Heh-Ya**" + "**Ash-R**" + repetă din nou "**E-Heh-Ya**". Amândoi aveau calități transcendente în ei înșiși - **Heh** ca zeu al infinitului și al nesfârșitului. **Ya** sub forma "**Yaten**", era singurul zeu egiptean care nu era identificat cu o figură umană sau animală, ci cu cea a celei mai puternice forțe vitale cunoscute de egipteni - Discul Soarelui sub forma lui Aten! Akhenaton, în revoluția sa de a-l plasa pe Aten în vârf și de a converti Egiptul la monoteism, a întâmpinat o opoziție acerbă, iar el și noua sa religie au fost răsturnați. Religia și conceptele monoteismului nu au murit, ci au intrat în subteran, așteptând momentul să reapară. Alte cuvinte familiare de pe această pagină includ "**SHeMa L'OWLaM**" (*numele meu pentru totdeauna*: 3.6.3-4) "**ZaQoN**" (*bătrânul* 3.7.3), **ABRaHaM** (1.1.6, 3.5. 1), **YAQoB** (3.5.5), **MTSRYaM** = *Egipt* (3.11.1), **EL Hai** = "*Dumnezeul cel Viu*", este folosit de mai multe ori: (1.1.3, 1.1.5, 2.16.4, 3.4.4, 3.8.2, 3.8.6). La pagina 54B, vedem acum Tetragrammatonul scris de mai multe ori, începând de la paragraful unu, linia unu, cuvântul cinci (1.1.5), și în 1.4.5, 2.1.2, 2.6.4, 2.7.7, 3.2.2, 3.3.6, 3.4.8 și 3.7.2. Numele **YShRaEL** (Israel) este scris pe această pagină în: 1.2.1, 2.5.4, 2.8.2, 3.2.5, 3.4.4 și 3.5.2. Cuvântul pentru "*loc sfânt*", "*sanctuar*" sau "*altar*" este **DeBiR** și este scris în 2.6.1, 2.6.4, 3.6.6, 3.7.6. Speram să obținem numele faraonului care a fost în conflict cu Dumnezeu și Moise, dar tot ce obținem la pagina 53B este **MaLeK MTsRYaM** = "*Regele Egiptului*" (2.1.6-7, 2.4.8, 2.5.1).

Pergamentul Torei Abisha

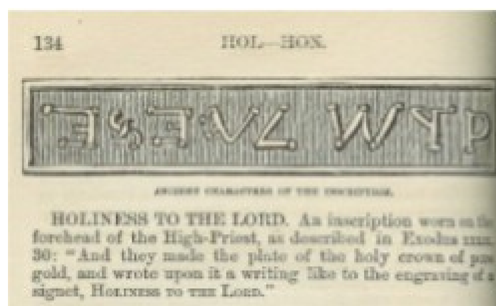

Samaritenii care locuiesc la Shechem/Nablus susțin că trăiesc acolo de cel puțin 2.300 de ani. Afirmația lor cu privire la cea mai veche *Tora*, cele cinci cărți ale Vechiului Testament, este susținută cu dovezi în pergamentul pe care l-au numit "*Pergamentul Abisha*", care a fost scris, în consecință, de Abisha, strănepotul lui Aaron, primul preot al israeliților. Pentateuhul samaritean de mai sus, tocmai analizat, a fost probabil copiat din el. Abisha este menționat ca fiind unul dintre "*fiii lui Aaron*" în I Cronici 6:50. Copia samariteană a fost datată în anul 1065 d.Hr. dar pretinde că a fost dobândită de la regele Iosia în jurul anului 610 î.Hr. Samaritenii cred că au păstrat acest text compus în mod divin, care a rămas necorupt până în zilele noastre. Folosirea continuă a scrierii feniciene, fără a lua în considerare schimbările caligrafice de-a lungul a aproximativ 3.000 de ani, cred că le dă credibilitate pentru a afirma acest adevăr. Evreii au susținut că samaritenii nu joacă niciun rol în tradiția israelită din cauza adevăratelor lor origini din Persia sau din ținuturile asiriene în timpul cuceririi asiriene și că nu au "nicio legătură" cu linia de sânge. Samaritenii, pe de altă parte, cred că nu ei, ci evreii, au fost cei care s-au despărțit de învățătura și legea religioasă israelită autentică în jurul timpului profetului Eli și, probabil, catalizatorul separării națiunii Israel unite după moartea lui Solomon. Alții cred că schisma finală dintre samariteni și evrei nu a avut loc până în timpul Macabeilor (Hasmonei), când templul Gerizim a fost distrus în 128 î.Hr. de către Ioan

Hyrcanus, liderul Macabeilor și marele preot evreu care a murit în jurul anului 104 î.Hr. În timpul stăpânirii grecești, Iudeea și-a câștigat independența deplină și a prosperat pentru o scurtă perioadă de timp, până la venirea romanilor, care au cucerit Orientul Mijlociu. Distrugerea de către Hyrcanus a Templului samaritean de pe Muntele Gerizim, după asediul militar asupra Sihemului, s-a datorat faptului că evreii detestau orice templu închinat lui **Yahweh** în afara Ierusalimului. În plus, convertirea forțată la iudaism a idumeenilor a fost considerată o conduită extrem de bizară pentru un conducător iudeu. Biblia este plină de comentarii despre samariteni și despre faptul că era greu să găsești unul "bun", dar, destul de des, doar o singură parte a poveștii este spusă de cel care scrie povestea. De asemenea, i-am auzit pe mulți dintre cei care vorbesc despre samariteni ca despre cei care nu au dreptul să pretindă moștenirea israelită, chiar dacă par a fi oameni foarte devotați religios. Cine poate spune că cei expediați în ținuturile asiriene și că urmașii lor și-au uitat rădăcinile? Poate că unii dintre ei s-au întors în cele din urmă în zona tribului nordic din Samaria. Nu cumva Maria și Iosif l-au dus pe pruncul Iisus în Egipt?

Ei nu și-au uitat rudele care se aflau încă acolo în Egipt și care nu au plecat în timpul Exodului. Asirienii nu i-au îndepărtat pe TOȚI israeliții din Samaria, ci doar, în principal, pe cei înrudiți cu casa regală. Aceasta fusese o tradiție a cuceritorilor încă din vremea dinastiei a 18-a egiptene, care cuceriseră regiuni și aduceau sclavi și pe unii dintre cei din casa regală în Egipt pentru a fi instruiți și trimiși înapoi pentru a conduce pământurile tatălui lor. Ce se întâmplă cu cei care au rămas în Israel/Samaria și s-au căsătorit cu cei aduși din Babilon, Kutha, Avva, Hamat și Sefarvaim (2 Regi 17:24)? Dacă copiii lor au ales să fie numiți israeliți, este alegerea lor. Au existat cei din rasa pielii întunecate care pretind că au fost descendenți din Aaron, sau din Solomon prin intermediul reginei din Saba. Tribul Lemba din sudul Africii, de exemplu, a povestit timp de secole că descindea din Aaron, dar că a părăsit Israelul și Iuda în timpul cuceririi asiriene sau babiloniene. Ei își circumcid băieții, nu mănâncă carne de porc, citesc Scripturile în ebraică, iar preoții lor au fost legați genetic de preoția Kohen în multe țări, dar pentru că erau de culoare, oamenii au respins pretenția lor de a fi "evrei". Cei care se numesc pe ei înșiși "*evrei negri*" au fost, de asemenea, respinși. Nu am niciun interes în această luptă, ci vreau doar să găsesc adevărul care ne leagă pe toți de singura sursă creatoare și nu susțin această filozofie "mai sfânt decât tine" în nicio religie și sper că orice schismă care a apărut între evrei și samariteni poate fi vindecată în curând.

<u>Tetragrama masonică și inscripția de la Bat Creek</u>

134 HOL—HOX.

HOLINESS TO THE LORD. An inscription worn on the forehead of the High-Priest, as described in Exodus xxxix. 30: "And they made the plate of the holy crown of pure gold, and wrote upon it a writing like to the engraving of a signet, Holiness to the Lord."

Acest penultim exemplu este extras din cartea de instrucțiuni masonice a lui Robert MaCoy cu privire la Tetragrammaton. Banda metalică (aurie) din fotografia de la pagina 134 a acestei cărți masonice este o impresie masonică de artist a inscripției Tetragrammatonului de pe coroana de aur a Marelui Preot al lui Israel și Iuda.

Artistul masonic a schițat fraza biblică "**HWHYL ShDQ**", care se citește de la dreapta la stânga, așa cum a fost realizată în limba feniciană veche și în limba ebraică modernă. Întorcând banda pe orizontală se citește **Q-D-Sh L YHWH** = "**Qadesh L YHWH**" = "**Sfânt pentru YHWH**". **Q-D-S** provine din vechea rădăcină semitică și înseamnă "*Sacru și Sfânt*". Acest **QDS** provine din fenicianul

𐤒𐤃𐤔

iar în ebraică este **קדש**. Se pare că a fost folosit înainte de fenicieni în textele ugaritice, deoarece cuvântul **qidsu** înseamnă "*loc sfânt*" sau "*capelă*", iar **qad(i)su** înseamnă "dar consacrat"[257]. Unul dintre cele mai vechi orașe din Orientul Mijlociu este orașul sirian Kadesh (sau Qdesh), care era cunoscut de către antici ca fiind "orașul" sacru. Acesta a fost locul celebrei bătălii dintre faraonul Ramses al II-lea și regele hitit Muwatalli al II-lea în anul 1274 î.Hr. Termenul **Kodesh LeYaweh**: **קדש ליהוה** = "*Sfințenia Domnului*" provine din cartea biblică Exodul, unde se spune preoților cum să graveze Tetragrammatonul pe o placă de aur și cum trebuie să o poarte Marele Preot:

"*Să faci şi o placă de aur curat şi să sapi pe ea, cum se sapă pe o pecete: 'Sfinţenie Domnului'. S-o legi cu o sfoară albastră de mitră, în partea dinainte a mitrei. Ea să fie pe fruntea lui Aaron şi Aaron va purta fărădelegile săvârşite de copiii lui Israel când îşi aduc toate darurile lor sfinte; ea va fi necurmat pe fruntea lui înaintea Domnului, pentru ca ei să fie plăcuţi înaintea Lui*."... Exodul 28:36-38

Întrucât acest pasaj este scris în cartea Exodului, care îl descrie pe Aaron ca mare preot al poporului care a ieșit din Egipt în timpul Exodului, acesta este, de fapt, cel mai timpuriu indiciu pe care îl avem din scripturile biblice ca fiind cea mai apropiată informație cu privire la care a fost numele original și care erau caracteristicile "Numelui". Cu toate acestea, nu avem niciun text original din acea perioadă și nici în textul fenician târziu. Și pentru a adăuga la gradul de dificultate, Tetragrammatonul este scris ca LORD în majoritatea bibliilor. Cuvântul "**Sfințenie**" dă destul de multe definiții în Dicționarul ebraic și caldeean:

"**qodesh**", - "*un loc sau un lucru sacru*", *sfânt*, *sanctuar*" din cuvântul rădăcină:
"**qadash**" - "*a fi curat*", ca în ceremonial, "*a consacra*", "*a dedica*", "*a sfinți*".[258]

Putem adăuga aceste calități literelor Numelui Sacru în timp ce căutăm numele (numele) original(e) și caracteristicile divine ale Numelui.

La o comparație foarte atentă, forma inscripțiilor se aseamănă cu utilizarea rară a scrierii feniciene antice pe monede în timpul revoltei evreiești din 66 - 69 d.Hr., când rebelii evrei și-au făcut și emis propriile monede în anul 3 al revoltei. Pe partea din față, conform traducerii Jewish Virtual Library, care a identificat această monedă ca fiind "Shekelul primei revolte, anul 3 (Herbst 1240)", scrie "*Shekel (of) Israel*", cu o reprezentare a unei amfore în mijloc și literele "**Sh K**" sau "**Sh G**" sau "**Sh P**" din alfabetul fenician. Ar putea fi, de asemenea, "**Sh R**" dacă se folosește alfabetul aramaic sau ebraic. Pe verso sunt scrise cuvintele "*Ierusalimul cel Sfânt*", cu un desen de tip trifloră care se presupune că sunt rodii înmugurite. Deși pot vedea cuvintele "**YShREL**" (Israel) și "**YERUShALYM**" (Ierusalim), a fost dificil să văd cuvântul "**Shekel**" pe prima față și "Sfânt" pe a doua față. Pe prima parte, cele două litere din dreapta cuvântului Israel care sunt clare sunt literele feniciene "**Sh**", iar "**Q**" este puțin uzat. Cele două litere de deasupra amforei ar putea fi citite la fel ca "**Sh + K**", dacă aceasta este litera **K**, însă litera **G** arată foarte asemănător atunci când este scrisă pe monede. Așadar, este acesta un sistem numeric?

257 Van der Toom, K.; Becking, Bob; van der Horst, Pieter Willem (1999), *"Dictionary of Deities and Demons in the Bible",* Wm. B. Eerdmans Publishing.

258 Zodhiates: *"Hebrew-Greek Study Bible",* 1984, Hebrew and Chaldee Dictionary, pag. 102, reference #'s 6944 și 6942.

"**ShQL**" (L'PW) sunt literele care reprezintă "**Shekel**" pe această monedă?

Cu excepția cazului în care cuvântul a fost ortografiat în acea perioadă ca "**QDUSh**" și/sau au existat greșeli de ortografie, nu văd ortografia tradițională "**QDS**" = **Qadesh** = Sfânt. Cu toate acestea, cred că este doar o chestiune de etichetare greșită a monedelor care a perpetuat eroarea, deoarece oamenii copiază și repetă aceleași informații, deoarece vedem cuvântul "**QDSh**" = **Qadesh** pe alte monede din perioada revoltei evreiești, cum ar fi moneda denumită "*First Revolt Shekel, Year 1 (Brom. 57)*" de către Jewish Virtual Library. Acest exemplu prezintă aceste trei litere:

Inscripția Tetragrammaton de la Bat Creek - realitate sau ficțiune?

În 1889, cu ocazia unor săpături într-o movilă funerară nederanjată din estul statului Tennessee, a avut loc o descoperire sponsorizată de Institutul Smithsonian, făcută de directorul de proiect Cyrus Thomas. Era o piatră cu o inscripție pe ea, care a fost numită Inscripția Bat Creek. Thomas a declarat că inscripția din piatră "*dincolo de orice îndoială are literele alfabetului Cherokee*". Literele inscripției au o asemănare și o duplicare remarcabile, aproape exactă, cu Tetragrammatonul în forma sa de scriere a alfabetului antic fenician. Cu toate acestea, după mai bine de o sută de ani de când s-a făcut această identificare, în 2004, istoricii au evidențiat

asemănarea scrierii cu ceea ce fusese scris într-o carte masonică în 1870. Cercetătorii Mainfort și Kwas și-au publicat cercetările în 2004, raportând descoperirea ilustrației masonice din cartea de referință masonică din 1870[259] care dădea impresia artistului despre cum ar fi fost scrisă fraza biblică "*Sfânt pentru Yahweh*" cu literele ebraice mai vechi. Mainfort și Kwas au ajuns la concluzia că inscripția de la Bat Creek a fost copiată din acea ilustrație masonică:

"*Nu poate exista nicio îndoială că aceasta a fost sursa inscripției și că inscripția a fost copiată, deși nu deosebit de bine, de către individul care a falsificat piatra de la Bat Creek*"[260].

În 2014, Departamentul de Antropologie al Smithsonian a emis în mod oficial următoarea declarație cu privire la piatra Bat Creek:

"*Deși recunosc faptul că în jurul autenticității pietrei Bat Creek continuă să circule o diversitate de opinii, curatorii din cadrul Departamentului de Antropologie al Muzeului Național de Istorie Naturală, Smithsonian Institution, consideră că inscripțiile de pe artefact sunt falsuri și că artefactul este un fals*."

Alții nu sunt de acord și spun că inscripția de la Bat Creek este autentică, subliniind faptul că al doilea cuvânt de pe piatra de la Bat Creek spune **LYHWD** sau **LYHWDM** și că nu se citește "**LYHWH**" = "**Pentru YHWH**", ca în cazul operelor de artă masonice, ci "**LYHWD**" = "pentru Iuda"[261]. Primul cuvânt nu spune **QDSh**, ci **QD**, fără a fi scrisă litera "**Sh**" veche = **w**. Acest artefact, dacă este autentic, are implicații istorice de o importanță monumentală în multe domenii de studiu.

259 Robert Macoy: *"General History, Cylopedia and Dictionary of Freemasonry",* 1870, pag. 169.

260 Robert C. Mainfort, Jr., și Mary L. Kwas: *"The Bat Creek Stone Revisited: A Fraud Exposed,"* in American Antiquity, 64 (2004): 761-69.

261 J. Huston McCulloch, Dept of Economics, Ohio State University: "The Bat Creek Stone Revisited: A Reply to Mainfort and Kwas in American Antiquity", Pre-Columbiana, A Journal of Long-Distance contacts; vol.S, no. 2-4, Vol. 6, No. 1, 2011-2014

Partea a IV-a

Secretele numelui sacru și misterele universului

CAPITOLUL 10

Dezlegarea secretelor numelui sacru

Numele Creatorului în cadrul Tetragrammatonului și semnificațiile sale.

De ce vrem să știm care este Numele Sacru al Creatorului și cum se pronunță și ce înseamnă acest Nume? Acestea sunt întrebările pe care natura noastră umană curioasă nu ne va lăsa să ne odihnim până când nu vom descoperi cum se potrivește cu toată viața de pe Pământ și cu toată viața din univers, care trebuie să fie conectată. Numele a fost ținut secret în rândul preoților și poate că încă mai este. Poate că Tetragrammatonul este doar o abreviere din patru litere pentru un titlu mult mai lung și mai măreț al Creatorului. Am trecut în revistă istoria Tetragrammatonului până la rădăcinile sale din Egipt, înainte ca Moise să vorbească cu Creatorul pe Muntele Sinai. Faptul că a vorbit cu un emisar al Creatorului trebuie, de asemenea, luat în considerare. Am trecut în revistă multe exemple despre cum a fost scris în mai multe limbi, dar nu am reușit să rezolvăm problema decalajului "lanțului de custodie" dintre acea întâlnire de pe Muntele Sinai și prima dată când avem dovezi istorice ale Tetragrammatonului scris în piatră, cel puțin 300 de ani mai târziu. În ceea ce privește cine a avut în custodie Numele cu responsabilitatea de a proteja Numele în limba scrisă, păstrând modul în care a fost pronunțat în timpul acestui decalaj și dacă a trebuit să fie tradus în mod corespunzător și corect într-o altă limbă, vor fi întrebări fără răspuns în acest moment.

Care este semnificația spirituală a Numelui Sacru și Ascuns al Creatorului?

Avem multe religii în lumea noastră și toate au un Dumnezeu Creator Preaînalt care a creat universul actual și a dat calități pentru ca viața să existe în el. Cu toate diferențele de istorie, limbă, cultură și alte detalii, trebuie să ne punem întrebarea - "*există UN singur Dumnezeu Creator pentru toți adepții religioși sau mulți Dumnezei Creatori?*". Pentru cei care cred în monoteism și că există doar UN singur Dumnezeu Creator adevărat și original, indiferent dacă acest zeu Creator se numește Yahweh, Iehova, Yah, Elohim, El, Brahma, Allah, Marea Dharmakaya, Ahura Mazda, Ometeotl ...etc., trebuie să realizăm că, pe parcursul a mii de ani de separare, este un fapt că limbile, cultura și reprezentările noastre istorice au necesitat schimbări voluntare sau au fost forțate să se schimbe din cauza cuceririi și relocării. Acest lucru nu ar trebui să ne îndepărteze de originea a ceea ce și cine cred cu toții că a fost Creatorul la început, care ar fi trebuit să fie același pentru toți. În cazul istoric cu Moise, semnificația numelui revelat lui Moise ar trebui să fie un nume pe care TOATE popoarele îl pot pronunța. Sunetele vocalice făcute cu o expirație prin corzile vocale, fără a folosi buzele sau dinții, sunt sunete universale și, prin urmare, motivul pentru care se pare că exclusivitatea sau cvasi-exclusivitatea sunetelor vocalice și a literelor reprezintă acel Nume Sacru care ne-a fost transmis. Mai multe culturi afișează acest lucru. În hinduism și în budism există ceea ce se numește "**bija mantra**" - sunete de silabe mistice care au o semnificație ezoterică folosite pentru a invoca puterea și prezența Creatorului sau a reprezentanților săi divini pe pământ. Se spune că "**Aum**" sau "**Om**" reprezintă sunetul primordial al zeului creator Brahman. Această silabă sacră primordială "*Om*" sau "*Aum*" este considerată a fi vibrația sonoră a universului și a întregii creații. Într-unul dintre mantrele vedice ale hinduismului, sunetele similare ale Tetragrammatonului în

cântecul "**HA-VAA-MA-YEH**", este transliterat din sanscrită și repetat de devotați, ceea ce înseamnă "*Te invocăm!*"[262].

"**Om Ah Hum**" este o altă cântare sau *mantră* de meditație bine cunoscută, ("*Man*" = mintea și "*Tra*" = instrument). Un cântec de naștere al nativilor americani are cuvintele: "**YANI-YONI-YA HU-WEY-NE, YONI-YA HU-WEY-NE**", iar eu văd și aud în ele sunetul Tetragrammatonului. Un cântec de dans al fantomelor Arapaho are cuvintele: "**HI-YA HI-YA HI-YA HI-YA**". Titlul cântecului de succes internațional "*Heya*" este repetat mereu și mereu în cântecul cântărețului Navajo J.J. Light. Bătrânul nativ american Navajo Kee Chee Jake din Chinle, Arizona, cântă "*Yeha Noha*", înregistrat în 1994. Piesa a avut succes internațional, certificând statutul de disc de aur în Franța, fiind un *hit* nr. 1 și ajungând în top 20 în Billboard Hot 100 în SUA. Kee Chee Jake cântă din nou cântecul *Sacred Spirit* în piesa "*Yane-Heja-Hee*" de pe albumul *Sacred Spirit II*, care a ajuns pe locul 14 în topurile din Italia în anul 2000. Un alt cântec intitulat "*Heya-Hee*" este catalogat ca fiind un cântec intertribal al ploii. Există o legătură între aceste cântece sacre ale nativilor americani și Tetragrammaton, care are sunete exacte și similare? Limba hawaiană are sunete silabice de vocale similare. Dacă veți vizita vreodată Hawaii, două cuvinte pe care ar trebui să le cunoașteți sunt **A-LO-HA** = "Bună ziua/la revedere" și **MA-HA-LO** = "mulțumesc". Dacă acest mesaj pe care Moise l-a primit pe Muntele Sinai a fost un mesaj universal dat nu doar lui Moise, ci și altor culturi religioase din întreaga lume, sunetele emise care dau identitatea caracteristicilor calificative ale creatorului ar trebui să fie aceleași pentru toată lumea, indiferent de rasă, religie și limbă! Numele sacru a fost ascuns de marea masă a oamenilor, fiind cunoscut și repetat doar de către marele preot israelit o dată pe an, care fie nu a reușit să protejeze și să transmită numele, fie încă îl are de fapt, dar îl ține ascuns în și mai mult secret. Poate că este timpul ca cei care vor să fie una cu Creatorul să devină propriul lor adevărat mare preot și să învețe să descopere care dintre sunete aduc și manifestă vibrația care magnetizează cel mai bine cu ființa ta interioară, cu sinele tău superior și cu Creatorul tău!

Odată cu religia iudeo-creștină, am moștenit o cunoaștere a numelui lui Dumnezeu ca fiind YHWH, cu mai multe derivate, dar fără o semnificație a numelui. Eu cred, ca mulți alții, că YHWH este un suport de loc, un acronim, o abreviere pentru semnificația numelui. Avem multe exemple. În scrierile egiptene, când vorbea despre faraon, scribul încheia cu **LPH** și multă vreme egiptologii nu au știut ce înseamnă. Când "codul" a fost în cele din urmă descifrat, a însemnat o binecuvântare la sfârșitul scrierii pe care noi am transcris-o, transliterat-o și tradus-o ca "**Viață, Prosperitate și Sănătate**". Tetragrammatonul și semnificația lui erau fără îndoială cunoscute de preoți atunci când evreii, beniamiții și leviții au ieșit din Babilon, dar cca. 500 î.Hr./BCE, numele și semnificația au început să fie ascunse oamenilor din afara preoției. Un alt cuvânt ebraic, ca "titlu", a înlocuit numele personal YHWH, iar acel cuvânt era "**Adonai**", care însemna "Domnul" și era scris și rostit atât în locul lui YHWH. Atunci când scribii au tradus Biblia ebraică, fie prin istorie orală, fie prin înregistrări scrise, în greaca Septuaginta, în jurul anului 250 î.Hr. a fost folosit cuvântul care era folosit în sinagogile evreiești, dar tradus în greacă ca "**Kurios**", cuvântul grecesc pentru "**Domnul**". Cu toate acestea, înlocuirea numelui nu s-a oprit aici, deoarece cuvântul grecesc "*Kurios*" a fost prescurtat în continuare în text în "**KS**" sau "**KC**"! Până în secolul I î.Hr. numele divin a fost înlocuit cu **IAΩ** sau **IAO**. Deoarece am introdus vocale în numele YHWH, avem acum numele utilizate în mod obișnuit Yahweh și Jehovah în locul lui YHWH. Putem merge înapoi până la primele scrieri ale Tetragrammatonului în scrierea feniciană, dar nici măcar nu știm dacă ACEASTĂ reprezentare sub forma Tetragrammatonului reprezenta un semn de ordine sau un acronim în perioada în care a fost scris pentru prima dată! Ceea ce știm este că aceste litere au fost moștenite de la alfabetul egiptean și că fiecare dintre aceste litere avea calități și caracteristici divine asociate cu ele. Așa cum am documentat în capitolul patru, fiecare faraon avea titlul a cinci nume (Titulariatul regal), care descriau calitățile lor unice de Regalitate: Un nume **HORUS** "zeul șoim",

262 *"Sacred Sanskrit Mantras",* Om Morya Namostutai, pg. 6, Church Universal and Triumphant, Corwin Springs, Montana.1997.

un nume de protecție **NEBTI** "două doamne", un nume **FALCONUL DE AUR** al bogăției, un nume **PRENOMEN** "Regele Egiptului de Sus și de Jos" și un nume de naștere **NOMEN** "Fiul lui Ra", care uneori era modificat. Fiecare nume purta o calitate specifică legată de zeu a numelui, iar "SEMNIFICAȚIA" numelui faraonului era clar înțeleasă. În cazul faraonului **AmenMeses** din dinastia a 19-a, la fel ca în cazul oricărui faraon, am văzut în capitolul patru că ar fi fost prezentat ambasadorilor străini și altor vizitatori regali cu toate numele sale regale titulare ca fiind:

"*Taur puternic iubit de Maat care face ca cele Două Ținuturi să dăinuie, stăpân al Festivalurilor Sed ca Tjatjenen, Mare de minuni în Karnak, Mare de putere care face Teba mare pentru cel care l-a creat, Întemeiat ca Ra, ales de Ra, Născut din Amun Conducător divin al Tebei!*"

Cu mult înainte de scurta domnie a lui AmunMeses, a existat faraonul dinastiei a 18-a Amenhotep al IV-lea, revoluționarul ai cărui părinți, Amenhotep al III-lea și regina Tiya, au inițiat mișcarea "Ya" și "Yaten/Aten". În timpul anului 4 de domnie Amenhotep al IV-lea a avut o mare viziune spirituală care l-a dus pe un curs care va schimba istoria religioasă a Egiptului. Viziunea l-a determinat, de asemenea, să mute capitala Egiptului de la Teba într-un nou oraș pe care l-a construit și pe care l-a numit "**Akhet-Aten**". Nomenul său a fost Amenhotep al IV-lea, iar prenumele său a fost "**Neferkheperure-waenre**" ("*Frumoase sunt formele lui Re, unicul lui Re*"). După ce și-a schimbat Nomen-ul din Amenhotep IV în AkhenAten ("*Eficient pentru Aten*"), și-a schimbat trei dintre celelalte patru nume regale, cu excepția Prenomen-ului său. Numele său de **Horus de Aur** a fost schimbat în **Wetjes-ren-en-Aten** = "*Înălțătorul Numelui lui Aten*". Numele său **Nebty** a fost schimbat în **Wer-nesut-em-Akhetaten** = "*Marele Rege din Akhet-Aten*", iar numele său Horus a fost **Merytaten** = "*Iubitul lui Aten*". Schimbările de nume au fost în onoarea zeului său unic "Aten" căruia îi construise temple într-un oraș nou construit numit "AkhetAten" = "*Orizontul lui Aten*". Numele său complet și titlurile sale ar fi fost introduse la curțile regale, cum ar fi:

"*Frumoase sunt formele lui Ra, unicul lui Ra, eficace pentru Aten, exaltarea numelui lui Aten, Marele Rege în Akhet-Aten, iubit de Aten*".

Aici, ca reprezentant al lui Dumnezeu pe Pământ (în gândirea egipteană), numele său a căpătat caracteristicile zeului care îl sponsoriza. Aceste cuvinte atașate faraonului erau mai mult decât un simplu "TITLU", deoarece descriau în detaliu cine îl reprezenta. Ele dădeau semnificație și înțelegere faraonului pentru popor! Același lucru se poate spune și despre Tetragrammaton-ul sacru, în sensul că YHWH ar putea fi doar un acronim, un suport pentru un nume mai profund, fiecare literă reprezentând un cuvânt sau o frază mult mai lungă. Acesta este un lucru pe care sunt sigur că lui Moise i-a fost dezvăluit - TITLUL COMPLET AL NUMEI CREATORULUI!!! Cu toate acestea, avem doar cel mult, trei cuvinte: "**Ehyeh Asher Ehyeh**". Așa cum am descris în capitolele anterioare, "*Ehyeh ar putea fi același lucru cu Ah-Heh-Ya*", ca parte a literelor pe care le cunoaștem acum ca fiind Tetragrammatonul, și de fapt așa i-am auzit pe rabinii evrei pronunțând acest cuvânt. În pasajul din Exodul 3:14, *'Ehyeh* este repetat: "*spune-le că 'Ehyeh te-a trimis*". Dacă, la fel ca în exemplul de mai sus cu numele complet al faraonului AmunMeses, dacă acesta s-ar fi întâlnit cu regele unuia dintre teritoriile din apropiere pe care urma să le cucerească, "regele care urma să fie cucerit" ar fi putut întreba: "*cum te numești și cine să spun poporului meu că m-a trimis cu mesajul tău?*". Iar Faraon ar fi putut fi scurt și, prin urmare, i-ar fi spus regelui pe cale de a fi supus: "AmunMeses", Astfel să spui poporului tău "*AmunMeses Conducătorul divin al Tebei*"[263] m-a trimis la tine!

Nu putem accepta nimic mai puțin decât un nume pentru Creatorul divin al Universului. Cele trei litere folosite în Tetragrammaton, cu **Hey** folosit de două ori, ar trebui să ne dea indicii despre ceea ce ar fi putut fi numele lui Dumnezeu atunci când i-a vorbit lui Moise, care părăsise

263 "Imn mss hq3 W3st" (Amun meses heqa waset) este transliterarea hieroglifelor egiptene pentru "Amuntneses Ruler of Waset (Thebes)"

recent Egiptul. Unele dintre cuvintele pe care le-am întâlnit în traducerile noastre ale literelor egiptene **yod**, **heh** și **waw**, precum și viziunea egipteană asupra creației (capitolul 13), ne-au făcut să credem că următoarele cuvinte pot face parte din caracteristicile calificative ale Creatorului Universului:

Infinit Etern Transcendent Creator al universului
Omniscient Omniprezent Omnipotent
Superinteligent Dominație Formată Domnitor al Adevărului
Creator al întregii vieți

Pentru a trece în revistă aceste trei litere care alcătuiesc Tetragrammatonul, precum și o posibilă oprire glotală care ar fi putut fi un sunet semisilențios și o literă înainte de Ehyeh, ca în **'Ehyeh**, vom trece în revistă câteva dintre cuvintele egiptene care încep cu aceste litere și posibilele Cuvinte înălțătoare care pot identifica caracteristicile Creatorului:

Pentru "**w**", câteva cuvinte egiptene care încep cu această literă includ:
w' = unul, conducător; **wnn** - a fi, a exista; **whmw** - mesager;
w'b = pur, preot; **w3s** = autoritate, **wsr** = putere, puternic;

Am oferit deja o explicație detaliată a caracteristicilor zeului egiptean Heh, zeul Infinitului, în capitolul 8. Pentru "**h**", ca în "**heh**", și celelalte două sunete **h**, câteva cuvinte egiptene care încep cu această literă includ:

hp = lege, **hk3** = conducător, **hr** = deasupra, șef, **hr sst33** = păstrător de secrete,
hs = laudă, **h'** = apare, **h'w** = aparențe, **hss.f** = pe care îl laudă,
hpr = formă, ființă, **hps** = putere,

Cu un singur **yod**, pronunțat ca "**i**", avem cuvintele egiptene:

i = eu, mie, al meu; **'3** = laudă, adorație; **im3hw** = foarte venerat;
it = tată; **imy** = care/care este în; **it-ntr** = tatăl zeului;
imn = Amun = Dumnezeu; **ikr** = excelent, eficient; **itn** = discul soarelui, zeul Aten;

Avem, de asemenea, cele două sunete vocalice cu oprire glotală, **'** și **3**, și cuvintele egiptene care încep cu ele:

'3 = mare; **'3 ntr** = mare zeu; **'nh** = viață;
'nht ntr im = pe care trăiește un zeu; 'nh dt = viață pentru totdeauna;
3h = akh = "Ka" (spirit) + "Ba" (suflet) reuniți, (aceasta este prima parte a numelui faraonului Akhenaton).

Dacă Tetragrammatonul este un acronim, care sunt cuvintele care reprezintă literele?

Urmând convingerile multor cercetători ebraici care cred că numele *Ehyeh Asher Ehyeh* are încorporat în el un acronim de înlocuire, o calitate sacră a lui Dumnezeu în fiecare dintre litere, prima mea încercare la un nume și titlu mai „faraonic” ar fi:

(Scrierea feniciană veche și ebraică veche)

אהיה | אשר | אהיה
(Ebraică modernă)

א	aleph	MARE DUMNEZEU
ה	heh	CONDUCĂTOR
י	yod	EU SUNT
ה	heh	A TUTUROR DE SUS
א	aleph	VIU
ש	sheen	PENTRU TOATĂ ETERNITATEA
ר	raysh	ÎN **SHU** ȘI **SN** CAUZÂND LUMINA SOARELUI,
א	aleph	și VIAȚA, prin
ה	heh	OMNIPOTENTĂ,
י	yod	CREATOR și
ה	heh	PĂSTRĂTOR DE SECRETE!

Ne amintim de la sfârșitul părții a III-a că versiunea samariteană a Exodului 3:14 avea numele **'Ehyeh Ash-R 'Ehyeh** ca identitate a lui Dumnezeu. Acesta a fost urmat de titlul de nume Tetragrammatonul YHVH, unde pronunția samariteană '**waw**' a evoluat la "**ba**" cu un sunet "**V**". Potrivit lui Benyamim Tsedaka, directorul Institutului A.B. de Studii Samaritene, preoții samariteni le-au spus să nu-l pronunțe ca pe un cuvânt, ci ca pe litere:

"*...Samaritenii nu au pronunțat niciodată Yod-Hey-Vav-Hey ca un cuvânt complet, ci literele una după alta: Yoot-Eay-Baa-Eey sau porecla Shema [=Nume]. Semnificația lui Yoot-Eay-Baa-Eey este scrisă deja în Tora și Shema i-a explicat-o lui Moise: Voi fi așa cum voi fi, înseamnă că mă voi expune în felul pe care îl voi alege.*..".

Este posibil ca Tsedaka să ne fi dat un indiciu că literele lui YHWH trebuie pronunțate separat și NU ca un cuvânt individual, altfel sensul poate fi pierdut. Putem spune sau scrie RIP pe piatra de mormânt a unei persoane dragi, dar dacă spunem doar "**RIP**" sau ca litere individuale: "**R**"-"**I**"-"**P**", și neglijăm adevăratul său înțeles în formă scurtă, atunci peste câteva sute de ani nimeni nu va mai ști că inițial a însemnat "*Odihnește-te în pace*". Același lucru este deja valabil atunci când creștinii văd "**INRI**" pe o cruce de răstignire. Foarte puțini, în afara preoților, ar putea să vă spună ce înseamnă, deoarece semnificația sa a fost pierdută pentru majoritatea. Vezi capitolul 8, pentru răspuns.

Faptul că patru dintre aceste litere din limbile semitice - **alef**, **he**, **waw** și **yod** - sunt folosite pentru a reprezenta vocale lungi, nu poate fi trecut cu vederea din importanța sa. Aceste patru sunete de vocale lungi au fost moștenite direct de la sistemul de vocale egiptean cu practic aceleași denumiri. Ele au supraviețuit fără modificări în ebraică timp de mii de ani! Dar cum rămâne cu semnificația fiecărei litere? A transmis istoria același înțeles de-a lungul secolelor? Cu litera și sunetul lui "**h**", și acesta a rămas practic același în fiecare literă, fiind pronunțat foarte încet sau ca o literă mută. Araba are două litere pentru sunetul "**H**", una se numește **Ha'** ca în "*Heh*", similar discuției noastre despre Tetragrammaton, dar cealaltă este litera arabă **h ح** (**Hha** sau **Haa'**) și este o literă greu de pronunțat pentru vorbitorii de limba engleză. Cu **Ha'** ai pronunța "**hat**" ca de obicei, dar cu **Hha** ai pronunța cuvântul în șoaptă. Pronunția vine din fundul gâtului, ca și cum ai expira o gură de aer sau ai respira pe sticlă pentru a o umezi. Vedem din nou cum această "*tăcere a literelor*"

a persistat. Să trecem în revistă ceea ce am învățat deja despre folosirea consoanelor în egipteană pentru folosirea vocalelor. Cu litera și sunetul pentru **'alif**, nu avem un echivalent în alfabetul englezesc. Sunetul este un sunet gutural, sau gutural profund și, de obicei, punem un apostrof pentru vocala lipsă pe care nu o pronunțăm. Limba hawaiiană și mai multe limbi polineziene folosesc foarte mult acest lucru. Este ca atunci când spunem "**didn't**", sunetul "**int**" din locul apostrofului vine din gât. Așa cum în limba engleză se obișnuiește să reducem un "**t**" la o oprire glotală, sunetul similar apare atunci când spunem foarte repede cuvântul "**Little**", care devine "l**id-al**" și "**butter**", care devine "**bud-ah**". Facem acest lucru mai ales atunci când **T**-ul se află la sfârșitul unui cuvânt, cum ar fi "**what**" și "**but**". Încă un exemplu ne arată probabil cât de tăcut era "**w**" în vremurile mai vechi, deoarece avem cuvântul **o'er**, o contracție poetică a cuvântului "**over**", cântat în multe cântece și poezii mai vechi, cu sunetul și litera **v** înlocuind sunetul și litera **w**:

Revizuirea consoanelor egiptene folosite ca sunete vocale [264]

Vocalele ABC-ului nostru

NUME	HIEROGLIFA	LITERA	PRONUNȚIE
Vultur		alif	Oprirea gutturală a sunetului ca la „**a**” niciuna
Trestie		yod	Sunet **y** slab, adesea nu se scrie. **i** sau **y**
Pui de prepeliță		waw	Ca și **w** din "wet", un sunet slab care nu se scrie, **w** sau **u**
Frânghie răsucită		heh	Sunete „**h**” respirat din gât. **h** (moale)

Ebraica timpurie, care folosea scrierea feniciană timpurie pentru numele lui Dumnezeu, a fost păstrată, dar nu și pronunția sa. Să fie oare faptul că două dintre litere - "**yod**" și "**Waw**", clasificate de lingviștii egipteni ca fiind ambele "*un sunet slab și adesea Nescris*", să fie originea "*sunetului pierdut*"? Faptul că atunci când aceleași litere și sunete au fost transferate în limbile și scrierea canaanită și feniciană, ele au păstrat acea "*tăcere*", și probabil că acesta este motivul real pentru care preoții antici au spus că numele era "*nepronunțabil*"? Profesorul de ebraică biblică (BBH) John Beekman notează următoarele despre literele vocale ebraice: "*În cazul literelor vocale, **Yod**, **Waw** sau **He** este tăcut*"[265]. Deoarece acest lucru s-a transpus în alfabetul ebraic, nu există nicio îndoială că era același sistem în limba și scrierea feniciană veche intermediară. Autorul Edward Horowitz a subliniat cum "**w**" (**waw**) în ebraică era mut și este un astfel de lucru care este transpus în multe limbi, cum ar fi engleza, unde echivalentul (**w**) este adesea mut, de exemplu "**answer**", "**sword**", "**two**", "**write**" și subliniază, de asemenea, așa cum am documentat mai devreme, că această literă era un sunet "**w**" în ebraica antică[266]. Folosirea a trei dintre aceste litere pentru numele sacru al CREATORULUI - "**Yod Heh Waw Heh**" este un indiciu cert cu privire la sunetul care era folosit pentru a pronunța numele CREATORULUI. Din literele și sunetele egiptene originale și din modul în care a păstrat acest sistem, sunt sigur că numele a fost pronunțat foarte respirat și aproape în tăcere FĂRĂ a folosi vibrația corzilor vocale. Poate că motivul inițial pentru care preoții și vechii israeliți și evrei au decis că numele sacru și divin al Creatorului era nepronunțabil a fost că acesta:

264 Din Manley 2012 și Collier și Manley 1998.
265 John C. Beckman, Ph.D: BBH2 Supplement, Chapter 1 - *The Hebrew Alphabet;* https://hebrewsyntax.org/bbh2/bbh2_supplement.pdf
266 Edward Horowitz: *"How the Hebrew Language Grew",* Ktav publisher Inc, 1967, 1993.

CONȚINEA DOAR VOCALE MUTE ȘI NU CONȚINEA CONSOANE!

Chiar și atunci când era rostit, abia se auzea din cauza exprimării răsuflate a numelui. În acest sens, numele era cu adevărat *nepronunțabil* !. Nu poți striga cu voce tare niciunul dintre aceste sunete de o silabă, așa că poate că acesta a fost și motivul pentru care "*NU SE AUZEA NUMELE!*" Unele dintre pronunții ar fi putut fi una sau mai multe dintre următoarele și, dacă ai încerca să le spui cu voce tare, ar trebui să pronunți prea mult "**a**" din "**ah**". Există multe combinații de sunete de vocale și iată un exemplu cu care puteți experimenta. Încercați-le într-o verbalizare cât mai silențioasă și respirată posibil, apoi încercați-le ca și cum ați șopti silabele cuiva. Observați cum reverberează în interiorul vostru:

Ya-Hu-Ha
Ya-Hu-Heh
Ya-Hu-Ah
Ya-Hu-Wa-Heh
Ya-Hway-Ha
Ya-Ha-U-Ha
Ya-Ha-Way-Ha
Ya-Hu-WaH

1. Încearcă aceste trei versuri, cu o INSPIRARE pe primele trei silabe și o EXPIRARE a ultimei silabe.

Ya - Ha - U - HA
Ya - Ha - Wu - Ha
Ya - Ha - Weh - Ha
Ya - Ha - Weh - Heh
Ya - Hu - Wah – Heh

Apoi, încercați acestea în diferite combinații, cum ar fi:

2. Vocalizarea ÎN INSPIRARE a primelor două silabe și EXPIRARE a ultimelor două silabe.
3. ÎN INSPIRARE vocalizarea primei silabe și EXPIRARE a ultimelor trei.
4. Încercați ritmuri diferite cu fiecare silabă.
5. Țineți ultima silabă ca un fermata 𝄐 în muzică și faceți un decrescendo > până la tăcere.
6. Inventați și găsiți-vă propria "Mantră" sacră, propria "Rostire sacră", care rezonează personal cu voi.
7. Mergeți la o claviatură de pian și "CÂNTAȚI" aceste Silabe Sacre ♫ pe note muzicale.

Ideea de a inspira, apoi de a expira, precum și instrucțiunile privind modul în care anticii ar fi putut pronunța Numele Sacru, provin, de asemenea, de la rabinul Zoe Klein, a cărui învățătură sugerează să încercăm să respirăm cuvintele:

"*Numele lui Dumnezeu, pe care toți evreii refuză să îl rostească, alegând să îl înlocuiască cu cuvântul Adonai, se citește probabil mai degrabă ca YHWH. Unii cabaliști spun că pronunția uitată ar fi putut fi* ***YH*** *la inspirația șoptită și* ***WH*** *la expirația șoptită, întregul nume al lui Dumnezeu fiind astfel format de un singur ciclu al respirației. Misterul impresionant al numelui lui Dumnezeu nu este separat de misterul respirației.* ***Shofar****-ul din ziua noastră este cea mai sfântă mare celebrare a respirației, a Sufletului, a lui Dumnezeu, a aerului*"[267].

Cu toate că am urmărit simbolurile și literele originale ale Tetragrammatonului până în trecut, așa cum au fost scrise în limba egipteană, sunetele nu se potrivesc, în mod logic, în nicio

267 Rabbi Zoe Klein: Rosh Hashanah 5764 (September 2003) address. De la Michael Chusid's *'Hearing Shofar: The Still Small Voice of the Ram's Horn"* -Vol. 3, pg. 35, 2009. www.HearingShofar.com

limbă anume, nici în trecut, nici în prezent, nici în viitor. De ce ar avea Dumnezeu-Elohim-Ehyeh-YHWH un nume sacru care să fie rostit doar în limba egipteană, ebraică, greacă, latină, engleză sau orice altă limbă anume? Ar părea mai logic ca limba Creatorului să fie exprimată într-o limbă care transcende toate limbile și care ar trebui să însemne pur și simplu să respire și să "vorbească" în liniște sunete vocale respiratorii, ceea ce toți oamenii au făcut de la începutul timpului. La un nivel extrem de spiritual, acest lucru ar imita expirația și inspirația respirației lui Dumnezeu, deoarece universul este creat cu o expirație și apoi, după trilioane de ani, contractat înapoi cu o inspirație. Din moment ce trebuie să inspirăm aer înainte de a expira cu un sunet, poate că acesta este sunetul Tetragrammatonului - că este sau imită expirația și inspirația respirației lui Dumnezeu, creând Universuri, creând galaxii, creând lumi și creând viață! În vechime, doar Marele Preot avea voie să pronunțe Tetragrammaton-ul sacru în fața poporului într-o singură zi pe an, iar în vechime, doar bărbații căsătoriți și cu vârsta de peste 40 de ani puteau fi învățați Cabala și studia misterele ei. Suntem acum într-o epocă în care trebuie să devenim în mod individual propriul nostru Mare Preot și să intrăm în interiorul Sfintei Sfintelor dinăuntru și să căutăm să studiem misterele Creatorului pentru a deveni din nou una cu ceea din care ne-am născut. Cuvintele lui Arthur Waskow relatează un model de gândire foarte bun, în timp ce dădea instrucțiuni în ziua Ispășirii, când a fost sunat *Shofar*-ul. *Shofar*-ul era un corn de berbec care era suflat la prânz, atunci când Marele Preot urma să rostească Numele Sacru al lui Dumnezeu:

"*În timp ce Templul era încă în picioare, Marele Preot intra în Sfânta Sfintelor la Yom Kippur și rostea Numele. Acum, în timpul Zilelor de Reculegere, fiecare dintre noi trebuie să fim propriul nostru Mare Preot și să intrăm în Sfânta Sfintelor care locuiește în fiecare dintre noi. Acolo, putem auzi "yyyyyyyyy-hhhhhhhh-vvvvvvvv-hhhhhhh" - Expirația eternă a shofarului - ca și Numele șoptit într-un șuvoi de aer. Amin. Când auziți shofar astăzi, amintiți-vă că ați stat pe Sinai și ați auzit, pentru prima dată, "Eu sunt yyyyyyyyy-hhhhhhhh-vvvvvvvv-hhhhhhh, Dumnezeul vostru...* "[268].

La fel ca în egipteană și în feniciană, litera **waw** putea fi pronunțată sau scrisă ca "**w**" sau ca "**u**". În timp ce majoritatea religiilor ebraică și creștină au folosit "**w**" în cadrul Tetragrammatonului atunci când au adăugat vocale la Tetragrammaton, de exemplu în numele **YaHWeH**, nu toate grupurile religioase sunt de acord cu pronunția gramaticală a acestei litere. Organizația *La Via* preferă să folosească litera "**waw**" ca vocală completă "**u**". Aceștia dau numele Creatorului ca fiind "**Yahuh**". Pe pagina lor de internet "*The Way*", la articolul "*The Name of God*", **Yahuh** este folosit pe tot parcursul disertației:

"*...Cu toate acestea și din cauza defectului său sistematic, numele prin care Creatorul a fost identificat și a fost cunoscut de poporul său, a fost înlocuit în majoritatea versiunilor Scripturii cu titlurile de Domn și Dumnezeu, urmând astfel tradiția copiștilor ebraici. Dar, de fapt, toate dovezile arată că pronunția corectă a Tetragrammatonului trebuie să fie **Yahuh***"[269].

Ei continuă să relateze povestea lui Moise și interpretarea lor a Numelui așa cum i-a fost el distribuit lui Moise:

...(12) "Să ne întoarcem la momentul originii sale, la momentul în care, din tufișul aprins și prin intermediul unui înger, Dumnezeu S-a identificat ca fiind Dumnezeul lui Avraam. ... Așa că a cerut":

"*Dacă îmi vor spune: "Care este numele lui? Ce le voi răspunde?*". (Exodul 3:13)

---

268 Rabbi Arthur Ocean Waskow: *"Godwrestling - Round 2: Ancient Wisdom, Future Paths";* Jewish Lights Publishing, Vermont, 1996.

269 Preluat de pe site-ul lor: http://lavia.org/EN_Name.html și lavia.org/articles.html

Atunci Dumnezeu, ca să se deosebească de toți dumnezeii falși, de dumnezeii făcuți de om, a răspuns:

"*ehyeh asher ehyeh*". (Exodul 3:14).

...Prin aceste cuvinte care au sensul de "*Eu sunt cel care sunt*", Dumnezeu se referă la el însuși ca fiind singurul care posedă viața din veacuri și pentru totdeauna și îi spune lui Moise: "*Să le spui copiilor lui Israel: » Eu sunt (ehyeh) mă trimite la voi «*". De atunci, Moise și poporul lui Israel l-au numit **Yahuh**, ("*El este*"), un termen provenit de la persoana a treia singular a verbului "*a fi*" (**yahuhe**) care pierde e-ul final pentru a deveni nume.

Organizația *La Via* arată în paragraful următor, câteva nume biblice celebre cu litera "**waw**" pronunțată ca "**u**" și cum traduc numele puțin diferit de cum le-am văzut în limba engleză:

...(13) "*...cercetările arheologice din zona asiro-babiloniană pun la dispoziție prin furnizarea mai multor tăblițe care înregistrează multe nume ebraice care includ Tetragrammatonul în ele, de exemplu: "..: Yiremiyahu sau Jeremiah, și multe altele*."

יהוה	Yahuh	Tetragrammaton	Cel care este
יהושע	Yahushuah	Jesus	Yahuh este mântuirea
אליהע	EliYahu	Elijah	Dumnezeul meu este Yahuh
ישעיהו	YeshiYahu	Isaiah	Yahuh salvează

Deoarece prima lor limbă este spaniola, mă gândesc că este vorba doar de pronunția diferită a literelor între limba engleză și limba spaniolă a *La Via* ("Calea"). Discut despre această lucrare aici pentru că nu poate exista nicio îndoială că Tetragrammatonul a cunoscut această diferențiere similară a sunetelor literelor atunci când a fost tradus dintr-o limbă în alta. Cercetătorii nu ar trebui să respingă o versiune variată care provine dintr-o limbă străină despre care am putea crede că nu se potrivește cu subiectul în discuție. Știm că astăzi, în ebraica modemă, litera "**waw**" se pronunță ca litera "**v**", iar numele acestei litere este "**vav**". Am văzut în multe documente că numele prescurtat al Tetragrammatonului era "**Yahu**", care pare să fie același. Clement din Alexandria, care a trăit în secolul al II-lea d.Hr., a susținut această lectură a lui "**Yahu**" scriind numele lui Dumnezeu în greacă ca "**Ιαού**". În greacă, diftongul **ού** se citește **ύ**. Astfel, "**h**" devine aproape mut, dar nu complet. Istoricul Giuseppe Ricciotti a susținut, de asemenea, în "*Istoria lui Israel*", că **Yahuh** este, cel mai probabil, citirea corectă a Tetragrammatonului[270].

Pentru a rezuma acest capitol despre secretele pronunției, semnificației și înțelesului vechi și original al Numelui Sacru, acesta a fost reprezentat de patru litere care au venit inițial din Egipt. Erau vocale mute și au rămas așa din respect. Atunci când au fost traduse în alte limbi, în special în limbile feniciană și canaanită, care reprezintă cele mai vechi exemple pe care le avem ale Tetragrammatonului scris în limba și scrierea respectivă, vocalele au făcut cumva ca numele să fie într-adevăr "nepronunțabil" și "neauzit". Este posibil ca aceste sunete egiptene originale să fi fost nepronunțabile în acele limbi feniciene și canaanite, deoarece este posibil ca acestea să nu fi avut unele dintre aceste sunete în limba lor. De exemplu, ebraica nu a avut niciodată un sunet sau o literă "**J**" în limba lor, dimpotrivă, ebraica are sunete guturale pe care noi nu le avem în limba engleză. Greaca nu are un sunet "**Ch**". Spaniolii rostogolesc "**R**" acolo unde noi nu facem acest lucru în limba engleză și, dimpotrivă, spaniolii din America Latină nu au "**Th**" în limba lor și le este greu să pronunțe cuvintele englezești cu aceste litere. În spaniolă, "**J**" se pronunță ca "**H**". Nu există nicio

270 Clement: *(Stromata V;* 6:34); și Giuseppe Ricciotti: *"History of Israel"* (Ed. Luis Miracle, 2nd volume, page 174)

distincție între sunetele "**Y**" și "**J**" atunci când cuvintele încep cu litera respectivă. "**Yacht**" și "**Jot**" se pronunță la fel. Același lucru se poate spune și despre cuvintele spaniole scrise cu "**b**" și "**v**", care se pronunță în mare parte identic.

Când Numele Sacru era rostit de către preoții antici, aceștia vocalizau numele complet și adevărata semnificație a literelor care reprezentau fiecare literă, așa cum se făcea atunci când Faraon era anunțat oficial la sosirea sa pentru a se întâlni cu alți regi și mesageri regali. Doar cei care se aflau în imediata apropiere a Marelui Preot, erau capabili să audă sunetele. Adică, în principal, cei din preoție aflați sub autoritatea Marelui Preot. Asta însemna că oamenii de rând rareori sau niciodată nu auzeau numele pronunțat. În Israelul antic, Samaria și Iuda, când națiunile au fost cucerite de asirieni și babilonieni, este posibil ca cuvântul scris să fi supraviețuit, dar preoții care erau păstrătorii pronunțării Numelui Sacru au fost uciși, duși în sclavie la asirieni și babilonieni sau au fugit pe alte meleaguri, unde este posibil ca înregistrările să fi rămas încă de descoperit. Din moment ce fie am pierdut această tradiție, fie ne-a fost ascunsă în mod intenționat, trebuie să privim în interior și să găsim acel răspuns. În lumea contemporană de astăzi, trebuie să ne invocăm propriul Mare Preot intern pentru a experimenta, practica și descoperi acel Nume Sacru care rezonează personal în noi.

"*Un om care cunoaște semnificația "reală" mai profundă a numelui unui zeu, îl "cunoaște" cu adevărat pe zeul în cauză. Vechii israeliți abia dacă știau ce înseamnă cu adevărat numele lui Yahweh în sensul științific, etimologic al cuvântului. Ceea ce conta era semnificația pe care cunoscătorul inspirat și "înțelept" al lui Dumnezeu o putea găsi în el... Nu numele lui Iahve i-a fost dezvăluit lui Moise aici - acesta era deja cunoscut de Enosh cu secole înainte - ci semnificația mai profundă, care, potrivit tradiției iahwiste și teologiei "școlii" lui **J**, era ascunsă în acest nume*"[271].

Mulți teologi consideră că Moise nu a primit semnificația numelui decât mai târziu, când Moise s-a liniștit după ce s-a "înfierbântat" după ce au construit un idol al vițelului de aur și au rupt prima tăbliță pe care scrisese Dumnezeu. În această următoare întâlnire cu Creatorul, citim în Geneza 33:18-19 următoarele, când îi cere lui Dumnezeu "*Arată-mi slava Ta*":

"*Și el a zis: Te rog, arată-mi slava Ta. Și a zis: Voi face să treacă înaintea ta toată bunătatea mea și voi vesti numele Domnului înaintea ta; voi fi milostiv cu cine voi fi milostiv și voi face milă de cine voi face milă*".

Moise, la fel cum făcuse în timp ce se afla în Egipt, ca scrib și conducător militar, "*a cioplit două table de piatră asemănătoare cu cea dintâi și s-a urcat pe muntele Sinai... și a luat în mâna sa cele două table de piatră*". (Gen. 34:4). Aici, Dumnezeu proclamă pentru prima dată în fața lui Moise semnificația numelui divin și nu este un secret. Prin rostirea numelui și a semnificației numelui, Dumnezeu devine accesibil poporului vrednic și pecetluiește legământul pe care **YHWH** l-a încheiat cu evreii și israeliții prin intermediarul său Moise. Una dintre poruncile pe care Moise le scrie pe tăblițe este că numele lui YHWH nu trebuie folosit în zadar!

Oricare ar fi adevărata semnificație a Tetragrammatonului, are legătură cu crearea universului însuși, iar Big Bang-ul este o semnătură a acestei creații. Încă avem liberul arbitru. Trebuie să ne asumăm responsabilitatea, nu numai pentru noi înșine în mod personal, ci și pentru salvarea planetei de la distrugerile care pot apărea din cauza războiului nuclear, a accidentelor nucleare, a schimbărilor climatice, a sărăciei, a rasismului și a pandemiilor care vor urma. Există dovezi că am mai făcut acest lucru înainte. Mama Pământ va supraviețui și, în cele din urmă, se va regenera, dar viața însăși este în pericol în acest moment. Mulți se uită în jur și așteaptă ca extratereștrii să vină din spațiu să ne salveze sau așteaptă ca un Mântuitor să vină să ne salveze.

271 Mowinckel, Sigmund O. P.: "The Name of God of Moses", Hebrew Union College Annual, #32, pg. 126, 1961.

Musulmanii șiiți și sunniți îl așteaptă pe cel de-al 12-lea Iman, "**Mahdi**", care va veni împreună cu **Isa** (Iisus) pentru a aduce pacea, ordinea și dreptatea în lume după ce marele dușman "**Sufyani**" va fi învins. Creștinii nu ar trebui să aștepte venirea lui Iisus în "*Înălțarea*" pentru a fi luați în Rai în timpul unui război final împotriva lui Satana, Lucifer și a îngerilor săi căzuți. Unii încearcă de fapt să forțeze "*Înălțarea*" cu război, haos și distrugere, crezând că astfel se va accelera ciclul! Nu puteți aștepta ca altcineva să curețe mizeria pe care am creat-o noi! Evreii nu pot aștepta construirea celui de-al treilea Templu și venirea lui Mesia evreul "**Mashiach**" pentru a-i răscumpăra din nou. Budiștii nu trebuie să aștepte cel de-al 5-lea Buddha în persoana lui **Buddha Maitreya**. Hindușii așteaptă ca ultimul avatar al lui **Vishnu**, cunoscut sub numele de **Kalki**, să anihileze lumea la sfârșitul lui **Kali Yuga** și să conducă cuvântul în "*Epoca Adevărului*" după ce va învinge și va șterge tot răul. Putem vedea că toate religiile au aceeași idee despre viitorul imediat în bătălia finală dintre întuneric și lumină pentru a-l învinge pe *Darth Vader* și "*Imperiul Răului*" și a aduce dreptatea în Galaxie. Cu toate acestea, nu mai este timp de așteptat. Trebuie să ne asumăm cu toții responsabilitatea personală de a fi acel far de lumină. Apariția fizică a unui Mântuitor ar fi întâmpinat tot felul de provocări. El ar putea fi de o rasă sau o cultură diferită de cea la care se așteptau oamenii, sau dacă ar avea o personalitate feminină? Suntem noi suficient de maturi și experimentați pentru a discerne diferența dintre un profet fals și un profet adevărat? În cuvintele lui John Hogue, un expert în descifrarea profețiilor lui Nostradamus și pe care mulți îl numesc Nostradamus american:

"*...nu poți face nimic în legătură cu ceea ce se întâmplă în lume înainte de a te ocupa mai întâi de propriile tale neînțelegeri. Asta este ceea ce fiecare dintre voi este împuternicit să facă. Este vorba cu adevărat de a veni aici, de a vă aduce toată inteligența voastră pentru a vă repara... și de a vă permite să intrați înăuntru și să vedeți întregul arbore al oricărei temeri, al geloziei, al identificării voastre cu lucrurile. Permiteți-i, pur și simplu în ochiul vostru interior, să vă arate integralitatea sa. Și atunci ceea ce se întâmplă este că se întâmplă o înțelegere care te schimbă. Este în așteptare. Este însăși natura ta care a fost uitată. Așadar, oricât de mult ar căuta oamenii și oricât ar încerca sincer să rezolve problemele, totul se îndepărtează de răspuns. Tu ești răspunsul! Ființa ta, care a fost îngropată sub identități, speranțe și dorințe, așteaptă să o redescoperi. Iar când vei deveni centrat în acest spațiu, atunci vei vedea cu adevărat o revoluție în lume, altfel nu vorbim decât despre reacții-iluzie care înlocuiesc alte reacții-iluzie*"[272].

---

272 Jonn Hogue. Interviu în cadrul emisiunii "Coast to Coast" cu George Noory, 12 iulie 2021. www.coasttocoastam.com

CAPITOLUL 11

"Numărul infinit și mistic al numelui divin"

Cabala mistică

Mulți dintre cei care trăiesc în lumea turbulentă de astăzi se află în căutarea unor descoperiri mai profunde în dezvoltarea lor spirituală personală și au dat peste subiectul Cabalei. Ce este Cabala mulți se întreabă? Cabala este o învățătură evreiască mistică, criptică și secretă, menită să explice relația dintre Creatorul etern și infinit și universul finit al creației sale. Acest Creator este numit "**Ein Sof**" – infinitul, *Nimicul fără sfârșit!* Este, de asemenea, tradus ca **Ain Soph Aur** = "*Lumina nesfârșită*"! Cabala (de asemenea, Qabalah și Kabala) este un subiect atât de misterios și ezoteric, încât, timp de secole, numai bărbații evrei căsătoriți, cu vârsta de peste 40 de ani, care au studiat Tora, au avut voie să o studieze. La un moment dat, în jurul secolelor 16 și 17 d.Hr., aceste trei cerințe au fost lăsate deoparte și atunci a fost permis tuturor, tineri și bătrâni, bărbați și femei, să studieze Cabala. Momentul potrivit pentru a studia dimensiunile ezoterice ale învățăturilor Cabalei este determinat de dezvoltarea spirituală a individului și de cunoștințele sale despre Tora. În lumea de astăzi, în orice moment, cineva ar putea deschide o revistă sau un ziar zilnic și ar putea citi despre o înțelegere de bază a Cabalei, cu tot cu o diagramă a Arborelui Cabalistic al Vieții[273]. Cineva studiază Cabala pentru a învăța tradiția mistică a iudaismului, cu accent deosebit pe sarcina de a învăța detaliile celor zece atribute mistice ale lui Dumnezeu, numite **Sefirot** (plural), **Sefirah** (singular). Fiecare Sefirah posedă o anumită "calitate divină" și un "nume divin". Rabinul modern Yehuda Berg, co-director al Centrului Kabbalah din Los Angeles, afirmă că Kabbalah este "*înțelepciunea ascunsă care a fost ținută secretă timp de secole, dar acum această învățătură iese la iveală pentru o societate plină de probleme sociale și spirituale*"[274]. David A. Cooper, un alt rabin al zilelor moderne, spune că misticismul evreiesc satisface o nevoie de "*conexiune cu marele necunoscut; vrem să experimentăm secretele altor realități și sensul vieții*"[275].

Istoria Cabalei

Sefer Yetzirah (Cartea Creației) este considerată a fi cel mai vechi dintre textele cabalistice. Ea reprezintă cea mai veche carte, încă existentă, despre mistica iudaică. Chiar prima secțiune a primului capitol este tradusă astfel:

> "*Dumnezeu a creat universul cu trei cărți:*
> *El a creat universul cu **TEXT** (Sepher)*
> *El a creat universul cu **NUMERE** (Sephar)*
> *Și a creat universul cu **COMUNICARE** (Sippur)*"

O altă traducere redă următoarele:

"*după ce și-a creat lumea cu trei de **SeFaR**: și anume, Sefer (o carte), Sefor (un număr) și Sippur (o poveste), împreună cu zece calibrări ale spațiului gol, douăzeci și două de litere...*"

O traducere din zilele noastre este următoarea:

---

273 Rabbi Ted Falcon: *"Journey to Awakening: Modern Jews rediscovering a meditative tradition";* The Seattle Times Newspaper, Religion section, pag. A14, 27 March 1999.
274 Berg, Yehuda: *"The Power of the Kabbalah* The Kabbalah Centre International, 2001
275 David A. Cooper: *"God is A* Verb"; New York, Riverhead Books, 1997

"*...în cele treizeci și două de Căi misterioase ale Înțelepciunii, Jah... Locuitorul din eternitate, cel mai înalt și sfânt - și-a gravat numele prin cele trei Sefarim - Numere, Litere și Sunete. Zece sunt inefabilele Sephiroth. Douăzeci și două sunt Literele...* "[276].

Misticismul celor zece Sefirot apare pentru prima dată în Sefer Yetzirah. Cabaliștii tradiționali vor spune că Avraam a fost cel care a primit învățăturile din Sefer Yetzirah prin intermediul lui Melchisedec, vechiul Preot-Regizor al Ierusalimului. Rabinul Z'ev ben Shimon Halevi este unul care recunoaște acest lucru:

"*Potrivit tradiției, Melchisedec, regele Dreptății și al Salemului și preot al Dumnezeului Preaînalt, l-a inițiat pe Avraam în cunoașterea Învățăturii ezoterice care privește omul, universul și Dumnezeu...* "[277].

Mulți au comentat despre Cabala cu privire la cine a scris *Yetzirah* și când și dacă există sau nu prea multe numere în carte pentru a o compara cu învățăturile mistice cabaliste. Dar, potrivit rabinului Sa'aiah ben Yosef Gaon (882 - 942AD/CE), care a fost prima figură rabinică care a scris în iudeo-arabă, (cunoscut și ca Saadia Gaon), a scris că "*obiectivul autorului cărții Sefer Yetzirah a fost de a transmite în scris cum au apărut lucrurile din universul nostru*"[278]. **Sefer Yetzirah** descrie cele zece Sefirot ca fiind emanații divine, iar Sefer Zohar le descrie ca atribute ale lui Dumnezeu sau emisari prin care Dumnezeu se poate revela. Fiecare Sefirot conține un mod diferit de a-l percepe și de a-l primi pe Dumnezeu.

Misticii din toate epocile insistă asupra faptului că învățăturile Cabalei au fost transmise pe cale orală timp de milenii și acceptă pe scară largă faptul că Cabala a fost partea ezoterică a Legii orale date lui Moise pe Muntele Sinai în timpul Exodului din Egipt. Alți cabaliști spun că învățăturile Cabalei au fost dezvăluite mai devreme, când Creatorul i le-a dezvăluit lui Avraam[279]. Cei care au studiat misterele sacre ale Sefirot nu s-au numit cabaliști decât mult după Exod. Până în secolul al XIV-lea, cabaliștii au folosit o varietate de nume pentru ei înșiși și pentru Kabbalah. Cabaliștii din Spania și Franța o numeau "*Înțelepciunea interioară*", iar studenții și profesorii cabaliști erau numiți "*Cei înțelegători*" sau "*Maeștrii cunoașterii*", sau "*Cei care cunosc Harul*" sau "*Maeștrii serviciului*"[280]. Grupurile de "*Maeștri ai cunoașterii*" în afara instruirii orale individuale din familie au început să apară pentru prima dată în jurul anului 1200 d.Hr. în Provence, regiunea geografică din SE Franței, în apropierea Mării Mediterane. Rabinul Moses de Leon (1240 - 1305), din Leon, Spania, este considerat una dintre cele mai importante figuri în dezvoltarea Cabalei. Moses de Leon este unul dintre primele genii mistice care a scris Zoharul, prima carte care descrie și conturează clar gândirea cabalistică. Din nefericire, această mare expansiune a cunoașterii cabalistice a trebuit să intre curând în clandestinitate, deoarece cabaliștii și alte persoane de credință religioasă evreiască au devenit victime ale Inchiziției spaniole, iar evreii au fost expulzați din Spania în 1492. Mulți cabaliști au fugit într-o localitate din Palestina, la nord de Nazaret, în munții din Galileea superioară, numită Safed, unde exista o comunitate evreiască încă din cele mai vechi timpuri. Safed a devenit un refugiu pentru exilații evrei. Autorul Perle Epstein a descris modul în care Safed a fost un refugiu natural pentru mistici:

"*Safed... un oraș eteric care ar fi putut fi la fel de bine o mică enclavă tibetană sau decorul*

---

276 Texte sacre din Biblioteca Hermetică: "TheSepher Yetzirah", tradusă din ebraică de William Wynn Westcott. www. hermetic.com/texts/yetzirah

277 Z'ev ben Shimon Halevi: *"Kabbalah: Tradition of Hidden Knowledge";* pg. 32, Thames și Hudson, New York, 1980.

278 Yosef Qafih (editor): *"Sefer Yetzirah Hashalem"* (with Rabbi Saadia Gaon's commentary), Jerusalem, Israel, 1972, p. 46.

279 Berg, 2001

280 Prophet, Elizabeth Clare: *"Kabbalah, Key to Your Inner Power";* pag. 13, Summit University Press, 1998

unei mănăstiri izolate de la poalele Himalayei, un Shangri-La evreiesc"[281].

În lumea de astăzi, trăim vieți diferite și nu avem mijloacele sau simțul practic de a frecventa templele străine din Shangri-La, așa că trebuie să urcăm pe cel mai înalt munte din propria noastră conștiință în căutarea semnificației și a pronunției Numelui Sacru care a ajuns până la noi sub forma Tetragrammatonului, bine reprezentat în misticul "Arbore al Vieții" al Cabalei.

"*...de aceea îl voi elibera: Îl voi așeza pe înălțime, pentru că a cunoscut numele Meu. El mă va chema, și eu îi voi răspunde...*"

Psalmul 91:14 - Psalmii lui Moise.

Joseph Gikatilla a fost un alt cabalist foarte timpuriu din secolul al XIII-lea, care a colaborat cu cabalistul Moses de Leon. Comentariul lui Joseph Gikatilla cu privire la Psalmul lui Moise de mai sus a fost următorul: - "*Versetul nu promite siguranță prin simpla menționare a numelui său, ci prin cunoașterea numelui său*".

Acesta este scopul final pe care căutăm să îl cunoaștem: "*Care a fost semnificația numelui Creatorului care i-a fost dat lui Moise*"?. Gikatilla a fost unul dintre primii care a dezvăluit în lucrarea sa clasică "*Sha'are Orah*" = "*Porțile Luminii*", că Dumnezeu are nume distincte legate de fiecare dintre cele zece sefirot ale Arborelui mistic al Vieții. Voi trece în revistă doar câteva dintre ele aici. Pentru o înțelegere mai profundă a Cabalei, căutați listele cu diverși autori și cărțile lor în notele de subsol pe care le-am furnizat în această carte.

- **MALKHUT** (Regatul) reprezintă cea mai joasă sefirah. Numele lui Dumnezeu asociat cu Malkhut este *Adonai*, un titlu de onoare tradus prin "*Domnul*" sau "*Domnii mei*", marele furnizor al tuturor creaturilor de pe pământ. Malkhut este, de asemenea, denumit "*Shekhinah*", care reprezintă aspectul feminin al lui Dumnezeu. De aici, Gikatilla învață că cineva ar trebui să înceapă o ascensiune mistică sau să se întoarcă la cea mai înaltă sursă creatoare, *Keter* (ka-tair), prin stăpânirea sefirot-urilor inferioare pe drumul către sus. Sărind patru dintre *sefirot* pe drumul către sus, ajungem la...
- **GEVURAH** (dreptate/judecată), unde *Elohim* este numele lui Dumnezeu pe care cabaliștii îl asociază cu Gevurah. Elohim este numele real folosit în primele propoziții din Geneza. Elohim primește sensul de "*Cel puternic*". Celebrul oraș Betleem își are rădăcinile în numele Beth-elohim sau "*Casa lui Elohim*". Cu cele trei Seferot cele mai înalte ajungem la...
- **BINAH** (înțelegere). Numele lui Dumnezeu asociat cu Binah este *YHVH*, dar vocalizat ca *Elohim*, nume asociat tot cu Binah. Exodus Rabbah 3:6 spune că numele lui Dumnezeu este prin acțiunile sale - "*Ca judecător este Elohim, ca milă este YHVH*".
- **HOKHMAH** (Înțelepciune), unde numele lui Dumnezeu asociat cu Hokhmah este "*Yah*" = "*Cel veșnic*". *Yah* este o abreviere a lui *YHVH* care constă doar din primele două litere ale Numelui Sacru *yod* și *heh*. Unii cercetători cred că *Yah* ar putea fi o formă mai veche a lui YHVH. Ajungem în sfârșit la vârful Arborelui Cabalistic al Vieții cu...
- **KETER** (Coroana), iar numele lui Dumnezeu asociat cu Keter este "*Ehyeh Asher Ehyeh*". Iată numele care i-a fost dat lui Moise și subiectul principal al acestei cercetări, și anume dacă există mai mult decât ceea ce majoritatea au tradus prin "EU SUNT CEL CE SUNT". Pentru cabaliști, Tetragrammatonul (YHWH) este cel mai mare nume al lui Dumnezeu - numele din care își au originea toate celelalte nume ale lui Dumnezeu. Sursa lui Keter este "*Ein Sof*", "*Nimicul Divin Infinit*" indescriptibil și incognoscibil și Marele Designer Omniscient al Universului ÎNAINTE DE BIG BANG-ul care a inițiat universul în care trăim! Din *Ein Sof* a fost emisă o scânteie din neantul care este Keter. Keter privește înapoi la *Ein Sof* și lumina este reflectată înapoi la Keter care inițiază "*Fulgerul*" făcând să ia ființă și emanând *Hokhmah* care face ca fulgerul Divin să călătorească continuu spre Binah și spre

281 Epstein, Perle: "Kabbalah: the way of the Jewish mystic"; pag. 10. Shambhala Publications, Inc. Boston, 1978.

restul Sefirot-urilor până la Malkhut.

Arborele vieții

În vârf se află "Ain Soph" - "NIMICUL INFINIT", inițiatorul creării Universului.
Triada superioară a Sefirot sunt Keter (Coroana), Hokhmah (Înțelepciunea) și Binah (Înțelegerea).
Triada de mijloc a Sefirot-urilor sunt Gevurah (Judecata), Hesed (Mila) și Tiferet (Frumusețea).
Triada inferioară a Sefirot-urilor sunt Hod, (măreție), Netzach (Victorie) și Yesod (Fundație).
Malkhut (Împărăția) este Sefirot inferioară și sfera pe care o experimentăm aici, pe Pământ.

Există trei piloni: Stânga = Judecata (distrugere), Mijlocul = Echilibru (Armonie), dreapta = Mila (Creație).

Arborele Kabbalah Lucrare de artă de R. Jacquet 5/5/2000

Cabala și numele sacru

Există, de asemenea, unii, în special din mișcarea cabalistică, care susțin că **YHVH** NU este cel mai înalt Nume Sacru divin. Așa cum am analizat în capitolele anterioare, ei cred că ar trebui să fie "Ehyeh Asher Ehyeh" în format silabisit: "Aleph-Hay-Yod-Hay" (**אהיה**), "Aleph-Sheen-Raysh" (**אשר**), Aleph-Hay-Yod-Hay" (**אהיה**). Acestea ar fi literele care i-ar fi fost date lui Moise. Practicanții cabalistici cred că acest nume și alte nume strâns legate de el au o "*Valoare numerică divină*". Fiecare literă și cuvânt corespund unei anumite "Gematria"[282] numerice, cu o semnificație

282 Cuvântul pare să provină din cuvântul grecesc pentru "geometrie". Gematria este o metodă cabalistică de interpretare a scrierilor ebraice prin calcularea valorii numerice a cuvintelor pe baza literelor care compun cuvântul,

"cosmică" și "spirituală" specifică. Ca un exemplu, prima literă din alfabetul ebraic este "Aleph" (**א**) și reprezintă numărul "1". Aleph este format din doi **Yod** și un **Vav** - un **yod** deasupra și un **yod** sub **vav** însemnând "*Ca și sus, așa și jos*". Unii spiritualiști au legat simbolul și semnificația Tai-Chi de aceste doi **yod**, văzându-le ca o reprezentare paralelă a naturii Yin-Yang, masculin-feminin a creației și a fluxului de energie opusă care alcătuiesc legile fizicii universului.

Acest lucru este deja cunoscut, deoarece ni se spune din lumea științifică că există astfel de lucruri, cum ar fi materia și antimateria, protonul și antiprotonul, electronul și pozitronul. Punctul din interiorul fiecărei părți Yin și Yang reprezintă o sămânță de energie opusă în interiorul său. Acest lucru a fost cunoscut cu mult timp în urmă de către studenții misticii evreiești, iar cabalistul Abraham Abulafia din secolul al XIII-lea a scris următoarele despre înțelegerea mistică a celor doi **yod**:

"*un yod care se lipește de un yod simboliza unirea cu Dumnezeu... și acesta este secretul lui "și lipește-te de El" - lipirea yod de yod pentru a completa cercul*"

Lucrarea lui Abulafia a fost analizată pe larg de Moshe Idel, istoric contemporan și filozof al misticismului evreiesc, care explică metafora cercului și a celor doi **yod**:

"*Fiecare dintre cei doi **yod** sunt definiți în mod explicit ca jumătăți ale cercului, care este completat de ascensiunea omului inferior și de transformarea lui în omul superior, omul care [stă] pe tron și care va fi numit: "Domnul dreptății noastre". Omul, deci, nu este decât o jumătate dintr-o unitate mai mare, cercul, și prin ascensiunea sa îl poate reconstrui... .de aceea, forma **yod** în sine cuprindea doi yod: unul simbolizând partea umană, celălalt partea divină. Fiecare dintre acestea este reprezentată grafic printr-un semicerc, forma **yod**-ului din alfabetul ebraic. Despărțirea acestor semicercuri duce la formarea cercului complet*"[283].

Am explicat și documentat în detaliu în capitolul 4, cum egiptenii de la sfârșitul celei de-a 18-a dinastii, în timpul lui Akhenaton, au folosit două **yod**-uri egiptene - a.k.a. "*Trestie dublă sau pană Ma'at*" - ca determinant pentru Dumnezeul israelit "**Yah**". Aici, cu această explicație, **yod** și **waw** (vav), două dintre cele trei litere ale Tetragrammatonului, sunt folosite pentru a descrie cercul de complezență al polarității pozitive și negative a Creatorului. În misticismul evreiesc, cele trei litere ale Tetragrammatonului sunt cele mai sacre. **Yod**, reprezintă un punct unic din care a ieșit întreaga creație. **Vav**-ul conține puterea de a conecta cerul și pământul. Litera **aleph** reprezintă unitatea Creatorului și crearea a ceva din nimic[284]. **Vav** este a șasea literă, iar **Yod** este a zecea literă din alfabetul ebraic, reprezentând numerele respective. Ca număr 10, **Yod** reprezintă cele 10 Sefirot[285] din Arborele Cabalistic al Vieții. Mai jos este prezentat sistemul numeric ebraic folosind literele alfabetului ebraic (alephbet)[286]. Există CINCI litere suplimentare ale alfabetului "finale" care reprezintă sunetul pentru cuvintele care se termină cu literele K, M, N, P și '**T**', dar care sunt folosite

---

pentru a descoperi sensul ascuns al acestuia. În Talmud, gematria este folosită pentru cifrarea "Atbash" pentru a cripta alfabetul ebraic.

283 Moshe Idel: *"Kabbalah: New Perspectives";* pg. 63, Yale University Press, New Haven și London. 1988. De asemenea în - Prophet: "Kabbalah", pg. 123.

284 Samuel Avital: *"Spiritual Meanings of the Hebrew Alphabet Letters* http://www.walkingkabbalah.com/hebrew-alphabet-letter-meanings/

285 Sefirot sunt zece emanații și atribute ale Creatorului. Keter (Coroana) reprezintă prima și cea mai înaltă Sefirah, iar Malkhut (Regatul = universul fizic) reprezintă a zecea și cea mai joasă.

286 Graficul numerelor din: http://www.talentshare.org/~mm9n/articles/rnezuzah/8.htm

doar atunci când sunt ULTIMA literă a cuvântului ebraic.

THE HEBREW ALPHABET

consists of 22 (2 × 11) letters, so the 5 finals were added to make up three series of 9, or 27 in all:

Aleph	א = 1	Yod	י = 10	Koph	ק = 100
Beth	ב = 2	Kaph	כ = 20	Resh	ר = 200
Gimel	ג = 3	Lamed	ל = 30	Shin	ש = 300
Daleth	ד = 4	Mem	מ = 40	Tau	ת = 400
He	ה = 5	Nun	נ = 50	Koph	ך = 500 (Finals.)
Vau	ו = 6	Samech	ס = 60	Mem	ם = 600 (Finals.)
Zayin	ז = 7	Ayin	ע = 70	Nun	ן = 700 (Finals.)
Cheth	ח = 8	Pe	פ = 80	Pe	ף = 800 (Finals.)
Teth	ט = 9	Tsaddi	צ = 90	Tsaddi	ץ = 900 (Finals.)

"Gematria" - Știința și geometria sacră a numelui sacru

Geometria sacră este un termen pe care mulți îl folosesc pentru a descrie blocurile de construcție matematică ale universului. Ne întrebăm cum se formează planetele în sfere aproape perfecte, cum cresc cristalele în bucăți hexagonale perfecte și cum florile își repetă geometria perfectă de reproducere pentru a ne permite să le admirăm frumusețea. Observăm modele geometrice în galaxiile spiralate și în structurile create de om, precum *Stonehenge* și Marea Piramidă. Există oare un număr sau o ecuație geometrică care guvernează întreaga viață? Pitagora din Samos i-a învățat pe toți elevii săi de la școala sa de matematică, știință și religie din Croton, Italia, că "*Totul este Număr și Dumnezeu este Număr!*". Pentru cei care studiază Cabala, numerele au fost o cheie pentru toți cabaliștii care caută o înțelegere superioară a Creatorului.

Numărul "543" este interpretat ca fiind un număr cheie cosmic și spiritual. Câteva exemple sunt următoarele:

Cu numele sacru în ebraică "Ehyeh Asher Ehyeh", tradus în engleză ca "Eu Sunt Cel ce Sunt", literele ebraice (citind de la dreapta la stânga) sunt: **אהיה אשר אהיה**

Adunând valoarea fiecărei litere rezultă un total de: 1+5+10+5 +1+300+200 +1+5+10+5 = **543**.

Acest număr sacru pare să apară de mai multe ori atunci când se recită numele lui Dumnezeu dat atât în Geneza, cât și în Exod, cum ar fi "Shem YHVH El Olam" = "*Numele Domnului, Dumnezeul cel veșnic*":

שם יהוה אל עולם

Adăugând valoarea fiecărei litere se obține un total de:
300+40 (ShM) +10+5+6+5 (yhwh +1+30 (EL) +70+6+30+40 (olum) = 340 +26+31+146 = **543**.

**Rețineți că în cazul utilizării "lui Mem final" NU se utilizează valoarea 600, ci se folosește valoarea obișnuită de 40 pentru Mem.*

Atât în lumea ebraică, cât și în cea creștină, se aude expresia "*Dumnezeu cu noi*", care în ebraică este "Emmanuel", iar un termen conex este "*Shemu Emmanuel*" = "*Numele Lui Emmanuel*":

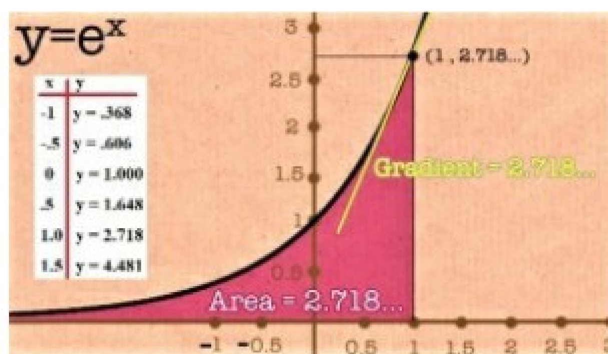
שמו עמנו אל

Adăugând valoarea fiecărei litere se obține un total de: 300+40+6 (ShMU) +70+40+50+6 (omnu) +1+30 (EL) = 346+166+31 = **543**

Se spune că numerele sunt "inversate" în ordinea lor cu numele lui Dumnezeu ca "*El Shaddai*" = אל שדי = *Dumnezeu Atotputernic*! Adăugând valoarea fiecărei litere rezultă un total de 1+30 +300+4+10 = **345**!

Limbajul Marelui Arhitect Divin în "Pi" (π), "e" și "Phi" (Φ).

Miturile creației din numeroase și diverse culturi religioase tradiționale, dintre care unele vor fi trecute în revistă în capitolul 13, descriu Universul ca fiind "*opera unui Arhitect Divin care folosește "**geometria sacră**" pentru a da naștere și a desfășura dimensiunile unui cosmos frumos, atent la calcularea designului fiecărui aspect al acestuia. Dezvoltarea fiecărei creații este guvernată de proporții exacte și fin reglate, așa cum reiese din formele geometrice pe care le prezintă natura*". Limbajul și știința lui Dumnezeu este expresia/transmiterea matematică a numerelor, a proporțiilor, a constantelor și a geometriei sacre. Există trei numere care par să guverneze calculul privind modul în care cresc și cum sunt definite lucrurile. Le numesc "*numere iraționale*", deoarece oamenii de știință și matematicienii nu știu cum să se ocupe de infinit, deoarece aceste numere transcend ordinea naturală a lucrurilor. Nu există nimic irațional în legătură cu aceste numere, deoarece ele produc armonie, iar armonia universului este exprimată în numerele-cheie infinite transcendente "**Pi**" (π), "**e**" și "**Phi**" (Φ).

π = 3.14159265358979323846…
e = 2.71828182845904523536…
ϕ = 1.61803398874989484820…

Cunoaștem cu toții numărul **Pi**, care reprezintă raportul dintre circumferința unui cerc și diametrul acestuia. Numărul "**e**" poartă numele descoperitorului său Leonhard Euler, născut în 1707 în Elveția, care l-a calculat pe **e** cu 23 de zecimale. **E** este baza logaritmilor naturali și este o constantă matematică bazată pe creștere. La reprezentarea grafică a funcției logaritmice, unde y = $\mathbf{e^x}$, la x = 1, curba se intersectează la y = 2,718, gradientul (sau panta) de la (x=l, y=2,718) pe o linie dreaptă este 2,718, iar aria de sub curbă este de 2,718 unități^2. Este singura funcție care are această valoare. Acest lucru se datorează unicității matematice remarcabile conform căreia derivata lui $\mathbf{e^x}$ este aceeași cu expresia cu care ați pornit, adică $\mathbf{d(e^x)/dx = e^x}$! Deci, oricare ar fi înălțimea lui **y**, va fi și panta[287]. Numărul **e** este folosit pentru multe tipuri diferite de fenomene naturale și este inevitabil în natură. Un exemplu este atunci când este folosit ca lege a creșterii naturale pentru problema calculării creșterii numărului de bacterii dintr-o cultură la timpul **t** și a numărului **N** de creștere a populației după timpul **t**. "Logaritmii în baza 10 sunt folosiți ca un dispozitiv pentru a simplifica calculul numeric, în timp ce logaritmii naturali sunt folosiți deoarece simplifică exprimarea analitică a fenomenelor naturale[288]. Cum ajungem la "**e**"? O formulă este $\mathbf{(1 + 1/n)^n}$ unde

287 Trebuie trasate tangente la curbă pentru a aproxima gradientul/panta. Panta unei funcții exponențiale este, de asemenea, o funcție exponențială, iar găsirea pantei unei funcții exponențiale implică o matematică mai avansată, folosind calculul.

288 Evans, John Ellis: *"Why Logarithms to the Base e can Justly be Called Natural Logarithms";* National

n este un număr oarecare:
$(1 + ½)^2 = 1,5^2 = 2,25$;
$(1 + ⅓)^3 = 1,33^3 = 2,370$;
$(1 + ¼) = 1,25^4 = 2,441$...

Pe măsură ce ne apropiem de numere mari infinite, adică $(1 + 1/150)^{150} = 2,709$...$(1+ 1/800)^{800} = 2,716$... "**e**" se dezvăluie mai detaliat.

Astronomul și matematicianul antic Pitagora a fost un călător înțelept grec care a adus în Grecia numerele din triunghiul drept **3-4-5** numit "*triplul pitagoreic*"[289]. Aceste două numere, **543** și reciproca sa "**345**", erau bine cunoscute de filozofii greci, care este posibil să fi știut despre *Gematria* cu mult înainte de credința comună. Dar ce studiu al Numerelor Divine ar fi complet fără a menționa ceea ce grecii și mulți alții au numit "*Secțiunea de Aur*", "*Raportul de Aur*", "*Media Divină*" sau "*Proporția Divină*"? Cu acest număr, ni s-a dat un indiciu despre creație și despre infinit. Acest număr ne-a fost transmis de greci sub forma literei grecești **Phi** (Φ) și avea valoarea de 1,6180339...., iar reciproca sa, adică **1/Φ**, era egală cu 0,6180339... și se ia Φ și se ridică la pătrat: $\Phi^2 = 1,6180339 \times 1,6180339$ și se obține 2,6180339!!! **Phi** este singurul număr din care poți obține rezultate de acest fel. Cabalistul antic părea să înțeleagă relația sa cu literele numelui divin. Pentru cei care nu sunt familiarizați cu acest număr Divin Φ, este explicat aici un scurt tutorial.

Ca și litera grecească π (Pi) care nu are sfârșit și poate fi calculată la infinit: 3.141592653589...□ la nesfârșit!

Litera greacă **Φ** (Phi), de asemenea, nu are sfârșit și poate fi calculată la infinit: 1.61803393988749...□ la nesfârșit! Acestea se numesc "*numere iraționale*", ceea ce înseamnă că forma sa zecimală nu se termină nici în zerouri (de exemplu, ½ = .5000...), nici nu devine repetitivă (⅓ = .33333...) și nici nu pot fi scrise ca o fracție simplă. **Phi** poate fi calculat, de asemenea, ca:

$$\phi = \frac{1+\sqrt{5}}{2} = 1.618033989$$

Cum ajungem la numărul Φ?

Pentru mine, cu siguranță nu există NIMIC irațional în legătură cu aceste numere, deoarece ele ne oferă o privire în infinit, calculând până la un punct minuscul care nu poate fi atins niciodată. Cosmologii și fizicienii se confruntă cu aceeași problemă atunci când încearcă să calculeze "*momentul zero*" al Big Bang-ului, care a început crearea Universului în urmă cu aproximativ 13,7 miliarde de ani. Cea mai apropiată cifră în termeni de timp, pe care oamenii de știință o pot folosi în fizică și matematică pentru a înțelege cum s-a produs Big Bang-ul, este de 10^{-43} secunde după Big Bang, o perioadă de timp incredibil de mică. Pentru a ajunge la valoarea lui **Phi**, vom folosi ceea ce în matematică se numește "*secvența Fibonacci*". Această secvență de numere Fibonacci era cunoscută cu secole înainte de egiptenii antici și de matematicienii indieni, înainte de a fi introdusă în lumea occidentală în 1202 de către matematicianul italian Leonardo Bigollo Fibonacci, în cartea sa *Liber Abaci*. Cunoscut și sub numele de Leonardo da Pisa, acesta s-a născut în 1179 și a călătorit în Alger împreună cu tatăl său, care era consul pentru negustorii *pisani*. Acolo a învățat sistemul de cifre de la 1 la 9, al Indiei și al arabilor, și s-a întors în Europa, unde calculele matematice se făceau încă cu cifre romane și litere grecești. Cu această formulă "Fibonacci", se începe cu două numere oarecare și se adună. Noua sumă este următorul număr din secvență, care se împarte la cel mai mare număr anterior. Secvența Fibonacci începe cu 0,1, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21...

0+1 = 1
1+1 = 2
1+2 = 3

Mathematics Magazine, V.14, No2, Nov 1939.

289 Tăblița babiloniană "Plimpton 322", creată în jurul anilor 1900 - 1600 î.Hr., descrie această geometrie triunghiulară cu un mileniu înaintea lui Pitagora!

2+3 = 5
3+5 = 8 8⁄5 = 1,600
5+8 = 13 13⁄8 = 1,625
8+13 = 21 21⁄13 = 1,615
13+21 = 34 34⁄21 =1,619

...(puteți continua acest exercițiu.)

Acum, când continui să împarți noul număr la numărul anterior, vei ajunge în cele din urmă la numărul care reprezintă Numărul Divin, indiferent de cele două numere cu care începi. Pentru a dovedi acest lucru, în următorul meu exemplu, voi începe cu două dintre numerele mele preferate: **8 și 22**. Adăugați 8 + 22 pentru a obține 30, adăugați 30 + 22 pentru a obține 52, etc. Secvența va fi 8, 22, 30, 52, 82, 134, 216, 350, 566, 916, 1482, 2398, 3880, 6278, 10158, 16436... Dacă vreți să vă uimiți elevii de la ora de matematică, puneți-i pe fiecare să înceapă cu numere diferite pentru a fi calculate cel puțin 10 secvențe de numere și apoi comparați răspunsurile lor. Iată exercițiul meu de matematică al zilei:

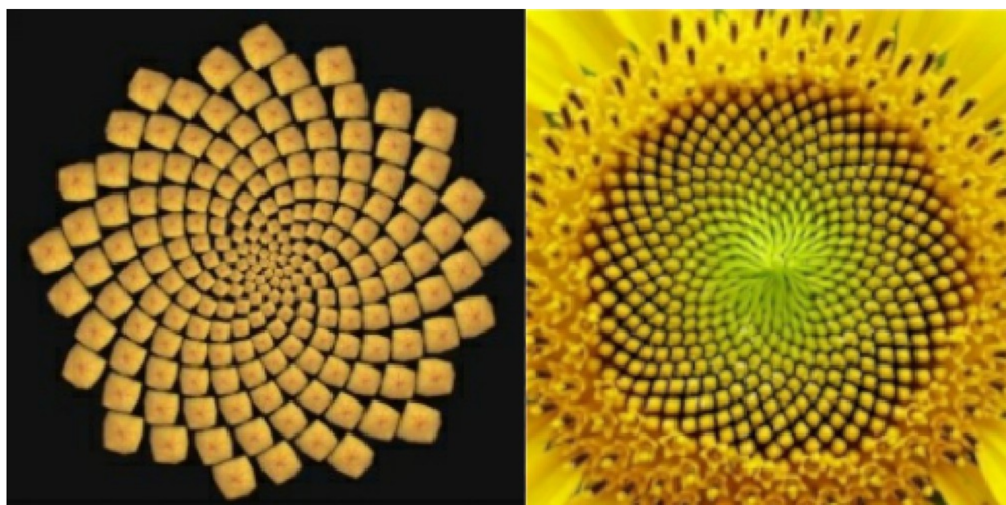
8 + 22 = 30. 30 ÷ 22 = 1.363636... →22 + 30 = 52. 52 ÷ 30 = 1.7333333...→30 + 52 = 82. 82 ÷ 52 = 1.576923...

52 + 82 = 134. 134 ÷ 82 = 1.6341463 →82 + 134 = 216. 216 ÷ 134 = 1.611940 →134 + 216 = 350. 350 ÷ 216 = 1.6203703

216 + 350 = 566. 566÷350 = 1.6171428→ 350 + 566 = 916. 916 ÷ 566 = 1.618374→ 566 + 916 = 1482. 1482 ÷ 916 = 1.6179039

916 + 1482 = 2398. 2398 ÷ 1482 = 1.6180836 →1482 + 2398 = 3880. 3880 ÷ 2398 = 1.6180150

Reversul fiecăruia dintre numerele de împărțire (reciproca) vă oferă, de asemenea, numerele de nume minus unu, adică pentru ultimul: 3880 ∻ 2398, care a dat un rezultat de 1,6180150, va da 0,6180412 cu reciproca lui 2398 ∻ 3880. Când în cele din urmă ajungeți la cel puțin șase cifre după virgulă și luați reciproca lui **Φ** veți obține în continuare aceleași cifre după virgulă. Acesta este un exercițiu matematic destul de complicat, dar foarte valoros pentru copiii de școală care învață cum să se joace cu numerele și cu misterul că, indiferent cu ce două numere începeți, veți ajunge după a 14-a și a 15-a secvență de numere de împărțire la un număr care începe să se apropie extrem de mult de 1,6180339... Acest număr este mai mult decât niște numere pe hârtie, deoarece vedem că acest număr apare în modelul matricial de creștere a vieții plantelor. Floarea-soarelui se "transformă" la fiecare 0,618/1,618 rotații pentru a crea o nouă celulă de semințe. Puteți vizualiza modelul de creștere a florii-soarelui ca în primul exemplu prezentat[290].

Celulele de însămânțare sunt așezate la fiecare 0,618/1.618 rotații (225,5 grade). În această randare sunt 21 de ture în această direcție și 13 ture în cealaltă direcție.

290 www.rnathistun.com/numbers/nature-golden-ratio-fibonacci.htrnl

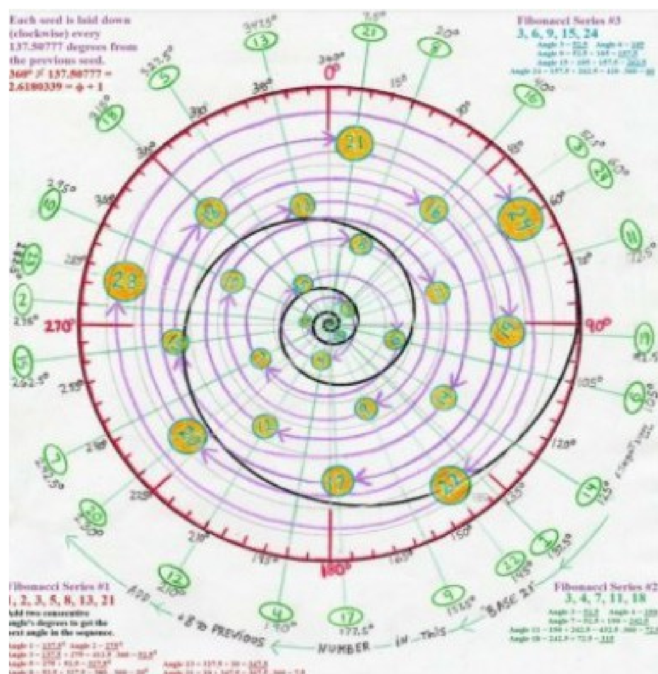
21/13 = 1,615 foarte aproape de raportul de aur !

Pe măsură ce floarea-soarelui continuă să crească, se plantează o sămânță la fiecare 222,5 grade (222,5 ∻ 360 = 0,618 și 360 ∻ 222,5 = 1,618) și/sau la fiecare 137,5 grade (360 - 222,5 = 137,5 și apoi 360 ∻ 137,5 = 2. 618), se va trece de la 21 și 13 spirale, la 34 și 21, apoi 55 și 34, ca în exemplul unei adevărate flori-a-soarelui prezentată aici (foto de Luca Postpischi), de fiecare dată apropiindu-se de numărul magic divin, deoarece urmează EXACT "numerele Fibonacci" care încep cu 0,1,1,1,2,2,3,5,5,8,13,21,21,34,55,89,144... Am observat, de asemenea, că diferența de unghi între fiecare altă sămânță plantată la sistemul 222,5 grade este de 85 de grade. $222{,}5^0$ ∻ 85^0 = 2,618 și $137{,}5^0$ ∻ 85^0 = 1,618. Acest unghi special de 137,5 grade se numește "*Unghiul de aur*"! Dovezile unui program de calculator al Creatorului Cosmic nu ar putea fi mai inspiratoare pentru cei care se întâlnesc pentru prima dată cu aceste numere matematice.

În următoarea ilustrație, am desenat o schemă simplă de plantare a semințelor la fiecare 137,5 grade în sensul acelor de ceasornic. Am găsit câteva relații incredibile ale numerelor Fibonacci în cadrul desenului. Așa cum am menționat în paragraful anterior, 360 de grade împărțit la 137,50777 = 2,6180339, care este Phi plus unu:

$$360^0 \div 137.50777 = 2.6180339 = \phi + 1$$

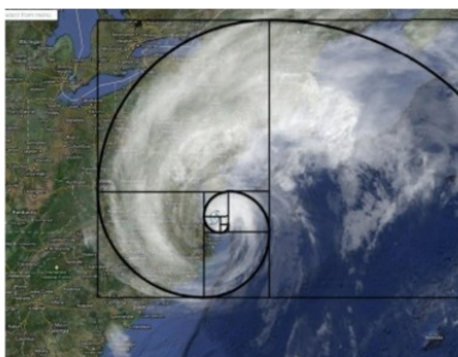
În acest exemplu, folosind un raportor, un compas și o riglă cu muchie dreaptă, prima sămânță este plantată la acest unghi. Nu există nici o măsurătoare manuală cu ajutorul acestor instrumente care să obțină o măsurătoare mai mică de o jumătate de grad. A doua sămânță este așezată la 137,5 grade distanță de aceasta, la 137,5 + 137,5 = 275,0 grade. Sămânța #3 este așezată la 137,5 grade de 275, ceea ce înseamnă 137,5 + 275 = 412,5°. Cu toate acestea, deoarece ați "trecut de 360 de grade", trebuie să scădeți 360: 412,5 - 360 = 52. 5°, iar aici se află sămânța #3. Sămânța #4 este așezată la 52,5 + 137,0° = **190°**. Sămânța #5 este așezată ca 190 + 137,5 = **327,5** grade. De aici puteți vedea acum că secvența Fibonacci de 1, 2, 3, 5, 8, 13... poate fi prezisă prin adăugarea celor două numere secvențiale de unghiuri pentru a obține următorul, adică Sămânța #1 + Sămânța #2 = 137,5 + 275 = 412,5 și 412,5 - 360 = 52,5°, care este locul unde se află sămânța #3. Următorul număr din această secvență Fibonacci este sămânța #5, care se obține prin adăugarea celor două numere unghiulare anterioare 2 + 3: 275 + 52,5 = 327,5°. Când adăugăm secvența de semințe #3 + #5 ar trebui să obținem 8: Sămânța #3 = 52,5° și Sămânța #5 = 327,5° și 52,5 + 327,5 = 380.

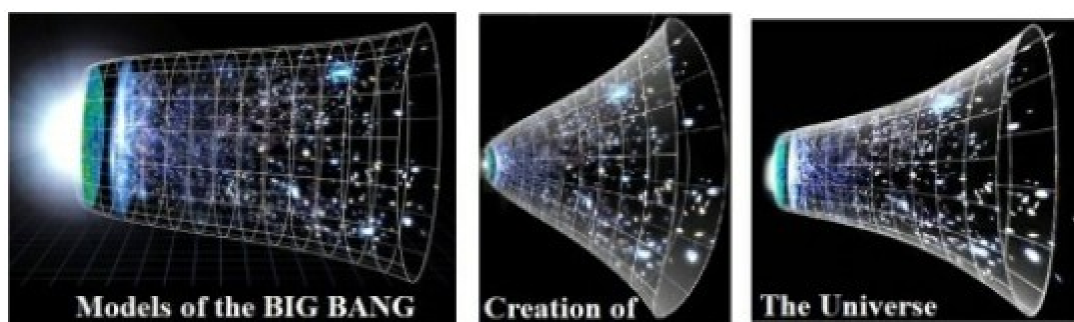
Deoarece am trecut de marcajul de 360°, trebuie să îl scădem: 380 - 360 = 20°, unde se află sămânța #8. Această secvență este confirmată până la #21 în acest exemplu, dar numai pentru că m-am oprit la sămânța #24. Pentru o a doua serie Fibonacci, avem alte câteva numere care nu sunt incluse în secvența Fibonacci tradițională tocmai analizată. Această a doua serie are secvența de numere 3, 4, 7, 11, 18 și se verifică la fel, adică se adaugă sămânța #7 (242,5°) și sămânța #11 (72,5°) = 315°, care este locul unde se află sămânța #18! O a treia secvență pe care am analizat-o sunt numerele 3, 6, 9, 15, 24 și ele confirmă, de asemenea, acest sistem numeric cosmic. Două dintre numerele Fibonacci, 8 și 21, au o relație semnificativă cu următoarea sămânță în jurul cercului de 360 de grade. Când adăugați +8 la număr, veți obține următorul număr de sămânță, de exemplu, la sămânța #5 din partea de sus a graficului, adăugați +8 și veți obține 13, care este următoarea sămânță în sensul acelor de ceasornic. Adăugați +8 la 13 și veți obține 21, care este următoarea sămânță care merge în sensul acelor de ceasornic. Acum, deoarece acest sistem pare a fi o "bază 21", după 21 se începe cu #1 și adăugând +8 după 21 se obține "8". Apoi 8 + 8 = 16. Apoi numărați încă 8: 17, 18, 19, 20, 21, 1, 2, 3 și acum vă aflați din nou în secvența "21".

ACESTE NUMERE MATEMATICE COSMICE DE .6180339... 1.6180339... ȘI 2.6180339... NU SUNT AICI DIN ÎNTÂMPLARE! ACEASTA NU ESTE O ARUNCARE DE ZARURI ÎN COSMOS! ACEST LUCRU ARATĂ UN REGLAJ FIN SPECIFIC ȘI UN MESAJ ÎNCORPORAT ÎN VIAȚA ÎNSĂȘI DE CĂTRE UN MARE PROIECTANT OMNISCIENT!!!

Vedem această spirală în frumusețea naturii, într-un trandafir, într-un ananas, într-un melc, dar o vedem chiar și în structuri mai mari, cum ar fi galaxiile spiralate, dar și în creații distructive, cum ar fi acest uragan, fotografiat în largul coastei de est a Statelor Unite ale Americii[291].

Am meditat asupra ilustrației cu floarea-soarelui de mai sus, iar în capitolele următoare vom discuta cum și dacă acest număr are o relație cu crearea universului. Dacă ați citit literatura cosmologică, ar fi trebuit să vedeți deja imagini despre cum fizicienii și astronomii descriu universul care a evoluat dintr-un singur punct de singularitate care a extins spațiul, timpul și materia din neant în neant. Privite dintr-o perspectivă laterală, diagramele formei teoretice pe care a luat-o Big Bang-ul au aceste perspective:

291 Fotografia și diagrama sunt extrase din "Examples of the Golden Ration You Can Find In Nature", de Memolition. https://memolition.com/2014/07/17/examples-of-the-golden-ratio-you-can-find-in-nature/

Dintr-un singur punct de "Nimic", o explozie cosmică a forțat materia și energia, creând stele și galaxii, care continuă să se extindă într-o formă conică.

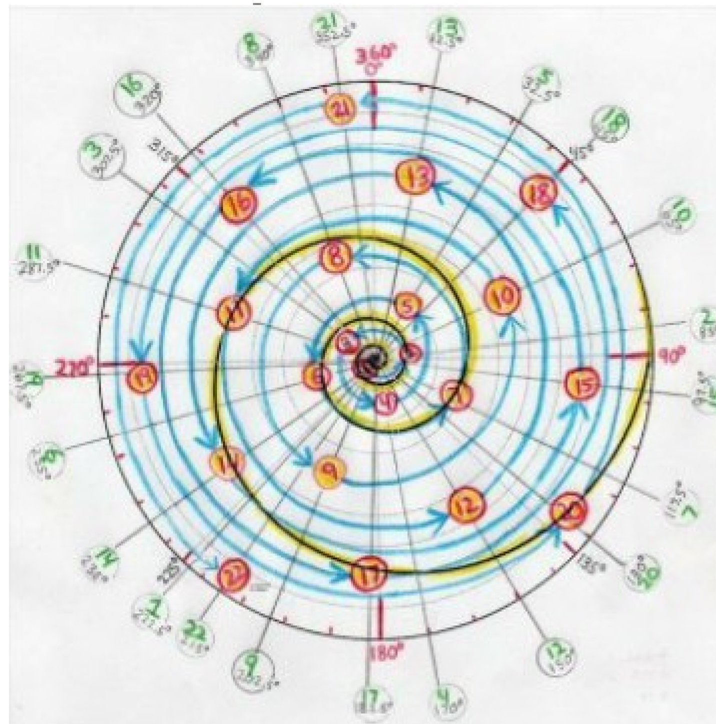
Dar acum rotește în mintea ta, acel al treilea model ("Universul"), spre tine, astfel încât să privești direct în mijloc, spre singularitate, și imaginează-ți cum ar arăta. Acum întoarceți-vă la diagrama modelului celor 24 de semințe de floarea-soarelui și observați similitudinea dintre cele două. În cazul modelului florii-soarelui, singularitatea este punctul central al cercului și de acolo izvorăște toată creația florii, dar nu în orice mod întâmplător, ci se face cu ajutorul Geometriei Divine. Ar putea fi acesta modul în care se formează galaxiile și roiurile galactice? S-ar putea să fie nevoie de câteva sute de ani pentru a dovedi acest lucru, dar roiurile galactice sunt semințele care se formează la anumite grade de distanță față de celelalte în cadrul unei matrice spațiu-timp cu 4 dimensiuni. În exemplul meu cu semințele de floarea-soarelui, vizualizați 24 de roiuri galactice gigantice. Cel mai mare pe care l-am descoperit până în prezent este Marele Zid al "Șefului", o structură care conține patru superclustere care conțin 830 de galaxii în total, la ultima numărătoare! Astronomii văd de fapt acest conglomerat galactic care se întâmplă, înconjurat de spațiul gol de materie întunecată și de energie întunecată, dar încă nu au descoperit nicio geometrie specifică care să reglementeze modul în care grupările de clustere galactice se unesc. Mai multe vor fi discutate mai în profunzime în capitolele 14 și 15.

Următoarea diagramă este un al doilea exercițiu matematic cu care am decis să lucrez, dar așezând semințele în direcția opusă pentru a vedea dacă se întâmplă aceleași apariții numerice. În prima diagramă cu "24 de semințe", atât plantarea semințelor, cât și gradele de pe circumferința cercului au mers în aceeași direcție "ceasornicară". În acest al doilea exemplu, numerele de grade merg în sensul acelor de ceasornic, dar direcția de plantare a semințelor merge în direcția opusă, în sens invers acelor de ceasornic. Există încă două posibilități: unghiuri în sens invers acelor de ceasornic + însămânțare în sensul acelor de ceasornic și unghiuri în sens invers acelor de ceasornic + însămânțare în sens invers acelor de ceasornic, dar nu le-am analizat încă. Dacă floarea-soarelui depune semințele exact la unghiurile și numerele de grade menționate mai sus, diagrama spiralată ar trebui să arate la fel. Cu ambele exemple pe care le-am desenat, am observat niște relații Phi destul de uimitoare.

În prima ilustrație de la pagina 158, fiecare celulă de semințe este așezată la fiecare 137,5 grade în sensul acelor de ceasornic, cu cea de-a doua celulă așezată la 137,5 + 137,5 = 275^0. Cea de-a treia celulă este așezată la 275 + 137,5 = 412,5, dar trebuie să scădem 360 de grade, deoarece am trecut de punctul zero = 52,5 grade. Atunci când toate punctele sunt așezate în linie cu unghiul lor venind dinspre centru, fiecare marcaj al liniei de semințe este la 8 semne de semințe distanță de cel de lângă el indicat pe cercul exterior. Acest exemplu funcționează pe un sistem "Baza 13" și funcționează în două moduri:

1. Mergând în sensul acelor de ceasornic, adăugând +8 la următorul număr indicat pe cercul exterior, se obține numărul de semințe de lângă acesta, chiar dacă numărul este mai mare de 13.
2. În sistemul de bază 21, 1 este egal cu 22, iar în sistemul de bază 13, 14 este egal cu 1, care se află chiar lângă numărul seminței #14, iar adăugând +8 se obține numărul seminței #9. Semințele sunt fie sărite, fie sunt adăugate numere Fibonacci. După 9 se numără 10-11-12-13-1-2-3-4, astfel încât următorul reper de semințe de lângă 9, după ce s-a sărit peste cel de-al 17-lea reper, deoarece este mai mare decât 13, va fi al 4-lea reper de semințe la 170 de grade. Apoi urmează 8 + 4 = al 12-lea marker de semințe, apoi 13-1-2-3-4-5-6-7, iar dacă săriți peste 20 veți ajunge la a 7-a sământă. Aceasta este o secvență de numere destul de uimitoare în natură, deoarece avem numerele secvenței Fibonacci de 8 și 13 și 21 în primul exemplu.

În această a doua ilustrație, fiecare celulă de sămânță este așezată la fiecare $222,5^0$ în sensul acelor de ceasornic sau la fiecare $137,5^0$ în sens invers acelor de ceasornic. În partea de sus a cercului se află **0** grade și încep prin a merge în sensul acelor de ceasornic pentru a marca primul punct de sământă la semnul de 222,5 grade. Dacă mergeți în sens invers la fiecare 137,5 grade și ați început la reperul de 222,5 grade, ar trebui să scădeți 137,5 pentru a ajunge la al doilea reper de însămânțare de 85 de grade, urmând săgețile. Spirala proporției de aur are rolul de a ghida modelul de curbură pentru așezarea celulelor de însămânțare. Celula de însămânțare #2 se află la 222,5 grade: 222,5 + 222,5 = 445 de grade, dar scădeți 360 de grade atunci când treceți de punctul zero: 444 - 360 = 85 de grade. Celula de semințe #3 se găsește prin adăugarea numerelor unghiulare de 85° + 222,5° = 307,5°. Iată numerele pentru următoarele secvențe:

Unghiul 1 = 222.5
Unghiul 2 = 85 (222,5 + 222,5 = 445-360 = 85^0)
Unghiul 3 = 222,5 + 85 = $307,5^0$
Unghiul 4 = 307,5 + 222,5 = 530 -360 = 170^0
Unghiul 5 = 170 + 222.5 = 392.5 -360 = 32.5^0
Unghiul 6 = 32,5 + 222,5 = 255^0

Continuați să faceți acest lucru atât timp cât doriți cu o bucată de cerc cât mai mare pe care o aveți. Marcajele semințelor mele sunt distanțate destul de mult față de distanța normală pe care o face o floarea-soarelui adevărată.

Iată alte câteva relații matematice interesante pe care le-am descoperit cu acesta:

1. La fel ca în primul exemplu cu 24 de semințe, puteți adăuga unghiul semințelor la următorul unghi al numărului de semințe din seria Fibonacci pentru a obține unghiul următoarei semințe, adică dacă adăugați unghiurile de 3 și 5 veți obține:
   Unghiul 3 = $307,5^0$
   Unghiul 5 = $32,5^0$, astfel încât, adăugând 307,5 + 32,5 = 340^0, unde se află Unghiul #8.
   Cu unghiurile 5 + 8 aveți 32,5 + 340 = 372,5 - 360 = $12,5^0$, care este locul unde se află unghiul #13.
2. Există o diferență previzibilă între două dintre unghiuri, care vă va da locația unghiului unei alte semințe. Unghiul #4 este la 170^0 și unghiul #9 este la $202,5^0$, iar diferența (202,5 - 170)

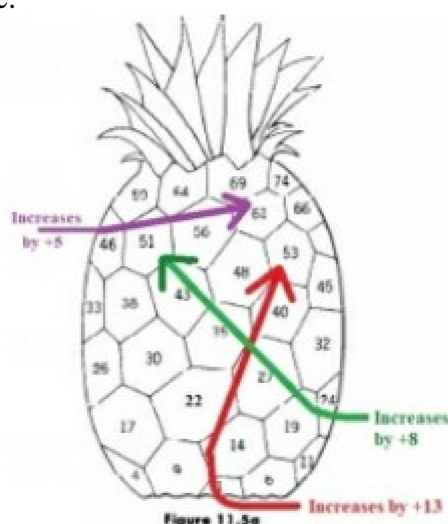
este de $32,5^0$ și acolo se află unghiul #5. Aceasta este aceeași cu 9 - 4 = 5, așa că, pentru a verifica dacă este o ecuație viabilă, să încercăm 12 - 10 = 2: unghiul 12 = 150^0 și unghiul #10 = 65^0, deci 150 - 65 = 85 și da, exact acolo se află unghiul #2, la 85 de grade! Același lucru se întâmplă cu adunarea: 9+4 = 13: $202,5^0$+ 170^0 = $372,5^0$ = $12,5^0$.

3. Semințele care se află la o distanță de 8 au o diferență de 20 de grade și sunt de obicei una lângă cealaltă. De exemplu, semințele 2 (85deg) și 10 (65deg) sunt una lângă alta. Semințele 3 (307,5deg) și 11 (287,5deg) sunt una lângă alta și au o diferență de 20 de grade, același lucru este valabil și pentru 4 și 12, 5 și 13, 6 și 14, 7 și 15, 8 și 16, 9 și 17, 10 și 18, și unghiurile #11 și 19.

Există MAI MULTE exemple ale acestui număr al Rației de Aur în viața vegetală și animală. *Filotaxia* este cuvântul din botanică referitor la dispunerea frunzelor pe tulpina unei plante care formează modele distinctive în natură. Iată explicația dată de un matematician pe nume Harold Coxeter:

"*Numerele Fibonacci au un aplicație botanică în fenomenul numit* ***phyllotaxis*** *("aranjarea frunzelor"). Unghiul de rotație de la o frunză la alta într-o spirală care se repetă poate fi reprezentat de o fracțiune dintr-o rotație completă în jurul tulpinii. Frunzele distincte alternative vor avea un unghi de 1/2 dintr-o rotație completă. La fag și alun, unghiul este de 1/3, la stejar și cais este de 2/5, la floarea-soarelui, plop și păr, este de 3/8, iar la salcie și migdală unghiul este de 5/13. Numitorul și numărătorul constau, în mod normal, dintr-un număr Fibonacci și al doilea succesor al acestuia*"[292].

Ei rotunjesc rotația floarea-soarelui la "3/8", deoarece 3/8 din 360 de grade înseamnă 135 de grade. De fapt, am văzut că adevărata cifră este de 137,5 grade. În cazul salciei și al migdalei, 5/13 este reciproca lui 13/5 = 2,6, care este probabil **Φ** + 1 sau $\mathbf{\Phi}^2$, oricare dintre acestea conducând la 2,618. Coxeter dă, de asemenea, o învățătură destul de uimitoare despre ananas, ale cărui celule hexagonale sunt dispuse vizibil în rânduri în diferite direcții: "*5 rânduri paralele care se înclină ușor spre dreapta, 8 rânduri care se înclină ceva mai abrupt spre stânga și 13 rânduri care se înclină foarte abrupt spre dreapta*". Iată diagrama de ananas a lui Coxeter de la pagina 170 a cărții sale și liniile mele colorate pentru a evidenția celulele din rândul de ananas cum sunt dispuse numeric în funcție de numerele Fibonacci 5, 8 și 13. Ananasul începe să crească de la hexagonul "zero", chiar în partea de jos a ananasului, și construiește celulele hexagonale în sus, una câte una, în sens invers acelor de ceasornic.

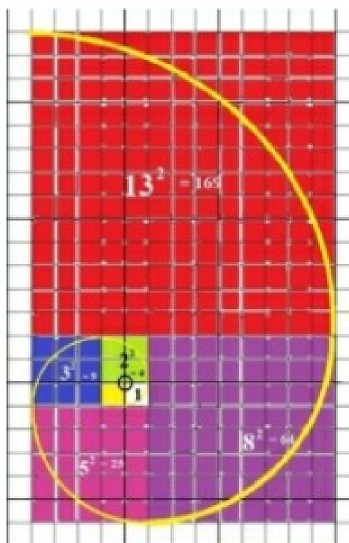

Secțiunea de aur și filotaxia

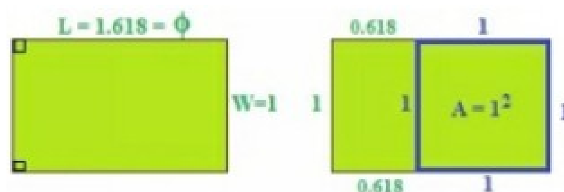
Există atât de multe alte informații despre acest Număr de Aur Divin în plante, dar mă voi

292 Coxeter, Harold Scott: *"Introduction to Geometry",* pag. 169,1961.

referi doar la unul dintre ele în viața animală, celebrul nautilus cu cameră. Modul tradițional de a crea o spirală de aur este de a crea o serie de dreptunghiuri de aur, în timp ce un pătrat perfect se află în interiorul dreptunghiului de aur.

Cel mai simplu exemplu matematic ar fi un dreptunghi cu lungimea de 1,618 și lățimea de 1,000:

Indiferent de dimensiunea dreptunghiului și de unitățile utilizate, lungimea împărțită la lățime va fi egală cu Phi. L ⁒ W = **Φ**. Atunci când îi învățăm pe elevi acest concept **Phi** și cum să ajungem la acest număr, este mult mai ușor să începem cu două pătrate pe hârtie grafică. Apoi, lăsați unul dintre pătrate gol pe măsură ce pătratul respectiv se îndreaptă spre infinitul negativ. Celălalt pătrat va reprezenta 1^2. Apoi, deasupra celor două pătrate, veți desena o casetă 2^2. Pentru ca pătratul să aibă o lățime de 2 unități, pentru ca acesta să fie un dreptunghi de aur, ar trebui să aibă lungimea de 3,236 unități (2 + 1,236), (de asemenea $\mathbf{\Phi}^3$ - 1) deoarece 3,236 ⁒ 2,000 = 1,618 = **Φ**. Așadar, aceste prime câteva pătrate din acest exemplu mai simplu nu vor fi un dreptunghi de aur, dar cu cât desenezi mai multe pătrate, cu atât te apropii mai mult de **Phi**.

Continuând instrucțiunile pentru a desena o "spirală de aur" în interiorul dreptunghiurilor de aur, alături de căsuțele 1^2 și 2^2 veți desena o căsuță de 3^2. Apoi, pe lângă căsuțele 1^2 și 3^2, veți desena o căsuță 5^2. Următoarele căsuțe vor fi 8^2, 13^2, 21^2, 34^2, 55^2... care urmează secvența Fibonacci. Numărul infinit (irațional) Phi (**Φ**) nu va fi realizat până când nu veți ajunge la 34 și 55:

2⁒1 = 2.000
3 ⁒ 2 = 1.500
5⁒3 = 1.667
8⁒5 = 1.600
13⁒5 = 1.625
21⁒13 = 1,615
34⁒21 = 1.619
55⁒34 = 1,618

După ce nu mai ai loc să desenezi pătrate, luați un compas și plasați "punctul de pivot zero"

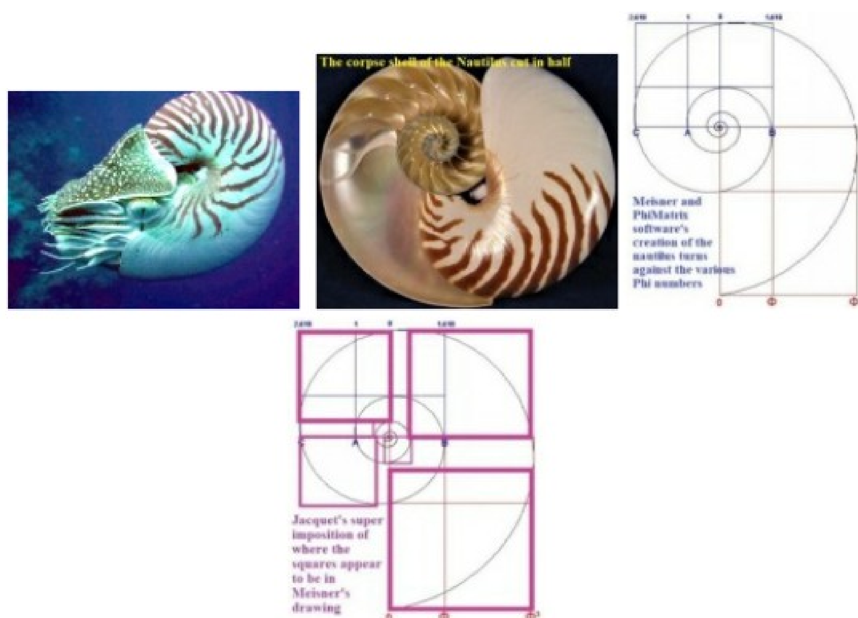
al fiecărui pătrat în colțul pătratului cel mai apropiat de mijlocul întregii diagrame și desenați un cerc de 90° (1/4) peste fiecare pătrat. Va trebui să schimbați punctul compasului la fiecare pătrat. Prefer compasul de tip "*Bullseye*" cu o riglă de măsură care este sigură pentru a fi folosită de copiii de școală, deoarece nu are vârfuri ascuțite care să provoace răni sau să facă o gaură mare în hârtie.

Trebuie doar să gravați un punct mic sau să plasați cercul de sticlă deasupra centrului a ceea ce este sau va fi un cerc și să îl țineți acolo după ce ați măsurat raza cercului și ați plasat creionul într-unul dintre cele două fante pentru creion. Aceste exerciții matematice le recomand și pentru cititorii adulți ai acestei secțiuni, deoarece vă vor pune în contact cu acest Număr Divin pe care Creatorul l-a imprimat întregii vieți. Probabil că veți avea câteva erori neaflate care fac ca semicercurile să nu se lege uniform, dar gândiți-vă - *nautilusul cu camere* și alte creaturi precum scoicile fac acest lucru cu perfecțiune, fără să fie nevoie să se gândească cum să o facă. Aceasta se datorează faptului că a fost încărcată programarea "REGLAJ FIN". Data viitoare când vă veți uita la o floare, o frunză, o scoică veți avea o perspectivă diferită asupra întregii vieți din jurul vostru.

Ultimul pe care îl voi analiza aici este creatura reală *Chambered Nautilus*. Au existat multe discuții din partea oamenilor de știință care susțin că *Nautilusul cu cameră* "nu respectă raportul de aur!". Simpla privire la cochilia creaturii îți dă imediat de înțeles că aceasta și-a crescut cochilia în conformitate cu Raportul de Aur **Phi**. Cu toate acestea, așa cum au subliniat și alții, acești oameni de știință privesc din altă perspectivă. Gary Meisner, autorul cărții "*The Golden Ratio*", subliniază acest lucru:

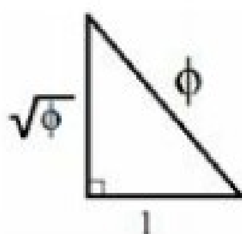
"*Cochilia Nautilus este adesea asociată cu **raportul de aur**. Există totuși destul de multă confuzie, dezinformare și controverse cu privire la faptul dacă curba grațioasă în spirală a cochiliei de nautilus se bazează pe această proporție de aur. Unii spun că da, dar nu oferă nicio dovadă. Unii prezintă exemple de spirale, dar presupun în mod incorect că fiecare spirală **equiangulară** din natură este o spirală de aur. Mai mulți profesori universitari de matematică spun că nu, dar ei au comparat doar spirala nautilusului cu spirala creată dintr-un dreptunghi de aur. Un alt profesor universitar spune că nu, dar a măsurat doar înălțimea și lățimea întregii carapace. Haideți să privim acest lucru în mod obiectiv și să rezolvăm acest mister și această dezbatere*"[293].

293 Gary B. Meisner: *"The Golden Ratio: The Divine Beauty of Mathematics",* Race Point Publishing, 2018. www.goldennumber.net

După cum se poate vedea în numeroasele imagini celebre, *nautilusul cu camere* este o creatură tridimensională care se dezvoltă într-o mișcare circulară atât pe axele X și Y, cât și pe axa Z. Astfel, un desen bidimensional al spiralei de aur care încearcă să reprezinte un obiect tridimensional nu prea iese chiar egal. Meisner explică că marea diferență este că, în timp ce putem construi o Spirală de Aur așa cum am făcut-o eu, atingând pătratele de 90° de lângă ea și extinzând lățimea fiecărei secțiuni cu fiecare sfert de rotație de 90 de grade, în cazul *nautilusului*, spirala de aur se extinde cu proporții "*cu fiecare rotație completă de 180 de grade*". Cu cochilia *nautilus* există și volumul fiecărei camere pentru a face comparații, lucru pentru care nu am văzut niciun studiu realizat. În diagrama lui Meisner și a lui PhiMatrix, am suprapus pătrate peste locurile în care văd că ar fi trebuit să se formeze un pătrat perfect. Văd acest lucru într-o vizualizare tridimensională în care pătratele se măresc odată cu mai multe rotații pe toate cele trei axe.

Matematicienii nu au fost singurii profesioniști antici care au folosit acest număr. Ceea ce face ca acest număr să fie atât de fascinant și atât de universal este faptul că arhitecții și artiștii antici au folosit în mod liber acest număr în lucrările lor. Leonardo da Vinci l-a folosit în multe dintre desenele sale și a ilustrat o carte despre Secțiunea de Aur pentru călugărul Luca Pacioli, publicată la Veneția în 1509. **Phi** a fost încorporat chiar și în Marea Piramidă de la Giza, deoarece știm acum că constructorii piramidelor au legat și încorporat matematica și știința cosmosului în dimensiunile acelor piramide. Vechii egipteni au afișat o relație directă între **π** și **Φ** în multe dintre templele și structurile lor funerare în conformitate cu ecuația $\pi = \Phi^2 \times 6/5$ care ar fi 2,618 x 1,200 = 3,1416[294]. Dacă ai sta în mijlocul Marii Piramide și ai privi drept în sus, aceasta ar fi înălțimea piramidei cu ultimele măsuri la 146,5 metri, inclusiv piatra de căpătâi lipsă din vârf. Baza acelui triunghi ar fi jumătate din lungimea laturii (1/2 din 230,4 m = 115,2 m), iar de la acel punct de bisecție până la vârful piramidei se află apotema cu o pantă de 51°, 51' cu ultimele măsurători la 184,71 m. Deoarece $\sqrt{\Phi} = 1{,}272$, aceasta reprezintă un "Triunghi de aur". Acest lucru se datorează faptului că latura "**Φ**" reprezintă apotema = 184,7, iar baza (1/2) din "1" reprezintă măsurarea de 115,2. Împărțind apotema (184,71) la baza 1/2: 184,7 ⁒ 115,2 = 1,6033. Împărțind înălțimea piramidei la semibază avem 146,5 ⁒ 115,2 = 1,272, iar împărțind apotema la înălțime avem 184,7 ⁒ 146,5 = 1,261. Toate cele trei numere având o aproximație foarte apropiată de numerele infinite reale. Acest lucru confirmă și teorema lui Pitagora a unui triunghi dreptunghic că $1 + \Phi = \Phi^2$.

Acești filozofi, arhitecți, matematicieni și artiști antici știau că **Phi** era SEMNĂTURA unui Mare Designer Omniscient. Acum putem înțelege de ce cabaliștii antici au descoperit o relație între Proporția Divină și literele Tetragrammatonului, unde făceau comparații între literele divine și sistemul lor numeric. În paginile anterioare despre literele ebraice și numerele lor corespunzătoare, am învățat sistemul numeric al alfabetului ebraic și am avut literele Tetragrammatonului cu valorile lui **י** (yod) = 10, **ה** (Heh) = 5 și **ו** (Vav) = 6. Dacă am aplicat această metodă Fibonacci de a aduna două numere și apoi de a împărți aceste numere, putem obține o secvență timpurie de 6 și 10, cu **yod** ⁒ **vav** = 10 ⁒ 6 = 1,6666 și 6 ⁒ 10 = 0,60000. Următoarele numere din secvență sunt 16, 26, 42, 68, 110, 178 și ajungem rapid la 1,6181818 atunci când facem 178 ⁒ 110. Următoarele numere din secvență sunt 288, 466, 754, 1220, 1974, unde 1974 ⁒ 1220 = 1,618033 și 1220 ⁒ 1974 = 0,618034. Experimentând cu combinații de litere ebraice, cum ar fi cele de mai jos, obținem numerele divine Fibonacci 55 și 34 pe care ni le-a dat floarea-soarelui:

294 Peter Tompkins: *"Secrets of the Great Pyramid",* pag. 194, Harper & Row, publishers, 1971.

$$\frac{יהיהיהי}{ויווו} = \frac{10+5+10+5+10+5+10}{6+10+6+6+6} = \frac{55}{34} = 1.618$$

Utilizând același sistem numeric al alfabetului ebraic cu alfabetul englez de 26 de litere, valoarea numerică a fiecărei litere este următoarea:

A = 1, B = 2...E = 5...H = 8,1 = 9...M = 13...O = 15...T = 20...W = 23

Unele dintre aceste Nume Divine pot fi adăugate pentru a obține unul dintre cele mai perfecte Numere din punct de vedere spiritual: 333!!!

I AM THAT I AM

9+1+13 +20+8+1+20 +9+1+13 **= 95**

I AM WHAT I AM

9+1+13 23+8+1+20 9+1+13 **= 98**

I AM WHO I WILL BE

9+1+13 23+8+15 +9 +23+9+12+12 +2+5 **= 140**

95 + 98 + 140 = 333

I AM THAT I AM

9+1+13 +20+8+1+20 +9+1+13 **= 95**

I AM WHO I AM

9+1+13 23+8+15 9+1+13 **= 92**

I AM WHAT I WILL BE

9+1+13 23+8+1+20 +9 +23+9+12+12 +2+5 **= 146**

95 + 92 + 146 = 333

Încearcă aceste trei numere ca *mantră* zilnică și află dacă vreuna dintre ele rezonează cu tine. Vedem numărul 3 scris de multe ori ca un indiciu al înțelegerii biblice dat în metafore. Prin puterea de trei ori trei (3 x 3) ne dă Sfânta Treime, care poate fi exprimată în multe forme divine. Mulți consideră acest număr 333 ca fiind "Numărul Îngerului".

O ultimă meditație asupra numelor Divine, pe care vă recomand să o încercați, vine sub formă de muzică și cântec. Unul dintre cele mai remarcabile cântece de celebrare a numelor Creatorului este din cântecul "*I Come a Supplicant to Thee*", scris ca meditație de Dorothy Lee Fulton. Vă prezint aici doar câteva măsuri și versurile cântecului[295]:

295 Muzică transcrisă de R. Jacquet De pe CD-ul audio "Mother Mary's Music: Holy Kabbalah" de Dorothy Lee Fulton, cântat de Cosmic Portals Choir, 2000, și cântecul Summit Lighthouse #171, "BELOVED MAHA CHOHAN: I Come a Supplicant to Thee, A Meditation", 1994. Descrierea din Summit Lighthouse a Numelor Divine din cântec este următoarea: "Numele ebraice ale Codului cântate pe tot parcursul cântecului sunt asociate în Cabala cu cele zece sefirot (emanații divine ale Codului), după cum urmează: Adonai, "Domnul" (Malkhut); El Hai, "Dumnezeul cel Viu" și Shaddai, "Atotputernicul" (Yesod); Elohim Tzeveot, "Dumnezeul Oastei" (Hod); YHVH Tzevaot, rostit Adonia Tzevaot, "Domnul Oștirilor" (Netzah); YHVY, rostit Adonai (Tiferet); Elohim, "Dumnezeu" (Gevurah); El, "Dumnezeu" (Hesed); YHVH, rostit Elohim (Binah); Yah, "Cel Etern" (Hokhmah); Ehyeh Asher

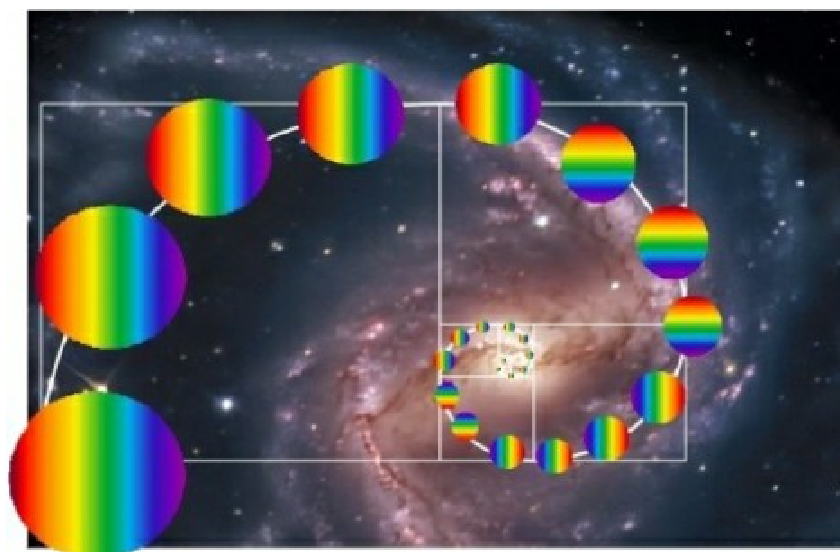
A - - - - - A - - - - do Nai - - - - - - - - - - - - - - - - - - Shad - - - - - - - - - - - - - - - - - - - dai O ho-ly Dove - - - - - -

Come holy dove - - - - be lov - - - ed - - - - - - - - - - - - - - E-lo-him Tze-va-ot Ho-ly Spi-rit Come
El Hai

Holy Spirit Breath on me Ehyeh Asher Ehyeh Breathe the breath of God on me I Am That I Am

Descoperirea vibrațiilor sonore magice naturale din tine, provenite din sunete și cântece, împreună cu valorile numerice pentru **π** și **e** și numărul divin 1.6180339, reprezentat de litera greacă Phi (**Φ**), trebuie să fie unele dintre cheile pentru a înțelege Creatorul Suprem și Transcendent al Universului și Numele Divin al Creatorului. Scopul final este de a ne transforma ființa personală cu ajutorul acestor informații, astfel încât să fim una cu Creatorul și cu Universul. Am explorat originea Tetragrammatonului încă din Egipt, pentru a încerca să înțelegem Numele Creatorului Universului în timp și spațiu, care au fost Caracteristicile Divine Calificatoare ale Creatorului.

"***Dacă ați ști cât de magnific este 3, 6 și 9, atunci ați avea cheia universului***."
- Nicola Tesla.

Nicola Tesla, fiul și nepotul unor preoți ortodocși sârbi, a fost probabil cel mai mare om de

Ehyeh, "EU SUNT CEL CE SUNT" (Keter).

știință pe care l-a cunoscut vreodată lumea. Pe când era un preadolescent, Tesla a început să aibă viziuni în care aerul din jurul său era "*plin de limbi de flacără vie*". A fost un inventator de geniu care ne-a oferit curentul alternativ, transferul de energie fără fir, transmisia radio, barca telecomandată, transformatorul cu bobină Tesla, turbina Tesla și multe alte descoperiri în domeniul electricității și magnetismului. Tesla este cunoscut pentru celebrul citat pe care l-a făcut scris mai sus. Multe dintre dispozitivele lui Tesla au fost examinate și au fost observate rădăcinile digitale ale numerelor din pozițiile 3, 6, 9 și 12, care repetă în mod constant aceeași secvență **3, 6, 9**! Marconi a furat munca lui Tesla privind radioul și și-a însușit meritele pentru o vreme, până când Curtea Supremă a SUA a răsturnat brevetele lui Marconi în 1943. A fost decizia nr. 369 a Curții Supreme de Justiție! O mașină despre care nu vom ști niciodată a fost presupusa sa mașină de cutremur, pe care a creat-o pentru a intra în ton cu vibrațiile clădirii în care se afla atelierul său. Când clădirea a început să se cutremure, s-a produs un *haos* în afara clădirii, iar Tesla a luat un ciocan și a spart mașina pentru a opri experimentul. O altă invenție secretă a lui Tesla ar fi fost o mașină a timpului care crea un câmp magnetic artificial. Când Tesla a murit în 1943, documentele sale tehnice și științifice și "*caietul său negru*" au dispărut în mod misterios din camera sa de la Hotelul *New Yorker*. Mulți suspectează că "*Oficiul pentru Proprietăți Străine*" al guvernului SUA a intrat acolo pentru a confisca toate bunurile lui Tesla, fiind interesat în special de proiectele sale privind armele cu "*raze de particule*" și tehnologia "*razei morții*". O parte din documentele și bunurile lui Tesla au fost returnate ulterior nepotului său Sava Kosanovic' care le-a donat unui muzeu din Belgrad, Iugoslavia.

"***Dacă vreți să descoperiți secretele universului, gândiți în termeni de energie, frecvență și vibrație.***"

- Nicola Tesla

DAR DE CE SĂ NE OPRIM AICI?

Haideți să ne întoarcem la cum a apărut totul, cum a început totul, și să aflăm ce s-a întâmplat

"LA ÎNCEPUT"

în momentul în care, sau chiar înainte de

BIG BANG,

Crearea Universului însuși!!!

CAPITOLUL 12

Descoperirile cosmologice ale secolului XX privind crearea Universului

De unde a apărut Universul? Ce a pus în mişcare Universul la început, în timpul Big Bang-ului? Ce a existat înainte de Big Bang? Acestea sunt probabil unele dintre cele mai mari întrebări din teologie și știință. Aceste întrebări fac obiectul unor dezbateri științifice nesfârșite, al unor speculații teoretice, al unor filozofii ateiste și al unor credințe spirituale. În urmă cu aproximativ 100 de ani, lumea științifică a trecut într-o lume nouă și curajoasă. A fost un obstacol uriaș pe care omenirea l-a depășit și care a schimbat conștiința lumii științifice. Înainte de acel moment, se credea că Universul și toate stelele, planetele și galaxiile din ele existau dintotdeauna. Se credea că universul nostru era o liniște statică, care nu evolua, un univers înghețat în timp, fără posibilitatea de a se schimba vreodată. Acest lucru s-a schimbat atunci când doi astronomi, despărțiți de Oceanul Atlantic, au făcut ceea ce s-a dovedit a fi descoperirea astronomică a secolului - că universul se afla în expansiune!

Georges Lemaitre, a fost un preot catolic belgian, matematician, astronom și profesor de fizică la Universitatea Catolică din Louvain. Prin observațiile sale asupra galaxiilor din afara galaxiei noastre, Calea Lactee, Lemaitre a fost primul care a teoretizat faptul că recesiunea galaxiilor din apropiere poate fi explicată printr-un univers în expansiune. Albert Einstein a fost unul dintre cei care au crezut în tipul de univers pe care l-au numit "Stare stabilă", dar în 1927, Lemaitre publicase o lucrare care oferea soluții convingătoare la ecuațiile Relativității Generale a lui Einstein ca dovezi ale unui univers în expansiune. În același an, Lemaitre a publicat și o lucrare mai faimoasă, intitulată: "*Un univers omogen de masă constantă și rază crescătoare care să dea seama de viteza radială a nebuloaselor extragalactice*". El a fost primul care a teoretizat faptul că nu numai galaxiile se extindeau, ci și spațiul însuși se extindea. Lucrarea sa a discutat rata de expansiune, cu doi ani înainte ca astronomul american Edwin Hubble să descopere același lucru. Rata de expansiune a universului, în funcție de viteza aparentă a unei galaxii, este direct proporțională cu distanța la care se află, fiind numită în prezent legea "Hubble-Lemaitre".

Până în anii 1920, majoritatea astronomilor nu erau convinși că există și alte galaxii în afara galaxiei noastre, Calea Lactee, însă, în 1924, Edwin Hubble, un astronom american, a folosit telescopul Hooker de 100 de inci de pe muntele Wilson, lângă Los Angeles, California, pentru a observa nu doar câteva galaxii în afara Căii Lactee, ci MILIARDE de galaxii în afara Căii Lactee, toate îndepărtându-se unele de altele. Câțiva ani mai târziu, în 1929, Hubble a confirmat descoperirea astronomică a secolului - că Universul se află în expansiune! Acest lucru însemna că Universul nu era deloc static și că Universul a avut un început. Primele estimări ale vârstei Universului au fost de 1,8 miliarde de ani. Cele mai recente date furnizate de satelitul Planck estimează vârsta Universului la 13,8 miliarde de ani. Einstein, la fel ca aproape toți oamenii de știință, a descris Universul ca fiind întotdeauna static, fără să se extindă de la un început sau să se contracte spre un sfârșit, concepând Universul ca fiind etern și autoexistent. La început, el a fost de

partea teoreticienilor *stării staționare*. Cu toate acestea, în anul 1933, Einstein se afla la Los Angeles cu Sir Arthur Eddington, un astronom britanic, care l-a convins să îl viziteze pe Hubble la Muntele Wilson și să facă câteva fotografii ale Universului în marele telescop. Eddington l-a informat pe Einstein despre noile evoluții în cosmologia observațională și, la scurt timp după ce l-a vizitat pe Hubble la Muntele Wilson, Einstein a recunoscut public că acum recunoștea cerința esențială a unui "*început*" pentru universul nostru. Eddington arătase că valorile pentru constanta cosmologică și curbura universului trebuiau să fie perfect stabilite și menținute. Chiar și cea mai mică modificare a oricăreia dintre aceste valori ar determina Universul fie să se extindă la nesfârșit, fie să se contracte pe el însuși într-un mare "*Big Crunch*" cosmologic. Un univers finit îi forța acum pe oamenii de știință să ia în considerare întrebări legate de începutul final în timpul unui eveniment de creație a universului material produs de o cauză care a existat independent și anterior apariției materiei, spațiului, timpului și energiei.

Edwin Hubble a descoperit că galaxiile se îndepărtau de noi și că, la un moment dat, în trecutul finit, galaxiile ar fi fost mai apropiate. Acest lucru a descris un început definit în trecutul îndepărtat. Relativitatea specială afirmă ideea contra-intuitivă că distanța și timpul sunt relative, în sensul că doi observatori care se deplasează cu viteze diferite vor percepe timpul și spațiul în mod diferit. Georges Lemaitre, teolog și fizician catolic și unul dintre arhitecții teoriei Big Bang-ului, a formulat-o independent și înaintea lui Hubble, dar Hubble a primit primul credit. Legea sugera o expansiune sferică a Universului în toate direcțiile spațiului. Modelul lui Lemaitre presupunea nu numai că galaxiile se retrăgeau în spațiul preexistent, ci și că SPAȚIUL ÎNSUȘI se dilata, lucru pe care Hubble nu îl înțelesese. Lemaitre credea că teoria lui Einstein era compatibilă cu Geneza.

Primele bătălii între știință și religie privind organizarea universului

Doi astronomi renascentiști care au schimbat gândirea lumii religioase și științifice au fost astronomul polonez Nicolas Copernic și astronomul italian Galileo Galilei. Înainte de Copernic și Galileo, Pământul (Geo) este centrul Universului. Viziunea "*geocentrică*" învăța că Soarele, Luna, planetele și acele puncte luminoase numite stele de pe cerul nopții se roteau în jurul Pământului[296]. Stelele erau fixate pe fundalul spațiului. Nicolae Copernic fusese unul dintre astronomii la care Papa Iulius al II-lea și Papa Leon al X-lea au apelat în perioada 1512 - 1517, căutând sugestii pentru îmbunătățirea calendarului, lucru pe care Papa Grigore al XIII-lea îl va introduce în 1582 pentru a corecta problemele calendaristice, iar calendarul gregorian este calendarul pe care îl folosim astăzi. Copernic a fost primul care a publicat un manuscris pentru a oferi o actualizare a noii viziuni conform căreia planetele orbitează în jurul Soarelui și nu al Pământului. Munca sa a fost realizată între anii 1508 și 1514, dar, temându-se de represalii atât din partea lumii științifice, cât și a celei religioase, lucrarea sa finală privind teoria "*De Revolutionibus Orbium Coelestium Libri vi*" ("Șase

296 Mă refer aici mai ales la viziunea europeană, deoarece trebuie remarcat faptul că egiptenii antici, ca și alte culturi, înțelegeau poziția soarelui, a pământului și a altor planete. Eratostene din Cirene, (cca. 276 î.Hr. - 194 î.Hr.), astronom și geograf grec, în timp ce era bibliotecar-șef al Bibliotecii din Alexandria, în Egipt, a avut toate premisele necesare pentru a formula prima estimare cunoscută a circumferinței sferice a Pământului. Aristarchus din Samos (cca. 310 -230 î.Hr.), care a studiat și mai târziu a murit în Alexandria Egiptului, a avut, de asemenea, acces la Biblioteca din Alexandria și a dezvoltat un model heliocentric cu Pământul în jurul Soarelui și cu toate planetele cunoscute, de la Mercur la Saturn, așezate în ordinea corectă.

cărți despre revoluțiile orbitelor cerești"), cunoscută și sub numele de "*Revoluții*", nu a fost tipărită decât în anul morții sale, în 1543, la vârsta de 70 de ani. Modelul său heliocentric a fost respins în mai multe puncte argumentate de filosofi și oameni de știință, iar cărțile sale au fost interzise de biserică.

Giovanni Maria Tolosani a fost un călugăr din Epoca Renașterii și un membru contribuitor al ordinului religios care a oferit gândire filosofică valoroasă și învățături despre diverse subiecte celor din interiorul și din afara bisericii. Tolosani s-a alăturat *Ordinului Fraternității Dominicane a Sfântului Marcu* din Florența în 1487, pe când era adolescent. După mulți ani de slujire respectuoasă și scrieri filosofice, Tolosani a scris un tratat în 1544 intitulat: "*Despre adevărul Sfintei Scripturi*", iar mai târziu a adăugat o scriere importantă la acel tratat despre atitudinea Vaticanului față de "Revoluțiile" lui Copernic. Tolosani a scris următoarele în 1546 ca o replică oficială, intitulată "*Cerul și elementele*":

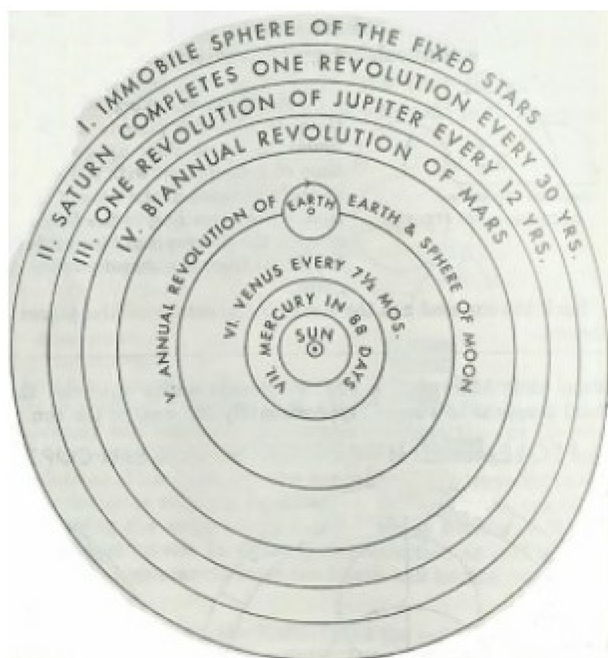
"*...El este, de asemenea, un expert în matematică și astronomie, dar este foarte deficitar în fizică și dialectică. Mai mult, pare să nu cunoască Sfânta Scriptură, deoarece contrazice unele dintre principiile ei, nu fără riscul de a se îndepărta de la credință, atât pentru el însuși, cât și pentru cititorii cărții sale...chemați oameni instruiți în toate științele și lăsați-i să citească Cartea I a lui Copernic, despre pământul în mișcare și cerul înstelat nemișcat. Cu siguranță vor constata că argumentele sale nu au nicio soliditate și că pot fi foarte ușor de respins. Pentru că este stupid să contrazici o credință acceptată de toată lumea de foarte mult timp din motive extrem de solide... Pitagorismul ar putea da naștere cu ușurință la certuri între expozanții catolici ai Sfintei Scripturi și acele persoane care ar dori să adere cu încăpățânare la această credință falsă. Am scris această mică lucrare cu scopul de a evita acest scandal...citiți Cartea I a Revoluțiilor lui Nicolae Copernic și din ceea ce am scris aici veți recunoaște clar în câte și cât de multe și de mari erori a căzut, chiar și în contradicție cu Sfânta Scriptură...*"[297].

Se spune că Tolosani avea aproape 80 de ani când a murit în 1549, dar dorința sa puternică de a se agăța de credințe vechi care erau greșite și de a se apăra împotriva credinței *new-age* este un adevărat exemplu al modului în care omenirea, atât în domeniul religios, cât și în cel științific, a oscilat de la un capăt la altul cu întrebarea "care este adevărul?". Ce anume din învățăturile lui Copernic a fost atât de amenințătoare atât pentru lumea religioasă, cât și pentru cea științifică? În primul rând, în lucrarea sa "*Revoluția sferelor cerești, I*", Copernic a declarat că "*și Pământul este sferic*". Acesta era un motiv de război cu "*pământenii planetei*"! Copernic nu a fost în dezacord cu filozofii și oamenii de știință anteriori care considerau stelele cerești fixe ca fiind tărâmul cel mai îndepărtat, cu cel mai mare număr pentru acel nivel: "*Nu cunosc pe nimeni care să se îndoiască de faptul că cerul stelelor fixe este cel mai înalt dintre toate lucrurile vizibile*". Copernic a făcut o schimbare plasând stelele fixe ca fiind "Primul" dintre toate nivelurile, ceea ce nu a fost controversat, dar faptul că acestea erau "nemișcătoare" avea să fie o problemă. Saturn, cea mai îndepărtată planetă cunoscută, a fost plasată de el în "*A doua*" sferă. Cu toate acestea, plasarea Soarelui în centrul sistemului solar a fost cea de care se temea de repercusiuni, deoarece disensiunile dintre catolici și protestanți, care se temeau de orice scandal care ar fi putut submina războiul civil pe care îl purtau între ei de curând, i-ar fi adus arderea pe rug. Luat din capitolul său despre "*Ordinea cercurilor orbitale celeste*", Copernic afirmă foarte clar:

"*...Și deși toate aceste lucruri sunt dificile, aproape de neconceput și cu totul contrare opiniei mulțimii, totuși, în cele ce urmează, cu ajutorul lui Dumnezeu, le vom face mai clare ca ziua - cel puțin pentru cei care nu sunt ignoranți în arta matematicii. Prin urmare, dacă prima lege este încă sigură - căci nimeni nu va aduce una mai bună decât aceea că mărimea cercurilor orbitale ar trebui să fie măsurată prin mărimea timpului - atunci ordinea sferelor va urma în felul următor -*

297 Rosen, Edward: *"Was Copernicus' Revolutions approved by the Pope?"* JSTOR, Journal of the History of ideas. V. 36, n. 3, July-Sept 1975, pg. 537-539.

începând cu cea mai înaltă: prima și cea mai înaltă dintre toate este sfera stelelor fixe, care se cuprinde pe sine și toate lucrurile și, în consecință, este imobilă. De fapt, ea este locul universului, adică este cea la care se raportează mișcarea și poziția tuturor celorlalte stele. Căci în deducerea mișcării terestre, vom da totuși cauza pentru care există aparențe de natură să facă să se creadă că și sfera stelelor fixe se mișcă cumva. Saturn, prima dintre stelele rătăcitoare, urmează; ea își încheie circuitul în 30 de ani. După el vine Jupiter care se mișcă într-o perioadă de revoluție de 12 ani. Apoi Marte, care completează o revoluție la fiecare 2 ani. Locul al patrulea în ordine este ocupat de revoluția anuală în care este cuprins Pământul împreună cu cercul orbital al Lunii sub forma unui epiciclu. Pe locul cinci, Venus, care își completează revoluția în 7 ½ luni. Locul al șaselea și ultimul este ocupat de Mercur, care își încheie revoluția într-o perioadă de 88 de zile. În centrul tuturor se află soarele. Căci cine ar așeza această lampă a unui templu foarte frumos în alt loc sau într-un loc mai bun decât acesta, de unde poate ilumina totul în același timp?"[298].

Copernicus a documentat orbitele lui Mercur și Venus mai detaliat decât alții înaintea sa, pentru a ajunge la această concluzie heliocentrică. Aceste planete nu puteau fi văzute niciodată noaptea târziu, așa cum vedem uneori Luna în apropierea lunii pline și planetele exterioare atunci când sunt ceea ce în astrologie și astronomie se numește "la opoziție". Copernic calculase că cea mai mare distanță față de Soare pe care aceste două planete au avut-o vreodată, numită "cea mai mare alungire", era de 45° pentru Venus și de 24° pentru Mercur. În acest caz, aceste două planete nu puteau să orbiteze în jurul Pământului, ci doar în jurul Soarelui, o dovadă în plus pentru un sistem solar heliocentric.

Un alt călugăr pe nume **Giordano Bruno**, un călugăr dominican italian, matematician și teoretician cosmologic, este un exemplu bine-cunoscut a ceea ce li se întâmplă celor care se opun doctrinei bisericii. Soarta lui Bruno s-a încheiat cu o moarte cumplită din cauza faptului că a încălcat tradiția prin predarea ideilor lui Copernic. Bruno propunea că stelele sunt sori îndepărtați cu planete care orbitează în jurul lor și că ar putea exista viață pe aceste alte planete. Bruno a intrat în *Ordinul Dominican* la vârsta de 17 ani la Mănăstirea San Domenico Maggiore din Napoli, Italia. A fost hirotonit preot în 1572, la vârsta de 24 de ani, dar gândirea sa liberă l-a băgat în necazuri, așa că a părăsit ordinul 4 ani mai târziu, ajungând în Franța să predea studenților în filosofie, apoi a predat pentru regele Henric al III-lea al Franței cca. 1581, unde a reușit să publice mai multe lucrări în

298 Copernicus, Nicolaus: "Despre revoluțiile sferelor cerești", în "Marile cărți ale lumii occidentale", vol. 15, "Ptolemeu, Copernic, Kepler", secțiunea 10, paginile 521 - 527, traducere de Charles Glenn Wallis, 1939. Editura Universității din Chicago, Britannica, Inc. 1992. Fie există o eroare în cazul lui Copernicus care plasează Pământul în poziția "4" și Venus în poziția "5", fie a existat o eroare de traducere în limba engleză.

diverse domenii. În 1583 a ajuns la Oxford, în Anglia, unde a ținut cursuri, dar i s-a refuzat un post de profesor acolo din cauza opiniilor sale controversate despre Copernic și a faptului că propunea că Universul este infinit. Întorcându-se în Europa, a mers să țină prelegeri la Paris și Frankfurt. Apoi, în 1592, a fost invitat să predea la Padova și Veneția, ceea ce s-a dovedit a fi o greșeală fatală atunci când elevul său din Veneția l-a denunțat la Inchiziția venețiană. Bruno a fost arestat la 22 mai 1592 pentru blasfemie și erezie. Bruno a fost adus la Roma, unde a fost întemnițat timp de șapte ani în timpul procesului său, în care i-au fost aduse opt acuzații, dintre care una a fost "*Afirmarea existenței unei pluralități de lumi și a eternității lor*"[299]. După ce a fost găsit vinovat de șapte cardinali, Bruno a fost plimbat gol pe străzile Romei, spânzurat cu capul în jos și ars pe rug în februarie 1600.

Doi finaliști au fost examinați pentru postul de profesor de matematică la Universitatea din Padova, iar Galileo Galilei a fost ales în locul lui Giordano Bruno pentru acest post, pe când amândoi se aflau la Padova. Galileo a reușit să citească lucrarea "Revoluții" a lui Copernic și a descoperit dovada că tot ceea ce se află în ceruri nu orbitează în jurul Pământului. Faimoasa contribuție a lui Galileo la revoluția astronomică și la întreaga lume a fost îmbunătățirea telescopului, care a permis ca observațiile astronomice să confirme atât descoperirile sale, cât și pe cele ale lui Copernic. În ianuarie 1610, cu ajutorul telescopului său îmbunătățit, Galileo a observat puncte de lumină care orbitau în jurul planetei Jupiter. El descoperise cele mai mari patru Luni ale lui Jupiter, numite acum *sateliți galileeni*. Această observație a oferit dovezi puternice pentru teoria copernicană conform căreia toate obiectele cerești nu orbitau în jurul Pământului. Iată dovada, scria el în cartea sa "*Siderius Nuncis*" (Mesagerul înstelat), publicată în 1610, despre descoperirea sa a sateliților lui Jupiter și alte dovezi celeste. Lucrarea sa a fost imediat contestată de Biserica Catolică, deoarece modelul heliocentrist al lui Galileo era în opoziție directă cu viziunea de secole a Bisericii Romano-Catolice asupra modelului geocentric, iar în 1616, lui Galileo i s-a emis o interdicție de a nu "susține, apăra sau preda" heliocentrismul[300]. Locația a însemnat libertate sau tiranie, deoarece astronomul contemporan Johannes Kepler a avut puține probleme în a-și publica lucrările în Germania în acest deceniu, publicând cărți despre astronomia heliocentrică coperniciană și legile mișcării planetare și a recunoscut, până în 1621, că lunile lui Jupiter pe care Galileo le descoperise, se supuneau celei de-a treia legi a mișcării planetare. Cunoscut de istorici sub numele de "*Afacerea Galileo*", Galileo a fost în cele din urmă judecat de Inchiziție în 1633. Șapte dintre cei zece inchizitori l-au găsit vinovat de încălcarea interdicției și eretic, dar i-au acordat clemență, plasându-l în arest la domiciliu și întoarcerea la ferma sa de lângă Florența, Italia, rămânând acolo pentru tot restul vieții, unde a murit în 1642. Modelul heliocentric copernician avea să se dovedească în cele din urmă a fi adevărat prin munca lui Isaac Newton la începutul anilor 1700. Biserica Catolică a continuat să nege existența unui sistem solar heliocentric până în anul 1820 și, în cele din urmă, a eliminat cărțile lui Galileo de pe lista celor interzise în 1822, când, până atunci, era de notorietate faptul că Pământul nu era centrul Universului. În 1992, Papa Ioan Paul al II-lea a prezentat scuze lumii, exprimându-și regretul pentru modul în care a fost gestionată *afacerea Galileo* de către biserică, a recunoscut oficial că Pământul nu era staționar și a lăudat religiozitatea și opiniile lui Galileo cu privire la relația dintre știință și religie[301].

La un an după moartea lui Galileo, **Isaac Newton** s-a născut în Lincolnshire, Anglia, la 4 ianuarie 1643, conform calendarului gregorian modern. Newton a intrat la Trinity College din Cambridge în 1661 și opt ani mai târziu a devenit profesor de matematică. În 1666, Newton și-a imaginat că gravitația Pământului a influențat Luna, contrabalansând forța centrifugă a acesteia. Pornind de la legea forței centrifuge și de la cea de-a treia lege a mișcării planetare a lui Kepler,

---

299 Preluat din documentele redescoperite în 1940. "Il Sommario del Processo di Giordan Bruno, con appendice di Documenii sull'eresia e L'inquisizione a Modena nelsecolo XVI": Editat de Angelo Mercati, în "Studi e Testi", vol. 101.

300 Wade Roland, *"Galileo's Mistake: A new look at the epic confrontation between Galileo and the Church",* NY Arcade publishing, 2003, pg. 201.

301 Maurice A. Finocchiaro, *"The Galileo Affair",* University of California Berkeley press, 1989, pg. 308.

Newton a elaborat legea pătratului invers, care afirmă pur și simplu că forța gravitațională scade cu pătratul distanței, adică de două ori distanța și forța este V22 = V/" forța, de trei ori distanța și forța este **½²** = **¼** din forță. După ani de zile de muncă la investigații în domeniul mecanicii și gravitației, prietenul lui Newton, Edmond Halley, cunoscut pentru "Cometa lui Halley", l-a convins pe Newton să adune și să publice rezultatele investigațiilor sale. Rezultatul a fost lucrarea lui Newton "*Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*". Halley a cheltuit mai mulți bani pentru ca "Principia" lui Newton să fie publicată în 1687[302]. În această lucrare, Newton dă cele trei legi ale mișcării pe care le-a derivat din legile mișcării planetare ale astronomului german Johannes Kepler, care au stat la baza teoriei gravitației universale a lui Newton. Cele trei legi sunt prezentate pe scurt aici:

1. Orice corp de masă continuă să se odihnească sau să se deplaseze uniform, cu excepția cazului în care este constrâns de alte forțe să se schimbe.
2. Schimbarea mișcării este proporțională cu forța imprimată asupra sa.
3. La orice acțiune există o reacție egală și opusă.

În calitate de matematician, Isaac Newton a contribuit la inventarea calculului. Newton nu numai că a formulat teoria gravitației universale, dar a lucrat și la alchimie, la cronologia biblică și la un mod complet nou de a privi lumina, deoarece studiul său științific al luminii a arătat că lumina albă poate fi curbată și descompusă în culorile curcubeului. Când a murit, în 1727, a fost înmormântat în Westminster Abbey, alături de eroii istorici ai Angliei. Prin studiile sale în domeniul opticii și al mișcării obiectelor masive, Newton a pus bazele înțelegerii și studiului științific a două dintre cele patru forțe cunoscute ale Universului - gravitația și electromagnetismul. El, precum și toți filosofii și astronomii dinaintea sa, încă mai credeau că Universul este static, fără evoluție, cu o existență de nimic dincolo de galaxia Calea Lactee.

De la un univers în stare stabilă la un univers în expansiune de tip Big Bang

Înainte de secolul al XX-lea, înțelegerea Universului era că tot ceea ce vedeai pe cerul nopții era tot ceea ce exista, că a fost întotdeauna așa și că va rămâne neschimbat pentru eternitate. Aceasta se numea teoria "*stării staționare*" a Universului. Filozoful grec Aristotel a fost unul dintre primii care a descris un astfel de univers staționar. Aristotel a descris un univers etern, fără un început în timp și că un univers finit era o contradicție. Asta însemna că nu a existat niciun eveniment de creație. După cum tocmai am trecut în revistă, timp de secole, acest gând a afectat gândirea progresistă. Dacă Universul ar fi existat dintotdeauna, nu era nevoie să se explice cine, când, de ce și cum a fost creat. Atât teologii religioși, cât și oamenii de știință atei erau destul de mulțumiți de o teorie care nu se baza pe un Creator divin, iar liderii religioși nu aveau nevoie să răspundă la întrebările legate de modul în care Dumnezeu a creat totul.

Am trecut în revistă mai devreme în acest capitol faptul că epoca Renașterii ne-a adus genii precum Copernic, Galileo și Newton, care au adus cu ei un nou mod de a gândi despre tot ceea ce au văzut în ceruri și ne-au scos din concepția greșită și veche a unui univers geocentric "centrat pe Pământ". Studiile ulterioare, realizate cu ajutorul unor telescoape îmbunătățite, ne-au oferit o nouă iluminare, aceea că soarele nostru era la fel ca și alte stele de pe cer și că era doar una dintre milioanele de stele grupate împreună de gravitație în cadrul unei galaxii numite Calea Lactee, dar despre care se credea în continuare că este un univers nemișcat și neschimbător. După această epocă renascentistă a marilor filozofi și oameni de știință, au apărut astronomii, cosmologii și alți oameni de știință la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Albert Einstein ne-a îmbunătățit înțelegerea gravitației, a energiei și a masei cu faimoasa sa ecuație $\mathbf{E = MC^2}$ și ne-a oferit conceptul de "spațiu-timp" cvadridimensional. Percepția noastră asupra timpului depinde de viteza cu care ne deplasăm PRIN spațiu, iar percepția noastră asupra spațiului depinde de viteza cu

302 Abell, George O." *"Exploration of the Universe",* pg. 56, Holt, Rinehart and Winston publishing, 1975.

care ne deplasăm PRIN timp. Pentru Einstein, această legătură i-a sugerat o nouă entitate numită SPAȚIU. A urmat o dezbatere împărțită între cei care credeau că Calea Lactee este singura galaxie și cei care credeau că aceasta este doar una dintre multele galaxii. Atunci când astronomii au descoperit că galaxia noastră, Calea Lactee, în care Soarele nostru este una dintre miliardele de stele din ea, nu era singura galaxie din Univers, mulți nu au putut crede într-un univers atât de mare.

În luna aprilie a anului 1920, Dr. Harlow Shapley și Dr. Heber Curtis erau cei doi astronomi principali din taberele opuse în ceea ce s-a numit "*Marea dezbatere*" de la Muzeul Smithsonian de Istorie Naturală. Shapley a luat partea conservatoare existentă a Universului Staționar, în timp ce Curtis a apărat noua poziție a multiplelor galaxii din afara Căii noastre Lactee. În anii de studiu care au urmat dezbaterii, oamenii de știință au reușit să verifice poziția lui Curtis privind existența altor galaxii pe care le-a numit "*universuri insulare*". Apoi au apărut preotul catolic și cosmologul belgian Georges Henry Lemaitre și astronomul american Edwin Powell Hubble, care au stabilit, în 1929, că nu numai că existau mai multe galaxii în Univers, dar că acestea se îndepărtau una de cealaltă cu viteze fantastic de mari. Atât lui Lemaitre, cât și lui Hubble li se atribuie meritul de a demonstra că "*nebuloasele*" pe care astronomii anteriori le observaseră și le notau ca fiind "nori" în spațiu erau de fapt galaxii dincolo de Calea Lactee și că acestea se îndepărtau de noi cu viteze mari. Această recesiune matematică a vitezei galaxiilor din apropiere este acum numită "Legea Hubble-Lemaitre". Cea mai "*ieșită din comun*" gândire teoretică la care a contribuit Abbe Lemaitre a fost aceea că spațiul însuși se extinde cu materie și că, dacă se extrapolează înapoi în timp, galaxiile ar putea fi imaginate ca fiind din ce în ce mai apropiate între ele, până când, la început, au existat strivite într-un fel de "*ou cosmic*" sau "*super-atom*" care conținea toată materia din Univers înainte de a exploda. Această teorie complet radicală nu a fost luată în considerare până când lucrările sale au fost aduse în atenția altor oameni de știință de către Sir Arthur Stanley Eddington, profesor de astronomie și director al Observatorului de la Cambridge. Contribuția majoră a lui Eddington la astronomie a constat în descoperirea faptului că forțele nucleare și presiunea radiațiilor din interiorul Soarelui și al stelelor au fost cele care au împiedicat colapsul gravitațional. Cosmologii au început apoi să gândească invers, adică, dacă se putea "inversa banda" universului în expansiune, trebuie să fi existat un moment în care totul - galaxiile, stelele, materia și energia - era limitat la un singur punct, infinit de mic, și că, la un moment dat, la începutul timpului, a avut loc o explozie și crearea Universului. Această nouă teorie a devenit cunoscută sub numele de "*Big Bang*". În următoarele câteva decenii, mai multe dovezi prin observație și deducție au început să demonstreze că modelul Big Bang era o explicație mai rezonabilă pentru existența Universului. Această descoperire a adus în mintea tuturor de atunci și rămâne încă una dintre marile întrebări ale științei pentru TOȚI cei care află pentru prima dată despre crearea Universului datorită Big Bang-ului:

"Ce s-a întâmplat înainte de Big Bang?"

Cel mai simplu răspuns pe care astronomii, cosmologii, fizicienii și alți oameni de știință îl dau la întrebarea ce s-a întâmplat înainte de acel Bang este "nu știm", în timp ce cei din partea religioasă vor spune că "*Creatorul infinit a fost cel care a făcut să se întâmple*". Poate părea un număr imposibil legat de timpul în sine, dar oamenii de știință pot merge înapoi până la a 10^{-43}-a secundă de creație după Big Bang, dar înainte de aceasta nu există răspunsuri. Înainte de a explora mai mult despre ce a fost Big Bang-ul și ce s-a întâmplat "Înainte" de Big Bang, este important să știm mai multe despre Univers și despre tot ceea ce există în el. Pentru cei care au mai avut cursuri de astronomie, aceasta va fi o recapitulare rapidă. Pentru cei care nu au avut niciodată un curs de astronomie, se vor prezenta elementele de bază.

Astronomie 101

Am învățat din ambele modele de univers, atât cel geocentric, cât și cel heliocentric, că erau cunoscute doar planetele până la Saturn. Numărând planetele Mercur, Venus, Marte, Jupiter și Saturn și adăugând Soarele și Luna, geocentriștii cunoșteau șapte corpuri cerești care orbitează în

jurul Pământului. Aceștia au numit fiecare zi a săptămânii după una dintre planete. Ziua lui Saturn, ziua Soarelui și ziua Lunii sunt cele mai ușor de identificat. Celelalte patru au fost numite după zeii nordici (vikingi) Twigg, Woden (Odin), Thor și Frigg (sau Freya). Alte limbi au păstrat numele planetelor în limbile lor. Mardi, ca în "Mardi Gras" sau "Marțea Grasă" este un exemplu, întrucât Mardi este numele și ziua lui Marte în franceză. Noi am moștenit numele planetelor pe care le numeau romanii, care au înlocuit numele grecești cu numele lor. Hermes a devenit Mercur, Ares a devenit Marte, Afodita a devenit Venus, Zeus-Pater a devenit Jupiter, Chronos a devenit Saturn. Progresele lui Galileo cu telescopul au deschis și mai mult Universul, iar Uranus a fost descoperit în 1781, deși fusese localizat încă din 1690. Neptun a fost descoperit în 1846, iar Pluto a fost descoperit în 1930. Pluto a fost retrogradat din categoria planetelor în cea de "planetă pitică", deoarece au fost descoperite multe planete pitice de mărimea lui Pluto în Centura Kuiper, regiunea de după Pluto care conține o mulțime de corpuri cerești mici. Eris și Makemake sunt două dintre ele, care au dimensiuni similare cu Pluto. O lună orbitează în jurul unei planete, iar în sistemul nostru solar există două Luni mai mari decât planeta Mercur. Jupiter are una dintre ele, numită Ganymede, iar Saturn o are pe cealaltă, numită Titan, care are propria sa atmosferă. Până în anul 2021, Jupiter avea 79 de luni care orbitau în jurul său, iar Saturn 62. Gravitația masivă a lui Jupiter acționează ca un gardian al sistemului solar pentru noi prin capturarea asteroizilor sau planetoizilor mari, în loc ca aceștia să continue să cutreiere sistemul solar și, eventual, să lovească Pământul și să pună capăt tuturor! Primele "exoplanete" au fost cele două planete care orbitează în jurul pulsarului PSR 1257+12 descoperit în 1992. Prima exoplanetă descoperită care orbitează în jurul unei stele foarte asemănătoare cu soarele nostru a fost un gigant gazos asemănător lui Jupiter, aflat pe orbita stelei 51 Pegasi în anul 1995. Până la 8 iunie 2021, au fost descoperite 4.401 exoplanete confirmate[303]. Favorita mea în acest moment este exoplaneta Kepler-22b care orbitează în jurul unei stele asemănătoare cu Soarele nostru numită Kepler-22, ☼ la aproximativ 620 de ani lumină (LY) de noi în constelația Cygnus Lebăda. Kepler-22b are aproximativ de două ori raza Pământului și orbitează Kepler-22 în 289 de zile în zona locuibilă, unde viața, așa cum o știm noi, poate fi susținută și prospera.

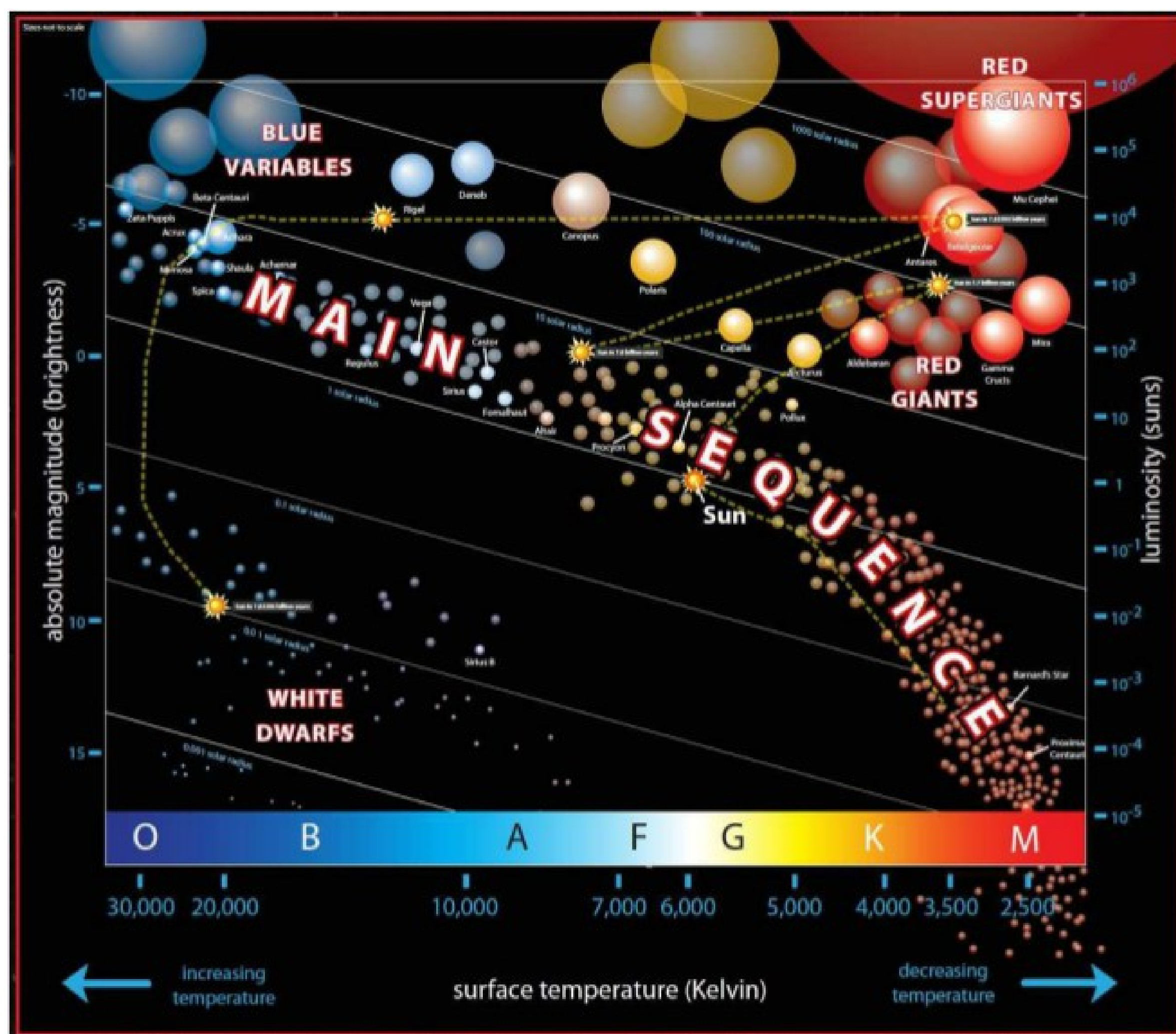
Universul pare să funcționeze ca un mecanism de ceasornic: lunile orbitează în jurul planetelor, planetele orbitează în jurul stelelor, iar stelele orbitează în jurul centrului galaxiei noastre, Calea Lactee. Există zeci de galaxii pitice care se află pe o posibilă orbită în jurul Căii Lactee. Galaxia Calea Lactee, cu cei peste 200 de miliarde de sori ai săi, este ea însăși în mișcare, deoarece se deplasează în cadrul influenței gravitaționale a "Aglomeratului local", format din aproximativ 54 de galaxii. Acest grup local face parte dintr-un grup și mai mare de galaxii numit "Grupul Virgo", care conține peste 100 de alte grupuri de galaxii. Dar mă voi opri aici înainte de a ne exploda capul pe măsură ce ne apropiem de infinit!

Soarele nostru, clasificat ca o stea G2, cu o speranță de viață de aproximativ 11 miliarde de ani, are o vârstă actuală estimată la 4,5 miliarde de ani. Soarele se deplasează cu o viteză medie de 828.000 km/oră și, la această rată, îi mai trebuie aproximativ 230 de milioane de ani pentru a orbita o dată în jurul Căii Lactee. În timpul vieții soarelui, acesta a orbitat Calea Lactee de 19 sau 20 de ori. Fiecare stea pe care o vedeți pe cerul nopții este un soare la fel ca soarele nostru, unele mai fierbinți, altele mai reci, unele mai luminoase, altele mai puțin luminoase, unele mai mari, altele mai mici. Cea mai apropiată stea de Soarele nostru și de sistemul nostru solar este steaua Proxima Centauri, care face parte dintr-un sistem stelar triplu care include și Alpha Centauri A și Alpha Centauri B. Acest sistem stelar, privit de noi ca o singură stea, este cea mai strălucitoare stea din emisfera sudică. Ea este situată în constelația Centaur, care în mitologie este descrisă ca fiind jumătate om și jumătate cal. Există 88 de constelații pe întreg cerul, iar steaua numită "Alpha" este întotdeauna cea mai strălucitoare stea din constelația respectivă, urmată de Beta, Gamma, Delta...etc, ca în alfabetul grecesc. Douăsprezece dintre aceste 88 de constelații sunt speciale, deoarece sunt cele 12 semne zodiacale prin care soarele pare să călătorească în timpul anului.

---

303 NASA Website: www.exoplanets.nasa.gov

Temperatura, și masa sunt legate de strălucirea stelelor - cu cât sunt mai mari, mai fierbinți, cu atât mai strălucitoare. Atunci când o stea a atins nivelul de stabilitate, forța gravitațională care vrea să prăbușească toată materia în interior este egală cu presiunea nucleară exterioară a fuziunii nucleare din miezul stelei, care transformă hidrogenul în heliu și în elemente mai grele. Steaua stabilă "vie" este clasificată ca făcând parte din "Secvența principală" a stelelor. O stea mai mare și mai strălucitoare își va consuma rapid combustibilul de hidrogen în câteva zeci sau sute de milioane de ani. Atunci când forța nucleară nu mai poate reține forța de gravitație a stelei, aceasta se prăbușește. Dacă a fost suficient de mare, se poate prăbuși până la miez și poate ricoșa într-o explozie fantastică numită supernovă. În timpul supernovei, în timpul morții dramatice a unei stele, se creează elemente mai grele. Pe măsură ce stelele încep să moară, ele ies din secvența principală. Steaua noastră, Soarele, va începe să facă acest lucru în aproximativ 4 sau 5 miliarde de ani. Forța nucleară va încerca în mod frenetic să egaleze gravitația Soarelui și va arde la o rată energetică mai mare, forțând Soarele să se extindă într-o Gigantă roșie. Planetele interioare, inclusiv Pământul, vor fi fie împinse afară, fie vaporizate. Stelele gigantice de pe diagrama HR nu sunt la scară. Uriașa roșie Betelgeuse (alfa Orion), are o rază de 617.100.100 km, iar dacă ar fi plasată acolo unde se află soarele nostru, marginea exterioară ar fi chiar dincolo de orbita lui Marte. O altă stea numită UY Scuti este o stea hipergigantă de aproximativ 1.700 de ori mai mare decât soarele, iar marginea sa exterioară ar fi dincolo de orbita lui Jupiter dacă ar fi plasată în centrul sistemului solar. După faza de Gigantă Roșie, Soarele va arde mai tare și mai strălucitor ca o stea albastră fierbinte, apoi va trece rapid la stadiul de Pitică Albă, când nu mai are combustibil nuclear de ars. Se va prăbuși în sine până la un anumit punct și va avea aproximativ dimensiunea Pământului.

În acest moment, Soarele are un diametru de 109 ori mai mare decât cel al Pământului, așa că vă puteți da seama cât de mult se va micșora. Densitatea piticei albe va fi atât de mare încât o

linguriță de material de pitică albă va cântări aproximativ o tonă, adică puțin peste 2.000 de lire sterline, iar un metru cub va avea o densitate de 109 kg/m3 (2.200.000.000 de livre), ceea ce reprezintă de 200.000 de ori densitatea Pământului. Dacă soarele s-ar fi născut cu mai multă masă decât are, cum ar fi cel puțin 8 mase solare în plus, atunci ar continua să se prăbușească și mai mult într-o stea neutronică. Acesta este punctul în care electronii și protonii sunt atât de strâns înghesuiți împreună încât acum sunt particule atomice "neutre" din punct de vedere electric, cunoscute și sub numele de neutroni, de unde și numele. Cu o masă și mai mare, steaua ar putea continua să se prăbușească sub propria gravitație și să devină o gaură neagră. În acest caz, forța gravitațională este atât de puternică încât nici măcar o particulă de lumină, formată dintr-un foton, nu poate scăpa de gravitația găurii negre. Dacă te-ai uita la ea, nicio rază de lumină nu ar putea scăpa pentru a ajunge la ochiul tău, astfel încât tot ce ai vedea ar fi o gaură neagră în spațiu.

Stelele roșii mici din clasa M au cea mai mare speranță de viață, care ar putea dura trilioane de ani! Aceste stele mici ard lent, deoarece ard hidrogenul din miez cu o viteză mult mai mică decât toate celelalte stele. O stea gigantică albastră fierbinte își arde combustibilul mult mai repede și trăiește doar 5-6 milioane de ani înainte de a exploda!

Obiect ceresc	Clasificare	rază (km)	factor de mărime al Soarelui nostru
Pământ	planetă	6348	.00917
Soare galben G2	stea	695	.7001
Betelgeuse	stea Gigantă roșie M	710,31	.000887 +/- 203 (variază în funcție de mărime)
Rigelbright	supergigantă	55000	.00079
Sirius B	stea pitică albă	6000	.0084
Proxima Centauri	Steaua roșie D warf	107,38	.1542

Galaxii

Acum este timpul să vă extindeți mintea până la punctul de a o face să explodeze! Soarele nostru face parte din galaxia Calea Lactee. Este unul dintre cei aproximativ 200 de miliarde de alți sori din galaxie. Există multe stele pitice roșii foarte slabe care, atunci când vor fi descoperite, vor actualiza probabil numărul la aproape 300 de miliarde. În centrul Căii Lactee se află o gaură neagră gigantică și monstruoasă care cântărește aproximativ 4 milioane de mase solare. Această cifră este estimată pe baza vitezei stelelor care orbitează în jurul găurii negre și care nu au fost încă devorate. Gaura neagră de 66 de miliarde de mase solare care alimentează quasarul TON 618 pare a fi cea mai mare descoperită. Avem două galaxii de dimensiuni mai mici care orbitează în jurul Căii Lactee, numite Marele Nor al lui Magellan (LMC) și Micul Nor al lui Magellan (SMC). În vecinătatea noastră "locală" se află aproximativ 80 de galaxii, dintre care majoritatea sunt galaxii pitice, dar una în special este cel mai mare copil din cartier, și anume galaxia "Andromeda" (M87), cu aproximativ un trilion de sori în ea. În inima galaxiei M87 se află un monstru de gaură neagră care cântărește de cinci miliarde de ori masa soarelui nostru. Acest lucru face ca gaura neagră din Andromeda să fie de peste 1000 de ori mai masivă decât gaura neagră din Calea Lactee! Cu siguranță că nu a fost atât de mare la început, dar de-a lungul vieții galaxiei Andromeda s-a hrănit cu milioane de stele care s-au apropiat prea mult de câmpul său gravitațional și au fost atrase și "mâncate" și au fuzionat cu alte găuri negre din vecinătate pentru a deveni atât de mare. Întregul nostru sistem solar de după Pluto ar putea încăpea cu ușurință în interiorul siluetei negre fotografiate de telescopul Event Horizon. Suntem ca o căprioară în lumina farurilor, în timp ce Andromeda M87 se îndreaptă spre Calea Lactee în vederea unei coliziuni. Se deplasează spre noi cu

o viteză de 400.000 km pe oră! În prezent, ne despart aproximativ 2.537.000 milioane de ani lumină. Lumina călătorește cu 300.000 km pe secundă, ceea ce ar însemna 9,47 x 1012 km/an = distanța pe care lumina o parcurge într-un an = 1 an lumină (5,88 x 1012 mile). Așadar, pe măsură ce galaxiile se vor apropia una de cealaltă, gravitația va crește viteza de apropiere a acestora, iar coliziunea va avea loc în aproximativ 4 sau 5 miliarde de ani. În cele din urmă, ele vor fuziona într-o galaxie eliptică gigantică atunci când gravitația își va fi terminat jocul, iar cele două găuri negre din centrul fiecărei galaxii vor orbita una în jurul celeilalte până când se vor ciocni, în aproximativ 17 miliarde de ani. Nicio formă de viață nu va dori să se afle în apropierea acestei coliziuni titanice!

Grupul nostru local face parte din Superclusterul de galaxii Virgo, care conține mai mult de 100 de grupuri și roiuri de galaxii. Superclusterul Virgo este doar unul dintre cele aproximativ 10 milioane de superclustere din universul observabil. Gravitația joacă un rol în Superclusterul nostru Virgo. În 1988 s-a descoperit că toată materia până la o distanță de aproximativ 50 Mpc are un flux net spre ceea ce ei numesc "Marele Atractor", centrul de masă al unui grup mult mai mare de galaxii care ne atrage spre el pe noi, cei din Superclusterul Virgo. Un Mega parsec (Mpc) reprezintă o distanță de 3.260.000 de ani lumină. Așadar, Universul este FOARTE FOARTE FOARTE MARE!!! Și este de-a dreptul HALUCINANT să te gândești la câte galaxii există și câte stele există în fiecare galaxie și câte planete există care ar putea servi drept platformă de evoluție pentru viață sub o formă sau alta.

Marele Zid "BOSS" și o excursie prin "Grădina Creatorului"

Dacă încă nu v-a uimit dimensiunea Universului, atunci această suprastructură specială de galaxii o va face cu siguranță. Numită după "Baryon Oscillation Spectroscopic Survey", care a descoperit pentru prima dată suprastructura de către o echipă de la Institutul de Astrofizică din Insulele Canare, ei o numesc MARELE ZID BOSS. Este o rețea de sute de galaxii aliniate într-o formație geometrică de zid de peste un miliard de ani lumină de la un capăt la altul! Acest zid gigantic de galaxii din supercluster, cu un diametru de peste 1,3 miliarde de ani lumină, conține 830 de galaxii la ultima numărătoare. Filamente masive de gaz fierbinte le țin pe toate laolaltă. Cu toate acestea, marele zid este doar una dintre multele structuri interconectate asemănătoare și există multe alte "ziduri" de galaxii care se conectează la el. Rețelele par să urmeze o regulă matematică ascunsă pentru a umple volumul maxim de spațiu cu o cantitate limitată de materie. Ținuți împreună într-o vastă rețea cosmică de forțele gravitaționale, astronomii cred că acești mari pereți sunt cele mai mari și mai dense pete de galaxii și gaz din Univers. Acum putem vedea cum se conectează aceste megastructuri de masă în întregul Univers. Cred că fac parte din Marea Antahkarana Cosmică, substanța care leagă toate formele de viață. Mucegaiul de noroi de pe Pământ pare să imite modul în care cresc acești mari pereți.

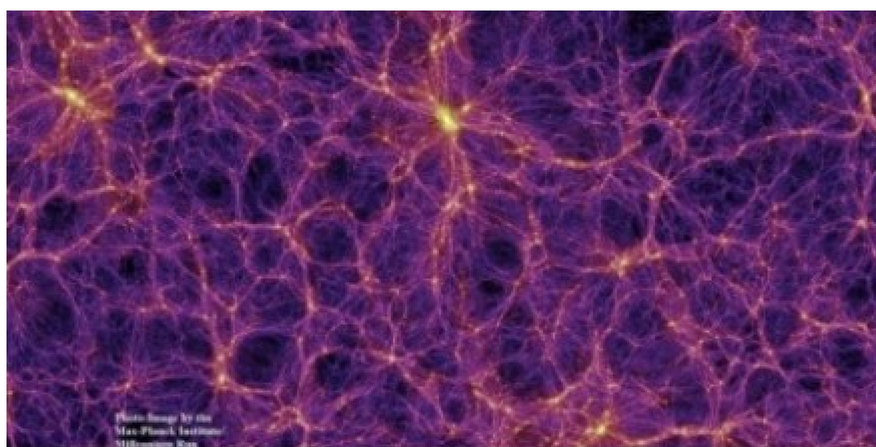

Oamenii de știință au acum versiuni computerizate atât ale Marelui Zid al galaxiilor, cât și ale mucegaiului de noroi, iar modelele de creștere sunt aceleași!!! Fiind un tip de amibă, acestea nu

au nici neuroni, nici creier, dar oamenii de știință au dezbătut dacă mucegaiul de noroi are sau nu capacitatea de a învăța despre mediul în care trăiește și de a-și adapta comportamentul în consecință. S-a dovedit deja că își pot aminti cumva experiențele, iar cercetările biologului francez Audrey Dussutour și ale altora sugerează că mucegaiurile de noroi își pot transfera amintirile dobândite de la o celulă la alta[304]. Pot galaxiile să facă acest lucru?

"*Astronomii știu acum că marele zid este doar o mică parte dintr-o rețea care ține totul laolaltă în univers, O rețea cosmică gigantică de trilioane de galaxii care se întinde pe miliarde de ani-lumină de-a lungul universului, umplând întregul spațiu. Este pur și simplu uluitor!*"[305]

Distanța la care se află BOSS este de aproximativ 5 miliarde de ani lumină față de galaxia noastră, Calea Lactee. Masa BOSS este de aproximativ 280.000.000.000.000.000de sori!!!! Ca o comparație cu galaxia noastră, Calea Lactee, care are peste 200.000.000.000 de sori, BOSS conține de 1.400.000 de ori mai multe stele decât galaxia noastră! Două dintre cele mai mari superclustere sunt prezentate în fotografia de mai jos, în partea de mijloc spre stânga sus a imaginii. Acestea au creat un zid întins de galaxii cu o lungime de aproximativ 1,2 miliarde de ani lumină!

Marele Zid Buss este o structură de tip pânză de păianjen-țesătură de mlădițe de noroi, formată din superclusiere galactice conectate gravitațional prin gaze și, probabil, o mulțime de materie întunecată. Fiecare dintre punctele mici sunt galaxii, structura se află la cca. 4,5 - 6,5 miliarde de ani lumină de noi. De asemenea, imită conexiunile motor-neuron din Creier!!!

Acum că știm cât de mare este universul, putem analiza cât de departe am ajuns să înțelegem structura universului nostru. Am trecut de la o percepție a Universului axată pe un sistem solar centrat pe Pământ, cu Soarele, Luna și alte cinci planete, precum și o mulțime de stele de fundal pe fundalul spațiului care, de asemenea, orbitează în jurul Pământului. A trebuit să ne lăsăm orgoliul deoparte la începutul secolului al XX-lea pentru a înțelege că noi, cei de pe Pământ, NU suntem centrul universului și că există mult mai mult acolo decât ne-am imaginat vreodată. Cu acest lucru în minte, putem deschide acum cartea celei mai profunde minuni a universului, cum a început totul, când s-a întâmplat și poate de ce s-a întâmplat. Să ne întoarcem cu 13.772.000.000 de ani[307] în urmă, la momentul creării universului, în momentul BIG BANG-ului.

Big Bang

Marea dezbatere dintre Harlow Shapley și Heber Curtis din aprilie 1920 i-a determinat pe

304 Moskvitch, Kalia: "Slime Molds Remember - but Do They Learn?", Quanta magazine, 9 July 2018. www.quantamagazine.org/slime-molds-remember-but-do-they-learn-20180709/

305 Astrophysicist Hakeem Oluseyi; *"Space's Deepest Secrets, Space's Great Wall", 7* April 2021, season 7 episode *2.*

307 Studiile de colaborare Planck realizate în 2018 privind radiația de fond de microunde de către sonda spațială Planck, sonda Wilkinson Microwave și măsurătorile modelului de concordanță Lambda-CDM au actualizat vârsta universului la 13,772 miliarde de ani +/- 40 milioane de ani.

oameni să se gândească la adevărata natură a universului cunoscut. Era Calea Lactee tot ceea ce exista sau existau și alte galaxii dincolo de Calea Lactee, ceea ce făcea ca Universul să fie mult mai mare decât se știa până atunci? Curtis a apărat poziția galaxiilor multiple și s-a dovedit a fi corectă în câțiva ani, deoarece Edwin Hubble a demonstrat că galaxiile nu numai că erau multiple, dar se îndepărtau unele de altele cu viteze foarte mari. Universul era în expansiune și astfel a apărut o nouă teorie privind originea modului în care a luat naștere Universul - Teoria "*Big Bang*". Fred Hoyle, născut în Yorkshire, Anglia, în 1915, a fost un critic al teoriei Big Bang. Hoyle își câștigase faima explicând modul în care elementele grele sunt produse în stele și cum stelele mult mai masive ar putea sintetiza carbonul din elemente mai ușoare. Hoyle a rezolvat unul dintre cele mai mari mistere legate de modul în care s-a format carbonul în miezul stelelor. Hidrogenul este transformat în heliu și apoi 4heliu în 8beriliu. Cu toate acestea, modul în care s-a format carbonul12 din heliu și beriliu era mult mai complicat. Hoyle a calculat care ar trebui să fie nivelurile de rezonanță ale carbonului la nivelurile de energie precise pentru a permite elementelor mai mici să se combine pentru a forma carbonul, pentru a rezolva misterul modului în care s-a făcut acest lucru. Formele de viață bazate pe carbon sunt probabil singurele forme de viață care pot evolua în Univers. Atunci când se combină cu oxigenul, se obține dioxidul de carbon, un compus esențial pentru viața așa cum o cunoaștem noi. Formele de viață teoretice pe bază de siliciu nu mai sunt de actualitate, deoarece atunci când siliciul se combină cu oxigenul, se obțin roci și nisip. Hoyle a rămas la convingerile sale cu privire la un univers în stare stabilă și, de fapt, Hoyle a fost cel care, într-un moment sarcastic, în timp ce încerca să respingă noua teorie a unui univers în expansiune, a inventat pentru prima dată termenul "Big Bang". Până în 1952, teoria Big Bang privind modul în care a luat naștere Universul a început să fie susținută de personalități religioase și politice. Papa Pius al XII-lea al Bisericii Catolice a anunțat că cosmologia Big Bang-ului afirma noțiunea unui Creator transcendental și era în armonie cu dogma creștină. Anul 1955 s-a dovedit a fi punctul crucial al istoriei, când cele două modele, cel al stării staționare și cel al Big Bang-ului, au fost cele mai aprinse[308].

Dezbaterea dacă galaxia Calea Lactee era sau nu singura galaxie fusese rezolvată cu zeci de ani în urmă, dar acum dezbaterea se mutase la întrebarea dacă Universul s-a născut în urma unui *Hot Bang* sau dacă a păstrat întotdeauna o stare stabilă eternă și neschimbătoare. Oamenii doreau să afle, în sfârșit, răspunsul la întrebarea "*care dintre cele două teorii reprezintă adevărata natură a Universului*"?

Dovezile unui Big Bang - Un univers în expansiune

Pe măsură ce astronomii au văzut că galaxiile se îndepărtau unele de altele, a scăzut mult mai mult convingerea că Universul este un univers static, care nu se schimbă. Acum nu mai exista nicio îndoială că, la un moment dat în istorie, toate aceste galaxii în expansiune, care conțin stele și alte materiale numite materie, au fost împreună la început. Acest punct material care conținea TOTUL UNIT împreună chiar înainte sau în momentul Big Bang-ului a fost numit "*Singularitate*". Big Bang-ul nu a fost o explozie în interiorul Universului, ci o expansiune a acestuia. În acel moment, nu s-a întâmplat într-un singur punct, ci în fiecare punct. O explozie tipică implică o expansiune în ceva, mai degrabă decât o expansiune a tot ceea ce există. Dacă ar fi existat ceva înainte de Big Bang, super-expansiunea care a urmat ar fi șters toate urmele a ceea ce s-a întâmplat înainte. Singularitatea a fost începutul timpului, precum și al spațiului, deci nu a avut un "înainte", dar reprezintă o stare de materie și energie atât de extremă încât nimic din ceea ce știm în prezent despre fizică nu o poate descrie. Oamenii de știință au încercat din răsputeri să folosească matematica și fizica pentru a descrie acea singularitate de la "Început", dar nu se pot întoarce decât până la o fracțiune de fracțiune de fracțiune de milisecundă, până la 10^{-43} de secunde DUPĂ Big Bang, dar NU până la TIMPUL ZERO! Acel timp indescriptibil de la zero la 10^{-43} secunde se numește timpul Planck. Dacă ar fi să scriu asta în zecimale, ar arăta ca 43 de cifre după virgulă:

.0000000000000000000000000000000000000001 secunde!!!

308 See NASA's edition of "COSMIC TIMES". 1955, page 3: *"Origin of Everything: Hot Bang or Ageless Universe?"*.

"*...nu este vorba că putem explica neapărat totul de la timpul Planck încolo, ci că, în prezent, nu putem explica nimic din ceea ce a fost înainte de acesta*"[309].

În acest moment din trecutul finit, când universul era atât de mic, fizicienii ar trebui să ia în considerare modul în care efectele mecanicii cuantice ar influența gravitația. Cuantica se referă la particulele foarte, foarte, foarte, foarte mici care alcătuiesc particulele materiei, iar atunci când tot ceea ce urma să alcătuiască universul se afla în acel spațiu mic, teoria gravitației lui Einstein, "Relativitatea generală", nu s-ar fi aplicat. Faima lui Einstein a venit atunci când dovada teoriei sale despre curbura spațiului a fost autentificată în timpul unei eclipse solare. Lumina stelelor aflate în spatele alinierii dintre Lună și Soare a fost brusc atrasă gravitațional spre Soare, ceea ce a făcut ca steaua să apară într-un loc diferit. Spațiul curbat era acum un ingredient major al astronomiei. Spațiul era guvernat de obiecte care deformau spațiul din jurul lor. Astronomul britanic Arthur Eddington a fost primul care a confirmat teoria lui Einstein prin experimente, demonstrând că lumina stelelor se curbează la trecerea prin curbura cauzată de Soarele nostru[310]. Cu toate acestea, mai târziu, cercetătorii au încercat să aplice teoria relativității generale a lui Einstein la ceea ce ar fi fost singularitatea extrem de curbată și densă de dinaintea Big Bang-ului, ceea ce nu a funcționat. Cosmologii Stephen Hawking și George F. R. Ellis au fost primii care au recunoscut această posibilitate în tratatul lor din 1973 despre fizica teoretică a spațiu-timpului și despre singularitățile lui Einstein în locurile în care începe sau se termină spațiu-timpul și unde legile fizicii cunoscute în prezent nu se aplică:

"*Relativitatea generală se prăbușește în câmpuri gravitaționale foarte puternice... întrebarea este: când se prăbușește relativitatea generală? Ne-am aștepta ca ea să se prăbușească oricum atunci când efectele gravitaționale cuantice devin importante; din argumente dimensionale se pare că acest lucru nu ar trebui să se întâmple până când raza de curbură devine de ordinul a 10^{-33} cm. Acest lucru ar corespunde unei densități de 10^{94} gm/cm3.. O rază de 10 - 15 cm corespunde unei densități de 1058 gm/cm3 care, în toate scopurile practice, ar putea fi considerată o singularitate...*".

Hawking și Ellis au demonstrat, prin fizică cuantică și matematică, nu numai că gravitația a cedat ca un non-factor la dimensiunile și densitatea specifice mici ale "lucrurilor" care au devenit Universul, dar și că trebuie să fi existat o singularitate înainte de Big Bang:

"*...Noi ne bazăm pe Teoria generală a relativității a lui Einstein. Această teorie conduce la două predicții remarcabile despre univers: în primul rând, că soarta finală a stelelor masive este de a se prăbuși în spatele unui orizont de evenimente pentru a forma o "gaură neagră" care va conține o singularitate; și, în al doilea rând, că* ***există o singularitate în trecutul nostru care constituie, într-un anumit sens, un început al universului***"[311].

Einstein cunoștea doar două dintre cele patru forțe ale Universului atunci când a formulat Teoria generală a relativității - gravitația și electromagnetismul. Einstein nu a luat în considerare fluctuațiile cuantice care trebuie să fie prezente la acele dimensiuni mici în care materia este condensată și, prin urmare, relativitatea generală nu poate fi utilizată pentru a prezice ce se va întâmpla la sau sub lungimea și timpul Planck, deoarece nu cunoștea celelalte două forțe - forțele nucleare puternice și slabe ale particulelor foarte mici (cuantice) ale materiei. Aici se opresc legile fizicii și de aceea nu pot explica, din punct de vedere strict științific, **cum** a început Big Bang-ul, ce

309 Mack, Katie: "The *End of Everything (Astrophysically Speaking")*, pg.35, Scribner & Simon & Shuster publisher, 2020.

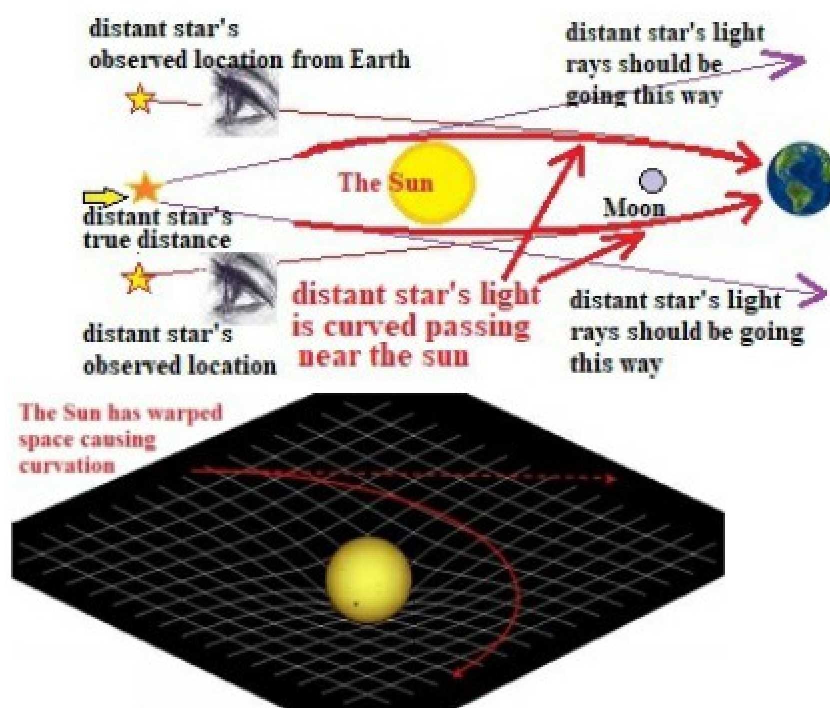
310 Janish, Ryan: *"Cosmic Geometry and the Curvature of Space";* The Universe in the Classroom, Astronomical Society of the Pacific, San Francisco. No. 91, Spring 2016.

311 Hawking, Stephen & Ellis, G.F.R.: *"The Large Scale Structure of Space-Time",* pg. 362-363 (Chapter 10: "The *initial singularity in the universe")* și xi, Cambridge University Press, 1975.

a fost înainte de Big Bang și de **unde** au apărut toată materia și energia din Big Bang. Ceea ce lipsește din ecuație este "**Cine**" și "**De ce**" a fost creat Universul. Nimeni nu poate fi capabil să vizualizeze sau să înțeleagă cât de mică a fost dimensiunea pe care Hawking și Ellis au calculat-o pentru singularitatea care ar fi fost la timpul Planck, la 10^{-43} secunde după Big Bang, când tot ce a fost și tot ce va urma era de dimensiunea unei sfere punctiforme cu o rază de curbură de ordinul a 10^{-33} cm și o densitate de 10^{94} gm/cm3. Aceasta este doar o CIFRĂ MINUNATĂ! Hawking și Ellis au putut confirma că Universul a avut un început, dar nu și cum:

"*Crearea Universului din nimic a fost susținută, în mod indecis, încă din cele mai vechi timpuri... Rezultatele pe care le-am obținut susțin ideea că Universul a început cu un timp finit în urmă. Cu toate acestea, punctul real al creației, singularitatea, se află în afara domeniului de aplicare a legilor fizicii cunoscute în prezent*."

Aici se află următoarea provocare între știință și religie. Am trecut de la un univers geocentric la un univers heliocentric, când știința și religia s-au luptat, știința câștigând. Apoi am descoperit că universul nostru și Calea Lactee erau mult mai mult decât a perceput cineva vreodată, deoarece existau miliarde de galaxii în plus în Univers. Apoi, am trecut de la un univers static, cu o "stare stabilă", care exista întotdeauna, la unul care a avut un început, un timp înainte de Big Bang, în care nu exista timp, spațiu, materie și energie. Următoarele întrebări din următoarea mare dezbatere vor fi "*Cum au apărut toate lucrurile din interiorul Big Bang-ului"?". "Ce a determinat ca Big Bang-ul să fie pus în mișcare pentru a începe să creeze universul?*". Cele două poziții opuse vor fi că acesta a fost creat de o întâmplare norocoasă din NIMIC de unul singur vs. că a existat un Creator Suprem Transcendent Infinit Inteligent MULTIdimensional, un "STIMULIS" care a acționat ca un Mare Designer Omniscient, un "DUMNEZEU", care l-a proiectat, l-a programat, apoi l-a pus în mișcare dintr-un tărâm hiperdimensional pe care încă nu îl putem înțelege. Dar, înainte ca această dezbatere să continue, încă evaluăm dovezile că un astfel de Big Bang a avut loc. Faptul că Universul este în expansiune este o dovadă. Cealaltă este reprezentată de rămășițele exploziei Big Bang-ului, pe care oamenii de știință le-au descoperit și pe care le numesc "Radiația cosmică de fond cu microunde". Prevăd că o altă dovadă va fi găsită în geometrie și matematică, cu Raportul de Aur, așa cum am discutat în capitolul 11, ca fiind modul în care galaxiile se vor forma împreună și/sau au fost create în timp ce au ieșit din Nimic în singularitate și apoi în univers.

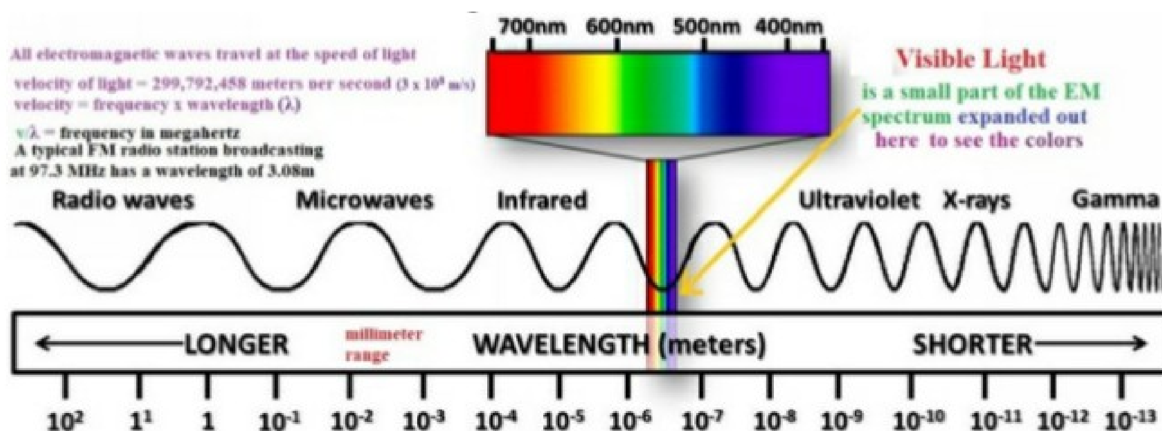

În timpul unei eclipse de soare, stelele care ar trebui să fie ascunse în spatele Soarelui sunt văzute deoarece lumina lor este curbată spre Pământ atunci când trece prin spațiul curbat creat de masa Soarelui.

Dovezile unui Big Bang - Radiația cosmică de fond cu microunde

Atunci când s-a confirmat că radiația cosmică de fond cu microunde (CMBR sau CMB) este o consecință a Big Bang-ului, aceasta a fost un cui în coșciugul modelului de stare stabilă a Universului. Susținătorii modelului staționar au recunoscut că nu ar trebui să existe o astfel de radiație într-un model staționar. Neexistând o mare explozie, nu ar trebui să existe nicio dovadă reziduală a unui astfel de lucru. Așa cum o explozie de TNT în interiorul unui depozit ar lăsa urme de arsură pe toate cele șase laturi ale celor 4 pereți, podea și tavan, dacă ar fi existat o explozie Big Bang, am vedea dovezi similare pe fundalul universului. Odată cu descoperirea radiației cosmice universale de fond cu microunde, care se găsește pretutindeni pe cer și care reprezintă semnătura rămasă de la Big Bang, dezbaterea dintre tabăra Starea Staționară și tabăra Big Bang s-a încheiat în sfârșit în anul 1965. Big Bang-ul a fost confirmat câștigător.

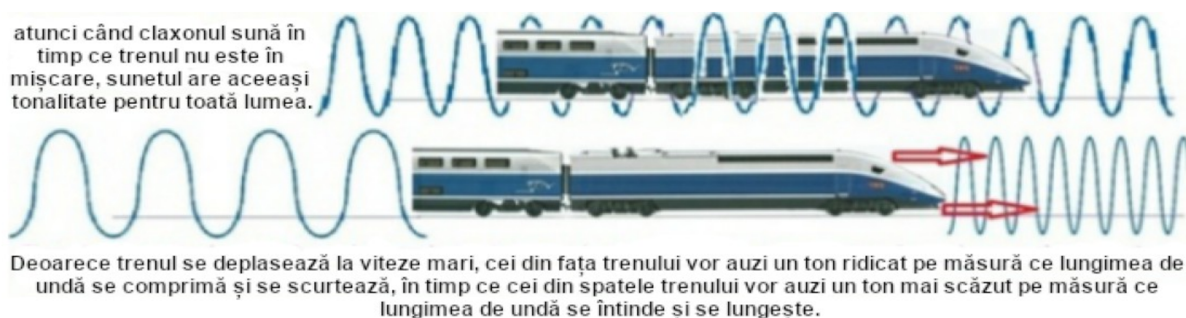
Ce este radiația de fond cu microunde?

Atunci când porniți cuptorul cu microunde, alimentele se încălzesc prin intermediul microundei care vibrează moleculele de apă din alimente pentru a produce căldură. Radiațiile cu microunde se află în același spectru electromagnetic ca și unele dintre radiațiile electromagnetice pe care le cunoaștem, cum ar fi lumina vizibilă, razele X, razele infraroșii, undele radio etc. Conexiunile de internet utilizează lungimi de undă în gama **cm** și **mm** pentru a transmite informații[312]. Când aceste unde se îndepărtează de tine la viteze foarte mari, lungimea de undă crește și schimbă proprietatea undei. Cel mai simplu mod de a înțelege acest lucru este că știm deja cum se întâmplă acest lucru cu undele sonore. Atunci când ne aflăm pe peronul unei gări sau la o trecere la nivel cu calea ferată și un tren expres care se deplasează cu viteză mare, să zicem 125 de mile pe oră = 200 km/oră, auzim cum se schimbă sunetul pe măsură ce trenul se apropie mecanicul de locomotivă sună din claxonul care se amplifică ușor până la un ton mai ridicat pe măsură ce trenul se apropie. Apoi, pe măsură ce trece prin fața ta, auzi tonul obișnuit, să zicem Eb (Mi bemol pentru cei care nu sunt muzicieni), iar pe măsură ce trenul trece pe lângă tine și continuă pe șine, sunetul claxonului scade brusc la o notă mai joasă, de la Eb la D, apoi la Db, apoi la C, pe măsură ce sunetele se estompează. În timp ce trenul se apropia de tine, acesta a avut o tonalitate mai înaltă

312 Undele infraroșii: lungimea de undă $\lambda = 10^{-6}$ până la 10^{-3} metri și $f = 10^{12} - 10^{15}$ Hz. Microunde: $\lambda = 10^{-3}$ până la 10^{-1} metri și $f = 10^{10} - 10^{12}$ Hz, și unde radio: $\lambda = 1$ până la 10^{3} metri, $f = 10^{6} - 10^{10}$ Hz. Am evoluat de la undele radio AM/tv la undele radio FM mai înalte și mai înalte decât acestea cu primele telefoane fără fir. Noua tehnologie de internet ne duce în banda de microunde (10mm- 1000mm), dar nu ar trebui să folosim frecvențe apropiate de banda de 60mm, deoarece aceasta se numește banda de "absorbție a oxigenului". Oxigenul interacționează cu frecvențele la aproape 100% la lungimea de undă de 60mm prin absorbția energiei transmise de turnurile de telefonie mobilă și alte utilități de transmisie și nu avem suficiente teste cu privire la ce se întâmplă dacă încercăm să respirăm acel aer!

decât sunetul său natural de Eb, cum ar fi F#, F și E. Acest lucru se datorează faptului că, pe măsură ce claxonul sufla spre tine, undele sonore erau strivite, creând o lungime de undă mai scurtă și, prin urmare, un sunet mai înalt.

Deoarece trenul se deplasează la viteze mari, cei din fața trenului vor auzi un ton ridicat pe măsură ce lungimea de undă se comprimă și se scurtează, în timp ce cei din spatele trenului vor auzi un ton mai scăzut pe măsură ce lungimea de undă se întinde și se lungește.

Când trenul a trecut pentru scurt timp prin fața dumneavoastră, sunetul normal al claxonului nu a fost distorsionat, dar, pe măsură ce trenul a continuat pe șine, undele sonore nu mai pot ține pasul cu trenul care se deplasează cu viteză și sunt întinse, creând lungimi de undă mai mari și, prin urmare, un sunet mai slab. Același lucru se întâmplă și cu lumina. Pe măsură ce galaxiile și stelele se îndepărtează de noi la viteze mari, lungimile lor de undă se modifică către o lungime de undă mai mare. Când vă uitați la spectrul de lumină vizibilă al culorilor curcubeului ("ROGVAIV"), undele de lumină violet (indigo) și violet sunt mai scurte și mai energetice. Nu putem vedea dincolo de lumina violetă și numim această fază de tranziție lumină "ultra-violetă". La celălalt capăt al spectrului de lumină vizibilă, se află lumina portocalie și roșie. Nu putem vedea dincolo de lumina roșie și numim această fază de tranziție lumină "infraroșie". Pe măsură ce undele luminoase portocaliu-galben-verde-albastru-indigo se îndepărtează de noi, lungimea lor de undă crește, iar lumina lor se deplasează spre lungimea de undă roșie. Numim acest fenomen "deplasare spre roșu". Astronomii cunosc lungimile specifice ale undelor de lumină din tipurile de stele și galaxii pe care ar trebui să le emită, dar, deoarece lumina lor s-a deplasat spre capătul de lumină roșie al spectrului, aceasta este cheia pentru a le spune oamenilor de știință cât de repede se îndepărtează obiectul de noi. În cazul radiației de fond cu microunde de la Big Bang, Arno Allan Penzias și Robert Woodrow Wilson au fost cei care au făcut această descoperire în 1964. Aceștia căutau emisii de unde radio care ar putea proveni din regiunile exterioare ale galaxiei, unde ar putea exista un halo gazos ca rămășiță a Big Bang-ului. Ei au folosit o antenă mare în formă de corn și au modificat-o, apoi, în mai 1964, au îndreptat-o spre cer și au descoperit un exces de radiații de unde radio pe care nu l-au putut explica. Era o radiație distinctă care depășea toate cauzele naturale și care venea din toate direcțiile spațiului în cantități egale. Aceștia l-au consultat pe fizicianul Robert Henry Dicke, care lucrase și el la aceeași sugestie făcută în 1947 de fizicianul George Gamow, conform căreia Big Bang-ul ar fi lăsat un reziduu de unde radio venind din toate direcțiile, undele devenind mai lungi pe măsură ce Universul se extindea și se răcea. Dicke a reușit să confirme lucrările lui Penzias și Wilson ca fiind o dovadă puternică a faptului că Big Bang-ul a avut într-adevăr loc în trecut[313]. Așa cum prezisese Gamow, undele de radiație EM s-au întins până la o lungime de undă mai mare și acum semănau cu cele ale microundei, cu o lungime de aproape 2 mm, de unde și denumirea pe care oamenii de știință i-au dat-o de "Radiație cosmică de fond cu microunde".

Fondul cosmic de microunde, sau CMB, a devenit unul dintre cele mai importante instrumente de care dispunem pentru a studia istoria universului. Această radiație de fond cu microunde este cea mai convingătoare dovadă a Big Bang-ului. Fotografiile prin satelit ale radiației de fond arată o minge de foc uniformă de energie distribuită uniform în jurul universului. O parte din zgomotul static pe care îl auziți la radio provine de fapt de la Big Bang. În prezent, putem acum să colectăm date, să analizăm și să cartografiem strălucirea de după momentele fierbinți ale universului timpuriu. Până în prezent, datele ne spun că universul timpuriu a fost un mare infern, strălucind de căldură încă din prima trilionime de trilionime de secundă

313 Asimov, Isaac: *"Asimov's Biographical Encyclopedia of Science and Technology"*, pag. 859 & 895. Doubleday & Co. 1982.

[l/1.000.000.000.000.000.000.000.000] !!! fluctuațiile cuantice au cauzat formarea de ondulații de materie, iar aceste ondulații s-au extins în cele din urmă odată cu Big Bang-ul pentru a crea stelele și galaxiile, odată ce a început în sfârșit să se răcească de la miliarde și trilioane de grade fierbinți la milioane de grade fierbinți. În urmă cu 13,8 miliarde de ani, galaxia noastră, Calea Lactee, și tot ceea ce vedem în jurul nostru, era un punct minuscul în această radiație de fond. Singurul dezavantaj în studierea acestei regiuni este că fiecare galaxie și grup de galaxii se află între noi, pe Pământ, și CMB, astfel încât nu putem obține date din fiecare parte a sferei universale, deoarece universul se extinde și orice "chestie" din CMB de la marginea universului creează mai mult spațiu. Chiar dacă a fost o explozie, Big Bang-ul nu a explodat în ceva ca în exemplul depozitului de TNT, ci a fost o explozie de EXPANSIUNE a spațiului peste tot! Faptul că Universul se extinde în ceea ce nu era nimic, este un concept greu de realizat!

"*Una dintre cele mai puternice dovezi ale Big Bang-ului, este faptul că îl putem vedea cu adevărat, pur și simplu uitându-ne suficient de departe. Ceea ce vedem este o strălucire slabă, venind din toate direcțiile, a luminii produse în copilăria universului... atât de departe încât, din perspectiva noastră, sunt încă în flăcări, încă experimentează stadiul fierbinte de început al existenței universului, când fiecare parte a cosmosului era fierbinte, densă și opacă, cu plasmă învolburată, ca în interiorul unei stele. Lumina de la acel foc care a ars de mult timp a călătorit spre noi în tot acest timp și abia acum a ajuns... iar faptul că apar ca microunde se datorează deplasării extreme spre roșu*"[314].

Lumina obișnuită pe care o putem vedea este ROGVAIV, lumina roșie având frecvența și vibrația cea mai lungă, dar mai jos sunt infraroșii, microundele și undele radio, dintre care niciuna nu o putem vedea cu ochiul liber. Trebuie să avem telescoape înarmate cu lentile speciale care ne permit să vedem lumina infraroșie și alte gadgeturi, cum ar fi ochelarii de vedere pe timp de noapte, care pot capta "căldura" infraroșie emanată de o ființă vie.

Întoarcerea în timp până la Singularitate

Munca lui Stephen Hawking pentru a înțelege matematica și fizica unei singularități a arătat oamenilor de știință cum fizica singularității trebuie să fi apărut la doar o fracțiune foarte mică de secundă după Bang. Hawking a demonstrat matematic că orice traiectorie asemănătoare luminii între două puncte din spațiu-timpul curbat al universului în expansiune trebuie să se termine într-un punct finit din trecut și că un astfel de punct finit de terminare a luminii și a timpului trebuie să fie o singularitate în care densitatea și curbura universului în acel moment erau infinite:

"*Dacă liniile de curgere formează o congruență geodezică irotațională, va exista o singularitate fizică în punctele fizice ale congruenței, unde densitatea și, prin urmare, curbura sunt infinite*"[315].

Acest lucru ar fi similar cu modul în care vedem că liniile de longitudine converg la Polul Nord. Liniile sunt o linie dreaptă pe o hârtie plană bidimensională, dar pe un glob pământesc, liniile se curbează pentru că aceasta este cea mai scurtă distanță dintre două puncte. Un avion care zboară de la un oraș la altul urmează această traiectorie curbă, deoarece o rută în linie dreaptă de pe o hartă plană este de fapt o rută mai lungă. Calculele matematice efectuate de Hawking și alții, au arătat că un spațiu curbat infinit de strâns corespunde unei raze de curbură de zero unități de lungime și, prin urmare, unui volum spațial zero!!!! Acest lucru nu a fost bun pentru oamenii de știință care doreau să descrie Big Bang-ul folosind toate ecuațiile celor patru forțe pe care oamenii de știință anteriori le aduseseră în lume. În 1978, fizicianul britanic Paul Davies a descris implicațiile acestor teoreme privind singularitatea cosmologică inițială:

---

314 Katie Mack, 2020. pag. 63-64.

315 Stephen Hawking: "Properties of Expanding Universe", pg 105, Cambridge books, 2017. Din teza sa originală de doctorat din 1966.

"...nu putem continua raționamentul fizic, sau chiar conceptul de spațiu-timp, printr-o astfel de extremitate. Din acest motiv, majoritatea cosmologilor consideră singularitatea inițială ca fiind începutul universului. Din acest punct de vedere, Big bang-ul reprezintă evenimentul de creație; crearea nu numai a întregii materii și energii din univers, ci și a spațiului-timp însuși"[316].

Câte stele și galaxii au ieșit din singularitatea Big Bang?

Într-adevăr, este imposibil de perceput, vizualizat sau imaginat modul în care tot ceea ce există în întregul univers a fost compactat într-un singur punct de densitate infinită și curbură infinită înainte de momentul creării universului în Big Bang. Cât de mult a ieșit din el a fost o întrebare științifică majoră. Am avut câteva estimări. Imaginea Hubble Deep Field din 1995 a furnizat dovezi că există aproximativ 125 de miliarde de galaxii în universul observabil. Apoi, în 2012, Hubble eXtreme Deep Field (XDF) a realizat o imagine a unui mic petic de cer atât de mic încât ar fi nevoie de încă 32 de milioane de fotografii de același tip pentru a acoperi restul cerului pe care îl putem privi. Acea imagine minusculă a spațiului publicată în 2012 a dezvăluit un număr șocant de aproximativ 5.500 de galaxii. Dacă am face ca acel petic să reprezinte fiecare dintre celelalte 32.000.000 de pete de cer, ar însemna 176.000.000.000 de galaxii din univers, însă majoritatea astronomilor cred că este un număr mic, deoarece nu au fost luate în considerare cele prea slabe, prea mici sau ascunse în spatele unei alte galaxii. Atunci când oamenii de știință fac simularea pe calculator a structurilor la scară mare, obținem o estimare mult mai bună și o cantitate mult mai mare de galaxii în universul observabil. Iar răspunsul este că în universul nostru observabil ar trebui să existe două trilioane de galaxii, ceea ce reprezintă o diferență destul de mare față de imaginile anterioare ale telescopului Hubble. Galaxiile diferă, de asemenea, în ceea ce privește dimensiunea. Calea noastră Lactee conține cel puțin 200 de miliarde de stele, dar probabil 300 de miliarde atunci când sunt luate în calcul toate stelele pitice roșii neobservabile. Andromeda, cea mai apropiată galaxie majoră de noi, are cel puțin un trilion de stele. Cele mai multe dintre celelalte galaxii sunt mai mici și conțin mai puțin de 100 de miliarde de stele. Calea Lactee are două galaxii mai mici pe orbită în jurul ei - Marele Nor al lui Magellan conține aproximativ 15 până la 30 de miliarde de stele, în timp ce Micul Nor al lui Magellan conține aproximativ 3 miliarde de stele. Luând în considerare cele mai recente estimări computerizate ale universului observabil de 2.000.000.000.000 de galaxii - (2 x 10^{12}, deci este vorba de două trilioane). Dacă fiecare galaxie ar avea în medie 50.000.000.000 (5 x 10^{10} = cincizeci de miliarde) de stele, aceasta ar însemna 10^{23} de stele. O altă estimare mai recentă spune că există 10^{21} stele în Univers. Deoarece masa Căii Lactee a fost calculată ca fiind de aproximativ 100 de miliarde de mase solare, acest lucru ar însemna că masa medie a unei stele este de o masă solară. Având în vedere că fiecare stea cântărește o masă solară (2 x 10^{30} KG), care este masa soarelui nostru, un calcul estimativ al masei stelare din Univers în "masă obișnuită" ar fi:

2 x (10^{12} galaxii) x (5 x 10^{10}) stele x 2 x 10^{30} KG per stea = 2 x 10^{53} KG de materie stelară în Univers.

Există, de asemenea, o mulțime de masă care formează materia întunecată, dar pentru moment vom calcula masa obișnuită și stelele obișnuite. Materia planetară ar adăuga doar puțin mai mult. Aceasta este doar masa obișnuită. În prezent, cosmologii ne spun că masa obișnuită reprezintă doar 4% din "materia" din univers. Materia întunecată (22%) și energia întunecată (72%) compun restul "materiei" din univers, conform fizicienilor și cosmologilor contemporani. Sunt sigur că în câțiva ani sau decenii se va afla ce este cu adevărat energia întunecată și materia întunecată, deoarece niciun om de știință nu crede cu tărie că le-a identificat corect până acum. O estimare pe care o avem despre ceea ce se afla în singularitate este de 10^{24}KG de materie pe o lățime de un metru cub la o nanosecundă după zero, astfel încât reducerea oricăruia dintre cei trei parametri de

316 Davies: *"Spacetime Singularities in Cosmology"*, in *"The Study of Time III"*, pg. 78-79, și 116. New York, Spring 1978.

mai sus, tot nu se apropie de estimarea de la început. Acest lucru provine din calculele de "reglaj fin" ale lui Geraint Lewis și Luke Barnes, care au calculat că densitatea universului la o nanosecundă (o miliardime de secundă) după început trebuia să aibă valoarea precisă de 10^{24} de kilograme pe metru cub. Dacă densitatea ar fi fost mai mare sau mai mică, cu doar un kilogram pe metru cub, galaxiile nu s-ar fi dezvoltat niciodată[317]. Dacă ar fi fost mai mică de 1 kg la început, rata de expansiune ar fi explodat prea repede și nu ar fi permis materiei să se adune gravitațional și să se țină împreună pentru a împiedica obiectele mari, cum ar fi galaxiile, să se desprindă. Orice materie mai mult de un kilogram și expansiunea după explozie ar fi fost rapid oprită și atrasă gravitațional înapoi în singularitate și, prin urmare, NU ar fi existat UNIVERSURI! Așadar, dacă acest factor calculat de Lewis și Barnes este adevărat, ce s-a întâmplat? A luat Universul în greutate? A fost adăugată mai multă materie? A existat o serie de eliberări de materie-energie, mai degrabă decât una singură?

Acest lucru nu ia în considerare materia întunecată, care se presupune că are masă, dar nu are nicio interacțiune cu câmpul electromagnetic (EM) și care se presupune că reprezintă 23% din univers, depășind materia obișnuită cu șase la unu! Să ne imaginăm că TOATE acestea au fost comprimate într-o singularitate infinit de mică, cu o curbură infinită și o densitate infinită, este dincolo de vizualizarea și înțelegerea creierului nostru uman 3D!

Teoremele singularității le-au dat fizicienilor multe bătăi de cap încercând să integreze ecuațiile tradiționale de masă-energie și gravitaționale pentru a încerca să înțeleagă cum o astfel de singularitate ar trebui să existe și să formeze universul nostru. Aceasta este bariera dintre știință și religie, deoarece singularitatea este fie o entitate eternă, care există de la sine, fie a fost creată, planificată și programată pentru a face un astfel de lucru, cum ar fi să explodeze, să se extindă și să creeze stele, planete și galaxii. Din moment ce "înainte" de singularitate, în universul nostru nu existau nici timp, nici spațiu, cum pot fi folosite aceste ecuații? Fără spațiu, fie că este plat, curbat sau de altă formă, masa, energia și gravitația nu ar avea unde să locuiască. Cu alte cuvinte, oricât de multă masă-energie ar fi existat de la începutul universului, aceasta a trebuit să apară CU începutul timpului și al spațiului. O singularitate implică faptul că spațiul, timpul, materia și energia au apărut TOATE LA ÎNCEPUTUL UNIVERSULUI, înainte de care nu ar fi existat astfel de entități care ar fi putut determina apariția universului materie-energie. Faptul că fizicienii cred că pot rezolva "teoria tuturor lucrurilor" prin calcule matematice, este o cale care duce spre imposibil, deoarece ecuațiile lor trebuie să înceapă cu Masa = 0 sau ∞, Gravitația = 0 sau ∞, Raza = 0, Timpul = 0, Energia = 0 sau ∞. Nu există încă o forță gravitațională care să poată fi calculată între orice mase separate de orice distanță, iar ecuația gravitațională "universală" a lui Newtons $F = GM_1m_2/r^2$ devine $0 = (0)(0)(0)/0^2$!!!!

Cu $E = MC^2$, nu există încă nicio mișcare de fotoni sau de altă energie, astfel încât faimoasa ecuație a lui Einstein devine: $0 = 00^2$ pentru că nu există încă nimic! Nu există nici timp, nici spațiu pentru ca particulele să meargă din punctul A în punctul B! Oamenii de știință trebuie să aștepte până la 10^{-43} de secunde DUPĂ BANG-ul inițial pentru a avea ceva cu care să lucreze care să NU fie ZERO! În acel moment, oamenii de știință pot imagina un univers atât de mic, încât este nevoie de mecanica cuantică pentru a descrie comportamentul materiei și al energiei în acest tărâm subatomic. Cosmologi precum Hawking, Penrose și Ellis au recunoscut această limitare în dovezile lor privind singularitatea cosmologică. Aceștia au putut stabili doar contracția spațiu-timpului până la un punct în timp în care Universul ar fi avut o rază de curbură cuprinsă între 10^{-12} și 10^{-33} cm. Pentru cei familiarizați cu spectrul EM, această măsură reprezintă lungimea de undă de înaltă energie a radiațiilor *gamma* și a razelor cosmice. Astfel, Hawking și alții nu au putut să se întoarcă atât de mult în timp pentru a demonstra o singularitate spațială absolută, ci doar să se apropie de o singularitate foarte mică. Un timp de 10^{-43} secunde DUPĂ BANG-ul inițial este atât de departe cât îi poate duce matematica. Orice lucru înainte de acest moment va necesita o altă formulă necunoscută și trebuie să includă formula **G.O.D.** (Dumnezeu). Mult noroc în găsirea ei FĂRĂ un doctorat

317 Lewis, Geraint și Luke A. Barnes: "A *Fortunate Universe: Life in a Finely Tuned Cosmos.*", Pg.167, Cambridge univ. press, 2016; și în Stephen Meyer 2021, pg 151.

spiritual și științific! Așa cum a spus Aristotel în lucrarea sa "Despre ceruri" - "*Că în general este imposibil ca infinitul să fie acționat de finit...*" (Bk I, 7:274[b]). Așa cum Newton ne-a oferit înțelegerea forței gravitaționale fără a avea nicio idee despre celelalte trei forțe, Maxwell și Einstein ne-au oferit înțelegerea electromagnetismului, gravitației, masei și energiei fără a avea nicio idee despre forțele nucleare puternice și slabe. Aceste două forțe au fost identificate și înțelese abia la mijlocul secolului al XX-lea. Am ajuns într-un alt moment al istoriei științifice în care "credem" că știm despre toate forțele, dar ne lipsesc alte câteva dintre ele. Ungurii au descoperit recent ceea ce ar putea fi o a cincea forță, găsind un misterios "*boson X protofobic*" care interacționează doar cu electronii și neutronii. Apoi, există materia întunecată, pe care nu o înțelegem, care nu interacționează cu forța electromagnetică și care, se presupune, poate trece prin mâna ta dacă ai încerca să o ții în mână. Este acesta un obiect al cincilea dimensional sau undeva la mijloc, altceva? Acestea sunt forțe care pot fi descoperite sub nivelul quarcului sau în interiorul numărului Phi (**φ**) și a celorlalte două numere "iraționale", sau poate fi nevoie de o experiență spirituală dincolo de planurile universului cvadridimensional în care suntem blocați sau de TOATE cele de mai sus și încă ceva!

După Big Bang, oamenii de știință ne spun că a avut loc o expansiune rapidă a spațiu-timpului, care a crescut mai repede decât viteza luminii de la o simplă particulă microscopică de densitate infinită la miliarde de ori mai mare decât dimensiunea sa în mai puțin de o secundă, numită "perioada de inflație". Universul a fost întins, iar o cantitate masivă de energie a fost introdusă în Univers pentru a crea faza "fierbinte" a Big Bang-ului fierbinte. În primele câteva secunde, Universul a fost prea fierbinte pentru ca particulele să se aglomereze, când totul s-a aflat într-o "supă de quark", un tip de plasmă, în primele câteva minute înainte ca protonii, neutronii și electronii să se poată forma pentru a crea elementele simple de hidrogen și heliu. Oamenii de știință spun că în primii 380.000 de ani, când temperatura și distribuția masei și energiei era aceeași peste tot, abia după această perioadă de "răcire" a apărut în cele din urmă primul foton de lumină. A fost nevoie apoi de aproximativ 400 de milioane de ani pentru ca prima stea să se formeze. Poate că putem învăța de la religiile actuale și antice cum au privit acestea crearea Universului pentru a găsi o cheie care ar putea deschide ușa la întrebarea "Ce s-a întâmplat ÎNAINTE de 10^{-43} secunde DUPĂ BANG-ul inițial?". Aceasta este o perioadă timpurie în care mult folclor religios o descriu ca fiind "haotică", "dezordonată", "fără formă", "întuneric nesfârșit" și alți termeni. Să trecem în revistă ceea ce au avut de spus despre stadiul de început "Nou-născut" și "Copil" al Universului.

CAPITOLUL 13

Mituri, legende și narațiuni cronologice despre crearea Universului

Istoria greacă a creației

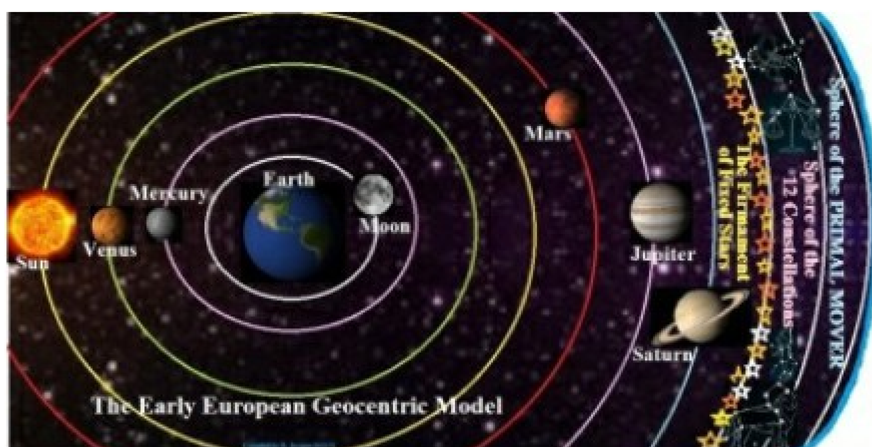
Cei mai mulți dintre noi au făcut cunoștință cu panteonul zeilor greci. Poetul grec Hesiod a fost primul care a încercat să înțeleagă "începutul" și să pună ordine în haotica viziune religioasă politeistă grecească, alcătuind laborios genealogia zeilor. "*Teogonia*" lui Hesiod este cel mai vechi text care a supraviețuit în care se descrie cum a apărut Universul, cum au apărut zeii și genealogia lor. Hesiod a fost un poet epic grec care a trăit în Beoția în jurul secolului al VIII-lea î.Hr. și care este posibil să fi fost contemporan cu Homer. Hesiod ne spune că starea de început a Universului este, "*Marea prăpastie*" în "*Haos*", un "*abis al nimicului*". **Haosul** este zeul originar care reprezintă starea divină primordială a universului, care este întunecată și lipsită de viață. Haos este primul zeu care a apărut, urmat de **Gaia** (Pământul) și **Eros** (Dragostea și Dorința). Din Haos au apărut **Erebus** (Întunericul) și **Nyx** (Noaptea). Nyx și Erebus au născut **Aether** (strălucirea) și **Hemera** (ziua). Din Gaia au ieșit **Uranus** (cerul), **Ourea** (munții) și **Pontus** (marea). Uranus devine rege al Cerului. Hesiod nu ne informează cum a obținut zeul Uranus puterea din Haos, dar, la fel ca în povestea babiloniană, Uranus (Anu) a primit puterea de conducător suprem după ce Apsu, Creatorul inițial, a fost ucis de Ea (Neptun). Să fie acum Haos cel care a fost distrus de Uranus pentru a deveni regele zeilor? Uranus i-a dat naștere lui **Chronos** (Saturn) care, în cele din urmă, și-a răsturnat tatăl pentru a deveni rege al cerurilor. Cronos a avut aceeași soartă când fiul său, **Zeus** (Jupiter), și-a ucis tatăl pentru a prelua controlul Cerurilor. De aici știm că puterea a fost împărțită în trei părți - Zeus ca zeu al cerurilor, **Poseidon** (Neptun) ca zeu al apelor (marea) și **Hades** ca zeu al lumii subterane.

Filozofii greci care i-au urmat lui Hesiod au contribuit cu opiniile lor despre originea tuturor lucrurilor. Thales și Heraclit (cca. 500 î.Hr.) considerau **apa** și **focul** ca fiind cele două substanțe materiale primare originale opuse, dar egale, din care sunt făcute toate celelalte lucruri, în care principiul de control era "**Logosul**". Anaximandru a numit această materie primară "Infinitul" (apeiron). Platon a fost un critic puternic al modului în care acești poeți și filozofi anteriori au descris zeii și a propus credința într-un singur creator - "*Demiurgul*" sau "*Artizanul suprem*". Aristotel a urmat această linie de gândire și a dezvoltat o concepție mai puternică a unei inteligențe supreme care era mișcarea nemișcată a Universului. Grecii erau filozofi, istorici și războinici care călătoreau mult și, fără îndoială, au fost influențați de cosmologia egipteană și babiloniană. Călătorind pe mare, pe uscat și prin forțele lor de cucerire, filozofia greacă a influențat multe culturi care i-au urmat, în special lumea romană, care mai târziu a fost injectată de creștinism. Cele mai multe dintre planete și luni poartă numele zeilor greci sau al echivalentului lor roman. Hermes a devenit Mercur, Afrodita a devenit Venus, Ares a devenit Marte etc., un sistem de denumire pe care îl menținem și acum. Viziunea asupra Soarelui și planetelor, așa cum a fost expusă de Socrate, Platon și Aristotel, era o viziune centrată pe Pământ.

Cele mai vechi modele cosmologice

Doi filozofi greci antici, Platon (428-348 î.Hr.) și Aristotel (384-322 î.Hr.), au oferit lumii occidentale prima vizualizare a modului în care arată universul. Platon a fost elevul lui Socrate, din Atena, Grecia, care este considerat unul dintre fondatorii filozofiei occidentale. Elevul lui Platon a fost Aristotel, astfel încât ambii aveau modele similare ale Universului - un Univers geocentric, cu Pământul în centrul a tot ceea ce exista. Dincolo de orbita lui Saturn se aflau sfera stelelor fixe, constelațiile Zodiacului și sfera "*Mișcării primordiale*" care provoca rotația zilnică a cerului în jurul Pământului. Pentru acești primii filosofi greci, mișcările stelelor fixe și ale planetelor erau încorporate în sfere rotative realizate dintr-un al cincilea element eteric și transparent, numit "*chintesență*". Atât Platon, cât și Aristotel au scris că, înainte ca lumea ordonată să fie făcută,

elementele erau fără ordine la începutul creației și se mișcau în mod dezordonat. Din dezordine, Creatorul a adus ordine, astfel încât Elementul generator să poată provoca mișcare, nu prin constrângere, ci în mod natural.

Platon, în lucrarea sa intitulată "*Timeu*", expune o teorie a originii universului, prin intermediul unui dialog între profesorul său Socrate și Timeu:

"*Așadar, pentru ca lumea să fie solitară precum animalul perfect, creatorul nu a făcut două lumi sau un număr infinit de lumi, ci există și va exista întotdeauna un singur cer născut și creat... De aceea și Dumnezeu, la începutul creației, a făcut ca trupul universului să fie alcătuit din foc și pământ... Dumnezeu a așezat apa și aerul la mijloc între foc și pământ și le-a făcut să aibă aceeași proporție, atât cât a fost posibil... Acum, creația a cuprins întregul fiecăruia dintre cele patru elemente; căci Creatorul a compus lumea din tot focul și toată apa și tot aerul și tot pământul, fără să lase în afară nici o parte din vreunul dintre ele și nici o putere din ele... și a făcut din univers un cerc care se mișcă în cerc, unul și solitar...* "[318].

Universul lui Platon era alcătuit din Pământul staționar în centru, înconjurat de șapte cercuri concentrice în care orbitau cele cinci planete cunoscute, împreună cu soarele și luna. Pământul și apa formau planeta noastră, iar deasupra se aflau aerul și focul. Platon credea că toate stelele și constelațiile făceau parte dintr-o sferă care se roteau toate împreună cu o viteză constantă. Mercur și Venus erau văzute ocazional trecând prin fața Soarelui, astfel încât majoritatea modelelor geocentrice realizate după Platon au plasat în mod constant Mercur, Venus și Soarele ca fiind corpurile cerești cele mai apropiate de Pământ, după Lună. Cu toate acestea, citind această traducere a *Timeului* lui Platon, se pare că Platon vedea Soarele ca fiind al doilea corp ceresc cel mai apropiat și, de asemenea, înțelegea că Venus, "*Steaua dimineții*", era mai aproape de Pământ decât Mercur:

"*...Așa a fost mintea și gândul lui Dumnezeu la crearea timpului. Soarele și Luna și alte cinci stele, care se numesc planete, au fost create de el pentru a distinge și a păstra numerele timpului; și după ce a făcut diferitele lor corpuri, le-a așezat pe orbitele în care se rotea cercul celeilalte - în șapte orbite șapte stele. Mai întâi a fost Luna, pe orbita cea mai apropiată de pământ, iar apoi Soarele, pe a doua orbită deasupra pământului; apoi au venit Steaua dimineții și steaua sacră lui Hermes, care se mișcă pe orbite care au o viteză egală cu cea a Soarelui, dar în sens opus...*"

(Timaios: 38)

Filozofii antici, deși străluceau în multe domenii, nu au putut percepe de ce atât Mercur, cât și Venus nu puteau fi văzute niciodată pe cerul nopții în opoziție (180°) față de Soare, și nici nu au

318 Platon: "Dialogurile lui Platon - Timeu"; secțiunile 31-34; din "Marile cărți ale lumii occidentale", vol. 6, tradus de Benjamin Jowett. Editura Robert Gwinn. Encyclopaedia Britannica, Inc., The University of Chicago, 1992.

putut explica ceea ce noi numim "mişcare retrogradă", atunci când ambele planete respective se deplasează în fața Soarelui în timp ce îl traversează în sens opus. Singura lor explicație pentru acest lucru a fost că ele se mişcau cu rapiditate "în sens opus". Faptul că Soarele, Mercur şi Venus se deplasau în direcție opusă celorlalte patru planete a fost văzut, desigur, ca un rezultat al faptului că Pământul era cel care nu se mişca. Ei nu aveau înțelegerea faptului că Pământul se rotea pe axa sa o dată la 24 de ore, ceea ce făcea ca Soarele să pară că se deplasează pe cer de la est la vest în direcția opusă celei în care se mişcau planetele exterioare şi Luna. Traducerea acestei secțiuni din Timeu ar trebui revizuită în continuare de experți pentru a determina intenția inițială a lui Platon şi a elevului său Aristotel, pentru a stabili dacă aceştia au avut într-adevăr intenția ca ordinea de pe Pământ să fi fost LUNA - SOARE - VENUS - MERCUR - MARTE - JUPITER – SATURN.

Este posibil ca Platon să fi fost primul care a aprins întrebarea "a avut Universul un început?", deoarece Timeu discută acest aspect în timpul acestei discuții despre Univers:

"*...pun o întrebare care trebuie pusă la începutul unei anchete despre orice - lumea, spun, a existat întotdeauna şi fără început? sau a fost creată şi a avut un început?*"

(Timeu: 28)

Genealogia zeilor greci era ceva ce grecii învățau în educația timpurie. Platon explică unele dintre nume în mod diferit față de cel al lui Hesiod, conform căruia la început, Pământul şi Cerul au fost primii, iar copiii lor au fost Oceanus şi Tethys, care au dat naştere lui Phorcys, Cronos şi Rhea şi mulți alții din acea generație. Din Cronos şi Rhea s-au născut Zeus şi Hera şi mulți alții din acea generație. Zeus (Deus) a fost cel care a devenit zeul principal al grecilor. Platon a descris, de asemenea, Cerurile ca fiind "împărțite în şase locuri". Mai târziu, savanții care scriu în latină au tradus aceste şase secțiuni astfel:

ELECTORUM = ales, ales CAELUM = "Cerurile "EMPIREUM = "Puterea supremă" HABITACULUM = "Loc de locuit" DEI = "Dumnezeu" (şi) OMNIUM = "al tuturor, al tuturor lucrurilor".

În modelele care i-au fost atribuite lui Aristotel, aceste șase secțiuni se află dincolo de sfera mișcării primordiale, iar aceste nume sună cu siguranță ca fiind calitățile și caracteristicile Creatorului, nu sub forma Tetragrammatonului, ci sub forma unui titlu exclusiv al Creatorului:

"*Numai **cei aleși**, **cei privilegiați**, pot ajunge la **LOCUL DE DORMIRE** din **CERURILE lui Dumnezeu**, **PUTEREA SUPREMĂ** a **TOTULUI** și a **TOT** ce a fost creat!*".

Este posibil ca filozofii greci să fi știut nu numai de Tetragrammaton, ci și de semnificația celor patru litere? Ei îi cuceriseră pe perși și controlau Egiptul și ținuturile canaanite și, pe vremea lui Platon și Aristotel, ar fi auzit multe despre Tetragrammaton și despre posibila sa semnificație. Platon scrie fără îndoială despre Creator ca fiind o "*Ființă atemporală și infinită*":

"*...trecutul și viitorul sunt specii create de timp, pe care noi le transferăm inconștient, dar greșit, la esența eternă; pentru că noi spunem că "a fost", "este", "va fi", dar adevărul este că numai "este" îi este atribuit în mod corespunzător, iar despre "a fost" și "va fi" trebuie să se vorbească doar despre devenirea în timp...*"

(Platon:Timaeus: 37-38)

Este evident că Universul nu s-a extins dincolo de "stelele fixe" în gândirea greacă antică. Cu toate acestea, aceasta a fost percepția sa și, fără îndoială, o percepție geocentrică neschimbătoare, de "stare stabilă". Aristotel, elevul lui Platon, a fost, fără îndoială, ferm convins de existența unui univers în stare stabilă, așa cum a scris în marea sa teză pe această temă:

"*Că cerul ca întreg nu a luat naștere și nici nu admite distrugerea, așa cum afirmă unii, ci este unul și etern, fără sfârșit sau început al duratei sale totale, conținând și cuprinzând în sine infinitatea timpului...*"

(Aristotel: "Despre ceruri", Cartea a II-a, capitolul 1)

În ciuda faptului că cei mai mulți dintre noi au fost învățați că primele referiri la sistemul solar și la Univers provin din învățăturile filozofice grecești, s-ar putea să îi surprindă pe mulți că multe alte culturi aveau un Univers heliocentric "centrat pe Soare", mult mai devreme decât grecii. Unele dintre ele vor fi examinate în acest capitol. Vom începe prin a examina două dintre cele mai vechi civilizații cunoscute în istoria înregistrată - sumerienii și egiptenii!

Universul antic al sumerienilor

Descoperirile arheologice din Mesopotamia au sugerat în mare măsură că civilizația și religia au început în sudul Mesopotamiei, în ținutul numit Sumer (sau "Shumer"). A fost acolo cca. 4.000 î.Hr. că civilizația sumeriană a prins brusc viață și prosperitate, fără o civilizație strămoșească aparentă. Civilizația akkadiană, care a venit după sumerieni, a fost cea care a păstrat istoria acestora. Sumerienii, și nu grecii sau egiptenii, au fost primii care au grupat stelele în ceea ce numim constelații, în special cea a Zodiacului. Acest lucru a fost verificat în cadrul tăblițelor astronomice sumeriene găsite cu semnele lor zodiacale în ordinea corectă și cu nume pe care le folosim și astăzi. Sumerienii au numit-o "*Turma strălucitoare*", pe care grecii au adoptat-o mai târziu ca "*Zodiakos kyklos*" = "Cercul animalelor". Cuvântul nostru "Zoo" provine din cuvântul grecesc pentru animale. Reprezentările egiptene ulterioare ale zodiacului erau aproape identice cu figurile sumeriene ale animalelor din zodiac. În centrul cunoștințelor lor de astronomie se afla credința într-o planetă sau stea supremă numită "***Domnul Celest***", locuința cerească a zeilor. Egiptenii o numeau "*planeta milioanelor de ani*", iar pentru ambele culturi era simbolizată de cea a Globului Înaripat. Despre acest simbol am mai scris anterior că este simbolul evenimentului foarte rar numit eclipsă totală de soare. Acest exemplu, sculptat în aur, provine din spatele unuia dintre scaunele regale ale faraonului Tutankhamon:

Mai presus de toate progresele în societatea civilizată pe care le-au produs sumerienii se află cunoașterea studiilor lor despre ceruri și descrierea începutului universului timpuriu. Avem din nou tema "Haosului", deoarece universul timpuriu se află într-o stare informă de haos acvatic. Din acest haos au apărut primii doi zei - bărbatul **Apsu** și femeia **Tiamat**. Versiunea mesopotamiană, în principal babiloniană, a sistemului nostru solar începe cu o poveste despre o planetă necunoscută numită "**Niburu**", al cărei nume babilonian este "**Marduk**". La un moment dat, în preistorie, Niburu a intrat în sistemul solar și s-a ciocnit cu o planetă mai veche, membră a sistemului solar, numită "Tiamat", pe care a împărțit-o în două. O jumătate a fost complet sfărâmată în bucăți mai mici pentru a deveni cometele și ceea ce este acum cunoscut sub numele de centura de asteroizi dintre planetele Marte și Jupiter. Cealaltă jumătate a lui Tiamat și luna sa principală au fost păstrate împreună în două bucăți din punct de vedere gravitațional, dar au fost aruncate pe o nouă orbită pentru a deveni Pământul și Luna. Niburu a fost apoi prins pe o orbită vastă și foarte eliptică în jurul Soarelui, având nevoie de câteva mii de ani pentru a orbita Soarele. Bătălia celestă se presupune că reapare la fiecare 3.600 de ani, când Niburu reapare în sistemul solar[319]. Sumerienii nu recunoșteau doar Soarele ca fiind CENTRUL sistemului solar, ci și planetele de dincolo de Saturn. Se pare că ei cunoșteau planetele suplimentare pe care le cunoaștem din anii 1700 - Uranus, Neptun și Pluto!

Există un sigiliu cilindric akkadian bine cunoscut, datat în mileniul al treilea î.Hr. Sigiliul cilindric prezentat mai sus, care se află acum la Muzeul Pergamon din Berlin, este catalogat "VA/243". Doi servitori regali stau în fața unui rege sumerian. Chiar deasupra și între cei doi servitori regali ai regelui sumerian se află o glifă a sistemului solar, cu soarele în centru, înconjurat de nouă globuri. Două dintre ele au ceea ce pare a fi o Lună.

Istoricii care refuză să creadă că sumerienii ar fi putut ști despre planetele exterioare au venit cu diverse teorii despre ceea ce reprezintă acestea - "Pleiadele", "Betelgeuse și stelele din jur", "Saturn și lunile sale" și multe altele. Istoricii artefactelor antice, cum ar fi Zecheria Sitchen, care a adus pentru prima dată artefactul în atenția lumii în 1976, sunt de altă părere și iau artefactul la justa valoare. Istoricii contemporani au dovedit că nu putea fi o reprezentare a unei constelații, deoarece scribii antici akkadieni și sumerieni "*nu au amestecat niciodată stelele și globurile și, prin urmare, trebuia să fie o reprezentare a unui sistem solar*"[320]. Cu descrierea lui Sitchen, planetele sunt reprezentate în sens invers acelor de ceasornic, mai degrabă decât în linie dreaptă. Atât Venus, cât și Mercur sunt cele două planete aflate în partea de la ora 3 în diagrama de aproape. Pământul se află la ora 1, cu Luna la distanță. În apropierea orei 11 se află Marte, cu o dimensiune similară cu cea a Pământului. Jupiter și Saturn sunt cele două planete mai mari la ora 9 și 7. Între Marte și Jupiter se află ceea ce Sitchen crede că este "a 12-a planetă". Continuând pe linia de la ora șase, se află o planetă mai mică, urmată de două planete mai mari pe liniile de la ora patru și cinci. Acestea se potrivesc cu planetele Uranus și Neptun în ceea ce privește mărimea una față de cealaltă și sunt mai mici decât Jupiter și Saturn, dar mai mari decât Pământul. Planeta mică dintre Saturn și Uranus este fie Pluto, unde a orbitat înainte de catastrofa sistemului solar, fie este Titan, cea mai mare lună a lui Saturn. În timpul catastrofei sistemului solar, planeta necunoscută a intrat în sistemul solar și s-a ciocnit cu o planetă mare care orbita în locul unde se află centura de asteroizi de astăzi. Povestea este relatată în textul akkadian al Creației, scris și păstrat în dialectul vechi babilonian. Textele antice au fost descoperite pentru prima dată de arheologul englez Austen Henry Layard în ruinele bibliotecii lui Ashurbanipal din Ninive. George Smith le-a publicat în 1876 în cartea sa "*The Chaldean Genesis*". Acest text mesopotamian are o comparație strânsă cu cartea biblică ebraică Geneza, deoarece trece în revistă modul în care Dumnezeul tuturor a creat Cerul, Pământul și omenirea. Mulți cred că acest text akkadian/sumerian este cel în care Geneza ebraică a grefat cea mai mare parte a poveștii creației. Ele au fost scrise în șase tăblițe.

O a șaptea tăbliță trece în revistă exaltarea realizărilor zeului babilonian cu creația. L.W. King a fost un alt autor care a scris un text de autoritate pe această temă, intitulat "*Cele șapte tablete ale creației*". Dar traducerile ulterioare au numit textul "*Epopeea Creației*". Textul fusese

319 Sitchin, Zecharia: *"The Stairway to Heaven":* pp 86-90, St. Martin's Press, NY, 1980.
320 Lyashenko, Oleg: *"Cylinder Seal VA 243 Revisited",* www.academia.edu, 2019.

cunoscut în antichitate prin cuvintele de început ale primei tăbliţe "*Enuma Elish*" = "Când în înălţimi" (sau "Când în înalt"). Povestea mesopotamiană vorbeşte despre evenimente anterioare creării pământului şi ne duce la începutul timpului. Mai jos sunt două traduceri ale textului - cea a lui Sitchen şi cea a lui W. G. Lambert pentru comparaţie (sub licenţă Creative Commons):

	Sitchen	Lambert
1	"Enuma elish la nabu shamamu" (Când în înălţimi, Cerul nu fusese numit)	Când cerurile de sus nu existau, "Shaplitu ammatum shuma la zakrat"
2	(Şi jos, pământul ferm [Pământul] nu fusese numit).	Şi pământul de dedesubt nu se născuse -
3	Nimic, ci APSU primordial, Creatorul lor,	Era Apsu, primul în ordine, Creatorul lor,
4	MUMMU, şi TIAMAT - cea care i-a născut pe toţi;	Şi demiurgul Tiamat, care i-a născut pe toţi;
5	Îşi amestecaseră apele împreună,	Apele lor erau amestecate împreună,
6	Nici o trestie nu se formase încă, nici o mlaştină nu apăruse.	Înainte ca pajiştile să se unească şi să apară stufărişul,
7	Nici unul dintre zei nu se născuse încă,	Când nici unul dintre zei nu se formase
8	Nici unul nu purta un nume, destinele lor erau nedeterminate;	Sau veniseră la fiinţă, când niciun destin nu fusese hotărât,
9	Atunci s-au format zeii în mijlocul lor.	Zeii au fost creaţi împreună cu ei.

Lambert foloseşte termenul "**dem-i-urge**", care este definit ca fiind "responsabil pentru crearea Universului". În gnosticism şi în alte sisteme teologice, se referă la o Fiinţă cerească care este subordonată Fiinţei Supreme. În acest caz, **Tia-mat** primeşte puterea de a crea şi reface sistemul solar, iar motivul pentru acest titlu este "demiurgul Tiamat". S-a dovedit că această versiune babiloniană este aceeaşi versiune sumeriană anterioară, în care **Ann**, **Enlil** şi **Ninurta** erau cei trei primi zei. În cazul Babilonului, Apsu şi Tiamat au fost primii zei ieşiţi din ape, în cazul Sumerului, Apsu şi Nammu au fost cei care au apărut primii. Principala diferenţă este povestea babiloniană a luptei lui Tiamat cu zeii pe care i-a creat, dar a pierdut această luptă. Colofoniile din text indică faptul că exemplarele actuale pe care le avem sunt toate copii ale unei versiuni mult mai vechi, care datează dinainte de căderea Sumerului, cca. 1750 î.Hr. şi apariţia Babilonului şi a culturii babiloniene pentru a înlocui vechiul model de civilizaţie pe care îl stabiliseră sumerienii. Epopeea povesteşte despre cei doi zei primordiali care au dat naştere unei serii de zei cereşti cărora li s-a atribuit o poziţie fixă în ceruri. Tânărului zeu Marduk i s-a acordat un fel de conducere supremă asupra sistemului nostru solar timpuriu. Templele impunătoare ale Babilonului au fost construite ca o replică a reşedinţei cereşti. Aceste nouă rânduri comparate mai sus din prima tăbliţă reprezintă o avanpremieră pentru crearea sistemului solar, deoarece până acum existau doar trei entităţi: Primordială "**AP.SU**" = "Cel care există de la început", **MUM.MU** = "Cel care s-a născut" şi **TIAMAT** = "Fecioara Vieţii". Apele primordiale care conţineau elementele de bază ale Universului, dătătoare de viaţă, au fost amestecate de Apsu şi Tiamat. Apsu este acum Soarele care a existat de la început. Mummu a fost cel mai apropiat de Apsu şi este descris ca fiind planeta Mercur. Tiamat a fost mai departe ca prima Mamă Fecioară şi spaţiul dintre ea şi Apsu a fost umplut cu elementele primordiale ale lui Apsu şi Tiamat. Primele elemente primordiale create au fost **LAHMU** şi **LAHAMU**. LHM = "a face război", identificând aceste două planete ca fiind Marte şi Venus. După ele s-au format **ANSHAR** ("Prinţ, cel mai de seamă al Cerurilor") şi **KISHAR** ("Cel

mai de seamă al pământurilor ferme") = (Jupiter și Saturn), care au născut un fiu numit **ANU**. După ce a trecut o altă perioadă de timp, s-a format o a treia pereche de planete, când Anu l-a născut pe **NUDIMMUD**, al cărui nume sumerian era **Ea** și/sau **Enki**. Aceștia doi au devenit Uranus și Neptun. Unii istorici îi consideră pe Ea și Enki ca fiind băieți gemeni. Ultima planetă creată a fost **GAGA**, pe care sumerienii au plasat-o între Saturn și Uranus. Prima tabletă, cunoscută sub numele de "Actul I" din "Epopeea Creației" se încheie cu sistemul nostru solar timpuriu, format din Soare și nouă planete. În traducerea lui Lambert, luna lui Anshar, numită "Kaka", este "vizirul" lui Anshar:

Planete actuale	**Șeful planetei**	**Semnificația lui Dumnezeu**[322]
SOARELE	Apsu	”Cel care este de la început”
MERCUR	Mummu	”Sfetnicul și emisarul lui Apsu”
VENUS	Lahamu	”Zeița luptătorilor”
MARTE	Lahmu	”Zeul războiului”
??	Tiamat	”Fecioara dătătoare de viață”
JUPITER	Kișar	”Prințul pământurilor”
SATURN	Anșar	”Prințul cerurilor”
PLUTO	Gaga	”Sfetnicul și emisarul lui Anșar”
URANUS	Anu	”El cel din ceruri”
NEPTUN	Nudimmud (Ea)	”Iscusitul creator”

După cum puteți vedea din traducerea textului, Pământul și Luna nu au fost încă create. Acest lucru vine mai târziu și este povestit în cea de-a doua tăbliță, în mijlocul poveștii unui eveniment catastrofal din sistemul solar. Știm din astronomia planetară, că au existat evenimente catastrofale care au afectat multe dintre planetele noastre. Canionul *Valles Marineris* de pe Marte, care se întinde pe mai mult de trei mii de kilometri și este de patru ori mai adânc decât Marele Canion din Arizona, arată că Marte a avut cândva o abundență de apă lichidă la suprafață. Oamenii de știință planetari au observat că raportul dintre deuteriu și hidrogen de pe Marte înseamnă că aproape toată apa care curgea din abundență s-a pierdut cândva în ultimii 1 milion până la 10 milioane de ani. Marte prezintă dovezi că a fost lovită pe o parte a planetei de un bombardament puternic de asteroizi într-o perioadă scurtă de timp, deoarece prezintă o mulțime de cratere pe o parte, în timp ce cealaltă parte prezintă mult mai puține cratere. A explodat una dintre lunile sale? Fizicianul John Brandenburg Ph.D. a analizat datele științifice returnate din atmosfera și suprafața planetei Marte și crede că planeta a fost distrusă în timpul unei catastrofe nucleare masive la scară planetară. Concluzia s-a bazat pe abundența observată a izotopilor de xenon și kripton, în special ^{129}Xe în atmosferă și pe stratul îmbogățit de uraniu și toriu observat la suprafața sa. Acestea sunt produse secundare ale exploziilor nucleare. Brandenburg a calculat că cantitatea de energie eliberată a fost între 10^{25}- 10^{26} Jouli, o cantitate de energie:

"*...echivalentă cu impactul unui asteroid cu diametrul de 70 km în Marte și suficientă pentru a produce un strat global de ejecție de 4 metri...indică faptul că evenimentul a avut loc cu câteva milioane de ani în urmă...Iradierea litologiilor din ETA79001 indică o vârstă posibilă de 180 de milioane de ani pentru eveniment*"[323].

Din datele științei planetare, știm că alte planete din sistemul nostru solar au suferit multe evenimente tragice. Uranus este înclinat pe o parte, deoarece s-a ciocnit cu un obiect masiv, ceea ce

322 Sitchen, 1976, page 214.
323 Bandenburg, John E.: *"Death on Mars, The Discovery of a Planetary Nuclear Massacre";* pp 353 - 355, Adventures Unlimited Press, 2015.

a făcut ca polul său nord să fie îndreptat spre Soare. Pluto a fost mult timp teoretizată ca fiind o lună scăpată de pe Neptun. Care este cauza efectului de seră de pe Venus? Venus este singura planetă care se rotește pe axa sa în direcția opusă și atât de încet încât ziua sa este mai lungă decât anul! Deși în centura de asteroizi există mult mai puțină masă pentru a forma o planetă, asta nu înseamnă că nu a existat una în trecut. Mulți dintre asteroizi prezintă material de manta care se formează prin presiune și fier care se scurge de obicei în nucleul unei planete. Sub scoarța terestră se află o sferă mai mare de material stâncos și topit numit *mantaua*. Aici este locul în care se formează mineralele, gătite sub căldura și presiunea din adâncul unei planete stâncoase, numită diferențiere. Olivina este unul dintre ele, un mineral care alcătuiește o mare parte din rocile de adâncime ale Pământului, iar un altul este diamantul. Diamantele minuscule găsite în unii meteoriți sugerează formarea într-un mediu cu temperaturi și presiuni ridicate, cum ar fi interiorul unei planete. Seth A. Jacobson, profesor de științe planetare la Universitatea de Stat din Michigan, face parte dintr-o echipă științifică care a folosit studii mai complexe pentru a examina materialul *mantalei* din centura de asteroizi. Echipa lui Jacobson a ajuns la următoarele concluzii:

"*În centura de asteroizi există prea mult material din manta în raport cu materialul din crustă... Raportul dintre crustă și manta pentru planetele diferențiate este mult mai asemănător cu rapoartele observate în centura de asteroizi. Într-adevăr, cea mai bună estimare pentru centura de asteroizi ar părea să corespundă unei planete ceva mai mari decât Marte*"[324].

Tom Van Flandern și echipa sa științifică studiază asteroizii și a ajuns la concluzia, la fel ca mulți alți astronomi, că asteroizii ar fi trebuit să fie eliminați de mult, de foarte mult timp din sistemul solar:

"*Un eveniment recent de dezmembrare planetară majoră ar fi trebuit să lase urme peste tot în sistemul solar. Acest rezumat este organizat pe dovezi provenite de la asteroizi, comete, planete și sateliții lor și meteoroizi, lăsând puține îndoieli că o astfel de explozie a avut loc... timpul mediu prezis între ciocnirile majore de asteroizi este de aproximativ 5% din vârsta sistemului solar. Toți asteroizii ar trebui să fie deja foarte fragmentați, cu excepția cazului în care originea lor este relativ recentă, ca în teoria planetei explodate... Forțele mareice și coliziunile ar fi trebuit să elimine majoritatea sateliților planetelor minore într-un timp mult mai scurt decât vârsta sistemului solar, dar nu într-un timp atât de scurt precum câteva milioane de ani... Dinamiștii au arătat că este necesară fie o sursă recentă, fie o producție continuă a acestor obiecte. Modelele propuse pentru o producție continuă au fost până acum toate criticate ca fiind de neconceput...* "[325].

Agenția japoneză "JAXA" a descoperit recent două obiecte uriașe de culoare roșie în centura de asteroizi (203 Pompeja și 269 Justiția), care au "materie organică complexă", despre care ei cred că nu ar trebui să fie acolo! Sistemul nostru solar are o vechime de 4,5 miliarde de ani. Pentru a vă oferi o perspectivă a "timpului istoriei recente", când asteroidul care a distrus dinozaurii a avut loc acum 65 de milioane de ani, de atunci și până acum reprezintă doar 0,0144% = aproximativ un procent și jumătate din vârsta sistemului solar. De aici și motivul pentru care oamenii de știință trebuie să vină cu o teorie mai bună decât cea pe care ni s-a spus când eram copii la școală că "*centura de asteroizi reprezintă rămășițele unei planete care nu s-a format niciodată*". Întotdeauna am crezut că este o contradicție în gândire și întotdeauna mi-am pus întrebarea "*de ce ar fi numită planetă dacă nu s-a format niciodată?*". Acum știm că spațiul dintre planetele dintre Marte și Jupiter, unde se află centura de asteroizi, ar fi trebuit să permită formarea unei planete acolo și că masa și gravitația lui Jupiter ar fi fost insuficiente pentru a împiedica formarea unei planete în acel loc din centura de asteroizi. Ce s-a întâmplat cu planeta care s-a format acolo? În funcție de intervalul de timp în care s-a produs destrămarea planetei care se afla acolo, cea mai mare parte a

---

324 Jacobson, S.A., Demeo, F, Morbidelli, A., și.al.: *"There is too much Mantle Material in the Asteroid Belt";* a 47-a Lunar and Planetary Science Conference (2016), pag. 1895.pdf

325 Flandern, Tom Van: *"Dark Matter, Missing Planets & New Comets: (Paradoxes Resolved, Origins Illuminated)",* pg. 215. North Atlantic Books, 1993.

resturilor a fost atrasă gravitațional în Jupiter și pe alte planete gigantice și chiar pe Pământ, unde au lovit asteroizi de mari dimensiuni, sau a părăsit sistemul solar intern pentru a face parte din centura Kuiper, dincolo de orbita lui Pluto. După 4,5 miliarde de ani de la formarea sistemului nostru solar, asteroizii nelegați și care zboară liber ar fi trebuit să fie de mult timp capturați de alte planete sau expulzați din sistemul solar, dar ei încă se află în cantități mari. Aceste întrebări cu privire la evenimentele catastrofale care au implicat unele dintre planetele noastre rămân ca mari mistere științifice. Haideți să continuăm cu actul II și III despre ce spun tăblițele cu poveștile antice sumeriene și babiloniene despre crearea sistemului solar și poate că vom găsi niște răspunsuri!

La ceva timp după crearea planetelor enumerate mai sus, planetele au început să conveargă gravitațional spre Tiamat, iar orbitele planetelor deveneau neregulate. Apsu și ceilalți zei au conceput un plan pentru a contracara pericolul impus de Tiamat, dar Ea a fost cel al cărui plan a fost să "deseneze o hartă fidelă a universului și să arunce o vrajă divină asupra apelor primordiale ale sistemului solar". Planul lui Ea a fost o "lovitură" surpriză împotriva lui Apsu, adormindu-l, omorându-l și furându-i puterea, astfel încât acum doar Ea să poată crea orice planetă nouă venită din "Adânc". Acest lucru este paralel cu poveștile mitologice grecești în care Uranus este primul zeu al cerurilor, care este în cele din urmă ucis de fiul său Cronos (Saturn), dar Cronos însuși este ucis mai târziu de fiul său Zeus (Jupiter) care devine zeu al cerurilor. **Ea** și ceilalți zei luptă acum împotriva lui Tiamat, dar nu o pot învinge până când nu se pune la cale un nou plan de a chema un nou zeu-planetă pentru a o învinge. În tăblița III ni se spune că "*În inima Adâncului a fost creat MARDUK*" și că un nou zeu ceresc și o nouă planetă apăruseră din adâncurile spațiului:

82. *În Apsu pur s-a născut Marduk*.
83. *Ea, tatăl său, l-a născut,*
84. *Damkina, mama sa, l-a născut*.

Este scris și în Tableta VI:123 - "*MARDUK, așa cum l-a numit tatăl său Anu încă de la nașterea sa*". Așadar, cine este tatăl lui Marduk este acum o întrebare. Se pare că prin Tableta VI, Anu, echivalat cu planeta Uranus, este conducătorul zeilor și acest lucru pare să fie confirmat în Tableta VII: 102 - "*Domnul, puterea lui Anu, cel care este suprem, ales de Ansar*".

Coliziunea planetelor în sistemul solar timpuriu

Pe măsură ce Marduk se apropia de sistemul solar, direcția orbitei sale în sensul acelor de ceasornic era în direcția opusă față de modul în care planetele orbitează soarele în sens invers acelor de ceasornic. Pe măsură ce a trecut pe lângă orbitele lui Neptun, Uranus, Saturn și Jupiter, a fost atras gravitațional în sistemul solar interior, spre Tiamat. Gaga, luna lui Saturn, a fost eliberată. Era acum o bătălie cerească între zei pentru a vedea cine o susținea pe Tiamat și cine pe Marduk. În actul IV, zeii au decretat "destinul" lui Marduk, al traiectoriei sale orbitale spre Tiamat, pentru o coliziune și o bătălie între cei doi zei.

O parte din armele lui Marduk erau lunile sale, dintre care patru au fost furnizate de Anu (Uranus) când a trecut pe lângă planetă. Dintre cei șapte sateliți pe care îi purta, Kingu, unul dintre

sateliții săi naturali, era cel mai mare. Unii dintre sateliți s-au ciocnit cu Tiamat, dar Kingu a fost cel care a lovit planeta și a devastat-o. Marduk însuși nu s-a ciocnit cu Tiamat, dar coliziunea Lunii a devastat-o pe Tiamat, care pierduse bătălia zeilor.

TABLETA IV

27. Când zeii, părinții săi, au văzut (efectul) rostirii sale,
28. ei s-au bucurat și i-au oferit felicitări: "Marduk este rege!"
29. I-au adăugat un buzdugan, un tron și un toiag,
30. I-au dat o armă irezistibilă care îl copleșește pe dușman:
31. (Au spus:) "Du-te și taie-i gâtul lui Tia-mat",

93. Tia-mat și Marduk, înțeleptul zeilor, au venit împreună,
94. Se unesc în luptă, se apropie de luptă.

99. Vânturile fioroase i-au îngreunat pântecele,
100. Interiorul ei era umflat, și ea și-a deschis larg gura.
101. A lăsat să zboare o săgeată și i-a străpuns pântecele,
102. I-a sfâșiat măruntaiele și i-a tăiat măruntaiele,

136. ca să împartă grumazul printr-un plan iscusit.
137. A despicat-o în două ca peștele uscat:
138. O jumătate din ea a așezat-o și a întins-o ca pe ceruri.
139. A întins pielea și a rânduit un ceas,
140. Cu ordinul de a nu-i lăsa apele să scape.

Deși plină de insistențe repetitive, această ultimă parte a tăbliței sumeriene IV este comparabilă cu Geneza biblică 1:6-7:

"*Și Dumnezeu a zis: Să fie o firmament în mijlocul apelor și să despartă apele de ape. Și Dumnezeu a făcut firmamentul și a despărțit apele care erau sub firmament de apele care erau deasupra firmamentului.*"

Dacă cuvântul "ape" ar fi fost înlocuit cu "planete", am fi fost de acord cu interpretarea lui Sitchen, care spune că planeta a fost bătută de Marduk și a lăsat în urmă rămășițele unei planete anterioare, care este acum centura de asteroizi. Cuvântul folosit în Geneza ca "Firmament" are acest înțeles conform dicționarului ebraic și caldeean[326]:

#7549 **רקיע** - raqiya' = "*o întindere, bolta vizibilă a cerului*", care își are rădăcinile în:
#7554 **רקע** - raqa' = "*a bate pământul, a se extinde prin ciocănire, a se întinde*".

În această a cincea tăbliță, actul V, facem în sfârșit legătura între povestea biblică a Genezei și "*Epopeea Creației*" mesopotamiene, când sunt create Pământul și "*Brățara Ciocanită*". Tot ceea ce s-a întâmplat înainte a necesitat o perioadă de timp incomensurabilă. Aflăm că Marduk s-a întors în sistemul solar pentru a doua sa orbită în jurul soarelui și, de data aceasta, Marduk se ciocnește într-adevăr cu planeta Tiamut, care a fost lovită și o despică în două. Unul dintre sateliții lui Marduk se izbește de una dintre cele două părți și forțează jumătatea ruptă să intre pe o orbită pe care nicio planetă nu a mai orbitat până atunci. Pământul a fost creat! Masele de uscat erau concentrate pe o parte a planetei, în timp ce pe partea opusă exista o cavitate adâncă care a devenit fundul Oceanului Pacific. Cealaltă jumătate a lui Tiamut primise forța frontală a lui Marduk și a fost zdrobită și ciocănită în bucăți pentru a deveni o "brățară" în ceruri ca centura de asteroizi a sistemului solar și

326 Zodhiates, 1984. Secțiunea Concordanță/Dicționar ebraic, intrarea nr. 7549 și 7554, pagina 110.

comete care nu puteau scăpa din sistemul solar. Textele mesopotamiene spun că acum era sarcina lui Marduk să repartizeze zilele soarelui și să stabilească ziua și noaptea:

Tableta V

1. El a creat stații cerești pentru marii zei,
2. și a creat constelații, modele de stele.
3. A stabilit anul, a marcat diviziunile,
4. și a așezat câte trei stele pentru cele douăsprezece luni.
5. După ce a organizat anul,
6. a stabilit stația cerească a lui Ne-beru pentru a fixa intervalele dintre stele.

"*Şi Dumnezeu a spus: Să fie lumini pe firmamentul cerului, ca să despartă ziua de noapte; Şi să fie pentru semne și pentru anotimpuri și pentru zile și pentru ani.*"

– Geneza 1:14

–

Marduk este acum zeul pământului și, după ce se consultă cu tatăl său, Ea, zeul înțelepciunii, decid să creeze oameni din rămășițele zeilor care au pierdut în bătălia cerească, printre care se numără și Kingu. Sitchen îl face pe Kingu să rămână ca însoțitor al noii planete Pământ pentru a deveni luna acesteia. Începutul Tabletei VI sună ca și cum Marduk ar fi cel care creează omenirea (Tableta VI.5-7). Apoi, mai târziu în Tabletă, după ce se investighează faptul că Kingu a fost cel care a început războiul, din sângele lui Kingu, **Ea** îl creează pe **Lullu**, primul om (Tableta VI.33-34).

Tableta VI

1. Când Marduk a auzit discursul zeilor
2. el a hotărât de a realiza lucruri inteligente.
3. El și-a deschis gura adresându-se lui Ea,
4. El îi spune ceea ce a meditat în inima sa,
5. "Voi aduna sângele pentru a forma osul,
6. voi face să se nască Lullu, al cărui nume va fi "om".
7. Îl voi crea pe Lullu-om..."

29. "Kingu este cel care a instigat la război,
30. cel care l-a făcut pe Tia-mat să se răzvrătească și a pus în mișcare bătălia."
31. L-au legat, ținându-l în fața lui Ea,
32. i-au aplicat pedeapsa și i-au tăiat vasele de sânge.
33. Din sângele lui, el (Ea) a creat omenirea,
34. căreia i-a impus serviciul zeilor și a eliberat zeii.
35. După ce înțeleptul Ea a creat omenirea...

Dacă atât Marduk, cât și Ea creează omenirea, poate că acesta este motivul pentru care primul verset din Geneza folosește termenul "Elohim", care este forma de plural a lui "El". Babilonienii au păstrat această poveste mesopotamiană de la akkadienii care veniseră înaintea lor de la sumerieni. Dar de unde au luat sumerienii povestea? Sargon I al akkadienilor cucerește orașele-state sumeriene în jurul anului 2330 î.Hr. și apoi Hammurabi devine rege al Babilonului în jurul anului 1800 î.Hr.

Povestea creării sistemului solar datează de acum patru miliarde și jumătate de ani, iar astronomii sunt siguri că, la un moment dat, în trecut, a avut loc unul sau două evenimente catastrofice foarte grave care au făcut ravagii pe planete. Aveau sumerienii povești despre Big Bang și despre crearea universului? Poate că au avut povești mai detaliate despre creație, dar cei care au

transmis poveștile de-a lungul a mii sau chiar milioane de ani, nu au putut înțelege conceptul unui univers creat, dar au putut să o facă cu un sistem solar creat, împreună cu unele înfrumusețări. Din moment ce suntem practic siguri că povestea ebraică a creației a fost împrumutată sau învățată din textele babiloniene/sumeriane, haideți să aruncăm o privire la modul în care Geneza se compară cu ceea ce știm despre Big Bang.

Această poveste a unei planete invadatoare sau a unui alt obiect astronomic care a intrat în sistemul solar, așa cum a fost relatată de culturile antice, nu poate fi respinsă. Multe și poate chiar toate miturile se bazează într-o oarecare măsură pe fapte. Timp de secole, povestea lui Homer despre orașul și bătălia de la Troia și despre Războiul Troian a fost considerată un mit. Acum avem dovezi arheologice concludente, împreună cu texte scrise, care confirmă că un astfel de loc și o astfel de bătălie au existat în nord-vestul Turciei. Multe nume au fost date acestei planete mitice, iar la numele de mai sus putem adăuga numele de **Maldek** și "Planeta X", ca în "a zecea", "necunoscută" planetă a sistemului solar. Există, de asemenea, teoria crezută de mulți din lumea astronomică, conform căreia Soarele ar fi avut o stea geamănă care s-a stins cu mult timp în urmă sau care nu a fost exact suficient de mare pentru a se forma ca stea și care nu poate fi văzută sau găsită încă cu tehnologia pe care o avem în prezent. Astronomul Donald Goldsmith numește această stea mică și slabă "**Nemesis**", care provoacă ploi de comete în sistemul nostru solar la fiecare 26 de milioane de ani. Mult dincolo de orbita lui Pluto se află "Norul Oort", o coajă sferică ce conține miliarde de comete, asteroizi capturați și materie rămasă după formarea Soarelui și a planetelor. Teoria Nemesis a lui Goldsmith plasează orbita alungită până la 150.000 de unități astronomice (UA = distanța dintre Pământ și Soare) la cea mai îndepărtată distanță și 25.000 UA la cea mai apropiată distanță de Soare. Pe măsură ce Nemesis intră în *Norul Oort*, provoacă perturbații ale cometelor, determinându-le să intre în regiunea planetelor. La fiecare "X" milioane de ani, Pământul este lovit de una dintre ele, eliminând cea mai mare parte a vieții de pe Pământ. Sfârșitul perioadelor Permian, Triasic, Jurasic, Cretacic, care se termină cu extincții în masă, toate au un moment înainte de prezent într-un ciclu foarte apropiat sau exact de un ciclu de 26 de milioane de ani. 26 de milioane de ani de două ori după distrugerea dinozaurilor, acum 65 - 66 de milioane de ani, ar fi acum 13 - 14 milioane de ani, care este momentul sfârșitului Epocii Langhiene, care s-a încheiat acum 13,65 +/- 0,05 milioane de ani. Goldsmith îi atribuie lui Nemesis o masă maximă de cel mult 1,2 ori mai mare decât masa stelei lui Barnard, sau aproximativ 0,12 mase solare, și o masă minimă de cinci ori mai mare decât masa lui Jupiter[327]. Povestea sumeriană este una intrigantă, care ar putea într-o zi să vadă descoperite dovezi ale acestei povești străvechi.

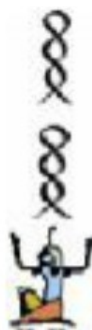
Versiunea egipteană a creației lui Universului

Înainte de unificarea Egiptului, în jurul anului 3100 î.Hr., fiecare oraș important avea propriul mit al creației. Mitologia egipteană variază, dar tema este aceeași în toate regiunile, care transmite povestea conform căreia, înainte ca Pământul sau orice altceva să se fi format, nu exista nimic în afară de o nesfârșită și haotică masă acvatică primordială învăluită în întuneric, care se întindea la infinit în toate direcțiile. Masa de apă conținea sursa ultimă a tot ceea ce avea să existe în Univers. În cele din urmă, din haos se stabilește în cele din urmă ordinea. Acest sistem de stabilire a ordinii din haos a devenit o temă majoră în viața egiptenilor. Ceva în această masă de apă primordială a constat în personificarea esențială a puterii creatoare care a simțit dorința de a crea, iar din această masă haotică acvatică a apărut prima Ființă creată[328], a fost zeul **Tem** sau **Atum** sau **Khepera** sau **Horus**, în funcție de regiunea geografică a Egiptului, care a fost personificarea puterii creatoare din apa primordială. A urmat crearea panteonului original al zeilor egipteni.

327 Goldsmith, Donald: *"Nemesis: The Death-Star and Other Theories of Mass Extinction",* Pag. 128-136. Walker Publishing, 1985.

328 Budge, Sir Ernest A. Wallis: *"Tutankhamen: Amenism, Atenism and Egyptian Monotheism",* Pag. 142. Bell Publishing, 1923.

<u>La Hermopolis</u>, povestea începe cu faptul că, în momentul imediat înainte de crearea Universului, cele opt elemente pozitive și negative au interacționat pentru a crea o explozie de energie, permițând astfel crearea. A existat o masă de haos și în această masă de haos au fost create cele patru elemente fundamentale: apa, aerul, întunericul și infinitul, sub forma unor perechi de bărbat și femeie care au trăit în acest haos. Aceștia au devenit cunoscuți sub numele de Ogdoada lui Khmunu - patru zeițe broască și patru zeițe șarpe ale haosului. "Ogdoada" este numele grecesc pentru "Grupul celor opt". Acești zei masculi și consoartele lor feminine erau **Nun** și **Naunet** (apă și umezeală), **Amun** și **Amunet** (invizibilitate și aer), **Heh** și **Hehet** (eternitate și lipsă de formă) și **Kaku** și **Kauket** (întuneric și noapte). Heh și consoarta sa Hehet, (de asemenea, Hauhet) erau aspectele fără formă și fără sfârșit care existau înainte de crearea universului. În această versiune, Heh este cel care este Creatorul Universului.

Heh

<u>La Heliopolis</u>, înainte de a exista ceva sau de a avea loc creația, exista întuneric și o apă nesfârșită, haotică și fără viață, personificată divin ca **Nun**. Din acest haos acvatic a ieșit o movilă de nămol fertil. Zeul creator solar **Atum** - "Cel Atotputernic" sau "Cel Complet" - a apărut pe movilă, care mai târziu a fost numit **Khepre-Ra-Atum**. **Shu** (aerul) și **Tefnut** (umiditatea) au fost prima sa pereche bărbat-femeie creată, care a dat naștere lui **Geb** (pământ) și **Nut** (cer). Descendenții de mai târziu ai lui Geb și Nut au fost **Osiris**, **Isis**, **Seth** și **Nephthys**. Aici, la Heliopolis, a fost un grup de Nouă la începutul creației, numit "Enneada": Atum, Shu, Tefnut, Geb, Nut, Osiris, Isis, Seth și Nephthys[329]. Zeul solar Ra (sau Re) a devenit zeul major venerat aici la Heliopolis, care a apărut ca Atum în cosmogonia anterioară a Heliopolisului. Alte povești spun că **Ra** s-a născut din răsăritul unei flori de lotus din apele abisului, după care Ra i-a născut pe Geb și Nut, Pământul și cerul.

<u>La Memphis</u> (anticul *Men-nefer*), la sud de Cairo, **Ptah** era zeul creator care s-a născut singur și a dat naștere Universului. Deoarece Ptah i-a creat apoi pe ceilalți zei, oamenii și animalele, el a fost numit astfel "tatăl zeilor din care a apărut toată viața". Poate că Enneada zeilor de la Heliopolis a fost scuipată de Atum, dar a fost la comanda lui Ptah. Ptah a modelat, de asemenea, oul din care s-a născut Ra. Ptah a fost Tatenen, movila primordială din Memphis. Ptah a creat ordinea morală și etică și a instituit formulele de venerare a zeilor pe care îi crease. Faraonul **Shabaqo** (Neferkare) din cea de-a 25-a dinastie "Kushită" a "*Faraonilor Negri*" a comandat o inscripție a mitului creației din Memphis la templul lui Ptah, care se află acum la British Museum. Placa dreptunghiulară din piatră de brecie verde a fost deteriorată, dar o parte din text este încă descifrabilă, inclusiv declarația zeului Ptah ca fiind creatorul tuturor lucrurilor de la rândurile 48-64:

"*Astfel, se spune despre Ptah: Cel care a făcut totul și a creat zeii. Și el este Ta-tenen, care a dat naștere zeilor și din care au ieșit toate lucrurile... Astfel, Ptah a fost mulțumit după ce a făcut toate lucrurile și toate cuvintele divine. El a dat naștere zeilor...*"

<u>La Teba</u>, principalul zeu venerat era **Amun**, "Cel Ascuns", care a ajuns să fie considerat zeul creator suprem. Preoțimea lui Amun de la Teba a fost uneori atât de puternică, încât a fost capabilă

329 Oakes & Gahlin, 2008, pag. 301

să-l depăşească pe faraon în putere în acea regiune în multe ocazii din istoria Egiptului. Muntele primordial al creației despre care s-a povestit în Heliopolis s-a întâmplat acolo, la Teba. A fost locul "apariției" haosului acvatic și al creării întregii vieți. Amun s-a creat pe sine însuși în Teba și toți ceilalți zei erau manifestări ale lui.

<u>La AkhetAten</u>, noul oraș construit de faraonul dinastiei a XVIII-a Akhenaten, zeul principal și cel mai înalt venerat era **Aten**. Akhenaton a întors Egiptul cu susul în jos prin revoluția sa de a aduce monoteismul în Egipt. Aten, reprezentat de "Discul Soarelui", era acum zeul creator superior față de toți ceilalți zei, care erau alungați din temple dacă nu erau zei solari. Tentativa de monoteism a durat aproximativ 33 de ani, deoarece Akhenaton și succesorii săi *ateniști* au fost ulterior radiați din registrele egiptene, iar mormintele, monumentele și scrierile lor au fost distruse. Unul dintre puținii supraviețuitori ai atacurilor de răzbunare împotriva atenismului este "*Marele Imn al lui Aten*", scris de rudele lui Akhenaton, ale cărui influențe ebraice și *mitanni* se văd clar în textul imnului. Aten este "Creatorul etern, atotputernic, auto-produs, viu al Cerului și al Pământului" și a tot ceea ce este în ele. El este "Singurul Dumnezeu unic" mai presus de toți ceilalți, susținând toată viața ca dătător al luminii și căldurii sale. Din textul Imnului și din lista zeilor care au supraviețuit expulzării lui Akhenaton în templele din Egipt, toți erau zei solari și zeița **Ma'at** a adevărului și a ordinii. Acești zei solari i-au înlocuit Ogdoada și Enneada din Hermopolis și Heliopolis ca zei originali creați de Aten. **Shu, Horus, Khepera, Ra** și **Atum** erau principalii zei solari, iar unii dintre ei s-au combinat cu alții - **Ra-Horakhty** era orizontul Soarelui la est, **Atum-Ra** era orizontul Soarelui la vest. Atum era "DISCUL Soarelui". Shu s-a născut mai întâi din Atum, dar acum Aten i-a dat titlul de "*Căldura și lumina lui SHU ÎN DISCUL Soarelui care răsare*". Shu este primul dintre zeii enumerați în textul Imnului preluat din mormântul lui Api de la El Amarna, care începe cu aceste cuvinte:

"*Un imn de laudă adus lui Horus cel Viu din cele Două Orizonturi, care s-a bucurat în Orizont în numele lui "SHU, CARE ESTE ÎN ATEN", dătătorul vieții în vecii vecilor, de către Regele care trăiește în adevăr, Domnul celor Două Ținuturi, **NEFER-KHEPERU-RA**, **WA-EN-RA**, **FIUL LUI RA**... Te-ai ridicat glorios, O, tu, Aten cel Viu, Domn al Eternității!*"

Shu fusese întotdeauna cunoscut de egipteni ca fiind lumina și căldura care emanau din zeul primordial creat de sine, autosubzistent și autoexistent, Horus, sau Tern, sau Khepera. Numele personal al lui Akhenaton declara că "Ka" și "Ba" al său se reuniseră pentru a deveni "Akh" în Aten. Numele său de tron ca **NeferKheperuRa - Waenra - Fiul lui Ra**, face cunoscut lumii egiptene faptul că este fiul ales al lui Aten:

"*Eu sunt fiul tău, mulțumindu-te, înălțându-ți numele. Tăria ta și puterea ta sunt stabilite în inima mea. Tu ești Discul Viu, eternitatea este emanația ta. Tu ai făcut ca cerurile să fie îndepărtate pentru ca tu să strălucești în ele și să privești tot ceea ce ai făcut*"[330].

Ra (sau Re) este bine cunoscutul zeu egiptean al soarelui, descris ca fiind "*Locuitor în discul său al soarelui de la mijlocul zilei*". Zeul solar Atum este descris ca fiind "Soarele apusului". Zeul

330 Budge, 1923. Pag. 116 -121.

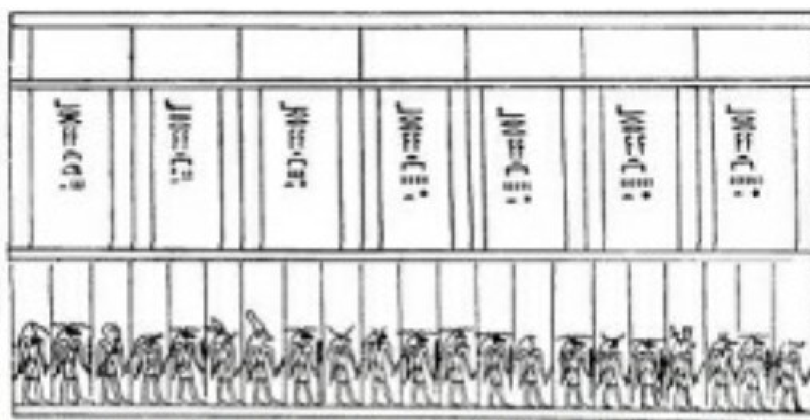
solar "**Hor-Akhty**" = "Horus al celor două Orizonturi", este descris în prima linie a Imnului lui Aten scris de Aya, supraveghetorul Calului lui Akhenaton:

"*Un imn de laudă al lui Her-aakhuti, cel viu, înălțat în Orizontul de Est în numele lui Shu, care este în Aten...*"

ZEI SOLARI AI EGIPTULUI ANTIC

Egiptologii sunt încă împărțiți în privința a ceea ce era exact "Discul", dar din înregistrările care au supraviețuit din ceea ce scriau atenienii antici, ei se închinau la "Soarele din spatele Soarelui" (sau la "*Fiul din spatele Soarelui*"). Am scris anterior că discul simboliza de fapt o eclipsă de soare, singurul moment în care puteai să privești în fața lui Dumnezeu și să nu fii orbit. În lumea lui Akhenaton și a atenienilor care l-au urmat pe el și pe Nefertiti, este posibil să fi reprezentat "Portalul Luminii", unde locuia Dumnezeul Creator Suprem, similar cu Ein Soph-ul cabalistic. Asta l-ar face pe Atum să fie asemenea lui Keter, primul creat de Creatorul Suprem al Universului. Dintre toate artefactele care au fost descoperite, Akhenaton este cel care a fost portretizat în desene și în statui ca fiind cel al unei ființe androgine. Fiind atât faraon, cât și Mare Preot care îl reprezenta pe zeu pe pământ, a încercat pe cât posibil să fie reprezentat "așa cum este", cu unele modificări feminine adăugate pentru a arăta în reprezentarea sa ca zeu pe pământ, că și el era un zeu androgin pe pământ. Ne aflăm la o vârstă la care s-ar putea să ne întoarcem genetic la acest mod de viață[331].

Cele șapte porți ale Cerului și cele 21 de portari, veghetori și vestitori

331 Am ajuns brusc la o vârstă la care vedem tot mai multe atlete de atletism pe care le numesc "atleți hiperandroginici", care trebuie fie să ia medicamente pentru a-și reduce nivelul natural de testosteron, fie să concureze doar la 200 de metri sau mai puțin. Aceste atlete nu au voie să alerge în nicio cursă de clasă mondială de la 400 de metri la o milă fără să ia medicamente pentru a-și reduce nivelul de testosteron. La Jocurile Olimpice din 2021 de la Tokyo, au existat cel puțin trei atlete care au intrat în această categorie. Caster Semenya, de două ori campioană olimpică la 800 de metri, care a refuzat să ia medicamente pentru a concura, nu a fost una dintre ele.

Din ilustrațiile Cărții egiptene a morților reiese clar că egiptenii credeau într-o viață de apoi, "*Țara celor binecuvântați*", numită **Sekhet-Aaru**. Acesta era împărțit în șapte secțiuni "cerești", în fiecare dintre ele se intra printr-o Poartă având trei însoțitori, iar potrivit altor tradiții, avea secțiuni care variau în număr de la zece la douăzeci și unu. Fiecare dintre Porțile menționate trebuie să fi fost destinată să protejeze o diviziune. Cei trei erau definiți ca fiind un Paznic al Porții, un Observator care raporta sosirile și un Vestitor care anunța numele celui care sosea. Cunoașterea modului de a pronunța formulele magice sau cuvintele de putere și numele magice permitea defunctului să treacă prin Porțile lui Sekhet-Aaru și să dezarmeze opoziția celor care încercau să interzică intrarea[332].

Numele divin secret al lui Ra

În ciuda diverselor interpretări mitice ale fiecărei regiuni geografice, principiul de bază este acela că din haos trebuia să se instaureze ordinea pentru ca lumea să poată începe. Apele primordiale par să reprezinte haosul, iar fluviul Nil a reprezentat acest haos pentru egipteni, care, foarte devreme în istoria lor, au văzut necesitatea de a îmblânzi și controla apele, cel puțin fie că se îneacă din cauza inundațiilor, fie că mor de foame din cauza lipsei de apă pentru a cultiva. Amun, Ptah și Ra erau, fără îndoială, principalii zei ai Egiptului, în funcție de locul în care trăiau. Deoarece în Egipt erau multe zile calde și însorite, Ra, ca zeu solar, era prezent peste tot. Ca zeu creator, avea și un nume secret pe care mulți au încercat să îl învețe. Miturile creației vorbesc, de asemenea, despre cei care au încercat să învețe numele secret al lui Ra. Din miturile creației, ni se spune că zeul soarelui Ra, a creat-o pe zeița Isis: "*El a făcut-o pe Isis și pe el însuși să dispară dintre ceilalți zei și și-a transferat numele secret din trupul său în trupul ei, dându-i puterea supremă*". **Isis**, fiica zeului Pământului **Geb** și a zeului Cerului **Nut**, pare însă că l-a păcălit pe Ra pentru a-i dezvălui numele său secret:

"*Acum, Majestatea lui Ra era creatorul cerului și al pământului, al zeilor, al oamenilor... și Isis i-a văzut puterea, puterea care se întindea peste cer și pământ, în fața căreia toți zeii și oamenii se înclinau; și ea tânjea în inima ei după acea putere... nu exista decât o singură cale de a obține acea putere. Prin cunoașterea propriului său nume, Ra domnea, și nimeni în afară de el însuși nu cunoștea acel nume secret. Oricine ar fi putut afla secretul, acela - zeu sau om - i-ar fi aparținut stăpânirea asupra întregii lumi... Cu gelozie, Ra și-a păzit secretul... cine îmi poate face rău? Căci nimeni nu-mi cunoaște numele meu secret, acel nume care a fost rostit de tatăl meu și de mama mea și ascuns în mine... și Isis a vorbit din nou...*

"***Spune-mi Numele Tău, Părinte divin, Numele Tău adevărat, Numele Tău tainic, căci numai cel care este chemat după Numele Lui poate trăi***".

Atunci Maiestatea lui Ra a răspuns: "*Eu sunt Creatorul cerului și al pământului, Eu sunt întemeietorul munților, Eu sunt Creatorul apelor, Eu sunt Creatorul secretelor celor două Orizonturi, Eu sunt Lumina și Eu sunt Întunericul, Eu sunt Creatorul orelor, Creatorul zilelor, Eu sunt deschizătorul sărbătorilor, Eu sunt Creatorul izvoarelor curgătoare, Eu sunt Creatorul flăcării vii. Eu sunt Khepera dimineața, Ra la amiază și Ra-Atum seara*." Dar Isis a tăcut; nu a rostit niciun cuvânt, căci știa că Ra îi spusese numele pe care toți oamenii le cunosc; adevăratul său nume, Numele său secret..." [333].

Universul lui Anu (Heliopolis)

Acest nume secret al lui Ra, spus lui Isis, s-ar putea să fi fost păstrat într-un papirus egiptean

332 E.A.Wallis Budge: "The *Egyptian Heaven and Hell",* Cap. II *"The Earliest Egyptian conception of the other world",* 1905

333 M.A. Murray: "*Ancient Egyptian Legends: The Name of Ra*", 1920. De pe sacred-texts.com

antic. Un papirus foarte valoros a fost descoperit în 1861, în timpul unor săpături în mormintele de pe malul vestic al Nilului, la Teba. Este numit de unii "*Legenda zeului Neb-er-tcher și istoria creației*", iar de alții pur și simplu "*Istoria creației*"[334].

Voi trece în revistă câteva interpretări bune ale textului. Mustafa Agha, de la consulul britanic din Luxor, descoperise pentru prima dată lucrarea în interiorul faimoasei "*ascunzători de mumii*" din Valea Regilor. Lanțul de custodie l-a văzut pe A.H. Rhind aducând-o în Anglia, apoi la Dr. Birch, apoi la David Bremner, care a făcut-o să fie cumpărată de British Museum. Papirusul, ilustrat aici, se află în prezent la British Museum sub numele de Papyrus numărul 10.188. *Papirusul Creației* măsoară 5,1 metri (16,7 ft,) în lungime și 24 cm (9,25 in.) în lățime. Textul, scris în hieratică, este o copie a unui original anterior. Această nouă copie a fost scrisă cândva între Dinastia a 26l-a a Egiptului și perioada Ptolemeică, deoarece într-unul dintre cei doi *colofoni* mâzgăliți pe marginea textului este scris "*Anul 12, luna 4 a sezonului de însămânțare (Peret = iarnă), al faraonului Alexandru, fiul lui Alexandru*", ceea ce înseamnă 311 î.Hr. în calendarul gregorian.

Povestea creației apare în cea de-a treia secțiune a lucrării intitulată "*Răsturnarea luiApepi, dușmanul lui Ra*" la Col. XXVI, 1.21 până la Col. XXVII, 1.6 care povestește despre o luptă între **Apep** - dușmanul lui Ra și **Un-Nefer** (Osiris). Există, de asemenea, o repetare a acestei povești cu unele adăugiri la Col. XXVIII, 1.20. Cartea descrie originea Cerului, a Pământului și a Creatorului. Povestea este spusă de zeul **Neb-er-tcher**, care înseamnă "*Domn până la limita cea mai îndepărtată*", ceea ce pare să se refere la ceea ce este dincolo de timp și spațiu. "*Eu sunt creatorul a ceea ce a luat ființă...*", spune Nebertcher. Această versiune egipteană este foarte asemănătoare cu povestea mayașă/aztecă a Creației. Neb-er-tcher era o putere atotputernică și invizibilă care umplea tot spațiul. El a luat mai întâi personificarea zeului **Khepera** ca prima creație materialistă din vastul ocean cosmic de apă numit "**Nu**". Apele lui Nu erau un abis de materie inertă și neajutorată înainte ca Khepera să se ridice din el și să se înalțe în vastul spațiu gol al nimicului[335]. Din propria sa ființă, Khepera a născut primul dintre zeii numiți Shu și Tefnut la On (Anu), (Iunu), (Heliopolis), ceea ce este consemnat și în Textele Piramidelor. "*Spune Kheper... i-am ridicat din masa acvatică (Nu) din inerție... Shu și Tefnut în masa acvatică erau ei în ea...* "[336]. **Shu** (aerul) și **Tefnut** (apele), apoi au creat **Geb** (Pământul) și **Nut** (cerul). Geb și Nut au născut apoi cinci copii - **Osiris, Isis, Set, Nephthys** și **Horus**. Unele dintre poveștile creației, cum ar fi cea din Memphis, îl au pe Horus ca fiu al lui Osiris și Isis. Cu toate acestea, din textul *Poveștii Creației*, traducerea spune: "*Apoi Geb și*

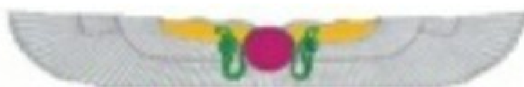
334 "*Legends of the Gods, the Egyptian texts*": https://w\vw.sacred-texts.com/epy/leg/letz04.htm

335 Budge, E. A. Wallis: *"The Book of Knowing the Evolutions of Ra, and of Overthrowing Apepi", din*: *"Legends of the Gods: The Egyptian Texts",* editate și traduse de E. A. Wallis Budge, London, 1912.

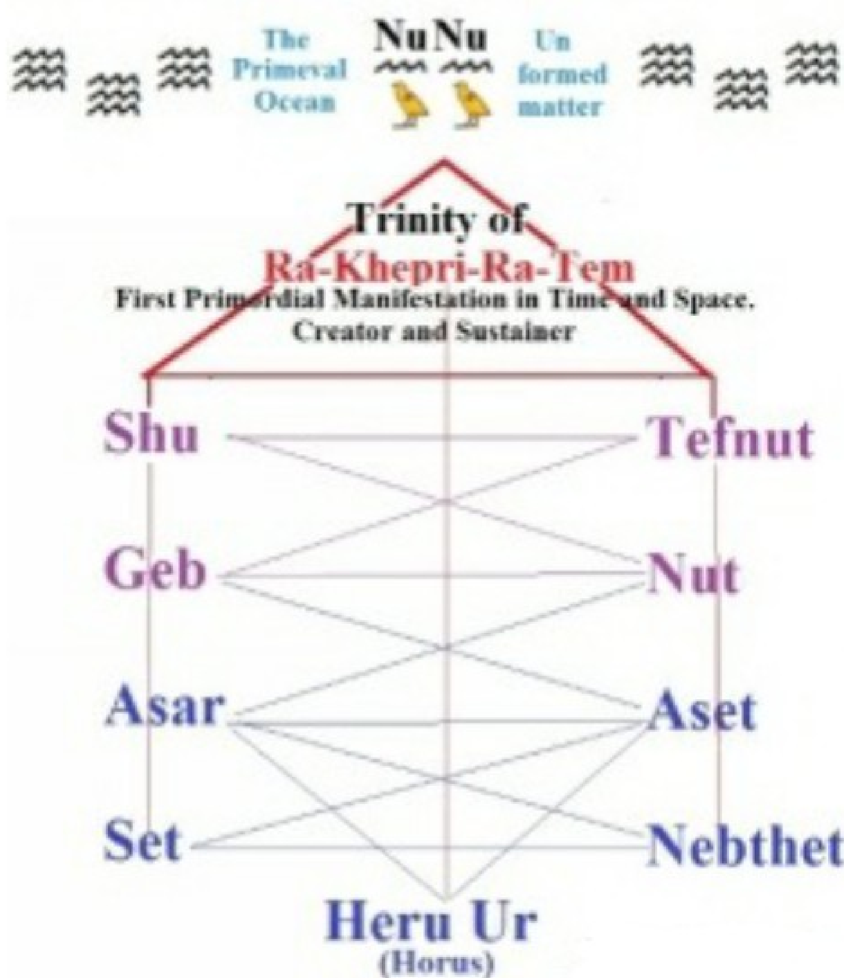
336 Budge, E. A. Wallis: *"Remarks on a Papyrus containing formulae for recitation in the Temple of Amen, and the Service for the Slaughter of Apepi",* în: 'Proceedings of the Society of Biblical Archaeology', Vol. IX, al 17-lea season, November 1886-June 1887; 2 Nov. 1886, pg. 11-26.

Nut i-au dat naștere lui Osiris, Horus, care locuiește în întuneric (sau "cel cu doi ochi, Seth".), Isis și Nephthys, dintr-un singur pântece, unul după altul"[337].

Din acest mit egiptean al creației reiese clar că Creatorul Suprem era **Nebertcher**, a cărui primă manifestare a fost o masă de apă nesfârșită, haotică și nediferențiată, numită **Nu**, ortografiată și *Nun* și *Nunu*. În versiunea *Anu*, din apele lui Nun a ieșit primul zeu creator **Ra**, care a manifestat trei personalități și care a făcut acest lucru încă de la ieșirea din apele lui Nun, când a declarat că este atât de puternic încât tot ce avea nevoie era cuvântul rostit pentru a se naște: "*Eu sunt Khepera în zori, Ra la prânz și Atum seara*." Astfel, unele dintre miturile egiptene îl au pe **Atum** ca zeu Creator Suprem care i-a născut pe **Shu** și **Tefnut** după ce a ieșit din oceanul haotic al lui Nun, iar altele îl au pe Khepere ("*Cel care a luat ființă*"), tot ca zeu Creator Suprem. Ambii sunt aproape tot timpul asociați cu Ra ca "*Atum-Ra*" (sau "*Re-Atum*") și "*Khepere-Ra*" (sau *Kheperu-Re*). Ra, care se află în vârful diagramei egiptene a "Arborelui Vieții", este văzut, de asemenea, conectat cu Horus la baza "Arborelui Vieții" ca "**Ra-Horakty**", reprezentat de Marele Sfinx din Giza.

Discul solar înaripat
Divinitatea imperceptibilă, fără formă, atemporală, absolută și atotcuprinzătoare

Singurul templu al lui Re-Atum care supraviețuiește astăzi este obeliscul Templului lui Re-Atum din actualul Al-Masalla, Cairo, care nu a fost niciodată mutat sau grav avariat. Realizat din

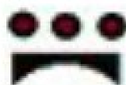
337 Allen, J. P.: "Genesis *in Egypt: The Philosophy of Ancient Egyptian Creation Accounts":* Yale Egyptological Seminar, pgs. 28-29, 1988.

granit roșu, are o înălțime de 68 de picioare și cântărește 120 de tone (10^7 kg).

Egiptologul și filosoful Muata Ashby a interpretat *Papirusul creației* într-un mod ușor diferit. Din orașul lui Anu, biblicul On, și numit de greci Heliopolis, provin aspectele mistice ale învățăturilor spirituale egiptene (Kemet). Aceste consemnări din mitul creației din Anu se regăsesc, de asemenea, în diverse scrieri egiptene antice pe papirus și în inscripții pe *stele* și morminte. Egiptenii au formulat originalul "*Pomului Vieții*", cu mult înainte ca evreii și israeliții să îl aducă cu ei din Egipt după Exod. Acest lucru este foarte evident atunci când îi privim pe cei doi unul lângă altul. "*Arborele vieții*" egiptean se bazează pe cei zece zei care au fost creați primii. "**Nebertcher**" înglobează atributele tuturor zeilor. Ashby recunoaște că, în alte orașe, **Nebertcher** era **Ra** sau **Amun**, ca "*Ființa Supremă nevăzută, ascunsă, mereu prezentă, dincolo de dualitate și descriere*". **Neter** este "Ființa transcendentală" ca fiind cauza apariției Universului. Din Neter a ieșit Nun și din Nun a ieșit Ra ca prima ființă a creației în timp și spațiu. În acest *Arbore al Vieții Anunian*, Ra ocupă porțiunea superioară ca "imagine" a Ființei Supreme și Transcendentale în timp și spațiu[338]. Nun este apele haotice nediferențiate care existau înainte de apariția ordinii în cadrul acelei creații materiale inițiale. Hieroglifa pentru Nu/Nun/Nunu era zeul divin așezat, *semnul apei cu 3 valuri*,

și glifa pentru *cer/copac ceresc* cu 3 bile deasupra lui .

Cele trei bile sunt o variantă a trei lovituri = "plural". Trei potire sunt și sunetul a 2 consoane din "Nu". Voi da interpretarea mea a acestei povești de creație a Universului în stadiile sale timpurii, în comparație cu terminologia contemporană Big Bang, în concluzia capitolului 16.

Ra și toți ceilalți zei și zeițe care vin după Ra fac parte din creația fizică, ca emisari ai Ființei Supreme Transcendente, care este dincolo de timp și spațiu. În reprezentarea lui Ashby a *Arborelui Vieții* de la Anu, Ra este văzut în cele trei forme ale sale. Piramida "*BenBen*", care simbolizează creația, înglobează Trinitatea Ra. Deasupra lui Ra se află Nun (sau Nunu), care este masa acvatică de materie nediferențiată. Nun ține în sus o barcă cu cei zece zei împreună cu hieroglifele pentru Khepera și Ra. Deasupra lui Nun se află Creatorul Suprem și se pare că icoana hieroglifică a "Soarelui înaripat" este reprezentarea acelui Creator Suprem Transcendent care este "**Neter**" = Divinitatea = Dumnezeu în egipteană. Simbolul dat pentru Neter-ul divin suprem ca Divinitate atotcuprinzătoare" este "**Ur-Uadjit**": "*Șarpele înaripat*"[339]. Cei creați în Universul material după Ra sunt "**Neteru**" = zei și zeițe. Primul fiu născut al lui Ra este **Shu**, care controlează spațiul, aerul și eterul, iar prima sa fiică este **Tefnut**, care controlează apele și umiditatea din aer. Shu și Tefnut l-au născut apoi pe **Geb**, Pământul și **Nut**, paradisul (sau cerul). Acești patru iau o formă mai densă decât ceea ce este Ra, dar rămân totuși în nivelurile superioare ale divinităților din universul fizic ca "Neteru Cosmic". Geb și Nut au născut apoi cinci copii, iar urmașii lor capătă o formă materială mai densă ca "*Neteru uman*" - **Osiris** (Asar) și **Isis** (Aset), **Set** și **Nephthys** (Nebthet) și **Horus** (Heru Ur), care este singura personalitate fără consoartă. Asar are personalitatea de "*Suflet etern*", Set ca "*Ego*", Aset ca "*înțelepciune*", Nebthet ca "*mortalitate*" și Horus ca "*victorie*". Ortografia hieroglifică veche originală pentru numele celor cinci transliterate în engleză de Ashby sunt în paranteză. Așa cum a fost analizat în partea a III-a a acestei lucrări despre *matres lectiones* (consoane folosite ca vocale), acest lucru are sens, deoarece vocalele egiptene folosite erau doar **a, i, u** și **y**. "*Textul Creației*" arată clar că toți cei 8 zei între Ra și Horus au venit ca un set de gemeni bărbat/femeie. Reprezentarea egipteană a zeilor și zeițelor este foarte echilibrată, iar în Arborele Vieții, toți bărbații sunt pe o parte, iar femeile pe cealaltă parte. Ra și Horus reprezintă vârful și baza

338 Ashby, (2007), pg. 37.
339 Ashby, (2007), pg. 48, placa 1.

copacului, în centru și secțiunea non-gen sau androgină a copacului. Ra este rege în Ceruri, iar Horus este rege pe Pământ. Pentru ca Universul să poată exista, recunoașterea faptului că trebuie să existe un echilibru între pozitiv/negativ, masculin/feminin, spirit/materie și energie/materie în echilibru, a fost evidentă în învățătura anuniană timpurie a Arborelui vieții kemetic.

Moise a fost un om cu mari cunoștințe care cunoștea toate miturile de creație ale Egiptului. El era, de asemenea, foarte conștient de cele cinci nume sacre pe care le avea fiecare faraon. Numele care i-a fost dat de YHWH pe muntele Sinai era un nume secret care definea caracteristicile Creatorului. Numele "Neter", "Neb-er-tcher" și/sau "Ur-Uadjit" făceau parte din el? Sefirot-ul de vârf de pe Arborele vieții ebraic se numește "Keter", care este foarte asemănător cu numele egiptean "Neter" ca fiind unul dintre numele "Divinității atotcuprinzătoare".

Fără îndoială, Moise a transmis acest nume secret și sacru preoției levitice, un nume care nu a fost dezvăluit oamenilor obișnuiți, care nu cunoșteau decât o bucată miniaturală din acest nume sub forma Tetragrammatonului. Se poate spune că Avraam a fost părintele fondator al tradiției religioase evreiești, dar Moise este fără îndoială părintele fondator al religiei israelite care a urmat. Vom examina în continuare această religie iudeo-creștină și una cel puțin la fel de veche și probabil mai veche - cea hinduistă.

Punctul de vedere cabalistic asupra Big Bang-ului creației

În capitolul 11 am trecut în revistă viziunea cabalistică asupra creației, conform Sefer Yetzirah, potrivit căreia Dumnezeu a creat Universul cu trei cărți:

Cu "TEXT" (Sepher)
Cu "NUMERE" (Sephar) și
Cu "COMUNICARE" (Sippur).

Mulți au interpretat acest ultim ingredient creativ ca fiind "CUVÂNTUL". Ioan cel Preaiubit și ucenic al lui Iisus Hristos, face referire la acest lucru în versetul de deschidere al Evangheliei sale:

"*La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. Același era la început cu Dumnezeu*".

- Ioan 1:1-2

Rabinul Sa'aiah ben Yosef Gaon (882 - 942AD/CE), care a fost prima figură rabinică care a

scris în iudeo-arabă, (cunoscut și ca Saadia Gaon), ne-a transmis tuturor scopul mai profund al intențiilor autorului (autorilor) original(i) al *Sefer Yetzirah*:

"*Obiectivul autorului cărții* ***Sefer Yetzirah*** *a fost acela de a transmite în scris cum au apărut lucrurile din universul nostru*".

De asemenea, am trecut în revistă conceptul Cabalei și diagrama Arborelui Vieții pe care o reprezintă Ein Soph (sau Ain) - "Nimicul infinit". Despre acest concept de "neant" la începutul creării Universului, tocmai am citit dintr-un mic eșantion de culturi care au păstrat acest concept din timpuri imemoriale. Știm din studiile cosmologice actuale, că înainte de Big Bang, nu exista nimic - nici masă, nici energie, nici lumină, nici timp, nici spațiu - NIMIC! Acesta este un concept greu de înțeles, dar cumva cabaliștii antici au înțeles acest concept că tot ceea ce cunoaștem în universul actual a ieșit din neantul infinit numit ***Ein Soph***. Diagrama prezentată aici, pe care am schițat-o, arată o multitudine de galaxii care au ieșit din inima lui *Ein Soph*, BIG BANG-ul! Înainte ca galaxiile să se formeze, a existat o explozie de lumină, energie și materie care a accelerat mai repede decât viteza luminii pentru a extinde spațiul și timpul și a permite apariția legilor fizicii. Am citit povești din diferite culturi cu privire la numărul de zei sau calități emisare care au fost create - 8 (Ogdoada), 9 (Enneada, sumeriană), 10 (greacă, Cabala), 12 sau 13 (mayașă). Deși există nume diferite ale lui Dumnezeu pentru fiecare dintre cele zece Sefirot, cabaliștii nu văd zece zei diferiți, ca majoritatea celorlalte culturi antice pe care le-am analizat. Dumnezeu apare cu caracteristici diferite și cu un nume care exemplifică acea caracteristică.

Vizita Patriarhului Enoh la cele zece ceruri

Biblicul Enoh este unul dintre cei mai fascinanți bărbați din istoria biblică. Enoh a fost "al șaptelea din Adam" și străbunicul lui Noe. Enoh a fost unul dintre puținii oameni pe care Biblia îi consemnează ca urcând la Ceruri. El și-a scris experiențele legate de călătoriile sale în Cer, dar cărțile sale s-au pierdut timp de o mie de ani până când exploratorul scoțian James Bruce a călătorit în ceea ce este acum Etiopia în 1773 și a descoperit o copie a "*Cărții lui Enoh*". Bruce s-a întors pentru ca aceasta să fie plasată în Biblioteca din Oxford. A fost din nou uitată până în 1821, când Richard Laurence, profesor de ebraică la Oxford, a tradus lucrarea pierdută[340]. Istoricii o numesc "**1 Enoh**". Biserica catolică timpurie a suprimat apoi a interzis cartea și este motivul pentru care a fost introdusă clandestin în Etiopia. În *1 Enoh*, el este dus în cele zece ceruri de către arhangheli pentru a vedea cum Soarele și alte sfere cerești se deplasează pe cer. O altă lucrare a lui Enoh, numită "**2 Enoh**", a fost descoperită în 1886 de către profesorul Sokolov în arhivele Bibliotecii Publice din Belgrad, Serbia. A fost scrisă în limba slavonă dintr-un exemplar original distrus de mult timp sau ascuns undeva. Supraviețuise la fel ca și versiunea etiopiană. În această a doua carte a lui Enoh, "*Cartea Secretelor lui Enoh*", sunt oferite mai multe detalii despre cele zece Ceruri. Enoh le povestește fiilor săi cum îngerii l-au dus în primul cer și i-au arătat o Mare foarte mare. Enoh a văzut bătrâni și conducători și 200 de îngeri care conduc stelele. Cosmologia din *2 Enoh* a fost scrisă, fără îndoială, la începutul mileniului și mai târziu, pentru că se văd clar credințele din Evul Mediu timpuriu despre universul geocentric și terminologia cuvintelor grecești. În al doilea cer i s-a arătat întunericul și prizonieri care așteaptă judecata. În al treilea cer a fost martor la Pomul Vieții, al bunătății inefabile, și la 300 de îngeri care păzeau grădina. Este dus în al patrulea cer pentru a fi educat cu privire la orbitele Soarelui și ale Lunii pe cercul și roțile sale. Acestea erau însoțite de patru stele mari, iar fiecare stea are sub ea o mie de stele la dreapta roții Soarelui. Soarele se învârte și cursul său îl duce "sub Pământ". Acest lucru arată că viziunea geocentrică era credința în timpul copierii acestui capitol. Enoh este dus la poarta de est a Soarelui, unde vede șase porți deschise, fiecare poartă având șaizeci și unu de stadii și un sfert prin care trece Soarele[341]. Lui Enoh i se arată

340 Laurence, Richard: *"The Book of Enoch the Prophet",* traducere din Ethiopic MS. În Bodleian Library, London, 1883.

341 un Stade (stadion) are 600 de picioare grecești, ceea ce, calculat în metri, înseamnă aproximativ 185 de

zilele din "anul solar de trei sute șaizeci și cinci și un sfert de zile" și din "anul lunar de trei sute cincizeci și patru de zile". Șapte dintre luni au 31 de zile, patru au 30 de zile și o lună are 28 de zile. Ele creează un "*Mare cerc care conține cinci sute treizeci și doi de ani*". Interpretarea mea este că Soarele și Luna încep din nou exact în același loc pe cer după atâția ani. Cu toate acestea, conform calculelor lui Enoh, bazate pe un an de 365,25 zile și un an lunar de 354 de zile (29,5 x 12), după 532 de ani, Luna a parcurs doar 6.586,88 de cicluri (548,907 cicluri lunare de 354 de zile) în perioada de 194.313 zile. Apropiat, dar nu exact. O aproximare mai apropiată ar fi să luăm ciclul orbital sideral al Lunii (privit din spațiu) în prezent ca fiind de 27,32166 zile pentru a înconjura Pământul o dată. Calculând 7112 orbite, rezultă un ciclu sideral de 27,32185 zile, ceea ce echivalează exact cu 194.313 zile în 532 de ani, deci acesta trebuie să fi fost sistemul folosit de Enoh și de ființele angelice.

Enoh este apoi dus în al șaselea cer, unde vizitează șapte grupuri de arhangheli care fac ordine și plecări ale stelelor, modificarea lunii, revoluția soarelui și guvernarea lumii. În **1 Enoh**, acești șapte Arhangheli sunt numiți Uriel, Rafael, Raguel, Mihail, Sarakiel (Zadkiel), Gabriel și Fanuel. În al șaptelea cer, Enoh este călăuzit de Arhanghelul Gabriel și a văzut trupe cerești de îngeri mari, heruvimi și serafimi. Gabriel îl duce în al optulea cer "numit Muzaloth în limba ebraică", al schimbării anotimpurilor, al secetei și al umezelii. În al nouălea cer "numit în limba ebraică Kuchavim", lui Enoh i se arată casele cerești ale celor douăsprezece semne zodiacale. Arhanghelul Mihail îl conduce apoi pe Enoh în al zecelea cer numit "Aravoth", unde el stă în fața feței Domnului după ce și-a dat jos haina pământească. Un Arhanghel pe nume Pravuel (Pravuil) scoate cărți sacre și o "*trestie de scris rapid*" este dată lui Enoh pentru ca el să poată scrie experiența călătoriei sale[342]. Cred că Enoh trăiește o călătorie prin cele 10 Sefirot numite în Cabala. Când îl întâlnește pe Domnul în al 10-lea Cer, acesta trebuie să fie Keter = "Coroana".

Big Bang-ul vs. Geneza iudeo-creștină

Avem parte de o mulțime de pasaje biblice referitoare la crearea Universului și nimic nu este mai cunoscut decât primul pasaj din întreaga Biblie:

"*La început, Dumnezeu a creat cerul și pământul. Și pământul era fără formă și gol, și întunericul era pe fața adâncului. Și Duhul lui Dumnezeu se mișca pe fața apelor. Și Dumnezeu a zis: Să fie lumină; și a fost lumină...*"

(Geneza 1:1-3).

Ar putea fi aceasta o parafrază a versiunii științifice a Big Bang-ului de astăzi? Un Bang urmat imediat de inflație și o masă haotică de particule elementare într-o stare opacă de plasmă, urmată de întuneric pe fața adâncului (epoca întunecată a cosmosului înainte de aprinderea primei stele), apoi, după aproximativ 400 de milioane de ani de la explozia și expansiunea Big Bang-ului, a urmat epoca de aur a galaxiilor, stelelor și planetelor, când Universul "s-a aprins"!

Cuvinte definite în Geneza 1:1-3, din Dicționarul ebraic și caldeean (Zodhiates):

Început (#7225) - **re'shiyth**. "Cel dintâi în loc și în timp".
Dumnezeu (430) - **'elohiym**: dumnezei în sens obișnuit, dar în mod specific la plural al Dumnezeului Suprem, (El).
Creat (1254) - **bara**: "a crea, a alege, a expedia".
Cer (8064) - **shamayim**: de la *shaw-meh*: înalt, cerul sau mai sus unde se învârt corpurile cerești.
Pământ (776) - **'erets**: "Pământul, țara, solul, terenul".
Formă (8414) – **tohuw**: a pustii, pustietate, confuzie, loc gol, fără formă, nimic

metri. 6125 de stadioane ar însemna aproximativ 11,331 km.

342 Prophet, Elizabeth Clare: *"Forbidden Mysteries of Enoch: The untold story of Men and Angels",* Cap. 3-22, pag. 370 - 384, Summit University Press,1983.

Întuneric (2822) - **choshek**: întunericul, bezna, distrugerea, moartea, noaptea.
Spirit (7307) - **ruwach**: "vânt, suflare, expirație".
Să fie (1961) - **hayah**: a exista, a fi sau a deveni, (este acesta 'Heh Yah' = existență eternă???).
Lumină (216) - **'owr**: "iluminare, luminozitate, claritate, lumină".

Cu aceste cuvinte, pot vedea Big Bang-ul și tot ceea ce s-a întâmplat după aceea, până la formarea primelor stele și a primelor planete care să servească drept platformă pentru evoluția vieții. Urmează narațiunea mea personală:

Început - Dumnezeu - Spirit - Să fie - Lumină - Întuneric - Formă - Creat - Lumină - Cer – Pământ

"La ÎNCEPUT, în momentul dinainte ca Universul nostru să fie CREAT, MARELE DESIGNER SUPREM OMNISCIENT (DUMNEZEU), cu o suflare de EXHALARE a SPIRITULUI său a făcut să intre în EXISTENȚĂ - LUMINA și ENERGIA, care s-au extins și s-au răcit pentru a permite particulelor de materie să se unească în epoca de ÎNTUNECARE care a predominat în timpul unui univers în expansiune plin de haos, confuz, pustiu, de MATERIAL LIPSIT de viață, până când gravitația a putut aduna aceste particule quark și atomice suficient de mult pentru a IGNIFICA o reacție de fuziune nucleară, iar LUMINA, în cele din urmă, a putut fi văzută pe corpurile planetare TERESTRE care s-au format și ele, astfel încât VIAȚA să poată fi CREATĂ, să evolueze și să se înalțe înapoi la CREATOR. "

"*...Tu, Doamne, la început ai pus temelia pământului, iar cerurile sunt lucrările mâinilor Tale*."

- Evrei 1:10.

Cuvântul "Cer" este menționat de 327 de ori în Vechiul Testament și de 255 de ori în Noul Testament, dar definiția acestui cuvânt depinde de contextul propoziției. Cei mai mulți dintre noi sunt de acord că cuvântul "Paradis" are un înțeles diferit și cei mai mulți dintre noi sunt de acord că cuvântul "Rai" are legătură cu faptul că în viața de apoi se află într-un loc sau într-o extradimensiune cu Creatorul și/sau cu emisarii săi mai evoluați spiritual. În Biblie ni se spune în patru locuri că există straturi ale Raiului și într-un singur loc că există un "*Al treilea Rai*". Acest lucru i-a determinat pe mulți să realizeze, desigur, că există cel puțin un prim și un al doilea cer. Noul Testament se referă la un "*Al treilea cer*" în **II Corinteni** 12:2 - "*Cunosc un om în Hristos care, acum paisprezece ani, a fost răpit în al treilea cer*". Există alte trei pasaje care fac aluzie la un rai suprem numit "*Raiul cerurilor*": În **Geneza** 28:12, Iacov-Israel are un vis în care a văzut "*o scară pe pământ, al cărei vârf ajungea până la cer; și iată că îngerii lui Dumnezeu se urcau și se coborau pe ea*". În **Deuteronom** 10:14, Moise, în timp ce se afla în Moab, le adresează ultimele sale cuvinte israeliților înainte ca aceștia să treacă râul Iordan fără el. El le spune: "*Iată, cerul și cerul cerurilor este al Domnului, Dumnezeul tău, și pământul cu tot ce este pe el*". Aceeași declarație este făcută și în **1 Regi** 8:27, definindu-l ca fiind un tărâm spiritual distinct care conține îngeri și pe Dumnezeu: "*Dar oare Dumnezeu va locui într-adevăr pe pământ? Iată, cerul și cerul cerurilor nu te pot cuprinde...*"

Creştinismul a produs o multitudine de opere de artă care înfățișează o sferă sau un cerc asemănător unui portal care reprezintă calea către Creatorul Divin sau portalul către Rai. Exemplul de mai sus provine de la un artist italian pe nume Giovanni di Paolo, pictat în 1445 și intitulat "*Crearea lumii și izgonirea din Paradis*". Acesta face parte din colecțiile de artă ale Metropolitan Museum of Art din New York. Diagrama de cercuri concentrice are forma unei Porți Stelare, așa cum se vede în serialul TV "*Stargate Atlantis*". Haideți să continuăm să trecem în revistă alte câteva culturi istorice pentru a vedea ce este și ce a fost în comun despre creație și Rai.

Cele șapte Ceruri ale islamului în Coran

Biblicul Avraam este considerat patriarhul fondator al religiilor iudeo-creștină și islamică. Mulți includ și credința *Baha'i* în această categorie. Acest lucru ar trebui să însemne că există credințe similare în religia islamică. În Cartea Sfântă a Coranului, Cartea lui Noe, **Surah Nuh** 71 din versetele 14 - 16, Noe se adresează lui Dumnezeu spunând că a rugat poporul său să se pregătească pentru pericolul iminent. Noe îl întreabă pe Dumnezeu de ce poporul său îl evită și refuză să asculte ce are de spus. El îi spune lui Dumnezeu că le-a spus oamenilor să caute iertare și îi informează despre existența celor Șapte Ceruri. Această traducere folosește cuvântul "Dumnezeu" în loc de "Allah":

"*El este întotdeauna gata să ierte. El trimite apă din belşug din cer pentru voi și vă dăruiește bogăție și copii. El v-a oferit grădini și pârâiașe curgătoare. De ce negați măreția lui Dumnezeu, când El v-a creat în etape treptate? Nu vedeți cum Dumnezeu a creat șapte ceruri unul deasupra celuilalt, așezând în ele luna ca lumină și soarele ca felinar? ...Dumnezeu a făcut din Pământ o întindere vastă pentru voi, ca să puteți cutreiera cărările sale spațioase...* "[343].

Există, de asemenea, un pasaj în Qu'ran (sau Koran și Coran), Cartea "*Revelațiile bine expuse*", unde este menționat unul dintre Ceruri:

"*...întorcându-se spre cer, care nu era decât un nor de vapori, le-a spus acestora și pământului: Veniți înainte amândoi, de bunăvoie sau cu forța. "Vom veni de bunăvoie", au răspuns ei. În două zile, El i-a încredințat sarcina. Am împodobit cerul cel mai de jos cu stele strălucitoare și comete păzitoare. Acesta este planul Celui Atotputernic, Atotștiutorul*."

(Coran 41:11-12)

Despre aceleași șapte ceruri se vorbește în Coran 65:12 - "*Dumnezeu [Allah] este Cel care a creat șapte ceruri și tot atâtea pământuri...*" În Coran 67:3 - 4, suntem informați că cele șapte ceruri sunt într-o ordine ascendentă: *"El a creat șapte ceruri, unul deasupra celuilalt.*" Coran 23:17, prezintă o altă învățătură despre cele șapte ceruri în timpul creării omului. Aici, Creatorul vorbește în sens plural:

"*Noi l-am creat mai întâi pe om dintr-o esență de lut; apoi i-am așezat, un germen viu, într-o incintă sigură... Noi am creat șapte ceruri deasupra ta; de creația Noastră nu suntem niciodată nepăsători. Noi am trimis apă din ceruri, în măsura cuvenită, și am depus-o pe pământ...*"

Nu există alte detalii despre cele șapte ceruri în Coran decât în capitolul 37, versetul 6, care ne informează că Domnul Cerurilor și al Pământului "*a împodobit cerul de jos cu constelații*". Cu toate acestea, în ciuda detaliilor limitate oferite despre cele șapte ceruri, au existat numeroase comentarii cu privire la proiectarea acestora. Noorul Hassan, co-fondator al Digitax Business Services, oferă o descriere contemporană a celor șapte ceruri ca fiind primul, al doilea, al treilea cer etc., ca atare:

"Dacă priviți spre spațiu de pe Pământ sau de pe orice planetă, șapte sfere magnetice vă

343 Coranul: tradus cu note de N.J. Dawood. Pagina 407, Editura Penguin Books Publishers, 1993.

înconjoară. Acestea sunt:

1. Sfera reprezentată de noi înșine și de sistemul solar.
2. Sfera spațială reprezentată de galaxia noastră.
3. Sfera spațială reprezentată de grupul nostru local de galaxii...".

Hassan continuă să descrie "cerurile 4, 5 și 6". Cel de-al șaptelea cer îl descrie ca fiind "*Sfera cosmică reprezentând restul infiniturilor nelimitate ale universului*". Putem concluziona în mod clar că sursele islamice se referă la șapte ceruri dincolo de mediul nostru terestru și fizic. Similar cu aproape toate religiile, scopul musulmanilor este de a fi răsplătiți cu veșnicia în Rai (**Jannah**) în Ziua Judecății.

În cosmogonia sufi islamică, Creația are loc la nivelurile **Jabrut**, **Malakut** și **Nasut**, nume înrudite cu sefirot din Cabala ebraică.

Viziunea hindusă antică asupra sistemului solar

Există o serie de texte sacre hinduse. Unele au reprezentări mult mai vechi ale sistemului solar și ale Universului. Descrieri ale unei credințe anterioare într-un sistem solar centrat pe Pământ provin din diverse texte hinduse, unul dintre acestea fiind *Rig Veda*, care a fost compilat în jurul anului 1200 î.Hr. sau mai devreme. Acest lucru plasează cosmologia centrată pe Pământ mult mai devreme în India decât în Europa.

Examinarea și discuția despre cosmologia hindusă din această secțiune vor proveni în principal din trei surse de texte hinduse: **Srimad-Bhagavatam**, "**Bhagavad-Gita**" și "**Vishnu Purana**". *Srimad-Bhagavatam* este una dintre cele 18 "*Puranas*" din colecția de texte sanscrite antice. Purana = "*eveniment din trecut, legendă veche, istorie tradițională*". Puranas conțin relatări complete ale istoriei Universului, de la creație până la distrugere, precum și genealogia regilor, eroilor și semizeilor. Referitor la Univers și la alte forme de viață, **Brahma** este principalul zeu creator, **Vishnu**, principalul zeu susținător, iar **Shiva** este principalul zeu distrugător. Interpretarea din secolul al XX-lea a *Srimad-Bhagavatam* a fost făcută de Srila A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, (n. 1896, Calcutta, India, sub numele de "Abhay Charan De"). El l-a întâlnit pe maestrul său spiritual în 1922, care l-a îndemnat pe Srila Prabhupada să înceapă să difuzeze învățăturile în limba engleză. A scris un comentariu la *Bhagavad-Gita* în anii care au urmat, iar în 1959 Prabhupada a tradus *Bhagavata Purana* în limba engleză. Există în total 30 de *Cantos* sau "cărți", dar mă voi concentra doar pe scurte discuții din primul *Canto* care implică cosmologie și alte referințe astronomice. Lectura textelor necesită concentrare și gândire profundă și doar citind câteva zeci de pagini pe zi, ar putea dura trei sau patru ani pentru a citi toate cele 30 de cărți, ca să nu mai vorbim de înțelegerea completă a învățăturilor. Se spune că *Bhagavad Gita* este o introducere mai ușoară în informațiile condensate despre cosmologia hindusă, așa că voi face o scurtă descriere și a acesteia tot aici. Pasajele din cărți sunt menționate prin numărul cărții (*canto*), al capitolului și al textului. De exemplu, scopul scrierii *Bhagavata Purana* este scris în cartea întâi, capitolul trei, textul 43 (1.3.43), deoarece se spune că "*Scriptura a apărut după plecarea lui Krishna în Rai, pentru persoanele care și-au pierdut viziunea în timpul epocii întunecate a ciclului Kali-yuga*". Dar mai întâi, o trecere în revistă a universului geocentric mai vechi al hinduismului.

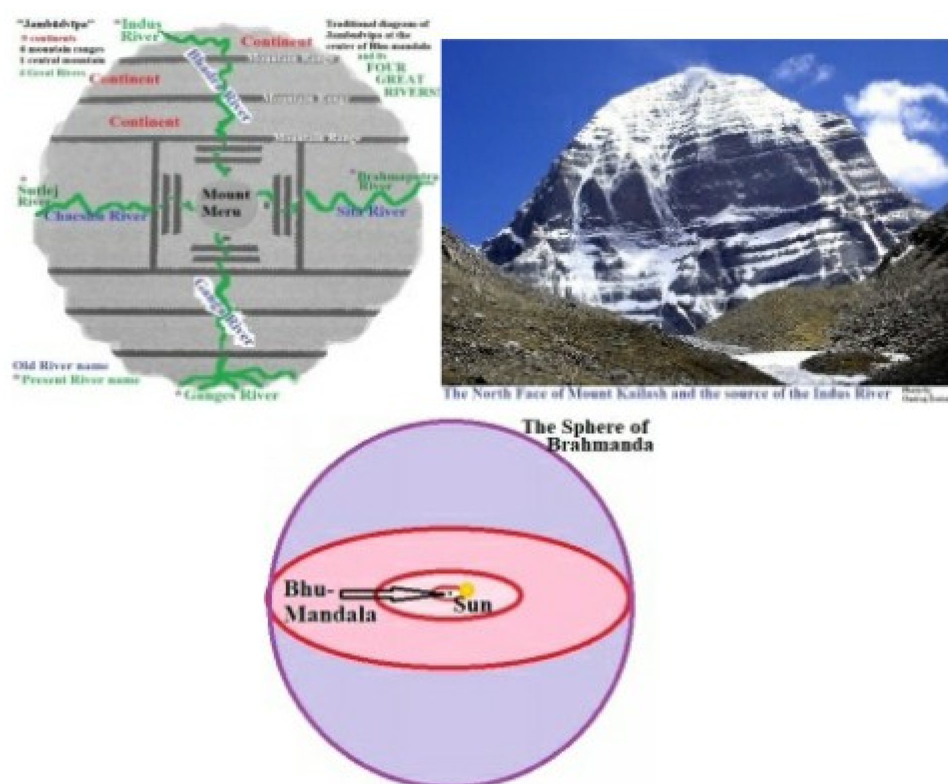
Discul Pământului este Bhu-mandala

Dintre cele 18 Purane, atât *Bhagavata Purana*, cât și *Visnu Purana* ne prezintă istoria cosmologiei hinduse.

Brhad-aranyaka Upanisad (3.3.2), printre altele, prezenta pământul ca pe un disc plat în textele timpurii. Soarele orbitează în jurul Pământului reprezentat ca "*Bhu-mandala*" = "cercul Pământului". Treisprezece dintre Purane explică ce și unde este *Bhu-mandala*, iar majoritatea sunt aceleași. În cosmologia *Bhagavata*, *Bhu-mandala* este un disc care taie în două jumătăți sfera *Brahmandei*, universul antic. *Bhu-mandala* este împărțită în șapte mari insule concentrice în formă

de inel, înconjurate de oceane mari în formă de inel pe ambele părți. centrul lui *Bhu-mandala* este *Jambudvipa*, iar *Muntele Meru* se află în centrul *Jambudvipa* și pe axa polară a lumii. Stelele și planetele se rotesc în jurul axei polare provocate de vântul *daksinavarta*. Alte epopei hinduse descriu aceleași diagrame, dar au nume diferite pentru *Jambudvipa*, cum ar fi "S*udarsana*". Deși descrierea celor șapte regiuni circulare din *Bhu mandala*, inclusiv *Jambudvipa*, sunt reprezentate ca fiind cercuri plate, alții au susținut că vechii savanți hinduși știau că lumea este rotundă și că planisfera din *Bhu-mandala* era de fapt o proiecție stereografică a globului pământesc. Acest lucru este acum acceptat de mulți că este într-adevăr o hartă cu proiecție polară, adică plasarea unei hărți curbe a globului pământesc pe o suprafață plană, așa cum facem astăzi cu hărțile. Dovada că această interpretare a ajuns în Europa poate fi ceea ce l-a inspirat pe faimosul cartograf Gerard Mercator să publice o hartă în proiecție polară a regiunii arctice în 1569 și să-i inspire pe cartografi să vadă Pământul ca pe o Sferă. Richard Thompson explică:

"*Jambudvipa a fost, evident, interpretată ca o hartă cu proiecție polară pentru o lungă perioadă de timp. Există chiar dovezi că această interpretare a ajuns cumva în Europa. În 1569, Gerhard Mercator a publicat o hartă cu proiecție polară a regiunii arctice. Această hartă arată un continent imaginar circular centrat pe polul nord, cu un munte la pol și ceea ce par a fi patru râuri care pornesc de la pol în unghiuri drepte. Aceasta corespunde Jambudvipa, cu cele patru ramuri ale Gangelui care se extind în unghiuri drepte de la Muntele Meru*"[345].

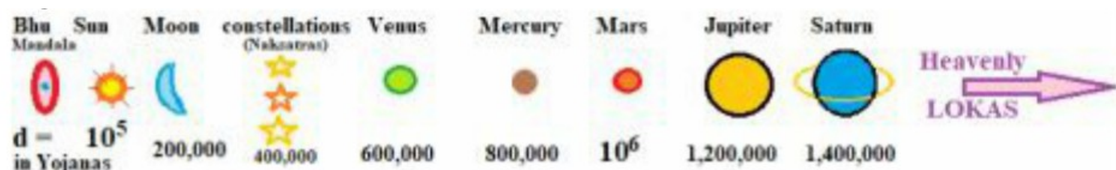

Această inspirație de a vedea Pământul ca pe o sferă ar include o hartă a lumii anterioară, din 1532, realizată de cartograful francez Oronteus Finaeus Delphinus, care arată o masă de pământ muntoasă la polul nord înconjurată de patru insule mari, aflate la 90 de grade distanță una de cealaltă[346]. Harta ulterioară a lui Mercator a arătat un continent circular centrat la polul nord, cu un munte la pol și patru râuri care pornesc de la pol la unghi drept, exact așa cum sunt dispuse Muntele Meru și cele patru râuri. Pe vârful Muntelui Meru se află orașul central Brahma, înconjurat de alte opt orașe. La fel ca în descrierea Grădinii Edenului din care curg patru râuri (Gen.2:10-14), dar care izvorăsc din două continente diferite, Muntele Meru (acum Muntele Kailash în sud-vestul Tibetului)

345 Thompson, Richard L, 2000, pag. 51.
346 Hapgood, Charles H.: *"Maps of the Ancient Sea Kings",* pag. 80, Fig. 49. Adventure Unlimited Press, 1996.

are și el patru râuri care curg din el, descrise în *Purana* 42:1-24. Râurile se numesc în prezent Indus, la nord, care se îndreaptă spre Pakistan, Karnali (Ghaghara), un afluent al Gangelui, la sud, care se îndreaptă spre nordul Indiei, Brahmaputra, la est, care se îndreaptă spre Tibet și se întoarce la sud, spre Bengladesh, și râul Sudej, la vest, care se îndreaptă spre nordul Indiei și Pakistan. Tema de deschidere a acestei cărți a fost primirea Numelui Sacru al lui Dumnezeu de către Moise sub forma Tetragrammatonului în timp ce se afla pe sau în apropierea vârfului Muntelui Sinai. Ideea unei lumi ca o insulă cu un munte sfânt în mijloc, unde zeii trăiau deasupra, este o temă comună în multe culturi. Pentru greci era Muntele Olimp, unde trăiau zeii, dar aveau și la Delphi, o piatră curbată despre care se credea că este centrul lumii. Pentru Dogonii din Mali, Africa, era Stâlpul lui **Amma**, care era centrul lumii și axa de rotație, cu domeniile cerești deasupra. Sahara se afla la nord, pădurea la sud, iar râul Niger curgea din pilonul cosmic în lumea Dogon. În Babilon, harta circulară era centrată pe Babilon, unde Ziggurat-ul lui Marduk, cu șapte niveluri, reprezenta muntele mondial care lega pământul de cer. Cu puține excepții, viziunea covârșitoare a lumii ca o sferă care orbitează în jurul soarelui este acum acceptată ca știință adevărată.

În ceea ce privește mărimea discului lui *Bhu-mandala* și distanța dintre Soare, Lună și planete de la Bhu-mandala, puranii spun că Bhu-mandala este un disc cu diametrul de 100.000 *yojanas*. Atât în *Bhagavata*, cât și în *Visnu Puranas*, este indicată distanța Soarelui și a planetelor față de Pământ (Bhu-mandala). Unitatea folosită se numește "*yojana*", care a fost calculată ca fiind de cel puțin 8 mile, conform diverselor referințe încrucișate, cu 8,5 mile mai aproape de estimarea reală, conform altora. Soarele este cel mai apropiat corp planetar de deasupra Bhu-mandala, la o distanță de 100.000 de *yojanas*. Aceasta este o distanță de aproximativ 800.000 de mile. Luna se află la o distanță de două ori mai mare. Savantul antic ar fi putut deduce cu ușurință că ordinea era greșită în timpul eclipselor solare, când luna trecea prin fața soarelui! Saturn este cea mai îndepărtată planetă de Pământ, la 1.400.000 de *yojanas*, ceea ce înseamnă o distanță de aproximativ 11.200.000 de mile. Ordinea planetelor este dispusă fiecare în trepte egale de 200.000 de *yojanas* fiecare. Cu siguranță că acest lucru nu a fost examinat științific în timpurile anterioare.

Ursa Mare se numește **Sapti-rsi** la 2.500.000 de *yojane* deasupra Pământului, iar cel mai îndepărtat corp neplanetar este **Dhruvaloka**, steaua polară, la o distanță de 3.800.000 de *yojane*. Acesta este primul dintre "Lokas", care reprezintă dimensiunile verticale ale regiunilor cerești din *Brahanda*, sistemele superioare rezervate marilor înțelepți. El poate fi interpretat ca un "sistem cu cinci ceruri". Deasupra lui Dhruvaloka se află **Maharloka**, **Janaloka**, **Tapoloka** și **Satyaloka**, la o înălțime de 233.800.000 *yojanas*. Această distanță reprezintă 2,8 ore lumină, distanța de 20 de unități astronomice sau aproximativ distanța de la Soare la planeta Uranus. Evident, aceste distanțe nu au fost concepute ca fiind distanțe literale cu un băț de măsură, ci se referă probabil la niveluri de statut spiritual.

"*Satyaloka, sistemul cel mai înalt, este descris ca fiind **a-vak-manasam** sau "dincolo de descifrarea minții și a cuvintelor" în versetul 5.1.21 din Bhagavatam și, prin urmare, este clar că nu este un obiect în continuumul nostru tridimensional*"[347].

Bhagavata Purana descrie, de asemenea, nenumărate universuri. Fiecare dintre ele este cuprins într-o cochilie sferică înconjurată de straturi de materie elementară care marchează granița dintre tărâmul transcendental și cel lumesc. Cochilia noastră conține discul de pământ *Bhu-mandala* și reprezintă *oul lui Brahma*. Emisfera superioară este descrisă ca fiind regiunea cerească, iar

347 Thompson, 2000, pag. 176-177.

regiunea subterană inferioară este umplută cu ape amniotice[348]. Din această descriere, cuvântul "univers", așa cum este folosit în texte, se referă la un sistem planetar sau solar, nu la un univers format din miliarde de galaxii, așa cum descriem noi acest cuvânt.

În ciuda progreselor științifice indiene, dogma religioasă a dus la suprimarea noilor cunoștințe, iar până în secolul al XIX-lea, în India, forma de gândire a universului geocentric nu s-a schimbat. Astronomul Sri Tiruvenkata Ramanuja Jiyar Swami a aliniat un model în conformitate cu modelul geocentric al lui Tycho Brahe din secolul al XVI-lea, care a reprezentat o încercare de tranziție între modelul geocentric și cel heliocentric. Mulți tradiționaliști indieni au considerat modelul lui Swami ca fiind adecvat, iar acest lucru a schimbat mentalitatea astronomilor indieni și a poporului. În secolul al XX-lea, revizuirile asupra diametrului Brahmanei au început să fie revizuite în lumina unui text din secțiunea *Madhya-lila* (21.84), în care Domnul Krishna îi spune lui Brahma: "*Universul tău particular se întinde pe patru miliarde de mile; prin urmare, este cel mai mic dintre toate universurile...*" La începutul secolului al XX-lea, Srila Bhaktisiddhanta Sarasvati Thakura, astronom și, de asemenea, unul dintre cei mai mari astrologi ai timpului său, a dat un calcul din lucrarea matematicianului antic Siddhanta-Siromani, conform căruia circumferința Universului măsura 18.712.069.200.000.000 x 8 mile (= 149.696.552.000.000.000 de mile). În mile, distanța unui an-lumină este de 5,88 x 1012 mile. Astfel, distanța de 1,49696 x 10^{17} mile/5,88 x 10^{12} mile pe an-lumină a lui Siromani = 25.464,55 LY. Această cifră, deși impresionantă în urmă cu un secol, ne-ar duce doar până la o pătrime din distanța galaxiei Calea Lactee. Cu toate acestea, ea și-a lăsat amprenta și a adus o iluminare, deoarece discuția dintre astronomii hinduși a început să mute dezbaterea de la un disc plat la un glob sferic al Pământului și un univers mult mai mare.

Cosmologia hindusă despre crearea Universului din Bhagavatam

În înțelegerea hindusă a cosmologiei spirituale, nașterea Universului, precum și dispariția Universului sunt văzute ca o exhalare și inhalare repetitivă și infinită a respirației lui Dumnezeu. Există o mulțime de concepte hinduse pe care le putem compara cu cunoștințele actuale despre originea Universului înainte, în timpul și după Big Bang. Din lectura mai multor pasaje din diverse texte sacre, cosmologia hindusă crede nu numai în Big Bang, ci și în Big Crunch, Big Bounce, precum și în teoria Multi-Versurilor. Trei cuvinte foarte populare, cu semnificație atât spirituală, cât și științifică, sunt următoarele[349]:

PURUSHA - "*Om, persoană*". Ființa originară, eternă, cea mai înaltă. Este văzut și ca "Sinele, conștiința absolută, pură". *Bhagavatam* îl definește ca fiind "expansiunile lui Vișnu ca creatori ai universului". Universul nu poate lua ființă și se poate extinde decât prin uniunea dintre *Purusha* și *Prakriti*. Prin urmare, Purusha poate fi văzut fie ca Energie, fie ca Spirit sau ca ambele. Swami Prabhupada explică faptul că "*Purusa impregnează, iar prakriti naște*".

PRAKRITI - "*Natura, materia*". Materia primordială din care este alcătuit Universul. Structura sa este determinată de cele trei *gunas*: "*Rajas*" = activitate, neliniște, îndrăzneală, ca un vulcan; "*Tamas*" = întuneric, imobilitate, ignoranță, ca un bolovan; "*Sattva*" = armonie, pace, puritate, ca lumina soarelui. Rajas este forța necesară pentru a depăși obstacolul lui Tamas pentru a ajunge la realizarea lui Sattva. Acest lucru sună ca cele trei stări principale ale materiei - solid, lichid și gaz, unde aș plasa Tamas ca solid, Rajas ca lichid și Sattva ca gaz.

PRALAYA - "*Dizolvare*". La sfârșitul ciclului lumii (*kalpa*) sau al ciclului universului (*maha kalpa*), materia se dizolvă de la o stare manifestată la una nemanifestată sau potențială, din care apare o nouă lume sau un nou univers. Mai degrabă decât o singură creație, cicluri repetate de

348 Thompson, 2000, pag. 1.
349 Fischer-Schreiber, Ingrid: *"The Encyclopedia of Eastern Philosophy and Religion: Buddhism, Taoism, Zen, Hinduism"* , Pag. 275, 282, Shambala publications, 1989.

manifestare și nemanifestare au loc în timpul Pralaya, perioada de odihnă de la mijlocul creației, similară cu scurta perioadă de odihnă după inspirație și apoi înainte de expirație pe care o experimentăm la fiecare câteva secunde.

Unul dintre multele texte sacre ale hinduismului care vorbesc cu multă măreție despre originea universului este "*Bhagavad-Gita*", expresia sanscrită pentru "*Cântecul Celui Înălțat*". Rădăcina cuvintelor sale este "*Bhagavan*" = Sfânt, cel înălțat" și "*Gita*" = Cântec. Textul sacru este un poem filosofic instructiv, considerat a fi "Evanghelia" hinduismului. Face parte din *Mahabharata*, care a fost compusă începând cu secolul al VI-lea î.Hr. și conține 18 capitole cu 700 de versuri. Filozofia poetică este fixată cu marele războinic Arjuna care primește de la instructorul său, Lordul Krishna, învățături fundamentale despre Creator, Univers, sensul vieții și scopul final al unirii cu cea mai înaltă realitate. Toate acestea se întâmplă în timpul unei bătălii iminente, ca o lecție între bine și rău. Krishna este considerat cel mai celebru erou al mitologiei indiene și cea de-a opta încarnare a lui Vishnu, o altă figură sfântă a hinduismului. Prezent în mod omniprezent în toate scrierile din *Bhagavad-Gita*, Arjuna i se adresează lui Krishna ca fiind conștiința supremă, omniprezentă și universală. "Krishna" este asemenea "Hristosului" creștin - născut din părinți sfinți, trăind o viață sfântă și fiind apoi ridicat la rangul de emisar al Dumnezeului Creator Suprem sau, așa cum se vede în multe secte din ambele religii, ca fiind Dumnezeul suprem. Cele două nume **Brahma** vs. **Brahman** reprezintă două personalități distincte. În cea mai mare parte a filozofiei religioase hinduse, Brahma se referă la zeul cu patru fețe al creației descris în textele religioase ale hinduismului și este asociat cu Trinitatea hindusă formată din Brahma, Vishnu și Shiva. Lui Brahma i se atribuie sarcina de a crea ființele vii. Brahman este Entitatea Supremă descrisă în Upanishade și se spune că Brahman este cel care s-a manifestat în acest Univers ca fiind realitatea supremă și ultimă, unitatea obligatorie în cadrul a tot ceea ce există în Univers și entitatea care proiectează și apoi retrage Universul înapoi la sine.

"*Brahma este creatorul tuturor "lucrurilor lumești", Vishnu este protectorul Universului și al tuturor creaturilor din Univers. Se crede că a vizitat Pământul de zece ori sub formă de '**avataruri**' sau încarnări pentru a salva lumea de la distrugere, Shiva este distrugătorul și regeneratorul...* "[350].

Un alt text sacru considerat de aceeași anvergură cu *Bhagavad-Gita* este **Srimad-Bhagavatam**, cea mai faimoasă scriere clasică din cele 18 narațiuni *Purana* ale hinduismului, care descrie adevăruri religioase prin intermediul povestirilor din mitologia indiană, teologie, cosmologie și folclor ale diferiților sfinți și regi și multe alte detalii specifice despre Brahma, Vishnu și Shiva, trinitatea zeilor hinduși preeminenți. Lucrarea este cunoscută și sub alte două denumiri, pur și simplu **Bhagavatam** și, de asemenea, sub numele de **Bhagavata Purana**. *Puranele* completează *Vedele*, care sunt cele mai vechi texte cu autoritate în hinduism. *Bhagavata Purana* dedică, de asemenea, mult timp pentru a vorbi despre viața lui Krishna, venerat ca fiind cel mai mare avatar și, de asemenea, ca zeu suprem.

Se spune că Krishna s-ar fi născut în anul 3228 î.Hr. și a trăit 125 de ani. *Bhagavatam* a avut mulți comentatori și a fost compusă inițial chiar înainte de începutul epocii *Kali-yuga*, "*epoca certurilor*", despre care se spune că a început în anul 3202 î.Hr. și care se presupune că a anticipat apariția lui Buddha cu peste 2000 de ani[351].

După o scurtă istorie a naturii divine a Domnului Krishna și alte subiecte, este în capitolul trei și în primul text din *Bhagavatam* (1.3.1) unde începem să aflăm câteva concepte cosmologice profunde ale hinduismului antic. Un înțelept foarte vechi, pe nume Suta Gosvami, a scris următorul

350 Jnan Bahadur Sakya (Compilat după): *"Short Description of Gods, Goddesses and Ritual Objects of Buddhism and Hinduism in Nepal";* pp 51-55. Handicraft Association of Nepal Publishers. Kathmandu Nepal, 2000.

351 A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada: *"Srimad Bhagavatam, First Canto "Creation", Part One, Cap. 1-7",* pg 168-171, Bhagavatam 1.3.24. Bhaktivedanta Book Trust, 1978.

text, iar Sri Prabhupada, autorul cărții *Srimad-Bhagavatam* Canto Unu, după ce face atât o transliterare, cât și o traducere a textului, oferă o înțelegere mai profundă a acestuia, numită "**Purport**":

TEXT 1
सूत उवाच
जगृहे पौरुषं रूपं भगवान्महदादिभिः ।
सम्भूतं षोडशकलमादौ लोकसिसृक्षया ॥ १ ॥

Hindu Sanskrit
English Transliteration

sūta uvāca
jagṛhe pauruṣaṁ rūpaṁ
bhagavān mahad-ādibhiḥ
sambhūtaṁ ṣoḍaśa-kalam
ādau loka-sisṛkṣayā

"*Suta a spus: La începutul creației, Domnul s-a extins mai întâi în forma universală a încarnării* ***purusa*** *și a manifestat toate ingredientele pentru creația materială. Și astfel, la început a avut loc crearea celor șaisprezece principii ale acțiunii materiale. Acest lucru a fost cu scopul de a crea universul material*."

Sri Prabhupada, oferă o explicație și o învățătură mai detaliată a textului pentru *Bhagavatam* 1.3.1 care, fără îndoială, se referă la teoria Big Crunch și Big Bounce a creației, așa cum o cunoaștem astăzi, dar cu un ingredient spiritual pentru evenimentul de re-creare a Universului. Ceea ce descrie el trebuie să se întâmple mult după creație și trilioane de ani mai târziu, când Universul și-a consumat energia și s-a stins. Reîncarnarea este o acceptare comună în rândul hindușilor, care trebuie să obțină în cele din urmă eliberarea înainte ca acest lucru să se întâmple. Sri Prabhupada ne lămurește în această privință:

"*...acele entități vii norocoase care înțeleg adevărul și se predau la picioarele de lotus ale lui Vasudeva după multe, multe nașteri în lumea materială se alătură sufletelor veșnic eliberate și astfel li se permite să intre în Împărăția lui Dumnezeu. După aceasta, astfel de entități vii norocoase nu mai trebuie să vină din nou în cadrul creației materiale ocazionale. Dar cei care nu pot prinde adevărul constituțional se contopesc din nou în* ***mahat-tattva*** *în momentul anihilării creației materiale. Atunci când creația este din nou înființată, această* ***mahat-tattva*** *este din nou eliberată. Această* ***mahat-tattva*** *conține toate ingredientele manifestărilor materiale, inclusiv sufletele condiționate. În principal, această* ***mahat-tattva*** *este împărțită în șaisprezece părți, și anume cele cinci elemente materiale grosiere și cele unsprezece instrumente de lucru sau simțuri... .în cadrul acestei* ***mahat-tattva*** *există nenumărate universuri*."

(Bhagavatam 1.3.1)

"*Enciclopedia religiei orientale*" a lui Shambala descrie acest cuvânt hindus "**Mahatattva**" ca fiind "*Marele principiu fundamental; marea inteligență cosmică care a apărut la creație*". Dacă ar trebui să credem într-un Dumnezeu creator care a dat naștere Universului, acesta ar fi cu siguranță un cuvânt de reținut. Vom vedea în capitolul următor despre "Reglarea fină", că a existat o cantitate extraordinară de lucruri care trebuiau să fie "exact cum trebuie" în lumea fizicii și a biologiei pentru ca Universul să fie capabil să susțină viața. Din cele "16 părți" ale **Mahat-tattva**, 10 dintre cele 16 părți sunt "**Indriya**s" (simțurile), o parte este "**Mana**" (mintea) și 5 părți sunt "**Mahabhuta**", care sunt cele cinci elemente materiale "grosiere" numite **Prithivi**, **Jala**, **Akasha**, **Agni** și **Vayu**. Foarte asemănător sau exact cu cele cinci elemente "*pământ, apă, eter, foc și aer*", am aflat că grecii și taoiștii au învățat. Aceste cinci "*elemente materiale grosiere*" ne dau un indiciu că toate forțele naturii și ale Universului, (patru, așa cum le cunoaștem acum), erau una și apoi din această unitate au ieșit forțele separate. *Pancha Mahabhuta* și *Taittiriya Upanishad* descriu în continuare aceste cinci elemente ale creației fizice:

"*din acest sine (****atman****) a luat naștere spațiul; din spațiu, aerul; din aer, focul, din foc, apele, din ape, pământul...*"

Planetele servesc drept platforme pentru evoluția vieții. Știm că sateliții și telescoapele spațiale ale NASA au descoperit peste 4.800 de exoplanete în peste 3.500 de sisteme solare începând cu anul 1995, iar alte peste 2.400 de exoplanete potențiale, rezultate din prima misiune a telescopului spațial Kepler, așteaptă să fie confirmate. Aproape 800 de sisteme au mai mult de o planetă. Unele sunt asemănătoare Pământului, altele mai mici, altele mai mari decât Pământul. Următorul pasaj oferă o explicație a modului în care Brahma a proiectat Universul și a clasificat planetele:

"*...în interiorul tulpinii lotusului există paisprezece diviziuni de sisteme planetare, iar planetele terestre sunt situate în mijloc. În sus există alte sisteme planetare mai bune, iar cel mai înalt sistem se numește* ***Brahmaloka*** *sau* ***Satyaloka****. În jos, de la sistemul planetar terestru, există șapte sisteme planetare inferioare, locuite de* ***asura*** *și de alte ființe vii materialiste similare*."

(Bhagavatam 1.3.2)

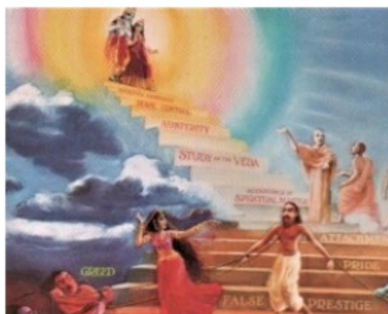
Această învățătură este repetată în *Bhagavad-gita*, dar aceste planete particulare se află în dimensiuni mai înalte, locuite de ființe spirituale superioare:

"În cerul spiritual, sau **brahmajyoti**, există nenumărate planete spirituale. Aceste planete sunt mult mai numeroase decât toate universurile lumii materiale. Lumea spirituală reprezintă trei pătrimi din creație. O pătrime din creație constă în nenumărate universuri materiale ca acesta. Fiecare univers material are milioane și milioane de planete, dar toate aceste universuri împreună reprezintă doar o pătrime din întreaga creație"[352].

Din aceeași pagină introductivă, ni se spune că în *Vishnu Purana*, energiile Domnului Suprem sunt rezumate în trei categorii:

1. Puterea superioară, sau internă a Domnului, care este energia transcendentală.
2. Energia marginală, care se află între spiritual și material.
3. Materia este a treia energie.

Poate că acesta este un subiect pe care viitorii cosmologi ar trebui să îl analizeze și să afle ce anume este "materia întunecată" și "energia întunecată". Această "energie marginală", situată între dimensiunile spiritului și materiei, poate fi ceea ce este. Se pare că materia întunecată compune aproximativ 22% din tot ceea ce există în univers. Dacă acestea sunt toate lucrurile rele pe care le-au creat ființele vii, atunci avem probleme! Știm ce este materia și cum reacționează la gravitație, lumină și energie. Materia întunecată, însă, nu reacționează cu materia și energia obișnuite. Nu o putem vedea prea bine, deoarece nu reacționează la lumină. Dacă ați încerca să țineți în mână o parte din ea, oamenii de știință cred că ar trece direct prin mâna dumneavoastră. Dar oamenii de știință spun că există și că reprezintă o mare parte din Univers și că forța gravitațională a materiei întunecate din galaxia noastră, Calea Lactee, a împiedicat galaxia să se destrame.

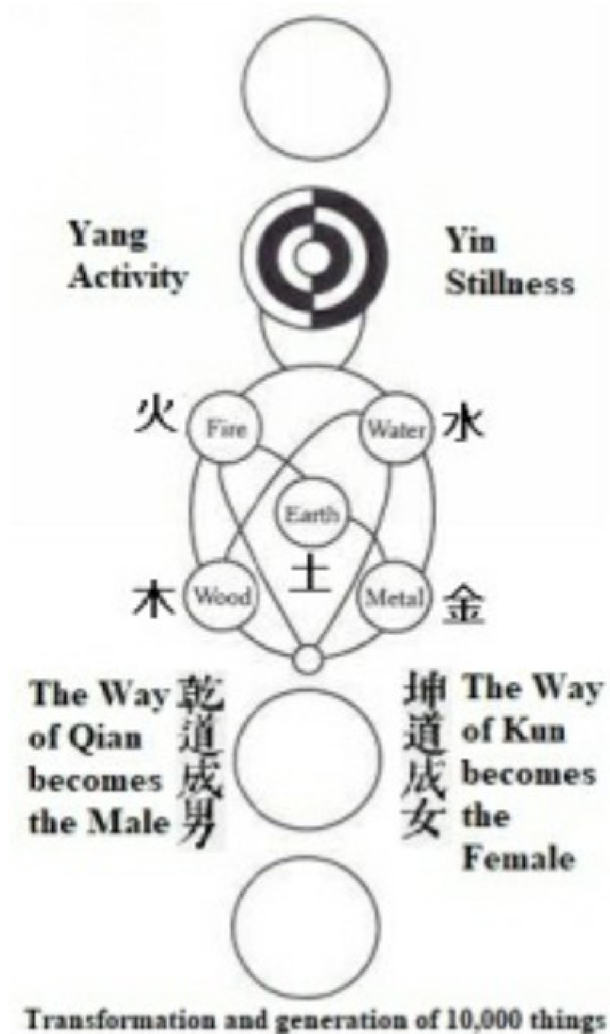
Tema din arta religioasă care ne arată un emisar sau un Dumnezeu foarte înalt într-un portal

352 A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada: *"Bhagavad-Gtta as it is"*. Abridged Edition, pg. xxxii, Bhaktivedanta Book Trust, 1972.

de lumină este întâlnită și în hinduism. Portalul de lumină poate reprezenta Big Bang-ul sau esența luminii spirituale sau ambele. Așa cum am văzut în Cabala, în Tao, în creştinism și cu alte religii, aceeași reprezentare este văzută din nou în hinduism. În această artă religioasă, (planșa nr. 44) din *Bhagavada-Gita*, direcția spre sus duce spre "*calitățile transcendentale care conduc la eliberare*". **Krishna** este reprezentat cu consoarta sa divină, **Radha**, în interiorul portalului de lumină. Pe treptele inferioare, care duc în cealaltă direcție, în ordine descrescătoare, se află atașamentul, mândria, lăcomia, prestigiul fals, pofta, ignoranța, mânia și invidia.

Cosmologia lui Tao în China

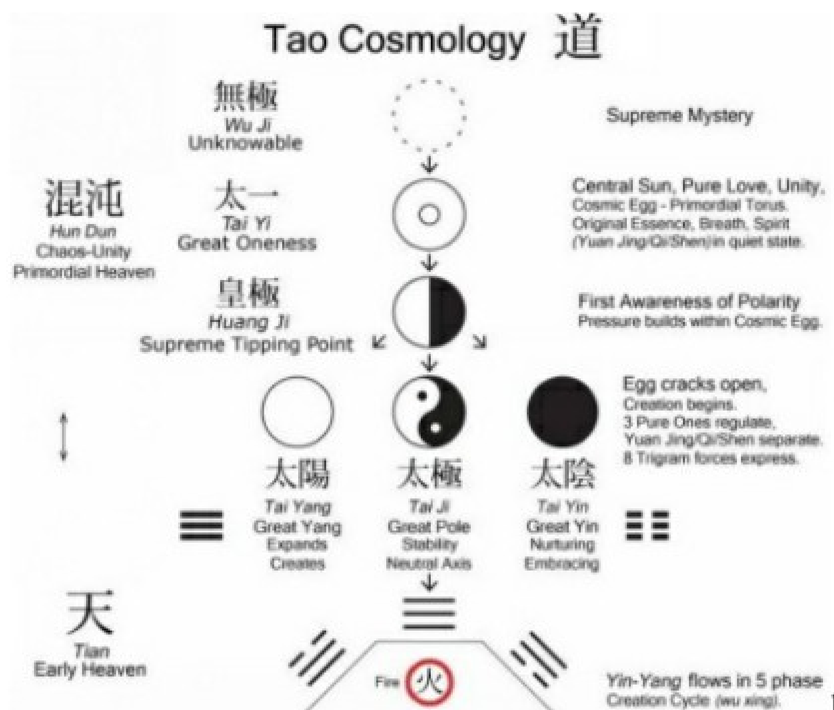
În cosmologia taoistă, la începutul creației, exista doar **Tao**, un vid gol, fără caracteristici, gata să dea naștere tuturor lucrurilor. Tao (de asemenea, **Dao**) a generat tipare turbionare de energie asemănătoare norilor, numită "**Chi**", care în cele din urmă s-a dezvoltat în două energii complementare: **yin** (feminin) și **yang** (masculin). Energia *Yin* a format pământul, iar energia *Yang* a format cerurile. *Yin* și *Yang* s-au divizat ulterior pentru a forma cele cinci elemente: lemn, foc, metal, apă și pământ. Taoismul are o diagramă foarte asemănătoare cu cea a Cabalei. În taoism, "Sursa creatoare" este numită "***Marele Suprem***" sau "*Cel fără de sfârșit*"[353]. Există diferite versiuni ale diagramei, (aceasta de aici este cea mai cunoscută versiune), dar ele reprezintă diferite stări în automanifestarea lui Tao.

Marele Suprem (**Taiji tu**), este discutat pe larg atât de autorii taoiști, cât și de cei

353 Fischer-Schreiber; 1989, pag. 68.

neoconfucianiști. În partea de sus se află un cerc gol care reprezintă Marele Suprem. Mai jos este un cerc reprezentând Marele Suprem care adăpostește cele două calități Yin și Yang. Yin (negru) = liniște, nemișcare; Yang (alb) = mișcare, acțiune. Ele reprezintă funcția sau operațiunea vidului. Urmează cei cinci agenți (**wuxing**) care progresează de la unitate la multiplicitate. Lemn (木) - la foc (火) - la pământ (土) - la metal (金) - la apă (水). Chiar sub și între metal și lemn se află un cerc mai mic, unde *yin* și *yang*-ul focului și al apei se întâlnesc, la fel ca și lemnul și metalul, pentru a reprezenta Marele Suprem androgin și conjuncția dintre Cer și Pământ. Acest cerc mic este de fapt următorul cerc mare de sub el și are două propoziții care spun: "Calea lui Kun (☷) (Pământ) formează femeia" și "Calea lui Qian (☰) (Cer) formează bărbatul". Cercul de jos este ceea ce a fost numit de Lao-tzu "Poarta feminității întunecate", la care se face referire ca fiind Fundația Cerului și a Pământului. Lao-tzu a fost un mare maestru spiritual chinez care este considerat fondatorul taoismului religios și căruia i se atribuie, de asemenea, meritul de a fi cel care a scris pictogramele Tao-te-Ching. Lao-tzu a fost contemporan cu Confucius, un alt mare Maestru din secolul al VI-lea î.Hr. Taoiștii tradiționali susțin că, după ce dialogurile lui Lao-tzu cu Confucius s-au încheiat, Lao-tzu a călătorit spre vest, în India, unde l-a întâlnit pe Buddha, care i-a devenit elev[354]. Multe alte diagrame etichetează acest cerc de jos ca fiind: "*Cele zece mii de lucruri se nasc prin transformare*". Prin meditație, cineva începe pe cercul de jos și, cu o respirație adecvată, se transformă în centre energetice superioare care duc la "**shen**", sau conștiința spirituală, iar în cercul de sus al diagramei este locul unde *shen*-ul se contopește cu "neființa", revenind la nemărginit, la originea tuturor lucrurilor. Conștiența spirituală este finalul individului, iar non-ființa este lipsa de finalitate. Egiptenii aveau același cuvânt *Shen*, care era numele cartușului în care era închis numele faraonului pentru a reprezenta dominația sa asupra "*a tot ceea ce există și pe care soarele îl înconjoară*". *Shen taoist* era un cerc care nu avea nici început și nici sfârșit, ceea ce întărea simbolistica completitudinii, a nesfârșitului și a eternității. Un cerc este o reprezentare infinită, dar, în orice moment, Creatorul poate intersecta cercul pentru a crea un punct de început și un punct de sfârșit pe ceea ce era un cerc. Există multe alte diagrame ale aceluiași concept taoist, dar diagrama anterioară este una dintre cele mai cunoscute. O versiune mai cuprinzătoare este cea de mai jos, care are mult mai multe detalii și provine de pe site-ul Wu Ji Gong, intitulată: "*Diagrama Marelui Suprem* (**Taiji tu**)", realizată de grupul Golden Elixir[355].

354 Fischer-Schreiber;1989, pag. 68.
355 www.gQldeneIixir.com/laQism sau www.wujigQng.ro/iaQ-CQsmQlQgy-diagram-micheaI-winn/2019

Tema din partea de sus este aceeași, care în această versiune este "Misterul suprem necunoscut". Voi descrie doar jumătatea de sus a diagramei **Taiji tu**, care se află deasupra celor cinci elemente, deoarece are mai mult legătură cu studiul nostru despre modul în care religiile antice priveau cosmologia și Creatorul, practic în același mod. Aici vedem aceleași concepte ale "*Supremului Necunoscut*" în partea de sus a diagramei, la fel ca în cazul reprezentării *kabbalistice* a lui **Ein Soph**. La fel ca în Big Bang, Inconștientul aduce Universul în existență cu o explozie a unui Soare Central. Este adus un ou cosmic pentru crearea vieții, care apoi găzduieşte materialele necesare pentru ca materia și energia să se formeze înainte de a se diviza în cele două polarități care nu pot fi menținute în interiorul oului cosmic și se sparge pentru a aduce cele trei forțe ale creației - un Yin pur, un echilibru între Yin și Yang și un Yang pur. Acum, forțele Yin și Yang pot extinde spațiul și timpul în afară, unde se pot forma stele, galaxii și planete și, în cele din urmă, viața poate evolua prin fluxul celor cinci forțe: lemn, foc, pământ, metal și apă. Deoarece **Tao** este sursa, designul și substanța a tot ceea ce există, taoiștii (taoiștii) cred în nemurirea spirituală, în care spiritul corpului se alătură Universului după moarte.

Învățăturile cosmologice ale Bisericii Universale și Triumfătoare

Plecând de la tema unei prezențe divine cosmice ca lumină centrală a Creației în vârful unei diagrame religioase, incluzând mai multe niveluri de realizare, vedem o versiune mai simplă cu "Diagrama prezenței lui EU SUNT". Dacă nu sunt numărate cele șapte sfere concentrice care înconjoară prezența lui Dumnezeu, există doar trei niveluri în versiunea Bisericii Universale a Creatorului Divin al Universului. Versiunile mai vechi provin din mişcarea originală "EU SUNT", fondată în 1931. Cei care sunt creştini nu vor avea nevoie de nicio explicație cu privire la graficul din primul exemplu. Este vorba pur și simplu de Dumnezeu, de Isus, mediatorul, și de tine, care îți reprezinți Sinele Divin. Termenul "Universal" din titlul denumirii Bisericii este înțeles în sens literal. Căci biserica invită și implică credincioși din toate religiile și are exemple de hărți ale prezenței lui EU SUNT din câteva dintre diferitele religii, care arată același concept al Eului personal Divin, al mediatorului tradițional al acelei religii și al Divinității Supreme de deasupra, în centrul Corpului cauzal de lumină. Am învățat în prima parte a acestei cărți că Numele lui Dumnezeu rostit lui Moise în ebraică "*Ehyeh Asher Ehyeh*", a fost tradus în limba engleză ca "EU SUNT CEL CE SUNT". Elizabeth Clare Prophet ne învață că, de fiecare dată când cineva rostește cuvintele "EU SUNT", el sau ea își oferă energiile sale Sinelui Real. Prophet explică detaliile Graficului Prezenței lui EU SUNT:

Iisus, Buddha și Zarathustra - Trei mari avatari spirituali ai veacurilor

"*Figura de sus reprezintă Prezența eternă a lui Dumnezeu individualizată pentru fiecare om. În jurul figurii superioare din diagramă se află inele concentrice de lumină de culoare pastel. Aceste inele sunt, de fapt, sfere în sfere, care se amestecă unele cu altele și manifestă irizațiile Prezenței lui Dumnezeu ca Stea de Identitate proprie fiecărui suflet. Această sferă este Corpul vostru cauzal. Centrul său, nucleul de foc alb, este punctul de individualizare a Flăcării lui Dumnezeu; este Inima Prezenței voastre EU SUNT. Aici, pe altarul Sfintei Sfintelor Sfintelor a fiecărui om, se află focarul Celor Trei Flăcări a iubirii, înțelepciunii și puterii, o replică a Flăcării Nealimentate a Vieții care arde în Inima lui Dumnezeu Însuși... Coborând direct de la Flacăra Triplă din Inima Prezenței EU SUNT este un flux de energie radiantă care își are originea în Centrul Înflăcărat al Atotputernicului. Este un "cordon de cristal" de esență luminoasă, o rază de Lumină care pornește în spirală din Sursa Supremă a Ființei și este ancorată mai întâi în Inima propriei voastre Prezențe EU SUNT și apoi în Inima Mediatorului Divin...*"[356].

După cum ne-a arătat Isaac Newton, lumina albă este compusă din toate culorile spectrului.

Cele șapte sfere concentrice reprezintă "*Comorile tale din Ceruri*", reprezentând toate faptele bune pe care le-ai făcut vreodată. Fiecare vibrație de lumină (= culoare) din spectru reprezintă o calitate specifică a lui Dumnezeu. După cum se vede în diverse texte religioase ale zeilor reprezentativi care locuiesc în diferitele culori din spectrul corp cauzal sunt locuiți sau conduși de Arhangheli, Elohim, Chohanii (Lorzii) Razelor și alți Maeștri Ascensionați. Iisus, Saint Germain, El Morya și Kuthumi sunt principalii Maeștri Ascensionați care sponsorizează Biserica. Există, de asemenea, cinci "*Raze secrete*" între cele șase culori (fără a pune la socoteală lumina albă). Deoarece spectrul EM este un continuum, ne aduce în minte întrebarea dacă există sau nu îngeri și alți Emisari Divini care guvernează frecvențele de deasupra și de sub spectrul luminii vizibile. Există îngeri cu raze X? Există emisari ai benzilor de microunde și unde radio? Iată răspunsul lui Prophet în această privință:

"*Dacă Dumnezeu este capabil să se exprime în om și în natura de pe această planetă, atunci trebuie să recunoaștem - pentru a nu fi vinovați de limitarea atât a Creatorului, cât și a creației - că El a ordonat multe diorame (scene 3D) și dimensiuni cu scopul expres de a manifesta întregul complement al Identității Sale în întregul spectru de câmpuri de forță și frecvențe din Spirit și Materie*"[357].

În graficul budist, figura de sus este "Marea Dharmakaya", esența absolută, nemanifestată a Universului și unitatea tuturor lucrurilor și ființelor. Buddha (Gautama) este figura centrală de mediator, iar figura inferioară este discipolul spiritual înconjurat de un stâlp de foc violet, o energie spirituală de înaltă frecvență de transformare. Cunoaștem cu toții scurta piesă muzicală "*Așa grăit-a Zarathustra*", scrisă de Richard Strauss, care a fost tema unuia dintre primele filme spațiale reale "*2001: Odiseea spațială*", dar cine a fost Zarathustra? Acesta a fost o figură istorică reală despre care se spune că s-a născut în jurul anului 628 î.Hr. în Iran și este venerat ca fondator al religiei *zoroastrismului*. Cu toate acestea, există alte surse care susțin că religia sa a fost formată cu mai mult de o mie de ani înainte de acea naștere raportată la 628 î.Hr. Atât Platon, cât și Pitagora au fost influențați de această religie. În harta zoroastriană a prezenței EU SUNT, Ahura Mazda, "*Domnul Înțelepciunii*" și "*Creatorul Cerului și al Pământului*" reprezintă "*Realitatea Supremă*", figura din mijloc fiind reprezentată ca Zarathustra. Biserica are și alte reprezentări ale hărții EU SUNT (care nu sunt prezentate aici). În cazul hindusului, figura de sus este reprezentată ca Brahma, Spiritul Universal Suprem și originea Universului, iar figura din mijloc ca Vishnu, a doua persoană din trinitatea hindusă. În cazul hărții **Sikh**, figura de sus este "Dumnezeul unic universal", "**Ik Onkar**", iar figura din mijloc este **Guru Nanak** (1469 - 1539), reprezentat față de budiștii tibetani care îl

356 Prophet, Mark and Elizabeth: *"Climb the Highest Mountain: The Path of the Higher Self";* pg. 231-232, Summit University Press, 1979.

357 Prophet, Mark and Elizabeth: pg. 333, 1979.

consideră inovatorul religios fondator al budismului tibetan. Nanak este, de asemenea, fondatorul religiei *sikhismului*. Religia Sikh și alți budiști îl venerează pe Guru Nanak ca fiind cel mai mare dintre învățătorii spirituali care a venit și a predat pe Pământ. Familia sa era hindusă, dar interesul lui Nanak pentru religie l-a determinat să studieze în egală măsură islamul. Elizabeth Clare Prophet explică modul în care harta "Prezenței lui EU SUNT" corespunde cu învățăturile budiste. Trei cuvinte pe care ea le folosește ar trebui definite pentru o mai bună înțelegere: "**Monada**" = "Ființa Supremă", "Indivizibilă"; "**Bodhi**" = "Trezit", "Cunoașterea perfectă"; "**Atman**" = "Sinele real nemuritor, "Sufletul":

"*Monada poate fi considerată ca fiind cele două principii superioare ale ființei de șapte ori a omului. În terminologia budismului ezoteric, ele sunt numite Bodhi și Atman, sufletul spiritual și spiritul infinit, Prezența EU SUNT și Corpul cauzal*."

Monada divină ar fi figura superioară a Creatorului și sferele concentrice de culoare care îl înconjoară pe Creator. Dacă am vrea să privim doar din punct de vedere științific, Monada provine din cuvântul grecesc "monas" = "singularitate" și, prin urmare, putem vedea figura centrală ca fiind singularitatea Big Bang-ului și culorile care înconjoară centrul ca fiind focul nemanifestat al spațiului format dintr-o supă fierbinte de particule elementare care devin materie și energie. În ceea ce privește budismul, mulți cred că budiștii nu cred în Dumnezeu, dar acest lucru este foarte eronat. Conceptul de Creator este exprimat în mod diferit. În budism, Universul nu are nici început, nici sfârșit, la fel ca în teoria anterioară a "stării staționare". Există **Nirvana** atemporală, care este starea supremă care trebuie atinsă. Cu toate acestea, există budiști care nu rămân permanent în Nirvana sau nu o acceptă pe deplin atunci când se califică pentru ea, ci aleg să rămână alături de cei de pe Pământ pentru a continua să înalțe rasa umană. În budismul *Mahayana*, aceștia sunt numiți Bodhi-Sattvas, care slujesc atât în materie, cât și în spirit. Un venerat guru și Bodhi-Sattva pe nume Mahavitar BabaJi, din Frăția Himalayană, cu câteva decenii în urmă le-a spus budiștilor că "*nu este momentul să intri în Nirvana. Ciclurile lui Buddha constau în a ieși din Nirvana și a fi aici, unde viața este suferință*". În budismul Mahayana, există trei aspecte divine (Trikayas) ale unui Buddha. Cea mai înaltă formă este Dharmakaya - "*Realitatea absolută de neconceput, dincolo de existență*", de unde își au originea Buddha și în care se întorc după dizolvarea lor.

Siddhartha Gautama s-a născut prinț în Nepal în jurul anului 563 î.Hr. dar într-o zi a evadat din palat și a văzut patru realități ale vieții care îi fuseseră ascunse - un bătrân, un bolnav, un mort și un om sfânt fără adăpost. La vârsta de 29 de ani, Siddhartha și-a părăsit familia, pământul, tronul moștenit și a căutat o înțelegere mai înaltă, devenind mai târziu "Buddha", ceea ce înseamnă - "*Cel Iluminat*". Contrar teoriei conform căreia Buddha a fost un ateu care a respins învățăturile vedice, acest lucru nu este cu siguranță adevărat. După cum a explicat Sri Prabhupada în *Bhagavatam* 1.3.24, Guatama se convertise la vegetarianism și non-violență. Guatama, Buddha, a respins doar partea din *Vede* care se referea la uciderea, sacrificarea și consumul de animale pe care *Vedele* le promovau, dar nu a respins restul învățăturilor *Vedelor* și tema principală a literaturii vedice, care este cunoașterea Domnului Suprem.

"*Budismul nu este o religie dogmatică, în sensul că nu cere ca o persoană să accepte credințe și idei fixe. Nu se preocupă să dezbată dacă există sau nu un Dumnezeu. Ea consideră toate aceste credințe ca fiind de importanță secundară. Principalul lucru este de a-i ajuta pe oameni să depășească suferința și să obțină o viață deplină*"[358].

Bhagavatam descrie cea de-a 19-a și a 20-a întrupare a "Domnului Divin" ca fiind Domnul Balarama și Domnul Krishna în familia lui Vrishni (sau Vrsni) din Dinastia Yadu. Deși Buddha nu este enumerat ca fiind cea de-a 21-a încarnare, Domnul Buddha este următorul descris ca fiind o încarnare a Divinității și este acceptat a fi fost așa:

358 Jnan Bahadur Sakya; 2000, Pg. 7.

"*Apoi, la începutul lui Kali-yuga, Domnul va apărea ca Lord Buddha, fiul lui Anjand, în provincia Gaya, doar cu scopul de a-i amăgi pe cei care sunt invidioși pe credinciosul teist*".

(Bhagavatam 1.3.23 – 24)

Am trecut în revistă înțelegerea hindusă a Cosmologiei spirituale referitoare la crearea Universului. Nașterea Universului, precum și dispariția Universului sunt privite ca o exhalare și inhalare repetitivă infinită și continuă a respirației lui Dumnezeu. Una dintre cele mai mari înțelegeri și învățături pe această temă a fost o prelegere pe care am auzit-o în urmă cu câteva decenii despre "Expirația și inhalarea respirației lui Dumnezeu". Conferențiarul, Mark Prophet, pornește de la o viziune universală, conform căreia diverse religii, cum ar fi hinduismul, care cunosc numele Creatorului ca fiind "Brahman" și creștinii care cunosc numele Creatorului ca fiind "Dumnezeu", sunt totuși delimitate de aceleași principii creatoare ale Universului, că nu există doar o "*Suflare fizică a vieții*", ci și o "*Suflare spirituală a vieții*" divină complementară. Mai jos urmează câteva extrase din prelegerea care vorbește în mod clar despre un Univers care este creat și apoi chemat înapoi pentru reciclare și reînnoire în vederea pregătirii următorului univers care urmează să fie creat:

"*...astfel vedem că nici sufletul nu ar putea trăi fără suflarea de viață. Apoi suntem puși față în față cu respirația lui Dumnezeu, cu expirația suflului divin și cu inspirația. Acum înțelegem din vechile scripturi hinduse, sacrele* ***Vedas****, că Brahman a expirat și că întreaga creație este exhalarea lui Dumnezeu. Că există o perioadă, precum diastolele și cistolele bătăilor inimii, că există o perioadă de susținere în care respirația lui Dumnezeu iese și apoi atinge un anumit zenit, ca o zi de amiază, apoi se susține și se menține, iar apoi începe să scadă ajungând la punctul în care respirația nu se mai mișcă deloc. Acest lucru precede momentul în care Dumnezeu începe să inspire... Expirația suflării lui Dumnezeu este procesul creativ care se manifestă în pântecele materiei și creează sori și luni și stele și planete și cristale, și inimile oamenilor, corpurile fizice, vântul și mareele, totul! Dar, după un anumit moment, el cheamă toate acestea înapoi la sine, iar chemarea lor înapoi la sine reprezintă sfârșitul ciclului lor și sunt de fapt aduse în centrul cosmic al creației universale, în inima lui Dumnezeu, dacă vreți, și acolo se odihnesc pentru o anumită perioadă de timp prestabilită, așa cum vedem în dansul hindus al creației, ...vedem că aceasta este perioada de liniște comparabilă cu perioada de gestație a copilului, care este de nouă luni. Această perioadă de gestație este noaptea lui Brahman, când toate acestea sunt atrase înapoi în Divinitate și există o perioadă de odihnă, iar apoi, în timpul perioadei de odihnă, modelele sunt adunate în interior. Este ca o sământă. Constatăm că Dumnezeu funcționează acum ca o sământă, iar apoi, în timpul acestei perioade de odihnă, modelele dantelate ale creației, întregul lanț ADN divin, modelele pe care Dumnezeu le face prin care se vor naște stelele și nebuloasele spiralate și sisteme întregi și galaxii, aceste modele sunt create acolo, iar în interiorul modelelor galactice sunt create modelele solare, iar în interiorul modelelor solare sunt create modelele planetare sau sferele luminoase, iar în interiorul sferelor luminoase sunt create modelele lunare sau modelele sateliților și apoi în interiorul modelelor globurilor luminoase ale unui Pământ, descoperim că acesta va începe să creeze toate sistemele care vor fi implicate pe Pământ, lucrurile care cresc, copacii și apa și totul, totul este programat și poate fi comparat cu un computer uriaș. Și trebuie să recunoaștem că, în timpul acestei perioade de odihnă, există o manifestare reală a inteligenței divine. Agitarea, scuturarea Inteligenței Divine în mare și această scuturare... în timpul nopții lui Brahman, în timpul perioadei de odihnă, când aceasta este completă, atunci vin din nou zorii creației și exhalarea suflului lui Dumnezeu și întregul sistem se repetă din nou... întregul proces este transcendental... Dar întregul, luat acum ca un întreg, nu ca o parte, se presupune că se transcende pe sine la fiecare rundă* ***sesofrică*** *(repetitivă). De fiecare dată când are loc emiterea înainte a suflării lui Dumnezeu, se presupune că aceasta sare peste un obstacol mai înalt de realizare. Iar procesul în sine este mărturia vieții veșnice. Acesta este jocul lui Dumnezeu, Marele Creator. Aceasta este afacerea lui. Dumnezeu este stăpânul jocului creativ...*"[359]

---

359 Prophet, Mark L.: *"Exhalation and Inhalation of the Breath of God",* From: *"Discourses on Cosmic Law",*

Biserica Universală și Triumfătoare a avut doi mari învățători spirituali - Mark Lanello Profet și soția sa, Elizabeth Clare Profet.

Elizabeth a scris multe cărți despre diferitele religii ale lumii, iar unele dintre ele, în special despre învățăturile Cabalei, au fost citate în această carte. Una dintre marile învățături pe care le dă este despre "*Legea ciclurilor*", citind și interpretând multe dintre învățăturile cosmice ale versiunii hinduse a creației Universului. Profetul citește și învață mai multe din *Bhagavanul* exprimat de venerabilul învățător Lord Maitreya și învățăturile sale despre crearea cosmică a Universului de către Brahman. Profetul face, de asemenea, numeroase comentarii cu privire la diferitele viziuni ale creației de către numeroasele religii. Le-am abordat deja pe cele despre Cabala referitoare la misticismul evreiesc. Următoarele sunt în ceea ce privește Tao cu privire la același concept de "inspirație și expirație":

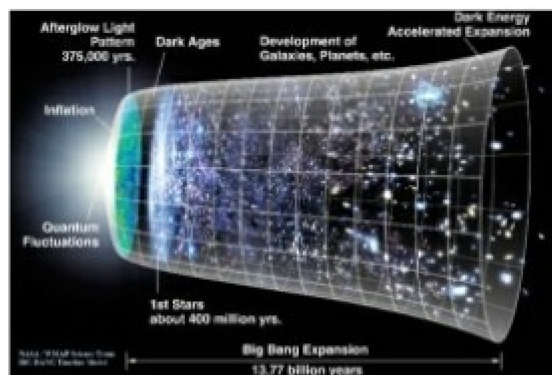
"*Întreaga filozofie religioasă **Yin-Yang** a taoismului este construită pe existența și importanța schimbului ciclic dintre o ierarhie infinită de forțe opuse sau complementare. Este marele ciclu de la Alfa la Omega. Îl auzim cântând cântecul atomului în propriul nostru cosmos. Este inhalarea și exhalarea Divinității, este modelul interdimensional al fluxului dintre Spirit și Materie. În sanscrită - Purusha și Prakriti, cei doi poli ai magnetului cosmic care susține întreaga viață. Acest magnet cosmic Purusha, Prakriti, susține întreaga viață. Cu adevărat, studiul nostru asupra legii ciclurilor este o meditație asupra propriei noastre ființe interioare... adevărul pe care îl caută întreaga omenire, se bazează pe legea irefutabilă că Spiritul și Materia nu sunt opuse, ele sunt natura dublă a ființei lui Dumnezeu, care rămân pentru totdeauna ca polaritate divină*"[360].

În secțiunea 3 din *Bhagavan Purana*, Lordul Maitreya îl învață pe studentul său Vedura că, dincolo de cele trei lumi, o zi este formată din o mie de cicluri de patru *yuga*. Noaptea are aceeași durată când creatorul Universului se culcă. La sfârșitul nopții începe crearea lumii, iar ziua lui Brahman constă în 14 *Manus* - mari conducători și gardieni ai omenirii. În cronologia hindusă, se spune că o zi a lui Brahman reprezintă 4.320.000.000 de ani. Cel mai lung ciclu unic din învățătura hindusă se numește "*Maha Kalpa*", "Marele ciclu", despre care ni se spune că are o durată de 311.040.000.000.000 de ani! Da, trei sute unsprezece TRILIOANE de ani! Acestea sunt, fără îndoială, numere ezoterice, așa că ar trebui să fim atenți atunci când încercăm să echivalăm aceste numere hinduse cu un an de 365,25 zile pe an. Cu toate acestea, astronomia a calculat că cele mai longevive stele sunt stelele de tipul piticelor roșii, care reprezintă 75% din stelele din Calea Lactee. O stea cu o masă de 1/5 din cea a Soarelui va trăi mai mult de un trilion de ani înainte de a începe să se stingă[361]. O stea pitică roșie cu 1/10 din masa Soarelui nostru va continua să ardă combustibil și va trăi cel puțin zece trilioane de ani. Se preconizează că Universul va avea o sută de trilioane de ani sau mai mult înainte de a se stinge, astfel încât un interval de timp de trilioane de ani nu este un concept imposibil.

10 Nov 1968, Album unu. Publicat de Summit Lighthouse for Church Universal and Triumphant, 1976, U.S.A.

360 Prophet, Elizabeth Clare: *"The Law of Cycles: The Rhythmic Equation of God in Man* ", disc 1, part 3. De la *'Sense of Justice'* Seminar, 1980, Publicat de The Summit Lighthouse, 1981 (cassette-album), și 2015 (Audio CD). www.SummitLighthouse.org

361 Pentru o simulare grozavă a vieții diferitelor stele, de la stele care își ard combustibilul nuclear foarte repede și se transformă în "Nova" după o viață scurtă de cinci milioane de ani și până la stele care vor arde mult mai lent și vor trăi mai mult de un trilion de ani, accesați tema STAR IN A BOX: https://starinabox.lco.global.

Comentariile lui Elizabeth Clare Prophet cu privire la Big Bang și la marele ciclu al existenței, evoluției și destinului final al Universului și al tuturor formelor de viață din acesta ne oferă o înțelegere spirituală a viziunii științifice contemporane asupra Universului și a posibilelor sfârșituri ale acestuia. Acest pasaj particular este fără îndoială aliniat cu teoria științifică a Big Bang-ului (ieșirea și împingerea Alfa), a Big Crunch-ului (intrarea în respirație și întoarcerea Omega) și a perioadei imediat înainte de următorul Big Bang de creare a unui alt univers numit Big Bounce (Pralaya):

"*Există pulsația ritmică nesfârșită a creației cosmice, numită în Orient Maha Kalpa sau "Marele ciclu". Deși există infinite cicluri în cicluri, fluxul general constă într-o expirație și o inspirație, un impuls Alfa al creației, urmat de întoarcerea Omega în inima lui Brahman. La sfârșitul fiecărui ciclu creativ se află* ***Pralaya****, care este cuvântul sanscrit pentru perioada de odihnă. În cel mai bun caz, teoria Big Bang-ului devine o afirmație brută a sublimului moment cosmic al nașterii lumilor, când sinusoida trece de la realitatea imperceptibilă la cea perceptibilă, adică ceea ce numim "de la spirit" la ceea ce numim "materie"... apoi, după ce marea expirație a fost realizată, atragem tot ceea ce a fost creat într-o perioadă cosmică de odihnă* ***nirvanică****, pentru ca o respirație mai nobilă și mai măreață să aibă loc pe măsură ce universul în expansiune avansează în conformitate cu voința sfântă a lui Dumnezeu*"[362].

După cum vom vedea la TOATE religiile antice, la începutul creației Universului, Creatorul era un zeu androgin format dintr-o parte egală de bărbat și femeie. Elizabeth Clare Prophet ne oferă aici o învățătură despre cum se leagă acest lucru de Creația Cosmică a Universului:

"*Când vorbim despre Creator și Conștiința Sa, trebuie să includem în conștiința noastră conceptul de Dumnezeu Tată-Mamă - de o Ființă care este de natură atât masculină, cât și feminină, a cărei unitate se găsește în echilibrul perfect al energiilor Spiritului și Materiei... în Spirit, Dumnezeu Tatăl este Puterea-înțelepciune care planifică creația, iar Dumnezeu Mama este Puterea-Iubire care îi dă naștere. În Materie, Dumnezeu Tatăl este Puterea-Iubire care furnizează energia pentru manifestarea ei, în timp ce Dumnezeu Mama este Puterea-Înțelepciune care execută planul... Dumnezeul Tată-Mamă este centrul întregii Vieți - a unui atom, a unei semințe, a unei idei; a omului, a planetelor, a stelelor și a soarelui. Dumnezeul Tată-Mamă este nucleul sistemelor energetice, miezul ființei; și oriunde se află Dumnezeu, Viața izvorăște din uniunea perfectă dintre Spirit și Materie*"[363].

Elizabeth Clare Prophet a arătat clar în lucrările sale că există și a existat întotdeauna un mariaj între știință și religie și între Spirit și Materie și că fiecare dintre cele două perechi nu sunt forțe opuse, ci ingrediente necesare pentru a fi echilibrate în interiorul fiecăruia dintre noi spre o înțelegere mai înaltă a lui Dumnezeu, a Universului și a întregii creații.

---

362 Prophet: *"Law of Cycles", disc* 2, part 1, 2015.
363 Prophet, Mark și Elizabeth, 1979, pg. 321-322,328.

Civilizațiile mayașă și aztecă din America Centrală

În timpul unei călătorii recente în Peninsula Yucatan din Mexic, am avut onoarea de a întâlni câțiva indigeni mexicani nativi, de la care am învățat foarte multe despre istoria, limba, arheologia și cultura strămoșilor lor azteci și mayași. Istoria consemnează că *mayașii* au fost primii care au venit și s-au stabilit în ceea ce noi numim Mexic. Arheologii au descoperit dovezi că mayașii trăiau în zona pe care o numim Belize în jurul anului 2600 î.Hr. În urma studiilor asupra limbii maya, oamenii de știință au ajuns la concluzia că un grup *proto-maiaș* a trăit în zona din ceea ce este astăzi Huehuetenango, Guatemala, încă din anul 2500 î.Hr. Cei mai mulți istorici cred că cultura mamă a acestora a fost civilizația *olmecă*, care a furnizat elementele de bază pentru dezvoltarea culturii maya și a altor culturi istorice din Mesoamerica, inclusiv arhitectura, un sistem numeric, un sistem calendaristic și principiile de bază ale astronomiei. Mulți cred că *olmecii* au fost cei care au format prima civilizație majoră din America Centrală. Nu știm cum se numeau *olmecii*, deoarece acest nume le-a fost dat de către *azteci*, care i-au numit "oamenii cauciucului", deoarece acesta era principala lor meserie. Olmecii sunt renumiți pentru statuile lor cu capete uriașe sculptate în piatră, unele dintre ele semănând cu africanii, ceea ce a dat naștere la speculații că ar fi călătorit peste Atlantic spre Mesoamerica. Mai târziu, mayașii au fost influențați de o altă cultură de pe platoul central, numită **Toltec**, care a fondat orașul Tula în jurul anului 900 d.Hr. și a condus Mexicul între 800 și 1100 d.Hr. Aztecii au venit după aceea și au fondat orașul Tenochtitlan în jurul anului 1325 d.Hr. Aztecii au moștenit, fără îndoială, sistemul religios al mayașilor, deoarece evenimentele istorice sunt aceleași și doar numele zeilor s-au schimbat.

Relatarea mayașă a istoriei creației din "Popol Vuh"

Una dintre cele mai asemănătoare povești întâlnite în diverse religii cu privire la crearea Universului provine din povestirea istorică a mayașilor din America Centrală, scrisă în "*Popol Vuh*" = "Înregistrarea Comunității", o sursă neprețuită de cunoaștere a mitologiei și moștenirii mayașe antice. De asemenea, este consemnată o listă cronologică a regilor până în anul 1550 d.Hr. Scris în limba mayașă K'iche' (sau Quiche) în jurul anului 1555, la scurt timp după cucerirea spaniolă, autorul (autorii) mayaș(i) a (au) folosit propria sa (lor) limbă, dar, fiind "creștinat(i)", nativul (nativii) guatemalez(i) l-a (i-au) scris în alfabetul latin. Poporul K'iche' era format din trei triburi principale - Nima, Tamub și Ilokab. Nima spun că sunt urmașii primelor patru ființe umane și acest trib este cel care a scris *Popol Vuh* și a făcut ca strămoșii lor să fie proeminenți. La un secol după ce a fost scris, Francisco Ximenez i-a convins pe bătrânii din orașul Quiche[364] să îi permită să împrumute manuscrisul, iar acesta a fost transcris și tradus în spaniolă de Ximenez, un preot dominican sosit în Guatemala din Spania în 1688, la vârsta de 22 de ani. Se presupune că acesta ar fi înapoiat originalul Bătrânilor, dar acesta nu a fost încă văzut. Copia lui Ximenez, singurul exemplar care a supraviețuit și care conține textul Quiche, se află în prezent la Biblioteca Newberry din Chicago. Cercetătorul austriac Dr. Carl Scherzer a fost cel care a luminat lumea europeană cu privire la *Popol Vuh* după ce a călătorit în Republica Guatemala în 1855 și a redescoperit manuscrisul. Scherzer a făcut o copie a traducerii în spaniolă pe care a publicat-o la Viena în 1856 sub titlul "*Las Historias del origen de los Indios de Guatemala, par el R.P.F. Francisco Ximenes*". Abatele Brasseur de Bourbourg a publicat la Paris, în 1861, o lucrare care dă textul original kiche cu traducere franceză intitulată "*Le livre sacre de Quiches et les mythes de Vantiquite Americaine*". Nu a existat nicio îndoială în rândul istoricilor europeni că traducerea lui Ximenez a fost una dintre sau Cea mai veche consemnare scrisă a *Popol Vuh*-ului. Deși putem observa că a existat o utilizare intensă a scrierii hieroglifice în unele dintre culturile indigene antice din America de Nord, Centrală și de Sud, abilitățile de elaborare a acestor scrieri hieroglifice erau limitate la scribii regali. Cele mai multe dintre aceste popoare indigene nu aveau o scriere scrisă la sosirea europenilor și, așa cum am

364 Chiar la începutul vechilor cronici ale rasei Quiche și a cuvintelor care urmează, autorul necunoscut al acestui manuscris dă numele de Quiche țării, așa cum se spune în: "varal Quiche u bi". Orașului, "Quiche tinamit"; iar triburilor națiunii, "r'amag Quiche vinac". Cuvântul quiche, queche sau quechelah înseamnă "pădure" în multe dintre dialectele indiene din Guatemala. Pentru mai multe informații, a se vedea: Delia Goetz și Sylvanus Griswold Morley, din traducerea lui Adrian Recino din Quiche în spaniolă: "Cartea poporului: Popol Vuh"-(Preambul). 1954.

văzut la vechii evrei, israeliți și alte culturi orientale, istoria și teologia lor au fost păstrate în principal prin tradiția orală transmisă din generație în generație. Aici, în Mesoamerica, nu a existat nicio diferență. Cartea de început ne duce înapoi la începutul timpului, când a fost creat Universul. Manuscrisul începe cu un preambul. Am propria mea versiune a ceea ce a scris părintele Ximenez în spaniolă și am tradus primele șapte rânduri, urmând să comentez cum au tradus alții același pasaj. Există o varietate de traduceri și voi trece în revistă câteva dintre ele. Una dintre cele mai bune, care nu adaugă și nici nu scade prea multe cuvinte din Preambul, provine din lucrarea lui Goetz și Morley preluată din traducerea lui Adrian Recino:

"*ACESTA ESTE ÎNCEPUTUL vechilor tradiții ale acestui loc numit Quiche. Aici vom scrie și vom începe vechile povești, începutul și originea a tot ceea ce s-a făcut în orașul Quiche, de către triburile națiunii Quiche. Și aici vom expune revelația, declarația și povestirea a tot ceea ce a fost ascuns, revelația făcută de* ***Tzacol, Bitol, Atom, Qaholom****, care se numesc* ***Hunahpu-Vuch, Hunahpu-Utiu, Zaqui-Nimd-Tziis, Tepeu, Gucumatz, u Qux cho, u Qux Palo, Ali Raxa Lac, Ah Raxa Tzel****, așa cum erau numiți. Și [în același timp] declarația, narațiunea combinată a Bunicii și a Bunicului, ale căror nume sunt* ***Xpiyacoc****, și* ***Xmucane****, ajutoare și protectori, de două ori bunica, de două ori bunicul, așa numiți în cronicile Quiche. Atunci vom povesti tot ceea ce au făcut ei în lumina existenței, în lumina istoriei*"[365].

După cum veți vedea pe extrasul de mai jos și cu traducerea mea a textului părintelui Ximenez, între cuvintele "*care a fost ascuns*" și "*care sunt numiți*", Goetz, Morley & Recino" au omis cuvintele "~~**y a claradura**~~ ("clar" sau *a clara dura* = "clarificând") ~~**por el formador y criador, madre, y Padre**~~" ("pentru cel care a format și a creat, mama și tatăl") și au adăugat cuvintele **Tzacol, Bitol, Atom, Qaholom**. Interpretarea mea a acestui "schimb" este că ei, sau o altă influență, au avut ideea că formatorul, creatorul, mama și tatăl erau reprezentați în mod tradițional de acești patru. Pentru cuvintele "*manifestido y su ser relatando*", Goetz, și alții au "*narațiunea tuturor*". Traducerea mea este mai jos:

ARE V XE OHER
1. ESTE ES EL PRINCIPIO DE LAS

Primele zece rânduri din Popol Yuh:

În partea stângă este textul nativ al autorului mayaș care folosește limba sa, dar îl scrie în alfabetul latin. Ulterior a fost tradus în limba spaniolă. (partea dreaptă)

Traducerea lui Jacquet în Fnglish:

Acesta este începutul poveștilor străvechi de aici, de pe Quiche. Aici o vom aduce în sus, și vom începe poveștile străvechi, începutul lor, și începutul a tot ceea ce s-a făcut în lumea Quiche, poporul lor de indieni Quicheos, și de aici vom relua ceea ce se declară, …

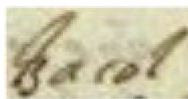
Cel de-al treilea zeu numit în text este "*Zaquinima Tziis*", care are un mod neobișnuit de a scrie ultima parte a numelui său, văzut exact la fel atât pe partea Quiche, cât și pe partea spaniolă,

365 Goetz, Delia și Morley, Sylvanus Griswold: "Cartea poporului: POPOL VUH"; Preambul. Din traducerea lui Adrian Recino din Quiche în spaniolă [1954],

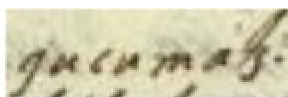
care arată ca:

, la sfârşitul liniei 11. Ultima literă seamănă, fără îndoială, cu litera "z", care a fost folosită pe ambele părți, iar prima literă pare a fi aceeași literă. Cu toate acestea, această primă literă reprezintă "Tz" și trebuie să fie un sunet și o literă specială Quiche care nu se găsește în spaniolă. O vedem doar pe partea Quiche, cum ar fi în cuvântul

și

unde spaniolii au păstrat sunetul și cuvântul "**tz**" prin faptul că nu l-au tradus. Această literă pare să fie folosită și ca "**c**", așa cum se vede în "*cielo*" și "**j**", ca în "*dije*". Litera din mijloc, care seamănă cu litera "**y**" cu accente lungi, se scrie cu un dublu "**ii**" în spaniolă. Pentru a completa traducerea mea a primelor unsprezece rânduri din spaniolă în engleză:

"*.. ser declarado, y manifestido, y su ser relatado, la escondedura, y a claradura, por el formador, y criador. madre, y Padre que asi se llaman* ***hun ahpu vuch. hun ahpu vim. zaqui nimac Tzis. Tepeu. Gucumatz. vguy cho. vgut palo***". (nombres, o atributors...)

...că fiind declarată, și manifestată, și de spus, cea ascunsă, și în mod clar, de către Proiectantul, și Creatorul, mama, și Tatăl care se numesc astfel **hun ahpu vuch. hun ahpu vhu. zaqui nimac Tzis. Tepeu. Gucumatz. vguy cho. vgut palo**. (nume, sau atribute...)

NOTE la primele zece rânduri:

Numele zeilor care urmează după linia 10 nu sunt scrise cu majuscule și nu sunt sigur dacă punctul dintre nume reprezintă o perioadă sau un punct. **q'** este prescurtat de la "*que*" și **ay** este prescurtat de la "*hay*" = "există". Un "**s**" la începutul sau la mijlocul unui cuvânt poate arăta ca o bară oblică (/). Un "**c**" este uneori inversat pentru a arăta ca **]**.

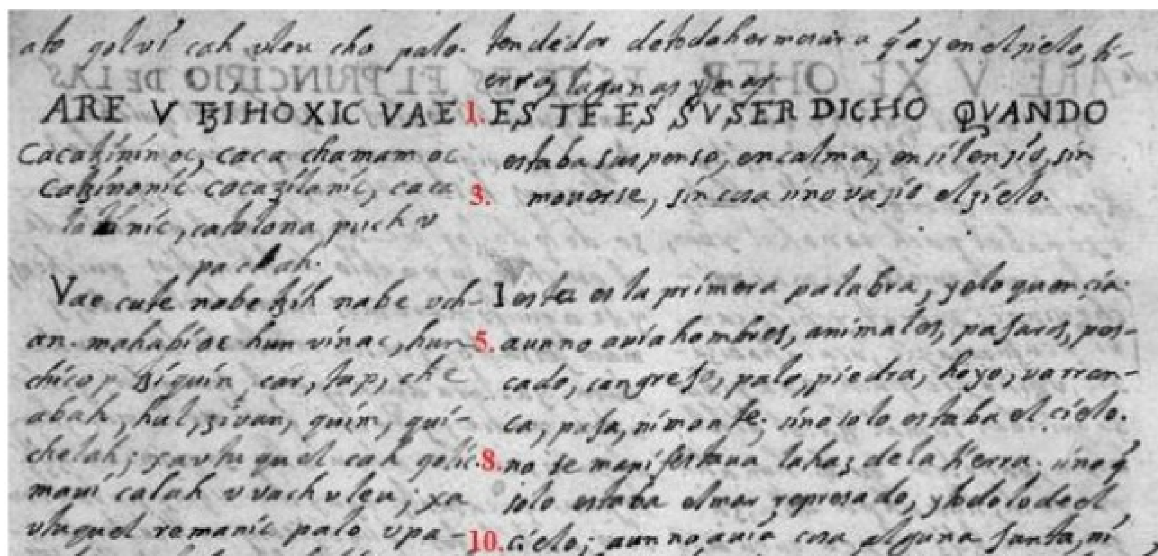
LINIA 3: Al treilea cuvânt este "*criuiremos*", dar, deoarece nu există un astfel de cuvânt, trebuie să fie fie "*criaremos*", care provine din cuvântul rădăcină "*criar*" = "a crește", sau face parte din cuvântul anterior "*es*" pentru a face "*Escribiremos*" = "vom scrie". Oricum ar fi, părintele Ximenez a scris greșit cuvântul. Oricare dintre acestea ar putea fi cuvântul dorit.

LINIA 7: Al patrulea cuvânt la prima vedere pare a fi un "**F**" ca în "*Fomaremos*", ca în "Vom forma", sau pentru înțelegerea noastră contemporană: "*a pune laolaltă, a compune, a înființa, a materializa, a face vizibil, a face cunoscut, a dezvălui...care să fie declarat*". Cu toate acestea, dacă ne uităm la modul în care părintele Ximenez a scris cuvintele cu "**T**" și "**F**", este fără îndoială un "**T**", ca în "*Tomaremos*" = "vom lua". Putem vedea acest lucru pe următorul rând 8 cu cuvintele "*manifestado*" și patru cuvinte mai târziu cu "*relatado*", unde sunt folosite atât "**f**", cât și "**t**", iar **t**-ul din acest cuvânt are exact aceeași formă ca și "*tomaremos*" din rândul 7. La următoarea linie 9, cuvântul "*formador*" este în mod clar scris corect și cu "**f**" într-o formă diferită de cea a "**t**"-ului, ceea ce face ca acel cuvânt de la linia 7 să fie în mod categoric "*Tomaremos*" în forma viitoare (futuro) din cuvântul rădăcină "*tomar*" = a lua. Acel cuvânt "*formador*" provine din cuvântul rădăcină "*formar*" = a forma, a modela, a educa, a alcătui. Acest titlu înseamnă "*Cel care a fost*", adică cineva care a creat ceva, iar în acest caz se referă la "Creatorul" sau la emisarul pe care l-a creat după formarea Universului. Alte cuvinte contemporane pe care le-am înțelege mai bine pentru

acest cuvânt ar fi "*Creator, dezvoltator, producător, generator, designer, modelator*".

LINIA 8 + 9: cuvântul "*la escondedura*" ar putea fi fie așa cum este, fie o greșeală de ortografie pentru "*escondida*" = "cea ascunsă" sau "*la esconde dura*" = "cea (foarte) greu ascunsă" sau "*la esconde duda*" = "cea ascunsă îndoielnic".

Chiar pe pagina următoare găsim începutul povestirii istorice din cadrul Popol Vuh. De fapt, putem vedea "fantoma" paginii de preambul în fundalul acestei pagini următoare, datorită faptului că cerneala curge prin pagină. Ultimele două rânduri din preambul - rândurile 47 și 48 - se află chiar în partea de sus a paginii. Popol Vuh începe cu vidul spațiului, iar anticii îl descriu ca fiind apele primordiale ale spațiului în interiorul unui întuneric în care nu s-a manifestat încă niciun lucru material, deoarece spațiul nu exista încă și nu exista nimic care să conțină vreo materie materială. Timpul era, de asemenea, inexistent și nu avea niciun sens și nimic care să compare un eveniment cu altul. Cercetătorii au observat că cea mai mare parte a întregii povești este în afara contextului cronologic, așa că, chiar pe pagina următoare, unele lucruri sunt repetate. Urmează traducerea și notele mele de pe prima pagină. Voi încerca să rămân la traducerea exactă a cuvântului pe cât posibil și fără a adăuga mai mult farmec poveștii, așa cum am observat că au făcut mulți alții. Am observat că cele două cuvinte din titlu "DICHO" și "QUANDO" sunt scrise cu majuscule, dar cum există un spațiu între cele două cuvinte, cred că Ximenez încheia declarația de deschidere cu Dicho (spus, zicând) și începea următoarea propoziție cu Quando (când). Cercetătorii se referă la aceasta ca fiind Partea 1 sau Capitolul 1. Pentru un studiu mai aprofundat al documentului original disponibil online prin amabilitatea Newberry Library, accesați: *www.newberry,org/popol-vuh*.

ARE V XIHOXIC VAE 1. ESTE ES SV SER DICHO QVANDO
estaba suspenso, en calma, en silencio, sin
3. moverse, sin cosa sino vacio el cielo.
1 esta es la primera palabra, y elocuen-
5. aun no avia hombres, animates, pajaros, pes-
cado, cangrejo, palo, piedra, hoyo, barran-
ca, paja, ni monte. sino solo estaba el cielo.
8. no se manifestana la haz de la tierra. sino q
solo estaba el mar represado, y todo lo de el
10. cielo; aun no avia cosa alguna junta, ni

"*ESTE ES SU SER DICHO. QUANDO estaba suspenso, en calma, en silencio, sin moverse, sin sisa sino vacio el cielo...*"

"**Acesta este să fie (cum a fost) spus. Când totul era în suspensie, calm, tăcut, fără mișcare, fără mărime, ci doar golul din ceruri.**"

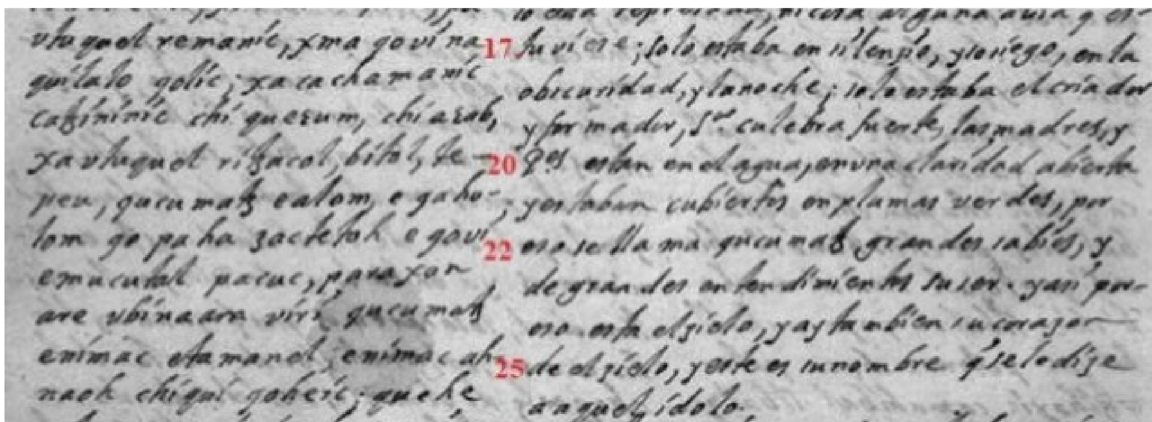
Din moment ce "*sisado*" înseamnă "de mărime", iar cuvântul rădăcină "*sisar*" înseamnă "a fura" sau "a mări", este destul de clar că al doilea sens, "*mărime*", este cel pe care Quiche și părintele Ximenez vor să îl transmită. Continuând cu liniile 4 – 10:

"*...esta es la primera palabra, y elocuencia, aun no avia hombres, animates, pajaros, pescado, cangrejo, palo, piedra, hoyo, barranca, paja, ni monte, sino solo estaba el cielo. no se manifestana la haz de la tierra. Sino que solo estaba el mar represado, y todo lo de el cielo*",

"**Acesta este primul cuvânt, și elocvent, cum că nu se făcuseră încă gata oamenii, animalele, păsările, peștii, crabul, bățul, piatra, gaura, canionul, paiul, sau muntele, ci doar**

cerul. Nimic de pe fața pământului nu se manifestase, ci doar marea era reținută și tot ce se afla sub cer...."

Povestea continuă încă șapte rânduri despre cum nu exista nimic altceva decât apa calmă și imobilitatea în liniștea întunericului. Apoi, la LINIA 17, ajungem în sfârșit la povestirea primelor ființe existente - primii zei!

"*...solo estaba en silencio, y la ciego, en la obscuridad, la noche, solo estaba el creador y formador,* ***sus culebra fuente, las madres y padres*** *estan en el aqua, en una claridad abiertay estaban cubiertas en plumas verdes, por eso se llama gucumatz, grandes sabios y de grandes en pensimientos su ser. y asi por eso esta el cielo, y hay tambien la corazon de el cielo, y esta es la nombre que se le dije a aquel idolo..*".

"Era doar tăcere și întuneric, în noapte, era doar Creatorul și Designerul, **șarpele său de fântână, mamele și tații** erau în apă, într-o strălucire expansivă și erau acoperiți cu pene verzi, pentru asta se numesc gucumatz, mari înțelepți și mari Ființe în gândire, și deci de aceea există cerul, și există și inima cerului, și acesta este numele care i s-a spus acelui idol...".

Din nou, majoritatea traducătorilor au omis traducerea cuvintelor "**sus culebra fuente, las madres y padres**" și au înlocuit cuvintele cu zeii cunoscuți. Goetz și alții, dau ca înlocuitor "Creatorul, Tepeu, Gucumatz, Strămoșii". Allen Christenson are următoarele:

"*...toți singuri sunt Creatorul și Formatorul, Suveranul și Șarpele Quetzal, cei care au născut copii și cei care au născut fii. Luminoși sunt în apă, înfășurați în pene de quetzal și pene de cotinga*"[366].

Păsările *Cotinga* din America Centrală au pene verzi-albastre, dar Christenson nu oferă niciun motiv pentru care a ales în mod unic această pasăre pentru a o adăuga la "*pasărea cu pene de quetzal*". Dennis Tedlock interpretează același pasaj în felul următor:

"*Numai Creatorul, numai Modelatorul, Șarpele cu pene suveran, Purtătorul. Născătorii sunt în apă, o lumină strălucitoare. Ei sunt acolo, sunt închiși în pene de quetzal, în albastru-verde*"[367]

Cuvântul spaniol "*abierto*" înseamnă "deschis", care poate însemna și "clar", "pus la vedere", "descoperit", "expansiv", iar ultimul este cel care cred că este mai potrivit în contextul poveștii că aceste ființe dumnezeiești străluceau cu lumina lor care putea fi văzută de cei aflați în apropierea lor. Cuvântul "*culebra*" înseamnă șarpe și de aici și motivul înlocuirii cuvântului "*șarpe*"

---

366 Chrislenson, Allen J.. Ph.D: *"Popol Vuh: The Sacred Book of the Maya: The Great Classic of Central American Spirituality, Traducere după Original Maya Text",* University of Oklahoma Press. 2007.

367 Tedlock, Dennis: *"Popol Vuh: the Definitive edition of the Mayan book of the dawn of life and the Glory of Gods and Kings",* Touchstone Books, 1996.

de către toți istoricii. Cuvântul "*fuente*" înseamnă "izvor, fântână, sursă, izvor" în traducerile spaniole contemporane date în dicționarul meu spaniol-englez, și nu pare să aibă vreo legătură cu cuvântul istoric folosit ca "***pană***"[368].

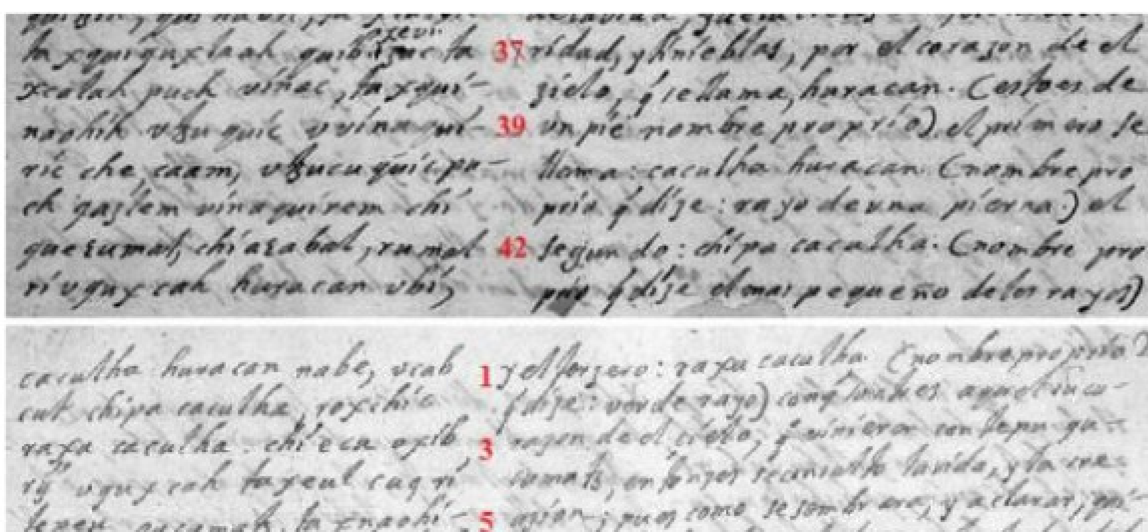

Ceea ce cred eu că este cazul este că, cu secole în urmă, *mayașii* au privit o pasăre cu pene și au văzut cum penele seamănă cu felul în care arată un izvor sau o fântână sau un *geiser* de apă caldă și au numit-o "*cu pene*". Păunul, sau Peacock, sau Peafowl, ar fi un exemplu perfect de pasăre care are penele ieșind ca o fântână și are culori albastru-verzui. Păunii sunt originari din Asia de Sud, dar au fost îmblânziți peste tot în lume, dar se știe că au scăpat din captivitate și au creat populații sălbatice, în special în America Centrală. Cât timp au fost acolo și dacă au avut influență asupra gândirii religioase Quiche este o întrebare bună, la fel ca și întrebarea unde se găsește un șarpe cu pene sau cum arată. Toate izvoarele și fântânile au o "*sursă*", așa că poate că definiția subiacentă pe care Ximenez încearcă să o transmită este că șarpele cu pene este "*sursa tuturor*".

În continuare ne sunt prezentați niște zei noi sau unii dintre aceiași zei cu nume noi. Unul care pare a fi aproape sau în vârful ierarhiei este cel numit "**Corazon de el cielo**" = "**Inima Cerului**" sau "*Inima Paradisului*", al cărui nume în K'iche' este ortografiat ca "**vguy cah**".

Iată textul de la liniile 37-48. Prima pagină a textului principal se termină la linia 43: ("... *de las rayas*."), iar următoarele cinci rânduri sunt pe pagina 2, pe care le-am numerotat acum ca fiind liniile 1-5. Înainte de acest pasaj și de introducerea "*inimii cerului*", zeii s-au întâlnit cu **Tepeu** și **Gucametz** pentru a se consulta și a se gândi cum să creeze viața, apoi **Inima Cerului** se întâlnește cu Tepeu și Gucumatz pentru a aduce planul de a crea viața în realitate.

Liniile 37 - 43 (pagina 1) și liniile 1-5 pagina 2:

"*...por el **corazon de el cielo**, q' se llama **huracan**. (esto es de un pie nume propriu). el*

368 *"Cassell's Spanish-English, English-Spanish Dictionary",* revizuit de Anthony Gooch și Angel Garcia de Paredes. MacMillan Publisher, 1979.

primero se llama: ***caculha huracan****, (nombre proprio q' dije: rayo de una pierna). el segundo:* ***chipa caculha****, (nombre proprio q' dije el mas pequeno de los rayas) y el tercero:* ***raxa caculha****, (nombre proprio q' dije: verde rayo) con q' los tres aquel sa corazon de el cielo, que vinieron con* ***tepu gucumatz****, entonces se consulto la vida, y la ire acion...*"*...*

"...pentru **Inima cerului**, care se numește **hurricane**/uragan (acesta este un nume propriu pentru picior), cel dintâi se numește: **caculha huracan**, (nume propriu pe care l-am spus: rază de lumină de la un picior). Al doilea: **chipa caculha**, (nume propriu pe care l-am spus pentru cea mai mică dintre raze) și al treilea: **raxa caculha**, (nume propriu pe care l-am spus: rază verde) cu care cei trei menționați anterior la Inima cerului, care au venit cu **tepu gucumatz**, apoi s-au consultat despre viață și vor intra în acțiune..."

Părintele Ximenez a adăugat câteva note în paranteză care nu se regăsesc în originalul K'iche'. Se pare că ne spune că unele dintre numele zeilor au nume proprii: "...pentru "**inima cerului**", numele "**huracan**" (uragan) este numele său propriu". Se pare că există trei zei principali care ajung să fie implicați în planificarea creării vieții. Primul se numește: **caculha huracan**, al cărui nume propriu este definit ca "*rază a (unuia dintre) picioare*". În acest caz, contextul poveștii este că este vorba despre "*raze de lumină*" despre care vorbește, iar acești zei sunt reprezentanții acestei raze de lumină. Singurul căruia i se dă o culoare aici este **raxa caculha**, care se află pe raza verde. Știm că patru zei susțineau cerul celor patru direcții, fiecare fiind reprezentat de un arbore sacru de *ceiba* și de o pasăre cu o schemă de culori: **Est** - Roșu, **Nord** - Alb, **Vest** - Negru, **Sud** - Galben, iar Verdele este în centru. **Aquel** cu accent (aquél) înseamnă "*primul menționat*", "*cel dintâi*", ceea ce cred că Ximenez a vrut să spună în loc de **aquel** (linia 2) fără accent = "acela", aceia, acea chestiune". Cuvântul spaniol folosit în prezent pentru "*plăcintă*" înseamnă "*picior*", dar ce însemna acum 300 de ani? La fel cum am folosi termenul "*notă de subsol*", ne referim la ceva care este adăugat în josul paginii, cum ar fi locul unde se află piciorul uman, dar care nu are nimic de-a face cu un picior uman real.

Această a doua pagină oferă unele îndoieli cu privire la cine este "*Inima Cerului*" și dacă celălalt nume al său este Huracan. La pagina 2, linia 22 -, cuvintele în spaniolă sunt: "*...y asi se alegre, gucumatz esta bien tu venida corazon de el cielo, tu huracan, y tu chipi caculha, raxa cacalha*, *seper* = **și așa să fii fericit gucumatz, sosirea ta este bună, inima cerului este binevenită, uraganul tău și chipi caculha ta raxa**..." În partea K'ichi', există o perioadă în loc de punct înaintea cuvintelor "inima cerului", pe care Ximenez nu l-a pus în spaniolă, ceea ce schimbă acum contextul propoziției. Am examinat numele **raxa** de mai multe ori crezând că Ximenez a vrut să scrie cuvântul "*raya*" ca în "**rază**" de lumină, dar '**x**' este clar și distinct și diferit de "**y**" care a fost scris în text, iar **x** este litera. Deoarece "**x**" în spaniolă se pronunță ca un "**h**", la fel ca și "**j**", ca în numele părintelui Ximenez (Jimenez/himenez), cred că cuvântul este de fapt "**raja**", care înseamnă "**seniorio**" sau "**domnie**" și oferă o definiție mai bună a acestui zeu mayaș particular.

Mai mulți autori au "Inima Cerului, numită Uragan", ceea ce înseamnă că sunt unul și același lucru. Han Stavans spune că "*Regele Q'uq'umatz este omonimul Creatorului Q'uq'umatz care înseamnă* ***șarpele quetzal***". În acest caz, Ilan a înlocuit "**k**" cu "**q**", ca în "**kukumatz**". Unii autori au numit mai mult decât cei șase sau șapte zei numiți în pasajul de mai sus. Tedlock scrie că acțiunea de creare a animalelor și a oamenilor începe atunci când toți zeii se întâlnesc:

'*zeilor care locuiesc în marea primordială, numiți Creatorul, Modelatorul, Purtătorul, Născătorul, Inima Lacului, Inima Mării și Șarpele cu pene suveran, li se alătură zeii care coboară din cerul primordial, numiți Inima Cerului, Inima Pământului, Fulgerul nou-născut, Fulgerul brusc și Uraganul*'[369].

---

369 Tedlock, 1996. Pag. 30.

Trebuie să recunosc că nu am citit sutele de pagini din Popol Vuh și că unii dintre acești zei pot fi numiți mai târziu, dar asta înseamnă 7 zei ai mării primordiale și 5 zei ai cerului primordial, ceea ce face un total de 12. Aceștia par a fi aceiași "13" zei pe care Goetz și alții i-au numit, probabil potrivindu-se cu cei 13 zei numiți "**Oxlahuntiku**". Aceștia se angajează într-un dialog care are ca rezultat crearea pământului și creșterea plantelor și a oamenilor pe pământ. Dar oamenii pe care i-au creat erau imperfecți, așa că ei caută sfatul zeilor mai vechi **Xpiyacoc** și **Xmucane**. Acea creație a fost imperfectă ceea ce face ca Uraganul (Hurakan) să aducă un potop catastrofal asupra lor. Fie că a fost luată direct din lectura textului integral al Popol Vuh, fie că a adăugat propria intuiție spirituală, cea mai bună explicație despre cine a fost "Dumnezeul cel mai înalt" și cine i-a creat pe emisarii divini după crearea Universului vine din versiunea lui Gene Fernandez, "*Povestea creației maya*":

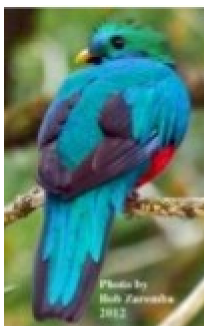
"*Ea ne vorbește despre un gol care conținea apele primordiale în spațiu, în interiorul unui întuneric lipsit de orice lucru material. Primul lucru care apare este "**HunabKu**", Cel Divin, Prima Cauză, Cel Etern, Cel Născut, Cel Nemuritor, care este tot ceea ce a fost, tot ceea ce este și tot ceea ce va fi, necontenit, nemărginit, absolut. **Hunab Ku** s-a trezit dintr-un somn fără vise de treisprezece eternități care apoi a emanat din propria voință și prin puterea cuvântului său - Inima Cerului, o emanație unidimensională a propriei divinități a lui **Hunab Ku** care a pus în mișcare viața pe anumite planuri spirituale unde atât Spațiul cât și Timpul o puteau conține. **Inima Cerului** a emanat cele Șapte Manifestări Dumnezeiești care au fost **Itzamna Kauil**, **Tzacol**, **Bitol**, **Tepetu**, **Gucumatz**, **Alom** și **Caholom** - fiecare avea stăpânire asupra și erau identificate cu o dimensiune cosmică, iar mai târziu cu o direcție cardinală și o culoare. Aceste Manifestări ale lui Dumnezeu Șapte au primit constrângerea de a crea noi dimensiuni și, de asemenea, viață. Împreună au rostit din nou cuvântul: lumina verde-albastră a diferențierii a umplut haosul și progeniturile lor - semințele cerului, materia (pământul) și apele lumii subterane - s-au manifestat. Numai atunci când cei șapte erau împreună se putea realiza orice act de creație*"[370].

Analizând ceea ce este scris în liniile 37-38 din prima pagină a Popol Vuh, Lewis Spence a interpretat Hurakan la fel ca Inima Cerului"

"*... la început întâlnim o pereche de ființe masculine-feminine numite **Xpiyacoc** și **Xmucane** despre care se vorbește ca fiind "acoperite cu pene verzi". Primele divinități sunt **Tepeu**, **Gucumatz** și **Hurakan** care împreună cu Xpiyacoc, Xmucane și Tepeu au creat împreună manechine umane. Prin voința lui Hurakan, Inima Cerului, apele au adus un mare potop... Gucumatz (de asemenea, Cuculcan) este unul și același lucru cu nahuatlacanul sau același lucru cu toltecanul **Quetzalcohuatl**, de la două cuvinte kiche care înseamnă **Șarpe cu pene***"[371].

Din diverse relatări istorice, avem trei nume pentru aceeași Ființă divină: **Kukulcan** a fost numele folosit de mayașii din Yucatan, iar **Gucumatz** a fost numele folosit de mayașii din ținuturile înalte din Guatemala. **Quetzalcoatl** a fost numele folosit de tolteci și azteci. Mayașii yucateci îl venerau pe "**Hunab Ku**", care însemna "*Zeul unic creator*", iar "**Itzamna**", șeful panteonului mayaș, era fiul său. Itzamna a fost zeitatea maya supremă și Dumnezeul creator inițial înainte de influența creștină a spaniolilor și, astfel, mulți cred că Hunab Ku nu a fost o divinitate prehispanică, ci a intrat în scenă în timpul epocii de scriere a Popol Vuh sub influența creștină. Numele mayașilor pentru "**Șarpele cu pene**" era Kukulcan, cel mai bine cunoscut în Yucatan, unde se presupune că a aterizat pe Pământ pentru a deveni conducător și care a fondat orașul Chichen Itza. Vechii mayași și descendenții lor venerau foarte mult pasărea Quetzal, iar penele sale erau foarte dorite. Înregistrările arată că, atunci când mayașii conduceau regiunea, regiunile din jur le aduceau tribut, care includea pene de pasăre Quetzal.

370 Fernandez, Gene: *"The Maya Creation Story"*, from: www.theosociety.org
371 Spence, Lewis: *"The Popol Vuh, The Mythic and Heroic Sagas of the Kiches of Central America."*, 1908. De pe CD-ROM *"The Internet Sacred Text Archive"*, version 5.0, de la J.B. Hare, 1998-2005. ISBN 0-9709390-5-1

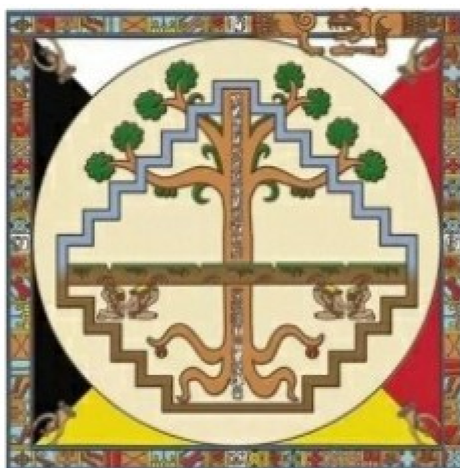

"*După cum subliniază Popol Vuh, "**hrana**" cerută de stăpânii Quiche nu consta doar în mâncarea și băutura care erau pregătite pentru ei, ci și în turcoaz, jad și penele irizate de culoare albastru-verzui ale quetzalului. Astfel de obiecte prețioase ca acestea erau considerate fructele supreme ale lumii albastru-verzui a pământului și a cerului*"[372].

Quetzalul este pasărea națională a Guatemalei, iar masculului îi pot crește pene de coadă de până la un metru și jumătate, de un albastru-verde strălucitor.

Popol Vuh este, fără îndoială, suma mai multor povești de creație ale nativilor. Au existat diverse lucrări de traducere a Popol Vuh care prezintă diferențe ale mitologiei mayașe și quiche. Există mult mai multe în povestea creației din Popol Vuh, dar acest mult spune un număr incredibil de similarități cu conceptele egiptene, hinduse, taoiste, cabalistice și ale Mișcării "Eu Sunt" despre creație. Întâlnim din nou tema stării inițiale a Universului ca fiind un gol, vid, întunericul apelor primordiale, înainte de apariția Creatorului infinit. Dumnezeul Creator creează apoi un emisar care, la rândul său, creează alți șapte emisari. Acest concept a fost văzut în Cabala, unde Ein Soph creează Keter. Keter se uită înapoi la Ein Soph, iar lumina și energia se reflectă înapoi la Keter și continuă să creeze alte sefirot cu un fulger în jos spre alte dimensiuni sub Keter. În religia mayașă și aztecă, sunt create treisprezece eternități care reprezintă cele 13 niveluri cerești. Această versiune mayașă a celor șapte manifestări ale zeilor am văzut-o în harta Prezenței lui EU SUNT care este înconjurată de șapte inele concentrice de vibrații de culoare. Este destul de fascinant să vedem viziunea asupra creației a tuturor acestor diverse religii în cadrul poveștii mayașe a creației!

ARBORELE MONDIAL mayaș al Universului

Ceiba "Arborele vieții" al mayașilor. Șase trepte care urcă spre vârf pe fiecare parte de sus și patru trepte pe fiecare parte care duc spre partea de jos.

Mayașii erau conștienți de faptul că Pământul se învârtea pe axa sa și se mișca în jurul

372 Tedlock, 1996, pg. 55

Soarelui, la fel ca celelalte planete. Axa noastră centrală este reprezentată de polul nord și de polul sud, dar în modelul mayașilor, Pământul se învârte în jurul axei centrale a unui mare copac **Ceiba** pe care ei îl numeau "**Arborele-Lumii**" (Wakah-Chan). Trunchiul copacului se întindea în ceruri în direcția stelei polare. Rădăcinile Arborelui Ceiba creșteau adânc în pământ, mult sub planul suprafeței terestre a lumii umane, unul dintre cele trei universuri sau "lumi". Celelalte două erau Lumea Superioară a celor 13 Ceruri și cele nouă niveluri ale Lumii de Jos, cu apele sale întunecate din **Xibalba**. Arborele lumii era portalul dintre lumi.

Cele 13 Ceruri ale universului mayaș și aztec

Religia era importantă în cultura mayașă, iar preoții lor aveau o mare influență în rândul poporului mayaș antic. **Hunab Ku** era zeul creator, iar **Itzamna** era stăpânul Cerurilor. Mayașii aveau zei și zeițe pentru ploaie și fulgere, pentru Lună, pentru vânt, pentru război și moarte. **Quetzalcoatl** era zeul toltecilor pe care l-au numit **Kukulcan** în limba mayașă. Mayașii gândeau Universul ca pe o creație cu trei niveluri, foarte asemănător cu viziunea pe care o aveau grecii - Cerul, Pământul și Lumea de Jos. La fel ca multe culturi care aveau un "Arbore al Vieții", mayașii vedeau structura Universului în cadrul unui uriaș copac sacru **Ceiba**. Ramurile reprezentau cele 13 planuri ale zeilor, trunchiul fiind Pământul, iar rădăcinile fiind căile de acces în lumea subterană. Cerul, sau Cerurile din cele 13 planuri sau dimensiuni, era locuit de zeii cerești, iar Itzamna era zeul suprem care dădea viață întregului cosmos. Pământul, unde locuiau mayașii, era o placă plată care plutea pe apă. Lumea subterană era formată din nouă straturi, dintre care cel mai de jos era tărâmul lui **Ah Puch**, zeul Morții, care conducea acest tărâm. Mayașii credeau că Universul fusese creat și distrus de mai multe ori și că era necesar să îi onoreze și să îi hrănească pe zei cu ofrande și sacrificii, astfel încât zeii să se asigure că Universul va continua să existe.

A fost observată și o reprezentare mai mult pictografică a celor 13 ceruri. La fel ca modelul european timpuriu cu diferite niveluri ale sferelor stelare și ca expresia hindusă a Pământului ca "Bhu-mandala" în cadrul unui univers sferic cu verticalitate, și mayașii și aztecii credeau în același lucru. Această explicație a *domului* cosmic mayaș este preluată dintr-un extras din National Geographic, martie 1990, Ancient Skywatchers Art și text revizuit pentru *web* de Sharon Mooney:

"*Universul mayașilor era centrat pe o piramidă etajată și se odihnea pe o mare cosmică crocodiliană. Fiecare sfert al pământului era asociat cu o culoare, iar centrul pământului era o "a cincea direcție", Patru ființe sacre susțineau cupola cerului, ilustrată ca un dragon cu două capete, care avea corpul ca o bandă cerească de simboluri celeste. Acesta este arcuit deasupra zeiței Lunii, care ține în mână iepurele distins pe fața Lunii, și o Venus scheletică, precum și zeul soarelui. Pleides, este un grup de stele și o coadă de șarpe cu clopoței. Crearea atât a soarelui, cât și, probabil, a planetei Venus, a fost explicată cu o legendă a gemenilor Eroi care s-au întrecut cu*

Lorzii Morții în timpul unei serii de jocuri cu mingea. Gemenii victorioși au devenit aceste corpuri cerești".

Astronomia și calendarul mayașilor

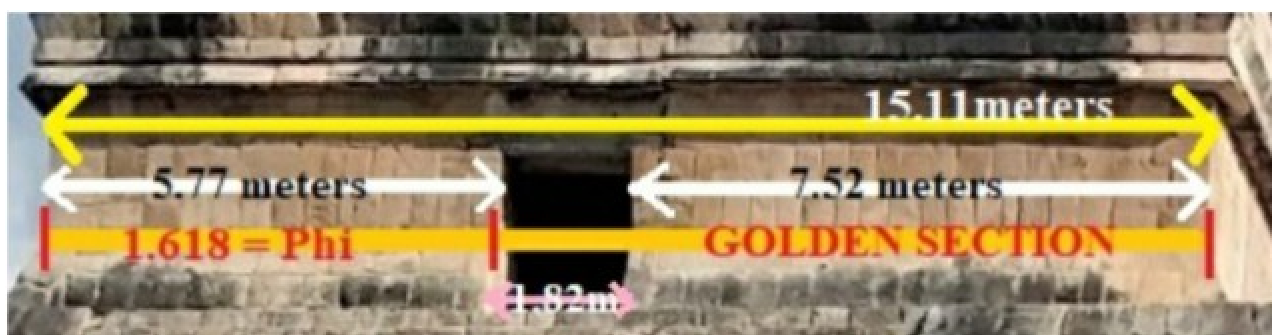
Civilizația maya a fost una dintre cele mai mari din istoria Americii Centrale. Civilizația aztecă, care a urmat, s-a încheiat brusc atunci când armata spaniolă, condusă de Pedro de Alvarado, a cucerit orașul Kumarkaaj, permițându-le spaniolilor să cucerească ținuturile înalte ale regiunii Maya. La Kumarkaaj a domnit cel mai mare dintre toți regii K'iche', numit **Q'uq'umatz**, în perioada cca. 1400 -1425. Într-o scrisoare adresată lui Hernan Cortez despre cucerirea Guatemalei, Alvarez a remarcat istoria excelentă a mayașilor și realizările lor în artă, sculptură în piatră și știință. Având unii dintre cei mai talentați oameni de știință, matematicieni și observatori ai cerului, mayașii erau foarte dezvoltați în astronomie și calcule matematice și și-au înregistrat istoria străveche cu ajutorul sistemului lor elaborat de scriere hieroglifică. Este posibil ca mayașii să fi studiat stelele mai devreme decât europenii. Mayașii au construit observatoare pentru a studia stelele. La complexul de piramide Great Chichen Itza, se află ruinele observatorului antic Caracol, care încă mai poate fi vizitat. Mayașii au înregistrat ciclul soarelui ca fiind de 365 de zile și au construit acest ciclu solar în Marea Piramidă "**El Castillo**" și în Piramida "Templul lui Kukulcan" de la Chichen Itza. Fiecare dintre cele patru laturi ale piramidei are 91 de trepte, cu o platformă a templului în vârf ca ultimă treaptă. A fost construită cca. 800 d.Hr. dar a fost salvată din ravagiile junglei după ce a fost pierdută timp de secole și apoi renovată după 1860. O piramidă mai mică, aflată încă în interiorul ei, a fost construită cu aproximativ o mie de ani înainte de construirea celei mari și poate fi încă accesată printr-o ușă laterală de la nivelul inferior. Mayașii erau conștienți de ciclul de 6 luni al echinocțiului, deoarece un joc de lumini și umbre creează aspectul unui șarpe care se unduiește pe scările piramidei în timpul apusului de soare la echinocțiile de primăvară și de toamnă. Deoarece acest fenomen a continuat timp de secole, ar trebui să fie evident că mayașii au calculat în acea zi a anului bisect de adăugare a 0,2422 zile (x4) la fiecare patru ani. Mayașii au întocmit tabele cu eclipse solare pe 33 de ani și calculaseră ciclurile orbitelor lui Marte, Jupiter și Saturn în jurul Soarelui[373]. Cei mai mulți dintre noi au auzit de calendarul mayaş care și-a încheiat unul dintre ciclurile sale de "*Calendarul cu numărătoare lungă*" în anul 2012. Fiind un interval de 144.000 de zile din 13 cicluri Baktun, se spune că a început la 11 august 3.114 î.Hr. și s-a încheiat la solstițiul de iarnă din decembrie 2012, având o durată de 5.125 de ani. Foarte interesant faptul că aceasta este cu doar 12 ani înainte de data hindusă de 3102 î.Hr. ca început al ciclului "*întunecat*" Kali-Yuga. Au avut mayașii o înțelegere similară? Diferiți istorici au alte date pentru încheierea acestui ciclu al calendarului mayaş, cum ar fi 28 octombrie 2011 de către autorul Carl Calleman. Bănuiesc că variațiile în calculul pe parcursul a 5.000 de ani a unui an tropical exact de 365,24219... reprezintă diferența. Toate cele nouă lungimi diferite ale ciclului mayaş durează 13 sau 20 de cicluri. Cel mai

373 *"The Mayas, Hi story. Art and Archaeology";* Monclem Ediciones SA. de C.V., Mexico. Text: Susana Vogel, 2006. www.monclem.com

scurt ciclu "anual" este de 13 x 20 kin = anul sacru de 260 de zile (tzolkin). Acest calendar de 260 de zile încă supraviețuiește în ținuturile muntoase din Guatemala, la fel ca și vechile practici religioase mayașe. Un "Kin" = 1 zi. Ciclul "Tun" reprezenta 360 de zile "Kin" și avea diverși multipli de Tuni pentru a face un alt tip de ciclu. La fel ca în calendarul egiptean, după ce treceau cele 360 de zile ale anului, mayașii și aztecii aveau cinci zile la sfârșitul anului care reprezentau timpul "între vârste", care nu aveau nicio ordine și definiție. 20 "Tuni" = 1 Katun = 7.200 de zile. 20 Katuni = un ciclu Baktun de 144.000 de zile. Cel mai lung ciclu de timp bazat pe Tun se numea Alautun de 23.040.000.000 de zile și ar fi 160.000 de Baktuni într-un Alautun egal cu 63 de milioane de ani. Acest lucru ar data de la distrugerea dinozaurilor, dacă acesta este momentul în care a început. Istoria mayașă spune că au fost create 13 ceruri, fiecare dintre ele având o durată de 1,26 miliarde de ani, ceea ce înseamnă 20 de cicluri Alautun, deci 1,2616286 x 109 x 13 = 16.401.200.000 de ani, iar această cifră de 16,4 miliarde de ani este ciudat de apropiată de vârsta de 13,8 miliarde de ani estimată a Universului de către oamenii de știință de astăzi. Poate că ne aflăm încă în cel mai lung ciclu de 13 ani al calendarului mayaș care nu s-a încheiat. Dacă ar fi să încercăm să le potrivim, aș estima că ne aflăm la 83,969% din parcursul celui de-al 13-lea ciclu, care s-ar încheia de fapt la vârsta de 16,4 miliarde de ani a Universului, peste 2,6 miliarde de ani.

Cei mai mulți istorici mayași văd cele nouă niveluri ale marii piramide de la Chichen Itza ca fiind cele nouă niveluri ale lumii subterane, dar când am vizitat piramida în 2019, am văzut-o diferit. Eu văd cele 13 Ceruri încorporate în piramidă. Da, există nouă platforme sau terase sau niveluri în exteriorul celor 91 de trepte, ceea ce ar corespunde la aproximativ 10 trepte pe fiecare nivel. Dacă puteți mări fotografia, am puncte galbene, în partea dreaptă a treptelor, la fiecare Zece trepte, iar când ajung la 90, mai sunt DOUĂ trepte rămase, cea de-a 91-a treaptă și ultima treaptă este treapta de platformă socotită ca fiind o singură treaptă pentru TOATE cele PATRU LATURI, motiv pentru care face un total de 365 de trepte (91 x 4) + 1. În momentul în care începeți ascensiunea spre vârf, porniți de la sol ca intermediar între ceea ce este deasupra și ceea ce este dedesubt. Următoarele nouă platforme te duc în vârful piramidei, unde cea de-a 9-a platformă ar fi la același nivel cu cea de-a 92-a platformă de trepte comună celor patru laturi. Apoi, intrând în Templu, puteți vedea că există două niveluri care ar trebui să reprezinte nivelurile 10 și 11, iar vârful sau acoperișul Templului reprezintă nivelul 12. Acum știm că acolo sus mai era și altceva în afară de un acoperiș plat, unde se sacrificau oameni. Era o altă scenă ridicată? Părerea mea este că da, dar din moment ce oamenii care efectuau ritualurile nu aveau voie să se afle în cel de-al 13-lea Cer, acea scenă înălțată se afla încă în cel de-al 12-lea Cer. Prin urmare, cel de-al 13-lea Cer se afla probabil chiar deasupra lor, în zenitul cerului. Forma piramidei, cu mult mai mulți oameni și ființe cosmice la nivelurile inferioare decât la nivelurile superioare de suprafață mai mică, are, de asemenea, sensul că ar reprezenta cele 13 ceruri mergând în sus, nu în jos ca în cazul lumii subterane, unde ar simboliza faptul că mult mai multe ființe se află pe cea mai mică și mai mare suprafață. Sperăm cu siguranță că nu ar fi adevărat.

Unii cercetători au comentat și au pus întrebarea de ce ușa Templului este aliniată cu treptele centrale, dar nu și cu pătratul superior al piramidei. S-a subliniat faptul că partea laterală a peretelui din dreapta ușii este puțin mai lungă decât peretele din stânga. Am analizat această configurație și, pornind de la cele mai recente măsurători ale lățimii acestei întregi laturi, care este de 15,11 metri, am măsurat partea stângă la aproximativ 5,80 m, ușa la 1,80 m, iar partea dreaptă la 7,50 m. În total, din fotografiile pe care le-am făcut rezultă 15,10 metri. Acum, dacă adăugați dimensiunea ușii la lungimea părții drepte, veți obține 9,30m și dacă împărțiți la 5,80m = 1,603, care este destul de aproape de numărul Medie de Aur pe care l-am discutat ca "Phi" (**Φ**) în capitolul 11 ca fiind "Numărul secret și sacru" al Creatorului. Acum, bineînțeles că nu sunt acolo la piramidă cu bățul meu de măsură și nu mai permit oamenilor să urce treptele după ce o turistă de 80 de ani din San Diego a căzut toate cele 91 de trepte până la moarte în 2006. Dar, pornind de la aceste estimări, am ajustat lungimile celor trei la 5,77 m, 1,82 m și 7,52 m, așa cum se arată în diagramă.

Adunând 7,52 + 1,82 = 9,34m, apoi împărțind 9,34m la partea rămasă se obține:
9.34m ⁒ 5.77 = 1.618!!! = **Φ**

Împărțind întreaga lungime la partea scurtă din stânga rezultă:
15.11⁒ 5.77 = 2.618!!! = **Φ²**

Împărțind ușa + latura dreaptă la întreaga lungime rezultă:
9.34 ⁒ 15.11 = 0.618!!! = **1/Φ**

Acum, aceasta este o întrebare serioasă: "*Știau mayașii despre Numărul Proporției de Aur sau această configurație este complet întâmplătoare*"? Având în vedere că folosesc acasă o riglă metrică în comparație cu fotografiile pe care le-am făcut când am fost la complexul piramidal, acestea sunt estimări apropiate. Va trebui făcută o măsurare mai detaliată "la fața locului" a templului pentru a confirma acest lucru, dar după cum arată măsurătorile din templu, cifrele ar trebui să fie foarte apropiate de **Φ**, **Φ**^{2} și **1/Φ**.

Aztecii au sosit mult mai târziu în Mesoamerica, în jurul anului 1200 d.Hr., și este clar că aztecii au moștenit o mare parte din cultura mayașă. Totuși, domnia lor în Mexic a fost de scurtă durată, deoarece spaniolii au venit trei secole mai târziu pentru a-i cuceri pe azteci. Aztecii aveau aceleași 13 ceruri pe care le numeau "Sori" deasupra unui pământ plat și 9 lumi subterane sub el. Versiunea aztecă a celui de-al 13-lea nivel cel mai înalt al Cerului îl numește "**Omeyocan**", ca loc de locuit al zeului suprem dual și Creator al Universului. Aici a avut loc în același timp crearea și nașterea Universului. Fie că erau deja cunoscute, fie că au fost create în timpul sosirii spaniolilor, existau multe versiuni aztece ale creației Universului și, în decurs de un secol de la cucerirea spaniolă a Americii Centrale, existau 20 de variante diferite ale vechiului mit[374]. Cu toate acestea, tema celor 13 planuri de Sori și/sau Ceruri a rămas aceeași în aproape toate. Indiferent ce versiune a celor 13 ceruri fusese prezentată, ideea unui zeu cel mai înalt, etern și neschimbător, "**Omeyoti**" sau "**Ometeotl**", care locuia în vârful lumii, la "**Omeyocan**" = "**Locul Dualității**", era aceeași. În acest caz, dualitatea era menită să identifice un zeu androgin ca fiind atât masculin, cât și feminin. Aici, în cadrul numelui și reședinței zeului cel mai înalt aztec, auzim silabele din Tetragrammaton-ul anterior pe care l-am studiat - **O, Ho, Yo, eyo** și **Omeyo**, în cadrul acestui al 13-lea cer. O altă temă care a fost consecventă cu toți în această cosmologie verticală a fost obiectivul personal de a urca în cel de-al 13-lea Cer.

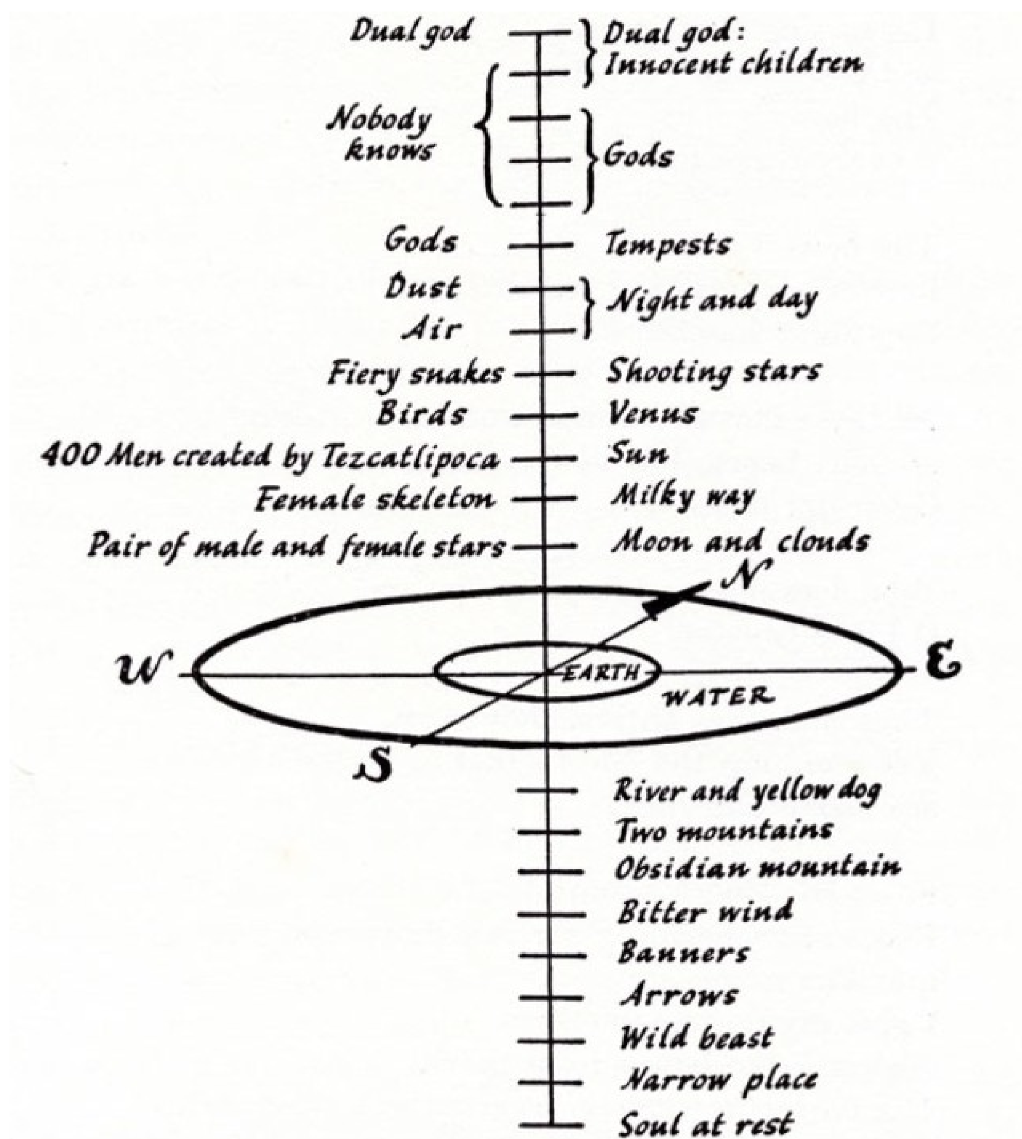
Textul francez intitulat "*Histoyre du Mechique*", descrie două creații ale lumii. Prima conținea patru sori, dar a fost distrusă pentru a crea o a doua lume cu un al cincilea Soare. În timpul celui de-al cincilea Soare a fost creat Pământul și omenirea[375]. Majoritatea istoricilor au interpretat cei cinci sori ca fiind "*epoci mondiale*". Mayașii, ca și alte popoare indigene mesoamericane, credeau că Pământul și Universul au fost create și distruse de mai multe ori. Popol Vuh

374 Elzey, Wayne: *"The Nahua Myth of the Suns: History and Cosmology in Pre-Hispanic Mexican Religions"*, Numen, Vol. XXIII, fasc. 2, Aug 1976, pp. 114-135, 1976.

375 Jonghe, Edouard de: *"Histoyre du Mechique: Manuscrit Francois inedit du XVIe Siecle"*, jstor, Vol. 2, 1905, Cap. VII.

dramatizează povestea a patru lumi anterioare care au fost create și distruse înainte de cea de-a cincea în care ne aflăm în prezent. Ultima a fost distrusă într-o poveste familiară - un potop! În versiunea intitulată "*Leyenda de los Soles*" ("Legenda sorilor"), structurile timpului și spațiului, așa cum ne-am aștepta, vin înaintea evoluției "umane", care au luat ființă în urma bătăliei zeilor din cea de-a patra epocă anterioară. Zeii nu sunt afectați de nimic din ceea ce se întâmplă în timpul și spațiul acestei epoci contemporane. Așa cum fusese moștenit de la calendarul mayaş, două cicluri se desfăşurau concomitent în cadrul calendarului aztec - un ciclu de 260 de zile și un ciclu de 365 de zile. Intervalul de timp după fiecare 52 de ani în care sistemul calendaristic de 260 de zile (73 de cicluri) și cel de 365 de zile au parcurs un cerc complet, reprezenta o altă perioadă de dezordine, iar acesta era momentul în care se determina dacă Universul se va sfârși sau va continua să existe. Se acorda atenție preoțimii ale cărei legendare sacrificii umane macabre au devenit bine cunoscute. Dacă eforturile preoților azteci nu reușeau, lumea se va sfârși pentru totdeauna.

Acestea sunt denumirile aztece ale celor 13 Ceruri. Diagrama verticală din dreapta corespunde numelor contemporane din zilele noastre. Nivelul de "lună și nori" corespunde cu 1. Primul cer. Nivelul de "Calea Lactee = "unde se mișcă stelele", etc. Fiecare dintre aceste 13 ceruri aztece reprezintă reședințe ale ființelor spirituale[376].

1. Primul cer "când luna se mișcă"

376 Diagramă verticală a celor 13 ceruri aztece din: www.mexicolore.co.uk/aztecs/ask-us/13-heavens-and-9-underworlds

2. "Unde se mişcă stelele"
3. "Unde se mişcă soarele"
4. Ilhuicatl Huitztlan - "Cerul stelei mari"
5. Ilhuicatl Mamoloaco - "Cerul care se scufundă sau forarea"
6. Yayauhco - "Spațiu verde
7. Ilhuicati Xoxouhqui - "Cerul albastru"
8. Iztlacoliuhqui - "Unde scârțâie cuțitele de obsidian"
9. Iztlan - "Regiunea țintă"
10. Cozauhquitian - "Regiunea galbenă"
11. Yayauhtian - "Regiunea de culoare roșie"
12. Teteocan - "Locul unde locuiesc zeii"
13. Ihuicati-Omeyocan - "Locul dualității"

Cele mai înalte două "Ceruri" sunt explicate ca fiind spațiul divin în care trăiesc zeii, dar care sunt capabili să se proiecteze în alte locuri. Numele pentru Cerul #12 este probabil legat de numele Marilor Piramide mexicane ale Soarelui și Lunii din "Teotihuacan", care înseamnă "Locul unde au fost creați zeii". Cerul 13 este locul unde locuiește zeul aztec al dualității, **Ometeotl**, zeul androgin principal care s-a născut pe sine și care a generat tot ceea ce există. Ometeotl ("Dumnezeul celor doi") s-a format din **Ometecuhtli** ("doi domni" = partea masculină) și **Omecihuatl** ("două doamne" = partea feminină) care au locuit amândoi în **Omeyocan** (locația celui de-al 13-lea cer). Poveștile variază în ceea ce privește care a fost primul, dar majoritatea spun că Ometeotl s-a format primul și apoi s-a împărțit în două părți egale de bărbat și femeie. Ometeotl a născut apoi patru dintre cei mai venerați zei ai panteonului aztec, inclusiv Quetzalcoatl. Conform tradiției, "*Templo Mayor*" (= Templul principal) este situat în locul exact unde zeul aztec al soarelui și al războiului, Huitzilopochtli, fiul lui Ometecuhtli și Omecihuatl, a dat poporului Mexica semnul său că a ajuns pe pământul promis, care este acum Ciudad de Mexico.

Construcția primului templu a început în 1325, apoi a fost reconstruită de șase ori până când invazia spaniolă din 1521 l-a distrus.

Există mult mai multe relații spirituale în cadrul religiilor lumii în ceea ce privește aceleași concepte despre un Creator, începutul Universului și alte asemănări, cum ar fi reprezentarea imaginii unui glob sau relația spațială dintre cer și pământ. Lumea științei caută ecuația care duce la momentul în care toate cele patru forțe au fost odată unite înainte sau imediat după Big Bang. Poate că ne putem gândi istoric la un moment în care poveștile religioase pe care tocmai le-am auzit au fost și ele cândva unite în aceeași învățătură. Am trecut în revistă doar câteva aici și există mult mai multe exemple, dar temele sunt aceleași:

- Există un Creator Divin care a dat naștere Universului și a creat alte ființe divine și oameni.
- Creatorul este o ființă androgină, având caracteristici masculine și feminine egale.
- Există o locuință, un Conac Divin în care locuiește Creatorul. Un portal de energie luminoasă este ușa de intrare.
- Scopul vieții pentru oameni este de a ajunge sau de a se întoarce la acest "Creator suprem" în acea locuință cerească.
- "Raiul" a fost împărțit în secțiuni, planuri sau dimensiuni - de la 3 la 13.
- În fiecare dintre nivelurile superioare de deasupra "Pământului" există alte ființe/zei/maeștri mai evoluați.
- Conceptul unui corp nesfârșit, fără formă și haotic de "masă apoasă" ca "materie primă" în care toate celelalte s-au format după crearea Universului, este o descriere comună.
- Apariția treptată din haos și confuzie în ordine, pentru formarea masei materiale și a vieții, este similară cu "epoca întunecată" de după Big Bang, înainte ca *quarcii* să se poată forma pentru a crea protoni, neutroni, atomi de hidrogen și materie.
- Povestea creării Universului și a zeilor a fost imaginată în mod natural în termeni umani, în

conformitate cu dezvoltarea, limbajul și mediul diferitelor culturi.

Am trecut în revistă mai multe concepte cosmologice dintr-un eșantion de religii ale lumii și ar trebui să fie evident pentru cititor că, odată cu această explorare a căutării Tetragrammatonului sacru și a modului în care gândirea religioasă asupra cosmosului a persistat de la începutul timpului, autorul ia partea unui Creator divin care a pus în mișcare Big Bang-ul și că existența Universului nostru nu a fost pur și simplu o chestiune de șansă, de "creare de la sine". Este unul dintre cele mai dificile lucruri de înțeles sau de predat cuiva cum a fost creat ceva dintr-un neant infinit. Singurul răspuns pe care îl pot da celor care mă întreabă este că creierul nostru este limitat în acest corp fizic tridimensional în care locuim și că înțelegerea infinitului este practic imposibilă. Încercați să vă gândiți care este cel mai mare număr care poate fi calculat sau să calculați valoarea lui Pi (**π**) până când se repetă în cele din urmă sau să stați între două oglinzi aflate față în față și să vedeți dacă puteți vedea sfârșitul. Ne jucăm cu infinitul aici și pur și simplu nu putem înțelege începutul sau sfârșitul său, dar cel puțin putem avea ocazional o privire asupra infinitului. Uneori, acesta apare într-o viziune de veghe cu "*al treilea ochi*" sau vine în starea noastră de visare. Indiferent dacă luăm poziția unui Creator Divin sau a unei viziuni ateiste conform căreia Universul a luat naștere de la sine, cu aceasta ne confruntăm atunci când încercăm să înțelegem cum a început Universul și ce a fost înainte de Big Bang. Niciuna dintre părți nu poate nega faptul că Big Bang-ul a fost creația și începutul Universului. Știm când a avut loc, dar cum, de ce și "CINE și/sau CE" a cauzat apariția lui este marea dezbatere cosmologică științifico-spirituală care se află în fața noastră. Care sunt indiciile că fie cauza nașterii Universului s-a datorat unui Mare Designer Omniscient, fie unei întâmplări norocoase "**Goldilocks**" fără forțe exterioare? Care sunt dovezile pentru oricare dintre cele două părți? În capitolul următor vom explora unele dintre cele mai importante lucruri pe care oamenii de știință le numesc "*reglaj fin*". Fără măcar UNUL dintre acești parametri ai fizicii și ai ADN-ului stabiliți și funcționând așa cum funcționează, nu am avea viață în acest univers, sau poate chiar niciun Univers!!!!

Fotografie realizată de autor a Zodiacului din Dendera din Capela lui Osiris a lui Hathor de pe tavanul Muzeului Egiptean Louvre din Paris.

Imaginea de mai jos este o replică realizată două săptămâni mai târziu la un magazin Papyrus din Cairo. Femeia de pe tavan se potrivește cu femeia de la semnul Vărsătorului de pe

papirus.

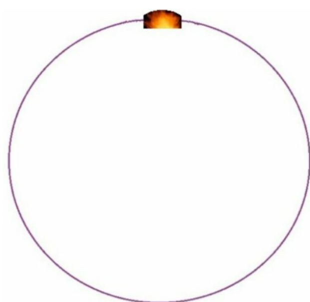

"Am văzut cel mai înalt cerc de puteri în spirală. Am numit acest cerc Dumnezeu. I-am fi putut da orice alt nume am fi dorit: Abis, Mister, Întuneric absolut, Lumină absolută, Materie, Spirit, Speranță supremă, Disperare supremă, Tăcere.

Dar l-am numit Dumnezeu pentru că numai acest nume, din motive primordiale, ne poate mișca profund inimile. Iar această emoție profundă este indispensabilă... În cadrul acestui cerc gigantic al divinității, avem datoria de a separa și de a percepe cu claritate micul arc arzător al epocii noastre.

Pe această curbă înflăcărată abia perceptibilă, simțind profund și mistic avântul întregului cerc, călătorim în armonia Universului, luăm avânt și ne avântăm în luptă. Astfel, urmând în mod conștient avântul Universului, acțiunea noastră efemeră nu moare odată cu noi... cucerind cu ușurință atât spațiul cât și timpul într-un mic punct din spațiu și timp - căci acest punct urmează avântul divin al întregului cerc."

- Nikos Kazantzakis[377]

377 Nikos Kazantzakis: *"The Saviors of God: Spiritual Exercises"*, pag. 101 - 102. Simon și Schuster, 1960.

CAPITOLUL 14

"Reglarea fină" a celor patru forțe ale Universului care au făcut posibilă viața

"*În ultimii 40 de ani, oamenii de știință au descoperit dovezi că, dacă Universul ar fi fost făurit cu proprietăți chiar și puțin diferite, viața așa cum o cunoaștem - și viața așa cum ne-o putem imagina - ar fi fost imposibilă*"[378].

În urmă cu un secol, marea dezbatere în astronomie era dacă Universul a fost mereu la fel și va fi mereu la fel sau dacă a avut un început. Aceste două modele au devenit cunoscute sub numele de modelul "Stare stabilă" și modelul "Big Bang". În prezent, știm că modelul Big Bang a prevalat, iar modelul Staționar este acum respins de o majoritate covârșitoare a oamenilor de știință. Deși majoritatea oamenilor de știință sunt de acord că Universul și-a avut originea odată cu Big Bang-ul, astăzi ne confruntăm cu două teorii concurente despre cum a luat naștere Universul nostru chiar înainte de Big Bang, când nu exista timp, spațiu, materie, antimaterie, materie întunecată, energie întunecată... NIMIC! A apărut Universul de nicăieri și s-a creat singur sau a existat un program divin, creativ, asemănător unui computer, care a adus Universul la existență? Într-un fel sau altul dintre cele două variante tocmai menționate sau o a treia alternativă care urmează să fie prezentată, sunt sigur că oamenii de știință, peste un secol, se vor uita înapoi la noi și vor discuta "*care a fost cea mai mare concepție greșită pe care am avut-o despre crearea Universului*"? Astăzi, diviziunile sociale și politice cu care ne confruntăm vor părea minore față de marea dezbatere științifică și religioasă cu care ne vom confrunta. O apariție a Universului creat de unul singur a adus o multitudine de posibilități teoretice, niciuna dintre ele nu oferă un răspuns la întrebarea cum și de ce. Un Univers care a luat naștere prin mâinile unui Creator pune capăt dezbaterii. Dar care sunt dovezile pentru o creație proiectată? Prima mărturie majoră este dovada "reglajului fin".

Ce este reglajul fin?

"*Fine Tuning*/reglajul fin" este un termen împrumutat din fizică. Se referă la contrastul dintre o gamă largă de posibilități și o gamă îngustă a unui anumit rezultat care este dorit pentru a avea succes. Mai jos sunt trei exemple de reglaj fin pe care le vedem în mod regulat în lumea reală.

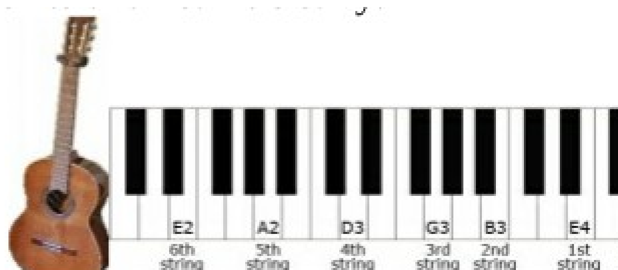
Exemplul #1: Dacă un aruncător de baseball dorește să arunce o minge pe o curbă și să elimine un jucător prin aruncarea mingii în colțul exterior jos al zonei de lovire, trebuie să prindă corect mingea, să pocnească corect încheietura mâinii, degetele și mâna, să elibereze mingea la un anumit unghi, să o elibereze cu o anumită viteză, să elibereze mingea astfel încât aceasta să fie deasupra plăcii sau să pară din punctul de vedere al jucătorului că este deasupra plăcii și să danseze, coborând în jos sau îndepărtându-se de jucător chiar în colțul inferior al zonei de lovire și să spere că arbitrul o poate considera o lovitură dacă jucătorul nu se balansează și ratează! Aruncătorul trebuie să exerseze toate aceste lucruri, pentru că doar unul dintre aceste ingrediente făcut greșit nu va produce o minge curbă bună, sau o minge curbă deloc, sau o greșeală! Aruncătorul trebuie să își "regleze" practicile de aruncare și poate fi nevoie de sute sau mii de aruncări pentru a reuși. Să urci pe teren în timpul unui meci și să încerci fără să exersezi, pur și simplu nu va fi suficient.

Exemplul #2: Dacă ați avea un radio vechi cu buton de reglare și ați dori să ascultați 97.3FM, trebuie să vă acordați fin la postul de radio, rotindu-l pe cadran pentru a vă alinia exact cu frecvența de 97,3 megahertzi (973.000.000 hertzi (Hz) = o lungime de undă de 0,30811 metri). O frecvență de 97,2 sau 97,4 vă poate apropia și puteți auzi prezentatorii postului cu o mică

378 Geraint F. Lewis și Luke A. Barnes: *"A Fortunate Universe: Life in a Finely Tuned Cosmos";* mai departe, pg. i. Cambridge University press, 2016.

interferență statică, dar orice distanță mai mare față de frecvența 97,3 va produce o emisie neclară sau deloc. Va trebui, de asemenea, să realiniați radioul pentru a-l îndrepta într-o anumită direcție și va trebui, de asemenea, să îndreptați antena într-o anumită direcție pentru a obține în cele din urmă reglajul fin al postului de radio pe care doriți să îl ascultați și pentru a-l auzi clar.

Exemplul #3: Sunteți un chitarist căruia i se cere să vină la o audiție pentru a se alătura unei formații. Înainte de a intra, va trebui să acordați toate cele șase corzi în mod corespunzător și cât mai aproape de frecvențele standard. Cele șase note, de la cea mai joasă la cea mai înaltă, sunt E -A-D-G-B-E, corespunzând unor frecvențe ale corzilor care vibrează la 82,4Hz -110,0Hz - 146,83Hz - 196,0Hz - 246,94Hz - 329,63Hz.

Observați cât de precise sunt notele de "Octavă Mi" din punct de vedere matematic. La 82,4hz se numește E2 pe claviatura pianului, iar la chitară corzile înalte E este cu două octave mai sus și se numește E4. Frecvența de la E3 la E2 este de două ori mai mare decât diferența, adică 82,4 x 2 = 164,8hz, iar frecvența de la E4 la E3 este de două ori mai mare decât diferența, adică 164,8 x 2 = 329,6hz. Asta da reglaj de precizie prin matematică! Acest lucru își are fundamentul în lumea noastră occidentală care folosește "A 440" pentru acordaj. Veți fi binecuvântați să aveți o "ureche" interioară pentru a acorda singuri, dar șansele sunt că 99,9% dintre noi au nevoie de un pian deja acordat fin sau de un dispozitiv electronic de acordaj pentru a face acest lucru. Acum chitara dumneavoastră este "fin acordată" și gata să cânte "în ton". Bineînțeles, ați exersat și sunteți gata să cântați orice este necesar pentru a fi auzit. Dacă una dintre corzi este dezacordată sau dacă nu ați exersat notele, acordurile și cântecele, nu veți avea o audiție de succes.

Înțelegând astfel ce este reglajul fin și cum poate fi realizat, să vedem cum se aplică în cazul Universului nostru. În fizică, reglajul fin se referă la descoperirea recentă a faptului că multe dintre proprietățile științifice ale Universului se încadrează în intervale extrem de înguste și improbabile. Aceste intervale precise se dovedesc a fi absolut necesare pentru a permite existența unor forme de viață simple sau complexe pe Pământ și în Univers și, în multe cazuri, pentru ca Universul să existe! Și nu este vorba doar de unul sau două intervale științifice, ci de zeci de intervale! Dacă vă imaginați că sunteți maestrul de placă de sunet la un mare concert în aer liber, unde aveți zeci de pârghii pe care trebuie să le apăsați în sus și în jos pentru a regla fin sunetul fiecărui instrument al fiecărui cântăreț și muzician pentru a obține sunetul perfect, astfel încât zecile de mii de fani ai concertului să îl poată auzi exact cum trebuie, acesta este tipul de reglaj fin și multiplu despre care vorbim. Vedem acest reglaj fin în masa *quarcilor*, forța nucleară puternică, protoni, neutroni, masa electronilor, forța electromagnetică, gravitația, constanta gravitațională, constanta cosmologică, nașterea stelelor, formarea elementelor, masa Planck, secvențierea ADN... Dacă oricare dintre valorile acestor parametri "prestabiliți" s-ar schimba, s-ar termina totul. Fizicienii numesc aceste valori fortuite ale fiecăruia dintre acești factori combinați "*coincidențe antropice*". Privind la modul în care TOATE aceste "coincidențe" fericite au convers pentru a ne aduce un Univers care poate susține viața, oamenii de știință numesc acest lucru "*Reglarea Antropică Fină a Universului*".

Toate acestea au început să atragă atenția la începutul anilor 1950, când fizicienii au descoperit că viața în Universul nostru depinde de un set extrem de improbabil de forțe și caracteristici și de un echilibru extrem de improbabil între multe dintre ele. Dacă se modifică foarte

puțin oricare dintre aceste proprietăți științifice, chimia complexă și viața pur și simplu nu ar exista. Oamenii de știință au venit cu explicația că, aparent, trăim într-un "*Univers Goldilocks*". La orele de științe din școala primară, am fost învățați că planeta noastră, Pământul, se află în "*zona Goldilocks*"* pentru planetele locuibile. Nu am putea trăi și evolua acolo unde orbitează Mercur pentru că este prea cald și nu am putea trăi acolo unde orbitează Jupiter pentru că este prea rece. Pământul, Venus și Marte se află în zona în care temperaturile permit ca apa să rămână în stare lichidă cândva în timpul anului. Când comparăm forțele fundamentale ale fizicii cu faptul că se află în "*zona Goldilocks*", ele au exact puterea potrivită, masa potrivită, energia potrivită pentru a reuși. Pentru oamenii de știință care se definesc ca fiind "naturaliști", care cred că legile fizicii pot explica în cele din urmă toate fenomenele și cred într-un Univers care a luat naștere "natural" de la sine, au privit aceste fapte luate împreună ca un întreg, afișând cifre atât de incredibile și mistificatoare, încât fizicienii le-au dat numele: "*Problema Fine-Tuning*". Voi prezenta câteva dintre ele în acest capitol. Încă de la începutul Universului, oamenii de știință au stabilit că distribuția inițială a materiei și energiei a fost prima dintre aceste proprietăți ale Universului care a avut exact caracteristicile potrivite. Această distribuție inițială a materiei și a energiei la începutul Big Bang-ului, a fost exact cum trebuie, cu o marjă de eroare mică, altfel nu ar fi existat niciodată un univers viabil, potrivit pentru a susține viața. Am început cu o cantitate și o configurație de energie și de materie potrivite pentru a face din Universul nostru o posibilitate, iar viața o posibilitate mai târziu, când Universul a anihilat antimateria și s-a răcit.

Constantele fizice universale

Nici un spiritualist, nici un fizician sau ateu nu poate explica reglarea fină a constantelor fizice ale Universului și a valorilor acestora în cadrul legilor fizicii. Poate că există și alte universuri cu legi diferite de ale noastre, dar știm că, pentru universul nostru, aceste legi și constante "*pur și simplu funcționează*" și că este puțin probabil ca alte legi mai fundamentale să poată explica de ce toate constantele fundamentale au exact valorile pe care le au și cum au ajuns să fie astfel. Cu toate acestea, putem totuși să ne punem în continuare aceste întrebări despre ele:

- De ce constanta gravitațională newtoniană (**G**) are o valoare de 6,67408 x 10^{-11} $m^3/kg^{-1}/s^{-2}$?
- De ce are legea lui Coulomb, constanta forței electrice (**k_e**), valoarea de 8,988 x 10^9 N-m^2/C^2?
- De ce masa electronului (**m_e**) are valoarea exactă de 9,109383701 x 10^{-31} kilograme?
- De ce raportul dintre sarcina electronului (**e**) și masă măsoară exact 1,76 x 10^{11} Coulombi (**C**) pe kilogram?
- De ce viteza (**c**) a unui foton de lumină se deplasează cu exact viteza de 299 792 458 metri pe secundă (186 282 mile pe secundă)?
- De ce constanta Planck (**h**), care este egală cu energia unui foton împărțită la frecvența undei sale electromagnetice, are valoarea exactă de h = 6,62607015 x 10^{-34} Jouli-secundă (sau h = 4,1356676 x 10^{-15} eV.s în unități Kg x M^2/s^2), o constantă legată de eliberarea de energie cuantificată în pachete individuale distincte de energie în numere întregi și nu ca fracțiuni de energie?

Unul dintre cei mai importanți din lume teoreticieni ai corzilor, Brian Greene, rezumă aceste întrebări pe care dorim să le punem și la care dorim să obținem răspunsuri, în ceea ce privește numerele lor universale specifice, care sunt omniprezente în întregul Univers:

"*...universul este așa cum este pentru că materia și particulele de forță au proprietățile pe care le au. Dar există oare o explicație științifică a motivelor pentru care au aceste proprietăți? Nu te poți abține să nu simți că numărul lor și proprietățile detaliate par atât de arbitrare. Există o înțelegere mai profundă care se ascunde în spatele acestor ingrediente aparent aleatorii, sau*

* Zona Norocului de aur

proprietățile fizice detaliate ale universului au fost "ALESE" din întâmplare?"[379].

Există mult mai multe constante fizice, dar cele citate mai sus sunt unele dintre cele mai bine cunoscute. În lumea reală, există o altă "constantă" în jurul nostru - o formulă pe care viața vegetală o folosește pentru a crește. În capitolul 11 despre "Numărul infinit mistic al Numelui Divin", am trecut în revistă constantele numerice "**e**", **Pi** (π) și **Phi** (ϕ), numite "numere iraționale", **Phi** (1,6180339...) fiind numărul "constant" pe care viața vegetală îl folosește ca o formulă matematică pentru a crește. În cadrul descrierii constantelor fizice universale, ne referim la cele patru forțe ale Universului: Gravitația, forța nucleară slabă, forța nucleară puternică și forța electromagnetică. Acest mic eșantion de constante universale reprezintă numere fundamentale care măsoară și cuantifică magnitudinea și efectul net al tuturor celorlalte forțe asociate. Aceste constante din cadrul ecuațiilor care descriu forțele fundamentale ale fizicii, se dovedesc a fi rafinat de bine reglate în cadrul unor parametri extremi. Fizicianul britanic Paul Davies descrie acest echilibru uimitor al forțelor fundamentale ale fizicii, care permite existența vieții în Univers:

"*Ceea ce este cu adevărat uimitor nu este faptul că viața pe Pământ este echilibrată pe muchie de cuțit, ci faptul că întregul Univers este echilibrat pe muchie de cuțit și ar fi un haos total dacă oricare dintre "constantele" naturale ar fi fost puțin diferită*"[380].

Celebrul fizician Stephen Hawking a comentat, de asemenea, în cartea sa, această descoperire remarcabilă în înțelegerea noastră a Universului: "O scurtă istorie a timpului":

"*Legile științei, așa cum le cunoaștem în prezent, conțin multe numere fundamentale, cum ar fi mărimea sarcinii electrice a electronului și raportul dintre masele protonului și a electronului... Faptul remarcabil este că valorile acestor numere par să fi fost ajustate foarte fin pentru a face posibilă dezvoltarea vieții*"[381].

Știm că temperaturile din Univers ajung până la 3 grade peste zero absolut (-459,67 F și -273,15 C) și până la 40.000° kelvin (= 72.000° F) pe suprafața stelei hipergigante albastre fierbinți Eta Carinae. Cu toate acestea, corpurile noastre fizice sunt limitate la un interval limitat de temperatură în care putem supraviețui. Numai pe planeta noastră, temperaturile au atins extreme cuprinse între minus -126°F/-88° Celsius, la cel mai scăzut, și până la 136° F/58° C, la cel mai ridicat, dar fără îmbrăcăminte sau aer condiționat, acest interval pentru supraviețuirea pe termen lung se reduce la aproximativ 40° F/4,5° C până la 90°F/ 32°C pentru majoritatea oamenilor. Această gamă îngustă de supraviețuire, o observăm și în lumea atomică a electronilor, protonilor, neutronilor și quarcilor. Fiecare dintre ei are un set definit de parametri dați pentru intervalul nu doar al propriei lor supraviețuiri pentru a exista ca particule subatomice, dar, deoarece corpurile noastre fizice sunt alcătuite din ele, ne definește și existența și supraviețuirea. Să facem o trecere în revistă a fizicii cuantice și să aruncăm o privire asupra procesului de fuziune nucleară.

Revizuirea fizicii 101 a celor patru forțe ale universului

Forța electromagnetică: Aceasta este uniunea forței magnetice și a forței electrice, care au fost odată unificate cu forța slabă în timpul sau chiar înainte de Big Bang. Odată cu inventarea busolei de către chinezi, puterea magnetismului a fost prima care a fost controlată. Explicațiile lui Michael Faraday și James Maxwell privind electricitatea și magnetismul au deschis calea revoluției electrice. Faraday ne-a arătat că, dacă luăm un magnet în mișcare sau în rotație și îl plasăm în

379 Greene, Brian: *"The Elegant Universe: Superstrings, Hidden dimensions, and the Quest for the Ultimate Reality:* pg. 13,142. First Vintage, 1999.

380 Paul Davies on *"The Anthropic Principle",* Horizon series, BBC, episode 17, season 23, 18 May 1987. From: Meyer, 2021, pg.141.

381 Hawking, Stephen: "A *Brief History of Time: From Big Bang to Black Holes",* pg. 7, 125. 1988. Bantam Dell Publishing. (Paperback is 1998).

interiorul sau în apropierea unui fir, acesta determină mișcarea electronilor și, astfel, generează electricitate. Faraday a demonstrat, de asemenea, că reversul este adevărat, că un câmp electric în mișcare sau în rotație poate genera un câmp magnetic, demonstrând astfel relația dintre electricitate și magnetism. Lumina este o manifestare a unei unde electromagnetice (EM). Isaac Newton a fost cel care, în 1660, ne-a arătat că lumina albă a soarelui, atunci când trece printr-o prismă, poate fi împărțită în culorile curcubeului. Sub roșu există încă "culoare", dar aceasta este invizibilă cu ochiul liber. Același lucru se poate spune și despre frecvențele mai înalte decât violetul, care este lumina ultravioletă. Această forță EM funcționează la toate distanțele apropiate și îndepărtate.

Forța nucleară puternică, sau "Forța puternică": Aceasta este cea mai puternică dintre cele patru forțe fundamentale cunoscute din Univers. Această forță menține *quarcii* blocați în interiorul protonului și neutronului și menține protonii și neutronii înghesuiți în interiorul nucleului atomului. $E = MC^2$ a lui Einstein a explicat modul în care energia și materia sunt legate pentru a alimenta fuziunea nucleară a stelelor, ceea ce a ajutat la deslușirea misterului forței nucleare. Erwin Schrodinger și Werner Heisenberg și alții au dezvăluit secretele teoriei cuantice a forțelor nucleare puternice ale particulelor atomice foarte mici, oferindu-ne revoluția high-tech a supercomputerelor, a laserelor și a internetului. Această forță funcționează la o distanță scurtă la nivel cuantic, menținând particulele atomice împreună.

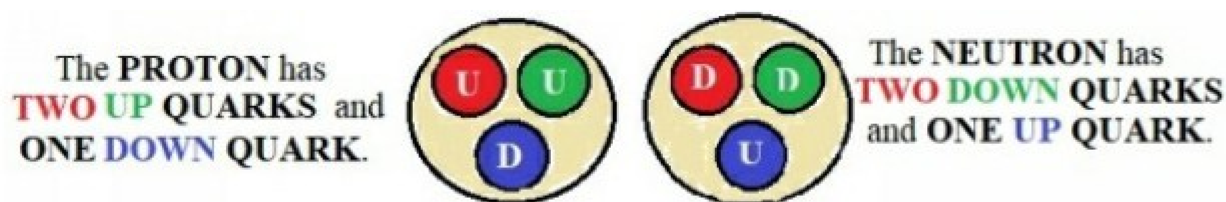
Forța nucleară slabă sau "Forța slabă": Această forță reglează viteza cu care nucleul atomului își pierde o parte din particule, numită "dezintegrare radioactivă". Pentru a găsi stabilitatea între raportul dintre protoni și neutroni în nucleu, forța slabă este responsabilă pentru "dezintegrarea beta", prin care o particulă, cum ar fi un neutron, va părăsi nucleul și se va descompune într-un proton și un electron și, odată cu acesta, în raze *gamma* energetice. Carbonul 14 (14C), cel mai bine cunoscut pentru dezintegrarea radioactivă, este utilizat pentru a data artefacte antice. Un atom de carbon normal are 6 protoni și 6 neutroni = 12C, dar un atom de carbon 14 are 6 protoni și 8 neutroni, astfel că forțele sunt dezechilibrate. Este nevoie de aproximativ 5.700 de ani pentru ca un obiect să piardă jumătate din atomii de carbon 14, apoi alți 5.700 de ani pentru a pierde încă jumătate din atomii de carbon 14 rămași. În acest fel, oamenii de știință știu cât de mult 14C ar trebui să fie în obiect la momentul = X și, prin urmare, obțin o vârstă pentru acesta pe baza "perioadei de înjumătățire" a lui 14C.

Forța gravitațională: Aceasta este cea mai slabă dintre cele patru forțe fundamentale cunoscute în Univers. Newton și Einstein ne-au descris modul în care obiectele cu masă se atrag și "trag" unele spre altele. Newton a elaborat Legea gravitației universale și legile mișcării care au condus la Teoria generală a relativității a lui Einstein. După ce a fost nevoit să refacă lucrarea lui Newton, Einstein ne-a arătat că spațiul și timpul sunt două părți ale aceleiași formule și comunică forța gravitațională prin curbura spațiului. Cel mai simplu mod de a explica acest lucru este că Materia îi spune spațiului cum să se curbeze, iar spațiul îi spune materiei cum să se miște. Știm că în universul timpuriu au apărut doar hidrogenul și heliul, împreună cu cantități infime de litiu. Acestea sunt primele trei elemente pe care le veți vedea în tabelul periodic al elementelor, notate prin simbolurile (H, He și Li). Mai jos este un extras din tabelul periodic al elementelor, cu o vedere a primelor 36 de elemente.

Periodic Table of the Elements

Quarkul - ingredientele interne ale protonului și neutronului

Toată materia este formată din atomi și toți atomii sunt compuși din protoni, neutroni și electroni. Fizica cuantică, care este noua știință a lucrurilor foarte mici, ne spune că protonii și neutronii sunt compuși din **quarci**. Există șase varietăți sau "arome" de *quarci*, ordonate în funcție de masa lor, de la cea mai ușoară la cea mai grea - **Up**, **Down**, **Strange**, **Charm**, **Top** și **Bottom** (Sus, jos, straniu, arome, deasupra și la bază), dar cam tot ceea ce vedeți pe Pământ și mai sus în Univers este alcătuit din **quarci** *up* și *down* și electroni. Fiecare "aromă" de *quarc* vine în trei tipuri de culoare - roșu, albastru și verde, iar acești *quarci* sunt ținuți împreună de *gluoni*. Această forță care ține împreună acești *quarci* se numește **Câmpul Yang-Mills** (Y-M), care este *gluonul*. Câmpul Yang-Mills a fost numit *gluon* pentru că a acționat și a arătat ca o substanță asemănătoare unui lipici care leagă *quarcii* între ei. Câmpul Y-M are 8 particule colorate sau anticolore asemănătoare fotonilor pe care oamenii de știință le-au etichetat drept **gluoni**. Această nouă teorie a *quarcilor* și *gluonilor* care vin în tipuri de culori se numește *cromodinamică cuantică* (QCD) și reprezintă cea mai cunoscută explicație a forței nucleare puternice. Acești *quarci* au proprietatea specială de a se lipi permanent între ei, fie în triplete, fie sub forma unui *quarc* lipit de un *anti-quark*. Aceștia sunt permanent confinați, cu excepția cazului în care o forță foarte puternică îi poate rupe. *Quarcii* își pot schimba culoarea, dar aroma lor (sus, jos, ciudat, farmec, deasupra, la bază) rămâne aceeași. Un quarc **UP** verde va emite un *gluon* și se va transforma într-un quarc **UP** roșu. Un *quarc* **DOWN** albastru va emite un *gluon* și se va transforma într-un *quarc* **DOWN** verde. *Quarcii* (3 culori) și *gluonii* (culoare și anticuloare) nu sunt cu adevărat colorați. Acestea sunt etichete pe care fizicienii le folosesc pentru a se referi la sarcinile și simetriile din reprezentarea matematică a grupului **gauge** SU(3), așa cum este cunoscut. Așa cum se observă la lumină (nu ca la creioane colorate), produsul final este o particulă "neutră din punct de vedere al culorilor" atunci când se adaugă culorile, deoarece Roșu + Albastru + Verde = Alb în sistemul de coduri de culoare RGB.

Există o șansă foarte probabilă ca mai multe particule să fie descoperite care alcătuiesc aceste particule cuantice foarte mici și, probabil, continuă până la infinit în direcția inversă a celor foarte mici. În prezent, domeniul teoriei corzilor este cel care ne spune că cele mai mici particule sunt cele mai mici bucle unidimensionale de corzi.

"*Conform teoriei corzilor, dacă am putea examina aceste particule cu o precizie și mai mare - o precizie cu multe ordine de mărime peste capacitatea noastră tehnologică actuală - am descoperi că fiecare dintre ele nu este punctiformă, ci este formată dintr-o minusculă buclă unidimensională. Asemenea unui elastic infinit de subțire, fiecare particulă conține un filament care vibrează, oscilează și dansează, pe care fizicienii, lipsiți de flerul literar al lui Gell-Mann, l-au numit coardă. La fel cum diferitele modele de vibrație ale unei corzi de vioară dau naștere la diferite note muzicale, diferitele modele de vibrație ale unei corzi fundamentale dau naștere la diferite mase și sarcini de forță*"[382].

În anii 1970, fizicienii au dezvoltat modelul standard al fizicii particulelor pentru a descrie toate particulele cunoscute ale naturii: *quarcii* care alcătuiesc protonii și neutronii, *leptonii*, cum ar fi neutrinii, electronul și verii săi, precum și așa-numiții **bosoni** de calibru, care acționează ca intermediari care transportă forțele fundamentale dintre particule și care implică forțele electromagnetică, nucleară puternică și slabă. Gravitația nu este implicată. După modelul standard

382 Green, Brian: *"The Elegant Universe: Supersthngs, Hidden Dimensions, and the Quest for the Ultimate Theory";* pgs.14,143. Vintage Books, 1999.

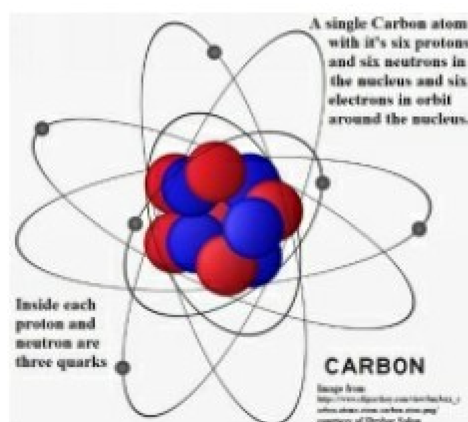
urmează modelul de concordanță sau ACDM, care ne oferă o imagine conform căreia Universul are patru componente de bază: **radiația**, **materia regulată**, **materia întunecată** și **energia întunecată**. *Energia întunecată* este componenta sub forma unei "constante cosmologice" (**Λ**), care se presupune că este energia care împinge în afară, ca o forță cosmică respingătoare și care accelerează expansiunea Universului. În ultimii o sută de ani am făcut progrese extraordinare în cunoștințele noastre pentru a înțelege mai bine Universul, dar știm că NU avem întreaga poveste. După cum subliniază Katie Mack, astrofizician teoretician din statul Carolina de Nord:

"*Oricât de bun ar fi modelul standard în ceea ce privește potrivirea rezultatelor experimentale, știm că, la fel ca și modelul de concordanță în cosmologie, trebuie să îi lipsească câteva piese foarte importante. Pe lângă faptul că nu are absolut nimic de spus despre materia întunecată sau energia întunecată, acesta are câteva "probleme majore de reglare" - locuri în model unde un parametru trebuie să fie setat exact cum trebuie, altfel totul se prăbușește...*"[383].

Constanta cosmologică a "energiei întunecate" reprezintă în prezent cea mai mare parte a plăcii cosmice, aproape 70%. Oamenii de știință recunosc că nu știu cum să conecteze nici materia întunecată, nici energia întunecată la fizica fundamentală. Cele mai recente cercetări sugerează că expansiunea Universului nu se datorează energiei întunecate, ci unei substanțe întunecate cu un tip de forță magnetică care respinge totul. În cadrul acestui proiect de cercetare, oamenii de știință de la Universitatea din Copenhaga elimină energia întunecată din ecuații și mută cifrele pe felia de materie întunecată a plăcii.

Fuziunea nucleară în Soarele nostru și în stele pentru a crea elementele

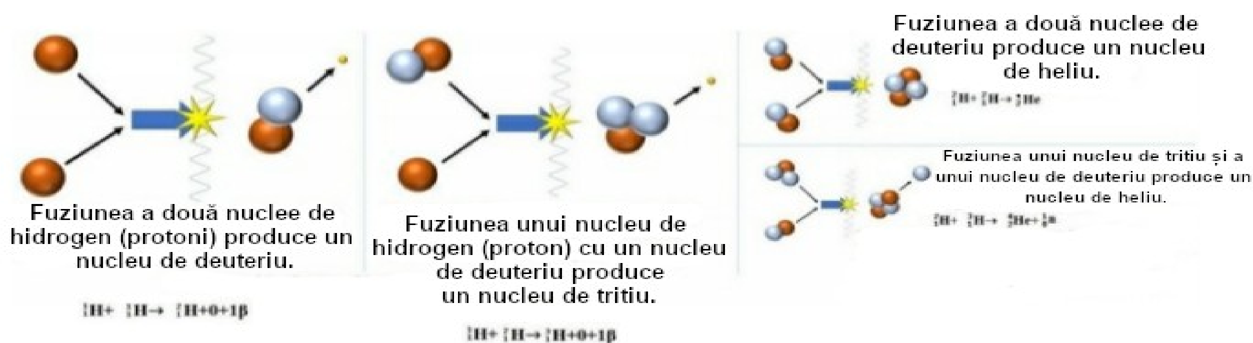
În astronomie și fizică aflăm că primele stele din universul timpuriu conțineau doar hidrogen și heliu. Doar prin moartea stelei au fost eliberate elementele mai grele, după ce au fost sintetizate în miezul stelei. Așa cum a fost analizat în capitolul 12, în secțiunea "*Astronomie 101*", o stea arde hidrogenul ca sursă de combustibil pentru fuziunea nucleară și eliberarea de lumină, căldură și energie, în conformitate cu $E = MC^2$. Atunci când o stea începe să își epuizeze combustibilul de hidrogen, începe să moară și, dacă a fost suficient de mare, forțele gravitaționale înving forțele nucleare din miez, iar steaua se poate prăbuși în miez și poate să ricoșeze într-o explozie fantastică numită *supernovă*. În timpul supernovei, în timpul morții dramatice a unei stele, se creează elemente mai grele atunci când căldura din explozia nucleului fuzionează elementele mai ușoare în elemente mai grele. Cu toate acestea, cu mult înainte de moartea unei stele are loc nașterea stelei, iar viața stelară nu ar avea loc dacă nu ar avea loc ciocnirea în lanț a doi protoni, unde unul dintre protoni este transformat în neutron pentru a crea un deuteron - o pereche cuplată de un proton și un neutron.

Cel mai de bază element din tabelul periodic este hidrogenul. Hidrogenul normal are doar un proton, un electron și niciun neutron. Dacă acest atom ar capta un neutron, atunci se creează o

383 Mack, 2020, pg. 181

versiune diferită a hidrogenului, numită "izotop", numită "deuteriu", care se mai numește și hidrogen-2 și este cunoscută mai bine sub denumirea de "hidrogen greu". Nucleul unui atom de deuteriu conține un proton și un neutron. Numărul de protoni din nucleul unui atom, numit "număr atomic", este cel care determină ce element este acesta. "Greutatea" protonilor și neutronilor din nucleu contează pentru "masa atomică" a elementului. Electronul, cu o masă de aproximativ 1/1836 din cea a protonului, are o contribuție minoră la masa atomică a elementului. Dacă un singur proton ar capta un alt proton, atunci se numește "diproton", care este un izotop extrem de instabil al heliului, format din numai doi protoni și zero neutroni. Deoarece protonul este o particulă încărcată pozitiv, iar legea "*contrariile se atrag, cele asemănătoare se resping*", *diproton*-ului nu-i place să stea împreună, deoarece cei doi protoni au aceeași sarcină pozitivă. Ei se resping în mod natural pentru a depăși forța nucleară puternică, iar diprotonul se separă sau "se dezintegrează". Un atom de heliu normal are doi protoni, doi neutroni și doi electroni care orbitează în jurul nucleului, dar dezintegrarea diprotonului are loc înainte ca acesta să poată capta 2 electroni și 2 neutroni pentru a deveni un atom de heliu adevărat. Cu toate acestea, una din fiecare 1019 particule de diprotoni se dezactivează beta în deuteriu. Această dezintegrare este primul pas în lanțul proton-proton, care alimentează Soarele nostru și stelele. Se estimează că, dacă *forța puternică* ar fi fost cu doar 2% mai mare, toți protonii s-ar fi unit în diprotoni stabili, ceea ce ar fi împiedicat continuarea fuziunii nucleare. În Soarele nostru, 99,77% din energia solară produsă este obținută prin intermediul reacției în lanț proton-proton, care transformă hidrogenul în heliu. Mai jos este prezentată prima etapă a lanțului de fuziune proton-proton (p-p), când doi protoni fuzionează pentru a forma un *diproton*. Diprotonul instabil conduce la următoarea etapă de dezintegrare **βeta** a unui proton care se transformă într-un neutron, împreună cu eliberarea unui neutrino electronic și a unui pozitron - antiparticulele electronului, pentru a se transforma în deuteriu. Se formează apoi tritiu, care fuzionează cu deuteriu și se realizează fuziunea nucleară pentru a crea heliu, cu lumină, căldură și energie ca produs secundar. Diagrama lui Nicholas Cresswell prezintă etapele:

Aceasta este cea mai frecventă cale de fuziune nucleară în stele, deoarece neutronul continuă să fie capturat de un nucleu de hidrogen pentru a deveni deuteriu sau capturat de un nucleu de deuteriu pentru a deveni un nucleu de tritiu.

Din moment ce știm că protonii și neutronii sunt alcătuiți fiecare din trei *quarci* ținuți împreună de *gluoni*, haideți să vedem cât de bine se potrivesc *quarcii* UP și DOWN din interiorul protonului și neutronului. Masa *quarcului* **down** este puțin mai grea decât cea a *quarcului* **up**, ceea ce face ca neutronul să fie puțin mai greu decât un proton. Consecințele sunt că neutronul este instabil și se descompune mult mai repede. Într-un reactor nuclear în care sunt create particule precum neutronii, neutronul se va dezintegra în 15 minute, în timp ce protonul pare să aibă o durată de viață infinită. Dacă masa *quarcului* **down** ar fi fost setată să fie puțin mai mare, un nucleon al particulei UUD (proton) ar fi fost înlocuit și ar fi devenit varianta delta (**Δ**++) a trei *quarci* **UP** care va ține doi electroni. Aceasta este acum o versiune inertă de heliu în loc de hidrogen, ceea ce face imposibil ca atomii simpli să se unească și să facă molecule. Posibilitatea unei vieți complexe, așa cum o cunoaștem, ar fi imposibilă, deoarece Universul, dominat de *quarcuri down*, este steril. Există câteva incidente fin reglate în lumea cuantică a celor foarte mici care permit ca viața să fie posibilă în universul nostru. După cum vom vedea în cazul *quarcilor*, reglajul fin cosmologic ar fi mai degrabă așteptat de activitatea și programarea unei minți creatoare, mai mult decât de un proces

lipsit de minte, datorat unei ocazii norocoase și întâmplătoare.

Cum sunt cele patru forțe ale universului reglate fin pentru ca viața să existe în universul nostru

"Masa Planck" este unitatea fundamentală de măsurare a masei în sistemul de unități Planck. Termenul este denumit astfel după Max Planck, părintele teoriei cuantice. Planck a încercat în zadar să se înțeleagă cu Hitler cu privire la rasism și la exodul în masă al oamenilor de știință germani din cauza acestuia, dar fără succes. Toate numerele Planck ale lungimii, timpului și masei sunt folosite pentru măsurarea celor foarte mici în fizica cuantică. Masa Planck are valoarea: Mp = $2,1765 \times 10^{-8}$ kg în unități SI. Deoarece ecuația $E = MC^2$ a lui Einstein a arătat că masa poate fi cuantificată în termeni de energie, ecuația lui Planck arată că energia, (la rândul ei ca $E = hf$), poate fi calculată ca fiind $1,2209 \times 10^{22}$ MeV/c^2 pentru masa Planck[384]. Masa *quarcilor* se bazează pe această unitate de măsură "masa Planck". Să analizăm mai îndeaproape cât de fin este reglată această masă a *quarcurilor*. Din studiul detaliat al lui Stephen M. Barr și Almas Khan asupra *quarcilor* **up** și **down**, Stephen C. Meyer, filozof al științei și susținător al Designului inteligent, calculează următoarele:

"*Masa quarcului **up** este de aproximativ $1,6 \times 10^{-22}$ din masa Planck, iar masa quarcului **down** este de aproximativ $3,9 \times 10^{-22}$ din masa Planck. Pentru ca universul să permită viața, quarcii **up** și **down** trebuie să aibă o masă cuprinsă aproximativ între 10^{-22} și 10^{-21} ori masa Planck*"[385].

Înmulțind masa Planck de $2,1765 \times 10^{-8}$ kg, cu factorii de reglaj fin ai lui Meyer pentru limitele superioare și inferioare, matematica acestei limite de masă a quarcurilor rezultă că este:

$(10^{-22})\ (2,1765 \times 10^{-8}) = 2,1765 \times 10^{-30}$ kg ...este limita inferioară a *quarcilor* **up** și **down**
$(10^{-21})\ (2,1765 \times 10^{-8}) = 2,1765 \times 10^{-29}$ kg ...este limita superioară a *quarcilor* **up** și **down**

Verificând acești factori de multiplicare în raport cu masa Planck pentru *quarcii* **up** și **down**, obținem...

Quark UP = $(1,6 \times 10^{-22})\ (2,1765 \times 10^{-8}) = 3,4824 \times 10^{-30}$ kg ≈ (aproximativ) 2,1 MeV
Quark DOWN = $(3,9 \times 10^{-22})\ (2,1765 \times 10^{-8}) = 8,488 \times 10^{-30}$ kg ≈ (aprox.) 4,8 MeV

...ceea ce este foarte aproape de estimările acceptate pentru masa quarcului **up** și **down**. Pentru a vedea cum arată acest lucru în sistemul zecimal și cât de bine se reglează, până la cele mai minuscule niveluri, acestea sunt numerele comparative date în sistemul SI de Kilograme (kg) atunci când eliminăm toate zerourile în locul notației științifice prescurtate folosite pentru numere foarte mari sau foarte mici:

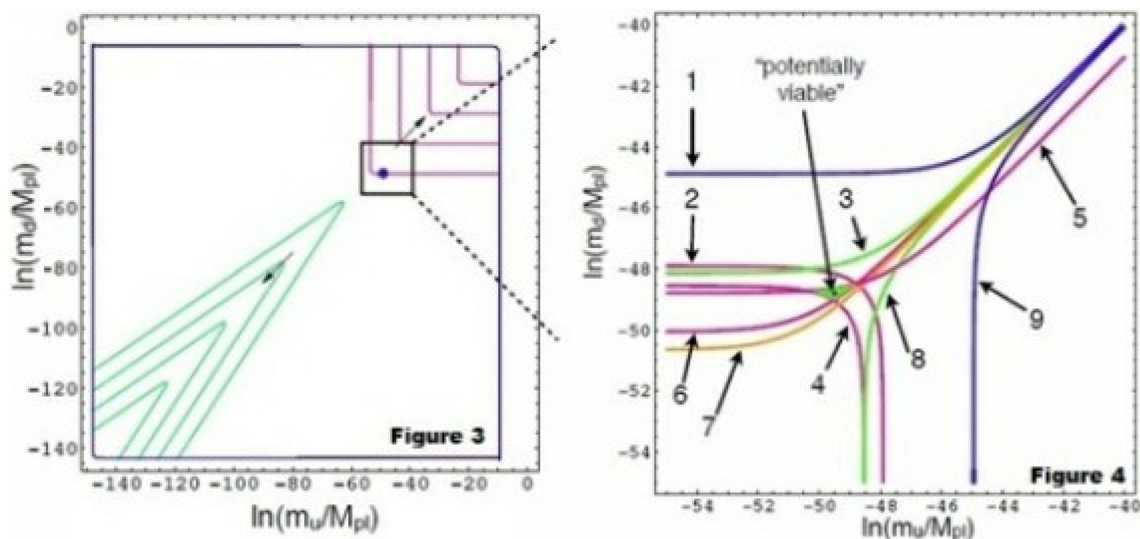
LOWER Quark mass limit
.00000000000000000000000000000218 = 2.18 x 10^{-30} kg
.00000000000000000000000000000348 kg = UP QUARK MASS
.00000000000000000000000000000849 kg = DOWN QUARK MASS
HIGHER Quark mass limit
.00000000000000000000000000002180 = 2.18 x 10^{-29} kg

...ceea ce reprezintă un interval infinitezimal incredibil de mic în care trebuie să se încadreze masele *quarcilor*, reprezentând 1 parte din 1021! Acesta este doar unul dintre numeroșii parametri pe care

384 Conversia de la MeV/c^2 la kg este 1MeV/c^2 = $1,79 \times 10^{-30}$ kg. În Giga electroni volți, va fi $1,2209 \times 10^{-9}$ GeV/c^2.1 GeV = $1,602.10^{-10}$ Jouli. Fizicienii de particule și cosmologii folosesc adesea masa Planck redusă, care este ≈ $4,341 \times 10^{-9}$ kg = $2,435 \times 10^{18}$ GeV/c^2.

385 Meyer, Stephen: *"Return of the God Hypothesis: Three Scientific Discoveries that Reveal the Mind Behind the Universe",* pg. 472. Harper One, 2021.

oamenii de știință îi examinează pentru a vedea cât de mică este probabilitatea de succes pe care o dau. Mulți alții sunt în joc. Luke Barnes, de la Institutul de Astronomie din Zurich, Elveția, și Stephen M. Barr, de la Universitatea din Delaware, care au analizat mai mulți parametri, au produs unele dintre cele mai bune rezultate ale cercetării privind reglarea fină a masei *quarcilor* **UP** și **DOWN**. Mulți oameni de știință care caută răspunsuri la "problema" antropică au luat în considerare unul sau doi parametri pentru a defini intervalul posibil care permite viața pentru un anumit parametru, ceea ce poate duce la o mare diferență care ajunge la infinit, dar care nu are sens atunci când nu sunt implicați alți parametri. Barr și Barnes au analizat limitele a nouă criterii independente care permit viața și au reprezentat grafic fiecare dintre cele nouă limite care permit viața, arătând ce se întâmplă cu *quarcii* și particulele lor atomice atunci când numerele se află deasupra sau sub curbă. Graficul se bazează pe intervalul de masă al quarcului **up** (axa x) și al quarcului **down** (axa y)[386]. Panoul din stânga (Fig.3) arată regiunea parametrică a maselor posibile ale quarcului **up** și **down** în limitele superioare și inferioare, așa cum tocmai am descris mai sus, cu multe zerouri. Cu toate acestea, există doar o mică regiune în care masele celor doi *quarci* în ceea ce privește un echilibru între fiecare dintre ei este relevantă, pentru a permite formarea și stabilitatea atomilor, astfel încât să permită sinteza nucleară a hidrogenului în heliu și în elementele mai grele. În special, noi, ca oameni, suntem interesați de formarea carbonului și a oxigenului, deoarece aceste două elemente joacă un rol vital în formele de viață din carbon. Barr și Khan folosesc masa quarcului **UP** în raport cu masa Planck pe axa X, iar masa quarcului **DOWN** în raport cu masa Planck pe axa Y. Barr folosește *log natural* al masei quarcului împărțit la masa Planck. Axele sunt $\mathbf{Log_e}$ și nu $\mathbf{Log_{10}}$ și acoperă 60 de ordine de mărime. Există un spațiu enorm de valori posibile ale masei lui $\mathbf{m_u}$ și $\mathbf{m_d}$, așa cum arată Barr și Kahn în figura din stânga[387]. În cea mai mare parte a acestui grafic, masele *quarcilor* sunt prea mici sau prea mari pentru a fi viabile în universul nostru. Barr a numit aceste diagrame "figura 3" și "figura 4" și voi menține aceste denumiri aici. Graficul din panoul din dreapta se întinde pe coordonatele aproximative ale logaritmului natural (x = -55 la -40) și (y = -55 la -40). Graficul de pe panoul din dreapta prezintă, de asemenea, cele nouă curbe concave în sus și în jos care arată limitele diferitelor criterii de autorizare a vieții, așa cum au fost calculate de Barr & Khan (2007) și explicate mai detaliat de Barnes (2012). Aceasta arată cantitatea incredibilă de reglaj fin pentru stabilitatea masei *quarcilor.*

386 Barr, S.M. și Khan, Almas: *"Anthropic Tuning of the Weak Scale and of MuMd in Two Higgs-Doublet Models";* Physical Review D76, no.4:045002. Și deasemenea: Barnes, Luke: *"The Fine-Tuning of the Universe for Intelligent Life";* Institute for Astronomy, Zurich, 11 June 2012.

387 Pentru cei care au o minte de fizică superioară, Barr descrie parametrii liniilor din figura din stânga în acest fel: "Curbele roșii sunt contururi de densitate de probabilitate egală în zona $\mu^2<0$, iar curbele verzi sunt contururi cu densitate de probabilitate egală în regiunea $\mu^2>0$ este descrisă astfel: ...dubletul Higgs mai ușor H< dă masele lor **u** și **d**, al căror parametru de masă pătratică îl numim μ^2"

Pauză pentru o mică recapitulare matematică și înțelegerea funcției logaritmice

Nu am pretenția de a fi un student de nota 10 la matematica fizicii, dar cele mai apropiate numere pe care le obțin de ceea ce are Barr pe axele x și y, este atunci când fac exercițiul logaritmic bazat pe numerele date mai sus în kilograme. Matematicienii și oamenii de știință lucrează de obicei cu o "bază 10" atunci când au de-a face cu logaritmi. Limbajul poate fi confuz, dar, în esență, merge în felul următor: Când vedeți ceva de genul $\mathbf{log_{10}}$ (100) = y, ceea ce se spune de fapt este "la ce putere trebuie să fie ridicată baza 10 pentru a obține 100?". Răspunsul va fi "2", deoarece $10^2 = 100$, deci răspunsul este y = 2. Ce zici de acesta: $\mathbf{log_{10}}$ (41.5) = y. Acest răspuns va fi un număr între 1 și 2. deoarece $10^1 = 10$ și $10^2 = 100$. Fiecare calculator are aceste funcții și trebuie doar să apăsați butonul "log" și să introduceți numărul, iar acesta ar trebui să vă dea 1,618, care ar fi $10^{1618} = 41{,}5$. Acel exponent 1.618, pe care l-am ales, este "Raportul de Aur" sau "Numărul Divin", care a fost explorat în capitolul 11. Acum există un alt număr de bază pe care fizicienii și alți oameni de știință le place să îl folosească și este **Logaritmul natural** "e", care a fost introdus, de asemenea, în capitolul 11, unde **e** are valoarea de 2,7181828181828.... o cantitate care apare frecvent și inevitabil în natură. Calcularea timpului de înjumătățire radioactiv și calcularea ratei de creștere a bacteriilor într-o farfurie Petri sunt două exemple. În loc să scrie $\mathbf{Log_e}$ (2), se scrie "**ln (2)**", unde **L** și **N** reprezintă "log natural". Acest lucru înseamnă că baza este "e", astfel încât veți citi "care este exponentul lui **e** care vă dă răspunsul 2"? Pentru aceasta aveți nevoie cu siguranță de un calculator, deoarece răspunsul este 0,693 ($e^{0,693} = 2$, adică $2{,}718^{0.693} = 2$). Atunci când Barr și Barnes folosesc termenii "ln (M_u/M_{pl})", ei vor să ia log natural al masei Quarkului **UP** împărțit la masa Planck:

$\mathbf{M_u} \approx 3{,}922 \times 10^{-30}$ kg.
$\mathbf{M_{pl}} \approx 2{,}177 \times 10^{-8}$ kg.
Acum împărțiți M_u/M_{pl}: $3{,}922 \times 10^{-30} \div 2{,}177 \times 10^{-8} = 1{,}80 \times 10^{-22}$

Deci, acum vrem: "ln ($1{,}80 \times 10^{-22}$)". Pe calculatorul meu, nu mă lasă să introduc numere negative, cum ar fi cele care se văd în exponent, așa că trebuie să apăs butonul "**to**", apoi să introduc 0,00000000000000000000000018 = -50,06, care se află pe axa X a graficului lui Barr și Kahn și sub mijlocul zonei verzi "potențial viabile".

Pentru **Quarkul DOWN**, care se află pe axa Y, trebuie să calculăm "ln (M_d/M_{pl})":

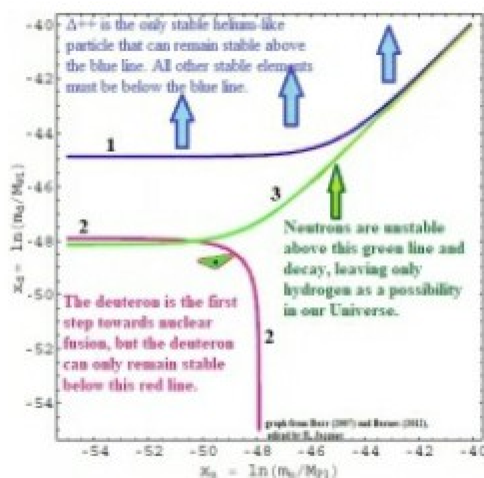
$M_d \approx 8{,}592 \times 10^{-30}$ kg.
$M_{pl} \approx 2{,}177 \times 10^{-8}$ kg
$\rightarrow 8{,}592 \times 10^{-30} \div 2{,}177 \times 10^{-8} = 3{,}955 \times 10^{-22}$

Deci, acum vrem "ln ($3{,}955 \times 10^{-22}$)" și punând 21 de zerouri și 3955 după zecimală rezultă -49,28, care se află la stânga zonei verzi "potențial viabile" a penei de pe axa y. Punând cele două coordonate împreună ca fiind (x = -50, y = -49), consider că această locație îl plasează la punctul pe care Barr și Kahn l-au plasat în interiorul zonei verzi de cuantă. Atunci când au calculat pentru prima dată acest lucru în 2007, probabil că aveau numere ușor diferite pentru masele *quarcilor* sau este posibil să fi folosit conversia MeV 2,4 și 4,8, pe care fizicienii o preferă. Cifrele ar trebui să fie totuși apropiate de cifrele mele de mai sus.

Descrierea celor nouă parametri din figura 4

Examinând figurile 3 și 4 ale lui Barr & Khan, domeniul regiunii "potențial viabile pentru viața inteligentă" nu este decât un mic punct albastru în Fig. 3 din stânga, dar regiunea viabilă este de fapt mult mai mică decât punctul albastru. Pătratul văzut în acea figură 3 devine o mărire cu *zoom-in* a acelei regiuni de spațiu în Fig. 4 din dreapta. Acest grafic din Fig. 4 din dreapta, reprezintă exclusiv mărirea micului pătrat din figura 3. Aici vedem nouă curbe care au fost trasate pe grafic. Veți observa că unele dintre linii sunt imagini în oglindă ale unei alte linii, iar Barr le-a

păstrat, în cea mai mare parte, în aceeași culoare. Liniile 1 și 9; liniile 3 și 8; liniile 4 și 5; liniile 2 și 6 au toate corespondenți asimptotici. Aceste linii curbe arată limitele superioare și inferioare ale stabilității *quarcilor* și particulelor atomice. Atunci când sunt puse împreună, toate regiunile neviabile sunt expuse. Barnes oferă o explicație bună pentru cei nouă parametri și, în principiu, datele ne spun unde se va observa lipsa de viabilitate atunci când masele *quarcilor* sunt prea mari sau prea mici. Una dintre primele la care trebuie să ne uităm sunt liniile albastre #1 și #9, care sunt imagini în oglindă una față de cealaltă. Ceea ce arată aceste două linii curbe este că, dacă masa quarcului **DOWN** (m_d) este prea mare, atunci toți quarcii **Down** (d) se vor dezintegra beta în quarci **UP** (u), rezultând singurul barion stabil **Δ**++, (sarcină Delta +2), alcătuit din trei quarci **UP** (uuu). Invers va fi valabil dacă masa quarcului **UP** este mare în comparație cu masa quarcului **DOWN**, ceea ce va duce la dezintegrarea tuturor quarcurilor **UP** în quarcuri **DOWN**, lăsând în Univers un domeniu în care singurul *barion* și nucleu stabil va fi o particulă **Δ** − (ddd)[388]. În oricare dintre scenarii, un univers cu toate particulele **Δ** −, care din punct de vedere chimic va fi un element asemănător hidrogenului sau un univers cu toate particulele **Δ** ++, care din punct de vedere chimic va acționa ca heliul, este extrem de puțin probabil să dea naștere vieții așa cum o cunoaștem, pe baza chimiei elementelor mai grele. Acest lucru este demonstrat de cele două linii albastre care sunt o reflectare una a celeilalte. Fiecare *quarc* **down** dintr-un nucleon se va descompune într-un *quarc* **up** deasupra liniei 1, iar fiecare *quarc* **up** dintr-un nucleon se va descompune într-un *quarc* **down** sub linia 9. Aceasta este o temă recurentă pentru toate cele nouă linii, care pun în lumină toate regiunile neviabile pentru viață, lăsând doar o mică regiune în care masele *quarcurilor* intră în intervalul acceptabil pentru a permite particulelor atomice să fie stabile. Mica regiune triunghiulară marcată "potențial viabilă" este acea mică regiune pe care Barr o are în verde în graficul din figura 4 prezentat în dreapta, arătând unde toate cele nouă sunt satisfăcute. Quark-urile din această regiune sunt "exact ceea ce trebuie" pentru a permite stelelor să realizeze fuziunea nucleară pentru a sintetiza elemente mai grele, cum ar fi carbonul, azotul, oxigenul și alte elemente necesare pentru ca viața, așa cum o cunoaștem noi, să existe în acest univers. Punctul din mijlocul acestui triunghi verde din versiunea cu *zoom-in* reprezintă masele reale observate pentru **u** și **d**. Explicația lui Barnes privind cei nouă parametri și motivul pentru care structura atomică se descompune fie deasupra, fie sub o anumită linie, este prezentată mai jos. Afirmația lui Barnes este scrisă cu caractere italice bold, iar comentariile mele sunt scrise cu caractere *mov* mai mici. Lucrarea originală a lui Barr și Khan (2007) nu a avut niciun număr cu liniile, ci doar identificarea culorii. Barnes plasează un sistem de numerotare pentru toate cele nouă linii de pe grafic în lucrarea sa din 2012. Cu toate acestea, este dificil să vezi prin toate cele nouă linii deodată pentru a înțelege semnificația graficului din Fig.4, așa că îl voi împărți în grupuri de câte trei pentru a înțelege mai ușor ce arată cercetarea lor:

1. **Deasupra liniei albastre, există un singur element stabil, care constă într-o singură particulă Δ ++. Acest element are chimia heliului - un gaz inert, monoatomic (peste 4K), fără**

388 Barr (2007), pg. 8 și Barnes (2012), pg.20

compuși chimici stabili cunoscuți."

Toți quarcii **DOWN** din această regiune au crescut în masă și se vor dezintegra în quarci **UP**. Protonul cu un quarc **down** este transformat într-un quarc **up** și acum, cu trei quarcuri **UP**, se numește **Δ** ++. Dacă se poate schimba cu un quarc **down**, va redeveni un proton, dar se pare că quarcurile **down** nu pot supraviețui peste nivelul -45 la -40. **Δ** ++ este, de asemenea, foarte instabil din cauza interacțiunii puternice și dezechilibrate a trei quarcuri **UP** încărcate (+2/3) și se dezintegrează într-un interval de timp de aproximativ 10^{-23} secunde. Fuziunea nucleară în stele nu va avea loc.

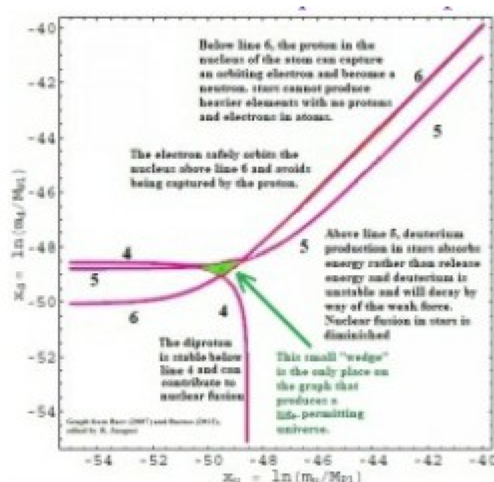
2. "**Deasupra acestei linii roșii, deuteronul este puternic instabil la dezintegrare slabă. Primul pas în nucleosinteza stelară în stelele care ard hidrogen ar eșua**".

Este foarte ușor de observat că, fără producție nucleară în stele pentru a crea elemente mai grele, nu se poate produce carbon și oxigen și nu se va produce viața așa cum o cunoaștem noi.

3. "**Deasupra curbei verzi, neutronii din nuclee se dezintegrează, astfel încât hidrogenul este singurul element stabil**"

La fel ca la punctul 2, nu există elemente în afara hidrogenului și nici viață așa cum o cunoaștem fără elementele mai grele din Univers.

Aceste trei rânduri următoare # 4, 5 și 6, dau într-adevăr linia de jos de la sine, deoarece ele decupează ceea ce a mai rămas din zona care permite viața, în conformitate cu parametrii stabiliți de structura atomică a particulelor cuantice.

4. "**Sub această curbă roșie, diprotonul este stabil. Doi protoni pot fuziona în heliu-2 printr-o reacție electromagnetică foarte rapidă, mai degrabă decât prin reacția nucleară slabă, mult mai lentă, pp-chain.**"

Stabilitatea diprotonului este prima etapă a fuziunii nucleare în lanțul proton-proton (p-p) de la diproton la deuteriu și apoi la heliu. Acest proces nu va avea loc dacă masele quarcilor se află deasupra acestei curbe roșii #4[389].

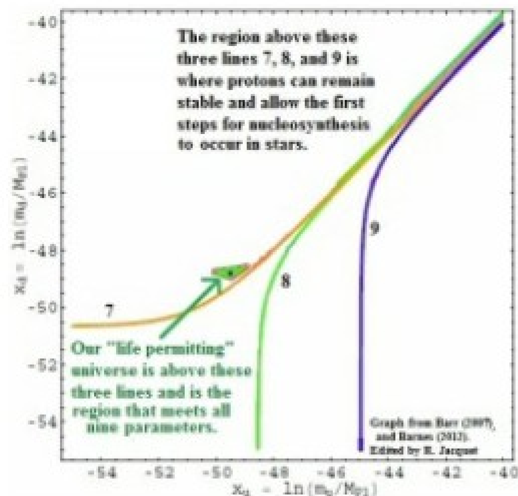
5. "**Deasupra acestei linii roșii, producția de deuteriu în stele absoarbe energie în loc să o elibereze. De asemenea, deuteriul este instabil la dezintegrare slabă** "[390].

A doua etapă în producția de fuziune nucleară pentru heliu și elemente mai grele este blocată

389 Barnes notează că acest lucru "s-ar putea să nu fie un dezastru atât de clar precum se afirmă adesea, deoarece alții au arătat că legarea diprotonului nu este suficientă pentru a arde tot hidrogenul în heliu în nucleosinteza big bang".

390 Cercetările recente ale lui Barnes, efectuate pe simulări cu o forță puternică puțin mai slabă, au descoperit că deuteriul care fuzionează cu hidrogenul pentru a forma heliu ar emite totuși suficientă energie pentru a menține stelele strălucitoare. Gabriel Popkin, "Reports of Universe's Fine-Tuning May be Exaggerated"; Inside Science, 12 mai 2017.

sau mult diminuată în formarea elementelor mai grele.

6. **"Sub această linie roșie, un proton într-un nucleu poate captura un electron pe orbită și poate deveni un neutron. Astfel, atomii sunt instabili"**.

Legătura și masa crescută a protonului din nuclee este prea puternică și va atrage electronul care orbitează și se va transforma în neutron. Cu excepția stelelor neutronice, acest lucru ar fi devastator pentru un univers care nu ar putea produce decât neutroni ca produs final.

7. **"Sub curba portocalie, protonii izolați sunt instabili, ceea ce face ca din universul timpuriu să nu mai rămână hidrogen pentru a alimenta stelele cu viață lungă și joacă un rol crucial în chimia organică"**.

Fără hidrogen care să ardă și fără elemente mai grele care să se formeze, cum ar fi carbonul și oxigenul, stelele se sting rapid, împiedicând viața să înceapă și să înflorească în jurul planetelor care orbitează în jurul stelelor. Moleculele organice, care au nevoie de hidrogen, ar reprezenta o perspectivă sumbră pentru viața așa cum o cunoaștem, neavând ce sintetiza.

8. **"Sub această curbă verde, protonii din nuclee se dezintegrează, astfel încât orice atomi care s-ar forma s-ar dezintegra într-un nor de neutroni"**.

Același rezultat ca și în cazul nr. 6, unde doar neutronii domină Universul.

9. **"Sub această linie albastră, singurul element stabil este format dintr-o singură particulă Δ –, care se poate combina cu un pozitron pentru a produce un element cu chimia hidrogenului. Sunt posibile o mână de reacții chimice, cel mai complex produs al acestora fiind (un analog al) H2"**.

Aceasta este imaginea inversă în oglindă a numărului 1, care avea una dintre cele patru particule barionice care conținea trei quarci **UP**. Aici, rezultatul este că singurul quarc **up** al neutronului este convertit, iar acum particula conține trei quarcuri **DOWN**. Nu există fuziune nucleară în stele.

Masa protonului este de aproximativ 1.852 de ori mai mare decât masa electronului, astfel încât masa electronului este aproape nesemnificativă în raport cu masa acestuia. Cu toate acestea, așa cum a fost calculat pentru curba roșie #6, electronul ar fi atras în nucleu dacă masa quarcului ar crește, dar acest lucru ar fi valabil și dacă masa electronului ar crește de un factor de 2,5 sau mai mult, ceea ce ar avea ca rezultat faptul că protonii atomului ar capta electronii care orbitează, transformând particula într-un neutron. Producția chimică a elementelor ar fi fost oprită, ceea ce ar fi dus la inexistența vieții în Univers. Ne-am putea gândi că toate acestea ar putea fi dezastruoase dacă s-ar fi întâmplat în prezent, însă, după cum arată clar Barnes și Meyer, acest lucru ar fi fost dezastruos încă de la început, de la începutul Universului:

"*Masele acestor quarcuri trebuie să fi îndeplinit simultan aceste nouă condiții diferite pentru ca reacțiile nucleare corecte să fi avut loc în universul timpuriu. Reacțiile "potrivite" sunt cele care ar produce elementele potrivite, cum ar fi carbonul și oxigenul, în abundența necesară pentru viață*"[391]

Presupunând că distribuția de probabilitate este uniformă pe axele (x, y) sau (x, y, z) din graficul lui Barr, atunci când analizăm parametrii posibili ai acestor particule subatomice pe un grafic 2-D sau 3-D, vedem ce este necesar pentru probabilitatea unui univers care să permită viața. Parametrii adecvați pentru "permiterea vieții" apar doar în ZONA în formă de triunghi de culoare VERDE. Zona din exteriorul "penei" nepermițând viața. Toate acestea se bazează pe viața pe bază de carbon, așa cum o cunoaștem noi. Dacă includem zona din figura 3 și comparăm raportul dintre zona de pană din figura 4 și zona din afara penei, ne spune că trăim într-un univers care este foarte, foarte bine reglat pentru a permite vieții să înflorească. Dacă oricare dintre acești 9 parametri ai masei *quarcilor* ar fi fost ușor diferiți, viața ar fi fost mult mai puțin probabilă sau imposibilă. Judecând după suprafața micii cutii din graficul din figura 3 prezentat de Barr, estimez că aceasta reprezintă 0,015% (1,5%) din întregul grafic din figura 3. În figura 4, estimez că micul triunghi verde reprezintă 0,0017% din graficul din fig.4. Aceasta se calculează la 0,0017 x 0,015 = 0,0000255% din suprafața din figura 3, adică aproximativ 25 la un milion sau 1 la 40.000. Eu doar estimez acest lucru pe baza suprafeței celor trei pătrate prezentate de Barr. Dacă cineva ar dori să joace un joc de săgeți aleatorii cu aceste numere de *quark*, ar însemna că ar exista aproximativ 1 șansă la 40.000 de șanse ca toți cei 9 parametri să atingă zona triunghiului verde a unui univers viabil care să permită viața. Șansele sunt de fapt reduse semnificativ atunci când începi să adaugi alți factori, cum ar fi gravitația, forța nucleară puternică, masa electronilor, constanta cosmologică și alte variabile cosmologice.

Pentru naturalist, și în mintea materialistului, acest lucru duce la convingerea că trebuie să existe mai mult de un univers (al nostru) și că suntem doar norocoși că am fost în "Universul Goldilocks", în care TOȚI parametrii fizici se întâmplă să fie corecți, dar numai în acesta în care ne aflăm. Acest lucru i-a determinat pe mulți oameni de știință să propună "Teoria multiuniversurilor". Acestora le este greu să recunoască faptul că este posibil să fi existat un Mare Proiectant Omniscient care a programat și a dat drumul la existență acestui Univers ca o sământă care a început să crească. Această sământă a fost Big Bang-ul! Cu zeci de ani în urmă, mulți oameni de știință de diferite credințe religioase au început să recunoască cât de fin reglat era Universul pentru ca viața să evolueze în el și au acceptat că un univers cu reglaj fin era mai mult decât o simplă șansă norocoasă[392]. După cum se detaliază în capitolul 13, această teorie a universurilor multiple de către oamenii de știință este de fapt o credință veche de peste cinci mii de ani a religiei hinduse, deci este doar un concept nou pentru lumea științifică. Regretatul Sir John Polkinghorne, atât profesor de fizică matematică, cât și preot anglican hirotonit, și una dintre vocile majore în conversațiile dintre teologi și oamenii de știință, credea că șansele ca universul nostru să se încadreze frumos în categoria "Susținerea vieții" sunt de fapt de ordinul trilioanelor:

"*Dacă legile fizice fundamentale nu ar fi fost mai mult sau mai puțin exact ceea ce sunt în realitate, universul ar fi avut o istorie foarte plictisitoare și sterilă. Cu alte cuvinte, doar un univers foarte special, un univers fin reglat, un univers la un trilion, ați putea spune, este capabil să fi avut istoria uimitor de fructuoasă care a transformat un ghem de energie într-o lume care conține viață*

---

391 S. Meyer, (2021), pg. 136-137.

392 Hoyle, Fred (1988). Polkinghorne, John, (1996). Da vies, Paul: *"The Goldilocks Enigma: Why is the Universe just right for Life",* 2006. Carter, Brandon: *"Large Number Coincidences and the Anthropic Principle in Cosmology";* in: *"Confrontation of Cosmological Theories with Observational Data";* IAU Symposium, Vol.63, pp. 291-298, 1974. Wheeler, John A.: *"At Home in the Universe";* AIP press, 1996. Weinberg, Steven: *"Life in the Universe",* Scientific American. October 1994. Hawking, Stephen: "A *Brief History of Time: From the Big Bang to Black Holes",* 1998.

umană. Această intuiție se numește principiul antropic: o lume capabilă să producă antropoide... este un univers foarte special și fin reglat. Este o descoperire foarte surprinzătoare!"[393]

O ultimă notă despre masa *quarcului* este oferită de fizicianul britanic Bernard Riley, care susține că nivelurile de masă ale *quarcului* sunt legate de **Pi** și **e**. "*În modelul Planck, particulele ocupă niveluri de masă care coboară în succesiune geometrică de la masa Planck [4, 5, 6]. Există trei secvențe: Secvența 1 de raport comun 1/Pi, Secvența 2 de raport comun 2/Pi și Secvența 3 de raport comun 1/e.*" Figura 1 a lui Riley, arată relația geometrică: "*Quark dublu pe nivelurile de masă ale Secvențelor 2 și 3. Secvențele 2 și 3 coboară în secvență geometrică de la masa Planck cu rapoarte comune 2/**π** și, respectiv, 1/**e***"[394].

Reglarea fină a universului nostru astfel încât viața să poată prospera implică faptul că multe condiții și parametri au fost setați cu precizie pentru a atinge un scop. Pe baza istoriei noastre religioase și a experienței noastre repetate de confirmare a constantelor fizice și matematice ale Universului, aceasta indică acțiunea unui Agent inteligent cu un scop, un Mare Designer care acționează ca cel mai mare program de calculator conceput vreodată. De ce îi sperie această idee pe atât de mulți oameni? Alegerea între un univers creat prin proiectare, așa cum a fost păstrat în poveștile celor zece religii istorice majore analizate în capitolul 13, sau un univers creat de unul singur, ca unul dintre trilioanele care s-a întâmplat să fie suficient de norocos pentru a avea TOȚI parametrii potriviți pentru a permite vieții să înceapă, să înflorească și să evolueze, dar fără niciun alt scop în afară de acesta? Care este alegerea corectă? Să continuăm cu mai multe concepte privind reglajul fin. Următorul se bazează pe elementul absolut necesar al Carbonului.

CARBONUL, un element foarte fin reglat

Universul nostru conține o cantitate surprinzătoare de carbon, element esențial pentru toate formele de viață cunoscute. Carbonul este esențial pentru a forma molecule stabile, asemănătoare unor lanțuri lungi, capabile să stocheze și să proceseze informațiile genetice și să stocheze energia de care celulele vii au nevoie pentru a supraviețui. Toate alimentele cu carbohidrați pe care le consumăm pentru energie și creștere, conțin carbon. Astronomul **Fred Hoyle** a fost cel care nu numai că a inventat termenul "Big Bang", dar a descoperit misterul modului în care elementul carbon a putut să se formeze în interiorul stelelor.

El a descoperit că, prin intermediul unei rezonanțe suficient de energice, a permis ca o reacție nucleară cu triplu heliu (trei particule alfa de 4He), să producă un atom de carbon. Fuziunea nucleară din stele între două nuclee de heliu produce Beriliu-8 (Be), care nu rămâne mult timp în viață și se dezintegrează rapid, cu un timp de înjumătățire de 8,2 x 10"17 secunde, cu excepția cazului în care o a treia particulă alfa fuzionează cu nucleul 8Be înainte de acest moment pentru a produce starea de rezonanță a carbonului-12, dar care aproape întotdeauna se dezintegrează înapoi în trei particule alfa. Excepția este că, o dată la 2 421 de ori, atomul de carbon se află într-o stare de rezonanță excitată de 7,65 **m**ega**e**lectroni **v**olți (MeV) și eliberează energie pentru a se transforma în forma stabilă de carbon-12. Toate acestea trebuie să se întâmple atunci când temperatura din miezul stelei atinge o sută de milioane de grade (108K) în cadrul unei concentrații dense de heliu și în 10"16 secunde înainte ca 8Be să se dezintegreze înapoi în particule de 4He[395]. Toate acestea se întâmplă după ce a fost trecută dificila barieră a fuziunii nucleare a obstacolului "crevasa de +5

393 Polkinghorne, John: *"So Finely Tuned a Universe: of Atoms, Stars, Quanta & Cod.* Commonweal Foundation, 1996.

394 Riley, Bernard F.: "Quark Masses in the Planck Model", Microsoft Word - QM in the PM.docx fvixra.org)

395 Morten Hjorth-Jensen: „The Carbon Challenge", Physics 4, 38. 9 mai 2011. Physics - The carbon challenge (aps.org) și Hoyle, Fred: „On Nuclear Reactions Occurring in Very Hot Stars: The Synthesis of Elements from Carbon to Nickel", The Astrophysical Journal 1:121,1954.

nucleoni" și toate acestea se întâmplă atunci când nucleele de Be și He au atins viteze suficient de mari pentru a depăși câmpul electromagnetic de respingere dintre particule. Un nucleu de beriliu (8Be) care intră în coliziune cu o particulă alfa (4He) pentru a forma 12C stabil trebuie să se afle în rezonanță exactă în timpul vârfului unei anumite stări energetice. Un exemplu de punere a energiei într-o frecvență de rezonanță este atunci când împingem un copil din spate la momentul potrivit pe un leagăn. Dacă ne aflăm în locul nepotrivit sau dacă împingem în momentul nepotrivit, este o ratare. Dacă acel nivel de rezonanță pentru carbon ar fi fost diferit, atunci beriliu-8 și heliu-4 nu s-ar fi combinat niciodată pentru a forma carbon-12. Lipsa carbonului în Univers înseamnă că nu va apărea viața. Hoyle a fost ateu, dar s-a convertit după ce a descoperit cum carbonul a venit cu un nivel de energie precis care i-a permis să se formeze din elementele mai mici Be și He, dezvăluind cât de bine reglat era Universul. După descoperirile sale despre modul în care stelele produceau carbonul, el a fost convins că o inteligență a orchestrat echilibrul precis al forțelor și factorilor din natură pentru a face ca Universul să permită viața. După cum a declarat în anul 1981:

"*O interpretare de bun simț a faptelor sugerează că un super-inteligent s-a jucat cu fizica, precum și cu chimia și biologia, și că nu există forțe oarbe despre care să merite să vorbim în natură. Cifrele pe care le calculează cineva din fapte mi se par atât de copleșitoare încât pun această concluzie aproape dincolo de orice îndoială*"[396].

George Greenstein este un alt fizician și ateu autointitulat care și-a schimbat părerea despre un univers fără existența unui Creator. După ce a căpătat o viziune mai profundă în urma analizei datelor științifice, Greenstein a spus următoarele:

"*Se naște cu insistență gândul că trebuie să fie implicată o agenție supranaturală sau, mai degrabă, o Agenție. Este posibil ca, dintr-o dată, fără să ne propunem, să fi dat peste o dovadă științifică a existenței unei ființe supreme? A fost un Dumnezeu care a intervenit în mod providențial și a creat cosmosul în beneficiul nostru*?"[397].

Descoperirile lui Hoyle au dus la alte descoperiri despre producția de carbon. Oamenii de știință și-au dat seama că forța nucleară puternică, forța electromagnetică (EMF), masele quarcurilor și forța gravitațională trebuie să fie toate la puterea potrivită pentru a permite carbonului și altor elemente să se formeze în interiorul unei stele prin fuziune nucleară. Hoyle a continuat explorarea noii sale viziuni asupra creației Universului în 1988, cu cartea sa intitulată "*Universul inteligent*", în care a apărat poziția conform căreia carbonul este bine reglat și că cele 2000 de molecule și enzime bazate pe carbon, esențiale pentru viață, care implică posibilități de 1:1040000, "*nu sunt puse laolaltă prin procese aleatorii!*". Enzimele sunt de obicei mari, variind de la 62 de reziduuri de aminoacizi până la o medie de 2500 de reziduuri găsite în enzima sintetază a acizilor grași. Hoyle afirmă în cartea respectivă următoarele:

"*Folosim aproximativ 200.000 de tipuri de proteine în celulele noastre... .reacțiile chimice catalizate de cele 2000 de enzime fundamentale pentru chimia de bază a atomului de carbon însuși, astfel încât biochimia noastră este literalmente universală, iar alternativele sunt inexistente... Șansa ca măcar o singură proteină să fi apărut spontan este egală cu șansa ca o persoană legată la ochi să poată rezolva cubul Rubik*"[398].

Oxigenul se combină cu hidrogenul pentru a produce apă (H2O), iar dacă nu există fuziune nucleară ulterioară în trecut de heliu și beriliu, nu se va sintetiza oxigen pentru a forma apă, care este, de asemenea, o necesitate absolută pentru toate formele de viață de pe această planetă și

396 Hoyle, Fred: „Universul: reflecții trecute și prezente”, pg. 139, 1981. Publicat de University College Cardiff depart. de matematică și astronomie.

397 Greenstein, George: *"The Symbiotic Universe: Life and Mind in the Cosmos"*, pg.27, 1988.

398 Hoyle, Fred: *"The Intelligent Universe: A New View of Creation and Evolution"*, 1934, și 1988. Holt, Rinehart și Winton publisher.

pentru cele de forme de viață similare bazate pe carbon de pe alte planete. **Katie Mack** descrie cât de răspândită ar putea fi această aceeași necesitate în cazul altor forme de viață din Univers:

"*Conform estimărilor actuale, până la unul din zece sisteme stelare are o planetă cu dimensiunea și distanța potrivită față de steaua sa pentru a susține apă lichidă la suprafață... în trilioanele de alte galaxii vizibile în universul observabil, ar putea exista nenumărate alte specii, cu propriile lor civilizații, arte, culturi și eforturi științifice, toate spunându-și poveștile universului din propriile lor perspective*"[399].

Un alt mod excepțional în care se produce crearea carbonului, observat de oamenii de știință, este că, dacă forța puternică ar fi fost puțin mai puternică sau puțin mai slabă cu 1% în ambele direcții, atunci energiile de legătură ale nucleelor ar fi fost diferite, iar rezonanța Beriliu-8 + Alfa-Heliu-4 nu ar fi funcționat pentru a crea carbon. Lipsa carbonului înseamnă că nu există forme de viață bazate pe carbon pe Pământ și în Univers. Cercetătorii **Attila Csoto** și alții au efectuat cercetări suplimentare privind modul în care ar fi fost afectată producerea carbonului dacă unele dintre cele patru forțe ar fi fost modificate. Calculele supercomputerelor folosite de aceștia indică faptul că intensitatea Forței Nucleare Puternice și a Forțelor Electromagnetice trebuie să aibă intensități precise pentru a face posibil carbonul, deoarece o schimbare de aproximativ +/-0,5% în intensitatea forței nucleon-nucleon ar reduce fie abundența carbonului, fie a oxigenului cu un factor de până la 30-1000 față de nivelurile lor actuale[400]. Forța precisă a gravitației este, de asemenea, necesară pentru a permite carbonului și altor elemente să se formeze în interiorul stelelor, la fel cum am văzut că precizia masei *quarcilor* este un factor care permite carbonului să se formeze în interiorul stelelor. Siliciul a fost considerat cândva o alternativă pentru viață, dar oamenii de știință au respins această teorie timp de decenii. Carbonul se poate combina cu oxigenul și se amestecă ușor cu viața biologică, dar când siliciul se amestecă cu oxigenul se obține dioxid de siliciu (nisip de plajă) ca solid care nu poate participa la biochimie. Futuristul poate pretinde o excepție dacă Glifa de recoltă Chilbolton din 2001 este răspunsul verificat la mesajul nostru trimis în spațiu de la Telescopul Aericibo în 1974 către extratereștrii, unde interpretarea răspunsului este că siliciul (ca SiO4) înlocuiește fosfatul (PO4) în ADN-ul extraterestru la Nucleotidul de legătură Oxigen-Hidrogen.

Forța nucleară puternică și slabă

În cazul în care forța puternică sau slabă ar fi modificată, ar putea fi create elemente, dar acestea s-ar descompune într-o secundă sau mai puțin sau ar refuza să se dezintegreze și ar emite un neutron pentru a se transforma într-un alt element. Teoreticianul **Michio Kaku** explică modul în care cele patru forțe sunt bine reglate pentru a permite existența vieții:

"*Principiul antropic permite, de fapt, să explicăm un fapt experimental curios despre universul nostru, și anume că constantele de bază ale naturii par a fi bine reglate pentru a permite existența vieții... de exemplu, dacă forța nucleară ar fi fost un pic mai slabă, soarele nu s-ar fi aprins niciodată, iar sistemul solar ar fi fost întunecat. Dacă forța nucleară puternică ar fi fost puțin mai puternică, atunci soarele ar fi ars cu miliarde de ani în urmă. Așadar, forța nucleară este reglată exact cum trebuie. În mod similar, dacă gravitația ar fi fost un pic mai slabă, poate că Big Bang-ul s-ar fi încheiat cu un Big Freeze, cu un univers mort, rece și în expansiune. Dacă gravitația ar fi fost un pic mai puternică, poate că am fi sfârșit într-un Big Crunch, iar toată viața ar fi fost arsă până la moarte. Cu toate acestea, gravitația noastră este exact ceea ce trebuie pentru a permite formarea stelelor și a planetelor și pentru a dura suficient de mult timp pentru ca viața să apară. Se pot enumera o serie de astfel de accidente care fac posibilă viața și, de fiecare dată, ne*

399 K. Mack, (2020), pg. 50
400 Attila Csoto, Heinz Oberhummer & Helmut Schlattl *Nature through the Triple-Alpha Process in Red Giant Stars",* pg. 560. Cornell University, Oct. 2000.

aflăm în mijlocul zonei Goldilocks..."[401].

GRAVITAȚIA

Dintre cele patru forțe, gravitația este cea mai ușor de înțeles cum funcționează. Această forță se extinde în tot spațiul. Putem crede că Pământul nu se mișcă, dar gravitația ne menține pe orbită în jurul Soarelui. Soarele se află, de asemenea, pe o orbită gravitațională în jurul galaxiei Calea Lactee, având nevoie de aproximativ 225 de milioane de ani pentru a completa o orbită. Galaxia Calea Lactee se află într-o atracție gravitațională față de galaxiile vecine, inclusiv față de galaxia gigantică Andromeda, care se îndreaptă spre noi și care se va ciocni cu noi în aproximativ 4,5 miliarde de ani. Forța de gravitație pare să fie formulată la puterea potrivită. Iată câteva diferențe care s-ar fi întâmplat cu universul nostru dacă forța gravitațională ar fi fost mai slabă sau mai puternică:

O forță gravitațională mai slabă - Dacă forța gravitațională ar fi fost mai slabă, materia atomică s-ar fi format cu greu. O stea ar fi avut dificultăți în a crea presiune de densitate și căldură, și probabil că nu s-ar fi aprins deloc pentru a străluci. Hidrogenul și heliul s-ar fi format, dar elementele mai grele nu s-ar fi format. Viața, așa cum o cunoaștem, care are nevoie de elemente precum carbonul, oxigenul, azotul și calciul pentru a crea plante, animale și oameni, nu ar fi început niciodată. Chiar dacă stelele ar fi reușit să se formeze, o forță mai slabă ar fi împiedicat stelele foarte mari să devină supernove și să ejecteze elementele mai grele necesare vieții în univers. Gravitația ar fi făcut să se prăbușească steaua muribundă într-un ritm mult mai lent, dar nu ar fi permis stelei să revină și să explodeze, menținând astfel aceste elemente mai grele blocate în miezul stelei moarte.

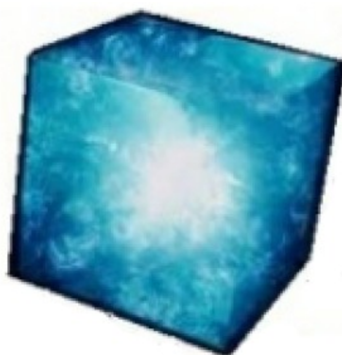
Forța gravitațională mai puternică - Dacă forța gravitațională ar fi mai puternică, temperatura din interiorul stelelor ar fi prea ridicată. Nucleosinteza ar avea loc atât de repede încât s-ar produce numai elemente mai grele decât carbonul și oxigenul. Stelele ar arde atât de repede încât ar arde și ar muri în câteva minute în loc de milioane de ani. Acest lucru ar reduce foarte mult timpul necesar pentru ca o planetă să se formeze și să ajungă la stabilitate înainte ca viața să apară și să supraviețuiască.

Forța gravitațională - Forța de gravitație este enorm de slabă decât forța nucleară puternică (SNF), de un factor de 10^{40}. Valoarea constantei gravitaționale (G) ar fi putut fi de 100.000 (10^5) de ori mai mare decât valoarea sa actuală fără ca stelele sau alte obiecte masive să-și piardă stabilitatea, astfel încât un univers care poate susține viața trebuie să aibă o constantă G mai mică de 10^5G, deoarece acest număr reprezintă limita superioară[402]. Când comparăm acest număr cu SNF: 10^5 / 10^{40} = 1/1035, ne arată că intervalul constantei G, necesar pentru a menține stabilitatea în Univers, este incredibil de îngust și nu reprezintă decât o mică fracțiune din intervalul total, reprezentând 1 parte la o sută de miliarde de miliarde de miliarde de miliarde! Constanta gravitațională determină modul în care particulele de materie acționează unele asupra altora și se pare că, în mare măsură, cantitatea de materie care a ieșit din Big Bang și s-a extins, a fost exact cea necesară pentru un univers stabil. Mai mulți fizicieni au stabilit că, dacă materia de la începutul Universului ar fi fost configurată chiar și puțin diferit, ar fi existat fie o aglomerare gravitațională extrem de rapidă a materiei, ceea ce ar fi dus la un univers în care ar fi existat doar găuri negre, fie, ca scenariu alternativ, dacă gravitația ar fi fost puțin mai slabă, particulelor atomice le-ar fi fost mai greu să se lipească între ele în aglomerări mari, ceea ce ar fi dus la o dispunere foarte difuză a materiei. Nu s-ar fi format structuri la scară mare, deoarece ambele alternative ar fi împiedicat formarea galaxiilor și a stelelor stabile, anulând astfel sistemele solare care ar fi putut produce cel

401 Kaku, Michio: *"The God Equation: The Quest for a Theory of EVERYTHING";* page 175. Doubleday books, (2021).

402 Lewis and Barnes: *"A Fortunate Universe"* (2016), from Meyer (2021), pp. 138, 473.

puțin o planetă favorabilă vieții care să apară ca platformă de evoluție.

Modelul Marvel al cubului 4-dimensional Tesseract care conține Piatra Infinitului, creat înainte ca Universul să existe și capabil să transporte orice dintr-un univers în altul.
La o monosecundă după Big Bang, Universul avea 1 metru cub și cântărea 1.000.000.000.000.000.000.000.000 kilograme !!!!

Acest raport de masă și densitate de la început a fost esențial, deoarece, potrivit cosmologilor, densitatea universului la doar o nanosecundă (o miliardime de secundă) după Big Bang, trebuia să aibă valoarea exactă de 10^{24} de kilograme pe metru cub[403]. Scrisă în matematica obișnuită cu zerouri, aceasta ar fi:

1,000,000,000,000,000,000,000,000 kg!!!

Dacă densitatea ar fi fost mai mare sau mai mică cu doar 1 kilogram pe metru cub, galaxiile nu s-ar fi dezvoltat niciodată. Acest lucru corespunde unui reglaj fin de 1 parte din 10^{24}. Acum, dacă asta NU este un reglaj fin, atunci cum altfel ar putea fi numit! [404]

Dovezi de reglaj fin în biologie

"ADN", care este denumirea prescurtată pentru "acid dezoxiribo Nucleic", este fără îndoială cea mai cunoscută moleculă biologică din întreaga viață. Ea este prezentă în toate formele de viață de pe Pământ. Se află în fiecare celulă din corpul uman și conține codul genetic cu instrucțiunile pentru creștere, reproducere, înfățișare personală și funcțiile vitale care fac ca un bărbat sau o femeie, un animal sau o plantă să se distingă unul de altul. Desfaceți ADN-ul dublu helix răsucit și întindeți-l și ar ajunge dincolo de marginea sistemului solar, mult dincolo de Pluto. Fiecare dintre cele două șiruri ale dublului helix conține o secvență lungă de unități de nucleotide, inclusiv patru perechi de baze, iar ordinea acestor patru perechi de baze este cea care formează codul genetic. Numele celor patru baze sunt Guanină, Citosină, Adenină și Timină. G se atașează numai cu C, iar A se atașează numai cu T. Întotdeauna îmi amintesc termenul "Gcat" pentru a reține care dintre ele se lipește de cealaltă. Aceste nucleotide secvențiate în mod specific transportă informațiile necesare pentru a construi proteine specifice. ADN-ul este planul general pentru ca toată viața de pe Pământ să continue să se reproducă și să existe. Cum a început totul și cum sunt transmise informațiile cu instrucțiunile pentru a reproduce o moleculă, o celulă, o enzimă etc. similară este unul dintre cele mai mari mistere ale științei.

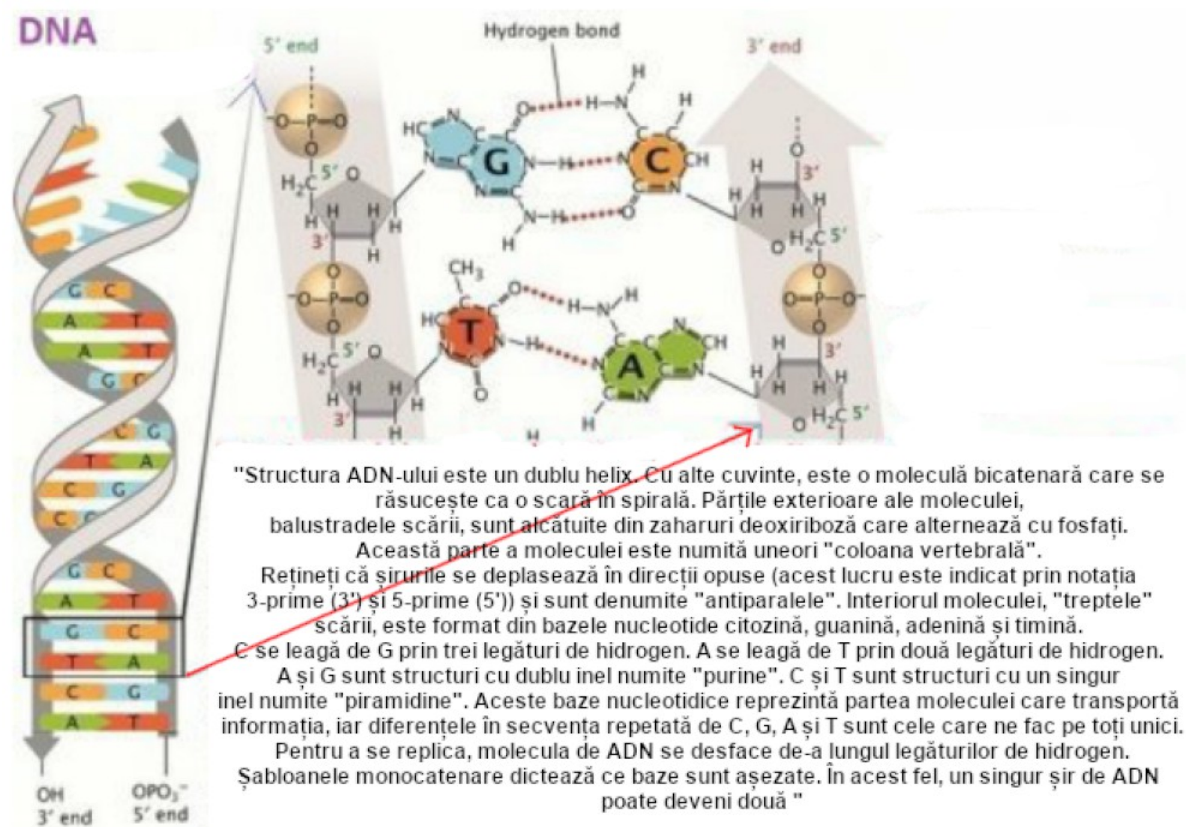
"*Biologii neo-darwiniani, inginerii de software pentru computere și biotehnologii de frunte*

---

403 Meyer (2012), pg. 151, in reference to Lewis and Barnes: "A *Fortunate Universe",* (2016), pg.167.

404 Cele mai recente date matematice privind această cifră provin de la profesorul Edward L. Wright, astrofizician la UCLA, care are o cifră de densitate de 447.225.917.218.507.401.284.016 gm/cc și spune: "Adăugarea a doar 1 gm/cc la aceste 447sextilioane de gm/cc face ca Big Crunch să fie chiar acum! ...Astfel, densitatea la 1 ns după Big Bang a fost stabilită cu o precizie mai bună de 1 parte la 447 de sextilioane." Astro.ucla.edu/~wright/cosmoall.htm iulie 2017.

recunosc cu toții că informația din ADN și ARN seamănă cu un cod digital de computer. Acest lucru ridică întrebarea cum a apărut această informație - informația necesară pentru a produce prima viață"[405].

O trecere în revistă a științei ADN-ului, cu imagini care descriu procesul complicat de creare și aranjare a moleculelor și a bazelor nucleotide care transportă informația pentru a reproduce ceea ce suntem fiecare dintre noi.

Înainte de epoca lui Albert Einstein și a marilor cosmologi, se presupunea că Universul este format din doar două substanțe universale fundamentale - materia și energia. Acest lucru a fost confirmat de faimoasa ecuație $E = MC^2$ a lui Einstein, care a demonstrat că aceste două substanțe universale, legate de forțele universale ale gravitației și electromagnetismului, sunt interschimbabile. Toate acestea au început să se schimbe în anii 1930 și 1940, odată cu descoperirea a încă două forțe "puternice" și "slabe" în interiorul atomului. Decenii mai târziu, în anii 1950 și 1960, a avut loc o altă iluminare, deoarece biologii moleculari au descoperit o altă substanță universală fundamentală care guverna bazele vieții biologice - cea a "Informației". Am descoperit o a 5-a forță a Universului legată de comunicarea informației în cadrul bazei nucleotidelor? În acest moment, aceasta pare a fi o explicație foarte posibilă.

Enigma "informației" ADN

Multă vreme a prevalat credința în "ipoteza Oparin-Haldane". Ipoteza sugera că originea

405 Meyer (2012), Pg.283. Meyer remarcă faptul că informația este, de asemenea, stocată la niveluri superioare dincolo de gene, cum ar fi în rețelele citoscheletice și în structurile supracelulare, țesuturi și organe. Pentru mai multe informații pe această temă, a se vedea: Richard Dawkins: "River of Eden", (1995), pg.17; Leroy Hood și David Galas: "Codul digital al ADN-ului", Nature #421, (2003), pag. 444-448; Gregg Braden: "Codul lui Dumnezeu", (2004). Braden declară că a decodificat un limbaj străvechi în ADN-ul nostru și explorează ce spune acest mesaj divin universal. El scrie că Tetragrammaton este, de asemenea, încorporat în ADN-ul nostru.

vieții a apărut treptat din molecule anorganice. Aceste molecule anorganice erau "blocuri de construcție" asemănătoare aminoacizilor care se formau mai întâi cu ajutorul energiei provenite de la fulgere sau de la soare, iar apoi, încet, pe parcursul a mii sau milioane de ani, se combinau în cele din urmă pentru a forma compuși chimici complecși. Stanley Miller și Harold Urey au testat teoria lui Alexsandr Oparin în 1952, iar experimentul lor a furnizat dovezi că moleculele organice necesare vieții pot fi formate din compuși anorganici. Cu un curent electric continuu într-un sistem închis, Miller și Urey au încălzit apa (H2O) și un amestec de gaze - NH3 (amoniac), CH4 (metan) și H2 (hidrogen), care au fost considerate a fi abundente în atmosfera timpurie a Pământului. Până la 15% din carbon a format molecule anorganice, astfel încât au obținut formarea unor aminoacizi, zaharuri și lipide, dar nu și a unor molecule mari și complexe de "nucleotide" ARN sau ADN. Cu toate acestea, criticii au semnalat probleme cu privire la rezultatele experimentului, inclusiv presupunerea elementelor care se aflau în atmosfera timpurie a Pământului și separarea aminoacizilor odată ce s-au format, înainte ca aceștia să se rearanjeze și să fie distruși cu următoarea scânteie electrică. De asemenea, au co-creat molecule toxice precum formaldehida și cianura, care ar fi ucis orice formă de viață. Concluzia conform căreia experimentul Miller-Urey ar fi fost dovada că viața a evoluat în acest mod era pur falsă. Un lucru important care nu s-a întâmplat și nu se putea întâmpla în timpul acestui experiment a fost capacitatea aminoacizilor de a transmite informația pentru a se replica exact în același mod, lăsând instrucțiuni pentru a se combina cu anumiți aminoacizi "**în acest fel**" pentru a susține procesul de construire a blocurilor de construcție.

Substanțe chimice auto-organizatoare cu atracții similare le vedem în viață tot timpul, deoarece pot genera "ordine" foarte repetitivă, dar nu transmit și nu repetă informații și mesaje. Care este cauza repetiției aminoacizilor și a ADN-ului în formele de viață? "Cauza inteligentă" a fost răspunsul și termenul inventat de chimistul Michael Polanyi, subliniind că chimia și fizica singure nu pot produce informații "*așa cum nici cerneala și hârtia nu pot produce informațiile dintr-o carte!*". Leonard Mlodinow, fizician american, scenarist al filmului Star Trek și coautor alături de Stephen Hawking la cărțile "*A Briefer History of Time*" (2005) și "*The Grand Design*" (2010), transmite mesajul că încă nu știm cum a început acel prim pas:

"*...teoria evoluției este bine dezvoltată și validată... știm că am evoluat din maimuțe mai primitive... dar întrebarea despre cum a produs pământul anorganic, la începuturile existenței pământului, primele celule organice capabile să-și creeze propria energie din mediul înconjurător și să se reproducă, nu știm cum a avut loc acest prim pas, așa că atunci când oamenii îți spun că știm cum a ajuns viața să fie așa cum este astăzi, nu sunt cu adevărat sinceri cu tine, pentru că știința recunoaște că acel prim pas nu-l înțelegem încă...*"[406].

ADN-ul oamenilor și toate formele de viață de pe Pământ au aranjamente specifice de baze în ADN. Acestea sunt aranjate ca literele într-o propoziție scrisă, într-o carte sau ca un cod binar de zerouri și unu (1-0-0-1-1-0-1-1-1-0...) într-un program de calculator. Aranjamentul matematic nu produce doar un set aleatoriu de produse finale improbabile și irepetabile, ci, în cadrul secvenței de ADN, aceste aranjamente specifice ale bazelor nucleotidice permit bazelor ADN să îndeplinească o funcție în celulă, transmițând instrucțiunile pentru duplicarea construcției de proteine. Originea informației din ADN este cea care ne interesează foarte mult în ceea ce privește modul în care se realizează acest proces și cum a fost stabilit inițial. Aceasta a prezentat o dificultate extrem de formidabilă și un mare mister nerezolvat pentru oamenii de știință care susțin abordarea "autoorganizațională" a acestui mister privind modul în care a început viața. Teoria "Panspermiei" nu face decât să dea la o parte răspunsul și să lase la o parte această posibilitate pentru ca o altă civilizație extraterestră să ofere răspunsul.

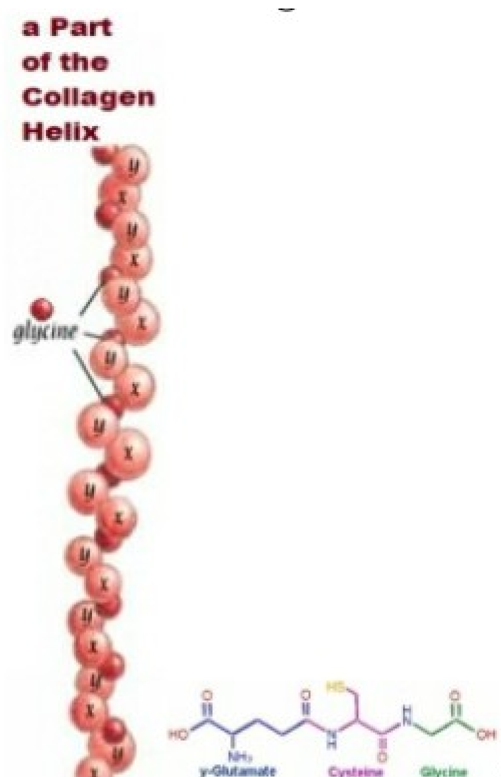
Până în anul 1969, biologii moleculari descoperiseră unde era stocată informația de

406 George Noory, gazda emisiunii radiofonice Coast to Coast AM, interviu cu Leonard MIodinow, 6 iulie 2021.

construcție a proteinelor și chiar cum era folosită această informație, dar nu știau de unde provenea informația. Biofizicianul Dean Kenyon, o autoritate în domeniul teoriei evoluției chimice, învățase, și a stabilit în cartea sa din 1969: "*Predestinații biochimice*", că viața ar fi putut apărea ca "auto-organizată" fără ajutorul ADN-ului și ca rezultat al forțelor pur naturale de atracție chimică. Cu toate acestea, până în 1970, Kenyon a început să pună la îndoială plauzibilitatea propriei sale teorii din cauza unor experimente contradictorii. Pe măsură ce a studiat mai mult structura moleculei de ADN, Kenyon și-a dat seama că informația din aceasta "*nu s-ar fi putut auto-organiza*". Kenyon a predat apoi că prezența informației în molecula de ADN sfida toate explicațiile tuturor teoriilor naturaliste actuale ale originii vieții, inclusiv propria sa teorie anterioară. Kenyon a început să ia partea altora, precum Charles B. Thaxton, Walter L. Bradley și Roger L. Olson, - un chimist, un inginer și un geolog, care își dăduseră deja seama de defectele teoriei chimice a "*autoorganizării vieții*". Cei trei au scris în cele din urmă cartea revoluționară: "*Misterul originii vieții*", în 1984, abordând întrebarea: "*Cum poate simpla interacțiune a unor simple substanțe chimice în oceanul primordial să fi produs viața așa cum este ea înțeleasă în prezent?*". Răspunsul lor a fost: "*într-adevăr, viața nu ar fi putut lua naștere în acest mod*"[407]. Kenyon a scris în avanpremiera cărții lor:

"*Ei, și eu sunt acum de acord, că există o greșeală fundamentală în toate teoriile actuale ale originii chimice a vieții*"[408].

ADN și viața biologică

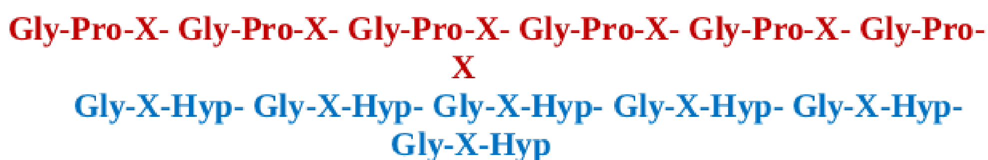

După cum au descoperit Miller și Urey în timpul testării teoriei Oparin-Haldane în 1952, s-au format anumiți aminoacizi, zaharuri și lipide, dar s-au format, de asemenea, mult mai multe aranjamente de molecule care nu au produs aminoacizi, zaharuri și lipide viabile. Miller și Urey cu siguranță nu s-au apropiat nici pe departe de a obține formarea spontană a vreunei molecule mari și complexe de "nucleotide" de ARN sau ADN prin intermediul teoriei autoorganizării. Pentru o secvență de baze din ADN de o lungime semnificativă, există mult mai multe moduri de a aranja bazele nucleotidelor care NU ar produce o proteină funcțională decât moduri de a aranja bazele nucleotidelor care ar produce o proteină funcțională. Toată lumea a învățat că aminoacizii sunt

407 Thaxton, Charles; Bradley, Walter & Olsen, Roger: "The *Mystery of Life's Origin: Reassessing Current Theories";* Philosophical Library Publisher, 1984.

408 Thaxton, Bradley and Olson (1984), Forward, pg. vii; și Meyer (2021), pg.169.

elementele constitutive ale proteinelor din corpul uman. Există doar 20 de aminoacizi care sunt ingredientele pentru a produce proteine. Doar pentru ca doi aminoacizi să se combine prezintă mai multe moduri de a face o combinație de doi aminoacizi. Prima poziție poate fi oricare dintre cei 20 de aminoacizi, iar a doua poate fi oricare dintre cei 20, astfel încât există în total 20 x 20 = 400 de combinații posibile de doi aminoacizi consecutivi. În cazul unei combinații de trei aminoacizi, posibilitățile totale sunt 20^3 = 20 x 20 x 20 = 8.000 de posibilități. Glutationul, un antioxidant magistral, este o astfel de combinație de trei aminoacizi compusă din aminoacizii cisteină, glicină și glutamat. Trebuie să fie exact în această combinație și în această ordine, astfel încât probabilitatea ca cisteina să fie prima este de una la douăzeci (1/20). Că glicina este a doua este, de asemenea, 1/20, iar că glutamatul este al treilea este, de asemenea, 1/20. Această combinație face ca una din 8.000 să se întâmple în acest fel, dar organismul o face în mod regulat și este vorba doar de o simplă proteină tri-peptidică! Colagenul este cea mai abundentă proteină din corpul uman. Acesta ține corpul laolaltă și există mai mult de o duzină de tipuri de colagen care se găsesc în artere, piele, unghii, tendoane, oase, mușchi, cartilaje și în alte locuri. Colagenul are o structură în triplu helix care conține un lanț de 6 x 3 = 18 aminoacizi. Are o predominanță de glicină, care trebuie să fie prima din trei secvențe de aminoacizi care se repetă cu aceeași structură exactă. Structura unică a glicinei îi permite să se potrivească în multe locuri pentru a asigura compactitatea structurală. Ceilalți 19 aminoacizi nu pot îndeplini aceste condiții prealabile. Cele două structuri cele mai comune din secvența de aminoacizi a colagenului sunt Glicina-Prolina-X, unde "X" este orice alt aminoacid. Celălalt este Glicină-X-Hidroxiprolină, unde "X" este orice alt aminoacid decât glicina, prolina sau hidroxiprolina. Glicina poate fi considerată, de asemenea, ca fiind al treilea aminoacid din grup, dacă este citită din sens invers. Nici o altă ordine dintre cele trei nu va produce colagen. Lanțul moleculei de 18 aminoacizi ar avea o structură de tipul celei de mai jos:

Aceasta înseamnă că din cele 10^{18} combinații posibile de "quintilioane" (1.000.000.000.000.000.000) ale oricărei combinații de 18 aminoacizi, există doar un procent infim de combinații care vor funcționa. (1/20 x 1/20 x 20/20) = 20/8000 (.0025%) sau 1 din 400 va funcționa pentru configurația Glicină-Prolină-X și, deoarece trei dintre aminoacizi nu pot fi utilizați în a doua poziție pentru configurația Glicină-X-Hidroxiprolină, 1/20 x 17/20 x 1/20 = 17/8000 sau 1 din 470,6 (.002125%) va funcționa. Aceasta este doar matematica pentru a obține "primii 3" împreună, deoarece trebuie să facă acest lucru de încă 5 ori pentru un lanț de 18! Corpul uman face acest lucru în mod regulat și pompează zilnic milioane de aceste secvențe de 3 aminoacizi, formând lanțuri de molecule de triplu helix - formate în interiorul unor fibrile de colagen mai mari. De unde provine informația pentru această programare?

Aceste două exemple au lanțuri mici și simple de aminoacizi. Cu toate acestea, există multe proteine funcționale care au sute de lanțuri de aminoacizi!!! Cu o proteină mai complexă care conține 150 de aminoacizi, nedumerirea cu privire la modul în care se realizează devine apoi și mai imposibil de înțeles, deoarece numărul de combinații posibile de aminoacizi ar fi de 20 de aminoacizi x 150 de situri = 20^{150}, ceea ce reprezintă un număr mare de neînțeles. Pentru a răspunde la întrebările legate de raritatea genelor și proteinelor funcționale care se formează în secvențe combinaționale, biologul molecular și cercetător al proteinelor Douglas Axe a efectuat experimente la Cambridge pentru a determina raportul relevant dintre secvențele de proteine funcționale și cele nefuncționale care se formează. Rezultatele au fost că pentru fiecare secvență de ADN care generează un scurt pliu proteic FUNCȚIONAL cu o lungime de doar 150 de aminoacizi, există 10^{77} (numărul unu urmat de 77 de zerouri!) de combinații NON-FUNCȚIONALE care NU vor forma un pliu proteic tridimensional stabil capabil să îndeplinească o funcție biologică specifică:

"*...Combinată cu prevalența estimată a modelelor hidropatice plauzibile (pentru orice pliere) și a plierilor relevante pentru anumite funcții, aceasta implică faptul că prevalența generală a secvențelor care îndeplinesc o funcție specifică prin orice pliere de dimensiunea unui domeniu poate fi de doar 1 din 10^{77}, adăugându-se la ansamblul de dovezi că plierea funcțională necesită secvențe extrem de extraordinare*"[409].

Examinați această încuietoare cu combinație care are zece cadrane cu zece cifre pe fiecare cadran. Soluția pentru a deschide lacătul sunt cele zece cifre ale orei, lunii, zilei și anului în care te-ai născut. Asta ar face 10 cadrane x 10 cifre pe fiecare cadran = 10^{10} = 10.000.000.000 (zece miliarde) de combinații posibile!

Numai una va funcționa și ar fi nevoie de cea mai nebunească și improbabilă presupunere pentru a o nimeri. De exemplu, Isaac Newton, al cărui nume a apărut destul de des în acest studiu, s-a născut între orele 1 și 2 după miezul nopții, în ziua de Crăciun, în Anglia, în 1642[410]. "Combinația de lacăt" a acestuia ar fi 0212251642. Dacă ați încerca câte o combinație în fiecare minut, ar dura 19.000 de ani înainte de a trece prin toate cele zece miliarde de combinații, dacă ați ghici la întâmplare. Nu se poate proceda astfel. Ai nevoie de informații primite de undeva. Viața biologică face acest lucru, dar cum? Și de unde? Principalele teorii ale evoluției biologice nu reușesc să explice originea informațiilor necesare pentru a construi noi forme de viață animală, vegetală și umană. Viața în sine nu este doar o masă de celule, ci fiecare formă de viață este înzestrată cu un spirit, un suflet, o conștiință care o face cu adevărat "vie". Cum se realizează acest lucru? Avem nevoie de conversații curajoase și de o nouă gândire "ieșită din cutie", dacă răspunsurile pot fi cunoscute în curând, în timpul vieții noastre sau la scurt timp după aceea. Dezbaterea este în curs de desfășurare, deoarece biologii și oamenii de știință din alte domenii evidențiază în prezent anumite caracteristici ale sistemelor vii care par să conțină informații codificate digital în ADN și complexitatea modului în care acestea se combină în aranjamente specifice. Aceste procese informaționale complexe care se desfășoară constant în celulele vii se explică cel mai bine prin activitatea unei inteligențe creatoare reale.

Am trecut în revistă ceea ce a fost necesar pentru ca universul nostru să fie prietenos pentru a produce viață și a evolua spre înălțimi superioare. Pornind de la cele mai mici particule ale atomului, aflăm că până și cele mai mici și microscopice modificări ale particulelor care alcătuiesc întreaga materie - electronul, protonul, neutronul și quarcii din interiorul lor - ar fi dus la imposibilitatea de a crea chimia elementelor necesare pentru viața umană, vegetală și animală. Jucând cu mecanismele interioare ale protonului și neutronului, unde se află quarcii, se schimbă toate posibilitățile de producere a chimiei vitale a elementelor care să apară în stele. Lipsa producerii chimiei prin fuziune nucleară în stele duce la producerea unui univers steril și lipsit de viață. Dezbaterea actuală este că universul nostru a fost creat fie prin *autocreație aleatorie*, din fericire completată cu ingrediente producătoare de viață, fie de către un Mare Proiectant Omniscient. Oricare dintre cele două scenarii ar fi prezentat universul nostru pregătit pentru ca viața să apară și să înflorească ca rezultat final. Vedem această dovadă de reglaj fin în masa *quarcilor*, în chimie, în gravitație și în viața biologică. Pentru cei care cred că acest univers, suficient de norocos pentru a avea toți parametrii potriviți pentru viață, trebuie să creadă că ar fi putut la fel de ușor să intre în categoria multor alte universuri fără reglaj fin și fără posibilitatea ca viața să apară, să înflorească și să evolueze. Acesta ar fi putut fi universul nostru, conform celor din teoria

409 Axe, Douglas D.: *"Estimating the Prevalence of Protein Sequences Adopting Functional Enzyme Folds";* Journal of Molecular Biology, vol. 341, #5, pg.1295-1315, 27 August 2004. A se vedea și Meyer (2021), pag. 202-204.

410 Field, Paul: "50 Thousand Birthdays"; Macoy Publishing & Masonic Supply Co, 1964. Rețineți că Anglia nu a urmat încă noul calendar gregorian, care a eliminat 10 zile din calendar în octombrie 1582 și ar fi plasat nașterea lui Newton la 4 ianuarie 1643 în afara Angliei.

autocreației aleatorii. Dar un univers creat fără viață ne face să ne punem întrebarea - Ce a însemnat totul? Pentru ce a fost totul? Pentru oamenii de știință care se agață de universul auto-creat prin noroc, au o portiță de scăpare. Aceasta se numește teoria "Multi-Verse". Este o alternativă la un Creator Divin, un Dumnezeu care a proiectat și a dat naștere Universului prin intermediul Big Bang-ului.

Alternativa Multi-Verse

"*Dacă masele de quarci, forțele de bază sau constanta cosmologică ar fi fost mult diferite, Universul ar fi fost un pustiu steril. Se pare că singurele soluții sunt fie îmbrățișarea unui multivers, fie a unui creator*"[411].

Principiul antropic definește universul nostru ca fiind unul unic. Faptul că ființe conștiente ca noi pot discuta despre întrebările eterne despre cum și de ce noi și Universul suntem aici și cum s-ar putea sfârși totul, este o mărturie în acest sens. Fie suntem foarte, foarte, foarte, foarte norocoși și recunoscători pentru că avem toți parametrii necesari pentru ca un univers care să ducă la viață să existe prin intermediul unei întâmplări norocoase, fie a fost planificat și programat în prealabil pentru a fi perfect reglat înainte de a fi pus în mișcare cu Big Bang-ul. Ca o încercare de a explica improbabilitatea extremă a tuturor ingredientelor de reglaj fin din Univers care s-au adunat cumva ca un tort de aniversare perfect copt și gata de a fi mâncat, existența altor universuri este cea mai bună explicație pe care oamenii de știință o pot oferi:

"*...ne aflăm în mijlocul zonei **Goldilocks**. Așadar, Universul este un uriaș joc de zaruri, iar noi am câștigat la aruncare. Dar, conform teoriei multiversului, asta înseamnă că noi coexistăm cu un număr imens de universuri moarte*"[412].

Acest lucru a fost adus în atenția multora dintre noi în ultimele câteva decenii. Poate că există un număr infinit de universuri, fiecare cu miliarde de stele și galaxii, dar universul nostru este singurul care a avut toate condițiile perfect îndeplinite pentru a face posibilă viața oamenilor, a plantelor și a animalelor. Pe de o parte, avem oameni de știință remarcabili, cum ar fi regretatul Stephen Hawking, care sunt foarte conștienți de reglajul fin al Universului, dar care, cu toate acestea, așa cum a făcut Hawking în cartea sa *The Grand Design*, au susținut următoarele:

"*Pentru că există o lege precum gravitația, universul se poate crea și se va crea din nimic. Creația spontană este motivul pentru care există ceva în loc de nimic, pentru care universul există, pentru care noi existăm*".

Acest stil de gândire a fost contestat de alți oameni de știință de cealaltă parte, care ajung la concluzia că ceva dincolo de lumea materială rigidă, trebuie să fi jucat un rol în aducerea Universului la existență cu un plan pre-făcut deja să meargă astfel încât viața să poată exista. Stephen Meyer semnalează următoarele, care sună cu siguranță ca o provocare la adresa declarației lui Hawking:

"*Dacă universul material (al masei, energiei, spațiului și timpului) însuși a venit la existență cu un timp finit în urmă, atunci materia și energia nu par a fi candidați buni ca explicații pentru originea universului. În mod clar, materia, energia nu ar putea provoca ele însele apariția lor înainte de a exista ele însele*"[413].

Acesta este motivul pentru care știința nu funcționează înainte de timpul Planck de 10^{-43}

---

411 Tim Maudlin, profesor de filosofie la Universitatea din New York. Citatul este preluat din prefața cărții lui Geraint Lewis și Luke Barnes: "Un univers norocos: Life in a Finely Tuned Cosmos", (2016).

412 M. Kaku,(2021), pg. 175

413 S.Meyer (2021) pg. 109.

secunde după Big Bang. Toți parametrii de masă, energie, densitate, timp, spațiu, volum... ajung la ZERO, MINUS ZERO, INFINIT sau MINUS INFINIT dincolo de zero! Gravitația trebuie să fie exclusă din toate ecuațiile din modelul standard. Trebuie să găsim răspunsurile dintr-un loc care este mai mult decât spațiul-timp cvadridimensional al nostru. Poate că, cu calculele multidimensionale ale teoriei corzilor, acesta este locul unde vom merge în continuare. Știm că universul nostru a avut un început, un punct de plecare de la o explozie extraordinar de titanică acum 13,77 miliarde de ani, care a creat timpul, spațiul, materia și energia pe care le numim "Big Bang". Acest început pentru universul nostru a fost însoțit de un reglaj precis pentru întregul univers, care a fost programat încă de la început, altfel nu am fi putut fi aici discutând despre așa ceva. Trecând în revistă modul în care aceste dovezi de reglaj fin au afectat modul în care viața a putut fi posibilă, trebuie fie să luăm partea credinței că noi am fost universul norocos din sutele de miliarde care au fost create, în care fizica și matematica tuturor s-a întâmplat să fie perfecte în cazul nostru, fie că este nevoie de o credință dincolo de fizica și matematica universului - o cauză transcendentă dincolo de tot ceea ce suntem capabili să înțelegem, în care condițiile inițiale ale Big Bang-ului au fost create, programate perfect la începutul timpului, astfel încât viața inteligentă să poată exista astăzi.

Nu exclud deloc această alternativă multi-univers, așa cum nici eu, în ceea ce mă privește, nu voi limita Creatorul infinit. Am studiat, în capitolul 13, cum religia hindusă, veche de peste 5.000 de ani, a predat o astfel de credință în existența mai multor universuri. Hollywood-ul a valorificat această teorie, iar unele dintre distracțiile mele preferate din seria de episoade și filme Star Trek au ca temă faptul că echipajul merge în universuri paralele, (cunoscute și ca "realități alternative")[414], unde totul și toată lumea pare a fi la fel, dar acel univers alternativ a evoluat într-un alt mod datorită unor diferențe subtile apărute prin intermediul unor decizii diferite luate în istoria anterioară. Cu toate acestea, până în prezent, știința nu a găsit încă nicio dovadă a existenței unui alt univers în afară de al nostru, așa că acesta va rămâne punctul central al acestui studiu aici, UNIVERSUL NOSTRU, cel în care trăim în prezent și în care vom evolua. În ultimul capitol, vom analiza care este soarta preconizată a Universului. Cum se va sfârși totul și cu câți ani în viitor va avea loc acest sfârșit?

"*Este greu de evitat concluzia că totul a fost planificat dinainte, că designul său elegant arată mâna unui designer cosmic. Pentru mine, acesta este cel mai puternic argument în favoarea existenței lui Dumnezeu*"[415].

Jocul Creatorului:

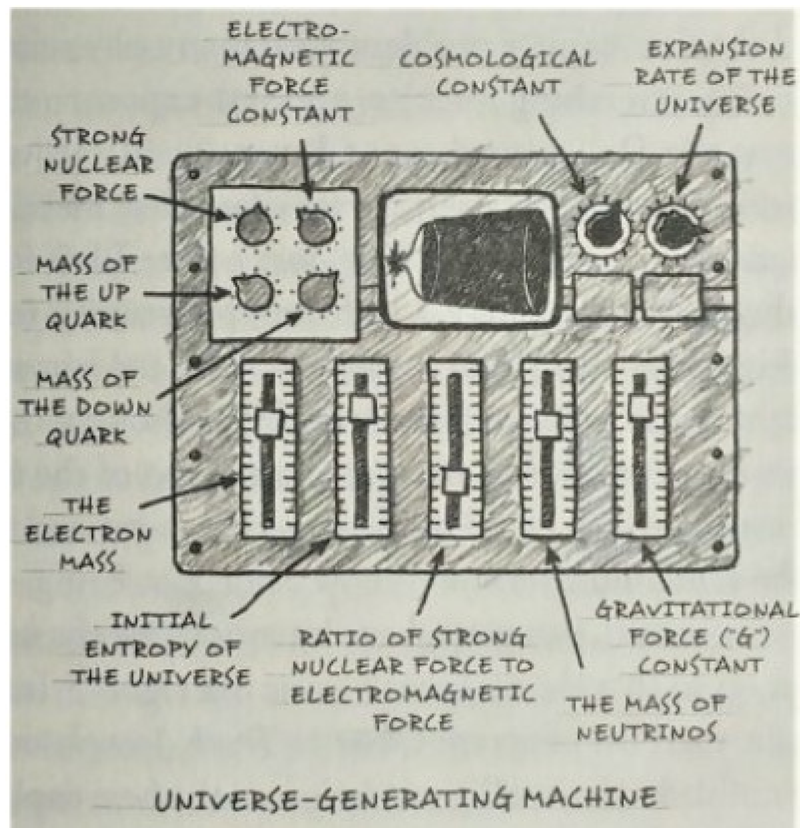
Reglarea corectă a tuturor cadranelor pentru a crea un Univers sustenabil și favorabil vieții!

Polkinghorne le cerea studenților săi să își imagineze că au călătorit în spațiu până la o stație spațială și că au găsit acolo o mașină precum cea prezentată mai jos. Le cerea să își imagineze că experimentează reglarea fiecăruia dintre cadrane pentru a crea un univers[417].

414 Star Trek: *"Mirror Mirror",* season 2, (1967); Star Trek: *"City on the Edge of Forever",* season 1, (1967). Deep Space Nine: *"Crossover",* season 2, (1994), *"Through the Looking Glass",* season 3, (1995), *"Shattered Mirror",* season4, (1996). Star Trek Enterprise: *"In a Mirror, Darkly",* season 4, (2005). Stargate film *"Continuum"* (2008); Stargate SGI: *"There but for the Grace* o/ *God",* season one (1998); Stargate SGI *"Moebius",* season 8, (2005). Star Trek Discovery: *"Into the Forest I* GO ",(2017), *"Despite Yourself", "The Wolf Inside",* (2018), *"Vaulting Ambition", "What's past is Prologue", "Terra Firma",* (2020).

415 Kaku, Michio: *"The God Equation: The Quest for a Theory of Everything",* 2021, Doubleday publishing, pg. 188.

417 Îmi imaginez că, după ce ați setat toți parametrii, unul dintre cele două butoane de sub cadranul "Constanta

"**Mașina creatoare de univers**"[416] a fizicianului teoretician de la Cambridge Sir John Polkinghorne.

cosmologică" este butonul "ENTER", iar celălalt controlează "TIME FRAME" - pauză, accelerare, inversare?.... în timp ce urmăriți ce se întâmplă cu universul creat pe ecranul din mijloc, în partea de sus. Acesta ar putea fi un nou și distractiv joc video bazat pe știință pentru școlari.

416 Imagine preluată din S. Meyer (2021), pagina 143.

CAPITOLUL 15

Sfârșitul a tot: Viitoarea moarte a universului nostru

De unde venim noi și Universul? Ce a pus în mișcare Universul prin Big Bang? Acestea sunt unele dintre cele mai mari întrebări fără răspuns atât în lumea teologică, cât și în cea științifică. Ele conduc la întrebări care transcend răspunsurile religioase, culturale și științifice. Nimeni nu poate răspunde cu adevărat la toate întrebările. Odată cu avansarea telescopului și o mai bună înțelegere a celor patru forțe ale Universului, noi, rasa umană, am dezvoltat în ultima vreme o dorință pasionată de a obține mai multe cunoștințe despre universul nostru și de a încerca să înțelegem cum s-a produs originea Universului. Telescoapele-satelit pe care le-am plasat în spațiu în acest secol au dezvăluit mai mult de 5.000 de planete care orbitează în jurul stelelor și nici o întrebare dintre toate acestea, alta decât "Suntem singuri?", nu este mai transcendentă decât întrebarea "ce a fost înainte de Big Bang?". Se pare că ne aflăm într-un moment al istoriei noastre în care atât știința, cât și religia se reunesc din nou pentru a ne oferi niște răspunsuri. Prima parte a acestei cărți a explorat rădăcinile Tetragrammatonului - numele divin al Creatorului și care a fost semnificația numelui divin așa cum ne-a fost transmis sub forma Tetragrammatonului. S-a dovedit a fi un nivel foarte profund de cercetare, dar de ce să ne oprim aici? De ce să nu ne întoarcem până la început, pentru o înțelegere mai profundă a tuturor lucrurilor? Numele și semnificația Creatorului era un lucru, dar și care era scopul? Ce înseamnă toată această creație? Acum știm că a existat un "Început", deoarece, în urmă cu aproximativ 13,77 miliarde de ani, a avut loc Big Bang-ul, care a aruncat toată materia, energia și lumina dintr-un punct de singularitate din "nimic". De asemenea, suntem conștienți că există un "sfârșit" al Universului, cândva, foarte, foarte, foarte departe în viitor, peste câteva trilioane de ani. Cum se va sfârși totul este o întrebare la care oamenii de știință încearcă să găsească răspunsuri. În momentul de față, există cinci teorii principale privind modul în care se va sfârși totul:

Marea implozie
Marea revenire
Marea ruptură
Marele Îngheț
Decăderea în vid

Big Bang (partea a II-a)

Niciun cosmolog, fizician sau alt om de știință nu poate să ne explice cum a fost posibil totul la început, în momentul sau chiar înainte de Big Bang. Pe măsură ce mergem înapoi în timp, încercăm să vizualizăm și să percepem un timp și un loc în care Universul devine din ce în ce mai mic, comprimând toată materia din Univers într-o concentrație de materie de mărimea unui vârf de pix, atât de densă încât nu avem cuvinte pentru a descrie cum ar fi deformat timpul și spațiul. În acel moment, nu ar mai exista nicio distincție între cele patru forțe, timp, spațiu și toate dimensiunile pe care le cunoaștem, deoarece aceste forțe și dimensiuni nu se află încă în timp și spațiu, iar acesta este un concept greu de înțeles pentru noi. Acest lucru este acum altceva, ceva ce depășește cu mult cunoștințele noastre științifice din secolul al XXI-lea. Ne lipsesc unele componente pentru a înțelege acest lucru și trebuie să fie o componentă spirituală.

Undeva, în materialul primordial care avea să devină universul nostru, probabil în jurul valorii de 0,1 nanosecunde (o miliardime sau 0,000000001 secunde!), după Big Bang, oamenii de știință cred că, aproximativ în același timp, antimateria și materia s-au anihilat reciproc în timpul stadiului infantil al universului. Cele patru forțe au fost unite înainte ca gravitația să se despartă, iar apoi forța electroslabă s-a divizat în electromagnetism și forța nucleară slabă. Unii cred că forța puternică a fost cea care s-a desprins mai întâi și apoi forța slabă. În această supă primordială de materie, care, potrivit oamenilor de știință, nu existau decât cele mai elementare particule în această

supă primordială, la o temperatură de miliarde de grade, despre care oamenii de știință cred că avea o temperatură de 10^{30} (1.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000) grade sau chiar mai mare!!!

Primele particule care au fuzionat după aproximativ 10^{-10} secunde (.0000000001), până la o secundă după explozie, au fost *quarcii* și *gluonii* care au ținut *quarcii* împreună, electronii și particulele lor verișoare. Probabil că în viitor vom afla că toate aceste particule au fost formate din particule mult mai mici care au devenit *quarcii* și electronii. Cea mai mare parte a acestor informații reprezintă un consens speculativ între oamenii de știință, deoarece știm că legile fizicii, așa cum le cunoaștem astăzi, nu existau încă cu adevărat și este dificil de înțeles ce legi fizice au guvernat Universul în timpul acestor prime secunde de existență. După faza de plasmă *quark-gluonică*, Universul a început să se răcească suficient pentru ca unele dintre particulele care alcătuiesc materia pe care o cunoaștem. La aproximativ o zecime de milisecundă (1/10.000 de secundă), s-au format primii protoni și neutroni, urmați la scurt timp de electroni, iar astfel au început să se creeze elementele constitutive ale materiei obișnuite. Temperaturile au trebuit să scadă până la aproximativ un miliard de grade kelvin pentru ca anihilările să înceteze, iar vitezele mari ale particulelor să încetinească pentru ca protonii și neutronii să formeze nuclee atomice de hidrogen, deuteriu și heliu fără electroni. A fost nevoie de încă 380.000 de ani pentru ca lucrurile să se răcească și mai mult, astfel încât aceste nuclee atomice să poată capta electroni pentru a forma atomii de hidrogen și heliu. Radiațiile provenite din materie, cunoscute în prezent sub numele de radiație cosmică de fond cu microunde (CMB), au continuat să se extindă odată cu Universul, oferind dovada unui Big Bang, deoarece distanța la care se află în toate direcțiile cerului este de aproximativ 13,77 miliarde de ani lumină.

Odată cu descoperirea modernă a expansiunii universului, oamenii de știință și-au dat seama că trebuie să fi existat un moment în timp când toate stelele și galaxiile care se îndepărtau unele de altele cu viteze mari, trebuie să fi fost toate împreună la început. Acela ar fi fost un loc atât de dens, atât de plin de energie, încât trebuie să fi "explodat" în ceea ce se numește "Big Bang". Rata de expansiune a fost observată, iar o viteză a fost determinată ca fiind încă o constantă. Numele a fost dat după astronomul Edwin Hubble, care a descoperit această expansiune a Universului împreună cu astronomul George Lemaitre. Ea este numită "constanta Hubble", dar este mai bine cunoscută în prezent sub numele de legea Hubble - Lemaitre. Calculele actuale ale constantei - derivate din supernove - ne-au oferit un număr de aproximativ 74 km/s/Mpc. Aceasta înseamnă că o galaxie aflată la un megaparsec distanță (3,2 milioane de LY) se îndepărtează de noi cu aproximativ 74 km/sec. O galaxie de două ori mai îndepărtată se deplasează, în raport cu noi, de aproximativ două ori mai repede sau 148 km/s/Mpc. Oamenii de știință obțin, de asemenea, cifre prin studierea geometriei punctelor calde și reci din fondul cosmic de microunde (CMB) de la Big Bang, obținând un număr apropiat de 67 km/s/Mpc. Ambele metode de determinare a constantei Hubble ar trebui să ne ofere aceleași cifre, dar nu este așa[418]. Aceasta este încă o dovadă nedefinită a ratei de expansiune a Universului.

Începând cu anul 2015, au fost calculate valori pentru constanta lui Hubble, iar majoritatea au fost cuprinse între 67 și 74 de kilometri pe secundă pe megaparsec, inclusiv harta Planck a fondului cosmic de microunde și valoarea scării de distanță a lui Adam Riess la o valoare mai mare, de 73,2 km/s/Mpc. Efectuând o ecuație rapidă și ușoară a proporțiilor: Dacă 74 km/s/Mpsc este viteza de recesiune și 3.260.000 de ani lumină echivalează cu un megaparsec, atunci...

$$\frac{74 \text{ km/sec}}{3 \times 10^5 \text{ km/sec}} = \frac{(3.26 \times 10^6 \text{ LY})}{(x) \text{ LY}}$$

$$= 74\text{km/sec } (x) \text{ LY} = 1\text{Mpsc } (3 \times 10^5 \text{ km/sec})$$

$$(x) \text{ LY} = \frac{(3.26 \times 10^6 \text{LY})(3 \times 10^5 \text{ km/sec})}{74\text{km/sec/}}$$

$$= 9.78 \times 10^{11} / 74 = \mathbf{13,216,216,220\ LY}$$

418 Mack (2021), pag. 126.

...care reprezintă distanța parcursă de lumină de la începutul Universului și, prin urmare, vârsta Universului. Cu toate acestea, trebuie să adăugăm factorul de îndepărtare, deoarece sursa luminii care a ajuns la noi este încă în mișcare și, prin urmare, universul este mai bătrân. 73,87 și 73,5 km/s/Mp au fost alte două calcule aproximativ la fel. De asemenea, există și calcule de până la 69 km/s/Mp. 70km pare să fie numărul folosit în calculul din 2018 pentru 13,772 miliarde de ani. Alte calcule au fost mai mari sau mai mici.

Oamenii de știință încă dezbat, și vor continua să o facă pentru o perioadă de timp, pe tema dacă expansiunea Universului va încetini sau va continua să se extindă la nesfârșit, iar la un moment dat va fi sfârșitul Universului pentru totdeauna. Dacă Universul este "reciclabil", în cele din urmă se va întoarce gravitațional la un singur punct. Acest lucru poate dura trilioane de ani. Poate că, având în vedere că Universul are doar 13,7 miliarde de ani, încă se extinde rapid, așa cum ar face orice explozie la început, pentru a încetini ulterior. Universul nostru se află în "stadiul de copil"! Pentru noi, un trilion de ani poate părea mult prea mult timp în comparație cu durata de viață a unui om, dar până când nu vom găsi materia lipsă și nu vom descoperi Marea Teorie Unificată (G.U.T.), nu vom înțelege acest lucru în timpul vieții noastre.

Energia întunecată - Paradigma care domnește în cosmologie se numește Modelul de concordanță sau **ΛCDM**. În această imagine, Universul avea patru componente de bază: radiația, materia regulată, materia întunecată "rece" și energia întunecată. Componenta de energie întunecată se prezintă sub forma unei constante cosmologice oferite în ecuații de litera greacă majusculă Lambda = "**Λ**". Aceasta a fost dezvoltată pentru prima dată în 1917 de Einstein. Am aflat că Universul se extinde și apoi am aflat că se accelerează din ce în ce mai repede. Ceva "nevăzut" împinge galaxiile din Univers provocând o accelerare mai rapidă. Această forță "nevăzută" este ceea ce oamenii de știință numesc *energie întunecată*, iar ei o folosesc în ecuațiile lor oferite de "**Λ**". Dintre toate "lucrurile materiale din Univers, constanta cosmologică reprezintă în prezent cea mai mare felie din placa cosmică. Materia obișnuită, cum ar fi planeta noastră Pământ și stelele de deasupra, reprezintă doar aproximativ 5% din Univers. Materia întunecată reprezintă aproximativ 27%, iar energia întunecată reprezintă aproximativ 68% din "materia din universul nostru". Fără îndoială, nu suntem nici pe departe pe cale să înțelegem ce anume împinge galaxiile ca forță cosmică de respingere.

"*...nu știm cum să conectăm materia întunecată sau energia întunecată, care împreună constituie 95% din univers, la fizica fundamentală, așa că, în acest sens, nu le înțelegem deloc*"[419].

A trecut un secol de când Einstein a teoretizat pentru prima dată această constantă cosmologică, dar oamenii de știință contemporani o analizează din nou cu atenție Prima sugestie ca alternativă viabilă pare să vină din partea cercetătorilor de la Universitatea din Copenhaga, care au contestat ideea că expansiunea Universului se datorează unei energii întunecate. Aceştia au ajuns la concluzia că, de fapt, este vorba de un fel de forță magnetică, nu de energie întunecată. "*Am eliminat energia întunecată din ecuație și am adăugat câteva proprietăți suplimentare pentru materia întunecată*"[420].

Materia întunecată - Materia întunecată nu este cu adevărat întunecată, ci mai degrabă invizibilă, nefiind dispusă să interacționeze în niciun fel cu lumina. Nu emite radiații, nu absoarbe, nu reflectă. Nu există atracție sau respingere electromagnetică. Ideea principală este că materia întunecată este un fel de particulă fundamentală încă nedescoperită, care are masă și gravitație, dar care nu are nimic de-a face cu electromagnetismul sau cu forța nucleară puternică. Fiecare galaxie se rotește, iar stelele mai apropiate de centru se rotesc în jurul centrului mai repede decât stelele din

---

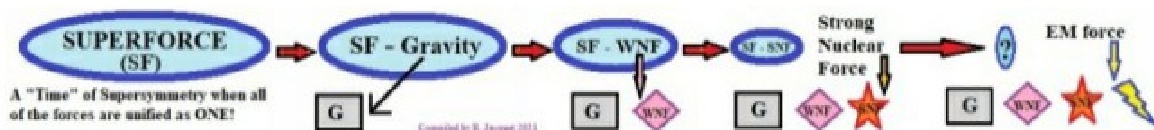
419 Citat de Andrew Pontzen, din Mack, (2021), pg.181.

420 Loeve, Karoline; Nielsen, Kristine & Hansen, Steen H.: *"Consistency analysis of Dark Matter velocity dependent force as an alternative to the Cosmological Constant*Draft version February 17, 2021. hansenftflnbi.ku.dk

brațele exterioare. Acest lucru creează o rezistență asupra brațelor exterioare, creând mai multe brațe. La viteza cu care se rotesc galaxiile, oamenii de știință au dedus că stelele ar trebui să se îndepărteze de galaxie, dar nu este așa. Această materie invizibilă, întunecată, ține, de asemenea, galaxia Calea Lactee împreună. Există o forță nevăzută care a menținut galaxiile stabile timp de miliarde de ani. Au apărut două opțiuni pentru a explica această ciudățenie: fie ecuațiile lui Newton sunt incorecte atunci când sunt aplicate la galaxii, fie există un obiect nevăzut care menține galaxiile intacte. Oamenii de știință au ales să creadă în acest material nevăzut și l-au numit *materie întunecată*. Oamenii de știință au afirmat că materia întunecată nu are greutate și nici sarcină electrică. Dacă ați încerca să țineți materia întunecată în mână, aceasta s-ar strecura printre degete ca și cum nu ar fi acolo. Ar cădea direct prin podea, prin miezul Pământului și apoi pe partea cealaltă, unde gravitația ar face ca în cele din urmă să își inverseze cursul și să cadă înapoi în locul în care vă aflați. Aici se află o dihotomie cu teoria materiei întunecate, deoarece, dacă nu are greutate și nu interacționează cu materia obișnuită, cum de ține galaxiile împreună din punct de vedere gravitațional?

În căutarea Marii Teorii Unificate "GUT" și a Teoriei Universale a Tuturor Lucrurilor "TOE".

Pentru a înțelege universul nostru complex și fin reglat, oamenii de știință lucrează de zeci de ani la descoperirea teoriei care unifică cele patru forțe ale naturii și ale Universului - gravitația, forța electromagnetică și forțele nucleare puternice și slabe. La începutul Universului, chiar înainte sau chiar în momentul Big Bang-ului, se credea că toate forțele erau conținute într-o singură "superforță" a cărei simetrie includea toate particulele care urmau să devină universul nostru. Teoreticienii teoriei corzilor numesc această unificare a tuturor forțelor "Supersimetrie". Ele au fost odată toate împreună înainte de era Planck, la 10^{-43} secunde după Big Bang - gravitația, forțele nucleare puternice și slabe, forțele electrice și magnetice - TOATE împreună ca UNU! Cu toate acestea, Superforța nu a fost stabilă venind în spațiul-timp 4-dimensional al nostru și a început să se destrame. Fizicienii cred că prima care s-a despărțit a fost gravitația. Au urmat forțele nucleare slabe și puternice, lăsând forța electromagnetică, care acum era de una singură, dar nu s-a despărțit într-o forță magnetică individuală și o forță electrică individuală.

Simetria apare atunci când rearanjăm componentele unei singure ecuații, iar aceasta rămâne aceeași. Ecuația $E = Mc^2$ a lui Einstein reprezintă modul în care oamenii de știință au înlocuit o componentă cu alta. Deoarece Einstein nu cunoștea forțele nucleare cuantice în vremea sa, este foarte probabil ca noi, în zilele noastre, să NU fi descoperit TOATE forțele și să mai fi rămas unele de descoperit. Astfel, motivul pentru care am pus un "?" pe ultima piesă posibilă rămasă din Superforță. Am putea foarte bine să descoperim că "Comunicarea informațională", așa cum a fost discutată în capitolul 14, este una dintre următoarele care urmează să fie descoperite. La fel cum Einstein și-a dat seama cum au fost unificate energia și materia în monumentala sa ecuație $E = MC^2$, oamenii de știință au încercat să înțeleagă cum a apărut Universul și cum funcționează totul, având toate aceste forțe plasate într-o singură teorie. Einstein a fost primul care a încercat să înțeleagă toate acestea, dar a avut la dispoziție doar cele două forțe, gravitația și forța electromagnetică. Fizica cuantică și forțele nucleare puternice și slabe nu fuseseră încă înțelese, așa că Einstein a fost dezavantajat de faptul că nu avea aceste forțe nucleare ca piese ale puzzle-ului său. La moartea lui Einstein, în 1955, ziarele au prezentat o fotografie a caietului său neterminat, deschis în încercarea sa de a găsi "Teoria întregului", pe care Einstein a numit-o "Teoria câmpului unificat". La fel ca multe genii care trăiesc la un birou dezordonat, dar care știu unde se află totul, Einstein a fost unul

dintre ei. Aceasta este faimoasa fotografie a biroului lui Einstein, realizată de Ralph Morse de la revista Life Magazine, la câteva ore după moartea sa.

Pe birou și pe tablă se aflau caietele lui Einstein și teoria câmpului unificat. Încercarea sa a fost de a veni cu o teorie care să unifice toate forțele universului într-o singură ecuație. Fusese un violonist desăvârșit și a exersat până la moarte. Vioara sa a fost vândută pentru mai mult de jumătate de milion de dolari la o licitație din 2018. După Einstein a urmat încercarea lui Werner Heisenberg și Wolfgang Pauli, care au prezentat teoria câmpului unificat Heisenberg-Pauli la Universitatea Columbia în 1958. Teoria lor avea să se dovedească în curând incorectă, dar a pregătit terenul pentru alte încercări. Einstein ne-a arătat că spațiul, timpul, materia și energia făceau parte dintr-o simetrie cvadridimensională, dar nu a reușit să înțeleagă cum se potrivește gravitația în toate acestea.

Modelul standard al fizicii particulelor

În încercarea de a găsi o teorie a tuturor lucrurilor, fizicienii au dezvoltat modelul standard al fizicii particulelor în anii 1970 pentru a descrie toate particulele cunoscute din natură și modul în care acestea interacționează între ele. Știam despre protoni și neutroni, dar am aflat că aceste particule erau alcătuite din *quarcuri* ținute împreună de *gluoni*. Existau particule precum neutrinul și electronul și antiparticulele lor. Aceste particule aveau forțe pe care oamenii de știință le-au numit "*bosoni gauge*", care acționează ca mediatori care transportă forțele fundamentale între particulele din câmpul electromagnetic și din câmpurile de forță nucleară puternică și slabă. Modelul standard s-a dovedit a fi foarte bun și a fi potrivit cu rezultatele experimentale, atât timp cât gravitația a fost exclusă, dar acest lucru nu i-a adus pe oamenii de știință la un răspuns la întrebarea privind teoria universală. Am aflat de la Isaac Newton că orice lucru care se mișcă în vid tinde să se deplaseze cu aceeași viteză, cu excepția cazului în care o altă forță acționează asupra sa. Obiectele și particulele masive au nevoie de o "împingere" pentru a porni, în timp ce particulele fără masă se deplasează cu viteza luminii fără efort, fără a avea nevoie de o așa-numită "împingere". Aceste particule fără masă se pot deplasa doar cu viteza luminii și acestea sunt principalele diferențe între particulele masive și cele nemasive. Pentru a compensa observațiile privind modul în care galaxiile se rotesc și se deplasează, oamenii de știință au trebuit să găsească o altă forță "nevăzută" pentru a compensa modul în care acționează gravitația. Astfel, în formule au fost încorporate materia întunecată și energia întunecată: particule și materiale care există teoretic, dar care nu sunt observate în realitate.

"*Materia întunecată, energia întunecată și incompatibilitatea dintre mecanica cuantică și relativitatea generală, toate acestea indică faptul că există ceva mai mult în univers decât ceea ce putem scrie în prezent*"[421].

Modelul standard ne-a oferit o viziune mai complicată a fizicii cuantice. Cea mai mare parte a spațiului dintr-o ecuație a fost ocupată de o grădină zoologică de particule subatomice care au fost descoperite prin experimente de coliziune a particulelor. Acest model le-a permis fizicienilor să

421 K. Mack, (2021) pg.155.

descrie tot ceea ce există în universul cunoscut, din adâncul protonului până la limita universului vizibil. Oamenii de știință au reușit să unifice trei forțe într-o singură teorie numită Modelul Standard. Cu toate acestea, nu a funcționat atunci când au aplicat-o la gravitație. În ciuda faptului că gravitația este cea mai ușor de învățat și de experimentat în mod direct, până în prezent aceasta este cea mai dificilă forță pentru a înțelege cum funcționează.

Einstein ne-a arătat că gravitația se poate deplasa în valuri și a prezis că valurile de gravitație se vor deplasa cu viteza luminii. Acest lucru a fost confirmat în 2016, când au fost observate unde gravitaționale de la două găuri negre care s-au ciocnit în spațiu în urmă cu aproximativ un miliard de ani. Undele gravitaționale care călătoreau au fost captate de detectoare uriașe. Un calcul extradimensional ar putea fi necesar pentru a explica modul în care se comportă gravitația cu materia întunecată. Dacă universul nostru are 3 dimensiuni spațiale (mai puțin dimensiunea spațiu-timp), atunci forța de gravitație scade pe măsura pătratului distanței de separare, în conformitate cu legea gravitației a lui Newton: $\mathbf{F = GM_1m_2/r^2}$. Cu toate acestea, dacă forța gravitației pe distanțe mici sau mari nu se supune legii pătratului invers, aceasta ar semnala prezența unei dimensiuni superioare. De exemplu, dacă universul ar avea patru dimensiuni spațiale, atunci gravitația ar trebui să scadă pe măsura cubului distanței de separare. Expresia ar fi atunci: $\mathbf{F = GM_1m_2/r^3}$, iar în cazul a cinci dimensiuni spațiale, expresia legii gravitaționale a lui Newton ar fi: $\mathbf{F = GM_1m_2/r^4}$, etc. Toate acestea sunt teoretice și dificil de validat.

Unul dintre cei mai importanți teoreticieni ai teoriei corzilor din prezent, Michio Kaku, a dezvăluit în timpul unui interviu, că a fost inspirat să intre în lumea științei, atunci când a avut o revelație la vârsta de 8 ani. Când Albert Einstein a murit, Kaku a văzut un cotidian care prezenta o imagine a unui caiet deschis pe biroul lui Einstein, care conținea teoria sa neterminată a tuturor lucrurilor. Pentru Kaku, aceasta era "*Ecuația lui Dumnezeu*":

"*Acel caiet era "teoria câmpului unificat" neterminată, ecuația lui Dumnezeu neterminată, o ecuație cu o lungime de cel mult un centimetru care ne-ar permite să "citim mintea lui Dumnezeu". Am fost captivat, trebuia să știu totul despre acea teorie*".

După ce a absolvit Harvard, fizicianul nuclear Edward Teller, părintele invenției bombei cu hidrogen, i-a oferit lui Kaku un loc de muncă pentru a proiecta focoase cu hidrogen, pe care Kaku l-a refuzat respectuos:

"*...am vrut să lucrez la o explozie și mai mare, chiar mai mare decât bomba cu hidrogen. Am vrut să lucrez la big bang, la crearea universului însuși, pentru a-mi urma visul unei teorii a întregului. Această ecuație care să reunească toate legile naturii într-o singură ecuație, poate nu mai lungă de un centimetru. Acesta este scopul, aceasta este ecuația lui Dumnezeu*"[422].

Kaku crede cu tărie că "Teoria corzilor" este principalul candidat pentru a găsi răspunsul la o teorie a întregului. Teoreticienii teoriei corzilor consideră că Universul nu este alcătuit din particule punctiforme, ci din mici corzi care vibrează, fiecare notă corespunzând unei particule subatomice:

"*Universul este o simfonie de corzi. Mintea lui Dumnezeu, după care Einstein și-a petrecut 30 de ani din viață, este o muzică cosmică ce rezonează printr-o altă dimensiune a hiperspațiului, despre care noi credem că este mintea lui Dumnezeu...* "[423].

În calitate de muzician care vede multă matematică, știință și fizică în muzică, pot aprecia ceea ce a spus Michio Kaku despre muzică, Dumnezeu și Univers. Oamenii de știință au încercat să caute răspunsul și ecuația care ar unifica toate forțele. Cu toate acestea, ei au ajuns la un mare impas

---

422 Michio Kaku la interviul radiofonic Coast to Coast cu George Knapp - 18 aprilie 2021.
423 Interviu Knapp cu Kaku, 18 aprilie 2021.

în cadrul modelului standard. Cu ajutorul fizicii cuantice, forțele nucleare puternice și slabe asigură cu ușurință simetria între cele trei. Oamenii de știință caută simetrie, adică o parte este imaginea în oglindă și valoarea exactă a celeilalte părți. În ecuațiile matematice, semnul egal separă o parte egală de cealaltă. Einstein a descoperit simetria dintre materie și energie și a exprimat-o ca $\mathbf{E = MC^2}$. Newton a descoperit simetria dintre forță, gravitație și masă și a exprimat-o ca $\mathbf{F = Gm_1m_2/r^2}$. Cu toate acestea, gravitația este cea care pur și simplu nu se potrivește în ecuațiile modelului standard. Modul în care un obiect obține masa a fost marele mister.

Modelului standard îi lipsea ceea ce a fost considerat o piesă finală a puzzle-ului de particule pe care l-au numit în prealabil *bosonul* Higgs, supranumit de fizicieni "*Particula lui Dumnezeu*". Dintr-o dată, domeniile mecanicii cuantice și relativității generale s-au unit. Pentru a ști cum toate cele patru forțe cunoscute erau împreună ca una singură și cum să o exprime sub forma unei ecuații, oamenii de știință trebuie să știe cum *bosonul* Higgs, "*Particula lui Dumnezeu*", dă masă particulelor, astfel încât, probabil, gravitația să se poată încadra în ecuațiile lor.

"*În această nouă imagine, în clipa Big Bang-ului, toate cele patru forțe au fuzionat într-o singură superforță care se supunea simetriei principale. Această simetrie maestră ar putea roti toate particulele universului unele în altele. Ecuația care a guvernat superforța a fost ecuația lui Dumnezeu*"[424].

Noul Model Standard putea prezice cu precizie proprietățile materiei până la o fracțiune de secundă după Big Bang, atâta timp cât gravitația era lăsată deoparte, astfel încât fizicienii să își poată rezolva ecuațiile evitând răspunsurile infinite. Aceasta este, evident, o problemă uriașă, deoarece forța gravitațională controlează o mare parte din comportamentul universului. Kaku remarcă modul în care oamenii de știință se află, fără îndoială, pe o cale greșită cu Modelul Standard:

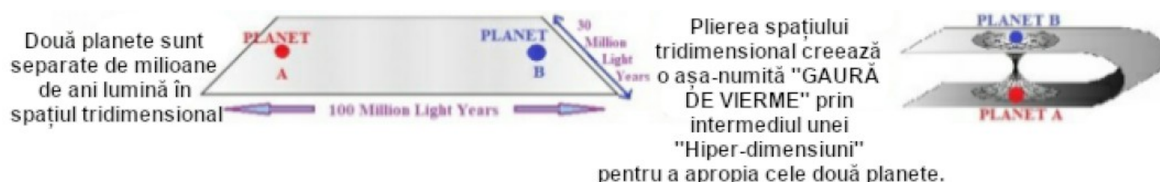
"*Modelul Standard a fost creat prin îmbinarea manuală a teoriilor care descriu diferitele forțe, astfel încât teoria rezultată a fost un mozaic... Modelul Standard avea o serie de parametri care erau nedeterminați. De fapt, există aproximativ douăzeci de constante care au trebuit să fie introduse manual, fără a se înțelege de unde provin aceste constante sau ce reprezintă... avea trei copii identice de quarci, gluoni, electroni și neutrini. Fizicienilor le-a fost greu să creadă că ceva atât de stângaci și de greoi poate fi teoria fundamentală a universului... cheia era să reprezinți forțele electromagnetice și nucleare ca particule, numite fotoni și particule Yang-Mills, și apoi să faci un gest magic cu mâna pentru a face să dispară infiniturile, reabsorbindu-le în altă parte. Toate infinitățile neplăcute au fost băgate sub preș... fizicienii au introdus o nouă particulă punctiformă a gravitației, numită graviton....din păcate, sacul de trucuri acumulat cu durere de fizicieni în ultimii șaptezeci de ani pentru a elimina aceste infinități a eșuat în cazul gravitonului*"[425].

Concepte ale teoriei corzilor și alte dimensiuni

Cu mai bine de 2.000 de ani în urmă, marele Pitagora a învățat că fiecare notă muzicală din fiecare vibrație a unei coarde reprezintă o notă armonioasă cu alte particule de masă. Chiar și planetele vibrau în timp ce orbitau în jurul soarelui, pe care Pitagora le-a numit "Muzica sferelor". În teoria corzilor, electronii, *quarcii* și particulele de *gluon* nu sunt decât note diferite pe o coardă care vibrează. Deși gravitația este imposibil de inclus în teoria cuantică a câmpurilor, este un ingredient necesar în teoria corzilor, *gravitonul* având una dintre cele mai mici vibrații ale corzii. Singura dificultate este că teoria nu poate exista decât în zece dimensiuni! Întrucât putem experimenta doar în starea de veghe cum să ne mișcăm și să gândim în trei dimensiuni + Spațiu-

424 Kaku, (2021), pg.97.
425 Kaku, (2021), pg.101-104

Timp, cinci sau șase dimensiuni este ceva ce ne este greu să realizăm. Gândirea în zece dimensiuni este cu mult dincolo de aceasta. Creierul nostru nu poate vizualiza în mod normal cum să se miște în dimensiuni superioare, dar știu că mulți dintre noi au fost martori și au experimentat deplasarea prin dimensiuni superioare în somn sau în alte stări meditative. Ni s-au făcut prezentări despre cum ar putea arăta sau simți dimensiunile suplimentare sau hiperdimensiunile în filmele SF și în domeniul artei. Încă din școala primară, am fost învățați că cea mai scurtă distanță dintre două puncte este o linie dreaptă. Cu toate acestea, de când Einstein ne-a învățat că țesătura spațiului poate fi deformată și remodelată, așa cum am analizat în capitolul 12, dacă puteți, de fapt, să pliați spațiul suficient de mult pentru ca o gaură de vierme să poată conecta cele două puncte cu un traseu mai scurt printr-o dimensiune "hiperspațială", acum aveți o distanță mult mai scurtă între punctul A și punctul B.

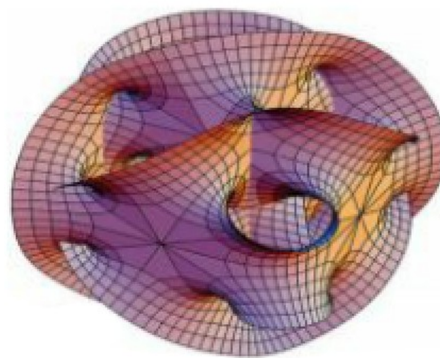

Salvador Dali, faimosul pictor "suprarealist", a explorat domeniul imaginilor subconștiente și, probabil, a încercat să ne dea un indiciu despre ceea ce ar putea fi perceput ca o dimensiune suplimentară prin unele dintre picturile sale. Artistul olandez MC Escher a realizat, de asemenea, desene similare în gândirea tridimensională, mai puțin dimensiunea timpului, pentru a ne da o idee despre cum ar putea arăta o altă dimensiune. Noi percepem că există un "SUS" și un "JOS" în spațiu și pe Pământ, dar, în realitate, nu există nici sus, nici jos în spațiu. Oamenii care locuiesc în partea opusă a globului, în Australia, ar putea percepe că ei sunt cei care sunt în sus și noi suntem cu susul în jos, iar noi am putea spune același lucru despre ei. Cu toate acestea, niciunul dintre cele două scenarii nu este adevărat. În cazul desenelor lui M.C. Escher, vedem direcții imposibile care ar face ca jos să devină sus și jos să devină lateral și în alte direcții. Observați în partea de sus a desenului "*Relativitatea*" din 1953 al lui Escher, cum un om coboară pe aceeași scară pe care celălalt om urcă!

Este așa cum ar fi perceput într-o dimensiune superioară sau pe tărâmurile nivelurilor cerului? Prima versiune a lui Escher a acestei lucrări a fost de fapt un model gravat pe lemn realizat mai devreme în acel an. În această lucrare și în multe dintre celelalte lucrări ale lui Escher, legile gravitației nu funcționează la fel ca pe Pământ. Oamenii de știință și artiștii contemporani au creat figuri numite spațiul *Calabi-Yau* sau *Manifestul Calabi Yau*. Se presupune că acestea ar trebui să ilustreze șase dimensiuni. Exemplele actuale ale spațiului Calabi-Yau sunt greu de văzut cele șase dimensiuni pe o bucată de hârtie bidimensională, dar există forma de gândire care ne oferă o mică percepție că dimensiunile suplimentare sunt probabile. Figura de aici este preluată din teza de

doctorat din 2020 a lui Aras Assad[426].

Manifoldul Calabi-Yau proiectat în 3-D care reprezintă un univers cu 10 dimensiuni.

Dacă teoria corzilor este corectă, atunci este posibil ca Universul să fi început cu 10 dimensiuni în momentul Big Bang-ului, dar Universul a fost instabil și 6 dintre aceste dimensiuni s-au încolăcit cumva și au devenit prea mici pentru a fi observate, lăsându-ne doar cu cele patru dimensiuni pe care le putem percepe - sus/jos, stânga/dreapta, înainte/înapoi și percepția timpului - trecut, prezent și viitor. S-ar putea ca dimensiunea "spațiu-timp" să apară doar atunci când celelalte trei dimensiuni sunt prezente. S-ar putea ca noi să fim 10-D, dar atomii noștri sunt prea mari pentru a intra în aceste mici dimensiuni superioare. Poate că aceasta este ceea ce reprezintă energia întunecată și materia întunecată - structuri, forțe și materiale în tranziție, care provin dintr-o a 5-a dimensiune sau dintr-o dimensiune superioară și încearcă să intre în universul nostru 4D. Teoria corzilor a avut dificultăți în a atrage atenția atunci când a fost lansată pentru prima dată, dar ceea ce a ținut în viață teoria corzilor este faptul că ea conține cele două mari teorii ale fizicii - relativitatea generală și teoria cuantică. Teoria corzilor ne prezintă o teorie finită a gravitației cuantice. Oamenii de știință care au folosit ecuațiile din modelul standard au fost nevoiți să facă multe corecții cuantice din cauza gravitonilor care interacționează între ei, producând rezultate infinite. Deoarece modelul standard nu poate include gravitația fără ca ecuațiile să intre în infinități nerezolvate, fizicienii au privit din nou teoria corzilor datorită punctului de vedere multidimensional ȘI faptului că includerea gravitației este o cerință.

Bosonul Higgs este particula pe care fizicienii o căutau în speranța de a găsi o modalitate de a încorpora gravitația în modelul standard. Aceasta ar explica teoretic modul în care particulele fundamentale au reușit să dobândească masă în primele momente ale Universului. Atunci când Large Hadron Collider (LHC), controlat de Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară (CERN), a descoperit *bosonul* Higgs în 2012, s-a crezut că această descoperire este ultima piesă a puzzle-ului și că reprezintă cheia pentru a găsi "*Teoria Totului*". Nu toți fizicienii de particule sunt de acord cu porecla dată *bosonului* Higgs ca fiind "Particula lui Dumnezeu", dar acest nume a făcut-o celebră. Acest lucru sună, fără îndoială, ca și cum lumea științifică ar fi ajuns la înțelegerea faptului că, dacă nu se adaugă o forță spirituală transcendentă la ecuația creației, nu vor descoperi niciodată mecanismele interne ale fizicii particulelor și natura modului în care a fost creat Universul.

"*...Higgs este un fel de câmp energetic care străbate tot spațiul și care are interacțiuni cu alte particule care le permite acestora să aibă masă. Bosonul Higgs are aceeași relație cu câmpul Higgs pe care o are fotonul, purtătorul forței electromagnetice (și al luminii), cu câmpul electromagnetic.* "[427].

La fel ca multe realități care încep ca teorii, *bosonul* Higgs nu a fost observat direct, ci prin

---

426 Aras Asaad: *"Persistent Homology for Image Analysis",* Thesis for PHD, January 2020, Oxford Drug Design, www.researchgate.net/publication/341136357

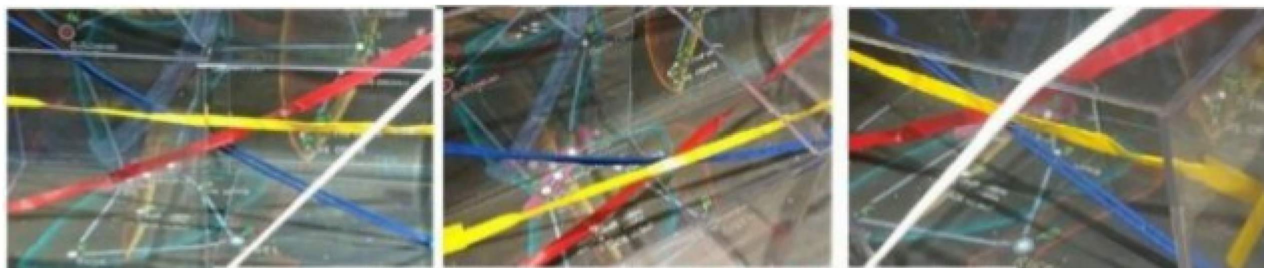
427 K. Mack (2021), pg,134.

intermediul produselor sale de dezintegrare. Oamenii de știință ajung treptat la concluzia că există o mulțime de piese lipsă în puzzle-ul privind modul în care a luat naștere Universul. Mulți își dau seama acum că a merge pe calea "teoriei standard", fără a include gravitația, a fost o cale greșită, care a dus la o alee întunecată fără ieșire. În timpul unui interviu cu invitatul Leonard Mlodinow, co-autor alături de Stephen Hawking al cărții "*Scurtă istorie a timpului*", gazda George Noory i-a pus lui Mlodinow întrebarea "*încotro se îndreaptă fizica astăzi?*". Răspunsul lui Mlodinow a fost destul de revelator în ceea ce privește modul în care oamenii de știință trebuie să înceapă să gândească în afara cutiei în care au fost închiși:

"*În ultimii 20 de ani am constatat că înțelegerea noastră a universului la scară largă este cu adevărat deficitară. Este un fel de problemă de astrofizică, cu expansiunea universului care se accelerează, iar mișcarea stelelor din galaxii și a galaxiilor nu explică din ceea ce știm, așa că postulăm aceste lucruri numite **energie întunecată** și **materie întunecată** și nu știm ce sunt. Iar acum, cu aceste noi rezultate privind **muonii** și electronii, care par să contrazică modelul standard, cred că ne îndreptăm spre o direcție în care vom învăța cum să ne schimbăm teoria, să o îmbunătățim și să înțelegem aceste mari mistere. ...ar fi mai bine dacă aș avea 20 de ani acum, în loc de 60. Cu aceste noi mistere există ceva de mestecat și pentru noii veniți. Cred că avem nevoie de o nouă direcție. Este un moment în care nu este nevoie doar de modificări minore ale teoriei, ci pur și simplu avem nevoie de o idee nouă. Cum ar fi această idee că universul este un computer cuantic, ar putea fi asta. Nu spun că este, dar o altă direcție în care să privim lucrurile puțin diferit și apoi să aflăm cum se potrivesc lucrurile între ele...* "[428].

Ceea ce spune Leonard Mlodinow este bine spus, deoarece avem într-adevăr nevoie de o nouă direcție cu idei noi despre cum să ajungem la răspuns. Așa cum teoria gravitației a lui Isaac Newton a rezistat timp de secole până când Albert Einstein le-a refăcut pentru un model mai bun, așa trebuie făcut cu ceea ce am învățat cu modelul standard și cu înțelegerea noastră limitată în 4 dimensiuni. Va fi nevoie de o înțelegere a dimensiunilor superioare și de o componentă spirituală inclusă ÎN aceste dimensiuni superioare! Mlodinow îl numește "*calculator cuantic*", iar alții l-au numit "*proiectare inteligentă*", "*programator divin*" sau pur și simplu "*proiectant*". Poate fi numit sub diferite denumiri, dar ideea este aceeași - că universul nostru a luat ființă cu un Design Cosmic pre-programat pentru ca acesta să fie prietenos pentru a permite vieții să răsară și să evolueze. Am pus deja această întrebare și o voi pune din nou și din nou - "*De ce este acest concept, această idee, această alternativă atât de greu de acceptat?*". Cu siguranță, este un răspuns mult mai simplu decât o grămadă de miliarde de universuri care au pornit singure până când UN UNIVERSE (al nostru) a fost suficient de norocos să aibă toți parametrii în "*Zona Goldilocks*" potrivită pentru a permite vieții să evolueze. Suntem aici și suntem capabili să ne punem aceste întrebări despre cum am ajuns să fim. De asemenea, suntem aici pentru a ne pune întrebarea "cum se va sfârși?".

Teoria corzilor și fuziunea tuturor forțelor

CHEIE: Albastru = Forța puternică, Galben = Forța slabă, Roșu = Forța EM, Alb = Gravitație.
Cu stelele din constelația Orion în fundal, aceasta este interpretarea mea a modului în care fizicienii văd apropiata unificare a forțelor puternică, slabă și electromagnetică, când temperatura era de 10^{28} grade K, iar Universul era pe cale să iasă din Superspațiu. Gravitația s-a desprins deja și este imposibil de calculat împreună cu celelalte trei forțe.

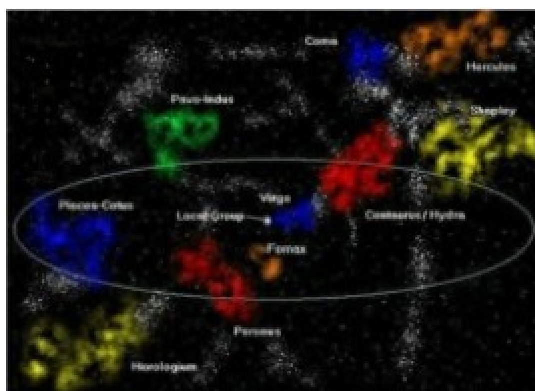
---

428 George Noory interviu cu Leonard Mlodinow, la radio Coast to Coast am, 6 iulie 2021.

Patru corzi colorate sunt plasate în interiorul unei cutii de plastic pentru a simula, în cadrul universului nostru tridimensional, ceea ce fizicienii calculează matematic ca fiind puterea forței pe axa y și distanța pe axa x. Calculul forței arată că fără supersimetrie cele trei forțe aproape se întâlnesc, dar nu exact (stânga). În teoria corzilor, spațiul-timp este 10-dimensional (una este timpul). Făcând o "deplasare" către o vedere extradimensională, în acest caz, schimbând unghiul de vedere, cele trei forțe (mijloc) și teoria supercorzilor din extradimensiuni vor rezolva într-o bună zi problema modului și a momentului în care forțele au fost împreună.

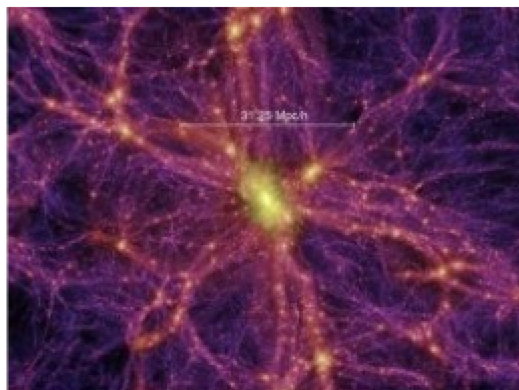
Care este soarta finală a universului nostru?

După cel puțin un miliard de ani de la Big Bang, gravitația a făcut ca anumite regiuni din spațiu să se aglomereze pentru a forma stele, apoi stelele s-au atras gravitațional unele pe altele pentru a forma o galaxie, apoi galaxiile s-au atras reciproc pentru a forma "grupuri locale" de roiuri galactice care conțin zeci de galaxii. Aș putea continua, dar voi trece direct la cele mai mari structuri din Univers care sunt "ziduri" de galaxii, cum ar fi "Marele Zid al Șefului", discutat în capitolul 12, care este o rețea cosmică gigantică de trilioane de galaxii care se întinde pe miliarde de ani lumină în tot Universul! Galaxia noastră, Calea Lactee, în cadrul "Grupului Local" de alte galaxii, se află între Clusterul de galaxii Virgo și clusterul Fornax. Noi suntem de fapt un membru al roiului Virgo, dar la marginea îndepărtată a acestuia. Astronomii denumesc multe dintre aceste roiuri în funcție de constelația stelară în care se află. Primele stele trebuie să fi fost foarte masive și, atunci când s-au aprins, au ars rapid și au murit repede. Stelele rămân stabile doar atât timp cât presiunea fuziunii nucleare din miez este în echilibru aproape exact cu atracția gravitațională a întregii materii a stelei spre centru.

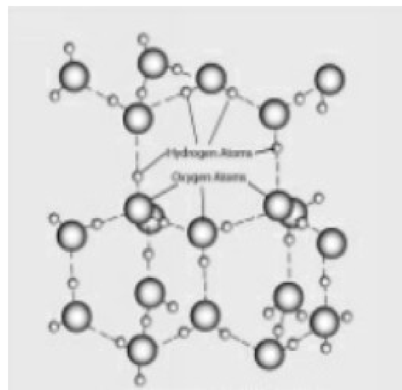
Marele nostru zid local al superclusterilor galactici

Superclusterul Shapley măsoară mai mult de 31 de mega parseci (102 milioane de ani-lumină) și seamănă cu *Marele Zid al Superclusterilor ȘEFULUI*.

Fiecare punct luminos reprezintă o galaxie, iar acestea se formează împreună în modele geometrice asemănătoare cu *structura hexagonală a apei* (H_2O). Există un Plan Divin văzut aici, bazat pe un Număr Divin! Se întâmplă ceva foarte ciudat cu clusterul Shapley, format din peste 350.000 de galaxii, deoarece tot mai multe galaxii se îndreaptă spre el precum vehiculele pe șosele

la ora de vârf! Mai multe despre acest lucru în capitolul final al Concluziei.

Rețeaua hexagonală structurată

Găuri negre

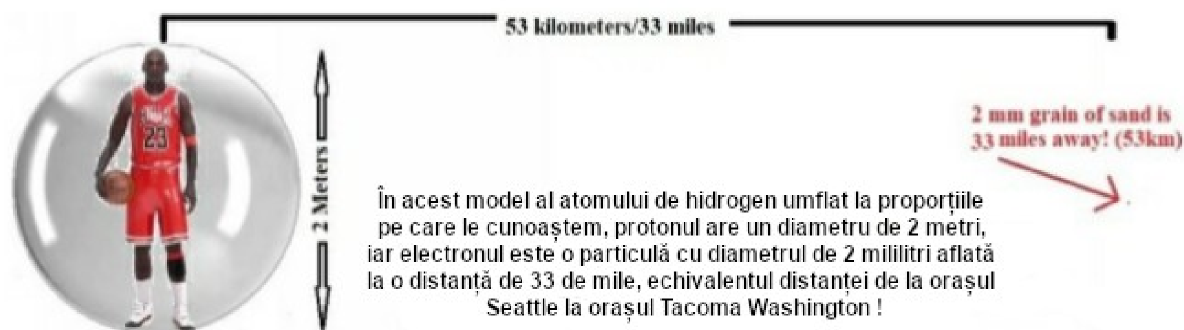
Aproape toate galaxiile explorate de astronomi au o gaură neagră gigantică în centrul galaxiei. Calea noastră Lactee nu face excepție, iar a noastră are o masă de câteva milioane de sori de masă solară. Asta înseamnă că a devorat o mulțime de stele care s-au apropiat prea mult de atracția sa gravitațională. În universul timpuriu, existau o mulțime de stele gigantice mari, care aveau o viață rapidă și se terminau prin explozia unei supernove. Multe dintre stelele gigantice, mari și strălucitoare au devenit găuri negre în spațiu atunci când au murit. Gravitația era atât de puternică, încât nimic nu a putut opri colapsul materialului spre centru. Atunci când masa Pământului se prăbușește într-o sferă cu o rază de 0,88 cm, avem o gaură neagră. O stea mai masivă, cu o masă de zece sau treizeci de ori mai mare decât cea a Soarelui nostru, ar exercita o atracție gravitațională și mai mare. Practic, nimic nu poate scăpa de atracția gravitațională a ceva atât de masiv și atât de mic. Nici măcar fotonii de lumină care îți lovesc ochiul, astfel încât să poți vedea lumina, nu pot scăpa, astfel încât, atunci când privești o gaură neagră, nu vezi deloc lumină, ci doar o "gaură în spațiu". Este imposibil să vizualizăm atât de multă materie strivită într-un loc atât de mic, însă am aflat că există o cantitate imensă de spațiu între nucleul unui atom și electronii care orbitează. Nu am știut cu adevărat cât de mult spațiu gol se află între nucleul atomului și electronii care orbitează până la experimentele fizicianului neozeelandez-britanic Ernest Rutherford.

Ernest Rutherford este considerat de mulți ca fiind părintele fizicii nucleare. Dimensiunea unui atom este determinată de nucleu și de cel mai exterior inel orbital de electroni. Acesta este comparabil cu o sferă în care electronii externi orbitează în jurul suprafeței sferei, în timp ce protonii și neutronii se află în centrul sferei. Rutherford a reușit să estimeze mai bine dimensiunea nucleului unui atom în mai 1911, iar locația și suprafața protonilor și neutronilor din nucleu, în comparație cu întreaga dimensiune a atomului care se extinde până la locul unde orbitează electronii, era de o sută de mii de ori mai mică decât întregul atom în sine. Acest lucru însemna că electronii se roteau la mare distanță de nucleu. Pentru a înțelege cât de mult spațiu este disponibil pentru ca gravitația să continue să strivească atomul astfel încât electronii să fie în cele din urmă striviți în proton pentru a deveni neutroni și să devină mai întâi o "stea neutronică" înainte de a deveni o gaură neagră, să analizăm cât de mult spațiu există în interiorul atomului.

În cazul atomului de hidrogen, măsurătorile pentru particule sunt următoarele:
Raza protonului = 10^{-15} metri,
raza electronului = 10^{-18} metri,
Distanța radială a electronului față de proton este "raza Bohr" = 5,2917 x 10^{-11} metri.

Viteza electronului pe orbita circulară a atomului de hidrogen este estimată la aproximativ

2.188 km/sec (0,0457 viteza vitezei luminii "c"). Utilizând un factor de multiplicare de 10^{15} pentru a umfla dimensiunea atomului, protonul are acum o rază de un metru (10^{-15} x 10^{15} = 1), sau 2 metri în diametru, iar raza electronului este de un milimetru. (10^{-18} x 10^{15} = 10^{-3} = .001 metri) sau 2 mm în diametru. Distanța de la proton la electron crește la aproape 53.000 de metri sau 53 km/32,88 mile, (5,2917 x 10^{-11} metri x 10^{15} = 5,2917 x 10^{4} = 52.917 metri). Acum, cu aceste cifre pentru a compara ceva ce putem vizualiza, să ne imaginăm că fosta vedetă NBA Michael Jordan, care are o înălțime de 1,98 metri, se află în interiorul unei bule cu diametrul de 2 metri, ca protonul, iar tu ești la aproape 53 km sau 211 yarzi mai puțin decât să fii la 33 de mile distanță, privind electronul cu diametrul de doar 2 mm, în timp ce orbitează într-o mișcare circulară în jurul sferei exterioare cu o rază de 33 de mile.

Acest model arată vizual o aproximare a spațiului dintre nucleul unui atom și electronul aflat pe prima și cea mai apropiată orbită. Aceasta înseamnă că există o cantitate extraordinară de spațiu între particulele electronului și cele ale nucleului. Fără forță nucleară care să mai iasă în exterior, o stea mare muribundă se va prăbuși gravitațional într-o stea neutronică, forțând electronul (-) să intre în proton (+), creând o sarcină electrică neutră numită neutron, continuând să transforme toate particulele din steaua prăbușită în neutroni. De aici și denumirea de "stea neutronică". Dacă steaua moartă este suficient de grea, aceasta va continua să se prăbușească și va transforma steaua într-o gaură neagră. Gravitația cuantică va trebui să fie studiul care să ne spună în ce se transformă neutronii după ce sunt striviți împreună în interiorul unei găuri negre. Care este adevăratul scop al găurilor negre din Univers? Sunt ele o povară pentru Cosmos? O "forță din partea întunecată" care consumă lumina? Știința anterioară din secolul al XX-lea susținea că nimic, nici măcar lumina, nu poate scăpa din gaura neagră, dar acum am descoperit că acest lucru nu este adevărat. Unele particule scapă din gaura neagră, în principal electroni și echivalentul său de antimaterie, pozitronii, din regiunile polare ale sferei, pe măsură ce gaura neagră se rotește cu viteze enorme. Stephen Hawking a ajuns la concluzia că este necesar ca găurile negre să emită o strălucire slabă de radiație cuantică. În timp ce particulele cad înăuntru, alte particule scapă, iar acest lucru se numește acum "radiație Hawking". Acest lucru va duce, în cele din urmă, la evaporarea găurii negre. Deși va dura trilioane de ani, teoretic, toate găurile negre se vor stinge în cele din urmă. Nimeni nu știe ce se întâmplă cu materia după ce este zdrobită până la densități aproape infinite și unde se duc toate acele lucruri care se află în interiorul unei găuri negre. Pentru a răspunde la această întrebare este nevoie de o teorie cuantică a gravitației, mult mai bine definită decât teoria gravitației lui Einstein. Deoarece ecuațiile lui Einstein prezic că forța gravitațională chiar în centrul unei găuri negre sau la începutul timpului este infinită, avem probleme folosind ecuațiile sale privind gravitația, deoarece nu înțelegem infinitul și o ecuație care nu produce un răspuns finit. Lumea fizicii cuantice, care încerca să înțeleagă lucrurile foarte mici, era abia la început, astfel încât Einstein nu a avut la dispoziție măsurători bune ale forțelor nucleare puternice și slabe pentru a lucra. Einstein era foarte conștient de reglajul fin al Universului și, într-o scrisoare din 1945, în legătură cu opinia sa despre fizica cuantică, a declarat că "Dumnezeu nu joacă zaruri cu Universul". Această căutare pentru a găsi teoria universului a fost oprită din cauza incapacității sale de a înțelege cum să ducă gravitația la cel mai mic nivel.

Cu toate acestea, Einstein a început discuția despre modul în care gravitația a jucat un rol la începutul Universului și cum va juca în cele din urmă un rol la sfârșitul Universului. După ce astronomii au descoperit că Universul este în expansiune, următoarea întrebare a fost: "Va continua să se extindă la nesfârșit?" Pentru acești astronomi și fizicieni timpurii, existau două moduri teoretice în care totul se va sfârși, în funcție de modul în care gravitația a jucat un rol la începuturile Universului. Dacă densitatea Universului foarte timpuriu era scăzută, atunci nu exista suficientă gravitație din partea stelelor și galaxiilor pentru a încetini tot materialul care s-a extins în Big Bang și pentru a inversa expansiunea cosmică, iar Universul se va extinde la nesfârșit și va muri încet în Big Freeze. În acest scenariu, stelele și-au consumat tot combustibilul nuclear și toate găurile negre s-au evaporat, lăsând în urmă doar particule subatomice foarte reci care plutesc în derivă în spațiu. Dacă universul timpuriu a fost suficient de dens, atunci gravitația stelelor și a galaxiilor ar putea fi suficientă pentru a încetini totul și a inversa expansiunea cosmică. În acest scenariu, stelele și galaxiile se vor prăbuși în cele din urmă ca o gaură neagră universală gigantică, revenind la Big Crunch, când temperaturile vor crește vertiginos și vor devora toată viața din Univers. Cu toate acestea, în 1998, astronomii au făcut un anunț uimitor: Universul nu își încetinește expansiunea, ci o accelerează într-o expansiune galopantă. Acest lucru i-a determinat pe astronomi să își revizuiască teoriile privind modul în care Universul va muri. O nouă teorie a fost cea a "Big Rip", în care totul se deplasa cu viteza luminii, provocând ruperea structurilor atomice. În continuare, vom analiza cele cinci teorii majore privind modul în care se va sfârși Universul. Acestea sunt numite în prezent, fără o anumită ordine:

"The Big Crunch",
"The Big Bounce",
"The Big Bounce",
"The Big Rip",
"The Big Freeze" (a.k.a. "Heat Death") / „Marele îngheț” (alias „Moarte de căldură”)
(Marea) "Decadență în vid"

Sfârșitul tuturor! - Viitoarea moarte și extincție a universului nostru

The Big Crunch/ Marea implozie

Înainte de descoperirea expansiunii universului nostru, teoria predominantă bazată pe observații era aceea că universul se afla într-o fază de "stare stabilă", o stare care nu se schimba niciodată, deoarece a fost și va fi întotdeauna. După descoperirea faptului că universul nostru a avut un început cu "Big Bang-ul" și că universul era în expansiune, oamenii de știință au început să postuleze ce s-ar întâmpla dacă gravitația ar începe să tragă totul înapoi, ca o gaură neagră gigantică care, în cele din urmă, ar înghiți toată materia și energia care au "explodat" inițial în urma Big Bang-ului. Acest lucru a dus la teoria conform căreia totul s-ar prăbuși înapoi în singularitatea din care a provenit și s-ar prăbuși în neant. Acesta ar fi, prin urmare, sfârșitul tuturor lucrurilor. Universul a existat pentru o anumită perioadă de timp și apoi nu a mai existat nimic altceva pentru totdeauna în timp. Așa cum Universul a început cu o explozie spectaculoasă de materie și energie, tot așa și prăbușirea ar fi o prăbușire spectaculoasă a Universului, dacă expansiunea actuală a Universului ar inversa cursul. Acest lucru ar însemna că, la un moment dat, Universul ar încetini până la o accelerație zero la un moment dat. În acel moment, Universul ar părea într-adevăr să se afle într-o stare de "echilibru" pentru milioane sau poate miliarde de ani. Toți oamenii de știință și liderii religioși care ar trăi pe planete în acel moment ar avea dreptate să perceapă Universul ca fiind într-o stare de Stabilitate, deoarece nu s-ar observa nicio mișcare a galaxiilor pentru o perioadă de timp. Așadar, am greși dacă am spune că teoria *Steady State (Stare de echilibru)* este complet greșită, deoarece, dacă Big Crunch se dovedește a fi adevărat, va exista o perioadă de timp în existența Universului în care ne vom afla în această fază. Totul depinde de gravitație. Gândiți-vă să lansați o sută de rachete mici în același timp în atmosfera Pământului. Acestea se vor aprinde și vor

porni încet, apoi vor accelera pentru o perioadă de timp înainte de a încetini, iar la un moment dat viteza va fi redusă la zero înainte ca gravitația să înceapă să le tragă pe toate înapoi într-o decelerare care va provoca o mare prăbușire pe suprafața Pământului. Excepția ar fi în cazul în care cantitatea inițială de energie ar fi suficientă pentru ca racheta să scape de gravitația Pământului și să plece în spațiu cu o viteză constantă pentru totdeauna până când o altă forță acționează asupra rachetei. Pe Pământ, în conformitate cu legea gravitațională a lui Newton

$$V_{escape} = \sqrt{\frac{2GM}{r}}$$

racheta ar trebui să obțină o viteză de 11,2 kilometri pe secundă (7 mile pe secundă = 25,056 mph) pentru a atinge viteza de evadare de pe Pământ și a nu fi atrasă înapoi spre acesta. Același concept a fost aplicat și în cazul forței gravitaționale de la începutul Universului, în timpul Big Bang-ului. În prezent, oamenii de știință analizează rata de decelerare a Universului. Măsurarea acestui parametru de decelerare "q" ne-ar putea indica echilibrul dintre impulsul de ieșire din Big Bang și atracția gravitațională a tot ceea ce formează Universul. Un număr mare de "accelerare" ar indica faptul că Universul se îndreaptă spre o eventuală oprire și o întoarcere în sens invers pentru un Big Crunch. În partea opusă a ecuației, un număr scăzut ar sugera că expansiunea Universului nu se va opri niciodată complet și va continua la infinit. În 1998, parametrul de decelerare a fost negativ, ceea ce înseamnă că expansiunea nu încetinește, ci se accelerează. Acest lucru ar duce la o eventuală moarte a Universului, fie prin dezmembrare, fie prin consumarea întregii energii, transformându-se într-un Univers rece și fără viață.

The Big Bounce/Marea revenire

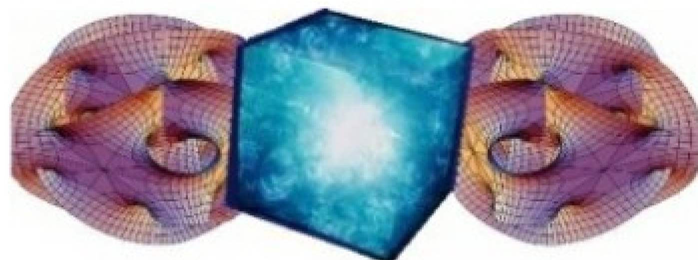
Alternativa la Big Crunch, ca sfârșit pentru totdeauna, a fost Big Bounce sau modelul oscilant, prin care Universul a renăscut cu un nou Big Bang. Această credință este veche de mii de ani și a fost abordată în capitolul 13 din secțiunea "Cosmologia hindusă privind crearea Universului", unde scrierile sacre din *Bhagavatam* se referă la Big Crunch și Big Bounce. Susținătorii Marelui Salt subliniază că cea de-a 2-a lege a termodinamicii nu ar permite un salt din cauza cantității mari de entropie care ar fi apărut până în acest moment. Entropia apare atunci când cantitatea de energie a fost consumată permanent, provocând dezordine, moarte și inactivitate. Particulele inerte de materie care nu au niciun scop sunt produsul final. O stea muribundă are o entropie mare, iar găurile negre din spațiu au o entropie foarte mare. Fizicienii calculează că dezordinea sau entropia unui sistem izolat de materie și energie va crește în timp, iar acest lucru se va întâmpla, fără îndoială, în apropierea sfârșitului Universului, fie că acesta se va întoarce la un Big Crunch, fie că se va extinde pentru totdeauna. Faptul că entropia de la sfârșitul Universului nu va permite un alt Big Bang se bazează doar pe matematica celei de-a doua legi a termodinamicii și cred că aceasta este o gândire limitată. Ei se bazează pe presupunerea că aceeași cantitate de materie va fi reluată în timpul ciclului următor și că Marele Designer Omniscient nu va infuza materialului entropic cu reglaj fin și energie suplimentară pentru a produce un alt ciclu Big Bang. Susținătorii teoriei anterioare a stării de echilibru sugerau că, deși Universul a existat veșnic, materia era creată în mod continuu în timp ce se afla în expansiune. Așadar, poate că acest lucru se întâmplă și acum și se poate întâmpla la sfârșitul ciclului acestui Univers.

Fizicianul Paul J. Steinhardt, de la Universitatea Princeton, a fost primul care a propus, în 2001, o astfel de teorie a universului ciclic, în care Universul trece prin secvențe nesfârșite de cicluri care încep cu un **bang** și se termină cu un **crunch**. Pentru oamenii de știință, acesta a fost un scenariu cosmologic radical nou, dar care fusese o învățătură religioasă standard în religia hindusă cu cel puțin 5.000 de ani înainte de propunerea lui Steinhardt. În lucrarea sa revoluționară, Steinhardt prezintă noul model care prezice că Universul este infinit atât în spațiu, cât și în timp[429].

429 Steinhardt, Paul J. & Turok, Neil: *"The Cyclic Universe: An Informal Introduction",* Princeton University

Universul este ciclic în timp, trecând prin cicluri nesfârșite de evoluție și reînnoire, răcire și încălzire în care densitatea și temperatura rămân finite de-a lungul eternității. "Big Bang-ul" este o tranziție sau un salt de la o fază de contracție preexistentă la o fază de expansiune în timpul căreia materia și radiația sunt create la o temperatură mare, dar finită. Energia întunecată, care se prezintă sub forma constantei cosmologice în modelul Concordanței, are unicul scop de a determina rapid expansiunea Universului la nesfârșit. În modelul lui Steinhardt, energia întunecată joacă un rol central și crucial, fiind motorul care conduce întregul scenariu ciclic de la început până la sfârșit, de la accelerare lentă la accelerare rapidă, la decelerare, la contracție și înapoi la ricoșeu pentru a începe din nou ciclul. Timpul nu se oprește în momentul în care se produce criza. Aceste cicluri individuale au perioade foarte lungi de expansiune și contracție accelerată ultra-lentă care durează trilioane de ani. Gravitația are o influență puternică în timpul ciclului de inflație, dar este irelevantă în timpul fazei de contracție lentă, potrivit lui Steinhardt, care crede, de asemenea, că teoria corzilor și teoria M sunt surse de inspirație pentru a conecta modelul său cu alte scenarii teoretice. În cazul teoriei M, Universul este format dintr-un spațiu "masiv" cu patru dimensiuni, delimitat de doi pereți de domeniu tridimensionali, unul cu tensiune pozitivă și celălalt cu tensiune negativă. El leagă acest lucru de cele 10 dimensiuni spațiale ale teoriei corzilor, unde șase dintre ele sunt compactate pe o mulțime Calabi-Yau despre care am discutat mai devreme în acest capitol. Cealaltă "*brană*"[*] cu 4 dimensiuni este universul nostru perceput ca stânga/dreapta, sus/jos, înainte/înapoi și timp.

Branele se pot ciocni și ricoșa în mod repetat, iar odată ce are loc coliziunea dintre *brane* și Universul este dominat din nou de radiație, expansiunea Universului începe din nou. Acest concept de mai mult de 4 dimensiuni este greu de vizualizat, iar cel de 10 dimensiuni este imposibil de perceput. Creierul meu "3-D" vizualizează următoarele pe baza designului Calabi-Yau al lui Assad și a concepției lui Steinhardt despre cele trei *brane* care conțin zece dimensiuni, cu Universul nostru cu patru dimensiuni în mijloc.

Astrofizicianul Katie Mack dă exemplul de a lăsa mâinile să se apropie încet una de cealaltă și apoi, brusc, "să se trântească la loc". Pe măsură ce această bătaie sau trântire a mâinilor împreună se repetă, aceasta este vizualizarea ei a Big Bounce, unde, în acest scenariu ciclic, coliziunea a două *brane* 3D provoacă un Big Bang. *Branele* sunt uriașe și paralele, astfel încât **bang**-ul se poate produce peste tot în același mod și în același timp:

"În acest scenariu, după ce ***branele*** *s-au îndepărtat la distanța maximă și s-au extins, ele sunt atrase din nou împreună, pentru a ricoșa din nou una în cealaltă. Această bătaie - ricoșeu - a distrus totul pe ambele* ***branule****, a pus capăt universului nostru și a creat un nou Big Bang*"[430].

Silva Neves este cercetător la Institutul de matematică, statistică și calcul științific al Universității din Campina, Brazilia. Neves este un susținător al "Big Bounce", dar nu crede că a existat vreodată o singularitate. Conceptul său se numește "*Cosmologie de ricoșeu*", deoarece Universul trece veșnic printr-un ciclu de contracție și expansiune. Conceptul lui Neves calcă pe urmele "modelului de cosmologie ciclică" al lui Einstein, care a apărut foarte devreme. Marile

Department of Physics, April 2002.

* un obiect extins cu orice număr dat de dimensiuni, dintre care șirurile în teoria corzilor sunt exemple cu o singură dimensiune. Universul nostru este un 3-brane.

430 Katie Mack, (2021), page 169.

întrebări sunt: se produce o adevărată singularitate și cât timp rămâne în această stare? Cum joacă gravitația un rol în acest presupus salt? Are loc saltul fără ca densitatea maximă finală să fie atinsă? Am discutat mai devreme, în capitolul 14, despre modul în care gravitația a fost reglată exact cum trebuie pentru ca Universul să nu contracte imediat totul înapoi în singularitate. În cazul modelului standard, gravitația trebuie exclusă din ecuație pentru a nu se ajunge la răspunsuri infinite. În cazul teoriei corzilor, dimensiunile suplimentare și gravitația sunt ingrediente necesare în încercarea de a găsi "*Marea teorie unificată a tuturor lucrurilor*". Este Universul o singură dată sau are mai multe șanse de a exista? Fizicianul britanic Sir Roger Penrose, ale cărui lucrări timpurii asupra găurilor negre ne-au oferit o mai bună înțelegere a originii Universului, a dezvoltat cosmologia sa conformă ciclică, care postulează un univers care trece de la Big Bang la moarte termică (Big Freeze), iar și iar, iar și iar, cu posibilitatea tentantă ca ceva, o amprentă dintr-un ciclu anterior, să reușească să treacă prin tranziția către următorul ciclu Big Bang și Univers nou:

"*Nu spun cu siguranță că eu cred asta, dar într-un fel mi se pare mai puțin deprimant... că poate după moartea cuiva, este de conceput că ar putea exista o moștenire*"[431].

Așa cum am discutat în capitolul 13, acesta este un concept vechi de peste 5.000 de ani în religia hindusă, în care moștenirea sufletelor care nu au evoluat suficient de mult din punct de vedere spiritual pentru a se întoarce la Creator, primește o a doua șansă:

"*...dar cei care nu pot prinde adevărul constituțional sunt din nou contopiți în mahat-tattva în momentul anihilării creației materiale. Atunci când creația este din nou înființată, această mahat-tattva este din nou eliberată. Această mahat-tattva conține toate ingredientele manifestărilor materiale, inclusiv sufletele condiționate...*"

(Bhagavatam 1.3.1).

Acest cuvânt hindus "Mahatattva" este descris ca fiind "*Marele principiu fundamental; marea inteligență cosmică care a apărut la creație*". Acest Big Bounce pare mai mult în concordanță cu ceea ce o forță creatoare ar fi programat în crearea Universului și/sau a mai multor Universuri - reciclarea întregii materii și energii. Totuși, care ar fi soarta Universului dacă, de fapt, gravitația este prea slabă pentru a trage totul înapoi la sursa singularității? Cu excepția cazului în care o forță cosmică nedescoperită poate aduce totul înapoi, acest lucru ne conduce la următoarele două teorii privind modul în care se va sfârși Universul și toată viața din el.

The Big Rip/Marea ruptură

În acest scenariu, gravitația este prea slabă pentru a încetini expansiunea Universului și pentru a aduce totul înapoi la un *Big crunch* sau *Big bounce*. După cum s-a menționat anterior, modelul Concordance sau ΛCDM ne oferă imaginea că Universul are patru componente de bază: radiația, materia obișnuită, materia întunecată și energia întunecată. Materia întunecată (22%) și energia întunecată (72%) compun cea mai mare parte a "lucrurilor" din Univers, potrivit fizicienilor și cosmologilor contemporani, dar această imagine misterioasă va dura doar până când vor descoperi piesele lipsă din puzzle-ul cosmologic. Energia întunecată este componenta sub forma unei "constante cosmologice" (Λ), care se presupune că este energia care împinge totul în afară și care accelerează expansiunea Universului.

"*Doar pentru că "Constanta cosmologică" permite accelerarea expansiunii Universului nu înseamnă că este o soluție bună și rezonabilă. Nu există nimic care să explice de ce termenul de constantă cosmologică ar trebui să aibă valoarea pe care o are... de ce ar trebui să existe, decât ca o soluție suspect de convenabilă pentru ecuațiile noastre? Și dacă trebuie să avem o constantă*

431 Katie Mack, (2021), page 208.

cosmologică, de ce nu o valoare mai mare?...o altă posibilitate este că nu este deloc o constantă cosmologică, ci un fel de câmp energetic nou din univers care imită constanta cosmologică și care s-ar putea schimba în timp..."[432].

Din câte pot spune oamenii de știință, energia întunecată există peste tot în Univers și este țesută în structura spațiului însuși, fiind forța care conduce Universul într-o expansiune percepută ca fiind infinită și accelerată. Cu toate acestea, la distanțe mai mici, cum ar fi în interiorul galaxiilor, al sistemelor solare sau în imediata vecinătate a materiei organizate, energia întunecată sub forma unei constante cosmologice nu are niciun efect. Datele actuale care provin din lumea cosmologiei ne spun că această energie întunecată accelerează Universul prea repede. Atât de repede încât, în cele din urmă, dacă nu va fi încetinită, forțele electromagnetice care țin atomii și moleculele împreună nu vor putea rezista vitezei în spațiul în continuă expansiune, iar toți atomii din materie se vor sparge. Chimia moleculară va fi redusă la început la electroni, protoni și neutroni care, la rândul lor, se vor sparge în cele din urmă în particule mai mici care îi compun. Neutronul, de exemplu, se va dezintegra în cele din urmă într-un proton, un electron și un antineutrino. Aceste particule se vor descompune în particulele lor constitutive, cum ar fi descompunerea protonului în trei *quarcuri*. La o scară mai mare, care se va întâmpla de fapt prima, planetele, stelele și galaxiile nu se vor putea menține împreună din punct de vedere gravitațional la viteze apropiate de viteza luminii și se vor destrăma. Materia la nivel molecular se va rupe pur și simplu în bucăți. Chiar și găurile negre supermasive din centrul galaxiilor, cu mase de milioane sau miliarde de ori mai mari decât cea a Soarelui, sunt destinate să se estompeze și să dispară în cele din urmă. Cosmologii au un "*parametru de ecuație de stare*" numit "**w**" pentru a măsura această constantă cosmologică a energiei întunecate. O constantă cosmologică cu exact w = -1,0000, are o densitate totală de energie care este exact constantă în timp, pe măsură ce Universul se extinde și Universul se termină într-un Big Freeze. Dacă **w** este cu ceva mai mic decât **-1**, chiar și cu o parte dintr-un miliard de miliarde, (-1,000000000000000001) energia întunecată va sfâșia Universul în Big Rip.

Nu se așteaptă ca Big Rip să aibă loc decât peste cel puțin 188 de miliarde de ani. Iată intervalul de timp care a fost calculat pentru o cronologie a Big Rip pe baza celui mai rău scenariu pentru "**w**":

- Cu 2 miliarde de ani înainte de Big Rip, roiurile galactice se vor destrăma, zburând singure ca galaxii individuale.
- Cu 140 de milioane de ani înainte de Big Rip, galaxiile, cum ar fi Calea Lactee, se vor destrăma în stele care vor zbura singure în spațiu.
- Cu 7 luni înainte de Big Rip, sistemul nostru solar se va destrăma, iar planetele se vor desprinde de Soare și vor zbura singure în spațiu ca planete izolate.
- Cu o oră înainte de Big Rip, planetele asemănătoare Pământului vor exploda.
- Cu 10^{-19} secunde înainte de Big Rip, toți atomii se vor disocia[433].

În timpul primei stări de plasmă a Universului, adică până la aproximativ 380.000 de ani după Big Bang, fizicienii consideră că această perioadă a fost caracterizată de o uniformitate aproape perfectă a temperaturii și a distribuției masei și energiei. Cu toate acestea, începând cu așa-numita a doua fază de "inflație" a Universului, majoritatea fizicienilor sunt de acord că universul nostru are o densitate de masă puțin mai mică decât "densitatea de masă critică" necesară pentru a opri expansiunea sa, ceea ce înseamnă că gravitația nu va fi o forță suficientă pentru a opri expansiunea accelerată. În momentul de față, deoarece oamenii de știință nu își pot explica calculele matematice pe care le obțin, conform cărora Universul continuă să accelereze expansiunea sa, răspunsul la motorul care provoacă această accelerare este energia întunecată. Devine un univers sub lanțurile unei constante cosmologice în care evoluția ne duce spre un întuneric de un frig

432 Katie Mack, (2021), page 79-80.
433 Katie Mack (2021), pagina 114. Adaptat după Caldwell, Kamionkowski, Winberg, 2003.

glacial, un univers lipsit de viață, golit de materie și incapabil să se recicleze. Pe măsură ce expansiunea se accelerează, există mai mult spațiu gol și, prin urmare, mai multă energie întunecată, provocând o expansiune și mai mare, la infinit. Singurul lucru care va rămâne este constanta cosmologică! Este destul de evident pentru mulți oameni că acesta nu poate fi răspunsul la modul în care se va sfârși Universul. Katie Mack o spune elocvent în felul următor:

"*Când stelele vor fi ars, particulele se vor fi descompus și găurile negre se vor fi evaporat, Universul va fi practic un spațiu gol în care se va afla doar constanta cosmologică, care se va extinde exponențial...". Înseamnă osândă pentru orice ființe care trăiesc în el, deoarece absolut orice structură coerentă este destinată vidului întunecat și singuratic și descompunerii*"[434].

Desigur, acesta NU este un plan divin pe care Creatorul l-ar fi programat dacă acel univers gol, cu constanta sa cosmologică, nu s-ar fi evaporat la fel ca și celelalte lucruri. Lectorii de știință au observat că oamenii plâng de tristețe atunci când li se spune că Universul se va sfârși în cele din urmă așa. Hiranya V. Peiris, un astrofizician britanic, rezumă acest lucru ca fiind un sfârșit foarte trist, la fel ca și alții care află despre această teorie:

"*Trist. Dacă este foarte deprimant, nu știu ce altceva să spun despre asta. Țin conferințe în care menționez că aceasta este probabil soarta Universului, iar oamenii au plâns*"[435].

Fără o componentă spirituală bazată pe realizări continue și fapte bune în vederea atingerii scopului final al ascensiunii înapoi la sursa Divinității, a Creatorului, a Marelui Designer Omniscient, a G.O.D., sau cum vreți să îi spuneți, viața și evoluția vieții în ACEST UNIVERS nu are niciun sens real! Atunci când existența Universului s-a încheiat cu totul în catastrofe cosmice precum Big Rip și Big Freeze, cineva ar trebui să se întrebe "ce a însemnat totul?".

"*Dacă teoria lucrurilor are un design măreț, atunci a avut un designer? Dacă da, atunci are universul un scop și un sens?*"[436]

Big Freeze/Marea Înghețare (numită și Moartea termică)

La sfârșitul existenței Universului, pe măsură ce acesta se va extinde la nesfârșit în spațiul infinit, va veni un moment în care mișcarea dezordonată sau lipsa de mișcare a particulelor sau a energiei va duce la o moarte prin lipsă de căldură. Folosind acest termen, oamenii de știință o numesc "moarte prin căldură", deoarece căldura nu mai există! Știm că, în prezent, cea mai mare parte a Universului, în vidul spațiului, se află la 3 grade peste zero absolut (-459,67 F și -273,15 C), așa că, atunci când se va pierde toată căldura, va fi foarte frig și va îngheța. Astfel, folosind acest termen, oamenii de știință îl numesc acum moartea Universului, într-un Mare Îngheț. Imaginați-vă că vă aflați acasă iarna când afară sunt minus 37 de grade (am trecut prin asta când locuiam în Montana în 1990!). Acum, casa ta este frumoasă și confortabilă, dar se întrerupe curentul și temperatura din interior începe să scadă, iar după câteva ore, cu o izolație slabă, casa ta are acum aceeași temperatură ca afară și ai murit într-un Big Freeze sau, dacă preferi, ai murit din cauza pierderii de căldură sau a morții căldurii. Aceasta este ceea ce se va întâmpla în cele din urmă cu Universul dacă se va extinde la nesfârșit. Nimic nu poate dura la nesfârșit. Chiar și după trilioane de ani, stelele pitice roșii se vor stinge, iar găurile negre se vor evapora pe măsură ce vor emite încet particule energetice până când nu va mai rămâne nimic din ele. Astfel, entropia va crește în Univers. În conformitate cu cea de-a doua lege a termodinamicii, dacă lăsați ceva în pace suficient de mult timp, acesta se va descompune inevitabil în dezordine. Cu cât un sistem este mai dezordonat, cu atât entropia sa este mai mare. La fel cum am aflat că energia întunecată joacă un rol important în cazul Big Rip, același lucru se poate spune și despre Big Freeze. Această componentă de energie

434 Mack (2021), pag. 96, 103.
435 Mack, (2021), pag. 206.
436 Kaku(2021), pag. 181.

întunecată există doar pentru că oamenii de știință nu dispun de toți factorii pentru a "face ca teoriile să funcționeze" și, deocamdată, a fost acceptată, dar, mai devreme sau mai târziu, se va descoperi că este o cale greșită.

"*dacă vrem să aflăm ceva despre viitorul îndepărtat al cosmosului, ar fi bine să ne ocupăm de uriașul elefant ucigaș invizibil și mereu în expansiune din încăpere: energia întunecată. Atunci când expansiunea accelerată a universului a fost descoperită în 1998, noua paradigmă ne-a plasat direct pe calea unui viitor dominat de energia întunecată: unul în care cosmosul devine progresiv mai gol, mai rece și mai întunecat până când toată structura se descompune și ajungem la moartea termică supremă. Dar aceasta este doar o extrapolare, una care se bazează pe faptul că energia întunecată este o constantă cosmologică neschimbătoare... aceasta este, din câte se poate spune, invizibilă, nedetectabilă în experimentele de laborator, distribuită complet uniform în spațiu și observabilă cu adevărat doar prin efectele sale indirecte la scări mult mai mari decât galaxia noastră*"[437].

Este greu de crezut că Universul are un sens dacă aceste ultime două modele ale Big Rip și Big Freeze se dovedesc a fi adevărate, deoarece Universul însuși va muri în cele din urmă sau își va încheia ciclul actual. Fizicienii și cosmologii care cred cu tărie în aceste ultime două modele au un certificat de deces urât și macabru pentru Univers, dacă acesta este condamnat să moară într-un Big Freeze. Fizicianul teoretician Michio Kaku crede acest lucru:

"*...(Universul este condamnat să moară într-un Big Freeze. Conform celei de-a doua legi a termodinamicii, tot ceea ce se află într-un sistem închis trebuie în cele din urmă să se descompună, să ruginească sau să se destrame. Ordinea firească a lucrurilor este să decadă și, în cele din urmă, să înceteze să mai existe. Pare inevitabil că toate lucrurile trebuie să moară atunci când universul însuși moare. Așadar, orice semnificație pe care am putea-o atribui universului va fi în cele din urmă ștearsă atunci când universul însuși va muri*"[438].

Spre deosebire de Big Rip, unde toată materia atomică este sfâșiată, cel puțin în Big Freeze, materia atomică poate fi înghețată și lipsită de energie, dar încă existentă ca particulă cunoscută. Tot ceea ce se află într-un sistem închis trebuie în cele din urmă să se dezintegreze, să ruginească sau să se destrame, deoarece ordinea naturală a lucrurilor lăsate singure, fără întreținere, este să decadă și în cele din urmă să înceteze să mai existe. În cazul unui Univers ÎNCHIS, în Univers nu mai poate intra altă energie decât cea cu care a început inițial. Pe de altă parte, într-un univers DESCHIS, în care energia poate intra din exterior, este posibil să se inverseze a doua lege. Această dezbatere cu privire la faptul dacă Universul este deschis sau închis este încă un factor care trebuie introdus în "calculatorul suprem" al "Mașinii de creat universul" a lui Sir John Polkinghorne (a se vedea ultima pagină a capitolului 14). În acest caz, trebuie să credem că Universul trebuie să fie unul deschis, în care Creatorul poate continua să introducă orice energie sau substanță necesară pentru a opri expansiunea și a aduce totul înapoi în inima Marelui Soare Central al singularității!

Vacuum Decay/Decăderea în vid

Dintre cele cinci modele actuale privind modul în care s-ar putea sfârși Universul, acesta din urmă este cel mai teoretic. Ideea că o coliziune suficient de puternică ar putea declanșa un eveniment cuantic care să distrugă universul este numită de fizicieni "Decadență în vid". După cum am discutat recent despre căutarea fizicienilor pentru a găsi *Bosonul* Higgs, cunoscut și sub numele de "Particula lui Dumnezeu", câmpul Higgs este cel care dă particulelor capacitatea de a avea masă și se crede că este cel care dă sarcina electronului. Descoperirea câmpului Higgs le-a oferit oamenilor de știință și teoria conform căreia acest câmp Higgs a creat o bulă de vid în care se află

437 Katie Mack (2021), pag. 185.
438 Kaku(2021), pag. 195.

universul nostru. Această stare fizică în care trăim în cadrul universului nostru cunoscut este denumită "vidul Higgs" sau "starea de vid". Cu toate acestea, nu există nicio dovadă că acest vid Higgs în care trăim este stabil. Modelul standard ne spune că vidul nostru Higgs este un set perfect echilibrat de legi universale care guvernează universul fizic și Pământul nostru.

Câmpul nostru Higgs nu este stabil, potrivit cercetătorilor teoreticieni, deoarece câmpul este blocat temporar într-o locație potențială care pare a fi fundul unei văi, dar care, de fapt, se află într-o adâncitură care trece în timp, în timp ce galaxiile se formează, stelele se nasc și viața evoluează. Pericolul acestei aparente stabilități este că există potențialul ca o perturbare suficient de mare să sosească și să o arunce peste margine, forțând-o să găsească următorul "fund de vale" mai jos pentru a atinge o stare stabilă. Asemănător unui baraj care reține o cantitate mare de apă, decăderea vidului acționează ca un baraj care se rupe. Apa va găsi cel mai scăzut nivel și va rămâne acolo până când va apărea altceva care să o împingă în afara acestei zone de confort.

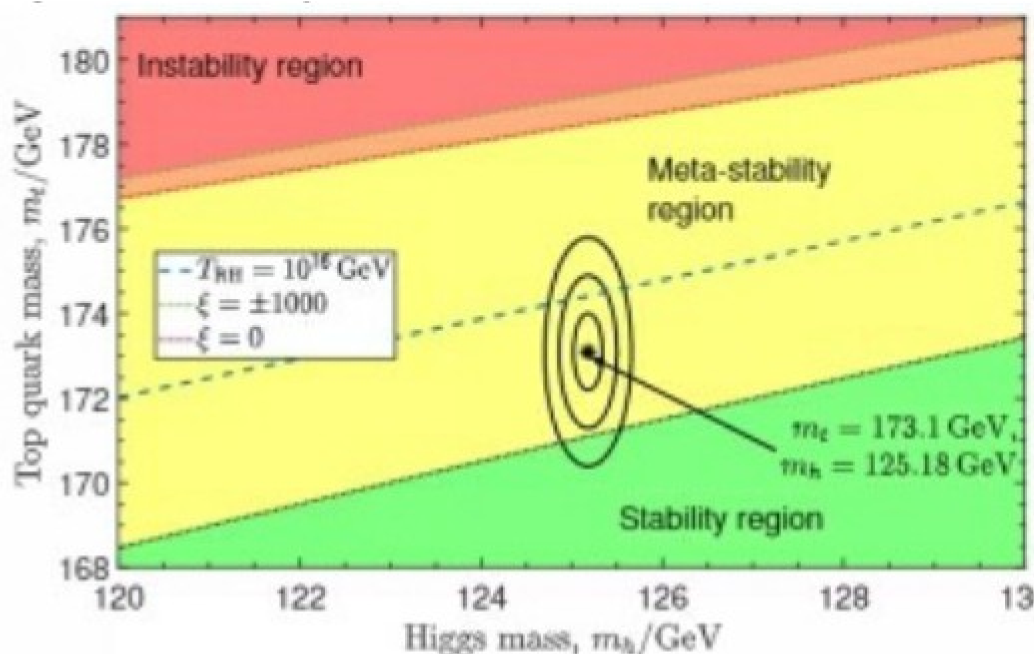
Toate măsurătorile efectuate de fizicienii de particule sugerează că câmpul Higgs se află într-o astfel de adâncitură, care nu este cea reală sau cel mai jos punct în care câmpul vrea să se afle, așa că oamenii de știință o numesc "vid fals". Acest vid fals vrea să fie "împins" din acest vid fals pentru a se afla în cele din urmă în "vidul adevărat" de la fundul văii. Acesta poate fi împins din adâncitură sau poate face cumva o gaură prin vale pentru a ajunge pe partea cealaltă și a coborî în fundul văii, unde poate rămâne pentru totdeauna în adevărata sa stare de sol. Fizicianul rus Alexander Vilenkin crede cu tărie în această tranziție "prin tunelare". Vilenkin a presupus că Universul a pornit de la o singularitate spațială de volum zero și apoi s-a "tunelat" cuantic într-un spațiu cu un volum finit specific, unde s-a putut extinde în mod inflaționist[439]. Mulți oameni de știință nu numai că sunt de părere că acest model se poate întâmpla cu adevărat, dar au stabilit că decăderea în vid este o fatalitate care va avea loc cu consecințe catastrofale pentru Univers. O "bulă" de vid adevărat se nuclează (se formează) și se extinde cu viteza luminii și distruge totul în calea sa[440].

Similar comparației pe care am studiat-o în capitolul 14 cu reglarea fină a quarcurilor UP și Down de către Barr & Barnes, în imaginea de mai jos vedem cum regiunile de stabilitate sunt comparate pe baza masei BOSONULUI HIGGS (axa X) și a masei quarcului TOP (axa Y). Universul nostru pare să se afle în regiunea meta-stabilă, dar dorește să se afle în regiunea de stabilitate (regiunea verde inferioară). Dacă am fi început în regiunea roșie superioară, universul nostru nu ar fi supraviețuit.

---

439 Borde Arvind & Vilenkin, Alexander: *"Eternal Inflation and the Initial Singularity";* Physical Review Letters 72 (1994):3305-9. From Meyer (2021), pg. 368

440 Markkanen, Tommi; Rajantie, Arttu; & Stopyra, Stephen: *"Cosmohgicai Aspects of Higgs Vacuum Metastability",* pg38, 2018, www.researchgate.net

Nu se știe ce ar putea fi declanșatorul, dar adevăratul vid anulează complet Universul, deoarece bula, călătorind cu viteza luminii, va distruge tot ce se află în calea sa în vidul spațiului. Singurele regiuni capabile să scape sunt cele care se află atât de departe încât expansiunea accelerată a Universului le menține pentru totdeauna dincolo de orizontul bulei. Această distrugere cu viteza luminii transformă tot ceea ce se afla în vidul fals anterior în noile legi ale fizicii care vor guverna în noul vid adevărat. Bula în expansiune transformă materia în energie pură și eliberează această energie în peretele bulei în timp ce se extinde și distruge totul în calea sa cu viteza luminii. Dacă una dintre aceste bule s-ar forma la cel mai apropiat vecin stelar al nostru, în sistemul stelar Alpha Centauri, aflat la 4,37 ani lumină distanță, am avea la dispoziție 4 ani, 4 ani și ½ luni înainte de a ne lovi și de a ne anihila sistemul solar în energie pură. Cu cât vă aflați mai departe de locul unde începe adevărata bulă de vid, cu atât mai mult veți avea de trăit. Ne confruntăm din nou cu întrebarea ce se va întâmpla dacă ne aflăm într-un univers închis vs. un univers deschis. Dacă universul este închis, atunci nu ar trebui să existe nicio modalitate de a aplica energie externă și nu ar trebui să avem probleme cu faptul că lucrurile rămân așa cum sunt deocamdată. Pe de altă parte, dacă Universul este deschis și se poate aplica energie externă, atunci această energie suplimentară poate crea o bulă care dorește să se deplaseze la adevărata sa stare fundamentală. Un alt scenariu postulat de oamenii de știință este scenariul râului subteran, în care lucrurile sunt în regulă în vale, dar dedesubt, râul subteran duce valea bucată cu bucată și, în cele din urmă, valea se va prăbuși, iar totul va fi distrus și dus în mare. Această teorie se potrivește mai bine cu aspectul tunelării care ar cauza o descompunere a vidului. Există numeroase speculații cu privire la ceea ce ar putea declanșa o descompunere a vidului, în afară de energia externă care intră în Univers, cum ar fi faptul că câmpul Higgs ar putea să treacă în mod aleatoriu și spontan prin tunel prin potențialul care îl menține la minimul său energetic local. Există, de asemenea, posibilitatea creării primordiale spontane a unei găuri negre catastrofale care atrage brusc și instantaneu tot ceea ce o înconjoară. Aceasta a fost una dintre preocupările oamenilor cu privire la Large Hadron Collider (LHC), controlat de Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară (CERN), în timp ce căutau bosonul Higgs. Ar putea exista orice acolo, cum ar fi "Particula Omega" din Star Trek, care, odată ce este eliberată, molecula instabilă a acestui element greu va devora toată materia din calea sa. Fizicienii adoră să găsească noi modalități de a crea, schimba sau distruge Universul, iar Hollywood-ul adoră să facă scenarii science-fiction despre ele. Dezintegrarea vidului este o modalitate rapidă și curată de a distruge Universul, fără a fi avertizat de venirea sa. Avem cinci teorii dominante cu privire la modul în care s-ar putea sfârși Universul. Vor mai fi și altele?

Votul meu dintre cele cinci este, fără îndoială, "Big Crunch", urmat de "Big Bounce". Este greu de crezut că, dacă există un Creator Divin al acestui Univers, este vorba doar de o singură dată. Când va veni sfârșitul expansiunii, va exista o scurtă perioadă de "Stare stabilă" în Univers înainte ca gravitația să facă ca totul să se întoarcă la sursă - singularitatea Big Bang-ului. Dacă Universul nu este capabil să se recicleze, gravitația devine o forță dominantă, pe măsură ce o mai mare parte din Univers cedează entropiei și întunericului greutății moarte. Din ce în ce mai multe găuri negre consumă lumina până când întregul univers se prăbușește în el însuși. Tot ceea ce este sensibil - mineral, animal, umanoid, care NU s-a înălțat până atunci este consumat în căldura ferventă a Focului Creatorului pentru a se pregăti încă o dată pentru un nou ciclu de renaștere într-un Big Bounce pentru o provocare și o expansiune mai mare decât ciclul anterior, cel mai probabil de factorul raportului de aur 1,6180339..., pe care l-am văzut în viața plantelor și animalelor și, posibil, în modul în care se formează galaxiile și cum sunt atrase unele de altele.

Dezbaterea despre creație între materialism și convingeri ateiste vs. credința în Dumnezeu

De-a lungul timpului, am avut parte de descoperiri științifice care au contestat sau au îmbunătățit credințele religioase ale vremurilor. Noile descoperiri științifice au deschis întotdeauna discuții, uneori în bine, alteori în rău. Giordano Bruno a fost ars pe rug, iar Galileo Galilee a fost plasat în arest la domiciliu la sfârșitul vieții sale pentru noile lor descoperiri științifice care au contestat credințele religioase tradiționale. Sfântul Toma d'Aquino, marele teolog catolic al secolului al XIII-lea, a postulat cinci dovezi celebre ale existenței lui Dumnezeu, iar două dintre ele ridică încă întrebări profunde cu privire la teoria tuturor lucrurilor:

- **Dovada cosmologică** - "Lucrurile sunt în mișcare pentru că Primul Mișcător sau Prima Cauză care a pus universul în Mișcare trebuie să fie Dumnezeu". Acest First Mover sau First Cause este relevant și astăzi.
- **Dovada teleologică** - "Pretutindeni vedem obiecte de o mare complexitate și sofisticare, dar orice design necesită un proiectant. Primul Designer a fost Dumnezeu." Aceasta este o dezbatere relevantă și astăzi.

Am învățat prin încercări și erori să nu mai fim atât de duri cu cei care gândesc în afara cutiei și aduc noi descoperiri. Unii dintre marii oameni de știință, cum ar fi Isaac Newton și George Lemaitre, credeau cu tărie într-un Creator divin, alții nu. Primul Albert Einstein a fost clar în ceea ce privește gândirea sa cu privire la Dumnezeu. El credea într-un Dumnezeu personal, Dumnezeul din Biblie care îi lovește pe filisteni și îi răsplătește pe credincioși. El credea, de asemenea, într-un Dumnezeu al ordinii într-un univers care este frumos și are o ordine ascunsă care este misterioasă, dar profundă. Regretatul Einstein s-a îndreptat mai mult spre partea agnostică. Stephen Hawking (1942 - 2018), a fost unul dintre cei mai mari oameni de știință ai timpului nostru.

El ne-a adus înțelegerea singularității de la începutul timpului la Big Bang și a singularității din interiorul găurilor negre. Lui Hawking i s-au dat doi ani de trăit când a fost diagnosticat, la

vârsta de 21 de ani, cu scleroză laterală amiotrofică (SLA), cunoscută aici, în America, sub numele de "boala Lou Gehrig", după ce a fost diagnosticată pentru prima dată la celebrul jucător de baseball Yankee, care a jucat 2.130 de meciuri consecutive înainte ca boala să-l oblige să se retragă de pe teren în mai 1939. Gehrig a murit din cauza bolii doi ani mai târziu, la vârsta de 37 de ani. Boala neurodegenerativă progresivă erodează în timp funcțiile nervoase și musculare pe măsură ce erodează celulele neuronilor motori din creier și măduva spinării care controlează funcția musculară. Cu toate acestea, Hawking a supraviețuit și a mai trăit încă 54 de ani înainte de a muri din cauza bolii, la vârsta de 76 de ani. În cea mai mare parte a vieții sale, Hawking nu a putut să vorbească, însă, prin inovațiile tehnologice la care a contribuit, vocea sa a fost una dintre cele mai ușor de recunoscut din întreaga lume, chiar și pentru cei care nu înțelegeau limba engleză. Lucrările lui Hawking au fost monumentale pentru înțelegerea modului în care Universul a luat naștere în timpul Big Bang-ului.

Hawking a scris că Big Bang-ul a avut loc într-o scurtă clipă de timp, dar a crezut că legile fizicii sunt creatoare. Hawking a fost un ateu declarat care nu credea în Dumnezeu, dar niciun bărbat sau femeie din secolele al XX-lea și al XXI-lea nu a deschis mai multe discuții despre Dumnezeu și despre crearea Universului decât a făcut-o el.

"*Când oamenii mă întreabă dacă un zeu a creat Universul, le spun că întrebarea în sine nu are sens. Timpul nu a existat înainte de Big Bang, deci nu există timp în care Dumnezeu să creeze universul... părerea mea este că cea mai simplă explicație este că nu există Dumnezeu. Nimeni nu a creat universul nostru și nimeni nu ne conduce soarta*"[441].

Cu toate acestea, el a mai declarat în cartea sa "*Scurtă istorie a timpului*", când a fost întrebat "de ce există universul?", răspunsul său a fost că "Dacă am găsi răspunsul la această întrebare, ar fi triumful suprem al rațiunii umane - pentru că atunci am cunoaște mintea lui Dumnezeu". Așadar, mulți cred că la sfârșitul vieții sale era deschis la existența unui Creator divin al Universului. Teoreticianul de corzi Michio Kaku afirmă că Hawking a scris următoarele:

"*Dacă am descoperi o teorie completă, atunci vom putea lua cu toții parte la discuția despre motivul pentru care noi și universul existăm. Dacă vom găsi răspunsul la această întrebare, ar fi triumful suprem al rațiunii umane - pentru că atunci am cunoaște mintea lui Dumnezeu*"[442].

Pentru un om de știință foarte bine informat, care a fost un ateu recunoscut, Hawking a scris sau a co-scris cu siguranță o mulțime de cărți pe tema lui Dumnezeu, așa că întrebarea pe care mulți o percep este "*a recunoscut că a existat un Creator mai târziu în viața sa, înainte de moartea sa?*". În cazul cărții "*The Grand Design*" (2012), Hawking a scris-o împreună cu Leonard Mlodinow, iar întrebarea tezei lor, care probabil că era mai mult în concordanță cu gândirea lui Mlodinow, a fost:

"*Ce este Dumnezeu? "Este aparentul "Grand design" al universului nostru dovada unui creator binevoitor care a pus lucrurile în mișcare - sau știința oferă o altă explicație?*" Stephen Hawking a susținut următoarele în aceeași carte:

"*Pentru că există o lege precum gravitația, universul se poate crea și se va crea din nimic. Creația spontană este motivul pentru care există ceva în loc de nimic, pentru care universul există, pentru care noi existăm*".

Aceste afirmații vor fi contestate în cele din urmă atât de cei din lumea științifică, cât și de cei din lumea religioasă. O astfel de replică vine din partea filosofului Stephen Meyer, care contestă acest punct de vedere specific prin următoarele:

"*Legea gravitației nu face ca obiectele materiale sau spațiul și energia să vină la existență;*

441 Shaunak, Roy: *"If God created our universe, who created God"*, Business Economics. 16 Feb 2019.
442 Kaku (2021), pa. 198

în schimb, ea descrie modul în care obiectele materiale interacționează între ele (și cu spațiul) odată ce există deja. Legea nu provoacă mișcarea gravitațională și nici nu are puterea cauzală de a crea un câmp gravitațional, sau materie sau energie, sau timp sau spațiu. Legile fizicii descriu interacțiunile lucrurilor (materie și energie) care există deja în spațiu și timp"[443].

Din cauza a ceea ce a scris la finalul cărții sale "*O scurtă istorie a timpului*" (1988), oamenii au crezut că poate chiar credea într-un Creator divin al Universului: "*Dacă am înțelege toate legile universului, am cunoaște mintea lui Dumnezeu*", însă Hawking și-a clarificat convingerile în timpul unui interviu acordat publicației "*El Mundo*" în 2014:

"*Înainte de a înțelege știința, este firesc să credem că Dumnezeu a creat universul. Dar acum știința oferă o explicație mai convingătoare. Ceea ce am vrut să spun prin "am cunoaște mintea lui Dumnezeu" este că am ști tot ceea ce ar ști Dumnezeu, dacă ar exista un Dumnezeu, ceea ce nu există. Eu sunt ateu*"[444].

Hawking a scris mai mult de o duzină de cărți bine scrise, care ne luminează cu privire la natura Universului. Unele dintre cărțile lui Hawking au titluri având ca temă "*Dumnezeu*". "*God Created the Integers*" (2007), a fost o privire istorică asupra a 15 matematicieni, dar a fost o abatere majoră de la tematica scrierilor sale obișnuite în domeniul fizicii moderne și nu a primit recenzii bune. Cei mai mulți oameni cred că traducătorii săi au fost cei care nu au transcris corect în paginile de hârtie o mulțime de lucruri pe care le auzeau din vocea în stil mecanic a lui Hawking. În discuția despre cartea sa "*Este Dumnezeu inutil?*" Hawking a povestit la ABC News, pe 14 martie 2018, ceea ce a scris la sfârșitul cărții sale "*A Brief History of Time*" (1988): "*Nu se poate dovedi că Dumnezeu nu există. Dar știința îl face pe Dumnezeu inutil... legile fizicii pot explica universul fără a fi nevoie de un creator*". Alți autori au scris cărți în care numele lui Hawking apare în titlu pentru a contesta unele dintre teoriile sale despre Dumnezeu și Univers. Filozoful irlandez Ernan McMuIIin (1924-2011) a ripostat cu o afirmație foarte simplă: "*Dacă universul a început în timp prin actul unui Creator... ar arăta ceva asemănător cu big bang-ul despre care vorbesc cosmologii*"[445].

Mulți oameni de știință din zilele noastre, laici și clerici, nu s-au temut să conteste convingerile ateiste ale lui Hawking cu privire la modul în care Universul a luat naștere. John Lennox, profesor de matematică la Oxford, l-a provocat pe Hawking să prezinte dovezi pentru a stabili că l-a alungat pe Dumnezeu ca și creator al Universului în cartea sa "*Dumnezeu și Stephen Hawking*" (2011). Lennox a explicat cum Hawking afirmă că "*deoarece există o lege a gravitației, Universul se poate crea singur*", cu replica că Hawking admite că există "ceva" (legea gravitației) înainte de a nu exista "nimic" și o contradicție cu ceea ce era înainte de Big Bang - nimic! Hutchings și David Wilkinson au scris și o carte care a început în ultimii ani de viață ai lui Hawking, intitulată: "*Dumnezeu, Stephen Hawking și Multiversul*". (2020). Ei au depus tot efortul lor de a lua în considerare și de a compara implicațiile filosofice și religioase ale teoriilor fizice și matematice ale lui Hawking cu conceptele iudeo-creștine tradiționale despre Dumnezeu. David Wilkinson a scris "God, Time, and Stephen Hawking"; în care a examinat lucrările lui Hawking și întrebarea sa dacă "*Universul are nevoie sau nu de un Creator*". Wilkinson a criticat punctele de vedere ale lui Hawking atât în ceea ce privește știința, cât și religia. El notează destul de elocvent că "*credința lui Hawking în știința pură nu distruge credința în Dumnezeu*". David Wilkinson a fost, de asemenea, un pastor metodist și astrofizician și a scris: "*Dumnezeu, Big Bang-ul și Stephen Hawking*", în încercarea sa de a simplifica problemele ridicate de Stephen Hawking.

---

443 Meyer (2021), pg. 370-371.

444 Interviu cu Stephen Hawking acordat de El Mundo: "Soy Ateo" (Sunt ateu), 23 septembrie 2014. Video pe YouTube.

445 McMullin, Ernan: "*How should cosmology relate to theology?*" pg. 39, University of Notre Dame Press, 1981.

Știința modernă a deschis întrebări profunde despre existență și întrebări precum "*Care este sursa universului creat?*" și "*Care este motivul pentru care legile naturii sunt ceea ce sunt?*" sunt doar câteva întrebări care ating limitele exterioare ale cercetării științifice și religioase despre natura Universului. Indiferent de convingerile sale spirituale, Hawking a deschis ușa pentru cei care se află de ambele părți ale întrebării privind un Creator divin pentru a continua discuțiile pe această temă. Cursuri pe această temă sunt acum predate în campusurile universitare și în universități, cum ar fi "*Cosmologie și creație*" la Monmouth College; "*Teism și cosmologie fizică*" la Universitatea Princeton; "*Știință, religie și valori*" la Universitatea St. Francis; "*Știință și teologie*" la Seminarul Teologic din Pittsburgh; "*Cosmologie și religie*" la Universitatea Carnegie Mellon; "*Trei puncte de vedere asupra cosmologiei: Fizică, filosofie și religie*", la Universitatea Uppsala, și multe alte cursuri de acest gen în întreaga lume. Hawking a invitat lumea în dezbaterea dintre știință și religie, iar lumea s-a prezentat!

Pot exista persoane care să fie de o parte sau de alta în ceea ce privește existența lui Dumnezeu și crearea Universului de către acesta sau, de cealaltă parte, că nu există Dumnezeu, și câțiva care se situează la mijloc, în sensul că niciuna dintre ele nu poate fi dovedită. Există, de fapt, patru viziuni ale lumii asupra creației - **teismul** (Un singur Dumnezeu a făcut-o și intervine), **deismul** (Un singur Dumnezeu a făcut-o, dar nu intervine), **panteismul** (mai mulți zei au făcut-o) și **ateismul** (niciun Dumnezeu nu a făcut-o). Materialismul este adesea privit ca o credință separată care adesea implică ateismul, dar ateismul nu implică neapărat materialismul. Cu câteva mici diferențe, termenul "naturalism" este văzut în același context ca și materialismul. Aceste patru teme reprezintă, în esență, patru moduri posibile de a răspunde la trei întrebări de bază despre realitatea ultimă: Există Dumnezeu? Pentru ateu, răspunsul este nu, iar discuția s-a încheiat. Dacă răspunsul este da, atunci Dumnezeu este personal sau impersonal? Dacă este personal, Dumnezeu acționează doar la începutul universului sau și după început, în timp ce universul evoluează? Dacă Dumnezeu este impersonal, atunci prevalează viziunea deistă, potrivit căreia Dumnezeu nu intervine. Multe dintre religiile lumii cred că, pe măsură ce timpul trece și sufletele evoluează odată cu Universul, aceste mari ființe avansează în ordinea ierarhiei și acționează ca emisari ai Creatorului, ajungând să se ocupe de conducerea sistemului solar, a galaxiei sau a sectoarelor Universului. Dacă asta se întâmplă, atunci aceste credințe religioase trebuie să se încadreze în categoria teismului sau, eventual, a viziunii panteiste.

Știința a făcut o treabă excelentă în a explica cum a început Universul și cum funcționează viața pentru a se perpetua continuu. Cu toate acestea, cu un punct de vedere științific strict materialist, nu primim niciun răspuns pentru reglarea fină a legilor fizice și a constantelor care le însoțesc pentru Univers și NICI un răspuns pentru modul în care este transferată informația în viața biologică și, cu siguranță, NICI un răspuns la o explicație materialistă pentru originea primei forme de viață, cum a început aceasta. Începutul Universului ridică așadar o întrebare la care naturaliștii/materialiștii/ateii, nu vor sau nu pot răspunde, și anume,

"*Ce a determinat întreaga natură sau universul fizic în sine să ia naștere?*".

Dacă, cândva, în trecutul finit, curbura spațiului, raza și volumul spațial al universului s-ar fi prăbușit la zero unități, atunci în acel moment nu ar mai exista spațiu și nici un loc în care materia și energia să locuiască. În consecință, posibilitatea unei explicații materialiste s-ar evapora, de asemenea, deoarece în acel moment nu ar mai exista nici particule materiale, nici câmpuri energetice. Nu ar exista nici câmpuri precum cele gravitaționale și electromagnetice. Este într-adevăr logic să se ajungă la concluzia că, din moment ce materia și energia nu pot exista până când spațiul și timpul nu încep să existe, o explicație materialistă care să implice fie particule materiale, fie câmpuri energetice - înainte de existența spațiului și a timpului - nu are sens. A spune că "legile gravitației au adus Universul la existență" înainte de oriunde ar fi fost ca forță unificată cu celelalte forțe, înainte ca gravitația să se desprindă pentru a fi de sine stătătoare, NU ARE CU ADEVĂRAT

sens până la apariția materiei, a spațiului și a timpului! Cel mai devreme când fizicienii pot determina momentul în care aceste forțe, inclusiv gravitația, au apărut în ceva care poate fi echivalat și exprimat matematic este la 10^{-43} SECUNDE DUPĂ BIG BANG. Înainte de Big bang, nu existau materie, energie și spațiu, deci cum poți folosi ecuații matematice care să descrie o stare anterioară existenței lor???? Nu existau materie, energie și spațiu pentru a crea cauze. În modelele actuale, inflația începe la aproximativ 10^{-37} secunde după Big bang și se termină la aproximativ 10^{-35} secunde după Big bang, timp în care raza spațiului însuși se extinde cu un factor de cel puțin 10^{26}. Într-o nanosecundă (10^{-9} secunde după Big bang), Universul s-a extins până la un metru cub cu o greutate de 10^{24} de kilograme. Acest material avea să devină TOATE galaxiile și stelele din universul actual, precum și toată materia întunecată și energia întunecată aferente. Nu se știe dacă oamenii de știință au calculat în materie și antimaterie care s-au anihilat reciproc la început. Cândva între 10^{-43} secunde și 10^{-9} secunde este perioada minimă de timp în care oamenii de știință pot folosi acum constantele fizice cunoscute în prezent, G, c și altele, dar într-o formă de gravitație cuantică. Modelul standard al Big Bang-ului a fost acela că Universul a apărut dintr-o singularitate a cărei curbură spațiu-timp era infinită, iar materia a fost comprimată la o densitate infinită. Cu toate acestea, legile celor patru forțe, așa cum le cunoaștem noi, nu pot fi utilizate matematic pentru a explica Big Bang-ul la un anumit moment după **bang**. Oricât de mare om de știință a fost Stephen Hawking, chiar și el a trebuit să admită că legile fizicii nu pot fi aplicate dincolo de pragul timpului Planck, adică de la timpul "zero" până la 10^{-43} secunde după Big Bang:

"*O singularitate poate fi privită ca un loc în care există o ruptură a conceptului clasic de spațiu-timp. Deoarece toate legile fizicii cunoscute sunt formulate pe un fundal spațio-temporal clasic, acestea se vor descompune la o singularitate. Aceasta este o mare criză pentru fizică, deoarece înseamnă că nu se știe ce va ieși dintr-o singularitate*"[446].

Pentru această recunoaștere, Stephen Hawking, cu ajutorul lui James Hartle, a venit cu ideea de a elimina punctul de singularitate de la începutul timpului. În 1981, Hawking a avut ideea că timpul și spațiul au format inițial o suprafață cu dimensiuni finite, care nu avea o limită sau o margine, ci doar o suprafață netedă fără un punct unic de origine, la fel ca punctul unic de singularitate al Big Bang-ului, pe care îl oferise anterior lumii. Cei doi au ajuns la modelul Hartle-Hawking, în care singularitatea este eliminată prin schimbarea formei "punctului de început" dintr-un punct aflat la baza unui con conic, într-un punct aflat la baza unui bazin, într-o suprafață curbă netedă.

Ei au numit acest model "curba fără limite" - deși este finită, nu are un singur punct de origine. Acum nu există nici un început și nici un sfârșit. Mulți cred că Hawking, un ateu devotat, a propus cosmologia cuantică ca o alternativă la implicațiile teologice inevitabile ale teoriei Big Bang-ului. A fost cea mai mare descoperire a lui Hawking dovada sa a unei singularități cosmologice din care totul a apărut "din nimic" în Big Bang. Alți oameni de știință au respins noul model și au subliniat rapid unele contradicții. John Barrow, care a reamintit tuturor că fusese deja bine stabilit că a existat un început, a spus: "*...nu există un punct definit de creație (dar), a avea un început nu implică existența unui punct de început*". Când oamenii întreabă la conferințe: "Ce a fost înainte de Big Bang?", alții, precum Hawking, dau răspunsul standard din manuale (conform fizicianului Glenn Starkman), că întrebarea "*este la fel de lipsită de sens ca și cum ai întreba ce se află la sud de Polul Sud al Pământului?*". Acest punct de referință geografic NU dovedește însă că Pământul nu a început niciodată dintr-un singur grăunte de praf, pentru că el este aici! Această întrebare și o altă întrebare reală la care oamenii doreau un răspuns din partea fizicienilor este: "*De*

446 Hawking, Stephen: *"Breakdown of Predictability in Gravitational Collapse"*. Physical Review, D14, 1976.

ce a început să existe Universul?", la care, după tot ce au pus la cale Hartle și Hawking cu ecuațiile, diagramele și teoriile lor - noul lor model nu a putut răspunde la această întrebare. Cosmologia cuantică ne duce pe o anumită distanță spre linia de sosire, dar nu oferă o explicație cauzală pentru cel mai mare eveniment din istoria Universului - originea sa.

Dar SĂ NU ÎI BĂGĂM pe atei! Poate că nu ar trebui să fim atât de critici față de oamenii de știință din partea ateilor. Poate că ei sunt cu adevărat ușa deschisă spre descoperirea științei din spatele Creației Creatorului. Ei sunt neutri în căutarea "Ecuației lui Dumnezeu", a "Particulei lui Dumnezeu". La urma urmei, ei sunt cei care au inventat acest nume. Un bărbat sau o femeie devotat(ă) de credință creștină, să zicem, deja satisfăcut(ă) de cunoașterea personală a Creatorului și care nu avea nevoie de nicio explicație despre cum a început totul, poate că nu ar fi fost atât de interesat(ă) să exploreze originea Universului prin folosirea fizicii și matematicii pentru a încerca să afle cum a luat naștere totul. Acuzațiile de părtinire i-ar fi urmărit, fără îndoială, pe acești fizicieni "creștini" dacă ar fi venit cu modul în care a fost creat totul, pentru a adăuga la împotrivire și poate că ar fi zădărnicit progresul.

Alternativa lui Hawking la o singularitate Big Bang

Este o provocare pentru lumea fizicii să afle cum funcționează Universul înainte de acea primă fracțiune de secundă de 10^{-43} de secundă, pentru a afla cum gravitația a jucat un rol alături de celelalte trei forțe cunoscute. Teoria este că, atunci când Universul ar fi fost suficient de mic, mecanica cuantică ar fi fost relevantă pentru a înțelege cum funcționează gravitația. Teoria gravitației a lui Einstein se aplică obiectelor mari cu o masă măsurabilă sau semnificativă, dar în domeniul subatomic al forței nucleare puternice, relativitatea generală se prăbușește. Aici este momentul în care Hartle și Hawking au știut că problema ar putea fi rezolvată doar cu ajutorul teoriei cuantice care intră în joc atunci când o combină cu teoria generală a relativității a lui Einstein, care se ocupa de gravitație. Provocarea actuală în încercarea de a găsi o teorie a întregului este rezolvarea "ecuației Wheeler-DeWitt"[447]. Pentru voi, tinerii fizicieni, în forma sa cea mai simplă, ecuația Wheeler-DeWitt spune: $H(x)|\Psi = 0$ unde $H(x)$ este constrângerea hamiltoniană în relativitatea generală cuantificată[448]. Există o mulțime de expresii mult mai elaborate ale acestei ecuații după multiple substituiri. Prin sintetizarea conceptelor din mecanica cuantică și relativitatea generală, această ecuație este expresia matematică în descrierea modului în care gravitația ar fi funcționat într-un spațiu atât de mic în perioada timpurie a universului.

"*În cosmologia cuantică, rezolvarea ecuației Wheeler-DeWitt le permite fizicienilor să construiască o funcție de undă pentru univers. Această funcție de undă descrie apoi diferite universuri posibile cu diferite câmpuri gravitaționale posibile... cu o anumită curbură va apărea o anumită pereche masă-energie...*"[449].

Folosind ecuația Wheeler-DeWitt, fizicienii pot continua să introducă parametri și să obțină milioane și milioane de universuri posibile în încercarea de a găsi acea funcție de undă specială care se potrivește perfect cu universul nostru. Partea cea mai dificilă este găsirea unui univers care să supraviețuiască timpului Planck, la aproximativ 10^{-43} secunde după Big bang, deoarece majoritatea acestor universuri ipotetice fac puf! După cum explică Michio Kaku:

"*Scara de timp naturală pentru aceste universuri cu bule este timpul Planck, care este de 10^{-43} secunde, majoritatea universurilor trăiesc doar pentru această scurtă clipă. Cu toate acestea, vârsta universului nostru este de 13,8 miliarde de ani, ceea ce este astronomic mai mult decât*

447 Aceasta este o ecuație de teren atribuită lui John Archibald Wheeler și Bryce DeWitt. DeWitt a publicat ecuația pentru prima dată în 1967 sub numele de "Ecuația Einstein-Schrbdinger", dar ulterior a schimbat numele. Ecuația încearcă să combine matematic ideile mecanicii cuantice și ale relativității generale pentru a obține o teorie a gravitației cuantice. Este o ecuație diferențială funcțională pe spațiul metricilor spațiale tridimensionale. O soluție a ecuației oferă amplitudinea pentru o anumită geometrie tridimensională.

448 Renate Loll: *"The Wheeler-DeWitt Equation"*, www.scientifidib.com

449 Meyer (2021), pag. 362

durata de viață a majorității universurilor din această formulă. Poate că universul nostru este special printre infinitatea de universuri din peisaj. Al nostru le-a depășit pe toate, și de aceea ne aflăm astăzi aici pentru a discuta această chestiune"[450].

Dacă aceste universuri ipotetice pe care oamenii de știință le-au creat datorită parametrilor infinitului pot exista doar mai puțin de o secundă înainte de a fi anihilate sau de a fi rapid atrase gravitațional înapoi la originea lor, acest lucru ne arată cât de multe reglaje fine trebuie făcute pentru ca un univers să supraviețuiască unui transport ratat sau unei nașteri moarte și să evolueze. Se ajunge la concluzia logică că orice entitate capabilă să creeze Universul și pentru ca oamenii să poată explica mai târziu originea universului, trebuie să transceadă acest univers cvadridimensional spațiu-timp, materie și energie în care ne aflăm. Răspunsurile trebuie să se afle în hiperdimensiuni, cum ar fi ceea ce încearcă să ne spună teoria corzilor. Naturalismul nu reușește să explice originea universului pentru că neagă existența oricărei entități exterioare naturii. Materialismul nu reușește să explice originea universului deoarece neagă existența oricărui element exterior materiei. Ateismul are doar două răspunsuri - să folosească legile fizicii pentru a explica un univers care se autocreează sau să dea cu piciorul la teoria multi-universurilor, în care universul nostru a fost norocosul câștigător la loterie din alte miliarde de ratați. În cazul teismului, răspunsul este unul simplu - existența unui Proiectant transcendent, Mare și Omniscient, care a planificat, programat și a dat naștere Universului. A fost un univers fin reglat pentru ca viața să existe, să înflorească și să exceleze. Este un univers care este UNIVERSELE NOSTRU!

În cazul teoriei anterioare a "stării staționare", dacă ar fi adevărat că condițiile observate în ceruri nu ar trebui să se schimbe niciodată și că Universul există din eternitate, atunci ne-am aștepta să observăm dovezi ale unui univers infinit de vechi, dar nu este așa. În schimb, avem dovezi ale unui univers finit, care cu siguranță a avut un început și care va avea un sfârșit cataclismic cu unul sau mai multe dintre cele cinci sfârșituri pe care le-am analizat mai devreme în acest capitol. Acordarea fină este dovada cheie pe care ne-am aștepta să o găsim dacă un designer inteligent ar fi acționat pentru a crea Universul. Analogia unui instrument muzical fin acordat este comparată cu modul în care universul nostru a fost fin acordat cu multitudinea de legi ale fizicii aranjate care funcționează perfect. Un instrument muzical bine acordat are, de asemenea, un număr de piese aranjate în mod improbabil care îndeplinesc o funcție perceptibilă, iar aceste piese pot fi, de asemenea, reglate sau ajustate cu precizie ("acordate") pentru a permite ca instrumentul să fie cântat "în ton". Dacă cineva ar vrea să cânte concertul pentru pian al lui Beethoven, ar avea nevoie de un pian. Dar pianul ar trebui să fie construit în proporțiile corecte - piese de fildeș sau un material similar pe care degetele să poată fi apăsate cu ușurință, o gamă completă de 88 de clape pentru întreaga gamă de note, corzi în interiorul pianului variind de la lungi și scurte, groase și subțiri, ciocane de lemn care să lovească corzile pianului atunci când clapele de fildeș sunt lovite pentru a da înălțimea corectă și sunetul necesar. Aceste corzi au nevoie în special de un acordaj fin, deoarece dacă sunt dezacordate, nu se obține o performanță bună. Ar fi nevoie de un meșter artizan, de un muzician cu un auz excelent pentru a face diferența între A440 și A450, așa cum ar fi la fel pentru TOATE notele de pe pian. Ar fi nevoie de un proiectant inteligent pentru a construi și acorda un pian și de un alt interpret inteligent care să citească muzica pentru a o traduce în muzică frumoasă. Nimeni nu ar crede că un pian acordat și bine făcut ar putea să se creeze singur și să apară de nicăieri! Dar ateii ar vrea să ne facă să credem că toate piesele unui astfel de pian ar fi aruncate în eterul spațiului de un miliard de ori sau mai multe și că, cumva, una dintre ele ar cădea laolaltă ca un pian perfect asamblat și acordat. Asta vor ei să ne facă să credem în cazul Universului nostru cu teoria *multiversului*, că din miliardele de universuri posibile, al nostru este singurul în care TOȚI parametrii au ieșit exact cum trebuie, începând de la nivelul atomic, de la masa *quarcilor* și până la formarea carbonului și mai departe.

Odată cu marea descoperire a lui Hawking despre "Singularitate", în care toată materia și

450 Kaku,(2001), pg. 179-180.

energia Universului ar fi fost comprimate într-un punct infinit de fierbinte și dens acum 13,77 miliarde de ani, nu avem nicio idee despre cât timp ar fi rămas în această stare și ce factor a fost introdus sau ce parametru s-ar fi putut schimba pentru a provoca începutul brusc al exploziei acelui Big bang. Mulți oameni de știință cred că a existat acest atom condensat primitiv care "aștepta" doar momentul potrivit pentru a exploda și a se extinde. Dar o întrebare sau două pentru ei este următoarea:

"*Dacă toată materia și energia universului existau deja de o perioadă infinită de timp și erau deja prezente într-un astfel de "atom", ce ar fi putut fi adăugat din punct de vedere materialist sau fizic la un atom primitiv pentru a provoca expansiunea bruscă a spațiului?". De unde ar fi putut veni? Care ar fi putut fi cauza acestei schimbări bruște a atomului primitiv, așteptând în infinit, așteptând o veșnicie pentru a fi "venit la viață"*"?

Toate acestea s-ar fi întâmplat, potrivit celor mai mulți dintre oamenii noștri de știință, când încă nu exista nimic din materie și energie. Cum ar fi putut atunci atomul primitiv să fi existat înainte ca Universul să înceapă să se extindă? Pentru a se putea da o explicație cu privire la modul în care UNICUL nostru Univers ar putea fi atât de special, noua teorie a fost aceea că trebuie să fi existat foarte multe universuri care au fost create, iar noi am fost cel norocos. Se introduce atunci teoria universurilor multiple.

Teoria MULTIVERSULUI

După cum am analizat în capitolul 14 anterior, "Acord fin", având în vedere multitudinea de dovezi de acord fin din Univers care au făcut posibilă evoluția vieții în el, oamenii de știință numesc aceste valori combinate norocoase "coincidențe antropice". Există atât de multe "coincidențe" norocoase care au permis Universului nostru capacitatea de a susține viața, încât oamenii de știință numesc acest lucru "*Acordarea fină antropică a Universului*". Cu o trecere în revistă a tuturor acestor valori norocoase simultane care sunt bine reglate pentru universul nostru, oamenii de știință au două opțiuni - să creadă într-un Mare Proiectant Omniscient sau să deschidă trapa de salvare și să creeze o teorie multi-vers. Aceasta din urmă este teoria conform căreia există milioane sau miliarde sau trilioane și trilioane de universuri care s-au creat spontan prin legile fizicii și matematicii, dar numai UNUL dintre ele, din câte știm noi, se afla în zona "Goldilocks", care avea TOȚI parametrii potriviți pentru a-și menține existența și a permite vieții să apară și să înflorească. Acel univers este Universul NOSTRU! Chiar dacă presupunem că teoria *multiversului* explică de unde a apărut Big Bang-ul, atunci ne putem întreba, de asemenea, "*De unde a apărut multiversul?*". O modalitate prin care oamenii de știință evită să răspundă la această întrebare de tipul "oul și găina" este de a întoarce întrebarea înapoi la cel care o pune:

"*Universul este așa cum este pentru că materia și particulele de forță au proprietățile pe care le au. Dar există o explicație științifică pentru motivul pentru care acestea au aceste proprietăți? ...Există o înțelegere mai profundă care se ascunde în spatele acestor ingrediente aparent aleatorii sau proprietățile fizice detaliate ale universului au fost "alese" din întâmplare?*"[451].

În anii 1980, teoria corzilor părea să ofere posibilitatea de a reduce toate cele patru forțe fizice fundamentale, inclusiv gravitația, la o singură ecuație, atunci când toate erau împreună, în încercarea de a oferi o "*teorie a tuturor lucrurilor*". Cu toate acestea, structura matematică ce descria cele patru forțe nu avea o soluție unică care să corespundă modului în care ne era prezentată fizica universului nostru. În schimb, teoria corzilor avea infinite soluții la ecuații, iar fiecare dintre ele corespundea unui univers diferit și separat, cu legi fizice și constante fizice diferite. Mulți factori trebuiau să fie incluși, cum ar fi aducerea unui univers cu o constantă cosmologică pozitivă, altfel acel univers s-ar fi prăbușit imediat pe el însuși după Big bang. Existau între 10^{500} și 10^{1000} de

451 Greene, (1999), pg. 13, 142.

universuri posibile cu doar acest factor ca soluție la ecuație. Acest lucru a fost, desigur, uimitor pentru oameni, iar atunci când Hartle și Hawking au venit cu propunerea lor "Fără limite", care producea, de asemenea, o multitudine de universuri, a devenit de neînțeles. Filozoful de la Oxford, Richard Swinburne, a fost unul dintre cei care au susținut că o cantitate prea mare de date introduse într-o ecuație simplă ar produce un răspuns complex. Un agent transcendent puternic, mai degrabă decât un număr infinit de universuri separate, era un răspuns mult mai simplu:

"*Este culmea iraționalității să se postuleze un număr infinit de universuri care nu sunt niciodată conectate cauzal unul cu celălalt, doar pentru a evita ipoteza teismului... o teorie este cu atât mai simplă cu cât postulează mai puține entități, este mult mai simplu să se postuleze un singur Dumnezeu decât un număr infinit de universuri, fiecare dintre ele fiind diferit de celălalt*"[452].

Cosmologia inflaționistă este un alt ingredient cheie pentru un univers viabil, deoarece câmpul de inflație ar trebui să se dezintegreze în cantitatea potrivită. Este nevoie de o "supapă de închidere" a energiei care necesită un reglaj precis. În modelele actuale, inflația începe la aproximativ 10^{-37} secunde după Big bang și se termină la aproximativ 10^{-35} secunde după Big bang, când raza spațiului se extinde cu un factor de cel puțin 10^{26}. Calculele științifice arată că doar o fracțiune infimă de universuri realiste, favorabile vieții, ar putea apărea în realitate fără un reglaj extrem de fin, "mai puțin de $10^{-6,6x107}$ din istoriile cosmologice"[453]. Hawking a manipulat, de asemenea, conceptul de timp real. În exprimarea matematică a lui Einstein a Teoriei generale a relativității, unul dintre factorii utilizați era "**t**" = "timp". Cu toate acestea, Hawking a înlocuit "timpul real" **t** al lui Einstein cu "**iτ**" ca în "timpul imaginar" în expresia "metrică a spațiu-timpului" a lui Einstein. Din nefericire, această nouă geometrie a spațiu-timpului nu avea aplicabilitate ca descriere fizică a universului nostru atunci când l-a înlocuit cu **t** (timpul real) "*rezultând o reprezentare a geometriei spațiu-timpului care nu corespundea cu nimic din universul real*"[454].

"*În multe dintre aceste universuri paralele, protonul este instabil, astfel încât s-ar descompune într-un nor vast de electroni și neutrini, făcând imposibilă existența materiei complexe. Orice teorie a tuturor lucrurilor va avea un număr infinit de soluții în funcție de condițiile inițiale. Dar cum se pot determina condițiile inițiale ale întregului univers? Teoria corzilor are o bogăție jenantă. Poate ea să prezică universul nostru? Da... dar poate prezice doar un singur univers? Probabil că nu. Aceasta se numește **problema peisajului*** "[455].

Stephen Hawking Physics despre cosmologia cuantică și funcția de undă universală "Ψ"

Odată cu demersul lui Hartle și Hawking de a formula o cosmologie cuantică, a fost nevoie să se găsească expresii matematice care să reprezinte ecuația care să reprezinte universul nostru și celelalte universuri care vor fi descoperite de matematică. Ei au lucrat pornind de la celebra "ecuație Schrodinger" a fizicianului austriac Erwin Schrodinger, care le-a permis fizicienilor să calculeze probabilitatea ca un foton sau o particulă subatomică să se afle într-un anumit loc. Conceptul cheie se bazează pe teoria cuantică potrivit căreia o particulă, cum ar fi un foton, se deplasează din punctul A în punctul B după un model de undă care urmează toate căile posibile care leagă A de B. O integrală a căii atribuie apoi probabilități relative tuturor căilor posibile. Reprezentarea acestor poziții posibile se numește funcție de undă exprimată printr-o ecuație diferențială. Cu toate acestea, soluțiile unei ecuații diferențiale sunt mai dificil de obținut deoarece au funcții care au constante

452 Swinburne, Richard: "The *Existence of God",* Oxford, Clarendon, pg.185, 1979. Vezi și Meyer (2021), pg. 335.

453 Carroll, Sean și Tam, Heywood: *"Unitary Evolution and Cosmological Fine-Tuning";* Cornell University arXiv: 1007.1417. 8 July 2010.

454 Meyer (2021), pg. 351.

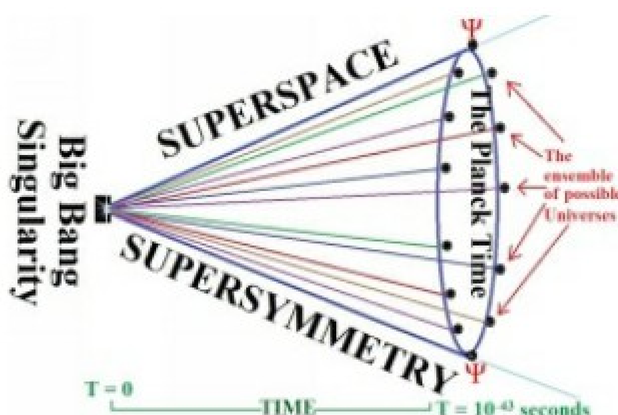
455 Kaku, (2021), pg. 173

nespecificate. De exemplu, în cazul funcției algebrice $y = 3x^2$, valorile variabilelor (y și x) din funcție sunt determinate direct, cum ar fi în acest exemplu, dacă x = 2, atunci y = 12. Trasarea acestor puncte pe un grafic vă oferă distribuția de probabilitate. Cu toate acestea, în cazul unei ecuații diferențiale, există funcții cu constante nespecificate. De exemplu, cu $y = a(e)^{\pi x}$, aveți acum două variabile (y și x) și două constante "specificate" bine cunoscute (e = 2,718... și π = 3,14...), însă în cazul rezolvării funcției de undă, există unele constante care sunt "nespecificate" și care și-ar putea schimba valorile. Ecuațiile diferențiale au devenit fundamentul pentru găsirea funcției de undă pentru Universul cu coordonatele x, y și z exprimate ca **Ψ**(x, y) unde x și y reprezintă curbura spațiului și a materiei. Forma și curbura spațiului și compoziția masei-energie/materie din acel spațiu determină câmpurile gravitaționale pentru fiecare univers. Ecuația Schrodinger este derivată în cadrul mecanicii cuantice non-relativiste, dar o formulare relativistă a ecuației staționare a lui Schrodinger este cunoscută sub numele de ecuația Wheeler-DeWitt, ale cărei soluții dau funcția de undă a Universului provenind din dimensiunile infinite ale Superspațiului geometriilor spațiu-timp.

"*Din funcția de undă, se obține atât probabilitatea de diferite universuri, cât și evoluția dinamică a acestora*"

- Thomas Hertog, Universitatea din Leuven, Belgia

Ecuația diferențială pentru funcția de undă universală este MULT mai complicată, deoarece constantele sunt "nespecificate" și au o mulțime de detalii, cum ar fi faptul că **Ψ** este specifică ca funcție doar ca soluție a ecuației Wheeler-DeWitt. Există o mulțime de concepte tehnice cu privire la fizică și matematică, dar voi încerca să fac tot posibilul pentru a vă oferi doar înțelegerea de bază aici. Căutarea de universuri viabile implică introducerea unor numere care se termină cu factori similari cu cei pe care îi are universul nostru. Numai atunci când soluțiile ecuației Wheeler-DeWitt vor include universul nostru ca rezultat probabil, cosmologii cuantici o vor accepta ca fiind o explicație reală pentru originea universului nostru. Dacă vor descoperi ecuația, așa cum a făcut Einstein cu $E = MC^2$, atunci s-ar putea să fi rezolvat ecuația pe care Creatorul a folosit-o pentru a "aduce totul înăuntru", dar nu și modul în care a fost creat totul (toate lucrurile). Ecuațiile vor oferi multe posibilități în acel timp Planck, de parcurs de la singularitate până la apariția unui univers pe care Hawking și Hartle l-au numit "Superspațiu". Fred Alan Wolf ne spune că "*Fiecare punct din Superspațiu marchează locațiile fiecărui obiect dintr-un întreg univers. Altfel spus, fiecare punct din Superspațiu este un model la scară a unui întreg și distinct un/univers*"[456]. Fiecare punct final de la singularitate în modelul Hartle/Hawking va reprezenta un univers posibil cu un câmp gravitațional specific. Însumarea tuturor căilor către diferite universuri posibile permite construirea unei "*Funcții de undă universale*". Hawking și Hartle au găsit o soluție la ecuația Wheeler-DeWitt care a generat un univers ca al nostru, dar a existat o capcană. Hartle și Hawking au inclus doar anumite căi de la singularitate despre care știau că vor produce o funcție de undă viabilă care să includă universuri ca al nostru.

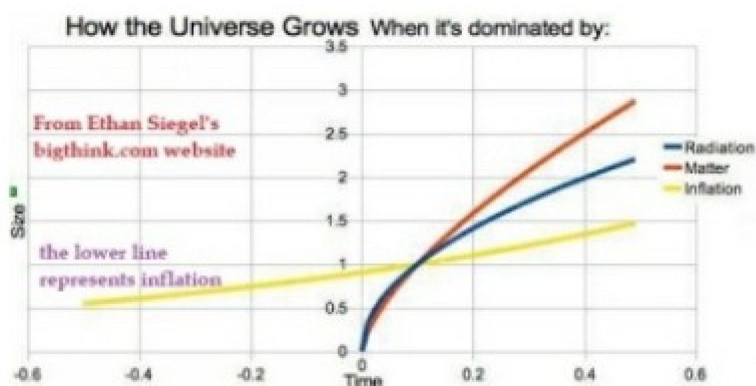

456 Wolf, Fred Alan: "Parallel Universes, the Search for Other Worlds"; pg. 89. Simon & Schuster, 1988.

Acest lucru a eliminat în mare măsură un număr mare de rezultate în Superspațiu. În realitate, după cum spune Stephen Meyer:

"*...doar un număr extrem de mic de soluții ale ecuației Wheeler-DeWitt vor genera funcții de undă care includ universuri cu geometrii spațiale și configurații masă-energie ca ale noastre...pentru a explica universul nostru ca fiind un rezultat probabil rezonabil al unui proces fizic natural, ei trebuie să ofere un raționament fizic care să nu pună întrebări pentru constrângerile pe care le-au ales*"[457].

Da, dacă toate aceste constrângeri pe care le-au pus, astfel încât să iasă cu un rezultat pozitiv prin "fixarea faptelor". Ei ocolesc complexitatea reglajului fin. Dacă au permis variabilelor să producă trilioanele de rezultate "naturale", vor fi mult mai multe rezultate dacă este vorba doar, așa cum spun ei, de un "proces fizic natural" pentru universul nostru care vine la existență în cadrul "autocreației" din "nimic" sau doar prin "legile fizicii"! Fie există o "creație spontană", fie un univers "pre-programat", fin reglat. Hartle și Hawking fac același lucru pe care l-ar fi făcut un Creator divin - repară programarea astfel încât să se poată obține un rezultat benefic. Fascinant!!!

Funcția de undă universală, simbolizată prin litera grecească Psi = **Ψ** (sau) **ψ**[458], descrie toate universurile cu diferite geometrii spațiale și configurații ale masei-energiei care ar putea exista într-o "superpoziție". Hawking a propus că toate universurile descrise de funcția de undă universală au existat în mod necesar prin creație spontană. Cu toate acestea, funcția de undă universală nu specifică niciun detaliu anterior care ar fi cauza pentru ca unul sau mai multe dintre aceste universuri să se nască în mod spontan. Dar, folosind metoda actuală a mecanicii cuantice, a gravitației cuantice, a teoriei generale a relativității și a ecuației energie-masă a lui Einstein, cum ar putea fi posibil ca utilizarea acestor parametri să producă un răspuns cu privire la teoria întregului și la originea universului înainte de timpul Planck? Înainte de timpul Planck de 10^{-43} secunde și înapoi la punctul zero al Big Bang-ului, când materia și energia, spațiul și timpul au apărut pentru prima dată din singularitatea temporală inițială de volum spațial zero, niciunul dintre acești parametri fizici, energetici și speciali nu exista încă ca entitate separată!!!! **Ψ** poate foarte bine descrie toate universurile fizice posibile cu diferite câmpuri gravitaționale posibile care ar putea ieși din singularitate, dar **ψ** nu poate da nici o cauză precedentă fizică sau spirituală pentru orice singularitate care a dat naștere la oricare dintre aceste universuri. Posibilitățile matematice ale cosmologiei cuantice sunt incapabile să identifice vreo cauză fizică a originii Universului, deoarece entitățile matematice nu pot da naștere unui univers material în timp și spațiu. Stephen Hawking însuși s-a întrebat în mod faimos: "*Ce este ceea ce suflă foc în ecuații și face ca acestea să descrie*

457 Meyer (2021), pg. 366-367.

458 Stephen Meyer explică **ψ** astfel: "Funcția de undă universală nu este o entitate materială și nici măcar un câmp bogat în energie într-un spațiu real. Ea reprezintă doar o expresie matematică bogată în informații care descrie diferite posibilități... .altfel spus, **ψ** descrie o condiție necesară pentru ca un univers să ia ființă, și anume, că un anumit univers este una dintre posibilitățile incluse în funcția de undă universală. Cu toate acestea, nu descrie o condiție suficientă pentru apariția acelui univers. Astfel, nu specifică cauza originii unui anumit univers, cu atât mai puțin cauza efectivă a originii sale finale." Meyer (2021), pag. 510.

un univers?"[459]. Ecuațiile matematice ne spun doar cum se poate întâmpla, s-a întâmplat sau se va întâmpla ceva. Înainte ca Einstein să descopere pentru noi că $E = MC^2$, nu știam cum ard stelele energie. Odată ce am știut, nu ne-a spus cum s-a format steaua de la început pentru a crea energie. Pentru a face modelul Hartle și Hawking și mai confuz este faptul că nu prevăd o singularitate inițială dintr-un punct specific. Ei sugerează că Universul ar fi putut avea una care are o dimensiune netedă, curbată, dar finită, dar fără limite. Singurul obiect comparabil ar fi suprafața unei sfere, spun ei, unde nu a existat un singur punct de origine, așa cum am cunoscut anterior cu o singularitate Big Bang. Dar, dacă ne uităm la globul pământesc, acest mod de gândire ar însemna că obiecte precum Pământul nu au avut un punct de început, dar noi știm că a avut loc prin acreție și știm că suntem aici. Astrofizicianul și scriitorul științific Ethan Siegel pare să fie singurul om de știință care îndrăznește să scrie despre ceva "Înainte" de timpul zero. Teoria lui Siegel este că a existat o inflație cosmică care a precedat și a pus bazele Big Bang-ului, "*care nu mai este începutul Universului*"[460].

Hawking și Hartle susțin că "starea de bază a funcției de undă" le permite să calculeze probabilitatea ca Universul să fi apărut "din nimic". Sunt de acord cu această afirmație într-un fel, deoarece acum știm că Universul a luat naștere din nimic, dar calcularea "probabilității" ca acesta să fi luat naștere din nimic este o altă poveste și încă nu ne spune nimic despre cum și de ce și ce a cauzat apariția lui din nimic! Faptul că Universul a apărut din nimic este principala întrebare pe care oamenii de știință și oamenii obișnuiți și-o pun mereu. De ce nu ne pot oferi un răspuns mai bun decât să citeze probabilități? Singurul răspuns trebuie să fie un răspuns care implică hiperdimensiuni dincolo de universul cvadridimensional în care trăim. Poate fi nevoie de un teoretician al corzilor pentru a oferi un răspuns mai bun, iar un astfel de teoretician al corzilor este Michio Kaku, care încearcă să explice cum a apărut ceva din nimic:

"*Deci, de unde a apărut Big Bang-ul? Cel mai probabil a fost o fluctuație cuantică în Nimic. Chiar și Nimicul, sau vidul pur, este plin de particule de materie și antimaterie care sar continuu din vid și apoi se prăbușesc înapoi în vid. Acesta este modul în care ceva a apărut din nimic ... atunci de ce există ceva și nu nimic? Pentru că universul nostru a provenit inițial din fluctuațiile cuantice din Nimic. Spre deosebire de nenumărate alte bule, universul nostru a sărit din spuma spațiu-timp și a continuat să se extindă*"[461].

Unele dintre criticile aduse "succesului" lui Hawking și Hartle au fost că aceștia au "jefuit jocul" prin introducerea în calculele lor a numerelor specifice matematice de "condiții limită", eliminând regiunile nedorite ale Superspațiului din (grafic). Aceasta a fost o modalitate sigură de a se asigura că traseele prin Superspațiu pe care le-au "ales cu mâna lor" vor produce o funcție de undă universală care include universuri cu aceleași proprietăți fizice, geometrie și curbură a spațiu-timpului și curbură identice sau foarte asemănătoare cu cele ale universului nostru. Un univers care să corespundă relațiilor corecte le-ar oferi "răspunsul corect". Critici precum Christopher Isham, au remarcat natura arbitrară a constrângerilor pe care le-au impus:

"*Au fost efectuate diverse calcule aproximative care într-adevăr prezic o funcție de stare unică [adică o funcție de undă universală]. Cu toate acestea, aceste aproximări implică ignorarea tuturor modurilor infinite posibile ale universului, cu excepția unui număr mic, și nu este deloc clar că unicitatea va fi păstrată în teoria completă*"[462].

Isham subliniază că, deși există miliarde sau chiar infinite soluții pentru un univers care să apară din Superspațiu, majoritatea dintre ele sunt ignorate. Acest lucru dă mai multă credibilitate

459 Hawking "A brief history..." (1988), pg.174.

460 Siegel, Ethan: *"Surprise: The Big Bang isn't the beginning of the universe anymore",* Bigthink.com 13 Oct 2021

461 Kaku (2021), Pg. 192.

462 Isham, Christopher: "Theories of the Creadon of the Universe"; în: "Quantum Cosmology and the Laws of Nature", pg.72. Vatican publisher 1993.

științei că ne aflăm, așa cum au spus deja mulți oameni de știință, "într-un univers Goldilocks"! Impunerea unor condiții inițiale prin restricționarea multor grade de libertate matematică pentru a se asigura că integralele cvadruple și funcționale corespund unor soluții care se potrivesc cu universul nostru este ceea ce Hartle și Hawking au crezut că este singura modalitate de a obține succesul. Hartle și Hawking au recunoscut acest lucru în introducerea lucrării lor din 1983:

"*În orice încercare de a aplica mecanica cuantică Universului ca întreg, specificarea stărilor posibile de mecanică cuantică pe care le poate ocupa Universul este de o importanță centrală. Această specificație determină comportamentul dinamic posibil al Universului. Mai mult, dacă unicitatea universului actual trebuie să găsească o explicație în gravitația cuantică, aceasta nu poate proveni decât dintr-o restricție asupra stărilor posibile disponibile*"[463].

Din ultima frază, cred că, cu alte cuvinte, ei spun că "Am trișat"! Cu milioanele și milioanele de rezultate matematice posibile, universul nostru ar fi fost doar unul dintre milioanele (sau mult mai multe) cu exact parametrii potriviți pentru a exista așa cum vedem acum. Dacă ar fi trebuit să decidă strict pe baza "întâmplării", computerul ar fi încercat în continuare să găsească universul NOSTRU cu parametrii NOȘTRI printre infinitele posibilități! Dacă nu constrâng spațiul universurilor posibile luate în considerare în moduri specifice, metoda lor nu va produce funcții de undă care să includă universuri precum al nostru. Ceea ce se spune aici este că Hartle & Hawking joacă rolul SUPER INTELIGENTULUI "GRAND OMINSCIENT DESIGNERS", G.O.D.S.!!!! Ei admit, fără îndoială, că Universul nu ar fi putut exista doar din "întâmplare" și/sau "de la sine", deoarece ei înșiși trebuie să petreacă atât de mult timp introducând parametrii în ecuații pentru a "Remedia Faptele"! Numai prin efectuarea unor alegeri precise și specifice pentru a constrânge spațiul universurilor posibile, Hartle & Hawking și alți cosmologi cuantici pot fabrica o funcție de undă universală care să corespundă Universului nostru și/sau să conțină universuri foarte asemănătoare cu al nostru. Stephen Meyer subliniază acest lucru:

"*Astfel, alegerea de a exclude un număr aproape infinit de soluții matematice posibile ale ecuației Wheeler-DeWitt, fie prin (a) impunerea directă a unor condiții limită asupra ecuației, (b) limitarea universurilor posibile luate în considerare la construirea funcției de undă universale (limitarea "căilor prin superspațiu"), sau (c) ambele, reprezintă un aport enorm de informații în ecuațiile și procedurile matematice pe care cosmologii cuantici le folosesc pentru a modela originea și dezvoltarea universului. Prin urmare, funcția de undă este fixată în mod unic numai după ce se introduc informații suplimentare care fixează conturul*"[464].

Pentru a ajunge la o descriere relevantă a originii universului nostru, atât de mulți fizicieni foarte inteligenți trebuie să introducă în mod intenționat constrângeri în calculele lor matematice. În cele din urmă, ei ar putea găsi ecuația magică care să explice totul. Cu toate acestea, pentru moment, acești cosmologi cuantici au dovedit că, în încercarea de a găsi originea universului nostru specific, calculele lor dau naștere la modele nesfârșite de universuri. Acest lucru dă un mare indiciu cu privire la necesitatea unei proiectări inteligente prealabile a Universului pentru a-l pune în mișcare și pentru a menține această mișcare suficient de mult timp pentru ca viața să apară, să supraviețuiască, să evolueze și să transcendă această evoluție. Oamenilor de știință care sunt experți în matematică de specialitate nu ar trebui să li se permită să se ascundă în spatele rezultatelor lor doar pentru că nu cred că oamenii sunt suficient de înțelepți pentru a vedea prin deficiențele lor teoretice.

A face afirmații metafizice pentru a ne convinge că Universul s-ar fi putut "crea singur și iată calculele matematice", fără a dezvălui pe deplin că a fost nevoie să joace rolul unui G.O.D.

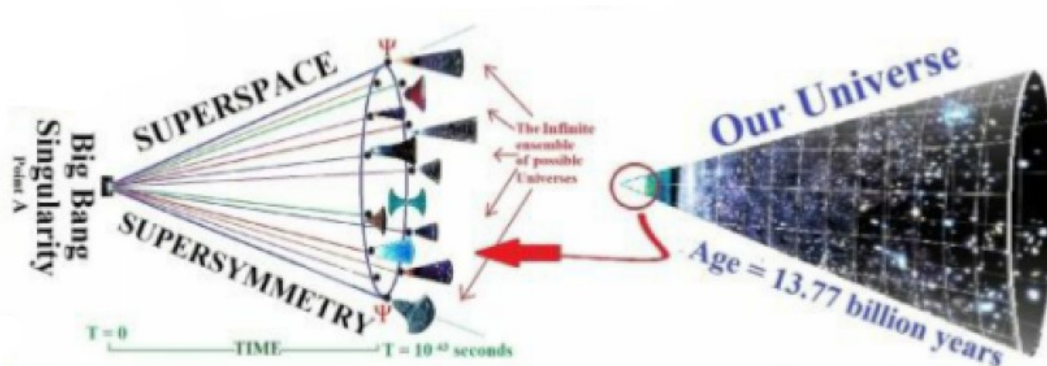
463 Hartle, James B. și Hawking, Stephen *"Wave Function of the Universe";* in: Physical Review D 28/12, pg. 2960-2975. 1983.

464 Meyer (2021), pag. 383.

matematic pentru a ajunge la un astfel de rezultat, nu va păcăli TOȚI oamenii în zilele noastre.

Schiță a cosmologiei cuantice a universurilor multiple a lui Hawking

Diagrama este o schiță pentru a arăta aproximativ ceea ce fizicienii își imaginează că reprezintă ecuațiile matematice.

În încercarea de a afla cum a apărut Universul, intervalul de timp cuprins între zero și 10^{-43} de secunde de la Big Bang este cel în care matematica celor patru forțe este imposibil de calculat pentru fizicieni, deoarece toate legile cunoscute ale fizicii și toate constantele universale cunoscute nu se aplică. În acel CON MIC de la 0 la 10^{-43} secunde este locul în care fizicienii încearcă să folosească ecuațiile cosmologice cuantice care descriu diferite trasee de la punctul A al singularității la punctele B1, B2, B3, ... B00, pentru a rezolva problema și a obține o funcție de undă **Ψ** *care să corespundă unui univers viabil precum al nostru.*

În teoria cuantică, o particulă care se deplasează din punctul A în punctul B urmărește toate punctele posibile care leagă A de B într-un model asemănător cu o undă. Funcția de undă poate fi aplicată pentru a găsi toate probabilitățile tuturor istoriilor posibile ale universului nostru și ale altor universuri. Propunerea FĂRĂ-limită "selectează" acele universuri cu caracteristicile potrivite, cum ar fi o perioadă de inflație și constanta cosmologică potrivită.

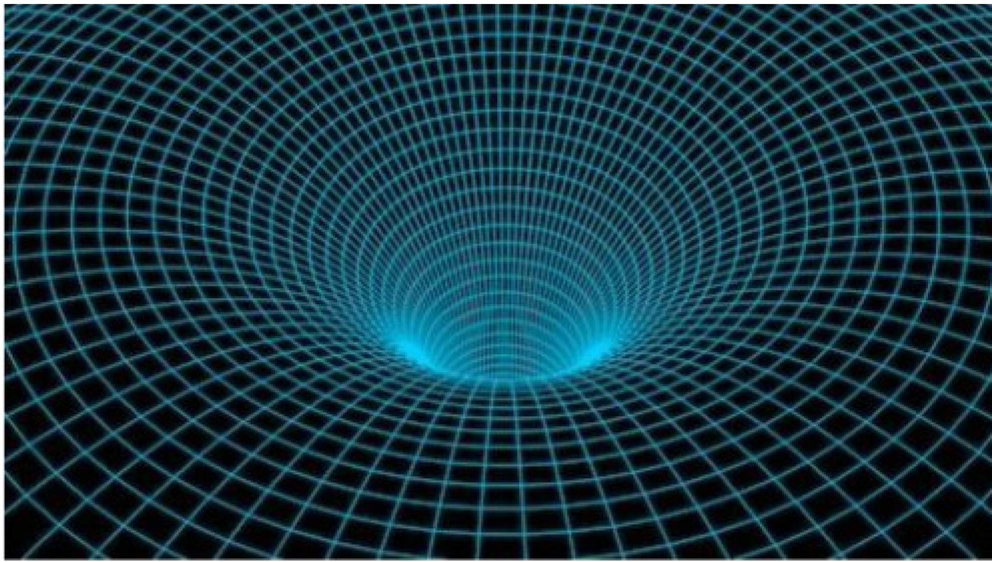
Recapitularea teoriei Multiverselor

După Big Bang și înainte de timpul Planck de 10^{-43} secunde (adică timpul de la 0 la 10^{-43} secunde), cosmologii cuantici consideră că "Universul" în care trăim în prezent există într-o suprapunere a mai multor geometrii spațiale, câmpuri gravitaționale și configurații de masă-energie posibile simultan. Care este adevărata cauză pentru care toate aceste infinite universuri posibile, cu configurații diferite, s-au prăbușit brusc în universul nostru, cu geometria spațială, gravitația și configurația masei-energie specifice încorporate, este una dintre întrebările cheie la care fizicienii încearcă să răspundă prin încercările lor matematice de a afla originea Universului. Dacă pot găsi o funcție cu o distribuție de probabilitate care să fie reprezentată grafic, vor fi găsit funcția de undă universală.

Pentru a genera o funcție de undă universală de orice fel, cosmologii cuantici care încearcă să găsească întrebarea privind originea Universului trebuie mai întâi să rezolve ecuația Wheeler-DeWitt. Apoi, pentru a genera o funcție de undă specifică care să includă universul nostru sau alte universuri cu configurații similare cu a noastră, fizicienii teoreticieni trebuie să ALEAGĂ condiții specifice de frontieră și să LIMITEZE gradele de libertate matematică asociate ecuației Wheeler-DeWitt. Atunci când ajung la o "funcție de undă" care reprezintă ansamblul de stări posibile pe care universul le-ar putea prezenta pentru al nostru, cu ajutorul măsurătorilor, funcția de undă **Ψ** "se prăbușește" într-o stare specifică care îndeplinește valorile specifice măsurate **Ψ**(x, y). Acest colaps va produce, teoretic, universul nostru din funcția de undă universală **Ψ**. Dar ceea ce determină colapsul funcției de undă universale pentru a aduce la existență un univers specific, universul nostru, este probabil ceva la care fizicienii nu vor putea răspunde.

Deși cei mai mulți oameni de știință cu o pregătire spirituală ar spune că știu deja răspunsul la această întrebare, ateii sunt cei care ne îndrumă în direcția corectă pentru a ne da seama de această întrebare din punct de vedere științific. Stephen Hawking, un ateu devotat, ne-a adus știința singularității care a dat naștere fizic universului nostru. Aceasta a fost dovada finală, dincolo de orice dubiu, că Universul a avut un început, calculat să se fi produs în urmă cu aproximativ 13,77 miliarde de ani. Cu toate acestea, cosmologia Big Bang a reprezentat o problemă pentru oamenii de știință atei, deoarece indică direct existența unui Creator transcendent. Big Bang-ul a fost dovedit în întregime cu ajutorul matematicii și al fizicii. Oamenii de știință cu un fond religios nu ar fi avut, cel mai probabil, impulsul de a căuta răspunsul folosind metoda științifică. Ei aveau deja "martorul intern" al răspunsului. Din acest motiv, cred că ar trebui să îi tratăm cu mai mult respect pe oamenii de știință atei. Ei ar putea fi cheia care să ne conducă pe toți spre descoperirea acestui lucru!

Aceasta ar putea fi vizualizarea locului în care materialul super-simetric apare dintr-o hiperdimensiune în Superspațiu și în Universul nostru.

CAPITOLUL 16 - Concluzie

Părțile I, II și III ale acestei lucrări au început și s-au încheiat cu căutarea originii Tetragrammatonului, numele pe care l-am dat lui Dumnezeu Creatorul, și a semnificației acestui nume. De-a lungul istoriei, acesta a fost prezentat în diversele scrieri sub forma a PATRU LITERE. Ne-am întors la originea sa în hieroglifele egiptene, dar Tetragrammatonul nu a fost văzut din nou într-o formă scrisă decât peste 400 de ani mai târziu, în anul 850 î.Hr. pe Stelele Mesha, scrise în alfabetul fenician. Acest lucru s-a întâmplat de fapt la aproximativ 350 de ani după Exodul din Egipt. De la limba feniciană, a trecut la aramaică, samariteană, ebraică și, în cele din urmă, la scripturile limbilor romanice și germanice, inclusiv la engleză ca YHWH. Odată ce vocalele au fost plasate între consoanele din Tetragrammaton, numele lui Dumnezeu, Creatorul, a devenit Yahweh și Iehova. Partea a IV-a a acestei lucrări s-a axat pe secretele și interpretările istorice a ceea ce ar putea însemna Tetragrammatonul sacru în legătură cu crearea Universului și a vieții pe Pământ. Căutarea "Semnificației" numelui a fost la fel de importantă ca și găsirea "Originii" numelui. Două dintre cele patru litere care descindeau din litera egipteană hieroglifică "Heh", au fost un indiciu pentru o parte din semnificația numelui Creatorului. Litera **Heh** este în adorația zeului creator "Heh", zeul Infinitului și al Nesfârșitului. Această învățătură este în concordanță cu cosmogonia din orașul Hermopolis[465], care se află la aproximativ 20 km/**12mi** la nord de orașul Akhet-Aten, orașul pe care Akhenaton l-a construit în încercarea sa de a aduce monoteismul în Egipt. A existat cu siguranță o relație între zeul Heh de la Hermopolis, faraonii israeliți care au domnit la Akhetaten și Tetragrammaton. Cosmogonia era ușor diferită la Anu în comparație cu cea de la Khemenu ("orașul celor opt"), unde Ogdoada, sau "grupul celor opt", constituia fundamentul credinței religioase. Nun, al apelor primordiale, are o consoartă pe nume Naunet. Celelalte trei perechi care se pare că au ieșit și ele din apele primordiale au fost Heh și Hauhet, Kuk și Kauket, Amun și Amaunet[466]. Diagrama pe care am ales-o în acest ultim capitol pentru a înfățișa Cosmologia "Anuniană", este o comparație între înțelegerea actuală a Big Bang-ului de către astrofizicieni și cosmogonia mitică a Egiptului antic care s-a păstrat din orașul Anu - "On" biblic și Heliopolisul grecesc.

În capitolele 10 și 11 am explorat modul mistic în care lucrurile vii cresc în conformitate cu "Numărul Divin", o semnătură matematică a creației. Lucrând cu acest număr divin, vedem cu fermitate că semnătura Creatorului a fost lăsată ca o formulă matematică pentru ca viața să crească. Acest număr este reprezentat de litera grecească Phi = **φ**. Am explorat originea Tetragrammatonului încă din Egipt, pentru a încerca să înțelegem Numele Creatorului Universului și care erau Caracteristicile Divine Calificatoare ale Creatorului. Explorarea rădăcinilor numelui și a semnificației numelui Creatorului a fost un nivel de cercetare profundă, dar era oare mai mult? Din acest punct al cercetării mi-am pus întrebarea:

DAR DE CE SĂ NE OPRIM AICI ???

Să ne întoarcem la cum a apărut totul, cum a început totul, și să aflăm ce s-a întâmplat "**LA ÎNCEPUT**", în momentul în care, sau chiar înaintea BIG BANG-ului, crearea Universului însuși!!!

Mulți vor crede că cele două subiecte nu sunt legate și că ar fi trebuit să le separ în două cărți, așa cum au sugerat unii prieteni. Cu toate acestea, eu nu pot vedea o separare a celor două subiecte și le văd doar ca pe o continuare a istoriei spirituale. Astfel, scriu despre ambele istorii în această cercetare.

În urmă cu un secol, s-a descoperit că universul nostru a avut un început. Un început în care a luat ființă numit "Big Bang", care a avut loc acum aproximativ 13,77 miliarde de ani. Cum a apărut totul a devenit o mare întrebare și a dus la căutarea "Teoriei întregului", cunoscută anterior

---

465 Orașul a fost numit "Khemenu" de către vechii egipteni, unde zeul egiptean al înțelepciunii numit Thoth era foarte venerat. Orașul a fost numit Hermopolis de către greci în onoarea zeului grec al înțelepciunii numit Hermes. Locația orașului Hermopolis se află astăzi la Al Ashmunin, Minya, Egipt.

466 Bunson, (1991), pag. 57.

sub numele de "Marea teorie unificată" ("GUT", fără gravitație). Oameni de știință din diferite medii au fost în căutarea simetriei originale unificatoare supreme a Universului - Superforța din cadrul Superspațiului în momentul cel mai timpuriu al Big Bang-ului, care a fost unită ca o singură forță înainte de a se rupe în cele patru bucăți pe care le cunoaștem ca gravitație, forță nucleară puternică, forță nucleară slabă și forță electromagnetică. Care a fost compoziția și fizica acestei Superforțe unificate? Ce a determinat-o să existe? Ce a dus la destrămarea ei? Unde a existat totul ca o "Superforță Super Simetrică" înainte de a intra în Superspațiu și de a exploda în Big Bang? Acestea sunt întrebările la care oamenii de știință doresc să găsească răspunsurile, dar pentru o persoană cu o minte spirituală, există un singur răspuns simplu - o Ființă Supremă, Super-inteligentă, atotștiutoare, atotputernică și iubitoare a fost cauza apariției ei. Cele mai multe dintre religiile lumii o numesc "Dumnezeu", "Allah", "Elohim", "Brahman" și alte nume. Din istoria ebraică, am învățat numele "Ehyeh Asher Ehyeh" și Tetragrammatonul YHWH, care ne oferă traducerea ca "EU SUNT CEL CE SUNT", ca fiind numele Creatorului Suprem. Fiecare religie pretinde acum că Dumnezeul lor este Dumnezeul Creator Suprem al Universului. Doar limba și cultura le fac să pară diferite.

Universul nostru vast devine tot mai mare!

Pe măsură ce telescoapele noastre s-au îmbunătățit, am descoperit că universul nostru este un loc mare, cu un număr mare de stele și galaxii, aflate la distanțe incredibile unele față de altele. La fel ca o țară a cărei populație crește, galaxia noastră Calea Lactee a devenit brusc mai mare, deoarece cele mai recente calcule provenite de la telescopul Kepler al NASA indică o populație de patru sute de miliarde (400.000.000.000) de stele în galaxia noastră și că există până la șase miliarde de planete asemănătoare Pământului în galaxia noastră Calea Lactee. Jaymie Matthews, de la Universitatea din British Columbia, a analizat datele obținute de recenta misiune spațială Kepler a NASA:

"*Calea noastră Lactee are până la 400 de miliarde de stele, dintre care 7% sunt de tip G. Asta înseamnă că mai puțin de șase miliarde de stele ar putea avea planete asemănătoare Pământului în galaxia noastră*"[467].

Soarele nostru galben, clasificat ca fiind o stea de tip G, este doar o singură stea în cadrul galaxiei Calea Lactee, formată din aproximativ 400 de miliarde de stele sau mai mult. Având în vedere că se descoperă atât de multe planete extrasolare, NASA a decis să restrângă căutarea pentru a căuta doar planete asemănătoare Pământului care orbitează în jurul stelelor de tip G. Planeta recent descoperită într-un sistem solar îndepărtat, pe care o numesc "Kepler 22", mi se pare cea mai fascinantă. Este o planetă de aproximativ trei ori mai mare decât Pământul, aflată în mijlocul zonei locuibile "Goldilocks", care orbitează în jurul stelei sale, nici prea caldă, nici prea rece, ci "exact cum trebuie". NASA a lansat, în ziua de Crăciun 2021, o altă misiune spațială istorică cu telescopul spațial James Webb abord. Satelitul se va deplasa la un milion de mile de Pământ și va intra pe orbită în jurul Soarelui, într-unul dintre punctele LaGrangian ale Pământului, pentru a încerca să examineze atmosferele altor planete și să răspundă la întrebări despre crearea universului nostru și despre posibilitatea existenței vieții pe alte planete. Telescopul Webb este de 100 de ori mai puternic decât telescopul spațial Hubble, având o oglindă de șapte ori mai mare decât oglinda lui Hubble. Telescopul spațial Hubble a fost dispozitivul care a descoperit milioane de galaxii în anii 1990 și ne-a deschis puțin mintea pentru a ne arăta cât de MARE este universul nostru.

Noua noastră percepție a dimensiunilor superioare

Înțelegerea imensității Universului este cu adevărat de neînțeles pentru mintea umană, o minte închisă într-un univers tridimensional. Cum să înțelegem subiecte mai intense precum

---

467 Kunimoto, Michelle & Matthews, Jaymie M.: *"Searching the Entirety of Kepler Data. II. Occurrence Rate Estimates for F G K Stars";* The Astronomical Journal, 4 May 2020, V.159, No.6.

"Supersimetria", "Superspațiul", "Hiper-spațiul" și "Creația", necesită mai multe dimensiuni atât pentru fizician, cât și pentru cei cu mentalitate spirituală. Gravitația a reprezentat o problemă majoră în cazul modelelor anterioare ale "teoriei standard", ale "mecanicii cuantice" și ale "teoriei corzilor" timpurii. Teoreticienii actuali ai teoriei corzilor spun că drumul lor este cel care va oferi în cele din urmă răspunsul, deoarece lucrează cu mai mult de trei dimensiuni și includ gravitația în calculele lor. Pentru a ușura dificultățile pe care le întâmpină fizicienii între mecanica cuantică și gravitație, "au inventat (denumirea **Supergravitație cu dimensiuni superioare** pentru a descrie acele teorii care cuprind gravitația, dimensiunile suplimentare și supersimetria... "[468]. Acest lucru este destul de fascinant și abia aștept să aflu mai multe despre el. Singurul exemplu pe care îl avem în prezent de supergravitație sunt găurile negre gigantice din centrul galaxiilor și cu toții dorim să știm ce se află de "cealaltă parte" a singularității unei găuri negre, dacă există o altă parte.

Percepția noastră asupra altor dimensiuni este în creștere. Cu toate acestea, s-ar putea să fim precum furnica șoferiță africană Dorylus, oarbă, a cărei viziune sunt antenele lor. Singura lor realitate este să se târască pe o suprafață bidimensională. Ele nu au nicio percepție a mișcării în sus sau în jos sau a ceea ce există acolo. Chiar și atunci când se târăsc pe peretele unui zid, ele se află tot într-un câmp bidimensional. Pentru furnica șofer africană, percepția "zborului" în sus nu există în mintea lor, iar perceperea a ceea ce este cerul, a spațiului cosmic și a altor stele și planete care ar putea fi acolo este cu mult dincolo de evoluția lor mentală. Poate că noi, care trăim într-un univers tridimensional, suntem ca această furnică Driver, abia începem să înțelegem că există mai mult acolo afară, sau poate că rămânem "inconștienți", precum păsările care zboară peste granițele țării, neavând nicio percepție sau preocupare față de granițele artificiale și liniile de demarcație pe care le-am pus asupra naturii. Socotind cele 3 dimensiuni și timpul, trăim într-un univers spațio-temporal cu 4 dimensiuni. Am auzit multe povești și cântece despre "A cincea dimensiune", dar cum ar arăta sau cum s-ar simți aceasta? Jason Shurka, de la TLS ("The Light System"), în cartea sa de conștientizare spirituală, ne oferă o perspectivă asupra a ceea ce ne-am putea aștepta să simțim în cea de-a cincea dimensiune:

"*În conștiința celei de-a cincea dimensiuni, înțelegem și știm pe deplin că există UN câmp unificat de conștiință care leagă toate ființele și toate lucrurile din univers, dizolvând astfel iluzia "separării". Aceasta ne permite să înțelegem și să știm cu adevărat, prin experiență directă, că lumina divină (Dumnezeu), care este sursa întregii creații din univers, există în fiecare lucru și în fiecare ființă*"[469].

Această "Conștiință conștientă" trebuie să fie ceea ce am simțit și cunoscut cu toții atunci când cele patru forțe ale Universului erau împreună înainte de a se despărți la Big Bang. O teorie a câmpului unificat al forțelor și o teorie a câmpului unificat al conștiinței! Cred că suntem pe cale să descoperim o altă forță care a fost și este încă inclusă în Superspațiul Primordial care leagă aceste două câmpuri unificate - cea a Comunicării Informației! Pentru cei care știu că există și va exista un scop al vieții, știm că există ceva mult mai mare decât tot ceea ce putem vedea, ceva mult mai mare decât ceea ce a fost Marea Superforță Simetrică în Superspațiu în momentul Big Bang-ului. Este ceva care transcende mortalitatea și limitările mediului nostru tridimensional și ale creierului nostru fizic de 1,3 kg. Este acest câmp unificat al TOTULUI! Asta pentru că "Universul este viu și este sensibil!".

Speranța de viață a Universului

Înțeleg cum începutul Universului poate fi perceput ca fiind de neînțeles atunci când trebuie să te gândești că toate trilioanele de galaxii cu miliarde de stele au fost strivite într-un punct infinit de mic la sau înainte de începutul Big Bang-ului. Dar este oare și mai imposibil de înțeles un sfârșit al Universului, atunci când nu mai există viață, nu mai există lumină și nu mai există energie de

468 Greene, (2000), pag. 200.
469 Shurka, Jason: *"Rays of Knowledge: Sacred Knowledge Revealed",* pag. 228, Kindle version. 2021.

emis? Soarele nostru are o speranță de viață de 10 miliarde de ani și se apropie de perioada de înjumătățire, dar se calculează că micile stele pitice roșii din Univers au o speranță de viață de trilioane de ani. Se estimează că o stea pitică roșie cu o masă solară de 0,1 (l/10 din masa Soarelui) poate continua să ardă lent hidrogen în miezul său și să strălucească timp de aproape zece trilioane de ani. Asta înseamnă că Universul trebuie să existe cel puțin atât de mult timp. Deoarece Universul are în prezent doar 13,77 miliarde de ani, atunci un calcul matematic simplu pentru "procentul de vârstă" estimat al Universului este de 13.770.000.000 ani ٪ 10.000.000.000.000 ani = 0,001377% din durata sa de viață. Din această perspectivă, Universul este un nou-născut de doar 1 lună și 3 săptămâni (50 de zile, 6 ore), în comparație cu o durată de viață preconizată de 100 de ani. Privind lucrurile astfel, ne dă de gândit, deoarece avem un drum foarte lung de parcurs, iar noi abia ne descoperim mâna și degetele și nu am învățat încă să ne târâm! Prin urmare, suntem un UNIVERS nou-născut foarte TÂNĂR! La fel ca un nou-născut care abia recunoaște identitatea facială a cine este mama sa reală, noi abia ne recunoaștem mediul înconjurător din cadrul Universului, modul în care ne conectăm cu totul, cum am ajuns să fim și recunoașterea Creatorului ca fiind Designerul. Cei mai mulți dintre noi nu pot percepe măreția acestui univers magnific, miraculos, în expansiune și fin reglat, cu complexitatea sa bine integrată de organisme vii, nu doar pe Pământ, ci un univers saturat de viață, care mărturisește realitatea unei "inteligențe transcendente" și a unui "Designer divin" al tuturor! La fel ca un nou-născut care ia în greutate prin hrănire, poate că Universul dă dovadă de același lucru pe măsură ce se extinde și continuă să fie hrănit cu ceea ce noi am perceput a fi energia întunecată. Când Universul se va sfârși în cele din urmă, care dintre cele cinci modele studiate anterior va intra în joc? Va continua Universul să se extindă la nesfârșit și va sfârși ca un univers rece, întunecat, mort și gol, în care toate faptele noastre bune vor fi de mult șterse și uitate? Sau se va afla într-un mare program de reciclare pentru a se întoarce la sursă și a sări din nou cu un nou Big Bang?

Punctul de vedere ateu

Am subliniat că majoritatea oamenilor de știință și a celor care nu sunt oameni de știință, dar care au o pregătire spirituală, ar spune că știm deja răspunsul la aceste mari întrebări, în special la întrebările referitoare la cauzele care au dus la apariția Universului. Cu toate acestea, s-ar putea foarte bine ca ateii să fie cei care ne îndrumă în direcția corectă pentru a ne da seama din punct de vedere științific de această întrebare. În urmă cu mai bine de un secol, Albert Einstein a fost cel care ne-a oferit știința gravitației și a spațiu-timpului prin Teoria generală a relativității. Einstein a schițat lucrarea în 1913 împreună cu prietenul său de lungă durată Michele Besso, în timp ce locuia la Zurich, Elveția, pentru a-și testa teoria privind relația dintre gravitație și curbura spațiu-timp prin examinarea orbitei planetei Mercur. De altfel, acel document de 54 de pagini s-a vândut cu 13,3 milioane de euro (15 milioane de dolari) la o licitație organizată la Paris la sfârșitul lunii noiembrie 2021. Einstein a avut întotdeauna dificultăți în a răspunde la întrebarea legată de convingerile sale religioase. Einstein credea că întrebarea privind existența lui Dumnezeu era "*cea mai dificilă din lume*" și că nu se putea răspunde printr-un simplu "da sau nu". Einstein a înțeles însă natura transcendentală a întrebării despre Dumnezeu și a răspuns și la această întrebare în acest fel:

"*Problema implicată este prea vastă pentru mințile noastre limitate*"[470].

Einstein și-a clarificat viziunea religioasă atunci când a declarat că: "Nu sunt ateu", dar a preferat să se numească pe sine însuși un agnostic sau un necredincios religios. Fizicianul Fred Hoyle a fost un ateu devotat și a respins teoria conform căreia universul nostru a venit dintr-un punct de început cu miliarde de ani în urmă, de prima dată când a auzit-o. Hoyle a numit-o cu ușurință "Big Bang Nonsens!". Numele "Big Bang" a rămas și a fost dovedit mai târziu ca fiind adevărat de alții, cum ar fi regretatul Stephen Hawking, un ateu devotat, care ne-a adus știința singularității care a dat naștere fizică universului nostru. Hawking, în 1974, ne-a oferit, de asemenea, știința din spatele celor mai ciudate obiecte din Univers în lucrarea sa "*Legile gravitaționale ale fizicii găurilor negre*". Această nouă știință a "entropiei cu găuri negre" a provocat o anumită rescriere a Legilor Termodinamicii. În

470 Viereck, George Sylvester: "Glimpses of the Great", Macaulay Company, NY, pg. 372-373. 1930.

cele din urmă, Fred Hoyle s-a transformat într-un "Credincios" după ce a descoperit modul în care se produce elementul Carbon în stele și căile extrem de abundente de "reglaj fin" necesare pentru ca ciclul Carbonului să se producă în miezul stelelor. Deoarece toate formele de viață, așa cum le cunoaștem noi, sunt forme de viață bazate pe carbon, aceasta a fost o revelație importantă privind modul de formare a carbonului. Descoperirea lui Hoyle a deschis ușa pentru ca și alți oameni de știință să recunoască acest "reglaj fin" extrem de benefic în alte aspecte științifice care permit existența vieții, cum ar fi masa q*uarcilor*, constanta gravitațională și multe altele. Astrofizicianul american Carl Sagan, (1934-1996), unul dintre cei mai mari din secolul XX, a făcut progrese revoluționare în știința planetară, cosmologie și astrobiologie. Sagan a contribuit la trimiterea de misiuni spațiale pentru explorarea planetei Marte și a planetelor exterioare și a deschis calea în căutarea inteligenței extraterestre care a contribuit la începerea căutării exoplanetelor.

Deși mulți spun că a fost agnostic, Sagan a fost un ateu declarat și i-a ridiculizat frecvent pe gânditorii religioși care credeau într-un Dumnezeu care a creat Universul. Mantia de conducere a lui Sagan și Hawking în domeniul astronomiei pare să fi fost moștenită de astrofizicianul Neil deGrasse Tyson, care, trebuie să recunosc, în acest moment, este astronomul meu preferat. Tyson este adesea întrebat dacă este ateu, dar neagă o astfel de poziție. Cu toate acestea, în timpul unui interviu, Tyson a recunoscut că este mai degrabă de partea agnosticilor:

"*...dacă ar trebui să găsesc un cuvânt care să se apropie, ar fi Agnostic, cineva care nu știe, dar nu a văzut încă dovezi, dar este pregătit să îmbrățișeze dovezile dacă există, dar dacă nu există, nu voi fi forțat să cred ceva ce nu este susținut...*"[471].

Aceste descoperiri care ne-au adus iluminarea de către aceste mari minți științifice au fost dovedite cu ajutorul matematicii și al fizicii. Cu toate acestea, deși erau atei sau agnostici, care nu credeau într-un Creator divin, ei au avut curiozitatea de a explora și de a căuta răspunsuri la întrebarea de ce suntem aici! Oamenii de știință cu un fundal spiritual ferm, care au deja "martorul intern" al răspunsului la cum, de ce și cine a creat Universul, probabil că nu ar fi avut interesul și motivația concentrată pentru a căuta răspunsul folosind metoda științifică. Din acest motiv, cred că ar trebui să îi tratăm cu mai mult respect pe oamenii de știință atei și să nu respingem din start ceea ce au de spus. Ateii *new age* pot explica clar raționamentul și scepticismul lor cu privire la existența lui Dumnezeu și de ce neagă faptul că un astfel de lucru ar putea determina apariția Universului, dar noi, cei care credem, trebuie să ținem cont de faptul că ei nu l-au experimentat încă pe Dumnezeu ca martor lăuntric la același nivel ca și noi. Dezbateți politicos cu ei, deoarece ei ar putea fi cheia care să ne conducă la înțelegerea tuturor acestor lucruri! Aceștia sunt bărbați și femei străluciți care au o dezvoltare mentală mai mare decât majoritatea dintre noi, dar se poate spune contrariul pe partea de dezvoltare spirituală. Cum răspundeți la o întrebare sau la o afirmație a cuiva precum marele Carl Sagan, care a invocat vechea gândire de tip "Steady State" atunci când a spus cu mândrie în seria sa "*Cosmos*" din 1980 că: "*Cosmosul este tot ceea ce este, sau a fost vreodată, sau va fi vreodată."*? Sau faimoasa afirmație a lui Hawking conform căreia "*Legile fizicii au creat Universul*"? Așa cum am văzut în cazul "divorțului cosmic" brusc al lui Stephen Hawking de la nașterea sa singulară a Universului la un nou model care brusc nu are nicio limită sau punct de început, eliminând astfel necesitatea sau dezbaterea pentru un Creator, acestea sunt câteva dintre modalitățile prin care omul de știință ateu va schimba povestea despre un Creator divin sau Designer al Universului. Cred că gândirea lui Stephen Meyer cu privire la modul în care s-a realizat începutul, nu prin fizica așa cum o cunoaștem noi, ci prin altceva decât o explicație materialistă, este una bună pentru a contesta procesul de gândire al ateilor care spun că fizica și matematica sunt singurul răspuns:

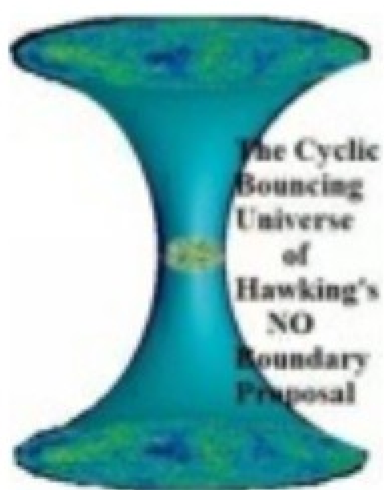
"*Dacă la un moment dat, în trecutul infinit, fie curbura spațiului a ajuns la infinit și/sau raza și volumul spațial al universului s-au prăbușit la zero unități, atunci în acel moment nu ar mai exista spațiu și nu ar mai exista niciun loc în care materia și energia să locuiască. În consecință,*

---

471 Interviu cu Big Think: "Neil deGrasse Tyson: Ateu sau agnostic?", 25 aprilie 2012. Video pe YouTube, https://youtu.be/CzSMC5rWvos

posibilitatea unei explicații materialiste s-ar evapora, de asemenea, deoarece în acel moment nu ar mai exista nici particule materiale, nici câmpuri de energie. Într-adevăr, din moment ce materia și energia nu pot exista până când spațiul și timpul nu încep să existe, o explicație materialistă care să implice fie particule materiale, fie câmpuri de energie - înainte ca spațiul și timpul să existe - nu are niciun sens... "[472].

Stephen Hawking a deschis Cutia Pandorei pentru lumea religioasă, demonstrând că a existat un început al Universului, care a început ca o singularitate, un punct în spațiu-timp care a început totul, în urmă cu 13,77 miliarde de ani. Bătălia dintre gândirea științifică și credințele religioase se înfruntau pentru a-și da explicațiile pentru crearea Universului. Hawking a fost nevoit în scurt timp să își suficientizeze punctul de vedere ateist cu o nouă creație teoretică alternativă. Această propunere alternativă a lui Hawking a devenit "Propunerea fără granițe", care declară că nu a existat un "punct" specific de origine a Universului, ci o suprafață curbă care nu are un punct specific de "început", așa cum vedem la suprafața unui glob pământesc. Vizualizarea sa a fost o suveică, așa că aceasta este diagrama pe care cercetătorii ne-o prezintă acum. Universul nostru a rămas în continuare ca un "Eveniment material fără cauză" complet în mintea lui Hawking și a altora care l-au urmat.

Din această creație fără limită rezultă posibilitatea existenței mai multor universuri, care include și modelul ciclic al Big Bounce ca fiind una dintre posibilități. Universul nostru a fost doar unul dintr-un număr infinit de universuri care "ar putea fi" create, dar al nostru a fost special, deoarece avea toate caracteristicile fin reglate corespunzător pentru a rămâne în existență și a susține viața. Fizicienii încearcă să rezolve ecuații pentru a oferi o explicație matematică pentru toate acestea.

Există cu adevărat un design grandios al universului nostru, cu un sfârșit programat pentru toate formele de viață din el?

Care este adevărata explicație a începutului și care este sfârșitul? Acest lucru nu a fost încă determinat. Propunerea fără frontiere a lui Hawking prezice, de fapt, "Universul ciclic cu ricoșeu", pe care l-am descris ca fiind unul dintre universurile care ies din Superspațiul lui Hawking în diagrama de la sfârșitul ultimului capitol și aici, în figura de mai sus. Cu toate acestea, teoria este că nu există comunicare între cele două universuri. Acest tip de "sfârșit" este mult mai rațional pentru un univers cu un Creator, care are pur și simplu un plan pentru o mare reciclare a tot ceea ce a fost adus inițial în creație. Potrivit religiei hinduse, chiar și sufletele care nu au evoluat suficient de repede pentru a ajunge înapoi la Creator în ciclul anterior primesc o nouă șansă. În cazul

472 Meyer (2021), pag. 247.

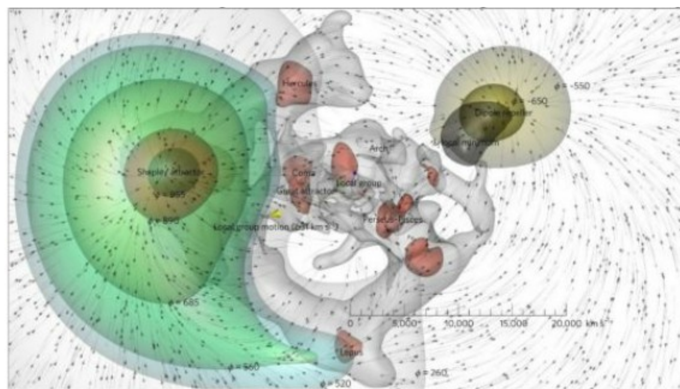
hinduismului, scripturile străvechi ne învață că, atunci când Universul este atras înapoi la Creator, toate sufletele care nu au reușit să se întoarcă la Creator sunt atunci "sufletele condiționate", care sunt ținute în suspensie în cadrul Marelui Principiu Fundamental numit "Mahatattva". Toate acestea se întâmplă la sfârșitul ciclului Universului, o perioadă de odihnă și regenerare numită "**Pralaya**", când Universul intră în "Dizolvare" în timpul sfârșitului perioadei "Universului ciclic". "Sufletelor condiționate" li se permite apoi să renască în următorul ciclu al Universului. Este acesta momentul în care ele încep să iasă din apele lui Nu? În cazul hinduismului, Brahman este Creatorul Suprem Ultimul Creator Suprem al Universului și Brahma este primul care a apărut în acest univers ca zeu creator - "Brahma este creatorul tuturor lucrurilor lumești". La egipteni, Creatorul Suprem al Universului este numit "**Neb-er-tcher**", iar prima ființă care a ieșit din ape este **Khepre-Ra-Atum**. Acestea două sunt cele mai vechi înregistrări ale creației și disoluției spirituale din cele mai vechi documente păstrate. Cealaltă alternativă este finalul trist al unui univers care se extinde la nesfârșit, sfârșind ca un "orice" rece, gol, întunecat, mort, fără nimic în el, cu nimic altceva decât o constantă cosmologică. Mai poate fi numit univers până atunci? Conform gândirii ateiste și materialismului, aceasta este soarta prezisă a unui univers care s-a creat singur și care a ieșit cumva din Superspațiu, așa cum spunea Hawking: "prin legile fizicii" (care nu existau încă!). Alegerea unui Designer Inteligent explică totul foarte ușor, în timp ce alegerea de a explica originea universului nostru sau a oricărui univers care a luat naștere de unul singur, prin "legile fizicii", necesită detalii și dovezi suplimentare. Această a doua opțiune necesită continuarea invocării teoriei universurilor multiple, în care, din milioane, miliarde și trilioane de universuri care s-au "creat singure", noi am fost singurul "univers norocos", "Goldilocks Universe", care s-a întâmplat să aibă toate piesele potrivite puse la locul lor pentru a permite vieții să evolueze și să înflorească aici. Dar modul în care aceste universuri au luat naștere nu poate fi explicat doar de știință. Ce a cauzat acest lucru și cum a fost creat Big Bang-ul? Care este "Pre-Istoria" Universului care trebuie să fi început cu mult înainte de ceea ce noi am numit "Timpul Zero"? Acestea sunt cele DOUĂ ALEGERI ale existenței noastre - prin intermediul unui Proiectant Inteligent sau prin intermediul unei "autocreații" extrem de norocoase.

Am pus bazele unei dezbateri care să afirme sau să nege unicitatea universului nostru care provine de la un Proiectant Inteligent Transcendent, o Entitate care depășește cu mult înțelegerea noastră, ca fiind cea mai bună explicație pentru originea Universului. Termenul pe care îl folosesc pentru acest Mare Creator Atotcunoscător este "Marele Designer Omniscient". Faptul că a existat o explicație "științifică" a unui proiectant se bazează pe dovezile de reglaj fin observate în legile fizice ale Universului și, de asemenea, observate în viața biologică. După cum a fost analizat în capitolul "Reglarea fină a Universului", descoperirea faptului că Universul are o cantitate enormă de legi fizice cu reglaj fin care au apărut odată cu începutul temporal al Universului nu poate fi negată. Întrebarea fără răspuns este cine și ce a cauzat acest lucru și de ce? În biologie, codul digital și informațiile complexe pe care celulele vii trebuie să le proceseze pentru a menține viața și a se înmulți, de asemenea, nu pot fi negate. Modul în care informația este transmisă și transferată pentru a continua procesul biologic este, în acest moment, cel mai mare mister nerezolvat în biologie. Cum a început totul, odată cu prima celulă, este următorul mare mister. Auzim de la profesia medicală despre celulele *stem* cum că "*O celulă **stem** așteaptă să i se spună ce să facă, ce să devină!*". Dar cum știe ce să facă atunci când primește informația de la "**????**" de a se diferenția în orice număr de celule specializate? De unde vine informația care îi spune să se transforme în celulă nervoasă, sau în globule roșii, sau în celule osoase, sau în celule musculare, sau în celule sexuale...??? Deși câțiva oameni de știință au încercat să creeze viața sau să creeze condițiile de pe Pământul timpuriu pentru a forma viața, nu a fost descoperit niciun proces chimic materialist care să poată genera informația vitală care este o condiție prealabilă pentru a produce primele celule vii. Un subiect extrem de fascinant a fost discutat în capitolul 11 despre "Numărul infinit mistic al Numelui Divin", deoarece am văzut că numărul "Phi", **φ** = 1,6180339... apare de nenumărate ori ca un model de creștere repetată în natură. Indiciile unui Creator Divin în matematică sunt chiar în fața noastră în fiecare zi! Am dat exemple despre cum acest număr divin se vede în *nautilusul* cu camere, în floarea-soarelui

și în ananas, ca câteva exemple. Putem vedea chiar și acest număr și forma geometrică exprimată în formarea naturală a uraganelor și a galaxiilor spiralate în spațiu. În ceea ce privește galaxiile din spațiu, există ceva spectaculos care este descoperit în spațiul îndepărtat "apropiat" și care este centrat în jurul a ceea ce se numește **Shapley Super Galaxy Cluster**. Am menționat pe scurt acest lucru în capitolul 15. Tot ce vă pot spune deocamdată este că astrofizicienii observă ceva foarte ciudat. Nu este ceva întâmplător, ci un fenomen care pare să fi fost pus în joc un fel de programare. S-ar putea să dureze mai mult decât viața noastră pentru a afla ceea ce am menționat în capitolul anterior, despre modul în care galaxiile se asamblează în anumite regiuni ale spațiului, creând șiruri de galaxii, lăsând în același timp o mulțime de spațiu gol între șirurile de galaxii. Ele par să se formeze într-o manieră geometrică, așa cum se combină atomii de hidrogen și de oxigen în geometrie hexagonală pentru a forma apa. Aruncând o privire asupra a ceea ce au descoperit astrofizicienii până acum despre Superclusterul Shapley, iată ce urmează:

Marele Supercluster Shapley de galaxii

Numit după Harlow Shapley de la Harvard, care a făcut primele observații în 1930, *Superclusterul Shapley* este cea mai mare concentrație de galaxii din universul nostru "apropiat". Structura măsoară mai mult de 31 de mega parsecs în diametru (102 milioane de ani lumină). Are cel puțin douăzeci de superclustere mari de galaxii, iar întregul supercluster Shapley are aproximativ 350.000 de galaxii! Are o masă de aproximativ o mie de trilioane (1.000.000.000.000.000) de mase solare. Ceea ce este ciudat este că există mai multe galaxii care sunt atrase gravitațional spre *clusterul Shapley* în trasee care aproape că arată ca niște drumuri care merg în acea direcție. Există o structură galactică între grupul nostru local de galaxii și superaglomeratul Shapley, numită "Marele Atractor". Anterior, astronomii au crezut că galaxiile sunt atrase spre *Marele Atractor*, dar acum oamenii de știință văd multe galaxii care trec pe lângă el și se îndreaptă spre superclusterul Shapley. Ceea ce este și mai STRĂIN este faptul că, la capătul opus, în spatele grupului nostru local și al clusterului Virgo din care facem parte, se află o regiune de spațiu gol care face contrariul, determinând galaxiile să se îndepărteze de acea zonă și să se îndrepte spre clusterul Shapley. Vidul pe care oamenii de știință îl văd acolo se numește "*Vidul respingător de dipol*", deoarece pare să fie foarte eficient în ceea ce privește respingerea galaxiilor din vecinătatea Căii Lactee și a grupului nostru local de galaxii. Informațiile despre acest fenomen au apărut pentru prima dată în revista Nature[473] de către echipa formată din fizicianul israelian Yehuda Hoffman, astronomul canadian/american Richard Tully și astrofizicienii francezi Daniel Pomarede și Helene Courtois. Galaxiile curg dinspre **Respingătorul de dipol** ca și cum ar fi doi magneți de poli opuși, iar liniile de forță magnetică sunt acolo unde galaxiile par să se deplaseze, spre superclusterul Shapley, ca și cum polaritatea tuturor galaxiilor ar fi aceeași (resping) cu cea a vidului, dar opusă (atrag) celei a centrului clusterului Shapley.

"*Vidul respingător de dipol*"/Dipole Repeller Void

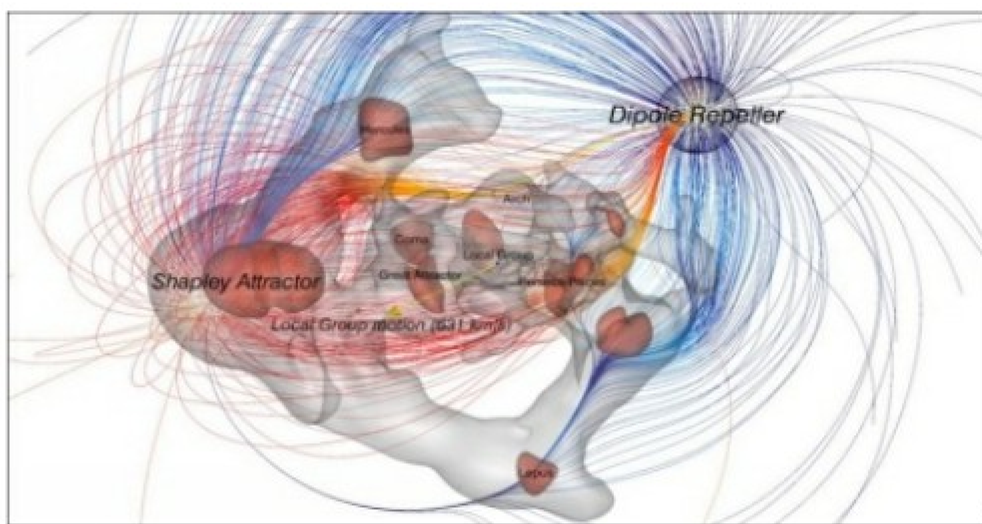
473 Hoffman, Y., Pomarede, D., Tully, R. Brent, Courtois, Helene: *"The Dipole Repeller"; Nature magazine: Astronomy,* Volume 1, 0036. 20 Jan 2017. https://doi.orgU0.1038/s41550-016-0036

Respingătorul dipolar accelerează mişcarea galaxiilor, mai repede decât ar face-o doar gravitația. De asemenea, direcția de curgere seamănă cu cea a apei într-o cochilie de *nautilus* cu camere, iar artiştii au chiar "Phi" ca denumire pentru diferitele niveluri ale suprafețelor gravitaționale prin care curg galaxiile.

Imaginea de mai sus este introducerea explicației echipei de astrofizicieni, un film de patru minute realizat pentru a ilustra, prin vizualizare în trei dimensiuni, geometria şi ştiința din spatele fenomenului de respingere a dipolilor.

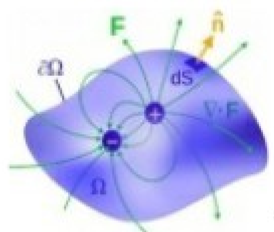
Filmul poate fi vizionat pe aceste site-uri: Dipole Repeller graphics (cea.fr) şi Ask Ethan: If gravity attracts, how does the 'dipole repeller' push the Milky Way? - Big Think

Iată câteva fragmente de narațiune din videoclip (cu notele mele), începând cu minutul 3 şi 27 de secunde:

(3:27) "…. câmpul potențial gravitațional este vizualizat prin intermediul unor suprafețe tridimensionale cu valori constante. Suprafețele cu potențial mai mare materializează atractorul shapley... (cel de la phi +955 până la phi 800 şi cel mai mic la phi 685, spre deosebire de **Respingătorul de dipol** care are o forță de "respingere" gravitațională de -650 în centru).

(3:47) ... "Această vizualizare surprinde structura fluxului care emană de la **Respingătorul de dipol** şi care cade pe **atractorul shapley**, precum şi interacțiunea complexă a acestuia cu structura la scară largă a V-Web-ului cosmic."

"*Dipolii sunt cel mai des întâlniți în electromagnetism, unde ne gândim la negativ ca fiind atractiv şi la pozitiv ca fiind respingător. Dacă ne-am gândi la acest lucru din punct de vedere gravitațional, negativul ar fi "masă în plus" şi, prin urmare, atractiv, în timp ce pozitiv ar fi "mai puțină masă" şi, prin urmare, în raport cu orice altceva, respins*".

(by Ethan Siegel, From: Big think, Feb 11 2017 'Ask Ethan':
"if Gravity attracts, how does the dipole repeller push the milky way?")

Deci, ce se întâmplă aici? Este acesta un fel de comunicare între galaxii pentru a "scăpa" de acel vid întunecat şi a se îndrepta spre luminile strălucitoare ale Superclusterului Shapley? Dacă da,

ele nu o fac într-un model aleatoriu, ci se supun legilor drumului, urmându-se reciproc pe autostrăzile "liniilor de forță". Grupul nostru local de galaxii, care include Calea Lactee, se deplasează spre acea direcție cu o viteză de 631 de kilometri pe secundă, iar noi părem să fim prinși în mijlocul fenomenului și în afara "liniilor magnetice" de forță. Ce sunt aceste goluri întunecate "goale" dintre superclusterul galactic și șirurile de galaxii pe care le formează?[474] Știm că Quasarii sunt nucleul galaxiilor în care o gaură neagră supermasivă care se rotește rapid continuă să devoreze stelele care nu pot scăpa din strânsoarea sa gravitațională. Dar cum arată acestea după ce Quasarul a devorat întreaga galaxie și toate stelele sale au dispărut? Ar putea fi posibil ca galaxiile să știe să evite acel spațiu? Și, prin faptul că se atrag gravitațional unele pe altele departe de goluri, să le mențină în siguranță colectivă? Dacă Universul este cu adevărat "VIU", dacă Universul este "SENZAȚIONAL", atunci ar face acest lucru!

Cum au reușit religiile antice să mențină o cunoaștere similară a creației de-a lungul istoriei?

În capitolul 13, am trecut în revistă, cu multe diagrame, modul în care multe dintre religiile lumii și învățăturile mistice prezintă diagrame bidimensionale pentru a explica procesul Creației și Entitatea care a creat Universul. De obicei, există un punct superior sau un portal în care se află Entitatea - Creatorul Transcendent Ultimul Creator. Am văzut acest lucru în arta creștină, în Cabala, hinduism, taoism, egipteană, mayașă/aztecă și în "Prezența EU SUNT" a Bisericii Universale și Triumfătoare. Asemănările dintre diagramele lor și explicarea lor dezvăluie faptul că învățăturile mistice profunde pe care le-au păstrat până în zilele noastre, cum ar fi secretele Creației, sensul vieții dincolo de fizic și descoperirea căii de a ne elibera de discordia și cearta umană și de a găsi calea de întoarcere la Creator, NU S-AU PIERDUT!!! În ciuda miilor de ani de atac ateu împotriva religiei și a suprimării învățăturilor mistice profunde puse sub sigiliu de alți oameni "sfinți", tema principală a străvechii "Învățături mistice despre creație" continuă să trăiască!!!

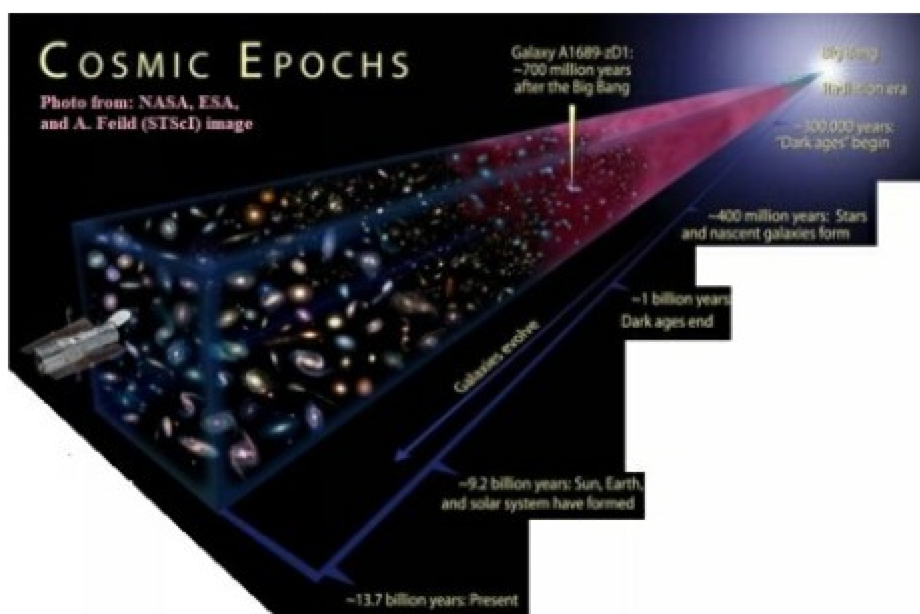
În capitolul 13, am aruncat o bună privire istorică asupra modului în care diferitele religii au privit modul în care Universul a luat ființă, iar la sfârșitul capitolului 13, am prezentat o listă de nouă teme care erau comune tuturor, dar trei dintre aceste teme s-au evidențiat în mod proeminent:

- Conceptul unui corp nesfârșit, fără formă și haotic de "masă apoasă" ca "materie primă" din care s-a format tot restul după crearea Universului, este o descriere comună.
- Apariția treptată din haos și confuzie în ordine, pentru formarea masei materiale și a vieții, este similară cu "Epoca întunecată" de după Big Bang, înainte ca quarcii să se poată forma pentru a crea protoni, neutroni, atomi de hidrogen și materie.
- Povestea creării Universului și a zeilor, a fost imaginată în mod natural în termeni umani, în conformitate cu dezvoltarea, limbajul și mediul diferitelor culturi.

Primul, care descrie un "corp nesfârșit, fără formă și haotic de masă apoasă" în universul timpuriu, este foarte asemănător cu modul în care astrofizicienii descriu primii ani după Big Bang. În imaginea NASA, ESA de mai jos, oamenii de știință consideră că primele câteva sute de mii de ani ai Universului au fost o "Epocă întunecată". O perioadă de lipsă de formă, constând într-o supă primordială de particule fierbinți și supraîncălzite, prea fierbinți pentru a se putea combina unele cu altele. A fost nevoie de milioane de ani după explozie pentru ca răcirea să permită *quarcilor* să se combine și să creeze protoni și neutroni, apoi să se combine cu electronii pentru a crea hidrogen și heliu, în timp ce Universul începea să "iasă din haos și confuzie și să intre în ordine". A fost nevoie de sute de milioane de ani pentru ca prima stea să se formeze din condensarea hidrogenului și heliului. Această imagine NASA/ESA/STScI înfățișează forma piramidală a expansiunii Universului după Big Bang și scara de timp până la era actuală de 13,77 miliarde de ani de la Big Bang. Tema acestui stadiu de început ca fiind un corp haotic de masă apoasă de către culturile

474 Consultați din nou capitolul 15, pagina 250 pentru vizualizarea clusterului Shapley și a golurilor dintre firele de galaxii de formă geometrică.

antice "a fost imaginată în mod natural în termeni umani, în conformitate cu limbajul și mediul" pe care le-au învățat și experimentat.

Din educația lor științifică și spirituală, nu există nicio îndoială că APĂ a fost elementul interactiv cel mai frecvent de reținut în asociere cu stadiul haotic de început al Universului. Această învățătură a fost transmisă pe cale orală timp de mii de ani în cadrul rasei umane, înainte de a fi pusă pe hârtie și creion. La egipteni, acest concept a continuat să se prezinte în viața lor obișnuită sub forma substanței primordiale numită Nun (de asemenea, Nu și NuNu). Nu numai că reprezenta istoria trecută străveche a abisului acvatic primordial din care a apărut primul zeu, dar chiar și în viața de zi cu zi, se credea că Nun personifica fluviul Nil și, de asemenea, că locuia în fiecare întuneric acvatic din fiecare fântână și cavernă adâncă[475].

Comparație între masa acvatică primordială și Big Bang

În capitolul 13, în secțiunea Cosmologie Anuniană, am făcut o descriere a *Arborelui vieții kemetic* al lui Muata Ashby. Cred cu siguranță că el a interpretat corect scrierile din Anu și am schițat ceea ce el și alții au interpretat ca fiind ceea ce spun scrierile egiptene. Diagramele lui Ashby ale Arborelui Vieții sunt mult mai detaliate, cu mult mai mulți zei și emisari egipteni și cu caracteristicile și titlurile pe care le reprezintă. Eu aş face o singură ajustare la învățăturile lor, și anume cu reprezentarea piramidei de piatră "BenBen" a începutului Universului. Ashby are trinitatea Kheper-Ra-Atum în interiorul piramidei și Nun, masa acvatică de deasupra ei.

Interpretarea mea a scrierilor egiptene este că Nun se află ÎN INTERIORUL piramidei, aproape de vârf. Vârful reprezintă punctul de singularitate al Big Bang-ului. După străfulgerarea Big Bang-ului, a existat o strălucire ulterioară de lumină și energie pe care o cunoaștem sub numele de radiația Cosmic Microwave Background (CMB), emisă de incredibila masă fierbinte de energie și materie care a ieșit din hiperspațiu în Superspațiu și apoi în spațiul nostru. Prima parte a piramidei reprezintă modul în care fizicienii și cosmologii văd starea universului atunci când acesta era încă o masă foarte fierbinte de particule neidentificate care erau toate cam la fel până când masa fierbinte s-a putut răci pentru a permite formarea *quarcilor* și *gluonilor* pentru a atașa perechi de *quarci* și triade de *quarci* pentru a crea blocurile de construcție ale protonilor și neutronilor. Se poate vedea cu ușurință cum anticii ar fi ales doar elementul cunoscut "apă" pentru a-l descrie. Focul, aerul și pământul nu ar fi fost la fel de bune pentru a descrie această masă de particule care curge liber, nediferențiată, plină de energie.

Apoi a existat o perioadă de "Epocă întunecată", deoarece materialul nu emitea lumină. Materialul care a ieșit din singularitate a trebuit să aștepte o anumită perioadă de timp pentru a se

---

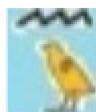
475 Bunson, Margaret: *"The Encyclopedia of Ancient Egypt",* Gramercy books of Random House, Inc. 1991.

răci, pentru ca aceste *quarcuri* și electroni să se stabilizeze în continuare, formând protoni și neutroni. Pe măsură ce Universul a început să se răcească rapid, era încă plin de o supă fierbinte de protoni, neutroni, electroni și antiparticulele lor, înainte de a se uni pentru a forma particule de materie specifice precum hidrogenul și heliul. Chiar dacă existau o mulțime de fotoni care circulau, încă nu existau prea multă lumină și materie pe care să le cunoaștem. Universul era transparent, dar nu exista nimic în care fotonii să ricoșeze și cu care să interacționeze pentru a produce lumină, motiv pentru care astronomii numesc această perioadă "Epoca întunecată". Doar fotonii produși de CMB și fotonii eliberați de atomii de hidrogen neutru (linia de spin de 21 cm) erau eliberați. Așadar, aceasta este acum perioada despre care religiile antice, cum ar fi *Popol Vuh*-ul mayaș, spun că a fost "Apele întunecate și liniștite", înainte de apariția primei ființe create în universul nostru:

"*Când totul era în suspensie, calm, tăcut, fără mișcare... Existau doar tăcerea și întunericul..*.".

A fost nevoie de aproximativ 300.000 de ani pentru ca primii atomi de hidrogen și heliu să se formeze și de alte milioane de ani pentru ca gravitația să adune materia pentru a forma stelele. Prima generație de stele care s-a format a avut loc la câteva sute de milioane de ani după Big Bang. Formarea primelor galaxii a durat aproximativ 400 de milioane de ani.

Oceanul cosmic primordial de apă a produs primele forme de viață create

Acest stadiu timpuriu al Universului, înainte ca ceva să se poată forma, este ceea ce învățăturile religioase antice numesc "Masa de apă". Acesta a fost cel mai bun mod în care Anticii au putut să o descrie folosind termeni cu care oamenii care nu citeau sau nu scriau, se puteau identifica. În cazul religiei iudeo-creștine, Geneza 1:6-7 ne vorbește despre apele creației:

"*Și Dumnezeu a făcut întinderea și a despărțit apele care erau sub întindere de apele care erau deasupra întinderii*."

רקיע raqiya' = "o întindere, bolta vizibilă a cerului", - este cuvântul folosit în Geneză ca "întindere" și are acest înțeles conform dicționarului ebraic și caldeean[476].

Aici, trebuie să credem că a existat o învățătură mai ezoterică care făcea aluzie la apele primordiale din stadiile de început ale Universului, la apele de pe Pământ și de pe alte planete. Din moment ce aceste ape se află deasupra firmamentului la care ne putem gândi ca la stelele din galaxie și din univers, aceste ape trebuie să fie la o dimensiune sau la un nivel superior. Coranul nu oferă prea multe detalii despre creație și apă în două pasaje din Scriptură, dar notează că primele ființe au provenit din apă: "*Allah a creat fiecare animal din apă*", (24:45, "Al-Nur" = "Lumina") și "*Noi (Allah) am făcut fiecare ființă vie din apă*" (21:30, "Profeții"). În versiunea mesopotamiană, nu exista nimic altceva decât Apsu, zeul primordial al apei și al haosului, în "Apele Adâncului", înainte de a-și aduce consoarta pentru a da naștere primului set de gemeni de sex masculin și feminin.

După cum s-a făcut aluzie în paginile anterioare, cele două religii antice care au lăsat mai multe detalii despre începuturi au fost învățăturile egipteană și mayașă. Ambele învățau că un Creator Divin Suprem a dat naștere unei mase acvatice care era întunecată, haotică, neformată și nediferențiată. Este un concept pe care lumea științei abia acum ajunge să înțeleagă cum a început totul, judecând după modul în care descrie primele mii de ani de existență a Universului. În cazul relatării istorice egiptene, Neb-er-tcher, era puterea atotputernică, invizibilă și supremă care umplea tot spațiul. Vastul ocean cosmic de apă numit "**Nu**" a fost prima creație a lui Neb-er-tcher. Apele lui **Nu** au început ca un abis de materie inertă și neajutorată. Crearea vieții a început, de obicei, atunci

476 Zodhiates, 1984. Concordance/Hebrew dictionary section, entry #7549 și 7554, pag. 110.

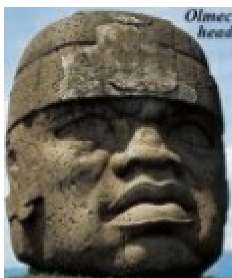
când "*Ceva din interiorul masei haotice de ape a decis să se autocreeze*". Din acea masă de ape a ieșit personalitatea trinitară a lui Kheper-Ra-Atum, care a fost prima ființă care a ieșit din masa de ape prin autocreație în vastul spațiu gol al nimicului[477]. Khepera-Ra, și-a crescut apoi primii doi copii din ape:

"*Spune Kheper... i-am ridicat din masa acvatică (Nu) din inerție. Shu și Tefnut în masa acvatică au fost în ea....* "[478].

Odată cu relatarea istorică străveche a mayașilor, conform textelor sacre *Popol Vuh*, au existat mai multe ființe care au ieșit din Oceanul Primordial:

"*Era doar tăcere și întuneric, în noapte, era doar Creatorul și Designerul, șarpele său de fântână, mamele și tații erau în apă, într-o strălucire expansivă și erau acoperiți cu pene verzi... și mai există și inima cerului, și acesta este numele care a fost spus...*".

Acest zeu acoperit cu pene este similar zeului egiptean cu mai multe pene "Nebertcher", zeul "atotcuprinzător". În cazul înregistrărilor mayașe, relatările despre numele zeilor antici pot varia în ceea ce privește cine a fost primul și cine a născut pe cine. Cu toate acestea, interpretarea predominantă este că a fost personalitatea lui Hunab-Ku, Creatorul Șef, care fie devine Inimă de Cer în ape, fie Inimă de Cer este prima creație a lui Hunab-Ku. Inima Cerului a creat apoi prima pereche de bărbat și femeie numită Xpiyacoc și Xmucane. Aceștia doi trebuie să fie "mamele și tații" din apă despre care se vorbește în pasaj. Această pereche de gemeni de sex masculin și feminin a devenit bunicii celor șapte zei creatori. Așadar, cum se poate dezvolta o poveste similară ca aceasta în două părți opuse ale planetei, din Egipt până în America Centrală? Trebuie să spunem fie că a fost o întâmplare, fie că cineva din Egipt, cea mai veche dintre cele două civilizații, a traversat Oceanul Atlantic cu mii de ani în urmă și a plantat sămânța versiunii egiptene în cultura mayașă. Știm că olmecii din Mexic au sculptat capete de piatră de 2,5 metri înălțime care aveau trăsături faciale africane, cu rulouri de **com**, păr ondulat și coifuri nubiene.

Când Jose Maria y Serrano a găsit capetele în 1862, a remarcat că erau "etiopieni-afrikani" și că "negrii-negri au fost în (a regiune încă din cele mai vechi timpuri"[479]. Clyde Winters spune că olmecii erau nubieni antici din regiunea Mandinka din Africa de Vest[480]. Dacă nu din călătorii, atunci amintirea creării Universului nu s-a pierdut niciodată în memoria fiecărei culturi, în ciuda faptului că civilizațiile au fost distruse de nenumărate ori de-a lungul istoriei.

Egiptul este bine cunoscut ca fiind una dintre primele civilizații care au apărut și au lăsat înregistrări științifice. Un calendar bazat pe primul răsărit anual al stelei Sirius era folosit pentru

---

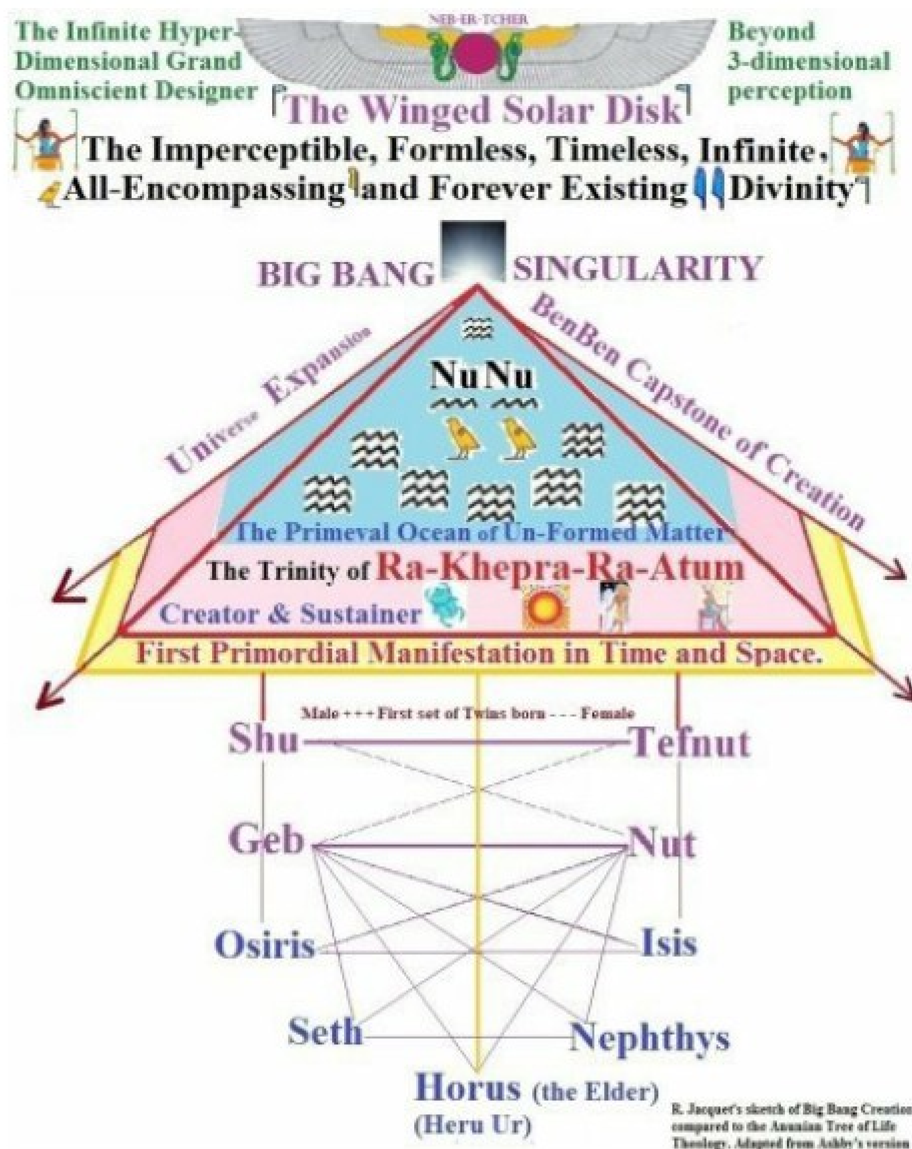
477 Budge, E. A. Wallis: "The Book of Knowing the Evolutions of Ra, and of Overthrowing Apepi"', din: "Legends of the Gods: The Egyptian Texts", editat cu traduceri, de E. A. Wallis Budge, Londra, 1912.

478 Budge, E. A. Wallis: "*Remarks on a Papyrus containing formulae for recitation in the Temple of Amen, and the Service for the Slaughter of Apepi",* in: 'Proceedings of the Society of Biblical Archaeology', Vol. IX, 17th season, November 1886-June 1887; 2 Nov. 1886, pg. 11-26.

479 Jose Maria Y Serrano: "Publication de Seminario llustrado"; 1869. Olmecii au domnit între anii 1200 î.Hr. și 400 î.Hr. pe coasta Golfului Mexic.

480 Winters, Clyde: *"Evidence of the Afr icon Migration to America and Olmec Religion";*
The Nubians and Olmecs (olmec98.net)

sistemul lor calendaristic cel puțin până în anul 4.240 î.Hr. Pentru a fi capabili să observe repetarea evenimentelor astronomice și să folosească matematica pentru a demonstra acest lucru, a fost nevoie de timp pentru a se perfecționa cu observații atente an de an. Sistemul spiritual mistic pe care l-au dezvoltat trebuie să fie la fel de vechi. Din acest motiv, printre numeroasele învățături spirituale antice, voi alege acest sistem de cosmogonie egipteană și numele implicate de primele forme de viață create pentru a le compara cu explicația științifică actuală a Big bang-ului și a începutului Universului. Cu toate acestea, oricare dintre religiile lumii poate fi înlocuită, deoarece comparația cu modul în care fiecare religie a văzut creația este foarte asemănătoare. Tabelul de sub diagrama mea va arăta asemănările.

Compararea cosmogoniei
Similitudini ale Creației între învățăturile religioase și spirituale

	Ultimul Lumea	Creatorul transcendent	Primul material	Primul Prima ființă
Religia	Din Univers (G1)	Timp&Spațiu	prin naștere (G2)	ființe create de G2
Egipteană	Nebertcher	Apele din Nu	Kheper-Ra-Atum	Shu și Tefnut

	(Ur-Uadjit)			
Mayașă	Hunab-Ku	Apele primordiale	Cerul și Pământul	Xpiyacoc & Xmucane
Hinduism	Brahman	Oceanul primar, Brahma + Wishnu + Shiva (trinitatea)	Oul de Aur cosmic	Saraswati și Manu
Iudeo-creştinism	Dumnezeu	Apele de deasupra firmamentului	Elohim (Gen. 1:1)	Adam și Eva
Islamul sufi	Allah ca Ahdiyar (singur și necunoscut)	Noor-e-ahadi și Hahooiyat (lumina unicității)	Noor-e-Mohammad	Adam & Hawwa (Eva)
Islamul Shia	Allah	Nur (Lumina divină)	Nur Mohammad	Adam și Hawwa
Kaballa	Ein Soph	Nimicul infinit	Keter	Hokhmah și Binah
MESOPOTAMIA				
Sumeriană	Apele din "Adânc"		AP.SU + Nammi	Anu
Babyloniană	Apele primordiale din "Adânc"		AP.SU + Tiamat	Lahmu și Lahamu
Greacă	Marele abis		Haosul	Gaia și Eros
Taoism	Marele final "Taiji tu"	Torusul primordial	Oul Cosmic	Yin și Yang
Budism (Mahayana)	Marea Dharmakaya	Vântul primordial (Vayu)	Sambhogakaya (Corp de lumină)	Nirmanakaya (corpul fizic)

Această ultimă referință la budismul Mahayana este una care considera aerul ca fiind elementul primordial al creației, mai degrabă decât apa. În urmă cu aproape 2.000 de ani, marele maestru spiritual Aryadeva, autorul unor importante texte budiste, a fondat budismul Mahayana. Aryadeva a explicat creația în cele "Patru versete despre cosmogonie" din *Svddhisthdna-prabheda*:

18. "***prabhasvaran maha-sunyam tasmac copaya-sambhavah | tasmad utpadyate prajna tasyah pavana-sambhavah***"
18. "*Din luminozitate (prabhasvara) [ia naștere] marele vid (maha-sunya), iar din acesta ia naștere mijloacele (upaya). Din aceasta, ia naștere înțelepciunea (prajna). Din aceasta ia naștere aerul*"[481].

Iar din Cartea lui Dzyan, despre care se spune că ar fi primul volum de comentarii asupra Cărților secrete ale tantrelor budiste, ni se vorbește despre momentul real de manifestare a începutului, care este descris prin cuvintele: "*Întunericul radiază lumină*". (strofa 3, versetul 3). Din aceste două versete putem compara fracțiunea de timp din Superspațiu în momentul Big Bang-ului, când Universul a ieșit din starea de repaus și inexistență Pralaya și a apărut în fizic ca un nou univers creator.

481 Reigle, David: "Creation Stories: The Cosmogony Account from the Buddhist Tantras", 25 December 2013. tibetanbuddhistencyclopedia.com

O ultimă semnificație a Tetragrammatonului

În capitolele 3 și 10, am trecut în revistă semnificația și interpretarea mistică a celor trei litere diferite ale Tetragrammatonului:

Yod	
Heh	
Waw	

Aceste litere își au originea în Egipt și și-au păstrat denumirile egiptene ale literelor până în prezent, în ciuda faptului că au fost traduse în mai multe limbi din întreaga lume timp de mii de ani. Aici, în această diagramă anterioară a Singularității Big Bang-ului de la "Zeitatea atotcuprinzătoare", **NebErTcher**, literele Tetragrammatonului sunt justificate în semnificația lor legată de Creatorul Universului, iar eu am dezvăluit interpretarea mea finală a Numelui cu următoarea explicație:

Yod	

Pentru acest sunet și literă egipteană s-a folosit o singură pană Ma'at, dar cel mai probabil dublă, sau o trestie dublă .

Dumnezeu se identifică pentru prima dată în fața lui Moise, consemnat în Exodul 3:14b, folosind numele Său personal **Ehyeh**. "Ehyeh", tradus în limba română ca EU SUNT, ar fi "Numele propriu" potrivit, dar care NU ESTE ÎNCĂ DEFINIT! Când vom avea restul numelui "**Ehyeh Asher Ehyeh**", atunci vom avea câteva caracteristici definitorii despre Numele Creatorului, iar acel nume "*Ehyeh Asher Ehyeh*", este autoidentificarea divină atunci când Dumnezeu se identifică pe Sine. Numele său propriu de **YHWH** vine mai târziu, când scriitorii biblici înlocuiesc *Ehyeh* și "*Ehyeh Asher Ehyeh*" cu numele YHWH, care poate fi de fapt un acronim pentru o identificare mult mai implicată a caracteristicilor Creatorului. Ceea ce a ajuns până la noi din trecutul străvechi sub numele de *Ehyeh Asher Ehyeh*, sub forma Tetragrammatonului sacru YHWH, are semnificația "*Eu sunt Cel ce sunt*" sau, așa cum au sugerat unii, pentru a numi doar câteva - "*Yahweh-asher-Yihweh*" = "**El aduce la existență tot ceea ce există**"[482] și "*Ahayah Asher Ahayah* " = "**Eu voi fi cine voi fi!**"[483]. Cuvântul "*Ehyeh*" provine din rădăcina "**hayah**" care, în funcție de contextul propoziției, poate însemna "**a fi**" sau "**a deveni**" sau "**a exista**", "... prin urmare, în loc de a traduce "Ehyeh" prin "EU SUNT", ar trebui tradus prin "*Eu voi fi*" sau "*Eu voi exista*"[484]. Sunt de acord cu corpul de cercetători care desemnează "Ehyeh"/"Eu sunt" ca nume propriu și "Ehyeh Asher Ehyeh"/"Eu sunt cel ce sunt"/"Eu sunt cel ce voi fi" ca nume personal exclusiv al Dumnezeului Preaînalt. "Ehyeh" a fost probabil menit să reprezinte ceea ce venise din egipteană ca "Heh + Ya". Dacă este așa, acesta

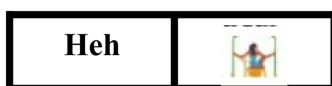
482 Pat Mercer Hutchens: *"Hebrew for the Goyim",* xulon press, 2007.
483 Torah Institute: http://www.fossilizedcustorns.corn/tetragrammaton.html
484 Rabbi Reuel Dillon: *"The Great "Ehyeh" A D'rashah Parshat Va'eira",* https://www. messianicspokane.com/vaeira-thegreateyeh

ar fi simbolul hieroglific egiptean:

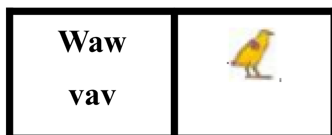
pentru "Heh" = "Cel Infinit", și două trestii înflorite ( ) sau pene Ma'at pentru "Ya" = adevăr, ca în reverența față de Dumnezeul YHWH în forma prescurtată "Yah". Simbolul egiptean al penei duble este reprezentarea zeului Ma'at = Adevăr, Dreptate și Ordine, și are sunetul "sh". Atunci când este scris cu puiul de găină al sunetului (u), este cuvântul cu două sunete "Shu"

= "a fi liber" și reprezintă grafia și sunetul zeului Shu, primul fiu născut al lui Kheper-Ra. Tot în legătură cu trestia dublă este și steagul fanion care reprezintă determinantul și ideograma "ntr" = "Dumnezeu".
Ambele sunt atribute care reflectă și contribuie la semnificația acestei prime litere din Tetragrammaton.

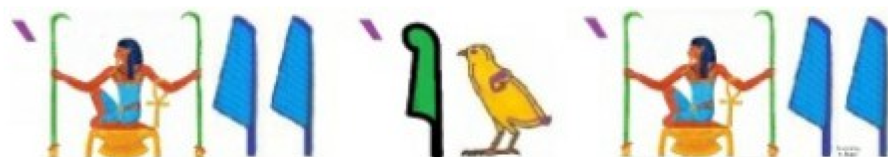
Heh	

Această literă "Heh" este folosită de DOUĂ ORI în Tetragrammaton-ul sacru! Importanța și originea ei nu pot fi trecute cu vederea. În mitologia egipteană, Heh, una dintre cele opt zeități primordiale originale ale Creației, era zeul INFINITITĂȚII, ETERNITĂȚII, SFÂRȘITULUI, care era FĂRĂ FORMĂ. Aceasta este probabil cea mai ușor de descifrat dintre literele hieroglifice ale Tetragrammatonului, deoarece există puține îndoieli în rândul religiilor lumii că aceasta este una dintre principalele caracteristici ale Creatorului Universului.

Waw **vav**	

Puiul de găină, împreună cu valul de apă reprezintă hieroglifa pentru Nu, "Oceanul de apă" din care a apărut prima formă de viață. Una dintre cele mai derutante și misterioase întrebări pe care oamenii le aud din când în când și care îi pune temporar pe gânduri este "*ce a fost mai întâi, oul sau găina?*". Răspunsul este, de obicei, "*Oul, desigur!*", ceea ce poate duce la o dezbatere de un timp considerabil! Dar în acest caz, avem apele haotice și sterile ale Nu-ului, de unde a apărut prima formă de viață din Univers. În cazul mitologiei egiptene, îl avem pe Khepra-Ra ca "*Creându-se pe sine*" din ape. Cu mitologia mayașă, o avem pe "*Inima Cerului*" care a devenit prima ființă conștientă care a ieșit din ape. Cu Tao, avem *Oul Cosmic* care iese din materia primordială, iar cu hinduismul, există, de asemenea, un *Ou Cosmic de Aur* care iese cu Brahma din Oceanul Primordial. Iată-ne deci în fața acelei întrebări cu oul și găina pe care oamenii nu o pot înțelege, cum ceva se poate auto-crea. Cu toate acestea, știm că găina este aici și știm că NOI suntem aici!

'Ehyeh Asher 'Ehyeh! - Eu sunt ceea ce sunt! - YHWH - Eu sunt cine voi fi![485]

Cu sinteza finală a literelor hieroglifice originale ale Tetragrammatonului și din ceea ce am învățat din învățăturile spirituale mistice ale numeroaselor religii, precum și din ceea ce am învățat din descoperirile științifice, interpretarea mea finală a Tetragrammatonului și a semnificației numelui este următoarea:

"EU SUNT cel INFINIT care ESTE și VA FI, EU SUNT în NU - OCEANUL de materie, energie, spirit și comunicare, EU creez ADEVĂRUL și ORDINE în NU, pentru a aduce VIAȚA în acest Univers!"

În capitolul 10, am trecut în revistă câteva dintre definițiile și semnificațiile fiecăruia dintre hieroglifele egiptene **yod**, **heh** și **waw**, pentru a înțelege semnificația posibilă a Tetragrammatonului - **YHWH**. Din semnificația de mai sus pe care tocmai am dat-o, aceasta poate fi folosită ca una dintre numeroasele și diversele interpretări ale caracteristicilor lui Dumnezeu Creatorul. Așa cum este descris pe prima pagină a copertei acestei cărți și, de asemenea, în interiorul textului cărții de mai multe ori, Tetragrammatonul se pronunță astăzi în majoritatea limbilor fie ca "**Yahweh**", fie ca "**Iehova**". Unele culturi folosesc încă versiunea prescurtată folosind pur și simplu "**Ya**". Existau multe alte pronunții posibile, cum ar fi Ya-Hu-Heh, Ya-Hu-Ah, Ya-Ha-Weh-Ha, Ya-Hu-Wah-Heh și o mulțime de altele, dar a avea forma de gândire a ceea ce ESTE Dumnezeu Creatorul, în timp ce reciți cuvântul, este foarte puternic. Conceptul principal pe care am vrut să îl transmit celor care doresc să se apropie de înțelegerea semnificației numelui Creatorului este ceea ce eu numesc a avea "*forma gândului*". Adică, fie că sunteți în rugăciune, meditație, incantație sau decretare, orice vizualizați în timp ce vorbiți, este mult mai puternic decât dacă ați repeta doar pe de rost cuvintele fără să vă gândiți la ceea ce spuneți. Suntem la o vârstă la care ne este permis să rostim numele lui Dumnezeu fără să ne temem că vom fi lapidați și distruși. Acest lucru este ceea ce au învățat mulți oameni sfinți în trecut. Cu toate acestea, printr-o mai bună cercetare și traducere a Scripturii, am aflat că unele lucruri pe care le-am învățat nu au fost traduse corect. Să luăm ca exemplu pasajul din Leviticul 24:16 - "*...cel ce va huli numele Domnului, să fie pedepsit cu moartea...*" Aceasta este ceea ce veți citi în majoritatea bibliilor traduse din textul masoretic și din LXX, dar, așa cum a subliniat pastorul Jonathan (J. A.) Brown, un apologet al Torei, "*LXX nu numai că nu reușește să transmită sensul cuvântului original, ci și iese din sensul versetului și afirmă ceva complet diferit...*"... Cuvântul ebraic folosit în Lev. 24:16 este "naqab" (**נקב**) și are mai multe definiții, dintre care una este "*a numi*", și așa cum Brown continuă să noteze: "...de aceea LXX spune: "*Oricine numește Numele lui YHWH... și Scripturile sunt clare că Numirea Numelui lui YHWH nu este o infracțiune pedepsită cu moartea*"[486]. Brown subliniază că, dacă acest lucru ar fi fost adevărat, Moise, Iosua, David, Ezra și alții ar fi fost condamnați la moarte, în timp ce ei nu au fost. Masoreții au schimbat numele YHWH în "**Adonai**" de peste 130 de ori și de o duzină de ori din YHWH în "**Elohim**". Astfel, nu ar trebui oare ca toate aceste nume să fie pronunțate cu voce tare și astăzi? Răspunsul trebuie să fie că putem cu siguranță să le rostim. Prin urmare, nu ar trebui să ne fie teamă să rostim numele lui Dumnezeu cu voce tare, atâta timp cât nu abuzăm de el sau nu îl strigăm în van, precum cineva care strigă fără discernământ "*Doamne-ferește*" atunci când este furios. Tetragrammatonul este un cuvânt puternic, la fel ca și numele sale înrudite, și chiar mai puternic cu forma de gândire a ceea ce este Dumnezeu Creatorul!

---

485 Apostroful violet (sau accentul acut) înaintea fiecărui cuvânt reprezintă oprirea glotală aproape silențioasă, ca și în cazul lui "A" din "amen" sau "artist". Astfel, pronunția hieroglifelor egiptene este: a-Hey-Ya, a-Shu, a-Hey-Ya, care este ceea ce eu cred că ar fi putut fi de fapt pronunția originală a ceea ce este scris în Exodul 3:14, care a devenit Tetragrammaton. Rădăcina primitivă a cuvântului era **hayah** (rvn) care înseamnă "a exista", "a deveni" și întotdeauna în sens emfatic. (A se vedea Zodhiates, 1984, Dicționar ebraic și caldeean, intrarea #1961).

486 Jonathan (J.A.) Brown: "Con *We Trust the Masoretic Text?",* January 2016. www.torahapologetics.com/articIes.html

Experiența mea personală cu privire la percepția Universului

Cum a luat naștere Universul, fie că a fost creat de un Mare Proiectant Omniscient sau de un Univers auto-creat, oricare ar fi răspunsul, acest răspuns privind originea universului și reglajul său fin va dezvălui, fără îndoială, o explicație care transcende complet timpul și spațiul, materia și energia, percepția și dimensiunile. Modul în care au început primele forme de viață pe Pământ, programate cu un sistem bogat de "transfer de informații", fie că au fost create de un Mare Proiectant Omniscient, fie că au fost create de la sine prin hazardul chimiei dintr-o sursă de aminoacizi **goo** sau alt model care ar putea veni, va fi, de asemenea, o revelație transcendentă. Când eram un băiețel și am întrebat-o pe mama mea Elizabeth[487] despre aceste lucruri, am fost foarte norocos că am avut o mamă care era deschisă să răspundă la astfel de întrebări profunde care implicau creația. Unul dintre lucrurile pe care ea m-a învățat și pe care încă mi le amintesc a fost această celebră zicală:

Pentru cei care cred, nu este nevoie de nicio explicație, Pentru cei care nu cred, nicio explicație nu va fi suficientă!

Ca un om care a venit pe această lume cu o cunoaștere interioară a Creatorului și care a crescut menținând această legătură, am devenit ulterior astronom în calitate de student la facultate. După ce au încoronat în mod oficial "Big Bang-ul" drept evenimentul de creație al Universului, nu am putut înțelege niciodată lupta pe care oamenii de știință o duceau cu religia și cu acei oameni cu mentalitate spirituală atunci când se certau pe tema creației și a evoluției. Creatorul a dat naștere vieții pentru ca aceasta să poată supraviețui și să avanseze, să se adapteze și să evolueze. Da, există evoluție! Nu contează dacă a fost un fir de iarbă, un delfin sau o ființă umană, TOȚI au posibilitatea de a excela și de a se ridica la înălțimi mai înalte! Niciodată nu am avut îndoieli cu privire la locul de unde vin, la motivul pentru care mă aflu aici și unde mă îndrept. Încă de la începutul vieții mele, înainte de a putea vorbi, dar fiind capabil să vizualizez lucruri din trecut, am înțeles că există mult mai mult în viață decât acest corp fizic în care eram închis. Propria mea mărturie lăuntrică este o viziune pe care am văzut-o de nenumărate ori încă de când eram copil și înainte de a intra în pântecele mamei mele. Am spus această poveste doar câtorva persoane despre momentul în care am venit pe Pământ și m-am întrupat în pântecele mamei mele. Am văzut pe Pământ o persoană pe care o cunoscusem dintotdeauna, care suferea emoțional neștiind cum să facă față unei sarcini neplanificate la vârsta de 17 ani, printre alte provocări. Chiar înainte de a intra în pântecele mamei mele pentru ultima oară (da, unele suflete vin și pleacă!), am plutit deasupra sistemului solar. Am putut vedea toate planetele aproape oprindu-se complet pe orbitele lor, deoarece se aflau foarte aproape de poziția perfectă din punct de vedere astrologic pentru ca eu să intru și să echilibrez orice *karma* pe care o lăsasem neterminată din trecut. Eram îmbrăcat într-o robă lungă de culoare închisă, poate violet sau albastru, în timp ce țineam în mână o carte, într-un fel de felul în care Statuia Libertății ține acea carte, în timp ce îmi luam rămas bun de la o mână de prieteni cosmici apropiați. Ne aflam în ceea ce era un fel de "Eternitate a Nimicului", o dimensiune de tranziție între "Eternitatea Totului" și viața pe Pământ. Mama mea m-a născut în curând. După copilărie, nu aveam să mai experimentez această "Eternitate a Nimicului", până mai târziu, în viața mea de adult, când am retrăit pentru scurt timp o astfel de senzație de două ori, pe care nu pot să o descriu decât ca fiind "Intrarea în Univers", apoi ieșirea înapoi, atunci când doi Maestri Guru femei diferite mi-au dat o binecuvântare pe *chakra* celui de-al treilea ochi cu o piatră prețioasă. De asemenea, pot explica de ce plângeam cu voce tare ca un copil. Era din cauză că eram singur în Univers. Eram acest mic punct de sine în mijlocul unei "Eternități a Nimicului" și îmi era frică. "*Unde sunt?*", "*De ce este atât de întuneric*", "*Unde este toată lumea*", "*Unde sunt toți prietenii mei?*". Mai erau și alte lucruri pe care le vedeam când eram mic și am fost norocos că am avut o mamă, așa cum spunea bunica mea, "*născută cu vălul pe față*"[488], care putea înțelege ce vedeam și într-o zi mi-a spus pur și

---

487 Este un vechi nume ebraic care înseamnă "Casa lui Iehova": Eli = "Dumnezeul meu", Ja = "Iehova" sau Ya = "Yahweh", Beth = "Casa".

488 Acest lucru se numește "Nașterea în cocon". Aceasta apare atunci când o parte din sacul amniotic sau când

simplu: "*Oh, ai mai fost aici înainte!*", iar din acea zi, nu am mai avut niciodată teamă de ceea ce vedeam în visele mele sau în starea de veghe. În cosmogonia mistică *Anuniană* a Egiptului antic, "*Ta*" este tărâmul pământesc în care existăm, "*Pet*" este tărâmul ceresc al stelelor și planetelor, "*Duat*" este "Lumea de dincolo", deasupra nivelului lui Pet, dar tot în timp și spațiu. Deasupra tuturor acestora se află *Nebertcher*, (de asemenea Neberdjer), dimensiunea de existență a Divinității Atotcuprinzătoare[489]. Poate că în cadrul Neberdjer-ului Duat, care nu se află nici pe Pământ, nici în Ceruri, ci undeva între ele, este locul în care am fost dus pentru scurt timp. Cabala are de asemenea un "*Quasi-Sefirot*"- un nivel Transcendent numit **Da'at** care poate fi același nume scos din Arborele Vieții egiptean de către evreii din Exod. Există, de asemenea, un cuvânt cu o sonoritate apropiată în Islamul Sufi cu cuvântul **Zaat** care este esența divină a Creatorului Allah, în cadrul stadiului pre-univers, unde nu există încă nimic. Trebuie să fie aceeași regiune pentru toate cele trei religii. De asemenea, am văzut și am fost la cele mai joase niveluri unde sufletele sunt prinse în capcană, gemând de angoasă pentru că au fost înșelate de falși lideri și au pierdut tot ceea ce au acumulat atât fizic, cât și spiritual după ce au urmat atât de mult timp acești "Mari lideri" care se dovedesc a fi agenți ai părții întunecate ca "*Arme de înșelăciune în masă*". Este o experiență emoțională teribilă să fi fost jefuit de achizițiile fizice, dar și mai teribil să fi fost jefuit de achizițiile spirituale. Un avertisment pe care vi-l pot da vouă, sufletelor de lumină care veți înțelege ceea ce am văzut eu, este cum să NU cădeți în capcana celor din partea întunecată și să le permiteți să vă captureze sau să vă rănească sufletul și să vă întoarcă spre partea întunecată. O metodă pe care o folosesc este atunci când vor ademeni o persoană spirituală, să zicem un creștin, care se confruntă cu posibilitatea unei mari pierderi personale, cum ar fi un membru apropiat al familiei, care se roagă neîncetat la Dumnezeu să îi salveze pe cei dragi, sau chiar ceva ieșit din comun, cum ar fi "*Întoarcerea lui JFK Jr. din morți pentru a deveni rege și a ne salva pe toți!*". Apoi, cel devotat primește în mod fals vestea că persoana iubită a fost găsită, sau salvată sau recuperată după o operație sau ceva asemănător. Apoi, la scurt timp, i se spune adevărul, că persoana iubită a murit, iar în acel moment, creștinul devine furios pe "Dumnezeu Creatorul" și Îl blestemă pe Dumnezeu, iar în acel moment de furie, este momentul în care este răpit și transformat în partea întunecată. Dacă vă aflați vreodată în această situație, nu-l blestemați și nu-l părăsiți pe Creator!!! Aceasta este adevărata intenție din Lev. 24:16, a cărei interpretare a fost răstălmăcită. O decizie mult mai bună este de a renunța la situație. Dacă îți înhață sufletul, va fi foarte greu să îl recuperezi!

Care este viitorul nostru imediat?

Cu siguranță ne luptăm cu războaie, boli, diviziuni politice și rasiale, dar, din punct de vedere științific, se spune că trăim într-o epocă de aur. Avem avioane care ne duc peste oceane în câteva ore, computere și telefoane mobile care ne pot conecta instantaneu cu cei dragi aflați la mii de kilometri distanță. Trimitem oameni obișnuiți pe orbită și suntem pe punctul de a trimite pasageri pe rachete în spațiul cosmic. În curând, am putea fi capabili să deslușim răspunsurile finale la secretele despre cum a început universul și cum se va sfârși. Din punct de vedere spiritual, acest lucru este foarte interesant. Cu toate acestea, ne aflăm într-o perioadă de adolescență tehnologică atunci când vine vorba de utilizarea unei mari părți a acestei tehnologii, iar dezvoltarea noastră socială cu privire la modul în care să controlăm această putere a științei lipsește, în timp ce ne distrugem mediul înconjurător. Capacitatea noastră de a ne înțelege cu cei care nu gândesc, nu arată sau nu vorbesc la fel ca noi este subdezvoltată. Un lucru pe care l-am auzit recent de la o actriță celebră și prezentatoare de talk-show a fost următorul:

"*Poate că nu sunt de acord cu tine, dar voi asculta ce ai de spus*".

membrana acoperă fața și capul copilului atunci când mama naște. Există, de asemenea, o "Nașterea în cocon", în care întregul sac amniotic nu se rupe niciodată (față de "i s-a rupt apa"), chiar înainte de naștere, iar copilul se naște în interiorul întregului sac amniotic intact. Acești copii au fost venerați din punct de vedere istoric ca fiind născuți cu percepții spirituale superioare.

489 Ashby, (2007), page 39.

Poate că, dacă nu ne este teamă să purtăm conversații curajoase despre rasă, politică, religie și alte subiecte fierbinți și să aflăm cum a ajuns cealaltă parte la aceste concluzii, am putea găsi o cale de a ne mișca pentru a ieși din impasul unei națiuni divizate aici, în Statele Unite ale Americii. Dacă vrem ca întreaga lume să facă acest lucru, trebuie să fim un exemplu ca lider mondial și să facem mai întâi curățenie la noi acasă. În caz contrar, ne-am putea îndrepta din nou spre un război civil. Vom urma exemplul primei Națiuni a lui Israel? Să formăm în cele din urmă o Națiune Unită, apoi să ne despărțim în triburile Statelor Albastre și Statelor Roșii? "Puterile care sunt" se bucură de crearea de diviziuni între noi, iar această iluzie a diviziunii ne va distruge dacă vom cădea pradă convingerii că fiecare dintre noi este dușmanul. Cei care pot decide să găsească lucrurile și situațiile care îi ridică la o conștiință mai înaltă, în loc să urmeze o cale care îi va duce într-o direcție descendentă, vor găsi succesul spiritual în această epocă a certurilor. Dacă ai citit cartea până la capăt, ești în mod evident unul dintre cei mulți care caută acea înțelegere mai profundă a tuturor lucrurilor în vederea ajutorării descoperirii spirituale interioare a ceea ce ești cu adevărat. Înțelegerea modului de a urmări și de a-ți găsi sinele spiritual interior se face fie prin auto-realizare, fie cu ajutorul unui ghid spiritual autentic de învățător. Una dintre primele realizări lumești pe care trebuie să le depășești este să declari că ești un bărbat sau o femeie și nu o entitate fictivă "decedată" a guvernului care îți scrie numele cu TOATE MAJUSCULELE! Sunteți un fiu sau o fiică a lui Dumnezeu, sau un copil al lui Dumnezeu, dacă preferați. Luați-vă înapoi identitatea! Sper că am prezentat suficiente informații în această carte pentru ca tu să privești personal universul din jurul tău și să iei decizii mai bune în viața ta personală, socială și spirituală. Timpul în care te străduiești să revii la "normalitate" a trecut și s-a dus. Trebuie, în schimb, să ne străduim să privim înainte spre ceea ce putem deveni în continuare!

'heya 'shu 'heya

(începeți întotdeauna să citiți hieroglifele în direcția în care se uită animalele și oamenii)